قەدىمكى ئۇيغۇر تىلى لۇغىتى

(ش ئۇ ئا ر ئازسانلىق مىللەتلەر قەدىمكى ئەسەرلەرنى توپلاش، رەتلەش، نەشر قىلىشنى پىلانلاش رەھبەرلىك گۇرۇپپا ئىشخانىسى تۈزدى)

مەسئۇل تەھرىرى: غوجاخۇن خۇداۋەردى

شىنجاڭ ياشلار - ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى

1989 - يىل، ئۈرۈمچى

تۈزگۈچىلەر: ئابلىمىت ئەھەت
دىلدار مەتىمىن
تەكشۈرۈپ بېكىتكۈچى: قۇربان ۋەلى

قەدىمكى ئۇيغۇر تىلى لۇغىتى

*

شىنجاڭ ياشلار - ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى قۇرۇلۇش يولى 9 - قورۇ)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ شىنخۇا 2 - باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
ئۆلچىمى: 850×1168مم، 32 كەسلەم، باسما تاۋىقى: 7.5
1989 - يىل 1 - ئاي 1 - نەشرى
1989 - يىل 10 - ئاي 1 - بېسىلىشى
ISBN7-5371-0348-8/Z·5
سانى: 1—3.100
باھاسى: 6.00 يۈەن

«قەدىمكى ئۇيغۇر تىلى لۇغىتى»نىڭ تۈزۈلۈشى ھەققىدە ئىزاھات

قەدىمكى ئۇيغۇر تىلىدىكى مەدەنىي مىراسلارنى رەتلەش، تەتقىق قىلىشنى ئىلگىرى سۈرۈش مەقسىتى بىلەن مۇناسىۋەتلىك ماتېرىياللاردىن پايدىلىنىپ بۇ «قەدىمكى ئۇيغۇر تىلى لۇغىتى» تۈزۈپ چىقىلدى.

بۇ لۇغەت، ئىشىنىمىزكى مەيلى قەدىمكى ئۇيغۇر تىلىدىكى ئەسەرلەرنى كۆرۈش، چۈشىنىش ۋە ئۇنىڭدىن پايدىلىنىش جەھەتتە بولسۇن، مەيلى قەدىمكى ئەسەرلەرنى يەنىمۇ ئىلگىرىلەپ تەتقىق قىلىش جەھەتتە بولسۇن كلاسسىك ئەدەبىيات ۋە تارىخ تەتقىقات خادىملىرى، ئوقۇتقۇچىلار، ئاسپىرانتلار، شۇنداقلا تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپتىن يۇقىرى سەۋىيىدىكى ھەۋەسكارلارغا چوقۇم ياردەم بېرەلەيدۇ.

بۇنداق بىر لۇغەتنىڭ تۈزۈلۈشى، تۈزگۈچىلەر ئۈچۈن ئېيتقاندا تۇنجى قېتىملىق ئىش بولغانلىقى ئۈچۈن، بۇ لۇغەتتە يېتەرسىزلىكلەر، ھەتتا خاتالىقلار چوقۇم بولۇشى مۇمكىن. شۇنىڭ ئۈچۈن، ئالدى بىلەن ئۇستازلار ۋە كەڭ كىتابخانلارنىڭ تەنقىدىي ياردەم بېرىشىنى ئۈمىد قىلىمىز.

بۇ لۇغەتكە ھازىرقى زامان ئۇيغۇر تىلىدىكىگە ئوخشاش-

مايدىغان، مەنە ياكى تاۋۇشىدا ئۆزگىرىش بولغان سۆزلەردىن تەخمىنەن 12 مىڭدىن ئارتۇق سۆزلۈك كىرگۈزۈلدى.

ھەربىر باش سۆزنىڭ ئىلمىي ترانسكرىپسىيىسى ھازىرقى زامان ئۇيغۇر يېزىقى بىلەن بېرىلدى.

خەلقئارادا «i» تەلەپپۇز قىلىنىدىغان تىل ئارقا سوزۇق تاۋۇش «ئى» ترانسكرىپسىيە قىلىنىپ، سۆزلۈكتىن كېيىن «△» بەلگىسى قوشۇپ قويۇلدى. «تۈركىي تىللار دىۋانى» دا «ڊ» ترانسكرىپسىيە قىلىنغان قىسمەن سۆزلەر (188 - ۋە 361 - بەتلەردە) «ې» بىلەن بېرىلدى، بۇ سۆزلەر «ڊ» بويىچە تەلەپپۇز قىلىنسا بولىدۇ.

ھەربىر باش سۆزنىڭ ئېتنىك ئېنىقلىمىسى [<،« »]نىڭ ئىچىدە قىسقارتىلما سۆزلەر بىلەن بېرىلدى.

مەنىسى بىر خىل، لېكىن شەكلى ھەر خىل سۆزلەرنىڭ مەنە يەشمىسى بىر سۆزدىلا بېرىلىپ، قالغانلاردا «...غا قاراڭ» دەپ ئەسكەرتىلدى.

سۆزلەرنىڭ بىر - بىرىگە يېقىنراق مەنىسى پەش، يىراقراق مەنىسى چېكىتلىك پەش، ئوخشاشمايدىغان مەنىسى (كۆچمە مەنىسىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ) سىفىرلار بىلەن ئايرىتىلدى.

مەنىسى ھەر خىل، لېكىن شەكلى بىر خىل سۆزلەر ئايرىم - ئايرىم باش سۆز قىلىنىپ رىم رەقىمى بىلەن كۆرسىتىلدى.

پايدىلىنىلغان لۇغەتلەر ۋە سۆزلۈكلەر:

«تۈركىي تىللار دىۋانى» ئۇيغۇرچە، 1-، 2-، 3 - توم، شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى تەرىپىدىن 80 - يىللاردا نەشر قىلىنغان.

«ئېسكى ئۇيغۇر تۈركچىسى سۆزلۈگۈ» (قەدىمكى ئۇيغۇرچە سۆزلۈك) تۈركچە، ئا. جافېر ئوغلى، ئىستانبۇل 1968 - يىلى نەشرى.

«ئالتتۈركشې گراماتىك» (قەدىمكى تۈرك تىل گراماتىكىسى) ئا. فون. گابايىن تۈزگەن، نېمىسچە ۋە تۈركىيە تۈركچىسى بىلەن يەشمە بېرىلگەن، 1986 - يىل ۋىسبادىن نەشرى.

«گۇدەي تىۇجۈيۈ ۋېنشەن سىخۇي» (قەدىمكى تۈركىي تىل يازما يادىكارلىقلىرى ئۇچۇن سۆزلۈك)، خەنزۇچە، گېڭ شىمىن تۈزگەن، 1980 - يىل مەركىزىي مىللەتلەر ئىنستىتۇتى شاپىگراف باسمىسى ۋە «قەدىمكى ئۇيغۇر يازما يادىكارلىقلىرىدىن تاللانما»، ئابدۇقەييۇم خوجا قاتارلىقلار ئۇيغۇرچىلاشتۇرغان، شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى 1983 - يىل نەشرى.

«قەدىمكى ئۇيغۇر يېزىقىدىكى مايترى سىمىت» ئۇيغۇرچە، ئىسراپىل يۈسۈپ قاتارلىقلار تۈزگەن. شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى 1987 - يىل نەشرى.

«قۇتادغۇبىلىك»، مىللەتلەر نەشرىياتى، ئۇيغۇرچە، 1984- يىل بېيجىڭ نەشرى.

بۇ لۇغەتكە كىرگۈزۈلگەن سۆزلۈكلەرنىڭ ماتېرىيال مەنبەسى ھازىرقى زامان ئۇيغۇر يېزىقى ھەرپلىرى بىلەن قىسقارتىپ كۆرسىتىلدى:

ئال	ئالتۇن ياروق
ئەت	ئەتەبەتۇلھەقايىق
بىل	بىلگە خاقان مەڭگۈ تېشى
تا	تالاس مەڭگۈ تېشى

ت ت د   تۈركىي تىللار دىۋانى
ت تىب   تۇرپاندىن تېپىلغان تىببىي يادىكارلىقلار
ت ر   تۈرك - رۇنىك يېزىقىدىكى يازما يادىكارلىقلار
ت ھ   تۇرپاندىن تېپىلغان ئىجتىمائىي - ئىقتىسادىي ھۆججەتلەر
تۇن   تۇنيۇقۇق مەڭگۈ تېشى
تۇر   قەدىمكى تۈركچە تۇرپان تېكىستلىرى
چاس   چاستانى ئىلىكبەگ ھېكايىسى
سۇ   سۇجى مەڭگۈ تېشى
ش ت   شۈەنجۇاڭنىڭ تەرجىمىھالى
ق ب   قۇتادغۇبىلىك
ق ش   قەدىمكى تۈرك شېئىرلىرى
قۇج   قۇجۇدىن تېپىلغان قەدىمكى تۈركچە مانىي دىنى يادىكارلىقلىرى
كۈل   كۈلتېكىن مەڭگۈ تېشى
مان   مانىي دىنى ئەسەرلىرى
ماي   مايترى سىمىت
موي   مويۇنچۇر مەڭگۈ تېشى
نېس   قەدىمكى ئۇيغۇرچە نېستورىي دىنى يادىكارلىقلىرى
ئو   ئوغۇزنامە
ئۇت   قەدىمكى ئۇيغۇر تىلى يادىكارلىقلىرى
ئىد   ئىددىقۇت مەھكىمىسى سۆزلۈكى
ئىر   ئىرق بىتىك
ئىك   ئىككى تېكىننىڭ ھېكايىسى

ئار	ئارغۇچە
توخ	توخرىچە
تۆب	تۆبۆتچە
تۆر	تۆركمەنچە
چىگ	چىگىلچە
خەن	خەنزۇچە
سان	سانسكرىتچە
سوغ	سوغدىچە
سۈر	سۈرىيانچە
قار	قارلۇقچە
قىپ	قىپچاقچە
كەن	كەنجەكچە
ئوغ	ئوغۇزچە
يابا	ياباقۇچە
ياغ	ياغماچە

مۇندەرىجە

ئا 1
ئە 52
ب 76
پ 121
ت 127
ج 201
چ 203
خ 222
د 226
ر 229
ز 231
س 232
ش 273
غ 277
ف 279
ق 280
ك 335
گ 374
ل 375
م 377
ن 388
ئو 394
ئۇ 411
ئۆ 431
ئۈ 451
ۋ 462
ئې 465
ئى △ 489
ي 496

ئا

ئائار [«ت ت د»] سىرتلان

ئاب [«ئر»] ئوۋلىماق

ئابا I [«ت ت د»]: ئابـاباشى ـــ تاغلاردا ئـۆسىدىـغان، تەرخەمەككـە ئوخشىشىدىـغـان، پىلىكىدە تىكىنى بار ئوت

ئابا II [< ئوغ. «ت ت د»] ئاپا، ئاتا

ئابا III [< قىپ. «ت ت د»] ئېـيىق

ئابا IV [<توب. «ت ت د»] دادا، ئاتا

ئاباچى△ [«ت ت د»] ئالۋاستى، ھۆجۈ

ئابادان [«ئەت»] گۈللەنگەن، ئاۋاتلاشقان، راۋاج تاپقان

ئاباقى△ [«ت ت د»] قارانچۇق

ئاباك «ئابام» غا قاراڭ

ئابالى△ [«ت ت د»] «كام بولار»، «ئاز بولۇپ قالـدى» دېگەن مەنىلەردە ئىشلىتىلىدىغان سۆز

ئابام [«تۈر»] ئەگەر، مۇبادا

ئابام بىرۈك [«ئال»] ① ئەگەر، مۇبادا؛ ② بىر قېتىم

ئابامۇ [«قۇج»] ئەبەدىي، مەڭگۈ

ئابام ئۇتۇغ [«ئال»] ئەبەدىي، مەڭگۈلۈك، دائىملىق؛ ئەبەدىلئەبەد

ئابرا ئارپا

ئابماق چىقماق؛ ئاقماق

ئابۇچقا [«ئۇت»] ئەر؛ ياشانغان ئادەم

ئابى△ [«ت ت د»] ئەرلەر ئىسمى

ئابست [«ئەت»] ئىبتىقاد قىلغۇچى، چوقۇنغۇچى

ئابىتا [<سان] ① بۇت؛ ② گۇۋاھچى، ئىسپات

ئابىتغان△ [«ت ت د»] يوشۇرۇۋېرىدىغان؛ چەتنىتىۋېرىدىغان

ئابىتماق△ [«ت ت د»] يوشۇرماق؛ چەتنەتمەك

ئابىچى△ [<سان] بىرخىل يۇلتۇزنىڭ نامى

ئابىشىك [<سان] تەنتەنە قىلماق، تەبرىكلىمەك

ئابىنچۇ△ خۇشاللىق؛ تەسەللى

ئابىنىق△ [«ئۇت»] بەختلىك؛ تىنچ

ئاپI [«ت ت د»] ① «بەك، ناھايىتى» قاتارلىق مەنىلەرنى ئىپادىلەيدىغان تەكىتلەش ۋە ئاشۇرۇش قوشۇمچىسى: ئاپئاق — ناھايىتى ئاق؛ ئاپ ئەزگۈ نەڭ- بەك ياخشى نەرسە؛ ②«يوق، ئەمەس» مەنىلىرىدە كېلىدىغان ياردەمچى سۆز:

ئاپ بۇ ئاپ ئول — بۇمۇ ئەمەس، ئۇمۇ ئەمەس

ئاپII ...... قىلىپلا قالماي ......

ئاپا [«قوج»] ھەدە، ئاچا، قىز بىر تۇغقان

ئاپام [«تۇر»] ئەگەر؛ «ئابام» غا قاراڭ

ئاپسمار [<سان. «ئۇتب»] ئومۇمىي سان

ئات [«ت ت د»] ① ئات، ئىسىم؛ ② ئابروي؛ شۆھرەت؛ ③ لەقەم، ئۇنىۋان؛ ④ ئات

ئاتا ① [«ئال»] دادا، ئاتا؛ ② [«كۇل»] ئاتاش، ئاتىماق

ئاتات [«ت ت د»] تاي،قولانچاق

ئاتاچ [«ت ت د»] ئاتىكاچا

ئاتاساغۇن [«ت ت د»]تېۋىپ

ئاتاش [«ئۇ»] ئاتەش، ئوت

ئاتاغ [«قوج»] «ئاتاق» قا قاراڭ

ئاتاق [«قوج»] ① ئاتاق، نام؛ ② ناھايىتى

ئاتاقى△ [«ت ت د»] ئاتىكام (سۆيۈمچانلىقنى بىلدۈرىدىغان سۆز).

ئاتاقىسىنماق△[«تۇر»] ① نام ئالماق، شۆھرەت قازانماق؛ ② ماختانماق

ئاتاماق ①[«تۇر»] ئات قويماق؛ ② [«ئال»] ۋارقىرىماق، ئاۋازلىق جاۋاب بەرمەك

ئاتان ① [«ئەت»] ئاتانماق، نام ئالماق؛ ②[«ت ت د»] ئاتان (تۆگە)

ئاتانلىغ△ [«ت ت د»]: ئاتانلىغ ئەر — ئاتان تۆگىلىك ئادەم، ئاتان تۆگىسى بار ئادەم

ئاتانماق [«تۇر»] ①ئاتانماق؛ ② لايىق تاپماق

ئاتاي [«ئال»] باچكا؛ بالا: كۆكۈرچەكنىڭ ئاتايى — كۆچكەن (كەپتەر) باچكىسى

ئاتايى [«ماي»] بالىسى

ئاترۇق «ئارتۇق» قا قاراڭ

ئاتسىز △ [«تۇر»] ① ئاتسىز؛ ② نامسىز، ئىسىمسىز؛ ③ بارماق

ئاتسىز ئەرگەك△ ئۆزۈك تاقايدىغان (نامسىز) بارماق

ئاتغاق [«ت ت د»] ① قولۇنجى (قىرىندا سىرىق سۇ يىغىلىش كېسىلى)؛ ② سىرىقچىچەك؛ ③ رەڭگى سارغايغان

ئاتغانماق «ئاتقانماق»قا قاراڭ

ئاتقاغ [«تۇر»] ئىشكال، كىشەن

ئاتقاغلىغ△ [«تۇر»] ئىشكال سېلىنغان (ئادەم)

ئاتقالماق [«تۇر»] ئوق ئېتىشنى ئارزۇ قىلماق

ئاتقانغۇلۇقسۇز [«تۇر»] كىشەنلەنمىگەن، باغلانمىغان

ئاتقانماق [«ئال»] كىشەنلەنمەك، باغلانماق

ئاتقانماقسىز△ [«ئال»] ئەركىن، باغلانمىغان

ئاتلاس [«ئەت»] ئەتلەس، يىپەك رەخت

ئاتلاغ ئاتاقلىق، نامدار

ئاتلاماق ئاتلىماق؛ سەكرىمەك

ئاتلانتۇرماق ئاتلاندۇرماق؛ ئاتقا مىندۈرمەك

ئاتلانماق [«تۇر»] ئاتلانماق؛ ئاتقا مىنمەك

ئاتلىغ△ [«ئال»] ① ئابرويلۇق، تونۇلغان، ئاتالغان؛ ② ئاتلىق؛ ③ [«موي»] باشلاش؛ باشلامچى

ئاتلىغ يۈزلۈگ△ [«ئىك»] يېنىدا (مۇھاپىزەت قىلىپ ياكى ئاتارمەن - چاپارمەن بولۇپ) بىللە يۈرگۈچىلەر، ھەمراھلار، ھەمراھ خادىملار، ئەلچى خادىملار

ئاتماق [«تۇر»] ① نىشانغا ئوق ئاتماق؛ ② ئۇرماق، دۇمبالىماق؛ ③ [«قۇج»] ئېتىلىپ چىقماق، ئاۋاز چىقارماق؛ ④ تاڭ ئاتماق، تاڭ سۈزۈلمەك

ئاتۇد نۇرغۇن

ئاتى△ [«كۆل»] جىيەن بالا

ئاتىچ△ [«ت ت د»] ئوددىكام، كۆلۈب

ئاتىرت△ [«تۇر»] «ئادىرت»قا قاراڭ

ئاتىرماق△ ① مۈزىكا چالماق؛ ② «ئادىرماق» قا قاراڭ

ئاتىز △ [«ت ت د»] ئېتىز، تېرىلغۇ يەر

ئاتىزلاماق△ [«ت ت د»] ئېتىزلاشتۇرماق

ئاتىش △ [«ت ت د»] ① ئېتىشىش؛ ②ئەرلەر ئىسمى

ئاتىشغان△ [«ت ت د»] ئېتىشىدىغان

ئاتىشماق△ [«ت ت د»] ئېتىشماق: ئول مەنىڭ بىرلە ئوق ئاتىشدى △ — ئۇ مېنىڭ بىلەن ئوق ئېتىشتى.

ئاتىم△ [«ت ت د»] ① مەرگەن: ئاتىم ئەر — ئوق ئېتىشقا ئۇستا ئادەم؛ ② [«ئال»] ئاتماق، ئوققا تۇتماق؛ قارىغا ئالماق

ئاتىن △ «ئادىن» غا قاراڭ

ئاتىنچۇ△ [«ت ت د»] ئېتىلغان، تاشلانغان: ئاتىنچۇ نەڭ△ — ئېتىلغان نەرسە، تاشلانغان نەرسە

ئاتىنماق△ [«ت ت د»] ئېتىلماق

ئاتيول [«ق ش»] شۆھرەت، نەتىجە

ئاتىس [«ماي»] قىياپەت، تۇرق، كۆرك

ئاجەب [«ئەت»] گۈزەل، چىرايلىق، ئاجايىپ

ئاجۇن [«ق ب»] دۇنيا، جاھان

ئاچ I [«ت ت د»] «هاي، هەي، هوي» مەنىلىرىدە ئىشلىتىلىدىغان ئۈندەش سۆز: ئاچ بەرۇ كەل — هوي، بېرى كەل

ئاچ II [«ئال»] ① ئاچماق؛ ② بويسۇندۇرماق

ئاپارى△ [<سان. «ئال»، «ش ت»] ① هەزرەت، تەقسىر؛ ② ئۇستاز، ئوقۇتقۇچى، ئۆگەتكۈچى

ئاچاريا [<سان. «ئال»] «ئاچارى»غا قاراڭ

ئاچاغ «ئاچىغ»قا قاراڭ

ئاچساماق [«ت ت د»] ئاچقۇسى كەلمەك

ئاچسىز△ [«تۇر»] توق، توقلۇق

ئاچسىق△ [«تۇر»] ئېچىرقىماق

ئاچماق [«تۇر»] ① قورساق ئېچىپ كەتمەك؛ ② ئېچىۋەتمەك، يېشىۋەتمەك، هەل قىلماق

ئاچۇرغان [«ت ت د»] ئاچۇرۇۋېرىدىغان

ئاچۇق [«ت ت د»] ئۇچۇق

ئاچۇقلۇغ [«ت ت د»]: ئاچۇقلۇغ كىشى — ئۇچۇق ۋە ياخشى خۇلقلۇق كىشى

ئاچۇقلۇق [«ت ت د»] ئۇچۇقلۇق: ① يۈز ئاچۇقلۇقى — يۈزنىڭ ئۇچۇق تۇرۇشى؛ ② قاپۇغ ئاچۇقلۇقى — قوۋۇقنىڭ ئۇچۇق تۇرۇشى

ئاچى △ [<ئار. «ت ت د»] ياشانغان خوتۇن

ئاچىتا [<سان] ئاسماندىكى مۆزنىكانت

ئاچىتغان △ [«ت ت د»] ئېچىتىۋېرىدىغان

ئاچىتماق △ ئازاب ھېس قىلماق

ئاچىشماق △ [«ت ت د»] ئېچىماق، ئېچىپ كەتمەك: ئۈزۈم ئاچىشدى △ — ئۈزۈم ئېچىپ كەتتى

ئاچىغ I △ [«ت ت د»] ① مۇكاپات: خان ماڭا ئاچىغ بەردى — خان ماڭا مۇكاپات بەردى؛ ② ياخشى ئۇزۇقلىنىش؛ ③ ئاچچىق

ئاچىغ II △ [«تۇر»] قايغۇرماق، ھەسرەت چەكمەك

ئاچىغلىغ △ [«ت ت د»]: ① ئاچىغلىغ كۆپ — ئىچىدە ئېچىت قۇ بار كۆپ؛ ② ئاچىغلىغ ئەر — باياشات تۇرمۇشلۇق ئادەم

ئاچىغلىق △ [«ت ت د»] ناھايىتى ئاچچىق

ئاچىق I △ [«ت ت د»] چوڭ ئاكا

ئاچىق II △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئاچىقماق △ [«ت ت د»] ئېچىرقىماق

ئاچىلماق △ [«ت ت د»]: كۆك ئاچىلدى △ — ھاۋا ئېچىلدى

ئاچىماق △ [«تۇر»] ھېسداشلىق قىلماق، ئىچ ئاغرىتماق

ئاچىن △ [«ماي»] ئېچىنماق؛ غەمخورلۇق قىلماق

ئاچىنماق △ ① قايغۇرماق، ھېسداشلىق قىلماق؛ ② تازىلانماق، پاكىزلانماق؛ ③ چۆشەندۈرمەك، ئىزاھلىماق؛ ④ ئىقرا قىلماق؛ ⑤ تىرىشچانلىق كۆرسەتمەك

ئاختار [«ت ت د»] ① ئاختۇرماق؛ ② ئاغدۇرماق

ئاخسۇك [«ت ت د»]: ئاخسۇك ئەر — جېدەلچى ئادەم، مەستلىكتە غوۋغا چىقىرىدىغان ئادەم

ئاخسۇم [«ت ت د»] «ئاخسۇك» غا قاراڭ

ئاد [«ت ھ»] نام، شۆھرەت، ئابروي

ئادا ①ئاپەت، بالا ـ قازا؛ مۇسىبەت؛ كېلىشمەسلىك؛ ② باشقىسى؛ ③ ئېھتىياج

ئاداتۇرا [«چاس»] خىيىسم ـ خەتەر

ئادار [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئادارا «ئادىرا»غا قاراڭ

ئادارت [«تۇن»] سۇيىقەست

ئادارماق [«ئال»] «ئادىرماق»غا قاراڭ

ئاداش [«تۇر»] دوست، ھەمراھ

ئاداش قاداش دوست ـ قېرىنداش؛ ئۇرۇقداش

ئاداشلىق △ [«ت ت د»] ئاداشلىق، دوستلۇق

ئاداغ [«ئو»] پۇت (ئاياغ)

ئاداق «ئاداغ»قا قاراڭ

ئاداق تۇتۇق خاس ئىسىم

ئاداقلىق △ [«ت ت د»] ① پىيادە؛ پۇتلۇق؛ ② تىرەك (ئۈزۈملۈك باغلاردا بىردىشقا تىرەك قىلىنىدىغان ياغاچ)

ئادالانماق [«تۇر»] پاكىزلانماق؛ يامان ئەھۋالدىن قۇتۇلماق

ئادالىغ △ [«تۇر»] خەتەرلىك، قورقۇنچلۇق: ئادالىغ ئورۇنلار ـــ قورقۇنچلۇق يەرلەر

ئادام [«قوج»] ئادەم

ئاداماق ① ئاتىماق، ئات قويماق؛ ② ئوتتۇرىغا قويماق؛ ③ بىراۋغا زىيانكەشلىك قىلماق

ئادام توغرىل [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئادان باشقىسى، بۇنىڭدىن باشقىسى، يەنە بىرى

ئادانىسىغىسىز △ [«ماي»] شەكسىز

ئاداي [«ت ھ»] خاس ئىسىم

ئادايۇ [«ئال»]: ① ئەزىز، قىممەتلىك؛ ② كىچىك بالا

ئاددىغ △ «ئاتلىغ»قا قاراڭ

ئاددىن △ [«تۇر»] «ئاددىن»غا قاراڭ

ئاددىنچىغ △ [«تۇر»] «ئاددىنچىغ»قا قاراڭ

ئادرا «ئادىرا»غا قاراڭ

ئادرۇتاچى △ [«تۇر»] تارقاق

ئادرۇداچى △ «ئادرۇتاچى»غا قاراڭ

ئادرۇق [«ماي»]: ① باشقىچە، ئالاھىدە؛ ② بۇنىڭدىن باشقا؛ ③ خىل، تۈر؛ [«ئال»]: ④ ئايرىم، ئايرىم ھالدا، ئوخشاشمايدىغان؛ ⑤ ئارتۇق، چىق؛ ⑥ تەييار بولماق؛ تاماملانماق

ئادرۇق ئادرۇق ئايرىم ـ ئايرىم ھالدا، ھەرتۈرلۈك

ئادرۇماق ئاللىماق

ئادرى △ [«ت ت د»] ئاچا، ئاچىماق، پۇتاق

ئادرىق △ [«ئال»] ئوخشاشمايدىغان

ئادرىلماق △ ئايرىلماق

ئادسىز △ قورقۇنچىسىز، خەتەرسىز

ئادغار «ئادغىر»غا قاراڭ

ئادغانچىز △ [«تۇر»]: ① مۇستەقىل؛ ② ئەركىن

ئادغانغۇ ئايرىش، پەرقلەندۈرۈش

ئادغانغۇ تۈزۈ تىخىمۇ كۆپ ھوقۇققا ئىگە بولماق

ئادغانماق «ئاتقانماق»قا قاراڭ

ئادغىر △ ئايغىر

ئادغىراق △ تاغ ئۆچكىسى

ئادلىغ △ ① ئابرويلۇق، ئىناۋەتلىك؛ ② [«ت ھ»] ... ئىسىملىك، ...ئاتلىق

ئادماق «ئاتماق»قا قاراڭ

ئادناغۇ [«ماي»] باشقا، ئايرىم؛ «ئادىناغۇ» غا قاراڭ

ئادۇت [«تۇر»] ① ئالىقان؛ ② ئۇيۇچ

ئادۇرت [«تۇر»] مەگىز، ئېگەك

ئادۇغ [«ئو»] ئېيىق

ئادۇنچسۇز پۇختا، مۇستەھكەم

ئادتيا [<سان. «تۇر»] ① قۇياش؛ ② جۇمە كۈن

ئادىر △ [«ئال»] پەرقلەندۈرۈش، ئايرىش

ئادىرا △ ① مۇشۇنىڭدىن؛ ② مۇشۇنىڭغا؛ ③ بۇ يەردە؛ ④ ئۇ يەردە

ئادىرت △ [«تۇر»، «ش ت»] ① ئوخشىمايدىغان، پەرق؛ ② ئوخشاش، ئەين

ئادىرتىسىز △ [«ئال»] ئايرىلماس

ئادىرتلا △ [«كۆل»، «ش ت»] پەرقلەندۈر

ئادىرتلاماق △ [«تۇر»] ئايرىماق؛ [«ئال»] پەرقلەندۈرمەك

ئادىرتلايۇ △ ①ئىنچىكىلەش، چوڭقۇرلاش؛ ② تەپسىلىي ئايرىش

ئادىرتىق △ [«تۇر»] ئوخشىمايدىغان، پەرقلىنىدىغان

ئادىرغۇلۇق △ ئايرىلغاندەك، ئايرىلىدىغان
ئادىرماق △ ئايرىلماق؛ ئايرىماق
ئادىرىل △ [«ئال»] ئايرىلىش
ئادىرىلماق △ ① ئايرىلماق؛ ② [«ئال»] ئۆلمەك
ئادىرىلماقلىق △ [«ئال»] ئايرىلماقچى بولغان
ئادىشتىن △ [<توخ. سان. «تۇر»] تەقدىر، پېشانە
ئادىغ △ [«ئىر»] ئېيىق
ئادىقلا △ [«ت ت د»] ھەيران بولماق، تەمتىرىمەك، ھودۇقماق
ئادىن △ [«ئال»] باشقا، [«ت ھ»] باشقىسى؛ يات
ئادىناغۇ △ [«ئال»] باشقا، باشقىلار، باشقىسى
ئادىنتا △ باشقا تەرەپتە
ئادىنچىغ △ [«ماي»] ھەيران قالارلىق، ئاجايىپ؛ ھەرخىل، كارامەت؛ [«قوچ»] ئالاھىدە؛ غەيرىي
ئادىنسىغ △ [«كۆل»، «ش ت»] ① ئوخشاشمايدىغان؛ ② «ئادىنچىغ»قا قاراڭ
ئادىنقۇقا △ [«ئال»] باشقا، باشقىسى
ئادىنماق △ [تۇر»] ① ھەيران قالماق؛ ② ئۆزگەرمەك؛ ئايرىلماق
ئارا I [«ت ت د»]: ① ئار بۆرى — سىرتلان (يال بۆرە)؛ ② پور رەڭ: ئارنەڭ — پور رەڭ نەرسە
ئارا II [«چاس»، «ئىر»] ئاجىزلاش، چارچاش
ئارا [«تۇر»] ئارا، ئوتتۇرا
ئارابوغا خاس ئىسىم

ئارادىن ئاژۇن△ هايات ـ مامات ئارىسىدىكى ۋاقىت

ئارازان [«تۇر»] خاس ئىسىم

ئاراغ [«ماي»] ① ساپ، تازا، پاك؛ ② ئورمان؛ جاڭگال

ئاراغ سەمەك [«ماي»] ئورمان، ئورمانلىق

ئارال ئارال

ئارالىق △ [«ئۇت»] ئارىلىق

ئارام ئاي [«ت ھ»] بىرىنچى ئاي

ئاراموت [«ت ت د»] ① قەبىلە نامى؛ ② يەر نامى

ئاران [«ت ت د»] ئېغىل، ئاران، قوتان

ئاراňلىغ△ [«ت ت د»]: ئارانلىغ ئەۋ ـــ ئېغىللىق ئۆي، ئېغىلى بار ئۆي

ئاراۋادانا «ئارايادانا»غا قاراڭ

ئارايادانا موناستىر

ئاربالاماق [«ئۇت»] يوغىنىماق، چوڭايماق

ئارپا ئارپا

ئارپاچا [«قوج»] ئارپىدەك، ئارپىغا ئوخشاش

ئارپاغان [«ت ت د»] ئارپىخان (ئارپىغا ئوخشاش بىر ئۆسۈملۈك)

ئارت [«ت ت د»] ① ئارقا تەرەپ؛ بويۇن، گەدەن: ئارت ساچ ـــ گەدەن چېچى؛ ② تاغ يولى، داۋان: ئەرمەگۈكە ئەشسىك ئارت بولۇر ـــ ئېرىنچەككە بوسۇغىمۇ داۋان كۆرۈنەر

ئارتاتماق [«ئال»] بۇزماق، خاراب ئەتمەك، [«ت ت د»] نابۇت قىلماق

ئارتاق [«ت ت د»] بۇزۇلغان؛ خاراب بولغان؛ [«ئال»] بۇزۇق

ئارتاق ياۋۇز بۇزۇق، خاراب؛ پەرىشان

ئارتاماق [«ئال»] بۇزۇلماق، ۋەيران بولماق

ئارتماق [«ئۇت»] ئارتماق، كۆپەيمەك

ئارتۇت [«ت ت د»] بەگ ۋە شۇنداق كىشىلەرگە تارتۇق قىلىنىدىغان ئات ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش نەرسىلەر؛ تارتۇق، سوۋغا

ئارتۇچ [«تۇر»] ① ئارتۇچ دەرىخى؛ ② بىر خىل ئۆسۈملۈك

ئارتۇرماق [«ئال»] قاندۇرماق، قانائەتلەندۇرمەك

ئارتۇغ «ئارتۇق»قا قاراڭ

ئارتۇغراق «ئارتۇقراق»قا قاراڭ

ئارتۇق ئارتۇق، جىق، كۆپ، [«ت ت د»] ئوشۇق؛ [«ماي»] ئىنتايىن

ئارتۇقتا ئارتۇق ناھايىتى ئارتۇق، ناھايىتى نۇرغۇن

ئارتۇقراق [«تۇر»] ئارتۇقراق، نۇرغۇن

ئارتۇقلانماق [«ت ت د»] ھەددىدىن ئاشماق

ئارتۇن [«تۇر»] زىرە

ئارتى △ «ئارىتى»غا قاراڭ

ئارتىزماق △ ئارقىدىن ماڭماق

ئارتىغ △ [«ت ت د»] ① ئايالچە جىلىتكە؛ ② ئارتىق (ئۇلاغقا ئارتىلىدىغان يۈك)

ئارچۇق خاس ئىسىم

ئارچۇن [<سان] خاس ئىسىم

ئارچى △ [«ت ت د»] بوغچا، خالتا

ئارداتماق [«تۇر»] «ئارتاتماق»قا قاراڭ

ئاردۇق [«ت تـب»] ① ئاجايىپ، ئىنتايىن؛ ② «ئارتۇق»غا قاراڭ

ئاردۇن «ئارتۇن»غا قاراڭ

ئاردىر △ [<سان. «تۇر»] يۇلتۇز نامى

ئاررىغ △ [«ت ت د»] بەك ئىرىغ، ناھايىتى تازا: ئاررىغ نەڭ — بەك ئىرىغ نەرسە، ناھايىتى تازا نەرسە

ئارزۇ [«ق ب»] ئاتارۇت (مېركۇريي) يۇلتۇزى

ئارزۇتال [«ت ت د»] ئەتتىكى مويىنى چۇشۇرۇشكە ئىشلىتىلىدىغان ھاك ئارىلاشمىسى

ئارژۇ [«ت د»] ئارجۇ، چىشى چىلبۆرە

ئارسال [«ت ت د»] قوڭغۇر: ئارسال ساچ — قوڭغۇر چاچ

ئارسلان [«ئال»] ئارسلان

ئارسۇ [<ئوغ. «ت ت د»] پەس، قەددىرسىز (نەرسە)؛ ئەرزان، تۆۋەن باھا

ئارسىقماق△ [«ت ت د»] ئىزىقماق، ئالدانماق

ئارغاغ [«ت ت د»] بىلىق تۇتىدىغان قارماق

ئارغۇ [«ت ت د»] ① ئىككى تاغ ئارىسى؛ ② تىراز (تالاس) بىلەن بالاساغۇن ئارىسىدىكى شەھەرلەر

ئارغۇچ [«ت ت د»] ئازدۇرغۇچ: ئارغۇچ ئاۋۇن — قايمۇقتۇرغۇچى، ئازدۇرغۇچى؛ دۇنيا

ئارغۇرماق [«ت ت د»] هارغۇزماق، هاردۇرماق

ئارغۇلاماق [«ت ت د»] يېرىپ ئۆتمەك

ئارغۇن [«ت ت د»] ① ئارغۇن، ئاغمىخان؛ ② [«ماي»] نەسىللىك؛ [«ق ب»] ياۋا ئات بىلەن نەسىللىك ئېتنى ئارغىماق

ئارق [«ت ت د»] قىرىندى، تاشلاندۇق: تەمۈر ئارقى — تۆمۈر قىرىندىسى، تۆمۈر داشقىلى

ئارقا [«ت ت د»] ① ئارقا، دۈمبە؛ ئارقا تەرەپ؛ ② ياردەمچى، يۆلەكچى

ئارقاچاق [«ت ت د»] ئېغىزغا دورا قۇيۇشقا ئىشلىتىلىدىغان ئىچى كاۋاك ئەسۋاب

ئارقار [«ت ت د»] ئارقار (ياۋا قوينىڭ چىشىسى)

ئارقارا [«ق ب»] ئارقىدا

ئارقاغ [«تۇر»] يىپىنچا، شارپا؛ [«ت ت د»] ئارقاق (رەختنىڭ ئارقىقى)

ئارقالانماق [«ت ت د»] تايانماق، يۆلەنمەك، ھىمات قىلماق

ئارقاماق [«ت ت د»] ئاختۇرمىق، تەكشۈرمەك

ئارقۇ [«تۇر»] باھالىق، قىممەتلىك

ئارقۇچى △ [«ت ت د»] ۋاسىتىچى (تويدا قىز تەرەپ بىلەن ئوغۇل تەرەپ ئارىسىدا يۈرىدىغان ئەلچى)

ئارقۇرماق [«ئال»] بىر ياقتىن يەنە بىر ياققا توغرا (كېسىپ) ئۆتۈش

ئارقۇق [«ت ت د»] ① سۆزگە كىرمەيدىغان، تەرسا: ئارقۇق كىشى ــ سۆزگە كىرمەيدىغان، تەرسا كىشى؛ ② ئارتىق ياغاچ (ئىككى تام ياكى ئىككى تۈۋرۈك ئارىسىغا توغرا قويۇلىدىغان ياغاچ)

ئارقۇقلانماق [«ت ت د»] باش تارتماق، بويۇنتاۋلۇق قىلماق

ئارقۇنI [«ت ت د»] ① ئارغۇن، شالغۇت؛ ② ئېسەن (كېلىدىغان يىل)

ئارقۇنII [«تۇر»] ناھايىتى، بەك

ئارقىش ① [«ماي»] كارۋان (سودىگەر)؛ خەۋەرچى؛ ② [«ت ت د»] خەت، مەكتۇپ

ئاركا باشى خاس ئىسىم

ئارماغان [< ئوغ. «ت ت د»] سوۋغا ـ سالام (سەپەردىن قايتقان كىشىنىڭ ئۇرۇق ـ تۇغقانلىرىغا ئەكەلگەن سوۋغىسى)؛ «ئارمىغان» غا قاراڭ

ئارماق [«ت ت د»] ① هارماق، چارچىماق؛ ② ئالدىماق: ئەر ئاردى ــ ئادەم هاردى؛ ئۇل ئانى ئاردى ــ ئۇ ئۇنى ئالدىدى؛ ③ [«تۇر»] خاتا تونۇلماق

ئارموت [«ت ت د»] ئامۇت

ئارمىغان [«ق ب»] هەدىيە، سوۋغات؛ «ئارماغان» غا قاراڭ

ئارۇبات [«ت ت د»] تەمىر هىندي

ئارۇت [«ت ت د»]: ئارۇت ئۆت — يەل ئاتلىغان مەزگىل

ئارۇغۇ [«قۇجۇ»] «ئارغۇ»غا قاراڭ

ئارۇق [«ت ت د»] ① هارغىنلىق، هارغىن: ئارۇق
ئەر — هارغىن ئادەم؛ ② ئورۇق، جۈدەڭ

ئارۇقسۇز چارچىماق، هارماق

ئارۇقلاماق [«ت ت د»] هاردۇق ئالماق؛ ئۇخلىماق

ئارۇقلۇق [«ت ت د»] هارغىنلىق

ئارۋىش △ [«تۇر»] سېھىر

ئارۋىشچى △ [«تۇر»] سېھىرگەر

ئارۋىق تەڭرى △ خاس ئىسىم

ئارى I △ [«ئەت»] پاكىزلىماق، يۇماق، تازىلىماق

ئارى II △ [«ت ت د»] ھەرە

ئارىپ سۆڭۈپ △ [«ماي»] ھېرىپ - چارچاپ

ئارىتغان △ [«ت ت د»] ئېرىغداۋېرىدىغان

ئارىتماق △ [«تۇر»] تازىلاتماق، پاكىزلاتماق؛ [«ت ت د»]
ئېرىتماق، تازىلىماق

ئارىتى ▲ [«ماي»] ئەسلا، زادى، تامامەن؛ [«ئال»] پۈتۈنـ
لەي، ھەممىسى

ئارىتىنماق △ [«ئال»] تازىلانماق، پاكىزلانماق

ئارىدماق △ «ئارىتماق»قا قاراڭ

ئارىرى △ بىر خىل دورا نامى

ئارىش I △ [«تۇر»] تازا، پاكىز، پاك

ئارىش II △ [«ت ت د»] ئورۇش: ئارىش ئارقاغ — ئورۇش -
ئارقاق

ئارىشماق △ [«ت ت د»] ئالداشماق: ئۇلار ئىككى ئارىشـ
دى — ئۇلار بىر - بىرىنى ئالداشتى

ئارىغ △ [«ت ت د»] ① چېدىر يوپۇقى؛ ② ئېرىغ، پاكىز، ساپ؛ ③ [«تۇر»] مۇقەددەس

ئارىغسىز △ پاسكىنا؛ پەس

ئارىغسىزلىق △ [«ئال»] پاسكىنىلىق؛ پەسلىك

ئارىغلىغ △ [«ت ت د»] ئېرىغلىق، پاكىزلىق

ئارىق △ [«ت ت د»] ① ئېرىق، ئۆستەڭ؛ ② [«ئال»] «ئارىغ»قا قاراڭ

ئارىقلىغ △ [«ت ت د»]: ئارىقلىغ يىر — ئېرىقلىق يەر، ئېرىق - ئۆستەڭلىك يەر

ئارىلماق △ ئۆلچىمەك: ئەكسىزكىسىز تۆكەل ساناپ ئارىلاپ بىردىم — كەم قىلماي ھەممىسىنى ساناپ ئۆلچەپ بەردىم

ئارىماق △ [«ئال»] ① پاكىزلىماق؛ پاكىز بولماق؛ ② كۆچىدىن قالماق؛ ھوقۇقىنى يوقاتماق؛ ③ ئۆلچىمەك، ھېسابلىماق

ئارىم بارىم △ [«ماي»] خۇش پېئىل، خۇش خۇي

ئارىنچۇ △ [«ت ت د»] گۇناھ

ئارىنماق △ [«ت ت د»] ئېرىغدانماق، تازىلانماق، تازىلىماق

ئاز I [«ت ت د»] ① يېپەك رەخت ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش قول ھۈنەر بۇيۇملىرى: ئەزگۈ ئاز — ياخشى ئىشلەنگەن بۇيۇم؛ ② ياخشىلىق بەلـ

گىسى، ياخشى كۆڭۈل؛ ③ ئاز: ئاز نەڭ — ئاز نەرسە؛ ④ ئەرس، ئاق سۆسەر؛ ⑤ خاتالىق

ئاز II [«ئر»] يۆتكىمەك؛ مدىرلاتماق

ئاز III [«ماي»] يامان

ئازاغ [«ماي»] ① ئازدۇرغۇچى؛ ساختا، يالغان؛ خاتا يولغا كىرىش، ئېزىش؛ ② خالىغان

ئازاق [«ت ت د»] ئاياغ، پۇت

ئازاقلىغ △ [«ت ت د»] ئاياقلىق: ئازاقلىغ نەڭ — ئاياقلىق نەرسە

ئازان [<سان] بىر خىل ئۆسۈملۈك

ئازاند [«قوج»] ھېكايە، مەسەل

ئازرۇق [«ت ت د»] باشقا، بۆلەك

ئازرى △ [«ت ت د»] ئارا

ئازرىش △ [«ت ت د»] ئايرىش، ئىككىگە ئايرىلغان يولنىڭ بېشى، ئاچال

ئازرىشماق △ [«ت ت د»] ئايرىلىشماق: ئۇلار ئىكى ئازرىشدى — ئۇلار ئىككىسى ئايرىلىشتى.

ئازرىق △ [«ت ت د»] «ئايرىق»قا قاراڭ

ئازرىلماق △ [«ت ت د»] ئايرىلماق

ئازرىم △ [«ت ت د»] ئېگەرنىڭ ئاستىغا قويۇلىدىغان كىگىز، جەزلىك

ئازسىز △ تىنچ، خاپىسىز

ئازغان خاس ئىسىم

ئازغۇرماق ① خاتا يولغا كىرمەك؛ ② ئازدۇرماق

ئازغىر △ [«ت ت د»] ئايغىر

ئازغىراق △ [«ت ت د»] ① پاچىقى ئالا، باشقا يەرلىرى قارا بىرخىل تاغ تېكىسى؛ ② دەريا نامى

ئازغىش △ [«ت ت د»] يەر نامى

ئازغىنا △ ئازغىنا؛ بەك ئاز

ئازقىئا △ [«ت تب»] ئازغىنا، بىرئاز، ئازراق

ئاز قىلىنچ △ [«ماي»] ئاچكۆز

ئازقىلىنچلىغ △ [«ماي»] غەيرىي، ئاز كۆرۈلىدىغان

ئازقىيا △ «ئازقىئا»غا قاراڭ

ئازلانماق ① قىزغانماق؛ ھەۋەس قىلماق، ئارزۇ قىلماق، زوقلانماق؛ ② خاتالاشماق، يېڭىلماق

ئازلىق △ يېتەرسىز، ئاز

ئازما [«ت ت د»] يۈگۈرەلمەيدىغان قوچقار

ئازماق △ [«تۇر»] قايمۇقماق، يولدىن چىقماق

ئازما يىلقى △ [«ت ت د»] قېرىپ قالغانلىقى ئۈچۈن، ئىشلەتمەي قويۇپ بېرىلگەن يىلقا

ئازناماق [«ت ت د»] ئايىنماق، ئۆزگەرمەك، باشقا تۈسكە كىرمەك

ئازۇ [«ت ت د»] يا، ياكى؛ بولمىسا؛ [«ئال»] ئەجەبا؛ [«ماي»] خۇددى

ئازۇت [«ت ت د»] ئۇچ، ئۇچۇم: بىر ئازۇت نەڭ — بىر ئۇچۇم نەرسە

ئازۇتلاماق [«ت ت د»]ئۇچۇملىماق

ئازۇچا [«ئال»] ياكى، بولمىسا، يەنە

ئازۇق I [«قوج»] ئوزۇق، يېمەكلىك

ئازۇق II [«ت ت د»] ① تونۇش ئەمەس، تونۇش بول‐
مىغان: ئازۇق نەڭ — تونۇش ئەمەس نەرسە؛
② ئازغان: ئازۇق ئوق — نەدىن ۋە كىم
تەرىپىدىن ئېتىلغانلىقى نامەلۇم (ئازغان) ئوق

ئازۇقلاماق [«ت ت د»] ئەجەبلەنمەك، قىزىقسىنماق

ئازۇقلانماق [«ت ت د»] ئوزۇقلۇق بولماق

ئازۇقلۇغ [«ت ت د»]: ئازۇقلۇغ ئەر — ئوزۇقلۇق ئادەم

ئازۇقلۇق [«ت ت د»] ئوزۇقلۇق

ئازۇن [«ماي»] دۇنيا؛ دەۋر، زامان

ئازۇنلۇغ دۇنياۋى؛ دۇنيالىق

ئازىتغان △ [«ت ت د»] ئازدۇرۇۋېرىدىغان

ئازىتماق △ [«ت ت د»] ئازدۇرماق، ئېزىقتۇرماق؛ [«تۇر»]
قالايمىقان قىلماق؛ تەرتىپىنى بۇزماق

ئازىشماق △ [«ت ت د»] كېرىلمەك

ئازىغ I △ [«ت ت د»] ① ئېيىق؛ ② مەستلىكى يېشىلگەن،
هوشيار كىشى؛ ③ يۇرت نامى

ئازىغ II △ [«تۇر»] ئېزىق چىش

ئازىغ تىش △ [«ئال»] «ئازىغ II»گە قاراڭ

ئازىغلىغ △ [«ت ت د»] ① ئېيىقلىق: ئازىغلىغ تاغ —
ئېيىقى كۆپ تاغ؛ ② ئېزىق چىشلىق: ئازىغلىغ
ئات — ئېزىق چىشلىق ئات

ئازىق △ «ئازۇق»قا قاراڭ

ئازىل △ [«ئەت»] خاتالاشماق، ئازماق

ئازلماق △ [«ت ت د»] ھوشىغا كەلمەك، يېشىلمەك؛ ئەسرۇك ئازسالدى — مەست ياكى بىخۇد ھوشىغا كەلدى

ئازن △ [«ت ت د»] ① باشقا، ئۆزگە؛ بۆلەك؛ ② «ئازرۇق»قا قاراڭ

ئاژمۇق [«ت ت د»] زەمچە، سۇمۇق

ئاژۇن [«ت ت د»] دۇنيا: ئول ئاژۇن — ئۇ دۇنيا، ئاخىرەت

ئاژۇنلۇغ دۇنياۋى، دۇنيالىق

ئاس [«ت ت د»، «ق ب»] ① ئەرس، ئاق سۆسەر؛ سۆسەر، ② چۆرە

ئاساغ «ئاسىغ»قا قاراڭ

ئاساغ-تۇسۇغ [«ماي»] پايدا - مەنپەئەت؛ خىزمەت

ئاسان [«تۇر»] ساغلام، سالامەت

ئاسانۋار [<سان] گۇناھ

ئاست [<چىنگ. «ت ت د»] تار كوچا

ئاسرا ① [«قۇج»] ئاست، يەنى پەس تەرەپ، تۆۋەن تەرەپ؛ ② [«تۇر»] تارتىنماق، تۇزۇت قىلماق

ئاسراۋلغ خاس ئىسىم

ئاسرى △ [«ت ت د»] قاپلان

ئاسرى يىشىغ△ [«ت ت د»] ئالا ئارغامچا

ئاسغانچۇ [«تۇر»] ئىككى يۈزلىمىلىك

ئاسغانچۇلاماق [«تۇر»] مەسخىرە قىلماق، چاقچاق قىلماق؛ ئىككى يۈزلىمىلىك قىلماق

ئاسغۇ [«ماي»] مارجان

ئاسقانچۇلاماق «ئاسغانچۇلاماق»قا قاراڭ

ئاسقۇغ ① ئاسقۇ؛ ② كىچىك ئۆي، ھۇجرا

ئاسقىن △ [«ئال»] ئىسىل، ئالىيجاناب

ئاسقىنتۇر △ [«ئال»] ئاستۇرماق

ئاسقىنتۇرماق△ ئاسماق، ئاستۇرماق

ئاسگارماق [«ت ت د»] ئىسەنكىرىمەك

ئاسلاماق يېيىش، يېمەك

ئاسلىنماق △ [«ت ت د»] ئىسىلماق

ئاسماق [«ئال»] كۆپەيمەك، ئاشماق

ئاسۇ «ئازۇ»غا قاراڭ

ئاسۇر «ئاسۇرى»غا قاراڭ

ئاسۇرغان [«ت ت د»] چۇشكۇرۇۋېرىدىغان

ئاسۇرماق [«ت ت د»، «تۇر»] چۇشكۇرمەك

ئاسۇرى [<سان] جىن، شەيتان

ئاسۇن [«ئال»] «ئازۇن»غا قاراڭ

ئاسىرماق △ تەربىيە قىلماق

ئاسىغ △ [«ت ت د»، «ق ب»] پايدا، نەپ، مەنپەئەت

ئاسىغسىز △ پايدىسىز، مەنپەئەتسىز

ئاسىغلىغ △ [«ت ت د»] پايدىلىق، نەتىجىلىك، مەنپەئەتلىك:
ئاسىغلىغ ئىش — پايدىلىق ئىش

ئاسىلماق △ ① [«ت ت د»] ئىسىلماق؛ ② [«تۇر»]
قوشۇلماق، پايدا بولماق

ئاسىنماق △ [«تۇر»] پايدىلانماق؛ باغلانماق

ئاش I ئاش، غىزا، يېمەكلىك

ئاش II [«تۇر»] قۇربانلىق

ئاش III [«ت ت د»] كۆڭلى، كۆنەلگۈ

ئاشا I [«تۇر»] كۆپ، نۇرغۇن

ئاشا II [«ماي»] ① تاماق؛ ② يېمەك، چاينىماق؛
بەھرىمەن بولماق

ئاشا III [«ئو»] ھۆرمەت قىلماق؛ كۈتمەك

ئاشاتماق [«ت ت د»، «تۇر»] يېگۈزمەك، يېدۈرمەك

ئاشاداچى △ يەيدىغان؛ يېگۈچى

ئاشاق [<ئوغ. «ت ت د»] تۆۋەن، پەس

ئاشاقلا [«ت ت د»] سەل قارىماق؛ كۆزگە ئىلماسلىق

ئاشاقلاماق [«ت ت د»] پەس كۆرمەك؛ سەل چاغلىماق

ئاشاماق [«ئال»] ① يېمەك؛ ② قوبۇل قىلماق؛
③ ھۆرمەت قىلماق

ئاشان [«ئوت»] خاس ئىسىم

ئاشان پۇقا [«ئوت»] خاس ئىسىم

ئاشان توغرىل [«ئوت»] خاس ئىسىم

ئاشان تۇتۇغ [«ئوت»] خاس ئىسىم

ئاشانماق [«تۇر»] تاماق يېمەك، غىزالانماق؛ يېمەكلىك
ئالماق

ئاشاي [<سان] نىيەت، غايە، مەقسەت

ئاشايلىغ △ نىيەتلىك، مەقسەتلىك

ئاشبار [«ت ت د»] ھەلەپ (سامانغا كېپەك ئارىلاشتۇرۇپ تەييارلانغان يەم)

ئاشىنى «ئاشۇنى»غا قاراڭ

ئاشتال [«ت ت د»] كەنجى: ئاشتال ئوغۇل — كەنجى ئوغۇل

ئاشچى △ ئاشپەز

ئاشچى ئەر △ ئەر ئاشپەز

ئاشغانچۇلاماق مەسخىرە قىلماق؛ چاقچاق قىلماق

ئاشغۇنچۇلاماق «ئاشغانچۇلاماق»قا قاراڭ

ئاشغىنماق △ [«ت ت د»] ئىشقىلانماق، سۈركەلمەك؛ سىيقۇلماق

ئاشلاشتۇرۇر ياخشى، چىلك باغلىماق

ئاشلاماق [«ت ت د»] قادىماق، قاداق سالماق

ئاشلانماق [«ئال»] بىر نەرسىگە كۆز تىكمەك

ئاشلىس [<سان. «تۇر»] يۇلتۇز نامى

ئاشلىقI △ [«تۇر»] ئاشخانا

ئاشلىقII △ [<ئوغ. «ت ت د»] بۇغداي

ئاشماق [«ئال»، «تۇر»] ئاشماق، كۆپەيمەك، ئارتماق

ئاشنۇ [«ت ت د»] بۇرۇن، ئاۋۋال، ئىلگىرى؛ [«ئىر»] ئالدى، ئالدى بىلەن

ئاشنۇ ئانىق [«تۇر»] بۇرۇنقىلىرى

ئاشنۇچا [«ئال»] بۇرۇن، ئىلگىرى

ئاشنۇراق ئاۋۋال، باشتىن

ئاشنۇقى△ [«ئال»] ئاۋۋال؛ [«موي»] ئالدىندىكى، ئالدىنقى

ئاشۇ [«ت ت د»] رۇشا، قىزىل توپا

ئاشۇق [«ت ت د»] ① ئوشۇق (ئادەم ۋە هايۋان ئوشۇقى)؛ ② تۆمۈر قالپاق، دۇبۇلغا

ئاشۇقماق [«ت ت د»، «ئال»] ئالدىرىماق؛ ئالدىراش، جىددىي

ئاشۇن «ئازۇن»غا قاراڭ

ئاشۇنماق [«ت ت د»] ئېشىپ كەتمەك، ئۆتۈپ كەتمەك

ئاشۋىنى [<سان. «تۇر»] يۇلتۇز نامى

ئاشىچ △ [«ت ت د»] قازان

ئاش ئىچكۈ [«ئال»] توي، زىياپەت، نەزىر - چىراغ

ئاشىلماق △ [«تۇر»] كۆپەيمەك، قوشۇلماق، زورايماق

ئاشىن تاتۇر △ [«ت ت د»، «ت تىب»] مېھماندوست

ئاشىندۇر △ [«ئەت»] سۇنماق، سۇنۇپ بەرمەك، يەتكۈزمەك

ئاغ I [«ت ت د»] ① چاتارا، چات؛ ② بارماقلارنىڭ ئارىلىقى

ئاغ II ئاشماق، ئۆتمەك

ئاغ III [«ماي»] ئاغماق؛ ئۆرلىمەك

ئاغا [«ئۇت»] ئاكا

ئاغار ① چوققۇر، ئالاھىدە: ئاغار ئاياغىن — چوققۇر ھۆرمەت بىلەن؛ ② «ئاغىر»غا قاراڭ

ئاغار ئاياق [«ماي»] زور ھۆرمەت

ئاغار ئاياماقىن △ [«ماي»] زور ھۆرمەت بىلەن

ئاغارلاغ ھۆرمەتكە لايىق، شەرەپلىك

ئاغاز ئېغىز

ئاغازلانماق «ئاغىزلانماق»قا قاراڭ

ئاغان [«ت ت د»] ① ئاغان ئەر — خىلىڭ - خىسلىق (دىمىغىدا گەپ قىلىدىغان) ئادەم؛ ②جازالانماق

ئاغتار [«ت ت د»] يىقىلماق
ئاغتارۇ تېز
ئاغتارىلماق △ قايتماق
ئاغ ـ تەگىل [«ماي»] ئۆرلىمەك ـ چۈشمەك
ئاغتىلماق △ [ت ت د»] يىقىتىلماق
ئاغتىنماق △ [«تۇر»] چىقماق، مىنمەك، ئاتقا مىنمەك
ئاغدۇق [«ت ت د»]: ئاغدۇق كىشى ـــ پاناھ تىلەپ كەلگەن يات كىشى
ئاغدىن △ [«ئال»] (تاغقا) چىقماق
ئاغدىنماق △ [«ئال»] يۈكسەلمەك
ئاغراغ [«ماي»] ئاغرىق، ئازاب؛ ئاغرىماق
ئاغرلىغ △ ئالاھىدە، قىممەتلىك
ئاغرۇش كېسەل بولماق؛ ئېغىر ئازاب چەكمەك
ئاغرۇغ [«ت ت د»] ئوقرەك
ئاغرۇق [«ت ت د»] ① ئېغىرلىق؛ يۈك؛ ② كېسەل
ئاغرۇماق [«ت ت د»] ئېغىرلىماق، ئېغىرلاشماق
ئاغرىتماق △ [«تۇر»] خاپا قىلماق
ئاغرىغ △ [«ئال»، «ت ت د»] كېسەل، ئاغرىق
ئاغرىغلانماق △ [«ئال»] كېسەل ئېغىرلاشماق
ئاغرىغلىغ △ كېسەللىك
ئاغرىق △ [«ئۇت»] كېسەل
ئاغرىماق △ [«تۇر»] كېسەل بولماق
ئاغرىنماق △ [«ئال»، «ت ت د»] ① كۆڭۈل قويماق؛ ئاغرىنماق؛ خاپا بولماق، رەنجىمەك؛ ② يىغلىماق؛

③ ئاغرىپ كەتمەك، ئاغرىقتىن قىينالماق، ئازابلانماق

ئاغزانماق [«تۇر»] پاراڭلاشماق، سۆزلەشمەك

ئاغساق [«قۇج»] «ئاقساق»قا قاراڭ

ئاغساماق [«ت ت د»] چىققۇسى كەلمەك

ئاغسانماق [«تۇر»] سۆز قىلماق، پاراڭ قىلماق

ئاغلا [«ت ت د»] ① يىغلاش؛ ② يالغۇز، غېرىبانە

ئاغلاتماق [«ت ت د»] يىراقلاشتۇرماق

ئاغلاق [«ت ت د»، «ماي»] خالىي، خىلۋەت: ئاغلاق يىر — خالىي يەر، خىلۋەت يەر

ئاغلاقتا ئاغلاق [«ماي»] بىردىنبىر، ھەممىدىن ئۆزگىچە

ئاغلاماق يىغلىماق

ئاغلىغ △ خەزىنە

ئاغلىق △ بوش (بىكار) يەر

ئاغماق [«ت ت د»] ① ئاشماق، چىقماق، كۆتۈرۈلمەك؛ ② تاتارماق: ئول تاغقا ئاغدى — ئۇ تاغقا چىقتى؛ بۇلىت ئاغدى — بۇلۇت كۆتۈرۈلدى؛ ئانىڭ يۈزى ئاغدى — ئۇنىڭ يۈزى تاتاردى

ئاغناق [«قۇج»] يۈكسەلمەك، ئۆرلىمەك

ئاغناماق [«ت ت د»] ① ئېغىنىماق، دومىلىماق: ئات ئاغنادى — ئات ئېغىندى؛ ② دۇدۇقلىماق: ئەر ئاغنادى — ئادەم دۇدۇقلىدى

ئاغۇ [«ت ت د»] ئوغا، [«تۇر»] زەھەر

ئاغۇژ [«ت ت د»] ئوغۇز (ئىنەك ياكى قوي تۇغقاندىن كېيىن چىقىدىغان يېڭى سۈت)

ئاغۇژلۇغ [«ت ت د»]: ئاغۇژلۇغ ئەر — ئوغۇز سۈتى بار ئادەم

ئاغۇش [«ت ت د»] ئۇرۇق - جەمەت

ئاغۇقماق [«ئال»، «تۇر»] زەھەرلەنمەك

ئاغۇلۇغ [«تۇر»] زەھەرلىك

ئاغۇماق [«ئال»] زەھەرلىمەك

ئاغى I △ [«ت ت د»] يىپەك رەخت؛ [«ماي»] تاۋار - دۇردۇن؛ سوۋغا - تارتۇق؛ [«تون»] گۆھەر؛ خەزىنە؛ بايلىق؛ [«ق ب»] ئالتۇن ۋە كۈمۈش قوشۇپ ئىشلەنگەن بىر خىل يىپەك رەخت، زەرلىك رەخت؛ قىممەتلىك ماللار بىلەن تولغان خەزىنە

ئاغى II △ كۆز يېشى

ئاغى III △ [«ق ب»] سېخىي، مەرد

ئاغى بارىم △ [«قوج»] مال - دۇنيا، بايلىق

ئاغىت △ [«كۆل»] تارقاتماق

ئاغىتغان △ [«ت ت د»] چىقىرىۋېرىدىغان

ئاغىتماق △ [«ت ت د»] چىقارماق

ئاغىچى △ [«ئىك»] خەزىنىچى؛ [«ئال»] ئىسكىلاتچى؛ [«ت ت د»] يىپەك رەختلەرنى ساقلىغۇچى

ئاغىچي ئۇلۇغى △ باش خەزىنىچى

ئاغىر I △ [«ت ت د»] ① ئېغىر؛ قەدىرلىك، ئەزىز: تەڭرى مەنى ئاغىرلادى — تەڭرى مېنى ئەزىز قىلدى ② قىممەتلىك، قىممەت باھالىق: ئاغىر نەڭ — قىممەت باھالىق نەرسە

ئاغىر II △ [«ئال»] شەرەپلىك؛ ھۆرمەتكە ئىگە

ئاغىر III △ قىيىنچىلىق

ئاغىر ئاغىر △ تەمكىنلىك، ئېغىرلىق؛ شەرەپلىك

ئاغىرلا △ [«ئال»، «ش ت»] ھۆرمەت قىلماق

ئاغىرلات △ [«ئال»] ھۆرمەتلەتمەك

ئاغىرلاتماق △ [«تۈر»] ھۆرمەتكە ئىگە قىلماق

ئاغىرلاماق △ ھۆرمەتكە ئىگە بولماق

ئاغىرلانماق △ [«ت ت د»] قەدىرلەنمەك، يۇقىرى باھالانماق

ئاغىرلىغ I △ [«ت ت د»] ھۆرمەتلىك: ئاغىرلىغ ئەر — ھۆرمەتلىك ئادەم

ئاغىرلىغ II △ ھامىلدار

ئاغىز △ [«ت ت د»، «تۈر»] ① دەريا، ئېقىن ۋە تۇلۇم، كوزا، كۈپ، قۇدۇقلا ئوخشاشلارنىڭ ئاغزى؛ ② ئادەم ياكى ھايۋانلارنىڭ ئاغزى

ئاغىز يەل △ [«ت تب»] ئېغىز يارىسى، ئېغىز ئاغرىقى

ئاغىس △ «ئاغىز» غا قاراڭ

ئاغىش △ [«ت ت د»] ئۆرلەش، ئېشىش

ئاغىل △ [«ت ت د»] ئېغىل؛ توسالغۇ

ئاغىلا △ [«ئال»] يىغلىماق

ئاغىلىق △ [«ئال»] ئىسكىلات، خەزىنە، ئامبار

ئاغىم △ [«ت د د»]: بىر ئاغىم يىر — بىر ئاتلاپلا پارغىلى بولىدىغان يەر

ئاغىنا △ [«ئال»] ئىغىناش

ئاغىناماق △ [«ئال»] «ئاغىناماق» قا قاراڭ

ئاغىنچىسىز △ [«تۇر»] چىلىڭ، مۇستەھكەم

ئاق I [«تۇر»] ئاق

ئاق II بۇزۇق، يامان

ئاقا ئاكا

ئاقاش [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئاقاناقسىز △ [«ماي»] ① ئاقمايدىغان؛ ② ئۆزگەرمەس، مۇتلەق

ئاقاناقلاغ [«ماي»] ئاقىدىغان

ئاق بى △ ئاق ئات

ئاقبىرا △ كىشى ئىسمى

ئاقتارماق ئاغدۇرماق، ئۆرىمەك، تەرجىمە قىلماق

ئاقتارىل △ [«ئىك»] ئاغدۇرماق

ئاقتارىلماق △ ئاغدۇرۇلماق؛ ئايلانماق

ئاقتۇرماق [«قوج»] يېڭىسەلدۈرمەك [«تۇر»] ئېقىتماق

ئاقتىنماق △ سۇغا چۆكمەك، ئاقماق

ئاقدارىلماق △ [«ئال»] «ئاقتارىلماق»قا قاراڭ

ئاقرۇ [«ماي»] ئاستا

ئاقرۇ ئاقرۇ [«ت ت د»] ئاستا - ئاستا

ئاقرۇن [«ت ت د»] ئاستا؛ تىنچ

ئاقسىراق △ [«موي»] ئاق

ئاقلا [«ئىك»] سوغۇق مۇئامىلە

ئاقلاماق ئەسكى بولماق، ئەسكىرىمەك

ئاقماق [«ئال»، «تۇر»] ئەخمەق

ئاقۇرۇ ئاقۇرۇ [«ئال»] ئاستا ـ ئاستا

ئاقۇرۇ تۇرقۇرۇ [«ئال»] ھەممە يەر

ئاقۇلۇغ [«تۇر»] «ئاغۇلۇغ» قا قاراڭ

ئاقى I △ [«تۇر»] مەرد، سېخىي

ئاقى II △ [«ت ت د»] ئاقلانغان، تازا

ئاقى III △ [«ئەت»] مەردانە، جەسۇرانە

ئاقىتغان △ [«ت ت د»] ئېقىتىۋېرىدىغان

ئاقىتماق △ [«تۇر»] ئېقىتماق

ئاقىرلاماق △ ئېغىرلىماق؛ قىيىن بولماق

ئاقىشماق △ ① يايىماق؛ ② سۆزدە تۇرماسلىق

ئاقىغ I △ [«تۇر»] ئېقىش

ئاقىغ II △ كۆز يېشى

ئاقىغسىز △ [«ئال»] ئاقمايدىغان

ئاقىغلىغ △ [«ئال»] ئېقىۋاتقان

ئاقىلاماق △ [«ت ت د»] سېخىي ھېسابلىماق، سېخىي كۆر-
مەك

ئاقىم △ [«ت ت د»] ئېقىم

ئاقىن △ [«ت ت د»، «ت تىب»] ئېقىن؛ سەل، كەلكۈن

ئاقىنچى △ [«ت ت د»] كېچىسى بېرىپ دۈشمەننى باسىدىغان
ئەسكەر

ئاقىنچىسىز △ [«ئوت»، «ئال»] مۇستەھكەم، چىڭ

ئاقىندى △ [«ت ت د»]: ئاقىندى سۇۋ ـــ ئېقىندى سۇ

ئاڭ I — [«ت ت د»] ① يېغى دورا بولىدىغان بىر خىل قۇش؛ قۇداي؛ ② «ياق، ئەمەس» دېگەن مەنىلەرنى بىلدۈرىدۇ: ئاڭ - ئاڭ — ياق - ياق

ئاڭ II — [«ماي»] ئەڭ

ئاڭا — [«ئال»] ئۇنىڭغا

ئاڭار — [«كۆل»] ئۇنىڭغا؛ ئۇ يەرگە

ئاڭاراق — [<سان. «تۇر»] مارس يۇلتۇزىنىڭ ئىسمى

ئاڭاغۇ — شەكلى

ئاڭاماق — چۈشەنمەك، بىلمەك

ئاڭايۇ — ① ئۇزاق؛ ② ئۇ ياقتا

ئاڭ باشلايۇ — [«ئال»] ئەڭ ئاۋۋال، دەسلەپتە

ئاڭ باشلايۇكى — [«تۇر»] باشتىكى، ئەڭ ئاۋۋالقى

ئاڭچى △ — ئوۋچى

ئاڭدى △ — [«ت ت د»] قورشاش

ئاڭدىماق △ — [«ت ت د»] مارىماق، پېيىگە چۈشمەك

ئاڭراشماق — [«ت ت د»] ئىڭراشماق

ئاڭرەك — تىرناق

ئاڭسىز I △ — [«ئال»] ھەممىسى، پۈتۈنلەي

ئاڭسىز II △ — [«ماي»] ئىنتايىن، ناھايىتى، بەك

ئاڭقارۇ — [«ق ش»] چۈشەنمەك؛ سەزمەك

ئاڭ كىن — [«ماي»] ئەڭ ئاخىردا

ئاڭگاراق — «ئاڭاراق» قا قاراڭ

ئاڭلاماق — چۈشەنمەك، بىلمەك

ئاڭمىنتىن △ — [«چاس»] ئەسلىدە، باشتا

ئاڭگۇت — [«ت ت د»] پەركا، شاراب پەركاسى

ئاگىت △ [«ت ت د»] ① پاراكەندە قىلماق؛ ② هاگىت // هاگىت (ئۆردەككە ئوخشىشىپراق كېتىدىغان قىزغۇچ قۇش)

ئاگىتماق △ ئېگىلمەك؛ هۆرمەت، سازاۋەر ئىچىدە تۇرماق

ئاگىز △ [«ت ت د»] ئېگىز (بۇغداي ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش زىرائەتلەرنىڭ ئورۇلۇپ بولغاندىن كېيىن، يەر-دە قالغان تۆپچەكلىرى)

ئاگىغ △ ① يامان، بۇزۇق؛ ② ناهايىتى

ئاگىغ ئەدگۈ △ ناهايىتى ياخشى

ئاگىل △ [«ت ت د»] هاللاك، هاگىرقاي

ئاگىلاماق △ [«ت ت د»] هاگىرىماق: ئەشىيەك ئاگىلادى — ئېشەك هاگىرىدى

ئاك ئىلكى [«ماي»] ئەك ئاۋۋال، ئەك دەسلەپكى

ئاگلىكى [«موي»] بىرىنچى، دەسلەپكى

ئاگىن △ [«ئال»] ① ئۇنىڭ؛ ② مۆرە

ئال I [«ت ت د»] ① هال رەڭ يىپەك رەخت؛ ② ئاچ قىزىل رەڭ

ئال II [«تۇر»] بىر نەرسىنىڭ تۆۋەن تەرىپى

ئال III [«ئال»] يول، ۋاستە، ئۇسۇل، چارە

ئال IV [«ئال»] هىيلە

ئالا [«ت ت د»] ① ئالا، پېسە (بەدىنىدە ئېقى بار)؛ ② «ئاستا، ئالدىرىماي» دېگەن مەنىنى بىرىدىغان ياردەمچى سۆز: ئالا ئالا — ئاستا-ئاستا؛ ③ رەڭ-لىك؛ ④ ئالا (پەرغانىگە يېقىن بىر يايلاقنىڭ نامى)

ئالاچۇ [«ت ت د»] ① ئالچۇق، كەپە؛ ② ھەرخىل

ئالارماق [«ت ت د»] ئالا بولماق

ئالاقىرماق △ [«تۈر»] ① ۋارقىرىماق، چىرقىرىماق؛ ② پاراڭ-
لاشماق، قىزغىن پاراڭلاشماق

ئالاقىرىش △ [«چاس»] ۋارقىراپ - جارقىراش

ئالاقىرىشماق △ ۋارقىراپ - جارقىراشماق

ئالاكىل [«ت ت د»] ئاستا، ئالدىرىماي

ئالاڭ [«ت ت د»] ئالاڭ، ھاللاڭ، ئوچۇقچىلىق

ئالاڭادتۇرماق [«تۈر»] ئورۇقلاتماق

ئالاڭۇت [«ماي»] يەكمەك، مەغلۇپ قىلماق

ئالاڭۇر [«ئال»] ئاجىزلىماق

ئالاڭۇرماق [«ئال»، «تۈر»] ئورۇقلىماق

ئالاڭۇماق ھارماق، چارچىماق

ئالاڭىر △ [«ت ت د»] كېمىرگۈچىلەر ئائىلىسىگە كىرىدىغان
كىچىك بىر ھايۋان

ئال ئالتاغ [«چاس»] پىلان - تەدبىر

ئالان [«ماي»] ماڭلاي، پېشانە

ئالانماق [«ت ت د»] ئاز كۆرمەك، ئاز سانىماق

ئالاۋان [«ت ت د»] تىمساھ

ئالبان [«ئۈت»] خاس ئىسىم

ئالپ I [«ئال»] ① يىگىت، جەسۇر، باتۇر، [«ماي»]
مەرد، [«ت ت د»] قەھرىمان ② كۈچ؛ زور؛
③ مۈشكۈل، قىيىن ،تەس

ئالپ II [«تۈر»] شىددەت بىلەن

ئالپاغوت [«ت ت د»] ① يېڭىلمەس قەھرىمان، تاغ يۈرەك باتۇر؛ ② ئەمەل نامى

ئالپتا ئالپ [«ماي»] ناھايىتى قىيىن، ئىنتايىن مۈشكۈل

ئالپ سۈڭۈش [<سان. «تۇر»] ئىلاھنىڭ نامى

ئالپىر قاماق [«ئوت»] چىداپ ئىش قىلىش

ئالپىر قانماق△ [«ئۇت»] قاتتىق نەرسىنى ئۈزمەك

ئالپ يول [«تۇر»] قىيىن يول

ئالتاغ [«تۇر»] ① قولىلماق، تىرەك بولماق؛ ② ھىيلە

ئالتاق [«ئال»] «ئالتاغ» قا قاراڭ

ئالتمىش △ [«تۇر»] ئاتمىش (سان)

ئالتمىشقارار△ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئالتۇرماق [«ت ت د»] ئالدۇرماق

ئالتۇن [«تۇر»] ① ئالتۇن؛ ② زۆھرە يۇلتۇزنىڭ ئىسمى

ئالتۇن ئارۇغۇ خاس ئىسىم

ئالتۇنلۇغ [«تۇر»] ئالتۇنغا ئوخشاش

ئالتۇن يارتماق [«تۇر»] ئالتۇن تەڭگە

ئالتى △ [«ئال»] ئالتە (سان)

ئالتىز △ [«كۈل»] ئۇلجا، ئەسىر

ئالتى قىرق △ [«ئال»] ئوتتۇز ئالتە (سان)

ئالتىن △ [«ماي»] ئاستىن، تۆۋەن: [«چاس»] پەس ئاستى تەرەپ، تۆۋەن تەرەپ

ئالتىنچ △ [«تۇر»] ئالتىنچى

ئالتىن قازۇق △ [«ئو»] تۆمۈر قوزۇق (شىمالىي قۇتۇپ يۇلتۇزى)

ئالتىنقى △ [«تۈر»] تۆۋەندىكى

ئالتىن يانتا △ پەس تەرەپ

ئالتى ئوتۇز △ [«ماي»] يىگىرمە ئالتە (سان)

ئالتى يىگرمى △ [«ماي»] ئون ئالتە (سان)

ئالچاق I تارتىنمىش

ئالچاق II [«ت ت د»] ① كۆڭلى يۇمشاق، ياۋاش، مۇلايىم؛ ② يامان، بۇزۇق، ئەسكى؛ خائىن

ئالچەۋش [«ئىك»] چارە، ئۇسۇل

ئالدرۇقلۇغ ئاجايىپ، پارلاق، ئالىي

ئالدۇن «ئالتۇن» غا قاراڭ

ئالدى △ «ئالتى» غا قاراڭ

ئالساماق [«ت ت د»] ئالغۇسى كەلمەك

ئالسىق △ [«ت ت د»] ① (قولغا) ئېلىنماق، تۇتۇلماق؛ ② ئالدانماق؛ ③ يارىلانماق

ئالسىقىماق △ ئالدانماق

ئالغۇ [«ئال»] ھەممىسى، پۈتۈنلەي

ئالغۇق [«ت ت د»] قەشقەردە بىر يېزىنىڭ نامى

ئالغۇنى △ ھەممىسىنى

ئالغىنماق △ يوقاتماق؛ «ئالقىنماق» قا قاراڭ

ئالقا I [«ئوت»] خاس ئىسىم

ئالقا II [«كۆل»] ئاياغلاشماق، تۈگىمەك

ئالقا III [«ماي»] مەدھىيىلىمەك؛ بېغىشلىماق

ئالقات [«تۇر»] مەدھىيە، ماختاش
ئالقاتماق [«تۇر»] ماختاتماق، داڭلاتماق
ئالقاشماق [«تۇر»] ياردەم قىلماق
ئالقاشى △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم
ئالقاماق [«تۇر»] ماختىماق، مەدھىيىلىمەك
ئالقانىسق △ ماختىماق
ئالقانماق [«قوج»] ① يېمەكلىك (ھايۋانلار ئۈچۈن)؛ ② ماختالماق، مەدھىيىلەنمەك؛ ③ ھۇجۇم قىلماق، زەربە بەرمەك
ئالقغۇچى ئوغرى، يانچۇقچى
ئالقماق ئاخىرلاشماق، تۈگىمەك
ئالقۇ [«ماي»] بارلىق، ھەممە؛ پۈتۈنلەي، ھەممىسى
ئالقۇغۇن ھەممىسى بىلەن
ئالقۇنى △ ھەممىسى؛ «ئالغۇنى» غا قاراڭ
ئالقىس بىر △ بەخت تىلەش
ئالقىش I △ [«تۇر»] ئالقىش، ماختاش، [«نىس»] ئالقىشلىماق؛ [«ت ت د»] دۇئا قىلىش؛ مەدھىيىلەش
ئالقىش II △ [«ماي»] بەخت، خۇشاللىق
ئالقىشماق △ [«ت ت د»] ئالقىشلاشماق، ماختاشماق
ئالقىغ △ [«تۇر»] ① ئۇزاق؛ ② كەڭ
ئالقىن △ [«كۆل»] ئاياغلاشماق؛ [«ماي»] يوقالماق
ئالقىنتۇرماق △ يوقاتماق، يىتتۈرمەك
ئالقىنچسىز △ [«تۇر»] تۈگىمەيدىغان
ئالقىنچۇ △ [«تۇر»] ① ئازايماق، كېمەيمەك، ② ئەجەل، ئۆلۈم سائىتى

ئالقىنچۇسى △ [«ماي»] يوقالمايدىغان، تۈگىمەيدىغان

ئالقىنماق △ [«ئال»] پۈتمەك، تۈگىمەك، [«ت ت د»] ئۆلمەك: ئەر ئالقىندى ـــ ئادەم تۈگىدى، ئۆلدى

ئالگىل △ ئال، ئالغىن

ئالكاتماق «ئالكادماق» قا قاراڭ

ئالكادتۇرماق [«تۇر»] ئاجىزلاتماق، ھالسىزلاندۇرماق

ئالكادماق [«تۇر»] ئاجىزلىماق، ھالسىزلانماق

ئالكۇد [«ئىك»] چارچاش

ئاللىغ △ [«تۇر»] ھىيلىگەرلىك، قۇۋلۇق

ئالماق [«تۇر»] ئالماق؛ قولدا تۇتماق

ئالمىلا △ [«ت ت د»] ئالما

ئالۇچ [«ت ت د»] ئالۇچا

ئالۇچىن △ [«ت ت د»] يېگىلى بولىدىغان بىرخىل بوغۇملۇق ئوت

ئالۇش [«ت ت د»] قەشقەردىكى بىر يېزىنىڭ نامى

ئالۇق [<ئوغ. «ت ت د»]: ئالۇق ئەر ـــ تاقىرباش ئادەم

ئالۋۇن [«ق ب»] سەراپ، ۋىلۋىل، ئىززىتقۇ

ئالىش I △ [«ئۇت»] تىجارەت

ئالىش II △ [«ت ت د»] ① ئېلىش (ئالماق)؛ ② ئېلىش (دەريا ياكى كۆللەردىن سۇ ئاچىدىغان ئېغىز، چىپىق)

ئالىشماق △ [«تۇر»] ئالماق؛ قولدا تۇتماق

ئالىغ △ [<ئوغ ـــ قىپ. «ت ت د»] ھەر نەرسىنىڭ يامىنى، ئەسكىسى

ئالىق I △ [«ت ت د»] تۆۋەنلەش؛ بۇزۇلۇش

ئالىق II [<ئوغ. «ت ت د»] ئۇچار قاناتلارنىڭ تۇمشۇقى

ئالىقماق △ [«ت ت د»] چۈشكۈنلەشمەك؛ بۇزۇلماق؛ [«تۇر»] «ئالىقماق» قا قاراڭ

ئالىك △ ئاجىز ئادەم

ئالىكلىغ △ چىرايلىق

ئاللىماق △ [«تۇر»] ئۆزى ئۈچۈن ئالماق

ئالىم △ ① قەرز ئېلىنغان ھەرقانداق نەرسە؛ ② [«ت ت د»] ئېلىم، ئېلىنىدىغان قەرز

ئالىمچى △ [«ت ت د»] قەرز بەرگۈچى، قەرز ئىگىسى

ئالىملىغ △ [«ت ت د»] ئىجارە بەرگۈچى؛ ئالىملىغ ئەر — ئېلىشى بار ئادەم

ئالىن I △ [«ت ت د»] پېشانە، ماڭلاي؛ تاغنىڭ دوقىسى

ئالىن II △ [«ت تىب»] ئوڭ تەرەپ [«قۇج»] ئالدى تەرەپ

ئالىنچ △ [«تۇر»] ① يەر؛ مەيدان؛ ② قولدىكى نەرسە

ئالىنماق △ [«تۇر»] ئالماقچى بولماق؛ ئۆزى ئۈچۈن ئالماق

ئالىنلىغ △ [«ت ت د»]: ئالىنلىغ ئەر — پېشانىسى كەڭ ئادەم

ئام [«ئەت»] ئاددىي خەلق، پۇقرا

ئامارى △ [«قۇج»] باشلىقلار؛ بىرقانچە؛ [«ماي»] بەزى؛ [«ئىك»] بىر توپ؛ نۇرغۇن، كۆپ

ئاماچ [«ت ت د»] ① ئاماچ، نىشان، قارا؛ ② بوقۇسا، ياغاچ ساپان

ئاماچلاماق [«ت ت د»] قارىغا ئالماق، نىشانلىماق

ئاماچلىق △ [«ت ت د»]: ئاماچلىق يىر — قارىغا ئېتىش ئۈچۈن تەييارلانغان يەر

ئامال ① شەكىل؛ ئۇسۇل؛ ② ئاستا

ئامانزى شەيتان، شەيتاننىڭ ئىسمى

ئامتى △ [«ئال»] هازىر؛ «ئەمتى» گە قاراڭ.

ئامتىقاتەگى △ [«تۇر»] هازىرغا قەدەر

ئامتىقان △ [«تۇر»] هازىر، مۇشۇ تاپتا

ئامتىقىنا △ هازىر، مۇشۇ تاپتا

ئامتىكى △ هازىر

ئامتىكىيا △ هازىر

ئامتى ئوق △ دەرهال، تېز

ئامدى △ «ئامتى» غا قاراڭ

ئامراشماق [«تۇر»] ياخشى كۆرۈش

ئامراق ئامراق، ياخشى كۆرىدىغان، ئەزىز؛ [«ت ت د»] ئوتلۇق يۈرەك، ساپ كۆڭۈل

ئامرالماق [«ماي»] يېقىلىدىغان

ئامراماق ياخشى كۆرمەك، ئاشىق بولماق

ئامرانماق [«ماي»] ئىشق، مۇهەببەت؛ [«تۇر»] سۆيگۈ، ئاشىق

ئامرانماقلىغ △ ياخشى كۆرمەكلىك

ئامرۇ [«ئال»] دائىم، داۋاملىق

ئامرۇلماق [«ت ت د»] توختىماق؛ تىنماق

ئامرىلتۇرماق △ [«تۇر»] تىنچلاندۇرماق

ئامرىلماق △ [«تۇر»] تىنچلانماق

ئامساق [«ئۇت»] هەۋەس

ئامشۇ [«تۇر»] قۇربانلىق

ئامشوٴي [«ت ت د»] ئالىگرات

ئاموٴچ [«ت ت د»] سوۋغا

ئاموٴرتماق تىنچلاندوٴرماق

ئاموٴل [«ت ت د»] تىنچ، خاتىرجەم، قىمىرلىماي جىم توٴرغان نەرسە؛ [«ق ب»] تەمكىن، ۋەزمىن، ئېغىر - بېسىق

ئاموٴللوٴق [«ئوٴت»] خاتىرجەملىك، تىنچلىق

ئامىتا ئايوٴسى [<سان.«ئال»] بوٴددا نامى

ئامىرتغوٴرداچى△ [«توٴر»] تىنچلاندوٴرغان

ئامىرتغوٴرماق △ [«توٴر»] تىنچلاندوٴرماق

ئامىرماق △ [«ئوٴت»] تىنچ بولماق

ئامىل △ [«ئال»] «ئامال» غا قاراڭ

ئاناچ [«ت ت د»] ئانىقىز (قىزلارنى ئەركىلىتىش ئوٴچوٴن ئىشلىتىلىدىغان سوٴز)

ئانانت «ئانانتا» غا قاراڭ

ئانانتا [<سان. «ئال»] خاس ئىسىم

ئانبىستىك [«ئال»] تەقدىر، پېشانە

ئانت قەسەم

ئانتا [«ماي»] ئاندىن، ئوٴ يەردە

ئانتاچا ئوٴ يەردە

ئانتادا «ئانتاچا» غا قاراڭ

ئانتادا باسا بوٴنىڭدىن كېيىن

ئانتادا كىسرە ئوٴندىن كېيىن، ئاخىردا

ئانتاران	[«ماي»] ئۇ يەردىن
ئانتاغ	[«ماي»] ئۇنداق، شۇنداق، مۇشۇنداق
ئانتاغ ئوشۇقلۇغ	[«ئال»] مۇشۇنداق، مۇشۇنىڭغا ئوخشاش
ئانتاكىن	ئۇندىن كېيىن
ئانتا ئۆترۇ	[«ماي»] ئاندىن كېيىن
ئانتا ياقغارۇ	[«موي»] شۇنىڭدىن كېيىن
ئانتېردىن △	ئۇ يەردە
ئانتىقماق △	قەسەم ئىچمەك
ئانچا	[«تۇر»، «ماي»] بۇ قەدەر، بۇ تۇردە
ئانچاتا	ئۇنىڭدىن كېيىن
ئانچاتا تىمىن	[«ئال»] ئۇ چاغدا ئۇ ...
ئانچادا	«ئانچاتا» غا قاراڭ
ئانچاداكىن	[«ئال»] بۇنىڭدىن كېيىن
ئانچاغىنچا △	[«قوچ»] بۇ ۋاقىتتا
ئانچاقا تەگى	[«ماي»] شۇ چاغقىچە، شۇنىڭغا قەدەر
ئانچاقىن △	زەررىچە، ناھايىتى كىچىك
ئانچاقىنا △	[«ئال»] خېلى ئۆتكەندىن كېيىن
ئانچاقىنچا △	[«ئال»] ئۇ يەردە چاغدا
ئانچاما	[«ماي»] شۇنچىلىك، ئۇنچىلىك؛ شۇ قەدەر
ئانچامان	[«قوچ»] خەلق، جامائەت
ئانچامە	يەنە بىر قېتىم
ئانچا مۇنچا	[«تۇر»] بىر نەرسە
ئانچىما	يەنە؛ شۇنىڭ ئۈچۈن
ئانچۇ	باشقا

ئانچۇلا [«موي»] بەرمەك؛ ئەۋەتمەك؛ [«كۇل»] تەقەدىم قىلماق

ئانچۇلاسىغ △ ھۆرمەتكە ئىگە؛ قىممەتلىك

ئانچۇلاسىق △ [«كۇل»] تەقدىم قىلماق؛ «ئانچۇلاسىغ» قا قاراڭ

ئانچۇلاماق [«تۇر»] ھۆرمەتلىمەك، ھۆرمەت بىلدۈرمەك

ئانچۇلايلۇ [«ماي»] شۇنداق، شۇنداق قىلىپ

ئانچۇلايۇ [«تۇر»] مۇشۇنداق قىلىپ. بۇ سۈرەت بىلەن

ئانچۇلايۇما [«موي»] مۇشۇنداق

ئانچۇلايۇما قالمىش △ [«تۇر»] بىرلىكتە

ئانچىپ △ [«موي»] ئۇنداق، بۇنداق

ئاند [«ت ت د»] ئانت، قەسەم

ئاندا [«ت ت د»] ئاندا، ئۇ يەردە؛ [«ئال»] ھەر تەرەپتە

ئانداغ [<چىگ. «ت ت د»] ئانداق، شۇنداق

ئاندان [<ئوغ. «ت ت د»] ئاندىن، ئاندىن كېيىن

ئاندغارماق [«ت ت د»] ئانت ئىچۈرمەك، قەسەم قىلدۇرماق

ئاندىسران I△ [«ئال»] قەيەردىن

ئاندىران II△ پۈتۈنلەي

ئاندىغ △ [«ت ت د»] ئەلگەك ۋە غەلۋىرگە ئوخشاش نەرسىلەرنىڭ قاسقىنى

ئاندىق △ [«ت ت د»] قەسەم ئىچ

ئاندىقماق △ [«ت ت د»] ئانت (قەسەم) ئىچمەك

ئاندىن △ [«تۇر»] ئاندىن

ئاندىن كىم △ [«تۇر»] ئاندىن كېيىن

ئانغا [«ت ت د»] ئاڭغا، ئانىغا ئەر ـــ ئاڭىغا، يارىماس ئادەم

ئانـقا بۇش «ئەنكە بۇش» كە قاراڭ
ئانقدتنىرماق △ [«تۇر»] باش ئەگدۈرمەك
ئانـقتماق △ باش ئەگمەك، تەسلىم بولماق
ئانـلار ئۇلار
ئانۇ پادات كۆلـنىڭ نامى
ئانۇت [«ت ت د»] تەييارلىق كۆرمەك؛ هازىرلـىماق
ئانۇتماق [«ت ت د»] تەيـيارلـىماق؛ [«تۇر»] هازىرلاتماق
ئانۇتۇلـماق [«تۇر»] تەيـيارلىتلـماق
ئانۇرات [حسان. «تۇر»] يۇلـتۇز نامى
ئانۇرد «ئانۇرات» قا قاراڭ
ئانۇغ [«ت ه»] ① ئۇمـىد، ئارزۇ؛ ② هازىرلـىماق
ئانۇق [«ئال»] تەيـيـار، بـار نـەرسە؛ هـازىـرلـىماق؛
[«ت ت د»] ئانۇق نەڭ — تەييار نەرسە
ئانۇقـلۇق [«ت ت د»] ئىشقا تەيـيار تۇرۇش
ئانۇمى △ [«ت ت د»] موخۇ كېـسـىلى
ئانۇن [«ئەت»] تەيـيارلىق قىلماق
ئانۇنماق [«قوج»] هازىرلانماق، تەيـيار بولـماق
ئانى △ [«تۇر»] ئۇنى: ئانى بارچا — ئۇنىڭ هەمـمىسى؛
ئانى ئۇچۇن — ئۇنىڭ ئۈچـۈن
ئانىغ △ [«تۇر»] يـامـان، بۇزۇق
ئانىڭ △ [«تۇر»] ئۇنىڭ
ئانىڭ ئارا △ [«ماي»] شۇ ئارىدا
ئانىن I△ [«تـۇر»] بۇنىڭ ئـۈچـۈن؛ [«ماي»] شۇ سەۋەب-
تىن، شۇڭا

ئانسن II △ ئۈنىڭلا

ئاهتماق △ «ئاقتىماق» قا قاراڭ

ئاۋ ئوۋ، «ئاب» قا قاراڭ

ئاۋا [«ت ت د»] ئاھ ـ ئۇھ (ئىملىق سۆز)

ئاۋات ئاۋات، پاراۋان، گۈللەنگەن، مەمۇر

ئاۋانت سەۋەب؛ ئىللەت؛ ئاساس

ئاۋانت تىلتاغ △ [<سان. «ماي»] ۋەج، سەۋەب

ئاۋچى △ ئوۋچى

ئاۋران [«ت ت د»] كان ئوچاق (تۆمۈرچى ئوچىقى شەكلىدە ياسىلىدىغان تونۇر)

ئاۋرىندى △ [«ت ت د»]: ئاۋرىندى نەڭ ـــ تاشلاندۇق نەرسە، ھەر نەرسىنىڭ تاشلاندۇقى

ئاۋزۇرى △ [«ت ت د»] بۇغداي ۋە ئارپا ئۇنى قاتارلىق نەرسىلەر ئارىلاشتۇرۇپ قىلىنغان تاماق (قوشۇقلۇق نان)

ئاۋلالماق [«ت ت د»] ئوۋلانماق

ئاۋلاماق [«ت ت د»] ① ئوۋلىماق؛ ② ئولاشماق؛ قورشىماق؛ ئايلانماق: ئاۋ ئاۋلاماق ـــ ئوۋ ئوۋلىماق؛ ئاتار كىشى ئاۋلادى ـــ ئاتا كىشى ئولاشتى

ئاۋلۇچ خاس ئىسىم

ئاۋماق I [«تۇر»] ساق ـ سالامەت بولماق

ئاۋماق II [«ت ت د»] ئولاشماق، توپلانماق

ئاۋۇت [«ت ت د»] ئۇچ، ئوچۇم؛ «ئازۇت» قا قاراڭ

ئاۋۇژغۇن [«ت ت د»] ئۇژغۇن (توخۇمەك دەرىخىنىڭ مېۋىسى)

ئاۋۇس [«ت ت د»] مۇم

ئاۋىچغا △ «ئاۋىچقا» غا قاراڭ

ئاۋىچقا △ [«ت ت د»] قېرى كىشى، ئوبۇشقا، ياشانغان كىشى، بوۋاي

ئاۋىر △ [«ماي»] بۇيرۇماق

ئاۋىرتا △ ① جەمئىيەت، كوللېكتىپ؛ ② پۈتۈنلەي

ئاۋىرداچى △ (بىر نەرسىنىڭ چۆرىسىدە) ئايلىنىپ يۈرمەك

ئاۋىرماق △ ئايلانماق، چۆگىلىمەك

ئاۋىش △ ① ئەڭ چوڭقۇر زىندانىنىڭ ئىسمى؛ ② «ئارۋىش» قا قاراڭ

ئاۋلك △ «ئەۋلك» كە قاراڭ

ئاۋىن △ [«ت ت د»] ئىچ پۇشۇقىنى چىقارماق

ئاۋىنت △ «ئاۋانت» قا قاراڭ

ئاۋىنچ △ [«ت ت د»] ئاۋۇنماق، كۆنۈكمەك

ئاۋىنچسىز △ قورقۇنچسىز

ئاۋىنچغا △ «ئاۋىسچقا» غا قاراڭ

ئاۋىنچۇ △ [«ت ت د»] ① ئاۋۇنچۇق، كۆڭۈلنى ئالىدىغان؛ ② چۆرە، چۆرىلەر

ئاۋىنماق △ [«ت ت د»] كۆنۈكمەك، ئىچىل بولماق

ئاۋىنىلماق △ [«تۇر»] ئۆزىنى ساغلام، ياخشى ھېس قىلماق

ئاۋيا I [«تۇر»] ئىزا، ھايا، خىجالەت، ئۇيات

ئاۋيا II [«ت ت د»] بىر خىل بېھى

ئاۋياكىرت [<سان. «تۇر»] ئىزاھلانمىغان، ئېنىق بولمىغان، ئاشكارا بولمىغان

ئائـ ئاي

ئائىغ [«قۇج»] سۆز

ئائىنچ «ئاينچ» قا قاراڭ

ئاي I [«ت ت د»] ① توق سېرىق رەڭلىك بىرخىل يىپەك رەخت؛ ② ئاي: ئاي بىتىكى — ئايلىق دەپتەر؛ ئەسكەرلەرنىڭ ئىسمى ۋە تەمىناتى يېزىلىدىغان دەپتەر؛ ③ ئاي (ئوتتۇز كۈندىن ئىبارەت ۋاقىت)؛ ④ مالاي؛ ⑤ سۆز، سۆزلەش

ئاي II [«ئال»] ئۈندەش سۆز

ئايا [«ماي»] ① ئايىماق، ھۆرمەت قىلماق؛ ② ئالقان؛ ③ [«ئال»] ئۈندەش سۆز

ئايا ئاغار [«ماي»] ھۆرمەت، ئېھتىرام

ئايات [«ئال»] ھۆرمەتلەندۈرمەك

ئاياتماق [«تۇر»، «ئال»] ① ھۆرمەتلەتمەك، قەدىرلەتمەك؛ ② قورقۇتماق؛ تەپتىش قىلماق

ئاياتىلماق △ [«تۇر»] ھېسابلانماق

ئاياچا [«تۇر»] ئالقانچە

ئايا ـ چىلتە [«ماي»] ھۆرمەت ـ ئېھتىرام قىلماق

ئاياز [«ق ش»] قۇرۇق سوغۇق

ئاياس [«ت ت د»] ئاياز، تىنىق، ئوچۇق: ئاياس كۆك — ئوچۇق ھاۋا، سۈزۈك ئاسمان

ئاياغ I [«ئال»] شەرەپ، ھۆرمەت، ھۆرمەتلىك

ئاياغ II [«ماي»] يامان، ئەسكى، ناچار

ئاياغ III «ئايىغ» قا قاراڭ

ئاياغقاتەگمىلىك [«ماي»] ھۆرمەتكە سازاۋەر

ئاياغلاغ «ئاياغلىغ» قا قاراڭ

ئاياغلوغ [«ئال»] «ئاياغلىغ» قا قاراڭ

ئاياغلىغ △ [«ش ت»] ھۆرمەتلىك

ئاياق I [«ت تد»] ① ئاياق، قەدەھ، قاچا، چىنە؛
② ئاياغ، پۇت

ئاياق II ① قىيتىم؛ ② ۋاقىت

ئاياقسىز ھۆرمەتسىز

ئاياقىقا ھۆرمەتلىك، ھۆرمەتكە ئىگە

ئاياقلىق △ [«تۇر»] ھۆرمەتلىك

ئاياماق [«تۇر»، «ئال»] ھۆرمەتلىمەك، ھۆرمەت بىلدۈرمەك؛
ئارزۇلىماق

ئايانچ [«تۇر»] ھۆرمەت

ئايانچاڭ [«تۇر»] ھۆرمەتلىك، قەدىرلىك

ئاي ئاياز ئايدىڭ، ئايدىڭ كېچە

ئايىب [«ئەت»] ئەيىب

ئايىباڭ [<چىگ. «ت ت د»] ئايپاڭ: ئايباڭ ئەر — ئايپاڭ
باش ئادەم

ئايىتتىم △ [«ق ب»] سورىدىم، سوراشتۇردۇم

ئايىتىش △ [«ت ت د»] ئىككى كىشىنىڭ بىر - بىرىدىن
تىنچلىق سورىششى

ئايىتىغ △ [«ت ت د»] «ئايىتىش» قا قاراڭ

ئاي چەچەك ئايال كىشى، خوتۇن كىشى

ئايىران [«ت ت د»] ئايران، قېتىق

ئايرۇ [«ت ت د»] ئايرىم، باشقا

ئايرۇق [< ئوغ. «ت ت د»] ئايرىم، باشقا

ئايرىشماق △ [«ت ت د»] ئايرىلشماق

ئايرىق △ [«ت ت د»] ئاجرىق، ئىجرىق (بىر خىل ئوت)

ئايسىلىغ △ ئايال قۇلنىڭ نامى

ئايغۇچى △ [«تۇن»] ① دانىشمەن، ئەقىلدار، مەسلىھەتچى؛ ② سۆزلىگۈچى

ئايغىر [«ق ب»] سىرئۇس يۇلتۇزى

ئايقى △ ئايلىق، بىر ئايلىق

ئايقىرماق △ [«تۇر»] ۋارقىرىماق

ئايلۇق ئايلۇق [< ئوغ. «ت ت د»] شۇنداق ـ شۇنداق

ئايلىچ تارقان△ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئايلىنچ △ [«ت ت د»]: ئايلىنچ يول ــ ئايلانما يول

ئايماق [«ت ت د»] ئىيتماق: ئۇل ماڭا سۆز ئايدى ــ ئۇ ماڭا سۆز ئېيتتى؛ [«قوچ»] سۆزلىمەك؛ پاراڭلاشماق

ئايمانچ [«ئال»] قورقۇش؛ ئەيمىنىش

ئايمانچسىز △ قورقۇنچسىز

ئايمانماق ① قورقماق؛ ② چېكىنمەك

ئايما [«ئۇت»] شەيتان

ئايۇق [«كۇل»] مۇھاپىزەت قىلماق، قوغدىماق

ئايى △ ناھايىتى، بەكمۇ

ئايىت △ [«ئۇت»] نەسىھەت

ئايىتماق △ [«تۇر»، «ئال»] سۆزلىمەك؛ سورىماق؛ خاتىرىلىمەك

ئايتمىش △ خاس ئىسىم

ئايىغI △ [«ت ت د»] ① ئىبىق؛ ② «نەقەدەر، ئېسىدىكەن، نە قاتارلىق» دېگەن مەنىلەردە قوللىنىلىدىغان يارەدەمچى سۆز: ئايىغ ئەزگۈ — ئېسىدىكەن ياخشى

ئايىغ II △ [«تۇر»] ① يامان، بۇزۇق؛ يامان نىيەتلىك ئادەم؛ ② گۇناھ قىلىش، يامان ھەرىكەت قىلىش

ئايىغلاماق △ [«ئال»] بۇزۇلماق

ئايىغ ئۆگلى △ [«ماي»] رەھىمسىز، يامان نىيەتلىك

ئايىق △ [«ت ت د»] ۋەدە، [«تۈن»] لەۋز

ئايى قودى △ [«كۆل»، «ش ت»] ناھايىتى، ئىنتايىن

ئايىگا △ ئىبىغا، ئايىمۇ ئاي

ئايىنچ △ [«ئال»] قورقۇش

ئايىنچسىز △ قورقۇنچسىز

ئايىنچلىغ △ قورقۇنچلۇق

ئايىنماق △ قورقماق، چېكىنمەك

ئايى ئۆگلى تىگىن [«ئىك»] ياخشى نىيەتلىك تىگىن

ئە

ئەب I [«ئر»] ئۆي

ئەب II [«ماي»] مال؛ ماددا

ئەبچى ھەمراھ، ئاشنا؛ خوتۇن، رەپىقە

ئەبىر I [«ماي»] ئەگىلمەك

ئەبىر II [«تۇن»] چۆرىدەش، ئايلىنىش

ئەبىن [«ئۇت»] تۇخۇم، ئۇرۇق، دان

ئەپ [«ت ت د»] «ئاپ» قا قاراڭ

ئەپمەك [«ت ت د»] نان

ئەت I ① [«ت ت د»] ئەت، گۆش؛ ② [«كۆل»] بەدەن؛
③ ئۆنلۈك

ئەت II [«ماي»] قاتتىق ۋارقىرىماق

ئەتەچلىك [«ت ت د»] ياكاق ئويناش ئۈچۈن قىزىلىغان
ئورەك

ئەتەك [«ت ت د»] ئېتەك

ئەتەكلىك [«ت ت د»]: ئەتەكلىك بۆز — ئېتەك قىلىنىدىغان بۆز

ئەتچى [«ق ب»] ① قاسساپ؛ ② ئەزرائىل

ئەترەك [<ئوغ. «ت ت د»] بوغداي ئۆكلۈك ئادەم

ئەتزىپ [«ماي»] چىلىپ

ئەتسەمەك [«ت ت د»] گۆش يېگۈسى كەلمەك

ئەتگۇ «ئەدگۇ» گە قاراڭ

ئەتلەمەك [«ئۇت»] ئەتمەك، قىلماق

ئەتلىك [«تۇر»] قۇشخانا، گۆش پارچىلايدىغان جاي؛
[«ت ت د»] كانارا، گۆش ئېسىلىدىغان ئىلغۇ

ئەتلىگ گۆشلۈك، سېمىز

ئەتمەك [«ت ت د»] نان

ئەت ئۆز I [«ماي»] ① تەن، بەدەن؛ ② قىيامەت

ئەت ئۆز II [«ق گ»] ① گەۋدە؛ ② جان؛ ③ ئۆزى

ئەتئۆز «ئەت ئۆزII» گە قاراڭ

ئەتۆزلۈگ [«تۇر»] گەۋدىلىك؛ ۋۇجۇدلۇق

ئەتۆك [«ت ت د»] ئۆتۈك، ئاياغ

ئەتۆكلۈك [«ت ت د»]: ئەتۆكلۈك ساغرى — ئۆتۈك تىكىلىدىغان قىرىم

ئەتىز [«ماي»] (ساز) چالماق

ئەتىزمەك ئاۋاز چىقارماق؛ چېلىنماق

ئەتىقىرتىسى△ [«ماي»] بەدەن - چىرايى

ئەتكمەك I [«تۇر»] پەيدا قىلماق

ئەتكمەك II [«ت ت د»] ئەت ئالماق، سەمرىمەك: ئوغلان ئەتكتى — بالا ئەت ئالدى.

ئەتىگ [«تۇر»] ياساش، بېزەش

ئەتىل [«ت ت د»] ۋولگا دەرياسى

ئەتىلكەن [«ت ت د»] ئاتلاردا بولىدىغان بەز كېسەلى

ئەتىلگەن [«ت ت د»] ئوگدىن كېلىپلا تۇرىدىغان

ئەتىلگەن سايىلغان△ [«ت ت د»] چىپىلغاق

ئەتىلمەك [«ئۇت»] ئېتىلمەك، قىلىنماق

ئەتىن [«ئال»] ئاۋاز

ئەتىنەمەك [«ئال»] ئۈن چىقارماق، ھۆركىرىمەك

ئەتىنلىگ [«ئال»] ① ھۆركىرىگەن، ئۈن چىقارغان؛ ② ئۈنلۈك؛ [«ماي»] جاراڭلىق

ئەتىنمەك [«تۇر»] ئاۋاز چىقارماق

ئەچە I [«ت ت د»] ئاچا، ھەدە، ئېگىچە

ئەچە II [«قوج»] ئاكا

ئەچكۈ [«ت ت د»] ئۆچكە

ئەچۈ ئەجداد

ئەچى «ئەچە II» گە قاراڭ

ئەد [«ئال»، «تۇر»] مۈلۈك، بايلىق

ئەدەدمەك بېيىماق؛ كۆپەيمەك

ئەدەر [«ت ت د»] ① ئېگەر؛ ② ئوۋلىماق؛ ③ ئىزدىمەك

ئەدەرمەك «ئىدەرمەك» كە قاراڭ

ئەدتاۋار [«ماي»] مال ـ دۇنيا، بايلىق؛ [«ئال»] مال ـ مۈلۈك

ئەدرەم [«تۇر»، «ش ت»] ئېسىل پەزىلەت، ئەخلاق «ئەردەم» گە قاراڭ

ئەدرەملىگ [«تۇر»، «ش ت»] قىممەتلىك، پەزىلەتلىك «ئەردەملىگ» گە قاراڭ

ئەدز [«ماي»] (قولىنى) پۇلاڭشتماق، ھۆرمەت قىلماق

ئەدىسىز [«قۇج»] كېرەكسىز، لازىم بولمايدىغان

ئەدگەر [«ت ت د»] قوشۇلۇش، ئاڭلاش

ئەدگۈ [«ماي»] ياخشى، ئېسىل

ئەدگۈتى I [«ئال»] ① تامامەن؛ ② دەل

ئەدگۈتى II [«تۇن»] ياخشى، ئوبدان

ئەدگۈلۈك «ئەدگۈلۈگ» گە قاراڭ

ئەدگۈلۈگ [«ئال»] مۇۋاپىق، ئۇيغۇن؛ ياخشى؛ ياخشىلىق

ئەدگۈلى [«تۇر»] ياخشى؛ ياخشىلىق

ئەدگۈ ئۆگلى [«ماي»] ياخشى نىيەتلىك

ئەدگۈئۆگلى تىگىن [«ئىك»] ياخشى نىيەتلىك شاھزادە

ئەدلە «ئەدىل» گە قاراڭ

ئەدلىگ [«تۇر»] بايلىق؛ يېتىلگەن؛ باي

ئەدلىگسىز [«قۇج»] كېرەكسىز، قىممىتى يوق

ئەدۈز «ئەدىز~ئىدىز» گە قاراڭ

ئەدىرەم «ئەردەم» گە قاراڭ

ئەدىرمە [«تۇر»] «ئەردەم» گە قاراڭ

ئەدىز I [«ت ت د»] ① يوغان؛ ② ئېگىزلىك

ئەدىز II ① ئوغۇز قەبىلىسىدىكى بىر ئۇرۇقنىڭ نامى؛

② «ئىدىز» غا قاراڭ

ئەدىش «ئەگدىش~ئىدىش» كە قاراڭ

ئەدىكمەك [«ئال»، «تۇر»] ۋۇجۇدقا كەلتۈرمەك؛ قولغا

كەلتۈرمەك؛ «ئەتىكمەك» كە قاراڭ

ئېدىل [«ت ھ»، «ئەت»] ① قىلىش؛ ② تېرىش

ئەر I — [«ئۇت»] ھەمراھ، دوست

ئەر II — ① ئەر، ئېرى؛ ② ئەركەك، ئەر كىشى؛ ③ [«تۇر»] ئەپەندى؛ شاھزادە؛ باي

ئەرئات — ئادەم توپى، توپلاقلىق

ئەرەت — [«ت ت د»] چوڭ بولماق، ئەر بولماق

ئەرەگەيۇ — [«ت ت د»] ① ئېرىڭاي (ئالتە بارماقلىق ئادەم)؛ ② پارپا (پەتەك) ئادەم

ئەرەن I — [«تۇر»] يىگىت؛ قەھرىمان؛ ئەركەك؛ ئېسىل ئادەم

ئەرەن II — [«ت ت د»]: ① ئەرەن تۆز — تارازا (ميزان) يۇلتۇزنىڭ نامى؛ ② ئەرلەر («ئەر» نىڭ كۆپلۈك شەكلى)

ئەرەن ئىشى — [«ماي»] ئىنتايىن، بەك، ناھايىتى

ئەربۆزى — [«ق ب»] ئەرلەرنىڭ ئەرەنى، جەسۇرى؛ سېرىيە يىلپىزى

ئەربىش بىتىگ — [«ئۇت»] سۆز خاتىرىسى

ئەرپەلمەك — [«تۇر»] كېسىلگەن، پىچىلغان

ئەرت — [«ئال»] ئاتلىنىش؛ ئۆتۈش

ئەرتە — [«ت ت د»] ئەتە؛ ئەتىگەن

ئەرتتۆرمەك — [«ئال»] قىلدۇرماق؛ تاماملاندۇرماق

ئەرتمەك — [«تۇر»] ئىشلىمەك؛ داۋاملاشتۇرماق

ئەرتۇقراق — «ئارتۇقراق» قا قاراڭ

ئەر تۆرە — [«ق ب»] ئۇلاشتۇرۇپ

ئەرتۈدىن — [«نېس»] ناھايىتى

ئەرتۈر — [«ماي»] ئۆتكۈزمەك؛ تاشلىماق؛ ئۆتكۈزۈش

ئەرتۈرمەك ① قىلماق، ئىشلىمەك؛ ② تاماملانماق

ئەرتىش [«ت ت د»] ئېرتىش دەرياسى

ئەرتىك [«ت ت د»] يۈرۈلگەن، كۆپ دەسسەلگەن يول

ئەرتىگلى [«قوْج»] ① ئۆلگەن؛ ② ۋاقىتلىق

ئەرتىملىگ [«تۇر»] ① ئۆلگەن؛ ② ئەپۇ قىلغان

ئەرتىنگۈ [«ئال»] ناھايىتى، ئاجايىپ، ئىنتايىن، بەك

ئەرتىنى «ئەردىنى» گە قاراڭ

ئەردا [«تۇر»] «ئەرتا» غا قاراڭ

ئەردەچى ئەر بولغان، چوڭ بولغان

ئەردەم I [«ماي»، «ق ب»] ئەخلاق، پەزىلەت؛ [«ت ت د»]
ئەدەب ــ ئەخلاق

ئەردەم II ئېسىل پەزىلەت، قابىلىيەت؛ كۈچ

ئەردەملىك [«كۈل»] پەزىلەتلىك

ئەردەملىگ [«ئال»، «قوْج»] قابىلىيەتلىك؛ «ئەردەملىك»كە قاراڭ

ئەردەنى [<سان. «ق ب»] «ئەردىنى» گە قاراڭ

ئەردەنى قاتۇن [«ئوْت»] خانىم

ئەردنى «ئەردىنى» گە قاراڭ

ئەردى [«ت ت د»] ئەردى، ئىدى

ئەردىنلىغ [«تۇر»] قىممەتلىك؛ ئاجايىپ

ئەردىنى [< سان. «ئال»] گۆھەر، قىممەتلىك نەرسە؛
[«ت ت د»] چوڭ مەرۋايىت، ئۈنچە، گۆھەر

ئەرسەك I [«ت ت د»] شەھۋانىيلىق

ئەرسەك II [«ت ت د»]: ئەرسەك ئىشلەر — ئەرسىرىگەن، بۇزۇق خوتۇن

ئەرسلەن «ئارسلان» غا قاراڭ

ئەرسىگ [«ئەت»] باتۇر

ئەرسمەك [«تۇر»] ئەرسىرىمەك

ئەرك I [«ماي»] ① كۈچ ـ قۇدرەت؛ ② ئەركىنلىك، ئىختىيارلىق؛ ③ [«تۇر»] قۇۋۋەت، قۇدرەت، كۈچ

ئەرك II [«ت ت د»] ئەرك، سەلتەنەت، ئۆز بەگ ـ ئۆزخانلىق

ئەركەچ [«ت ت د»] ئەركەچ (بىر ياشلىق تېكە)، [«ت تمب»] ئەركەك ئۆچكە، تېكە

ئەركەك ئەر

ئەركەن [«ت ت د»] ئىكەن: ئول كەلۈر ئەركەن — ئۇ كېلىۋاتقانىكەن.

ئەرك تۈرۈك [«ماي»] كۈچ ـ قۇۋۋەت

ئەركسىز كۈچسىز

ئەركسىنتۈرمەك [«تۇر»] ھوقۇقىنى ئىشلەتمەك

ئەركسىنمەك [«تۇر»] كۈچلەنمەك

ئەركلىگ I ①[«تۇر»] كۈچلۈك، قۇدرەتلىك؛ ② [«ئال»] ھۆكۈمدار

ئەركلىگ II زۆھرە يۇلتۇزى

ئەركلىگ قان [«تۇر»] دوزاخ خانى

ئەركلىگىن ئەركسىزىن ① ئىزدىمەسلىك؛ ② ئارزۇيىغا يېتەلمەسلىك

ئەركى I [«ت ت د»] شۈبھە، گۇماننى بىلدۈرىدىغان ياردەمچى سۆز: ئول كەلىرمۇ ئەركى ـ ئۇ كېلەرمىكىن؟

ئەركى II [«تۇر»] ① ئارتۇق؛ ② ياخشى؛ ③ بەلكى

ئەركسمچە ئارزۇيۇمچە، تىلىكسىمچە

ئەركىنى [«ق ب»] چوققى، يۇرت باشلىقى: ئىلى ئەركىنى — ئىلى رايونىنىڭ چوققى، يۇرت باشلىقى

ئەرگۈ I [«تۇر»] ئۆي؛ ئايۋان

ئەرگۈ II [«قوج»] كۈچ - قۇۋۋەتلىك

ئەرگۈرمەك [«ت ت د»] ئېرىتمەك: ئول ياغ ئەرگۈردى — ئۇ ياغ ئېرىتتى

ئەرگۈز [«ت ت د»] ئەگىز: ئەرگۈز سۇۋۇ - ئەگىز سۈيى (ئەتىيازدا قار ۋە مۇزلارنىڭ ئېرىشىدىن ھاسىل بولغان سۇ)

ئەرگۈزمەك ئېرىتمەك

ئەرگۈسمەك «ئەرگۈرمەك» كە قاراڭ

ئەرگۈلۈك ئۆي - ماكانلىق

ئەرڭەك I [«ماي»] بارماق (قولنىڭ بارمىقى)

ئەرڭەك II [«ت ت د»] «ئەرنسەك» كە قاراڭ

ئەرڭەن [«ت ت د»] بويتاق: ئەرڭەن ئەر — بويتاق، ئەر

ئەرلى [«قوج»] ئەرلىك

ئەرلىك [«ت ت د»] مەردلىك

ئەرمەك I [«ئال»] ① بولماق، بارلىقتا كەلمەك، تېپىلماق؛ ② مەۋجۇت بولغان؛ ③ ئېجىل بولماق

ئەرمەك II [«تۇر»] مۇناسىۋەتلىك، ئائىت

ئەرمە كۆرمەك «ئەرمە گۆرمەك» كە قاراڭ

ئەرمەگۈ I [«ت ت د»] ئېرىنچەك، ھورۇن

ئەرمەگۈ II [«تۇر»] بوشاڭ، بوش؛ پەرۋاسىزلىق

ئەرمە گۆرمەك [«تۇر»] ئېرىنمەك؛ پەرۋاسىزلىق قىلماق؛ بوشىشىپ كەتمەك

ئەرنەك [«ت ت د»] بارماق (قول، پۇتنىڭ بارمىقى)

ئەرۈر بارۇر [«كۇل»] مۇستەقىل بولۇش، ئۆز ـ ئۆزىگە خوجا بولۇش

ئەرۋش I [«تۇر»] بەك، ناھايىتى؛ ھېسابسىز

ئەرۋش II [«ت ت د»] ئېرىش

ئەرۋشمەك [«ت ت د»] ئېرىمەك: ياغ ئەرۋشدى — ياغ ئېرىدى.

ئەرۋش ئۆكۈش [«چاس»] «ئەرۋش ئۇكۇش» كە قاراڭ

ئەرۋش ئۇكۇش [«ماي»] نۇرغۇن، كۆپ، جىق

ئەرۈك I [«ت ت د»] تېرە ئاشلىغۇچ

ئەرۈك II [«ت ت د»] شاپتۇل، ئۆرۈك ۋە قارىئۆرۈككە ئوخشاش مېۋىلەرنىڭ ئومۇمىي نامى: تۈلۈگ ئەرۈك — شاپتۇل؛ سارىغ ئەرۈك ـ ئۆرۈك؛ قارا ئەرۈك — قارىئۆرۈك

ئەرۈك III [«ت تب»] ئۆرۈك

ئەرۈكلەمەك [«ت ت د»] ئاشلىماق: ئول تەرى ئەرۈكلەدى — ئۇ تېرە ئاشلىدى.

ئەرۈكلەنمەك [«ت ت د»] مېۋىلىمەك، مېۋىلىك بولماق

ئەرۈكلۈك [«ت ت د»] ئۆرۈكلۈك

ئەرۋۈز [«ت ت د»] ئەرۋۈز (ئەرلەر ئىسمى)

ئەرىش «ئەۋرىش» كە قاراڭ

ئەرىك I [«ت ت د»]: ئەرىك نەڭ — ئېرىيدىغان نەرسە، ياغ ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش ئېرىيدىغان نەرسە

ئەرىك II [«ت ت د»] ① يورغا، ئويناق: ئەرىك يىلقى — يورغا ئات؛ ② ئىشچان، يۈرەكلىك: ئەرىك ئەر — ئىشچان، يۈرەكلىك ئادەم

ئەرنك Ⅱ ① كىچىلىك؛ ② ئىرادە
ئەرىكلى مەۋجۇت بولغان؛ تېپىلغان
ئەرىگ [«تۇر»] نەسىھەت
ئەرىگ بارىغ△ [«ماي»] يۇرۇش - تۇرۇش
ئەرىگلەمەك [«تۇر»] نەسىھەت قىلماق
ئەرىلمەك «ئەۋرىلمەك» كە قاراڭ
ئەردن [«ئۇت»] كالپۇك، لەۋ
ئەرنچ I [«ت ت د»] ئېھتىمال، بەلكى
ئەرنچ Ⅱ ① مۇتلەق؛ ② ئوچۇق
ئەرىنمەك [«ت ت د»] ئېرىنمەك
ئەرىۋادى [<سان. «تۇر»] «ئىراۋادى ~ ئىرىۋادى» غا قاراڭ
ئەزە [<ئوغ. «ت ت د»] «ئەگە» گە قاراڭ
ئەزەرگەن [«ت ت د»] ئىزلىگەن؛ ئىزلەشكە ئادەتلەنگەن
ئەزەرلەمەك [«ت ت د»] ئېگەرلىمەك
ئەزەرلىك [«ت ت د»] ئۈستىگە ئېگەر قويۇلىدىغان ياغاچ
ئەزتۈرمەك [«ت ت د»] تىلدۇرماق
ئەزرۇئا ئىلاھنىڭ ئىسمى
ئەزگۈ [«ت ت د»، «ق ب»] ياخشى، چىرايلىق
ئەزگۈلۈك [«ق ب»] ياخشىلىق
ئەزلەتمەك [«ت ت د»] ئىزنىغا سالدۇرماق، تۈزەتمەك
ئەزلەلمەك [«ت ت د»] ياخشىلانماق
ئەزلەنمەك [«ت ت د»] ئەتىۋارلانماق، ئەتىۋارلاشماق، ياخشىلانماق

ئەزلىگ [«ت ت د»] پايدىلىق؛ پايدىلىنىدىغان؛ ئەزلىگ نەڭ — پايدىلىنىدىغان نەرسە؛ پايدىلىق نەرسە

ئەزۈك [«قۇج»] يالغان، ساختا، خاتا

ئەزۈكسەز راست، توغرا، قۇسۇرسىز

ئەزۈكسىز [«ماي»] سەمىمىي

ئەزۈكلەمەك يالغان سۆزلىمەك، ئالدىماق؛ خاتا قىلماق

ئەزىرمەك [«ت ت د»] ئايرىماق؛ تاللىماق

ئەزىز [«ت ت د»] ئېگىز: ئەزىز يىر — ئېگىز يەر؛ ئەزىز تاغ — ئېگىز تاغ

ئەزىزلىك [«ت ت د»] ئېگىزلىك، يۈكسەكلىك

ئەس [«ت ت د»] گۆش، يەم (يىرتقۇچ ھايۋانلارغا كېسىپ بېرىلىدىغان)

ئەسەن [«ماي»] ① ئاسان؛ ② ئېسەن؛ [«قۇج»] ساق - سالامەت، ئامان - ئېسەن؛ تىنىچ، تىنچلىق؛ ③ ئوڭۇشلۇق؛ [«ت تب»] راۋان

ئەسەن تۆكەل [«ماي»] ئامان - ئېسەن

ئەسەنگۈ [«قۇج»] ساق، ساغلام

ئەسەنگۈ بىتىگ سالام خەت، ساقلىق بەلگىسى

ئەسەنگۈلەمەك سالامەتلىك تىلىمەك؛ ھالىدىن خەۋەر ئالماق

ئەسەنگۈلۈك ئامانلىق، سالامەتلىك، ئامان - ئېسەنلىك

ئەسەنلەمەك [«ت ت د»] ئېسەنلەشمەك، ھال - ئەھۋال سوراشماق

ئەستەمەك «ئىستەمەك» كە قاراڭ

ئەستۈپ [«ئال»] گۈمبەز

ئەسرۈك [«ت ت د»] مەست

ئەسرى [«ئىك»] بىرخىل كېسەللىك؛ داغ، داغلىق

ئەسرىنگۈ رەڭلىك

ئەسسىز I [«ت ت د»] ئىسست (ئېچىنىش، ئەپسۇسلىنىشنى بىلدۈرىدىغان سۆز)

ئەسسىز II بىچارە؛ روھسىز

ئەسكۈ [«ت ت د»] ئۆتكەمە

ئەسكى [«ت ت د»] ئەسكى، كونا

ئەسكىرمەك كونىرىماق

ئەسكىمەك [«تۈر»] كونىرىماق

ئەسمەك [«ت ت د»] ① چىقماق: ئەسىن ئەسدى — شامال چىقتى؛ ② سورۇماق: تارىغ ئەسدى — بۇغداي سورۇدى.

ئەسنە I [«ئىر»] ① روھسىز، مەيۈس، كەيپسىز؛ ② نەپىس، كۆركەم

ئەسنە II [«ت ت د»] شامال چىقىش

ئەسۈر [«ت تىب»] مەست

ئەسۈرمەك مەست بولماق، خۇدىنى يوقاتماق

ئەسئەگەنچىسىز [«تۈر»] مەرد، كەڭ قوللۇق؛ سېخىي

ئەستىمەك [«ت ت د»] سوزدۇرماق

ئەسىچ كورا؛ قازان

ئەسىد [«تۈن»] ئاڭلاش

ئەسىركەمەك [«ت ت د»] ئېسىركىمەك؛ ئېچىنماق

ئەسىرمەك «ئەسۈرمەك» كە قاراڭ

ئەسزگەمەك «ئسركەمەك» كە قاراڭ

ئەسزلىگ [«ت ت د»] ياۋايىلىق

ئەسشمەك [«ت ت د»] تارتىشماق: يىپ ئەسشمەك — ئارغامچا تارتىشماق

ئەسىن [«ت ت د»] سەلكىن، يۇمشاق شامال؛ شامال؛ بوران

ئەش I [«ت ت د»، «ق ب»] ئەش، ھەمراھ، يولداش، دوست - بۇرادەر

ئەش II [«ئر»] يول يۈرمەك، يول باسماق

ئەشەك [«ئۇت»] «ئەشكەك» كە قاراڭ

ئەشتىلمەك I [«ت ت د»] ئشتىلمەك، ئاڭلانماق

ئەشتىلمەك II [«قوج»] ئاڭلىتىلماق

ئەشرىنگۈ ەززىلىك، پۇراقلىق

ئەشكەك [«ئال»] ئېشەك

ئەشكەك تۆزى [«تتب»] بىرخىل ئۆسۈملۈك

ئەشكۈرتى [«ت ت د»] گۈللۈك يىپەك رەخت

ئەشكىن [«ت ت د»]: ① ئەشكىن توپراق — ئېقىپ كەلگەن قۇم - توپا؛ ② يىراق يول

ئەشگەك [«ت ت د»] ئېشەك

ئەشۈك [«ت ت د»] ① يېپىنچا؛ يۆگەك؛ ② كۆشەك؛ يوپۇق

ئەشۈكلىك [«ت ت د»]: ئەشۈكلىك بارچىن — يېپىنچا تەييارلىنىدىغان تاۋار

ئەشۈلمەك [«ت ت د»] يېپىلماق

ئەشى [«ئۇت»] «ئىشى» گە قاراڭ

ئەشتتۈرمەك [«ئۆت»] ئاڭلاتتۇرماق

ئەشتمەك [«ئال»] ئاڭلىماق، ئىشتمەك

ئەشتمەگلىگ ئاڭلىماقلىق

ئەشچ قازان؛ «ئىشچ» كە قاراڭ

ئەشدۈت [«تۈر»] ئاڭلات

ئەشدىلمەك [«تۈر»] ئاڭلىتىلماق

ئەشكلىك [«ت ت د»] ئىشكلىك: ئەشكلىك يىغاچ — ئىشكلىك ياغاچ، ئىشىك ۋە بوسۇغا قىلىنىدىغان
ياغاچ

ئەشلگەن [«ت ت د»] ① ئىشلىنىدىغان، سوزۇلىدىغان؛
② چىپچىلىپلا تۇرىدىغان

ئەشلمەك [«ت ت د»] چىپچىلىماق: قوم ئەشلدى — قوم
چىپچىلدى.

ئەشيەك [«ت ت د»] «ئەشگەك» كە قاراڭ

ئەكە I [«كۆل»] ئاچا، ھەدە

ئەكە II [«تۈر»] ئۇكا؛ سىڭىل

ئەكەك [«ت ت د»]: ئەكەك ئىشلەر — بۇزۇق خوتۇن

ئەكەكلەمەك [«ت ت د»] تىللىماق

ئەكەكلىك [«ت ت د»] خوتۇننىڭ يۈزسىزلىكى، ئارسىزلىقى

ئەكسۈتمەك [«تۈر»] ئۆكسۈتمەك، ئازايتماق

ئەكسۈك [«ت ت د»] ئۆكسۈك، كەمتۈك؛ [«ئال»] ئاز،
كەم

ئەكسۈكسۈز [«ماي»] كەم - كۈتىسىز؛ [«ئال»] تولۇق، پۈتەرلىك

ئەكسۈكلۈگ ئۆكسۈكلۈك، ئاز، كەم

ئەكسۈمەك [«تۇر»] «ئەگسۈمەك» كە قاراڭ

ئەكسدمەك [«ئۇت»] ئازايتماق، ئۆكسۈتمەك

ئەكشوبى «ئاكشوبى» غا قاراڭ

ئەكشك [«ت ت د»] ئاچچىق - چۇچۇك، ئاچچىق - چۇچۇك نەرسە

ئەكمەك I [«ت ت د»] ئەكمەك، تېرىماق: ئول تارىغ ئەكدى — ئۇ ئاشلىق تېرىدى.

ئەكمەك II [«ئۇت»] چاچماق

ئەكۈ I بوغۇم

ئەكۈ II [«ئۇت»، «مان»] ئىككى، جۈپ

ئەكى [«قوج»] «ئىكى» گە قاراڭ

ئەكىر ئۆسۈملۈك، چۆپ

ئەكىرتمەك [«ئال»] ۋارقىرىماق، ئىگىرىماق

ئەكىم [«ت ت د»]: بىر ئەكىم يېر — بىر قېتىمدا تېرىلىپ بولىدىغان يەر.

ئەكىن I [«ت ھ»] ① زىرائەت؛ ② ئۇرۇق؛ ئاشلىق، دان

ئەكىن II [<ئوغ. «ت ت د»] ئېكىنلىك

ئەكىنتى [«قوج»] ئىككىنچى، باشقا

ئەگ [«ئەت»] ئېگىش

ئەگە I [«ت ت د»] ئېگىچە، ئاچا، ھەدە

ئەگە II [«ت ت د»] «ئەچە» گە قاراڭ

ئەگەت [«ت ت د»] توي كېچىسى كېلىن بىلەن بىرلىكتە ئەۋەتىلىدىغان خىزمەتچى خوتۇن، يەڭگە

ئەگەتلىك [«ت ت د»] كېلىن، ئەگەتلىك قارا باش —

نىكاھ كېچىسى كېلىن بىلەن بىللە ئەۋەتىلىدىغان دېدەك

ئەگەچ [«ت ت د»] قىزچاقلارنى ئەركىلىتىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان سۆز

ئەگەرمەك «ئەگىرمەك» كە قاراڭ

ئەگدۈ [«تۈر»] ئەگرى پىچاق

ئەگدى [«ت ت د»] قۇشخانا، گوداڭ

ئەگدىش [«ئۇت»] «ئىدىش» قا قاراڭ

ئەگدىلەتمەك [«ئۇت»] ئۆستۈرمەك، چوڭ قىلماق

ئەگرى [«تۈر»] قىڭغىر

ئەگرىتەبى [«تۈن»] قىممەتلىك ئېگەر

ئەگرىش [«ت ت د»] ئايلىنىش، ئەگىش

ئەگرىك I [«تۈر»] قاينام

ئەگرىك II [«ت ت د»] ئېگىرىلگەن يىپ

ئەگرىلمەك ① ئەگمەك؛ ② ئېگىلمەك

ئەگرىم [«ت ت د»] سۇ يىغىلىدىغان يەر، ئەۋرەز

ئەگسۈك [«تۈر»] ئۆكسۈك، كەمچىل، ئاز

ئەگسۈكسۈز تولۇق، يېتەرلىك

ئەگسۈمەك [«تۈر»] ئازايماق، كەمەيمەك

ئەگلەشمەك [«ت ت د»] ① چەيلەشمەك؛ ② ئاتلانماق

ئەگمەك ئەگمەك، ئېگىش

ئەگنىكىش [«چاس»] خاس ئىسىم

ئەگۈركەن [«ت ت د»] بىر خىل ئۆسۈملۈك

ئەگىت [«ت ت د»] داغ چۈشۈشتىن ياكى كۆز تېگىشتىن

سـاقلىنىش ئۇچۇن، باللارنىڭ يۇزىگە سۇرتۇلىـ
دىغان بىر خىل دورا

ئەگىدمەك [«ئۇت»] يۇكسەلدۇرمەك

ئەگىر I [«كۆل»،«ئەت»] ① يۆگىمەك، ئورىماق؛ ② قور-
شىماق؛ ③ ياخشى كۆرمەك

ئەگىر II [«ت ت د»] ئىگىر (بىرخىل دورا ئۆسۇملۇك)

ئەگىرتمەك [«ئال»] چۆرىمەك؛ قورشىماق

ئەگىرگۇ تەرجىمان

ئەگىرمەك [«تۇر»] ① ئۆرۇمەك، تەرجىمە قىلماق؛ ② قور-
شىماق؛ ③«ئەگىرمەك» كە قاراڭ

ئەگىش [«ت ت د»] ئەگىش، داشقال (مەدەنلەرنى ئېرىت-
كەندە قېپقالغان چىقىندىدا)

ئەگىلگەن [«ت ت د»] ئېگىلىپلا تۇرىدىغان

ئەگىم «ئەگىم» گە قاراڭ

ئەگىن I [«ت ت د»] ① دۇمبە، غول، دولا؛ ② ئېنى بىر
يېرىم غېرىچ، بويى تۆت گەزلىك بىرخىل بـۆز

ئەگىن II [«تۇر»] ① مۇرە؛ ② «ئەگىن» گە قاراڭ

ئەگىن III [«ئىر»] تـورۇس، ئۆگزە

ئەڭ I [«ت ت د»] ئەڭ، مەڭىز، ئېڭەك: قىزىل ئەڭ —
قىزىل مەڭىز؛ ئەڭ ساچ — ئېڭەكتىكى چاچ

ئەڭ II [«ئال»] ① ئوۋ؛ ② ئەن، كەڭلىك

ئەڭ III [«ماي»] يەلكە، مۇرە

ئەڭەك [«ت ت د»] ① ئېڭەك (ئېغىزنىڭ ئىككى يېنىدىكى
زاكاق)؛ ② خوتۇنلارنىڭ پۇركەنجىسىنىڭ بوغقۇچى

ئەڭتۈرمەك [«ت ت د»] هاڭ ـ تاڭ قالدۇرماق

ئەڭدۈز [«ت ت د»] ئەندىز (يەردىن قېزىۋېلىنىپ ئاتىنىڭ قورساق ئاغرىقىغادورا قىلىنىدىغان بىرخىل يىلتىز)

ئەڭرەك «ئەرڭەك» كە قاراڭ

ئەڭگىلمەك [«تۇر»] ئېگىلمەك

ئەڭلىك [«ت ت د»] ئەڭلىك (خوتۇنلار مەڭزىگە سۈرتىدىغان ئاچ قىزىل بوياق)

ئەڭمەك (يەپ) ئېگىسرمەك

ئەڭىت [«ماي»] ئەگمەك، پۈكمەك

ئەڭىتە [«ماي»] ئېگىپ، پۈكۈپ

ئەڭىتمەدۈك [«ماي»] پۈكمىگەن

ئەڭىتمەك [«تۇر»] ئەگدۈرتمەك

ئەڭىرمەك [«تۇر»] ئىز قوغلىماق، ئەگەشمەك

ئەڭىم قىسىم، پارچە، بۆلەك

ئەڭىن مۈرە

ئەل I [«ت ت د»] ① ئەل، مەملىكەت؛ ② تۇچۇقچىلىق، بوشلۇق؛ ③ ئات: ئەل باشى — ئات باقار، ئات باققۇچى؛ ④ يارىشىش: ئىكى بەگ بىرلە ئەل بولدى — ئىككى بەگ بىر - بىرى بىلەن ياراشتى؛ ⑤ پەس، ئەسكى: ئەل كىشى — پەس ئادەم، ئەسكى ئادەم؛ ⑥ ئەل قۇش — تاز قارا

ئەل II [«ئۇت»] «ئىل» گە قاراڭ

ئەلىپ [«ماي»] ① مەرد، باتۇر؛ ② قىيىن، تەس؛ ③ [«ئال»] «ئالپ» قا قاراڭ

ئەلپ ئاتىم △ قەھرىمان، باتۇر

ئەلپ ئەمگەك [«ماي»] ناھايىتى مۇشكۈل

ئەلپتە ئەلپ [«ماي»] ناھايىتى تەس، ئىنتايىن مۇشكۈل

ئەلت [«تۇن»] ئەۋەتمىش

ئەلچى [«ت ھ»] ① خاس ئىسىم؛ ② «ئىلچى» غا قاراڭ

ئەلدىرى [«ت ت د»] «ئەلرى» گە قاراڭ

ئەلرى [«ت ت د»] ئوغلاق تېرىسى

ئەلسىز [«كۆل»] دۆلەتنى يوقىتىش؛ دۆلەتسىز

ئەلكە بۇلاق [«ت ت د»] ئەلكە بۇلاق (قەبىلە نامى)

ئەل گۈن [«ئو»] خەلق، قەبىلە

ئەلگە [«ت تىب»] غەلۋىر، ئەلگەك

ئەلگەمەك I [«ت ت د»] تاسقىماق

ئەلگەمەك II سىقىلىپ كىرمەك

ئەلمەك [«ئال»] يېقىنلاشماق

ئەلۈك [ت ت د»] مەسخىرە، ھەزىل

ئەلۈكلەمەك [«ت ت د»] زاڭلىق قىلماق، مەسخىرە قىلماق

ئەلتمەك [«قوج»] يەتكۈزمەك؛ ئەكەتمەك

ئەلىك I [«ماي»] قول، ئىلىك

ئەلىك II [«ئەت»] بىر خىل ئۆسۈملۈك

ئەلىكلىك [«ت ت د»] پەلەي، قولقاپ

ئەلىگ [«تۇر»] ① ئەللىك (سان)؛ ② قول

ئەلىگچى ئەر ئەمەلدار

ئەم I [<ئوغ — قىپ. «ت ت د»] ① ئەم، داۋا؛

② ئەم، ئاياللارنىڭ جىنسىي ئەزاسى

ئەم I [«ماي»] داۋا؛ رېسەپ

ئەم II [«ئال»، «تۇر»] دورا

ئەمەت [<ئوغ. — «ت ت د»] «ئەۋەت»كە قاراڭ

ئەمەرى «ئامارى»غا قاراڭ

ئەمەك ئەممەك، شورىماق

ئەمتەرمەك قورۇلماق، يىغىلماق، پوپلانماق

ئەمتى هازىر، ئەمدى؛ «ئامتى»غا قاراڭ

ئەمچى [«ت ت د»] داۋالىغۇچى؛ [«ماي»] تېۋىپ؛ دوختۇر

ئەمچىن [«تۇر»] «ئەمچى» گە قاراڭ

ئەمراق «ئامراق» قا قاراڭ

ئەمراقلىغ «ئامراقلىغ» قا قاراڭ

ئەمرىل [«ماي»] تۈزۈلمەك؛ پەسەيمەك

ئەمرىمەك [«ت ت د»] قىچىقلىماق

ئەمسەمەك [«ت ت د»] ئەمگۈسى كەلمەك

ئەمسىز دورىسىز، داۋاسىز

ئەمسىمەك ئەممەك

ئەمشەن [«ت ت د»] جۇۋا قىلىنىدىغان تېرە

ئەمكەك «ئەمگەك» كە قاراڭ

ئەمگەت [«ماي»] قىينىماق، ئازابلىماق

ئەمگەتمەك [«ئال»] ئەزمەك، قىينىماق، ئازابلىماق

ئەمگەتمەكسىز ئەزمەي، قىينىماي

ئەمگەدمەك «ئەمگەتمەك» كە قاراڭ

ئەمگەك [«ت ت د»] جاپا ـ مۇشەققەت؛ [«ئال»] ئازاب، مۇشكۇل؛ [«ماي»] ئازاب ـ ئوقۇبەت؛ قىيىن ـ قىستاق

ئەڭگەك تولغاق [«ماي»] جاپا ـ مۇشەققەت

ئەڭگەكسىز [«تۇر»، «ئال»] راھەت، قايغۇسىز

ئەڭگەكلىگ [«ئال»، «تۇر»] جاپالىق، قايغۇلۇق، مۇشكۇللۇك

ئەڭگەن [«ماي»، «ش ت»] ئازابلانماق

ئەڭگەنمەك [«ئال»،«تۇر»] جاپا چەكمەك، زۇلۇم تارتماق

ئەملە [«ماي»] داۋالىماق

ئەملەلمەك [«ت ت د»] داۋالانماق

ئەملەمەك [«ت ت د»] داۋالىماق

ئەمۆك [«ماي»] ئەركە

ئەم ئۇرۇن [«ماي»] دورا ـ دەرمان

ئەمۇزمەك [«ت ت د»] ئەمگۈزمەك، ئېمىتمەك

ئەمىتمەك ئېگىلمەك

ئەمر [«ت ت د»] تۈتەك، تۇمان

ئەمرتغۇرماق تىنچلاندۇرماق، «ئامرتغۇرماق» قا قاراڭ

ئەمزمەك ئېمىتمەك

ئەمك [«ت ت د»]① ئېمىك، ئەمچەك؛ ② يىللىق، ھارارەتنى يۇقىرى بولمىغان: ئەمك كۈن ــ يىللىق كۈن

ئەمكلىگ [«ت ت د»]: ئەمكلىگ ئىشلەر ــ ئېمىكلىك خوتۇن، بالا ئېمىتىدىغان خوتۇن

ئەمىگ [«ئال»] ئەمچەك

ئەنەتكەك [«ماي»، «ش ت»] ھىندىستان

ئەنەتكەكچە ھىندىچە

ئەنتكەك «ئەنەتكەك» كە قاراڭ

ئەنچگۈ [«تۇر»] تىنچ، تىنچلىق

ئەندەك [<ئوغ. «ت ت د» يۈز، بىر نەرسىنىڭ يۈزى

ئەندىك [«ت ت د»]: ئەندىك ئەر — ئەندىكىپ تۇرىدىغان ئادەم، ئۈندەرىگەك ئادەم

ئەنكە بۇش كۆك رەڭ؛ «ئانقا بۇش» قا قاراڭ

ئەنۆچ [ت ت د»] كۆزگە ئۆسكەن گۆش پەردە

ئەنۆك [«ت ت د»] شىر بالىسى (سىرتلان، بۆرە ۋە ئىتنىڭ كۈچۈكلىرىمۇ «ئەنۆك» دېيىلىدۇ)؛ [«ئال»] هايۋان بالىسى

ئەنۆكلەمەك [«ت ت د»، «ئال»] كۈچۈكلىمەك، تۇغماق (هايۋانلارغا قارىتىلغان)

ئەنۆكلۈگ [«ت ت د»]: ئەنۆكلۈگ ئارسلان — بالىلىق ئارسلان (شىر)

ئەنۆگ [«ت ت د»] «ئەنۆك» كە قاراڭ

ئەۋ I [«ماي»] ئۆي؛ چېدىر

ئەۋ II [«ت ت د»] چاپسان، تېز

ئەۋەت [«ت ت د»] هەئە، خوش، توغرا، شۇنداق، ماقۇل دېگەن مەنىلەردە ئىشلىتىلىدىغان سۆز

ئەۋەك [«ت ت د»] ① ئالدىراڭغۇ: ئەۋەك ئەر — ئالدىراڭغۇ ئادەم؛ ② شاللاق

ئەۋەكلىك [«ت ت د»] ئالدىراڭغۇلۇق

ئەۋبارىق△ [«ماي»] ئۆي بىساتى، ئۆيۋاق

ئەۋچى ئايال كىشى، ئايال؛ ئۆي ئىچى

ئەۋدىلمەك [«ت ت د»] جۇغلانماق، يىغىلماق

ئەۋدىمەك [«ت ت د»] دۆۋىلىمەك، يىغماق؛ تەرمەك

ئەۋرۈلمەك [«ت ت د»] ئۆرۈلمەك، يانماق، بۇرۇلماق

ئەۋرىش [«تۇر»] ① (سەيلە) قىلماق؛ ② هال ـ ئەهۋال؛ ③ هەرىكەت

ئەۋرىشمەك بىرەر ئىش بىلەن مەشغۇل بولماق

ئەۋرىك [«تۇر»] ① قوپال؛ دۆت، نادان؛ ② بەختسىز

ئەۋرىگ [«تۇر»] «ئەۋرىك» كە قاراڭ

ئەۋرىمىش△ [«ماي»] تەرجىمە قىلغان

ئەۋرىل [«ماي»] ئۆرۈلمەك، يۆگەلمەك

ئەۋرىلمە دۆك△ [«ماي»] ئايلانمىغان، يۆگەلمىگەن

ئەۋرىلمەك [«ئال»] ئۆرۈلمەك، ئايلانماق

ئەۋرىلمەمەك قىلىنماق؛ ئايلاندۇرۇلماق

ئەۋرىلمىش△ [«ماي»] بۇدۇر

ئەۋرىلىنچىسىز [«تۇر»] ساغلام، مۇستەهكەم

ئەۋشۈك [«ت ت د»] چاپلاشقاق كىسەل

ئەۋلەن [«ت ت د»] ئۆيلەنمەك، ئۆيلۈك بولماق

ئەۋلۈك [«ت ت د»] ئايال كىشى، ئايال، خوتۇن

ئەۋلىك [«ت ت د»] خوجايىن

ئەۋمەك [«ت ت د»] ئولاشماق، توپلانماق: كۆرۈنچىكە كىشى ئەۋدى ــ تاماشا كۆرۈشكە كىشى توپلاندى.

ئەۋۈرگەن تەۋۈرگەن [«ت ت د»] ئۆرۈپ ـ چۆرۈپلا تۇرىدىغان

ئەۋۈرمەك [«ت ت د»] ① قايتۇرماق: ئول مەنى يولدىن ئەۋۈردى ــ ئۇ مېنى يولدىن قايتۇردى؛ ② ئىشلىمەك

ئەۋي [«ت تىب»] ئەش، بالا هەمراهى

ئەۋت — [«ئال»] باسماق، سقماق

ئەۋر I — [«ئەت»] ئايلىنىش

ئەۋر II — ① دائىرە؛ ② مۇھىت

ئەۋر III — [«ماي»] ئۆرىمەك، تەرجىمە قىلماق

ئەۋرمەك — ① ئايلانماق؛ ② ئۆرىمەك، تەرجىمە قىلماق

ئەۋىڭلىشۈن — [«تۇر»، «قۇج»] ئىنجىل

ئەۋن I — [«چاس»] بىر ئۇچۇم

ئەۋن II — ① دانە؛ ② ئادەت؛ ③ مېۋە

ئەۋن III — [«ت ت د»] ئۆرەن، ئورۇق

ئەۋنلىگ — ھامىلىدار، يوغان قورساق

ئەي — ھەي! (ئۈندەش سۆز)

ئەيەگۇ — يان، تەرەپ

ئەيلە — [<ئوغ. «ت ت د»] شۇنداق: ئەيلە قىلغىل — شۇنداق قىلغىن

ئەيمەن — خىجىل بولۇش، ئەيمىنىش

ئەيمەنچ — [«ت ت د»] قورقۇش؛ ئەيمىنىش

ئەيمەنمەك — [«تۇر»] ئەيمەنمەك، خىجىل بولماق

ئەيىن — [«تۇر»] مۇشۇنداق

ب

با — [«تۇن»، «ئر»] باغلاش، چىگىش

بائارس — [«تۇر»] «بارس» قا قاراڭ

بابا — [«تۇر»] بوۋا، ئاتا

باباكىر — [«ئال»] «باياگىر» غا قاراڭ

باباگىر — «باۋاگىر» غا قاراڭ

بات I — [«ت ت د»] چۆكمەك، چۈشمەك، پاتماق

بات II — تېز، چاپسان، دەرھال

باتاتۇ — پاختا

باتراق — [«ت ت د»] بايراق

باتسىق △ — [«قۇج»] پېتىش، چۆكۈش

باتماق — [«تۇر»، «قۇج»] پاتماق

باتمان — [«ئۇت»] پاتمان (ئېغىرلىق ئۆلچىمى)

باتمۇل — [«ت ت د»] پىلپىل

باتۇت — ساقلاش؛ مۆكتۈرۈش

باتۇرماق — ساقلىماق؛ مۆكتۈرمەك

باتىر △ — [«ئۇت»] سۇيۇقلۇق ئۆلچىمى

باتىغلىق △ — [«تۇر»] ① يۇيۇنۇش ئۆيى، مۇنچا، هاممام؛
② ھاجەتخانا

باتنق △ [«ق ب»] چوڭقۇرلۇق، ئوي يەر

باتىلماق △ [«تۇر»] پاتماق؛ كۆمۈلمەك

باتىم △ [«كۆل»] ① چوڭقۇر؛ ② چۆكمەك

باچا I [«قۇج»] روزا تۇتماق

باچا II [«قۇج»] گۇناھ

باچاغ [«تۇر»] پەرھىز؛ گۆشسىز تاماق يېيىش

باچاق [«قۇج»] «پاچاغ» قا قاراڭ

باچاماق [«تۇر»] «باچا I» گە قاراڭ

باچان ئەرلەرنىڭ ئىسمى

باخشى ① ئۆگەتكۈچى، مۇئەللىم، ئۇستاز؛ ② دوختۇر، تېۋىپ

باخشىش [«ئەت»] شەپقەت، ئىلتىپات؛ شەپقەتلىك

باد [«ت ھ»] ① سېغىنىش؛ ② «بات I» گە قاراڭ

بادرۇق [«چاس»] بايراق

بادماق [«تۇر»] ① «باتماق» قا قاراڭ؛ ② دېھقانچىلىق قىلماق؛ ③ [«قۇج»] باغلىماق

بادمان [«ت تىب»] «باتمان» غا قاراڭ

بادۇر I ① «باتىر» غا قاراڭ؛ ② «بادىر» غا قاراڭ

بادۇر II [«ئۇت»] ئەرلەرنىڭ ئىسمى

بادىر △ [«ت تىب»، «ت ھ»] ئېغىرلىق ئۆلچەم نامى؛ كەمچەن

باديان بىر خىل دورا ئۆسۈملۈك

بار [«ماي»] ماڭ، بار (بېرىشتىكى بار)

بارا I [«ت تىب»] بانان

بارا¹ II [«تۈر»] ① بىر خىل دورا؛ ② جىك

باراق [ت ت د»] يۇكى پاخپايغان ئۇۋ ئىتى

بارام «بارىم» غا قاراڭ

باراملىغ «بارىملىغ» قا قاراڭ

بارامت [<سان. «ت ھ»] چارە، ئامال

باراناس [«ئىك»] يەر نامى

باراني [<سان. «تۈر»] بىر خىل يۇلتۇزنىڭ نامى

بارت [«ت ت د»] كەمچەن (شاراب ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش سۇيۇق نەرسىلەرنى ئۆلچەيدىغان كەمچە)

بارتماق كىرمەك

بارتۇ [«ت ت د»] كەمزۇل، قىسقا پەلتو

بارتۇرماق [«ت ت د»] بارغۇزماق، باردۇرماق

بارچا [«تۈر»، «ئال»] ھەممىسى، پۈتۈنلەي

بارچا تورمىش△[«ئۇت»] ئەرلەرنىڭ ئىسمى

بارچا توغمىش△[«ئۇت»] ئەرلەرنىڭ ئىسمى

بارچا تويىن △[«ئۇت»] ئەرلەرنىڭ ئىسمى

بارچىن △ [«ت ت د»] بىر خىل يىپەك رەخت، تاۋار

بارخاسۇۋادى [< سان. «تۈر»] بىر خىل يۇلتۇز

بارداچى △ [«ماي»] ماڭغۇچى؛ بارغۇچى

بارز «بارس» قا قاراڭ

بارس [«ت ت د»] ① يولۋاس؛ ② قاپارتقۇ (پاشا چېقىشتىن ياكى يەل تېششتىن پەيدا بولغان ئىششىق)

بارساغان [«ت ت د»] يەر نامى

بارغان [«ت ت د»] مېرسىن (ئاس) دەرىخىنىڭ مېۋىسى

بارق [«قوج»] ① ئۆي - ئىمارەت، قورۇلۇش؛ قورۇلۇش
مەيدانى؛ ② [«كۆل»] مال - مۈلۈك

بارقان يەر نامى

بارقۇ «بۇرقو» غا قاراڭ

بارلىغ △ [«ت ت د»] قولىدا بار، باي: بارلىغ ئەر —
قولىدا بار ئادەم، باي ئادەم

بارناس [< سان.] قەدىمكى شەھەر ئىسمى

بارۇ [«قوج»] يىقىن ئەتراپ

بارىغ I △ ① كەتمەك؛ ② سەپەر؛ ③ [«ت ت د»] بېرـ
ۋەرمەك: ئول بارىغ باردى — ئۇ ھېچنېمىگە
قارىماي بېرىۋەردى؛ ④ [«تۇر»] ياياق (پىيادە)
مېڭىش

بارىغ II △ [«ت ت د»] سىيىسىق نەرسە: ساسىغ بارىغ —
سېسىق، بىخسىغان

بارىغسا △ [«ئىك»] مېڭىش؛ مېڭىشنى ئويلاش، ماڭماقچى
بولۇش

بارىغساماق △ ئارزۇ قىلماق؛ كەتمەك

بارىغساماماق △ [«ت ت د»] بارغۇسى كەلمەك

بارىق △ [«ت ت د»] سايە؛ قارا توچكا

بارىلماق △ [«تۇر»] بەرمەك، بەرگۈسى كەلمەك

بارىم △ [«كۆل»، «ئىك»] مال - مۈلۈك، بايلىق، دۇنيا

بارىمسىنماق △ [«ت ت د»] بارىدىغاندەك كۆرۈنمەك

بارىملىغ △ [«ئال»] «بارىم» غا قاراڭ

بارىنماق I △ [«ت ت د»] بېرىۋاتقاندەك كۆرۈنمەك، كېتىپ بارغاندەك كۆرۈنمەك

بارىنماق II △ ئەركىنلىككە چىقماق؛ بوشانماق

باز I [«ئەت»] يەنە، قايتىدىن

باز II [«ت ت د»] يات، ئەجنەبىي

بازغان [«قوُج»] باسقۇچى

بازقىلماق △ [«كۆل»] تەسلىم قىلماق، بويسۇندۇرماق

باس [«قوُج»] «باش» قا قاراڭ

باسا I [«ئال»] ① بۇنىڭدىن باشقا، يەنە؛ [«ت ت د»] كېيىن: مەن ئاندا باسا كەلدىم — مەن ئۇنىڭدىن كېيىن كەلدىم؛ ② [«چاس»] ئارقا، كەينى

باسا II [«تۇن»] ياردەم

باسا باسا I [«ماي»] كەينى - كەينىدىن

باسا باسا II كۆپىيىش بىلەن

باسا تەمىر [«ئۇت»] ئەرلەرنىڭ ئىسمى

باسار [«ت ت د»] تاغ سامسىقى

باسا كەزىكچە [«ماي»] رىبتى بويىچە، چوڭ - كىچىكلىكى بويىچە

باسال [«ئەت»] سۇكپىياز

باسبال [«ت ت د»] بىر قېتىم يەپ

باستىقماق △ [«ت ت د»] بېسىلغاق

باسدىقماق △ «باستىقماق» قا قاراڭ

باسرۇق [«ت ت د»] باستۇرىدىغان نەرسە، باسرۇق

باسسىقماق △ [«ت ت د»] بېسىقماق، بېسىلماق

باسغۇق تاغ جىنسى؛ ساپ

باسقۇق [«تۇر»] تاش پارچىسى
باسگەك [«ئۇ تىب» «بەزگەك» كە قاراڭ
باسماق ①[«تۇر»] يايىماق؛ ②[«ئال»] باسماق، يەڭمەك
باسمل △ [«ت ت د»] قەبىلە نامى
باسۇ [«ت ت د»] گۈرزە، تۆمۈر توقماق
باسۇت [«ت ت د»] ① ياردەمچى، يۆلىگۈچى؛ كۆيۈنگۈچى؛ ② قوللاش، ياردەم قىلىش؛ ③ بوسۇت، ياردەم
باسۇت تۇسۇت [«ماي»] ياردەم، مەدەت
باسۇتچى △ [«تۇر»] ياردەمچى، قوغدىغۇچى
باسۇر [«ت تىب»] باسۇرماق
باسىتتىم △ [«ق ب»] باستۇردۇم
باسىتماق△ [«ئال»] بېسىلماق، ئېزىلمەك
باسىغ △ [«ت ت د»] كېچىسى قونىدىغان جاي، كېچىلىك قونالغۇ
باسىغسىز △ مىننەتسىز
باسىق △ [«كۆل»] تاشلىماق
باسىن △ ... باشچىلىقىدىكى ...
باسىنتۇرماق △ [«قوج»] باستۇرۇلماق
باسىنچ △ [«تۇر»] بېسىم
باسىنچسىز - ئېينچسىز△ [«ماي»] جەبىر - زۇلۇمسىز
باسىنچىك [«ماي»] تەنتەك
باسىنماق △ [«تۇر»] باسماق، ئەزمەك

باش [«ت ت د»] ① باش؛ ② يارا، جاراھەت؛ ③ [«ئال»] ئەقىللىق؛ ④ [«تۇر»] بىرىنچى، ئاۋۋال

باشا [«ئو»] غەلىبە، غەلىبە قىلىش

باشاد باشلاش، باشلامچىلىق قىلىش

باشاغۇت ① ياخشى كۆرگەن؛ ② باشتا كەلگەن

باشاقتۇر [«ئەت»] زىيان يەتكۈزمەك

باشاماق يەڭمەك

باش بىتىگ تىلخەت، ئادەم مەسىلىسى ھەققىدە يېزىلغان قانۇنىي ھۆججەت

باشتار [< ئار. «ت ت د»] ئوغاق

باشتىن △ ئالدى بىلەن

باشتىنقى △ [«ماي»] باشتىكى، دەسلەپكى، بىرىنچى

باشتىنكى △ [«ئال»] «باشتىنقى» غا قاراڭ

باشدىنقى △ «باشتىنقى» غا قاراڭ

باشغاق [«ت ت د»] قازان سۆگەك

باشغان [«ت ت د»] ئىغىرلىقى ئەللىك - يۈز رىتىل كېلىدىغان بىر خىل چوڭ بېلىقنىڭ نامى

باشىل △ [«ت ت د»] ئالا باش

باشلا تاچى △ [«ئال»] باش بولغان، باشلىغان

باشلا داچى △ باشلامچى

باشلاغ [«تۇر»] باشلىق

باشلاغلانماق [«ت ت د»] ئۈز بېشىمچىلىق قىلماق، بويۇنتاۋلىق قىلماق

باشلاماق [«ئال»] باشلىماق

باشلان [«ت ت د»] باشلىنىش؛ باش ئالماق، باش چىقارماق

باشلىغ △ [«ت ت د»] جاراھەتلىك

باشماق [«ت ت د»] باشماق، كەش، پۇپۇچ

باشتاشى △ [«ت ھ»] تولۇق، مۇكەممەل

باشىق △ [«قۇج»] ناخشا

باغ [«تۇر»] ① بوغقۇچ؛ ② يىپ؛ ③ قەبىلە، ئۇرۇق؛ ④ باغ

باغا I ئەمەل نامى

باغا II قارا پاقا

باغار «باغىر» غا قاراڭ

باغارسۇق [«چاس»] ئىچكى ئەزا

باغ بورلۇق [«تۇر»] ئۈزۈملۈك

باغچا [«ئۇت»] ① بوغچا؛ ② باغ

باغچۇغ [«ماي»] زەنجىر

باغچى △ [«ئۇت»] باغۋەن

باغدا [«ماي»] باداشقان قۇرماق، پۇتىنى ئالماشتۇرماق

باغرىن △ [«قۇج»] مەيدە بىلەن

باغلىغ △ ① بوغچا؛ ② جىنايەتچى

باغنا [«ت ت د»] ۋاخىنا، شوتا بالدىقى

باغىر I △ [«ت ت د»] بېغىر، جىگەر

باغىر II △ [«تۇر»] ① مەيدە؛ كۆكرەك؛ ② قورساق؛ ③ ئۇرۇق ـ تۇغقان؛ ④ بىر خىل دورا

باغىرچاق △ [«ت ت د»] ئۇچۇلۇق

باغىرداق △ [«ت ت د»] باغىرداق، لىپتىك

باغىرساق △ [«قۇج»] ① ئۇچەي؛ ② ھېسداشلىق

باغىرسۇق △ [«ت ت د»] ئۇچەي

باغىرىن تۆش △ [«ماي»] يەر بېغىرلىماق

باغىش I △ [«ت ت د»] بېغىش

باغىش II △ [«ئىر»] تانا، ئارغامچا، يىپ

باغىشلاماق △ [«ت ت د»] بېغىشلىماق

باق «باغ» قا قاراڭ

باقا [«ت ت د»] پاقا

باقار پۇل، «باقىر» غا قاراڭ

باقان [«ت ت د»] بويۇن ھالقا، چەمبەر

باقاناق [«تۇر»] نال (ئاياغنىڭ نالى)

باقچان ئوي، خىيال

باقر [«قۇج»] «باقىر» غا قاراڭ

باقسى △ [«ت ھ»] ھەزرەت، تەقسىر، ئۇستاز

باقلان [«ت ت د»] پاقلان

باقۇ [«ت ت د»] تۆپە، تۆپىلىك، دۆڭ؛ چوققا

باقۇرماق [«ت ت د»] باقتۇرماق، قاراتماق؛ قاراتقۇزماق

باقى [«تۇر»] ① مىس؛ ② تارازا؛ ③ [«ئوت»] پۇل

باقىر △ [«ت ت د»] ① مىس؛ ② مىس ئاقچىنىڭ ئىسمى

باقىر سوقىم △ [«ت ت د»] مىررىخ (مارس) يۇلتۇزنىڭ نامى

باقىرلان △ مىستىن ياسالغان

باقىش △ [«ت ت د»] بېقىش، قاراش؛ بىر ـ بىرىگە قاراش

باقىغ △ [«ت ت د»] بېقىش، قاراش، كۆرۈش

بال [«ت ت د»] ھەسەل

بالا [«ت ت د»] ① قۇشنىڭ ۋە باشقا ھايۋانلارنىڭ بالىسى؛ ② مەدەتكار؛ ياردەمچى

بالاق [«قوج»] «بالىق» قا قاراڭ

بالتو [«قوج»] پالتا

بالتۇ «بالتو» غا قاراڭ

بالتۇر [«ئال»] «بالتو» غا قاراڭ

بالتىر △ [«تۇر»] ① قېيىن ئاچا؛ ② سىڭىل

بالچىق △ [«ت ت د»] سېغىز توپا

بالدۇ [«ت ت د»] «بالتو» غا قاراڭ

بالدىر △ [«ت ت د»] ① تۇمشۇق (تاغنىڭ بۇرۇنغا ئوخشاش ئۇسۇپ چىققان يېرى)؛ ② ئۆگەي: بالدىر ئوغۇل — ئۆگەي ئوغۇل؛ بالدىر قىز — ئۆگەي قىز

بالدىز △ [«ت ت د»] قېيىن سىڭىل، خوتۇننىڭ سىڭلىسى

بالۇ باغلاقلىق

بالىغ I △ [«ت ت د»] ياردار؛ يارىلانغان

بالىغ II △ «بالىق» قا قاراڭ

بالىغچا △ [«ت ت د»] بېلىقچەك

بالىغچى △ [«تۇر»] «بالىقچى» غا قاراڭ

بالىق I △ [«ئال»] بېلىق

بالىق II △ [«ت ت د»] ① شەھەر؛ قەلئە؛ ② سازلىق؛ لاي

بالىق بەگى △ [«ت ھ»] شەھەر بېگى

بالىقچى △ بېلىقچى
بالىقچىن △ [«ت ت د»] بېلىقئالغۇچ، بېلىقچى (قۇش)
بالىقلىغ △ شەھەرلىك
بالىكلاماق △ قورقماق، چۆچۈمەك
باماق I [«ئال»] باغلىماق؛ [«ئەت»] باغلانماق
باماق II [«ئەت»] يىپەك (شايى)
بان خەت تاختىسى
باناراس «باراناس» قا قاراڭ
بانزى △ [«ت ت د»] ئۈزۈلۈپ بولغاندىن كېيىن بېدىشتا قىپقالغان ئۈزۈم
بانماق [«ت ت د»] باغلانماق: قوي باندى — قوي باغلاندى.
بانمىق بىر خىل كېسەللىك
باننت △ [<سان] تاتلىق سۈيۈقلۇق
باۋاگىر △ [«ئۈت»] ① هايات؛ ② ئالەم
باۋشىن △ ۋارىس، مىراسخور
بايا [«تۇر»] ئالدى بىلەن، دەسلەپ
بايات [«ق ب»] خۇدا، ئىگە
باياغۇت [«ماي»] ① دۆلەتمەن، باي؛ ② بايلىق
باياقۇت [«ئال»] «بساياغۇت» قا قاراڭ
باياقى △ [«ئال»] ئابايىقى؛ ئاۋۋالقى
باياگىر [«ئۈت»] «باۋاگىر» غا قاراڭ
بايبارام [«ماي»] باي، دۆلەتمەن
باپبارامىلغ △ [«ماي»] باي - پاراۋان

بايبايۇق [«ت ت د»] يېقىملىق سايرايدىغان بىرخىل قۇش

بايبۇغا [«ئۇت»] ئەرلەرنىڭ ئىسمى

بايتەمۇر [«ئۇت»] ئەرلەرنىڭ ئىسمى

بايماق باغلىماق، تاڭماق

بايۇ [«ت ت د»] ① باي بولۇش؛ ② مول

بايۇتماق [«ت ت د»] بېيىتماق، باي قىلماق

بايىق △ [<ئوغ. «ت ت د»] راست: بايىق سۆز — راست سۆز

بايىماق △ بېيىماق

بەتۈك [«ئال»] «بەدۈك» كە قاراڭ

بەتۈمەك [«تۇر»] چوڭايماق، زورايماق، يۈكسەلمەك

بەتسەسمەك «بەدىزەتمەك» كە قاراڭ

بەچكەم [«ت ت د»] بەلگە

بەد [«ماي»] ھالسىزلانماق؛ ئاجىزلىماق

بەدەل [«ئەت»] يالغان

بەدرەم [«ت ت د»] بايرام

بەدرۈن ئەرلەرنىڭ ئىسمى

بەدۈتمەك [«ت ت د»، «تۇر»] چوڭايتماق: ئۇل ئوغلانىنىڭ بەدۈتتى — ئۇ بالىسىنى چوڭ قىلدى.

بەدۈرمەك [«ئۇت»] چوڭايتماق

بەدۈك [«ت ت د»، «تۇر»] بۈيۈك، چوڭ

بەدۈكلە [«ئو»] يوغىنىماق، ئۆسمەك

بەدۈكلەنتۈرمەك [«قوج»] يۈكسەلدۈرمەك

بەدۈمەك چوڭايماق، زورايماق

بەدىز رەسىم؛ بېزەك؛ [«كۆل»] نەقىش
بەدىزەتمەك [«ئال»] بېزەتمەك، ياساتماق
بەدىزەدمەك «بەدىزەتمەك» كە قاراڭ
بەدىزەمەك زىننەتلىمەك، بېزىمەك، ياسىماق
بەدىزەنمەك ياسانماق، زىننەتلەنمەك
بەدىزچى رەسىمچى؛ [«كۆل»] نەققاش
بەدىزمەك بېزىمەك، ياسىماق
بەدىگ [«ت ت د»] ئۇسۇل
بەر [«ماي»] بەرمەك
بەرە يول ئۆلچىمى
بەرت [«ئىك»] بۇزۇش
بەرتەلمەك [«تۇر»] بۇزۇلماق؛ «بىرتەلمەك» كە قاراڭ
بەرتمەك ①[«ت ت د»] زەخىملىمەك، زەخىملەندۈرمەك؛
② قىسماق؛ پارچىلىماق؛ بۇزماق
بەرتۈك بۇزماق، نابۇت قىلماق
بەرتىنمەك [«ت ت د»] زەخىملەنمەك، زېدىلەنمەك؛ يارىلانماق
بەردىن [«ت تب»] يارىلانماق
بەردىنكى [«قۇج»] جەنۇبتىكى
بەرك I [«ت ت د»] بەك، چىڭ
بەرك II [«تۇر»] كۈچلۈك، ساغلام
بەرك III چەمبەر، دۈگىلەك
بەرك IV [«تۇر»] ئورمان
بەركە I [«ئو»] ناھايىتى
بەركە II [«ئال»] «بەرگە» گە قاراڭ

بەرگسىز ئاجىز، بوش، چۈرۈك

بەركىلىك [«تۈر»] بەك، ساغلام، كۈچلۈك

بەركىرمەك ساغلاملاشتۇرماق؛ پۇختىلىماق؛ چىڭلاتماق

بەرگە [«ئال»] قامچا

بەرگەكىمەك [«ئال»] قامچىلىماق

بەرگۈ [«تۈر»] «بەرگە» گە قاراڭ

بەرگۈرمەك «بەلگۈرمەك» كە قاراڭ

بەرمەك [«تۈر»] «بىرمەك» كە قاراڭ

بەرۇ I [«ئال»] جەنۇب

بەرۇ II [«ماي»] ... دىن تارتىپ، ... دىن بېرى

بەرىشتى [«قۇج»] پەرىشتە

بەرىك I [«ئو»] مۇستەھكەم؛ ساغلام

بەرىك II [«كۇل»] كۈچەيمەك

بەرىيە [«تۈن»] ① جەنۇب؛ ② ئوڭ تەرەپ

بەز بەز؛ قاپارتما

بەزەك [«ت ت د»] بېزەك، زىننەت، نەقىش

بەزەكلىك [«ق ش»] بېزەكلىك يەر

بەزەمەك بېزىمەك، ياسىماق

بەزرەم [«ت ت د»] بايرام (كىشىلەر ئارىسىدىكى شاد - خۇراملىق، ئويۇن - تاماشا)

بەزگەك [«ت تىب»] بەزگەك

بەزمەك [«ت ت د»] بەزگەك تۇتماق، تىترىمەك؛ ئەر تۇم - لىغىدىن بەزدى ـــ ئادەم سوغۇقتىن (بەزگەكتەك) تىترىدى.

بەزنتمەك [«ت ت د»] تنترەتمەك

بەزنك [«ت ت د»] بەزگەك، تنترەك

بەزنچ [«ت ت د»] يـۇمغاق (يىپەك يـاكى پـاختا يىپ كااللىكى)

بەشەك هۆرمەتلىك

بەش قىرىق △ [«ماي»] ئوتتۇز بەش

بەش يىگىرمى [«ماي»] ئون بەش

بەك I [«ئال»] ساغلام؛ بەك؛ چىڭ

بەك II [«ئەت»] ئاسراش؛ ساقلاش

بەكەچ [«ت ت د»] تىگىنلەرنىڭ لەقىمى

بەكرەك بەك؛ ئۇستۈن، يۈكسەك

بەكرۇ [«ئىك»] ناھايىتى، ئىنتايىن

بەكرىش [«ت ت د»] مۇستەھكەم، كۈچلۈك

بەكسىز [«ماي»، «ئال»] بوش، ئاجىز، كۈچسىز

بەكلە مۆكتۈرمەك؛ ساقلىماق؛ قىزغىنماق

بەكلەتمەك ① باغلاتماق؛ ② مۆكتۈرمەك

بەكلەشمەك [«ت ت د»] ۋەدىلەشمەك

بەكلەمەك ① باغلىماق؛ ② مۆكتۈرمەك، يوشۇرماق

بەكلەنمەك I [«ت ت د»] چىڭىماق، مۇستەھكەملەنمەك

بەكلەنمەك II باغلانماق؛ سولانماق

بەكلىگ [«ئال»] باغلاقلىق، سولاقلىق

بەكمەس [<ئوغ.«ت ت د»] شىرنە

بەكۈتمەك [«تۇر»] ساغلاملاشتۇرماق

بەكۈدمەك «بەكۈتمەك» كە قاراڭ

بەكۈرمەك [«تۇر»] كۈچەيتمەك

بەكۈرۈ [«تۇر»] بەك، كۈچلۈك

بەكى [«ق ب»] مۇستەھكەم، ساغلام، بەك، پۇختا (كىشى)

بەكىتمەك [«ت ت د»] چىڭىتماق، پۇختىلىماق

بەكىرە [«ئۇت»، «تۇر»] ساغلام؛ كۈچلۈك، قۇدرەتلىك

بەكىر بەلگۈلۈك [«ق ش»] ئوچۇق، ئاشكارا، ئېنىق

بەكىز [«ماي»، «ئۇت»] ئېنىق

بەكىلى «بەكىنى» گە قاراڭ

بەكىن [«ت تىب»] بۇغداي ھارىقى

بەكىنى پىۋا؛ مەي

بەگ [«تۇر»، «ق ب»] ① بەگ، تەقسىر؛ ② خان، ھۆكۈمدار؛ شاھزادە؛ ③ ئەر، ئەركەك

بەگ ئارسلان [«ئۇت»] كىشى ئىسمى

بەگەتمەك «بەگەدمەك» كە قاراڭ

بەگەدمەك [«تۇر»] باي بولماق

بەگ بارس [«ئۇت»] كىشى ئىسمى

بەگ بۇقا [«ئۇت»] كىشى ئىسمى

بەگ تاش [«ئۇت»] كىشى ئىسمى

بەگ تەمىر [«ئۇت»] كىشى ئىسمى

بەگ تۇرمىش △ [«ئۇت»] كىشى ئىسمى

بەگرەك [«مۇي»] باي

بەگلەنمەك [«ت ت د»] ئەرگە تەگمەك

بەگلىگ بەگ ئەۋلادى

بەگنى [«ت ت د»] بۇغداي، تېرىق ۋە ئارپىغا ئوخشاش ئەرسىلەردىن ياسالغان ئىچىملىك؛ [«تۇر»] «بەكنى» گە قاراڭ

بەگ تۇتۇق [«ئۇت»] كىشى ئىسمى

بەگىلىك [«كۆل»] ئالىيجاناب

بەگمىسىنمەك [«تۇر»] بايلىقنى كۆرسەتمەك، ئۆزىنى باي سانىماق

بەگلىگ پەيغەمبەر

بەلەك [«ت ت د»] ① بۆلەك؛ ② سوۋغا ـ سالام

بەلترۇت [«ماي»] پەرۋىش قىلماق، ئۆستۈرمەك

بەلتىر [«ئىك»] كوچا ئاغزى، دوقمۇش

بەلگۈ [«ت ت د»] بەلگە، نىشان؛ [«ئال»] ئىشارەت

بەلگۈر I [«ت ت د»] ① ئېنىقلاش؛ ② كۆرسەتمەك؛ ئىپادىلىمەك؛ ③ ئوچۇق

بەلگۈر II [«ماي»] پەيدا بولماق، كۆرۈنمەك

بەلگۈرت پەيدا قىلغۇزۇش

بەلگۈرتمەك [«ئال»] ئېنىقلاتماق، ئاشكارىلاتماق

بەلگۈرمە پەيدا بولۇش، ئوتتۇرىغا چىقىش

بەلگۈرمەك I [«ت ت د»] بەلگىلىك بولماق؛ ئاشكارا بولماق، مەلۇم بولماق

بەلگۈرمەك II بىلدۈرمەك، ئاشكارىلىماق

بەلگۈسىز [«تۇر»] ئالامەتسىز

بەلگۈلۈك [«قوج»] ئالامەتلىك

بەلگۈلۈگ [«ت ت د»] ئاشكارا؛ [«ماي»] ئېنىق كۆرۈنمەك

بەلىكلە [«ت ت د»] تەقدىم قىلىش

بەلىك [«ت ت د»، «تۇر»] قورقۇنچ، ۋەھىمە

بەلىگتەگ I قورقماق، قورقۇش

بەلىگتەگ II [«چاس»] قورقۇنچلۇق

بەلىگلە قورقۇش

بەلىگلەتمەك [«ئال»] قورقۇتماق

بەلىگلەگ ۋەھىمە باسماق

بەلىگلەگۈ [«ئال»] قورقۇنچ پەيدا قىلىدىغان

بەلىگلەمەك [«ت ت د»] چۆچۈمەك، ئۈركۈمەك؛ [«ئال»] قورقماق،
قورقۇپ تىترىمەك

بەن [<ئوغ. «ت ت د»] مەن

بەنەك [«ت ت د»] ① پىنەك، دان، ئۇرۇق؛ ② يارماق،
مىس پۇل

بەيرەم [<ئوغ. «ت ت د»] بايرام

بتراقلىپ [«چاس»] خاس ئىسىم

براخاساۋاتى [<سان. «تۇر»] يۇلتۇز نامى، يۇپىتېر يۇلتۇزى

براخسۇۋاتى [«تۇر»] «براخاساۋاتى» غا قاراڭ

براخما [«تۇر»] «ئەزرۇئا» غا قاراڭ

براناس «بارناس» قا قاراڭ

برىشتى [«قوچ»] پەرىشتە

بك ناھايىتى؛ بەك؛ مۇستەھكەم

بكسىز بوش

بىكلىغ △ «بەكلىگ»كە قاراڭ

بلگۈ «بەلگۈ»گە قاراڭ

بلگۈرت [«كۆل»، «ق ب»] پەيدا قىلدۇرماق

بلگۈرمەك [«تۇر»] «بەلگۈرمەك»كە قاراڭ

بو [«تۇر»] بۇ (ئالماش)

بوتۇ [«ت ت د»] بوتا

بوتۇق [«ت ت د»] بوتا، بوتىلاق

بوختاي [«ت ت د»] بوغچا

بوختۇي [«ت ت د»] «بوختاي»غا قاراڭ

بوخسۇق [«ت ت د»] ئەسىر ۋە قۇللارنىڭ بويىنىغا سېلىنىدىغان زەنجىر

بودI [«تۇر»] خەلق، جامائەت

بودII [«ئال»] مەۋجۇت

بودIII [«ماي»] بوي، تۇرق، بەدەن؛ [«ئال»] گەۋدە

بودا بوشانماق، كۆزى يورۇماق

بودلۇغ [«ئۇت»] بويلۇق

بودوستۇ «بودىستۇ»غا قاراڭ

بودۇغ ① ھەيكەل؛ ② بوياق

بودۇل [«كۆل»] بويىماق

بودۇلماق [«ئال»] ئېسىلماق؛ باغلانماق

بودۇماق ① ئاسمان؛ ② سۈزمەك

بودۇن [«ماي»، «ش ت»، «تۇن»] خەلق

بودۇن بوقۇن [«ماي»] ئەل ـ خەلق

بودى [<سان. «ئال»] ① بىلىم؛ ② ئېچىلماق، يورۇماق

بودىساۋات [<سان. «ئىك»] شەپقەتچى

بودىستۇ [<سان. «ئال»] شەپقەتچى

بودى سنى △ [«ماي»] بويى - بەستى، قەددى - قامىتى

بودىماق △ «بودۇماق»قا قاراڭ

بورا I [«ت تسب»] ئۈزۈم

بورا II [«ت ھ»، «ت ت د»] ئۈزۈم ھارىقى، شاراب، مەي

بورا III [«كۆل»] بوران - چاپقۇن

بورچى △ [«ئۈت»] ① باغۋەن؛ ② ئۈزۈم يىغىدىغان ئادەم

بورلۇغ «بورلۇق»قا قاراڭ

بورلۇق [«تۇر»، «ت ھ»] ئۈزۈملۈك

بورلۇقچى [«ئىك»] باغۋەن

بوزا I [«تۇر»، «قوج»] نەپرەت، غەزەپ

بوزا II [«ت ت د»] بوي: ئۇزۇن بوزلۇغ كىشى — ئېگىز بويلۇق كىشى

بوزاغۇ [«موي»] موزاي

بوزغاق بۇزۇلماق

بوزلا [«ت ت د»] تۆگىنىڭ چاقىرىشى، بوزلىشى

بوزماق بۇزماق

بوزۇن [«ت ت د»] خەلق، ئامما، ئاھالە

بوسان [«كۆل»، «ش ت»] غەم - قايغۇ، خاپىلىق

بوسانتۇرماق [«تۇر»] ھەسرەتلەندۈرمەك، قايغۇغا سالماق

بوسانماق ① ھەسرەت چەكمەك؛ ② قايغۇرماق؛ ③ بوشانماق

بوسغاق «بوزغاق»قا قاراڭ

بوسقىل △ [«ت ھ»] ئەركىن قىلماق

بوسكۇنماق «بوشغۇنماق»قا قاراڭ

بوسماق «بوزماق»قا قاراڭ

بوسۇ [«ئۆت»] بۇ چاغ

بوسۇش [«تۆر»] غەم، قايغۇ، ھەسرەت

بوسۇشلۇغ [«تۆر»] قايغۇلۇق، غەمكىن

بوشI [«ت تىب»] ئاسان

بوشII [«تۆر»] ئەركىن

بوشان [«موي»] قۇتۇلۇش

بوشانالا [«موي»] ئەركىن

بوشانماق ئەركىن بولماق

بوش بىتىگ ھۆرلۈك خېتى، ئەركىنلىك خېتى

بوش بىرمەك [«قۇج»] ياردەم بەرمەك، ئىئانە قىلماق

بوشغۇت [«ماي»، «ت ت د»، «ش ت»] ئۆگىنىش، تەلىم ئېلىش، شاگىرت بولماق؛ [«كۆل»] ئۆگەنمەك

بوشغۇتچىI △ [«ماي»] ئۆگەنگۈچى، ئوقۇغۇچى، تەلىم ئالغۇچى

بوشغۇتچىII △ [«تۆر»] ئۆگەتكۈچى، ئوقۇتقۇچى

بوشغۇتسۇز [«ماي»] تەلىم ئالمىغان، ئوقۇمىغان

بوشغۇتلانماق [«ت ت د»] شاگىرتلىق بولماق

بوشغۇتلۇغ [«تۆر»] ئۆگەنگۈچى

بوشغۇتماق [«تۆر»] ئۆگەتمەك، ئوقۇتماق

بوشغۇرI [«ماي»] ئۆگەنمەك، ئۆگىنىش

بوشغۇرII [«كۆل»] ئۆگەتمەك، ئۆگىتىش

بوشغۇرماق [«قۇج»] «بوشغۇتماق»قا قاراڭ
بوشغۇن [«ماي»] تەلىم، ساۋات، دەرس
بوشغۇنماقI [«ئال»] ئۆگەنمەك، ئوقۇماق
بوشغۇنماقII [«ت ت د»] بوشانماق، بوشىماق
بوشقۇت [«قۇج»] ① ئوقۇش؛ ② دەرس؛ ③ «بوشغۇت» قا قاراڭ
بوشلۇن [«ت تىب»] بوشانماق، كۆزى يورۇماق
بوشۇرقانماق [«ئال»] ئازابلانماق، پاراكەندە بولماق، پۇشايمان قىلماق
بوشۇرماق «بوشغۇرماق»قا قاراڭ
بوشۇغI [«ت تْ د»] رۇخسەت
بوشۇغII قۇتۇلۇش؛ ئازاد
بوشۇغ يارلىق△ [«ماي»] ئىجازەت
بوشۇغ يارلىك△ [«ئال»] ئازاد يارلىقى، ئازاد قىلىش يارلىقى
بوشۇماق قۇتۇلماق، ئازاد بولماق
بوشۇنماغ «بوشۇنماق»قا قاراڭ
بوشۇنماق [«تۇر»، «ئال»] ① بوشانماق، ئەركىن بولماق، ئازاد بولماق؛ ② تۆۋە قىلماق، خاتالىقىنى تونۇماق
بوشلىغ △ [«ئال»] قۇربانلىق، سادىغا
بوغ [«ت ت د»] بوغجۇما، بوغچا
بوغا بۇقا
بوغارماق [«ت ت د»] يونۇماق: ئول يىغاچ بوغاردى — ئۇ ياغاچ يونۇدى.

بوغازI [«ت ت د»] بوغۇز، كېكىردەك

بوغازII ھامىلدار، ھامىلدارلىق

بوغاغۇ [«قۇج»] ① (قولغا سالىدىغان) كويزا؛ ② چەكلەش

بوغاغۇچى △ ئۇرغۇچى؛ جاللات

بوغاغۇلۇغ [«ئال»] بوغۇلۇش، سىقىلىش

بوغاغۇلۇقچى قاتىل؛ جاللات

بوغدام [«تۇر»] پۇراش، پۇرىماق

بوغۇز ① [«تۇر»] «بوغازI»گە قاراڭ؛ ② [«ئۇت»] يەم - بوغۇز

بوغسۇق [«ت ت د»] «بوخسۇق»قا قاراڭ

بوغماق [«ت تىب»] ① تۇنجۇقۇپ قالماق؛ ② دەم سىقىش

بوغۇغ «بۇغۇغ»قا قاراڭ

بوغۇق [«مان»] سولاقلىق

بوغۇن [«ت ت د»] بوغۇم

بوغۇندى △ [«ت ت د»] دوۋساق، ھايۋانلارنىڭ دوۋسىقى، سۈيدۈكلۈك

بوغۇنماق [«ت ت د»] بوغۇلماق: ئات بوغۇندى — ئات بوغۇلدى

بوغىم △ [«ت ت د»] «بوغۇن»غا قاراڭ

بوقI [<ئوغ. «ت ت د»] پوق، نەجاسەت

بوقII [«تۇر»] ① يامان؛ ② قىيىن

بوقاغچى △ [«تۇر»] باغچى، ئارقانچى (باغ، ئارقان ياسىغۇچى)

بوقاغۇ	[«تۇر»] باغ، ئارقان
بوقاقI	[«ت ت د»] پوكان
بوقاقII	«بوقۇق»قا قاراڭ
بوقسۇت	«بوقشۇت»قا قاراڭ
بوقۇق I	[«ت ت د»] ① پورەك، پوقاق، غۇنچە: چەچەك بوقۇقلاندى — چېچەك (گۈل) پورەكلەندى؛ ② پوقاق (بوغۇزنىڭ ئىككى يېنىدا، تېرە بىلەن گۆشنىڭ ئارىلىقىدا پەيدا بولىدىغان بىر خىل بەزسىمان گۆش)
بوقۇقII	① «بوغۇغ»قا قاراڭ؛ ② ئىششىق
بوقۇنماق	[«تۇر»] تارتماق؛ تورۇنلاشتۇرماق
بولچۇ	دەريا نامى
بولماغۇ	[«ت ت د»] ياخشى ئەمەس: توغرا ئەمەس
بولۇچ	[«ت ت د»] ئەرلەر ئىسمى
بولۇڭ	[«ئۇت»] «بۇلۇڭ»غا قاراڭ
بولۇلغاماق	«بۇلۇلانماق»قا قاراڭ
بولۇلماق	«بۇلۇلماق»قا قاراڭ
بولۇنI	[«ت ھ»] كىشى ئىسمى
بولۇنII	[«ت ت د»] ئەسىر، تۇتقۇن
بوئۇش	[«قۇج»] «بوش»قا قاراڭ
بويI	[<ئوغ. «ت ت د»] شىرنە (يېپىشقاق بولىدىغان بىر خىل ئوت)
بويII	[<ئوغ. «ت ت د»] قەبىلە، ئۇرۇق
بويIII	[«قۇج»] بوياق، رەڭ

بويلا «بۇيلا» غا قاراڭ

بوينا [«ت ت د»] مەغرۇر

بويۇنI [«ت ت د»] خەلق، قوۋم، ئاھالە

بويۇنII [«تۇر»] ① بويۇن، گەدەن؛ ② بوي، گەۋدە

بويۇندۇرۇقI [«ت ت د»] بويۇنتۇرۇق

بويۇندۇرۇقII [«تۇر»] بوغماق، چىشەپ قويماق

بويىن △ [«ت ت د»] بويۇن (ئادەم ۋە باشقا نەرسىنىڭ بوينى)

بۇتI [<سان. «ش ت»] بۇددا دىنى ئىلاھىنىڭ نامى

بۇتII [«تۇر»] پۇت، ئاياغ، پاچاق

بۇتIII [«ت ت د»] ئۇلۇغلارنىڭ سوۋغىسىنى ئەكەلگەن كىشىگە بېرىلىدىغان ئىنئام، سوكاپات

بۇتارلاماق [«قوج»] پارچە - پارچە قىلماق

بۇتاق [«ت ت د»] پۇتاق

بۇتاماق ① ئۇرماق؛ ② پۇتىماق؛ كەسمەك

بۇتلۇ [«ت ت د»] بۇيلا، چىلىك (تۆگىنىڭ بۇرنىغا ئۆتكۈزۈلىدىغان چىلىك)

بۇتلۇغ [«قوج»] پۇتلۇق، ئاياغلىق

بۇتۇرغاق [«ت ت د»] بۇدۇشقاق

بۇتۇقماق [«تۇر»] ئىزدەلمەك

بۇتۇلماق [«ئال»] ئېسىلماق؛ تۇتۇلماق

بۇتىغ △ «بۇتىق»قا قاراڭ

بۇتىق △ [«تۇر»، «ئال»] شاخ، پۇتاق

بۇچغاك [«تۇر»] بۇرجەك، بۇلۇڭ

بۇچغاكسىز △ [«تۇر»] بۇرجەكسىز، بۇلۇڭسىز

بۇچۇنغ «ۋۇچۇك»غا قاراڭ

بۇخسۇم [«ت ت د»] بوزا (تېرىقتىن ياسىلىدىغان ئىچىملىك)

بۇد [<سان. «تۇر»] يۇلتۇز نامى (مېركۇرىي يۇلتۇزى)

بۇدا [«ت تىب»] ئۈزۈم

بۇدراچ [«ت ت د»] كىشى ئىسمى

بۇدلۇ [«ئىر»] «بۇتلو»غا قاراڭ

بۇدۇن [«ئال»] مىللەت، خەلق؛ [«تۇن»] «بۇدۇن»غا قاراڭ

بۇدۇن بولچۇن [«كۆل»] خەلق بولسۇن،...

بۇدۇن بۇچۇن [«چاس»] خەلق ئاممىسى

بۇدۇرسىن △ [«ت ت د»] بۆدۈنە

بۇدۇغلۇق [«ئۇت»] بوياقلىق، رەڭلىك

بۇدۇلماق «بۇتۇلماق»قا قاراڭ

بۇدىق △ [«تۇر»] «بۇتىق»قا قاراڭ

بۇدىن بەدەن

بۇر [«ش ت»] پۇراق، پۇرايدىغان

بۇرانچ بىئارامىلىق

بۇربالماق [«ت ت د»] چاتاقلاشماق، چىگىشلەشمەك

بۇرت [«ت ت د»] قارا بېسىش

بۇرتا [«ت ت د»] ئالتۇن ۋەرەق، زەر ۋەرەق

بۇرچاق [«ت ت د»] ① پۇرچاق؛ ② تەر تامچىسى

بۇرچىنتۇرماق△ [«ئال»] ئاغرىتماق، ئازابلىماق

بۇرخانI [«ت ت د»] بۇددا دىنى ئىلاھىنىڭ نامى

بۇرخانII «بۇرقان»غا قاراڭ

بۇرخانقوتىنلىغ△بۇرخان شەپقىتىگە ئېرىشكەن

بۇردۇز [«ت ت د»] باغ؛ باغچە، بوستان

بۇرساڭ [«تۇر»] گۇرۇھ؛ جامائەت

بۇرسلان [«ت ت د»] قاپلان

بۇرسوڭ ① «بۇرساڭ»غا قاراڭ؛ ② راھىبلار گۇرۇھى (بىرلەشمىسى)

بۇرغۇ «بۇرقۇ»غا قاراڭ

بۇرقان [<سان. «تۇر»] ① بۇرخان؛ ② ياراتقۇچى، ئىلاھ، تەڭرى

بۇرقۇ [«مان»] كىچىك كاناي

بۇرقۇر [«ت ت د»] ① قورۇلۇش؛ ② تارتىشىش

بۇرقۇغ [«ت ت د»] پۇرلىشىش

بۇرقى △ [«تۇر»] پۇرلەش، قورۇق

بۇرقىراق △ ① پۇراق؛ ② چۇچۇمەل

بۇرماقI [«ت ت د»] پۇرسماق، پۇراق چىقارماق؛ پۇرقىرىماق: يىپار بۇردى — ئىپار پۇراپ كەتتى؛ سۇۋ بۇردى — (سۇ ھورى) پۇرقىراپ چىقتى.

بۇرماقII [«تۇر»] قورقماق؛ قورقۇتماق

بۇرناچ [«تۇر»] چۇگۇن، چەينەك

بۇرۇشماق [«ت ت د»] پۇرلەشمەك، قورۇلماق

بۇرۇڭ [«ت ت د»] بىر ئوق يېتىم يەر

بۇرۇنI [«تۇر»] بۇرۇن (هايۋان بۇرنى)

بۇرۇنII [«ئۇت»] ئاۋۋال، بۇرۇن، ئىلگىرى (ۋاقىت رەۋىشى)

بۇرۇنتۇق چۇلۋۇر؛ ئېغىزدۇرۇق؛ يۈگەن

بۇرۇنسۇز بۇرنى يوق

بۇرۇنگى △ [«ئۇت»] بۇرۇنقى، ئاۋۋالقى

بۇريۇق [«ئال»] ① بۇيرۇق؛ ② ئەمەل نامى

بۇزI [«قوج»] بۇزۇلۇش، ۋەيران بولۇش

بۇزII [«ت ت د»] مۇز

بۇزاد «بۇسات»قا قاراڭ

بۇزاغ بۇزاغۇ [«ئىك»] موزاي

بۇزاغۇI [«ت ت د»] موزاي

بۇزاغۇII [«تۇر»] ① كىشى ئىسمى؛ ② ئەمەل نامى

بۇزلۇغ [«تۇر»] مۇزلۇق، مۇزخانا

بۇزلۇق [«ت ت د»] «بۇزلۇغ»قا قاراڭ

بۇزماقI [«ت ت د»] مۇزلىماق

بۇزماقII [«تۇر»] بۇزماق؛ پارچىلىماق؛ قىرماق

بۇزۇتماق [«ت ت د»] مۇزلاتماق، توڭلاتماق

بۇزۇلماق [«ئال»] بۇزۇلماق، ۋەيران بولماق

بۇژىن △ [«ت ت د»] بىر تۈرلۈك زەھەرلىك ئوتنىڭ نامى

بۇسI قايغۇرماق، ھەسرەت چەكمەك

بۇسII ① مۆكمەك؛ ② يوشۇرماق

بۇسIII [«ت ت د»] قورشىماق

بۇسات [«تۇر»] پەرز

بۇسانI تەرلىمەك، تەر چىقماق

بۇسانI [«ئىك»] كۆكلى بۇزۇلماق
بۇسانII [«ماي»] غەم قىلماق
بۇسانماق [«ت ت د»، «كۆل»]ئۇمىدسىزلەنمەك، مەيۈسلەنمەك
بۇسرۇل غەم - قايغۇ
بۇسۇش [«تۈر»] دەرد، قايغۇ
بۇسۇشسۇز غەم - قايغۇسىز
بۇسۇش قادغۇ [«ماي»] قايغۇ - ھەسرەت
بۇسۇشلۇغ [«تۈر»] قايغۇلۇق، دەردلىك
بۇسۇشلۇغ قاغۇلۇغ [«ماي»] غەم - قايغۇلۇق
بۇسۇشلۇق [«ئىك»] «بۇسۇشلۇغ»قا قاراڭ
بۇسى △ [«قۇچ»] قۇربانلىق؛ سادىغا
بۇسىرقان △ قىزىماق
بۇش [«ئەت»] چىچىلماق، غەزىپى قايناپ تاشماق
بۇشەرمەك [«تۈر»] پىشۇرماق
بۇشماق [«تۈر»] غەزەپلەنمەك، ئاچچىقلانماق
بۇشۇر [«ئەت»] غەزىپىنى كەلتۈرمەك
بۇشۇرقانماق «بۇشۇرقانماق»قا قاراڭ
بۇشى △ [«ماي»] سادىغا
بۇشچى △ تىلەمچى، سادىغا ئالغۇچى
بۇشلىغ سادىغىغا موھتاج بولغان
بۇغان سەي تۈرى
بوغرا [«ت ت د»] تۆگىنىڭ بۇغىرسى
بۇغۇ [«ئو»] بۇغا
بۇغۇردا [«ت ت د»] بۇدۇر: بۇغۇردا ساچ — بۇدۇر چاچ

بۇغۇغ ① كىشى ئىسمى؛ ② «بۆگۈ»گە قاراڭ

بۇق [«تۇر»] بوغۇز

بۇقاچ [«ت ت د»] ساپال قاچا

بۇقاغۇ I [«ماي»] زىندان، تۈرمە

بۇقاغۇ II باغ، تانا؛ بوغقۇچ

بۇقاي پەس، تۆۋەن

بۇقماق [«ت ت د»] پۈكمەك، يىغماق؛ ئۇل ئازاقىن بۇقدى — ئۇ ئايىغىنى پۈكتى (يىغدى).

بۇقۇرسى △ [«ت ت د»] بۈقۇسا

بۇقۇرماق [«ت ت د»] چۈشۈرمەك، تۆۋەنلەتمەك

بۇقۇقلان [«ت ت د»] غۈنچە

بۇقۇقلانماق [«قۇج»] دۈگىلەكلەشمەك، دۈگىلەك بولماق

بۇقۇن [«تۇر»، «قۇج»] خەلق، مىللەت، ئاھالە

بۇقۇنماق [«ت ت د»] پۈكۈۋالماق، يىغىۋالماق

بۇكۈن [«ئال»] بۈگۈن

بۇ كۈنكى [«ئال»] بۈگۈنكى

بۇڭ [«تۇن»] مۇڭ، بەختسىز، قايغۇ

بۇڭاد [«تۇن»] غەم ـ قايغۇ، كۈلپەت

بۇڭسۇز [«تۇن»] ① غەم ـ قايغۇسىز؛ ② سانسىز، ساناقسىز

بۇل [«ماي»] تاپماق، ئىگە بولماق، ئېرىشمەك

بۇلاق I [«تۇر»] ① بۇلاق؛ ② ئېقىن دەريا

بۇلاق II [«ت ت د»] ① بۇلاق ئات — بويى قىسقا، ئۇچىسى كەڭ ئات؛ ② بۇلاق (قەبىلە نامى)

بۇلان [«ت ت د»] بىر خىل يوغان ۋەھشىي ھايۋان

بۇلتۇرماق [«تۇر»] ئۇزدەتمەك

بۇلتۇقماق [«تۇر»] تاپماق؛ ئېرىشمەك

بۇلخاق [«قۇج»] «بۇلغاق» قا قاراڭ

بۇلدۇزماق [«ت ت د»] تاپتۇرماق

بۇلدۇقماق [«ت ت د»] تېپىلماق

بۇلغا [«سۇي»] بۇزماق، بۇلغىماق

بۇلغاش [«ت ت د»] تەشۋىش، ۋەھىمە

بۇلغاشماق تۇپ ھالدا، تۇپ بىرىيچە ساقلانماق

بۇلغاشۇ چىچىلاڭغۇ، [«ئال»] قالايمىقان؛ ئەگرى - توقاي

بۇلغاغ «بۇلغاق» قا قاراڭ

بۇلغاق [«ت ت د»]تەشۋىش، داۋالغۇش، ئەنسىزلىك، پىتنە - پاسات؛ [«كۆل»] قالايمىقان

بۇلغاما [«ت ت د»] ياغىسىز ۋە تەمسىز بۇلماق

بۇلغاماق [«تۇر»] بۇلغانماق

بۇلغان [«ماي»] بۇلغانماق، بىئارام بولماق

بۇلغانچ [«تۇن»] قالايمىقان

بۇلغانماقسىز △ [«ماي»] تېرىكمەس - زېرىكمەس

بۇلغانۇق [«ق ب»] قالايمىقانچىلىق، ئىسيان، توپىلاڭ

بۇلغانيۇق [«ماي»] بۇلغانغان؛ پاراكەندىچىلىك

بۇلغايۇق [«ت ت د»] بۇلغانغان، لاي

بۇلقاق [«قۇج»] «بۇلغاق» قا قاراڭ

بۇلقاماق «بۇلغاماق» قا قاراڭ

بۇلقۇماق ئىجرا قىلماق؛ جايىغا يەتكۈزمەك؛ ياسىماق

بۇلماق [«ت ت د»] تاپماق: ئۇل يارماق بۇلدى — ئۇ
يارماق (پۇل) تاپتى؛ [«ئال»] ئىگە بولماق

بۇلنا [«ت ت د»] ئولجا ئالماق

بۇلۇش [«ت ت د»] پايدا

بۇلۇك I بۇلۇك، تەرەپ

بۇلۇك II دورا تۈرى

بۇلۇك III [«تۇر»] ئۆلچەم، مىقدار ئۆلچىمى

بۇلۇك بېگاق [«ماي»] تەرەپ، بۇلۇك

بۇلۇلاماق قارشىلاشماق

بۇلۇلماق [«تۇر»] قولغا كەلتۈرمەك، ئېرىشمەك

بۇلۇن [«ماي»،«ت ت د»] ئەسىر، تۇتقۇن

بۇلۇنچ [«ئال»،«قوج»] تېپىلغان، ئېرىشكەن

بۇلۇنچسىز [«تۇر»] تېپىلمايدىغان، قىممەتلىك

بۇلۇنماق [«ت ت د»] تېپىلماق: يىتۈك بۇلۇندى — يىتكەن
نەرسە تېپىلدى؛ [«ئۇت»] تاپماق، قولغا كەلتۈرمەك

بۇلت △ [«ئال»، «ت ت د»] بۇلۇت

بۇلت جۇلايۇ △ بۇلۇتقا ئوخشاش، بۇلۇتتەك

بۇلتچۇلا △ [«كۆل»] «بۇلت جۇلايۇ» غا قاراڭ

بۇن [«تۇر»، «ق ش»] ئاساس

بۇۋ [«قۇج»] «بۇۋ» غا قاراڭ

بۇيان I [«ماي»،«ئۇ»] ① بەخت ـ سائادەت؛ ② تۆھپە

بۇيان II [<سان.«ئال»] ياخشى پەزىلەت

بۇيانچى △ ياخشى ئىش قىلىدىغان ئادەم، [«ت ە»] ساۋاب-
لىق ئىش قىلغۇچى

بۇيانسىز △ يامان؛ يامانلىق

بۇيان قار كىشى ئىسمى

بۇيانلا [«ت ھ»] ساۋابلىق ئىش قىلىش

بۇيانلاماق خالىس خىزمەت قىلماق؛ ياخشى ئىش قىلماق

بۇيانلىق △ [«ئال»] بەختلىك، خۇشاللىق؛ ساۋابلىق؛ تۆھپىدار

بۇيىباماق [«ت ت د»] كېيىنگە سوزماق، ئارقىغا سۆرىمەك

بۇيىلا ئەسەل نامى

بۇيىۇرماق [«ت ت د»] بۇيرۇماق

بۆد [«كۆل»] خانلىق

بۆدۈرىسىن [«ت ت د»] بۆدۈنە

بۆرت [«ماي»] ① سىلىماق؛ تەگكۈزمەك؛ ② ئاغرىتماق

بۆرتمەك ① توقۇلما؛ ② تىوقۇلىماق؛ ③ مۇناسىۋەت؛ مۇناسىۋەت قىلماق

بۆرتۈلمەك ① توقۇتۇلماق؛ ② مۇناسىۋەت قىلدۇرماق

بۆرتۈن [«تۇر»] مەجھۇل، ئېنىق بولمىغان، بىلىنمىگەن

بۆرك [«ت ت د»] بۆك

بۆرى I [«ت ت د»، «قوچ»] بۆر.

بۆرى II △ [«ت ت د»] باشاقنىڭ ئوقۇقا كىرگۈزۈلىدىغان ئورنىدىكى بەلدەمچە

بۆرى III △ [«ت ت د»] سۇ ئېقىمىزلىرىغا چىڭ كىرىشتۈرۈپ بېكىتىپ قويۇلىدىغان ياغاچ تاقاق

بۆرىسىز دۈشمەنسىز، رەقىبسىز

بۆز [«تۇر»] پاختا رەخت

بۆزچى [«ئۇت»] باپكار، رەخت توقۇغۇچى

بۆشۈك [«ئۇت»] ئۇرۇق - تۇغقان، ئۇرۇق - تۇغقانچىلىق

بۆشۈك كۆرتۈك [«تۇر»] ئامراق، دوست، ئەزىز

بۆك [«ئال»] زىندان، [«ئىر»] تۈرمە

بۆكە [« ت ت د»] ئەجدىھا، يالماۋۇز؛ [«ق ب»] قەھىرىمان، جەسۇر، باتۇر

بۆكتە «بۆكدە» گە قاراڭ

بۆكتەگ [«قوج»] شەپقەت، ياردەم

بۆكتەل [«ق ب»] بىر خىل چىرايلىق ئات

بۆكتىر [«ت ت د»] چەك؛ بوي

بۆكسەك [«ت ت د»] ① ئاياللارنىڭ كۆكسى؛ ② كۆكرەكنىڭ يۇقىرى قىسمى، بويۇن بىلەن كۆكرەكنىڭ ئارىلىقى

بۆكسىك قىررىن

بۆكسىل پارچىلىنىش

بۆكسىلمەك [«ئال»] پارچىلىماق

بۆكمەك [«ت ت د»]① مۆكمەك، يوشۇرۇنماق؛ ② «بۆگمەك» كە قاراڭ

بۆكۈ «بۆگۈ»گە قاراڭ

بۆكۈن ئويلاش

بۆگ [«ت ت د»] «بۆي» گە قاراڭ

بۆگدە [«ئال»، «تۇر»، «ت ت د»] خەنجەر

بۆگرە بۆرەك

بۆگسۈلمەك [«ت ت د»] بۆسۈلمەك، يىرىلماق؛ قاپ بۆگسۈلدى — قاپ بۆسۈلدى (يىرىلدى).

بۆگمەك	[«ت ت د»] بۆگمەك، توسماق؛ يىغماق؛ ئۇل سۇۋۇغ بۆگدى — ئۇ سۇنى بۆگدى (توستى)؛ بەگ سۇسىن بۆگدى — بەگ ئەسكىرىنى يىغدى
بۆگۈ I	[«ت ت د»] ئالىم، دانىشمەن، ئەقىللىق، [«ماي»] ئۆتكۈر، [«تۇر»] بىلىملىك
بۆگۈ II	[«تۇر»] دوختۇر
بۆگۈر	[«ت ت د»] بۆرەك
بۆگۈخان	بۆگۈخاقان
بۆگۈش	ئەقىلدار؛ دانىشمەن
بۆگۈلەنمەك	[«قۇج»] ئىشەنمەك
بۆگۈلۈگ	[«ئۇت»] بىلىملىك
بۆك	[«ت ت د»] مۆك، كالانپاي
بۆلەك	[«ئەت»] تەقدىم قىلىش
بۆلمەك	بۆلمەك، تەقسىم قىلماق
بۆلۈك	«بۆلۈگ» گە قاراڭ
بۆلۈكمەك	[«ت ت د»] بۆلۈنمەك، بۆلەكلەرگە ئايرىلماق
بۆلۈگ	[«تۇر»] بۆلەك، قىسىم
بۆنگەك	[«ت ھ»] كىشى ئىسمى
بۆي	[«ت ت د»] بۆ، دۆ (ئۆمۈچۈكنىڭ بىر تۈرى)
بۇت	[«ت ت د»] «بۇد» گە قاراڭ
بۇتە	[«ت ت د»] كۆپ، جىق
بۇتكۈرمەك	[«ئۇت»] پۈتتۈرمەك
بۇتگۈ	[«تۇر»] سىرتقا چىقماق
بۇتمەك	[«تۇر»] پۈتمەك، ئاياغلاشماق

بۆتمەك [«ق ش»] ئىشەنمەك

بۇتۇد [«تۇر»] پۈتۈش، تاماملىنىش

بۇتۇرمەك [«تۇر»، «ئال»] پۈتتۈرمەك

بۇتۇرمىش [«ت ھ»] شاھزادە، مەلىكىلەرگە خاس نام

بۇتۇرۇ I [«كۆل»، «ش ت»] ناھايىتى، بەك

بۇتۇرۇ II [«ئال»] پۈتۈنلەي، ھەممىسى

بۇتۇگە [«ت ت د»] پىدىگەن // پەتىنگان

بۇتۇن [«قۇج»] پۈتۈن

بۇد [«ت تب»] ئاخىرلاشماق، پۈتمەك

بۇدمەك «بۇتمەك» كە قاراڭ

بۇدۇن [«تۇر»، «ئال»] پۈتۈن، ھەممىسى

بۇدىك [«ت ت د»] ئۇسسۇل

بۇدىمەك [«تۇر»] ئۇسسۇل ئوينىماق

بۇر [«قۇج»] بىخ

بۇرتمەك I [«ئال»] ① ھىس قىلماق، تۇيماق؛ ② ھىس، تۇيغۇ

بۇرتمەك II ئاسان قىلماق، ئاسانلاتماق

بۇرتۇشمەك [«تۇر»] بىر - بىرى بىلەن سوقۇلماق

بۇرتۇگلۇگ [«تۇر»] «بۇرتمەك I» گە قاراڭ

بۇرچەك [«ت ت د»] ئادەمنىڭ ماڭلاي چىچى؛ ئاتنىڭ كوكۇلىسى

بۇركۇرمەك [«ت ت د»] ① پۈركۈمەك: سۇۋ بۇركۇرمەك — سۇ پۈركۈمەك؛ ② پۇرقىردىماق: قان بۇركۇردي — قان پۇرقىراپ چىقتي

پۆرمەك [«ت ت د»] پۈرمەك: ئۇل يانچۇق ئاغزى بۆردى — ئۇ يانچۇقنىڭ ئاغزىنى پۆردى

پۆرۈ «بۆرى» گە قاراڭ

بۆرۈك [«ت ت د»]خالتىنىڭ ئاغزىنى بوغىدىغان بوغقۇچ، ئىشتانباغ ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش نەرسىلەر

پۆرۈنچۈك [«ت ت د»] پۆركەنچە

پۆرۈنمەك [«ت ت د» پۆركەنمەك

بۆرى «بۆرى» گە قاراڭ

بۆرىش [«ت ت د»] پۇرۇم (تېرىدە ۋە كىيىمدە پەيدا بولغان قورۇق)

بۆشۈك «بۆشۈك» كە قاراڭ

بۆشىنچەك [<كەن. «ت ت د»] چىرىك، ئۇزۇم سىپى

بۆك I [<ئار. «ت ت د»] ① بۆك - باراقسانلىق؛ ② بۆلۈك، بۆرجەك

بۆك II [«ت ت د»] قايرىماق، ئەگمەك

بۆكەن I [«ت ت د»] ھىند قوغۇنى

بۆكەن II كاۋىنىڭ بىر تۈرى

بۆكەن III [«ئەت»] يىپىش، تاقاش

بۆكمەك [«ئۈي»] پۆكمەك؛ تولغىماق، قايرىماق

بۆكلۈنمەك [«ت ت د»] پۆكلەنمەك

بۆكۈرماق سۇ سەپمەك

بۆكۈل [«ت ت د»] «بۆكۈلمەك» كە قاراڭ

بۆكۈلمەك [«ت ت د»] پۆكۈلمەك، ئېگىلمەك، قايرىلماق

پۆكۈن بۆگۈن

بۇكۇنته — بۇ كۈن

بۇكۇندەن — [«ت ت د»] بىخ، غۇنچە

بۇكۇنكى — [«ئال»] بۈگۈنكى

بۇكىنك — [«ئۇت»] ئايال

بۇكىن — [«ت ت د»] ئەرلىكى يوق، ئەرلىكى زەئىپ كىشى

بۇگە — [«ق ب»] «بۆكە» گە قاراڭ

بۇگەن — [«ت ت د»] سوقۇر ئۈچەي

بۇگدە — [«ت ت د»] خەنجەر، پىچاق

بۇگرى — [«ت ت د»] ئەگرى - بۈگرى

بۇگۇ — [«ق ب»] «بۆگۈ I» گە قاراڭ

بۇگۇر — [«تۇر»] مۈرە

بۇگۇش — [«ق ش»] ئەقىل، پاراسەت، «بۆگۈش» كە قاراڭ

بۇك — [«تۇن»] ئۇسۇشمەك

بۇيۇك — چوڭ، كاتتا، يۈكسەك

بۇيۇكلەمەك — چوڭايماق، يۈكسەلمەك

بى △ — [«تۇر»] پىچاق

بىبلى — [«ت ت د»] پىلپىل

بى بىچغۇ △ — «بى» گە قاراڭ

بى بىچقۇ — [«ئال»] «بى» گە قاراڭ

بىت I — [«ماي»] پۈتمەك، يازماق

بىت II — [«تۇر»] يۈز، مەڭز

بىت III — [«قۇچ»] پىت

بىتكەچى — [«تۇر»] «بىتىگەچى»گە قاراڭ

بىتگەچى — [«ت ھ»] يازغۇچى، كاتىپ

بىتى [«ت ت د»]مۇقەددەس كىتاب

بىتىتكۈ [«ئال»] يېزىلغان، پۈتۈلگەن

بىتىتمەك [«ئال»] يازدۇرماق

بىتىك [«ت ت د»] ① پۈتۈك، كىتاب،مەكتۇپ،توختام،ھۆج-
جەت يېزىلغان نەرسە؛ ② يېزىش؛ ③ [<ئوغ] تۇمار

بىتىگ I [«ماي»] خەت

بىتىگ II [«تۇر»] يېزىق، بەلگە، ھەرپ، ئېلىپبە، كىتاب،
ھۆججەت، ۋەسىيەتنامە؛ [«ت ھ»] يەر خېتى، ۋەسىقە

بىتىگەچى «بىتىگەچى»گە قاراڭ

بىتىگ تاش مەڭگۈ تاش

بىتىلمەك [«ت ت د» ، «قۇج»] پۈتۈلمەك، يېزىلماق، بىتىك
بىتىلدى — كىتاب پۈتۈلدى (يېزىلدى)

بىتىمەك [«ئال»] يازماق

بىتىنمەك [«ت ت د»] خەت پۈتۈۋاتقاندەك كۆرۈنمەك،
خەت يېزىۋاتقاندەك كۆرۈنمەك

بىچ [«ئەت»] ئورىماق، كەسمەك، پىچماق

بىچا △ [«قۇج»] يىرتىق

بىچاق △ پىچاق

بىچەك «بىچاق»قا قاراڭ

بىچتاچى △ [«ئال»] كاللىكېسەر، جاللات

بىچغاس [«ت ت د»] ① مەسلىھەتلەشمەك؛ ② كېلىشىم

بىچغۇ △ «بىچاق» قا قاراڭ

بىچغۇلۇق △ پىچاقلىق

بىچماق △ [«ئال» ، «قۇج»] پىچماق، كەسمەك

بىچمەك «بىچماق» قا قاراڭ

بىچۇشماق △ كېسىشمەك

بىچۇماق △ كەسمەك

بىچىخ △ [«ت تب»] پىششىق

بىچىلماق △ [«ئال»] كېسىلمەك، پىچىلماق

بىچىن [«ت ت د»، «ت ھ»] مايمۇن

بىد «بىت»گە قاراڭ

بىدگۈچى [«مىي»] ئالدىنقى قىسىم، ئالدىدا ھۇجۇم قىلغۇچى

بىدىلخىم △ [«نىس»] يەر نامى

بىدىلقىم △ [«ئۇت»] يەر نامى

بىر I [«قۇج»، «تۇر»] بىر

بىر II [«تۇر»] جەنۇب

بىرە ① ئۆلچەم: ② بىراقتىن كۆرۈنگەن نەرسە

بىرەر بىرەر [«ئال»] بەزىدە، بەزىبىر

بىرەگۇ [«ئال»] بىرى: بىرىنچى

بىرەگۈسى [«ئال»] ئۇلاردىن بىرى

بىر بىر [«تۇر»] بىر - بىرى بىلەن

بىر بىرەمۇك [«ماي»] بىردىنبىر

بىرت I [«ت ھ»] تەمىنلەش، بېرىش

بىرت II [«ئۇت»] قەرز

بىرتەم I [«ت ت د»] بىراقلا

بىرتەم II [«تۇر»] پۈتۈنلەي، تامامەن

بىرتەم III بىردىنلا

پىرتەملەدى تۈگىدى، تاماملاندى

بىرتىسىز	قەرزسىز

بىرتماق	[«قۇج»] ① قىرماق، پارچىلىماق، پارىسلاندۇر-
ماق؛ ② شەكىل، نىشان

بىرتمەك	بۇزماق، پارچىلىماق

بىرتۇرمەك	[«ئۇت»] بەرگۈزمەك

بىرتىشمەك	خارلىماق، ئۆزئارا جازالىماق

بىردەم	[«ئال»، «تۇر»] تولۇق، پۈتۈنلەي، تامامەن

بىردىن	[«موي»] جەنۇب

بىرر	[«ئەت»] ياخشىلىق، ئارتۇقچىلىق

بىرقارۇ △	[«قۇج»] جەنۇب

بىرقىرماق △	[«ت ت د»] پۇرقۇماق: ئات بىرقىردى — ئات
پۇرقىدى

بىركە	«بەركە» گە قاراڭ

بىركەرۇ	[«تۇر»] «بىرگەرۇ»گە قاراڭ

بىركەلەمەك	بەرمەكچى بولماق

بىرگە	«بەرگە»گە قاراڭ

بىرگەر	[«ت تب»] بىللە، بىرلىكتە

بىرگەرمەك	تەۋرىمەك، چايقالماق

بىرگەرۇ	[«ئال»] ھەممىسى بىر ۋاقىتتا

بىرگۈ I	[«ت ت د»] بەرگۈ (قەرز)

بىرگۈ II	«بىگۈ» گە قاراڭ

بىرگىن	[«ئۇت»] بەرمەك، ئۆتۈنمەك

بىرلە	[«ت ت د»] بىللە، بىلەن: [«ئال»] بىرلىكتە

بىرمەك	[«ئال»] بەرمەك

بىرۇق △ [«ت ت د»] بۇيرۇق

بىر ئۆدۈن بىر چاغدا، بىر ۋاقىتتا

بىرۆك [«ماي»] ئەگەر، [«كۆل»، «ق ب»] لېكىن، بىراق

بىرۆك [«تۇر»] پەقەت، «بىرۆك»كە قاراڭ

بىرۆكىن ئەگەر، پەقەت

بىرۆكىيە مۇبادا

بىرى ئوڭ، جەنۇب

بىرىش بېرىش

بىرىكلى [«قوچ»] بىرلەشكەن

بىرىكمەك [«تۇر»، «قوچ»] بىرىكمەك، قوشۇلماق، توپلانماق

بىرىكى [«كۆل»] ① بۇياقتىكى؛ ② بىرلەشكەن

بىر ئىكىنتى [«ئۇت»] ئۆزئارا

بىرىم [«تۇر»] قەرز، بېرىم

بىرىم ئالىم I △ ئېلىم - بېرىم، قەرز

بىرىم ئالىم II △ [«ت ھ»] باج، سېلىق، ئالۋان - ياساق

بىرىمچى [«ئۇت»] قەرزدار

بىرىملىگ [«تۇر»] قەرزلىك، قەرزدار

بىرىن بىرىن [«ق ش»] بىر - بىر، تەكرار - تەكرار

بىرىنچ [«ت ت د»] بىرىنچى

بىريەك بىردەك؛ بىر ۋاقىت؛ بىر قېتىم

بىر يىگىرمى [«قوچ»] ئون بىر

بىزى [«ت ت د»] كۆيۈك، چاۋارتقۇ (نانىنىڭ يۈزىدە ئوت چاققانلىقتىن پەيدا بولىدىغان چاۋارتقۇ)

بىزىق △ [«ت ت د»] بۇرۇت

بىزنىڭ [«ت ت د»] بىزنىڭ: بىزنىڭ ئەۋ — بىزنىڭ ئۆيى

بىس I [«ت ت د»] دۇغ (تۇلۇم ۋە چاناچلارنىڭ تېگىگە ئولتۇرۇپ قالغان لايقا)

بىس II [«قۇج»] «بىش»كە قاراڭ

بىستە [«ت ت د»] كىشى ئىسمى

بىسى [«ئىك»] قىچىر

بىش [«ئال»] بەش (سان)

بىشەر [«ئىك»] «بىش»كە قاراڭ

بىشرۇن △ ئۆگەنمەك

بىشرۇنماق △ [«تۇر»] پىشماق؛ يېتىشمەك؛ ئۆگەنمەك

بىشماق △ [«تۇر»] پىشماق؛ يېتىلمەك

بىشۈك «بىشىك»گە قاراڭ

بىشى [«ئەت»] يارماق

بىشىغ △ [«ت تىب»] پىششىق

بىشىك I [«ت ت د»] بۆشۈك

بىشىك II [«ئۇت»] ① نەسىل؛ ② قەبىلە؛ ③ مەنبە

بىشىك III پارچە

بىقۇش بۇغا [«ئۇت»] كىشى ئىسمى

بىقىن △ [«تۇر»] بىقىن

بىگ [«ت ت د»] ئەر؛ بوۋاي

بىگۈ ئەقىللىق

بىڭ «مىڭ»گە قاراڭ

بىڭ تۇڭ [«تە»] كىشى ئىسمى

بىل [«ت ت د»، «تۇر»] بەل: ئانى بىلىندە تۇت ـــ ئۇنى بېلىدىن تۇت

بىلە [«ئۇت»] بىلەن، بىرگە، بىرلىكتە

بىلەك I بىلەك

بىلەك II [«ت ت د»] بۆلەك، سوۋغات، تارتۇق

بىلەگ سوۋغا

بىلەگۈ [«ت ت د»، «قوچ»] بىلەي (بىلەي تاش)

بىلەمەك [«قوچ»] بۆلىمەك

بىلباغى △ بەلباغ، كەمەر؛ قۇچاق

بىلتۇرمەك [«ت ت د»، «تۇر»] بىلدۈرمەك، ئۆگەتمەك

بىلتىز [«چاس»] بىلدۈرۈش

بىلتىزمەك [«تۇر»] بىلدۈرمەك

بىلچە [«ئۇت»] بەلگىچە

بىلدۈر △ [«ت ت د»] بۇلتۇر، ئۆتكەن يىل

بىلدۈرگۈلۈك [«ئو»] ئۇقتۇرۇش؛ ھۆججەت؛ خەت ـ ئالاقە

بىلدۈزمەك [«ت ت د»] بىلدۈرمەك، ئۆگەتمەك

بىلسىكمەك [«ت ت د»] بىلىنمەك؛ [«تۇر»] تونۇلماق، ئاشكارا بولماق

بىلگە I [«ت ت د»] ھېكىم، پەيلاسوپ؛ ئالىم، بىلىمدان؛ ئاقىل؛ [«ماي»] دانىشمەن

بىلگە II كىشى ئىسمى

بىلگە بۆگۈلۈگ [«ماي»] دانىشمەنلىك

بىلگ بىلىكلىگ [«ماي»] ئەقىل ـ پاراسەتلىك

بىلگۈچى بىلگۈچى، ئۇستاز

بىلگۈرمەك [«ئۇت»] بىلدۈرمەك

بىلىك [«ت ت د»] ① بىلىم، ئىلىم؛ ② ھېكمەت؛ ③ ئەقىل

بىلىكسىزلىك [«ئال»] بىلىمسىزلىك، نادانلىق

بىلىكلىگ [«ماي»] پاراسەتلىك، بىلىملىك

بىلىگ [«ئال»،«تۇر»] بىلىم، ئىلىم

بىلىگسىز [«ئال»،«تۇر»] بىلىمسىز، نادان

بىلىگلىگ [«ئال»،«تۇر»] بىلىملىك، پاراسەتلىك

بىلىلمەك بىلىنمەك، تونۇلماق

بىلىنچەك [«ت ت د»] تونۇۋېلىنغان

بىلىنمەك [«ت ت د»] بىلىۋالماق، چۈشىنىۋالماق؛ [«تۇر»] بىلىنمەك، ئاشكارىلانماق

بىنتۇر [«تۈن»] مىندۈرمەك

بىنتىپال نەيزە

بىنتىپالتا [«چاس»] نەيزە

پىنقىماق [«ئۇت»] ساقايماق، شىپالىق تاپماق

پ

پا [«تۈر»] پارچىلىماق، بۇزماق
پات [«ت ت د»] چۆكمە
پاتاتۇ [«ماي»] پاختا
پاتاتۇ كەپەز [«ماي»] پاختا - كېۋەز
پاتار [«سان»] كىتاب بېتى
پاتپادخى [«تۈر»] قارىمۇچ
پاتىسغ △ [«ت ت د»]: كۆن پاتىسغ — كۆتۈپېتىش، غەرب
پاتغا [«ت ت د»] كېسىمچى تاختىسى (تۇماق تىكىلىدىغان تېرە ۋە كىگىزنى قويۇپ كېسىدىغان تاختا)
پاتىر [«سان»] قاچا، چىنە
پاتىغ △ [«ت ت د»] پېتىق
پاتىلماق △ [«تۈر»] «باتىلماق» قا قاراڭ
پاچاغ [«قوج»] پەرھىز، پەرھىز قىلماق
پاخۋائىچى بۇزغۇنچى
پادۋاختاگ [«سان «قوج»] ئىلاھ ئىسمى
پار بار
پلراما پۇنيا «بارم بۇيان»غا قاراڭ

پارامت [«ق ش»] ① پەزىلەت؛ ② مۇكەممەل، تاكامۇ

پارت [<ئوغ. «ت ت د»] سۇ ئىچىدىغان قاچا

پارچا «بارچا» غا قاراڭ

پارق «بارق»قا قاراڭ

پىرىۋراجاكا [<سان. «تۇر»] دەرۋىش

پاسبان [«ئەت»] ① كۆزەت قىلماق؛ چارلا

② تۇنىگۇچى

پاتارلى △ [«تۇن»] سەييارە، پلانېتا

پاق [«ئۇت»] باغ، چىگە، يىپ

پاقسى [«تۇر»] ئۇستاز؛ ئالىم

پاقۇنسى [«تۇر»] بىر خىل يۇلتۇزنىڭ نامى

پاقىر △ [«تۇر»] مىس

پاكچو [<سان. «تۇر»] بەش

پامۇق [<ئوغ. «ت ت د»] پاختا

پانتاتۇ [«ماي»] «پاتاتۇ»غا قاراڭ

پانچىكى [«چاس»] خاس ئىسىم

پانىت △ بال، ھەسەل

پەچەل [«ت ت د»] پىچىلغان (ئاختا قىلىنغان ئەر ۋە

قاتارلىقلار)

پەچكەم [«ت ت د»] بەلگە، نىشان

پەچكۇم [«ت ت د»] سۇپا (ئۆينىڭ سۇپىسى)

پەزىرلە [«ئەت»] قوبۇل قىلماق؛ ماقۇللىماق

پەك [«قوج»] بەك؛ ساغلام؛ چىڭ

پەلىك [«ت ت د»] پىلىك، چىراغ پىلىكى

پەند [«ئەت»] نەسىھەت

پتر [<سان] ياپراق، دەرەخ يوپۇرمىقى

پداق [<سان] شىرە پارچىسى (خام تېرە پارچىسى)

پراتاپان [<سان] دوزاخنىڭ ئىسمى

پرامىت [<سان. «تۇر»] سۇترا ئىسمى

پرايىگا [<سان] ئەقىلدار، ئالىم، بىلەرمەن

پرمانۇ [<سان. «چاس»] ئاتوم، كىچىك زەررىچىلەر

پرىئانقارى كىشى ئىسمى

پرىت [<سان] خىيال

پرئىت [<توخ. «تۇر»] شەيتان

پرىشتى [«قوج»] مەلىكە، پەرىشتە

پرىيان I جاپالىق يەر، ياقا يەر، چەت يەر

پرىيان II [«كۆل»] راھىبلار ئۆيى

پساق [<توخ. «تۇر»] گۈل چەمبىرەك

پۇتانماق [«ت ت د»] پۇتالماق: يىغاچ پۇتاندى — دەرەخ
شاخلىرى پۇتالدى

پۇتىغ △ «بۇتىغ»قا قاراڭ

پۇتىق △ [«ت ت د»] ① پۇتاق، شاخ؛ ② كىچىك تۇلۇم؛
ئاتنىڭ شىراق تېرىسىدىن قىلىنغان تۇلۇم

پۇچغاق [«ت ت د»] ① بۇلۇڭ، بۇلۇڭ - پۇچقاق؛ ② پۇچ-
قاق تېرە

پۇرقان بۇرخان

پۇرىم [«قوج»] شەرقىي رىم

پۇرۋادىش △ [«كۆل»] شەرقىي دۆلەت

پۇرىم △ [«قۇج»] «پۇرۇم»غا قاراڭ

پۇسماق [«ت ت د»] پىستىرما قويماق، مۆكمەك، يوشۇرۇن-
ماق: بـەگ ياغىقا پۇسـدى — بەگ دۈشمەنگە
پىستىرما قويدى.

پۇسۇغ [«ت ت د»] بۆكتۈرمە، پىستىرما، دام

پۇسۇقماق [«ت ت د»] پىستىرمىغا چۈشۈپ قالماق، تۇتۇلماق

پۇشاق [«ت ت د»] غەمكىن؛ ئىچى پۇشقاق

پۇشانماق [«ئال»] خاپا بولماق، رەنجىمەك

پۇشرۇلماق [«ئال»] رەنجىتمەك، خاپا قىلماق

پۇشماق [«ئال»] خاپا بولماق، رەنجىمەك؛ قايغۇرماق

پۇشۇرقانماق «پۇشـماق» قا قاراڭ

پۇشۇشلۇغ [«ئال»] قايغۇلۇق، غەملىك

پۇشۇغ [«ت ت د»] ئىچ پۇشۇقى

پۇشى [<خـەن] سادىغا

پۇشچى [<خـەن] تىلەمچى

پۇغا [<خـەن] دورا ئۆسۈملۈكى

پۇئيا [«تۇر»] خىزمەت

پۆشكەل [«ت ت د»] پوشكال

پۈترۈك ئەمەل نامى

پۈتكۈ [«ت ت د»] چوڭ تەرەت (باللار ئۈچۈن ئىشلىتىلى-
دىغان سۆز)

پۈتۈن I [«ت ت د»] ئىشەنچلىك، چىنپۈتكىلى بولىدىغان

پۈتۈن II تولۇق، پۈتكۈل

پۈر [«ئەت»] ① تولۇپ تاشقان؛ ② پۈتۈنلەي

پۈستۈلى [«ت ت د»] لويلا (يېگىلى بولىدىغان بىرخىل كۆكتات)

پۈسكەچ [«ت ت د»] كاكچا

پۈسمەك [«ئال»] مۆكۈنمەك؛ ساقلانماق

پۈكۈرمەك [«ئال»] پۈركۈمەك، چاچراتماق

پۈكۈنمەك [«تۇر»] رەت قىلماق، قارشى تۇرماق

پىت [«تۇر»] كىتاب

پىتپىدى [«ت تىب»] قارىمۇچ

پى [«تۇر»] تۈزلەڭ؛ تۈزلەڭلىك

پىترىك [<ئار. «ت ت د»] پىستە

پىچەك [«ت ت د»، «ت تىب»] پىچاق

پىچغاس △ [«ت ت د»] پىۋتۇم (ئەل ئارىسىدا قىلىنغان ۋەدە، ئەھد)

پىچغۇچ △ [«ت ت د»] قايچا

پىچغىل △ [«ت ت د»] قول ۋە پۇتتىكى يېرىقلار

پىچماق [«ت ت د»] پىچماق، كەسمەك

پىچىش △ [«ت ت د»] يىرتىش (زىياپەت ياكى بۆشۈك تويغا كەلگەنلەرگە تارتۇق قىلىش ئۈچۈن يىرتىلغان يىپەك رەخت)

پىچىغ △ [«ت ت د»] پىچىم؛ ۋەدە، ئەھد

پىچىلغان △ [«ت ت د»] يېرىق

پىدپىدى [«ق س»] «پىتپىدى» غا قاراڭ

پىستىك I [<چىگ. «ت ت د»] ئېگىرىش ئۈچۈن ئېتىپ تەييارلاپ قويۇلغان پىلتە، ئۈچ

پىستىك II [<ئار. «ت ت د»] پىلىك، چىراغ پىلىكى

پىشرۇنماق [«ئۈت»] ① كامالەتكە يەتمەك؛ ② ئۇستىگە بولماق؛ ③ ھاياجانلانماق

پىشىغ △ [«ت ت ذ»] پىششىق

پىشىغلاماق △ [«ت ت د»] پىشۇرماق

پىشىق △ [«ت ت ە»] «پىشىغ»قا قاراڭ

پىنۋات [<سان] سادىغا

پىئى [«تۆر»] ياپماق

ت

تابا [«ت ت د»] تامان، تەرەپ، نشان (يۆنىلىشنى بىلدۈرىدىغان ياردەمچى سۆز): مەنىڭ تابا كەلدى — ئۇ مەن تەرەپكە كەلدى

تابار [«موي»] تاۋار، مال

تابارۇ [«ت ت د»] قارىماق، باقماق

تابالا [«ت ت د»] ئەيىبلەش، تىللاش

تابانI بىرخىل ئۇسۇملۇك

تابانII تاغ يولى، چىغىر يول

تابراماق قوشۇلماق، كۆپەيمەك، ئاشماق؛ ئىلگىرىلىمەك

تابرانماق [«تۇر»] تەۋرەنمەك، ھەرىكەتلەنمەك، ھەرىكەت قىلماق

تابغاچI [«تۇن»] ئوتتۇرا تۈزلەڭلىكتىكى دۆلەتنىڭ نامى

تابغاچII «تاۋغاچ» قا قاراڭ

تابلاماق ئىتىقاد قىلماق، چوقۇنماق؛ ھۆرمەت قىلماق؛ خىزمەت قىلماق

تابماق [«ئال»] «تاپماق» قا قاراڭ

تابىغچى △ «تاپىغچى» غا قاراڭ

تابىغساق △ [«ئۇت»] ھۆرمەت قىلغان، چوقۇنغان؛ «تاپىغساق» قا قاراڭ

تابىلقۇ △ بىرخىل ئۆسۈملۈك

تاپI [«ئو»، «تۇر»] ئۈمىد، ئارزۇ. ئىستەك؛ [«كۆل»] ئويلاش، ئارزۇ قىلىش

تاپII ھۆرمەت قىلىش

تاپIII [«ت ت د»] تېرىدىكى يارا ياكى تاياق ئىزى

تاپIV [«ت ت د»] يېتەرلىك، كۇپايە

تاپا [«ماي»] تەرەپكە، [«كۆل»] ... غا، ... تەرەپكە؛ [«تۇر»] ئۇدۇل؛ يۆنىلىش

تاپاغ ① ھۆرمەت؛ ② خىزمەت؛ «تاپۇغ ~ تاپىغ» قا قاراڭ

تاپاغچى △ تاۋاپچى؛ خىزمەتكار، خىزمەتچى، «تاپىغچى» غا قاراڭ

تاپاغ ئۇدۇغ [«ماي»] چوقۇنۇش، تېۋىنىش

تاپانI [«ت ت د»] تۆگىتاپان (ئۆسۈملۈك)

تاپانII سەككىز دوزاخنىڭ ئالتىنچىسى

تاپان ئۇدۇن [«ماي»] ھۆرمەت قىلماق، تېۋىنماق

تاپ تۇت [«ئەت»] ① يېتەرلىك؛ ② قانائەت قىلىش

تاپچا كىر

تاپچالىغ △ كىرلىك، كىرلەشكەن، پاسكىنىچىلىق

تاپچان [«ت ت د»] ئۈچ ئاياغ، ئۈچ پۇتلۇق شوتا

تاپچۇرماق [«ت ت د»] تاپشۇرماق، تاپشۇرۇپ بەرمەك

تاپراشماق [«ت ت د»] سەكرەشمەك، لوكۇلداشماق

تاپىزۇغ ... [«ت ت د»] تېپىشماق

تاپسىز I △ ئارزۇسىز، ئىستەكسىز

تاپسىز II △ [«ماي»] تاۋى يوق، مىجەزى يوق. خۇش ياقـ ماسلىق

تاپلا I [«ماي»] ماقۇل كۆرمەك، ياقتۇرماق؛ [«ت ھ»] كۆڭلىگە يېقىش، ياخشى كۆرۈش

تاپلا II [«ئۇر»] ① خىزمەت قىلىش، ② ھەۋەس قىلىش

تاپلاشماق [«ت ت د»] رازى بولۇشماق، خالاشماق

تاپلاغ [«ت ت د»] رازىلىق؛ [«تۇر»] قوبۇل قىلماق؛ روخسەت قىلماق

تاپلاغۇ سەۋگۈ [«ماي»] خالىغان - سۆيگەن

تاپلاغۇ سۆز [«ئال»] ساداقەتسىز

تاپلاماق [«ئال»] چوقۇنماق، ئېتىقاد قىلماق

تاپلۇق [«ت ت د»] يەر يېرىتلىرى

تاپماق I [«ت ت د»] ① تاپماق، ئىگە بولماق، ② تېـ ۋىنماق؛ خىزمەت قىلماق

تاپماق II [«ت ھ»، «ئال»] ھۆرمەت قىلماق

تاپۇزغۇق [«ت ت د»] تېپىشماق

تاپۇزماق [«ت ت د»] تاپقۇزماق

تاپۇغ [«ت ت د»، «ق ب»] خىزمەت؛ خىزمەت قىلماق؛ تېۋىنىش؛ تائەت - ئىبادەت؛ «تاپىغ» قا قاراڭ

تاپۇق [«ئو»] ① ئالدى، ئالدى تەرەپتىكى؛ ② «تاپـۇغ» قا قاراڭ

تاپۇلماق [«ت ت د»] تىپىلماق: تاپۇلدى نەك — نەرسە تىپىلدى.

تاپى △ [«ت ت د»] ئوتتۇرا: بوزى تاپى ئەر — ئوتتۇرا بويلۇق ئەر كىشى

تاپىش △ [«ت ت د»] تاپىلاش

تاپىشماق △ [«ئال»، «تۇر»] ئۇچراشماق، كۆرۈشمەك

تاپىغ △ [«تۇر»] ھۆرمەت قىلماق، «تاپاغ» قا قاراڭ

تاپىغچى △ [«ئال»] چاكار، مالاي؛ [«تۇر»] خىزمەتچى، خادىم

تاپىغساقI △ [«كۆل»] ۋاپادارلىق

تاپىغساقII △ [«تۇر»] ① خىزمەتكار؛ ② ھۆرمەتكە ئىگە

تاپىغ ئۇدۇق △ [«ئال»] ھۆرمەت قىلماق

تاپىق △ ئالدى، ئالدى تەرەپ

تاپىمچا △ ئارزۇيۇم، ئارزۇيۇمچە

تاپىن △ [«ماي»] چوقۇنماق، تېۋىنماق؛ [«نبس»] سالام قىلىش، ھۆرمەت قىلىش؛ [«ت ھ»] خىزمەت قىلىش، كۈتۈش

تاپىندۇرماق △ [«تۇر»] ھۆرمەت قىلغۇزماق

تاپىنسار △ [«ماي»] چوقۇنسا، ئىخلاس قىلسا

تاپىنغۇ △ ھۆرمەتكە ئىگە بولىدىغان

تاپىنماق △ [«ت ت د»] تېۋىنماق: بويسۇنماق، خىزمەت قىلماق؛ [«ئال»، «ئۇت»] ھۆرمەت قىلماق

تاتI [«ت ت د»] ① تۈركلەردىن باشقىسى، پارسچە سۆزلىشىدىغان كىشى؛ ② [«كۆل»] باشقا ئۇرۇق-تىكلەر، ياتلار؛ ③ ئىرانلىق

تاتII [«ت ت د»] دات: قىلىچ تاتىقسا ئىش يۈنچىر، ئەرتاتىقسا ئەت تۇنچىر — قىلىچ داتلاشسا ئىش بۇزۇلىدۇ، ئادەم داتلاشسا ۋۇجۇدى بۇلغىنىدۇ

تاتاغI [«ماي»، «ش ت»] تاتلىق؛ تەم

تاتاغII «تاتىغ» قا قاراڭ

تاتاغلاغ [«قۇج»] تاتلىق، لەززەتلىك

تاتاغلانماق تاتلىق بولماق، تاتلىق قىلماق

تاتاغلىغ △ [«ئىك»] تاتلىق، لەززەتلىك، مەززىلىك

تاتغانماق [«ت ت د»] تاتلىق ھېسابلىماق، لەززەتلەنمەك

تاتماق [«تۇر»] تارتماق

تاتۇ [«سان»] تەبىئەت؛ مەۋجۇدىيەت

تاتۇر [«ئەت»، «ت ت د»] تېتىتماق

تاتىت [«ئەت»] مەززىلىك قىلىش، تاتلىق قىلىش

تاتىر △ [«ت ت د»] تېتىر، تېقىر: تاتىر يىر — تېتىر (سۇسىز ۋە دەرەخسىز) يەر

تاتىرغا △ [«ت ت د»] ئاشلانغان ئاق تېرە

تاتىغI △ [«ت ت د»] «تاتاغI » گە قاراڭ

تاتىغII △ ئاش، تائام، يېمەكلىك؛ تەم

تاتىغسىراماق△ [«قۇج»] تەمىنى يوقاتماق

تاتىغلانماق △ [«ت ت د»] تەم كىرمەك، تاتلىق بولماق

تاتىغلىغ △ [«قۇج»] تاتلىق، يېيىشلىك

تاتىقI △ [«ت ت د»] داتلاشماق، دات باسماق

تاتىقII △ [«ق ب»] تاتلىق، لەززەت

تاج تاج

تاختۇ [«ت ت د»] ئېگىرىلمىگەن مەشۇت

تادا [«ت ت د»] كۆز يېتىم يەرگىچە بولغان ئارىلىق

تادۇ [<سان. «ق ب»] تەبىئەت، مىجەز؛ زات

تادۇن [«ت ت د»] تايىنچا (بىر ياشلىق موزاي)

تار I [«ت ت د»] ① تار ئەۋ — تار ئۆي؛ ② سال (تۇلۇمدىن ياسالغان سۇ ئۈستى قاتناش قورالى)

تار II [«ت ت د»] دۇغ (سىرىق ياغ ئېرىتىلىپ ئېلىنغاندىن كېيىن، قازاننىڭ تېگىدە چۆكۈپ قالغان دۇغ)

تار III [«ماي»] جىلغا

تارازۇق تارازا

تاراغ زىرائەت، ئاشلىق؛ «تارىغ» قا قاراڭ

تاراغلاغ «تارىغلاغ» قا قاراڭ

تارتار [«ت ت د»] پاختەككە ئوخشىشىدىغان بىر قۇش

تارتماق [«ئۇت»] «تاتماق» قا قاراڭ؛ [«ئال»] ئالماق؛ چەكمەك

تارتىش △ [«ئۇت»] سوۋغات

تارتىغ △ سوۋغا، ھەدىيە

تارتىن I △ [«ت ت د»] سۇنۇلغان ئاش، باشقا ئۆيدىن كىرگەن تاماق، بىرەر سەۋەب بىلەن كەلگەن تاۋاق

تارتىن II △ [«تۇر»] خۇشال - خۇراملىق

تارخان [«ت ت د»] «تارقان» غا قاراڭ

تارد [«ت تىب»] تارتماق، سۈمۈرمەك

تاردماق [«ئۇت»] «تارتماق» قا قاراڭ

تاردۇش [«ت ھ»] مەرتىۋە، دەرىجە

تارغاق [«ت ت د»] تاغاق

تارغىل △ [«ت ت د»] تاغىل

تارق دەرد، غەم، قايغۇ

تارقا I [«ت ت د»] تەركىبە ئۆزۈم، غوراپ، غورا ئۈزۈم

تارقا II [«ئال»، «تۇر»] ئاغرىق، ئازاب، ھەسرەت

تارقات مەرتىۋە، دەرىجە، [«كۆل»] ئەمەل نامى

تارقار [«كۆل»، «ش ت»] تارقىتىش

تارقان [«تۇر»] ۋەزىر، «تارخان» غا قاراڭ؛ [«تۈن»] ئەمەل نامى

تارقانچ [«تۈن»] تارقىماق

تارقانماق I [«تۇر»] ①مەجبۇرلىماق، قىستىماق؛ سىقىلماق؛ قىستاشماق؛ ② يىراقلاشتۇرماق

تارقانماق II [«ئال»] قىسقارتماق

تارقىنچ △ [«ئۇت»] بىئارام بولماق، سىقىلماق؛ خاپا بولماق

تارلاغۇ [«ئو»] يەر، ئېتىز؛ دالا؛ ئېتىز - ئېرىق

تارمادان كىشى ئىسمى

تارماز [«ت ت د»] تەرخەمەك

تارماق I [«ت ت د»] تاراتماق، تارقاتماق: بەگ سۈسىن تاردى — بەگ ئەسكەرلىرىنى تاراتتى

تارماق II پارچىلىماق؛ تاتلىماق؛ تارتماق

تارماقⅡ — تاپان (پۇت، ئاياغ)
تارمۇت — [«ت ت د»] جىرا
تارمۇقلۇغ — قانالدەك؛ دەريادەك
تارمۇقلۇق — «تارمۇقلۇغ» قا قاراڭ
تارنى △ — «دارنى» غا قاراڭ
تارۇ — [«ئەت»] ئازاب چېكىش، جاپا تارتىش
تارۇتماق — [«ت ت د»] تارايتماق
تارۇس — [«ت ت د»] تورۇس
تارۇقا — «دارۇغا» غا قاراڭ
تارۇماق — قىيىنلاشماق؛ تارايماق
تارۇنماق — [«ت ت د»] سىقىلماق، تارلىق ھېس قىلماق، ئىچى پۇشماق
تارى — [«ت ھ»] تېرىش
تارى تىغ △ — [«ئو»] سوۋغا
تارىچانتا △ — [«چاس»] خاس ئىسىم
تارىغI △ — [«ت ت د»، «ئىك»، «ت ھ»] ① ئاشلىق، زىرائەت (دانلىق زىرائەتلەرنىڭ ئومۇمىي ئىسمى)؛ ② بۇغداي؛ ③ [«تۇر»] تېرىلغان يەر
تارىغⅡ △ — سوۋغا، ھەدىيە
تارىغⅢ △ — مەنبە؛ ئېرىق؛ قانداش
تارىغچى △ — [«ت ت د»، «تۇر»] دېھقان
تارىغلاغ △ — [«ت ت د»] ئېتىز، ئېتىزلىق، ئېتىز ـ ئېرىق، دالا
تارىغلىق I △ — [«ئە ت»] ئېتىز ـ ئېرىق؛ دالا
تارىغلىق Ⅱ △ — [«ت ت د» ئاشلىق ئامبىرى

تارىق △ [«ئۇ ت»] كىشى ئىسمى

تارىقارماق △ «تارقار» غا قاراڭ

تارىقچى بەگ △ [«ئۇت»] كىشى ئىسمى

تارىقماق I △ [«تتد»] تارايماق، تارلاشماق؛ [«ئۇت»] سىقىلماق، بىئارام بولماق؛ قايغۇرماق

تارىقماق II △ [«ئۇت»] يىراقلاشماق

تارىقماق III △ قۇسماق، ياندۇرماق

تارىقىنچ △ [«ئۇت»] سىقىلماق، بىئارام بولماق، خاپا بولماق

تارىك △ [«ئۇت»] كىشى ئىسمى

تارىماق △ ① يەر ئاغدۇرماق؛ ② ئاشلىق تېرىماق

تارىنماق △ [«تۇر»] غەزەپلەنمەك، خاپا بولماق

تاز I [«تۇر»] كىشى ئىسمى

تاز II تاز (باش يارىسى، تەمرەتكە)

تاززارۇ [«ئەت»] تەلەپ قىلىش، ئۆتۈنۈش

تازۇن [«ت ت د»] تايىنچا (ئىككى ياشلىق كالا)

تازى تاي △ [«ق ب»] نەسىللىك ئەرەب ئېتى

تاس [<ئوغ. «ت ت د»] يامان، پەس نەرسە

تاسال [«ت ت د»] چۆگەن ئويۇنىدا مەيدان دائىرىسىنى بەلگىلەش ئۈچۈن سىزىلغان سىزىق

تاسغارۇ [«قوج»] «تاشقارۇ» غا قاراڭ

تاسغاشماق [«ت ت د»] كاچاتلاشماق

تاسقارۇ [«ئال»] «تاشقارۇ» غا قاراڭ

تاسماق «تاشماق»قا قاراڭ

تاسقىماق △ «تاشقىماق» قا قاراڭ

تاسلماق △ [«قۇج»] «تاشلماق» قا قاراڭ
تاش تەكىل [«ت ە»] تاش ـ داڭگال
تاشترتى △ [«قۇج»] تېشىدا، سرتتا
تاشترماق △ [«قۇج»] تاشتۇرماق، سرتقا چىقارماق
تاشتىن △ سرتتىن، تېشىدىن
تاشدىن △ سرتتىن، تاشقىرىدىن
تاشدىنسىڭار △ تېشىدا
تاشرا [«كۆل»] سرتقا، سرتىغا، تېشىغا
تاشغارماق يىراقلاشتۇرماق
تاشغارۇ «تاشرا» غا قاراڭ
تاشقارماق «تاشغارماق» قا قاراڭ
تاشقارۇ [«تۇر»] تاشقىرى، سرت
تاشكەن [«ت ت د»] قەدىمكى شاش شەھىرىنىڭ يەنە بىر خىل نامى
تاشلات [«ت ت د»] تاش ئاتماق
تاشماق [«تۇر»] تاشماق، چىقماق؛ [«ئال»] قاچماق
تاشۇغ [«ت ت د»] توشۇق (توشۇشقا بولىدىغان مال ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش نەرسىلەر)
تاشىرماق △ [«ئۇت»] كەلتۈرمەك، توشۇماق؛ تاپشۇرماق
تاشىق △ [«كۆل»] سرتقا چىقماق
تاشىقماق △ تاشماق
تاشلىماق △ سرتىغا تېشىپ چىقماق
تاشىم △ كۆپ، نۇرغۇن
تاغ ① تاغ؛ ② [«تۇر»] شمال، شمال تەرەپ
تاغار تاغار، قاپ، خالتا

تاغارمي خاس ئىسىم

تاغام [«ئو»] تام، توسما

تاغاي [«ت ت د»، «ئۇت»] تاغا

تاغسۇت ① شپئىر؛ ② مۇكلۇق

تاغسۇرماق ناخشا ئېيتماق، قوشاق قاتماق

تاغشۇت قوشاق؛ شپئىر

تاغشۇرماق «تاغسۇرماق» قا قاراڭ

تاغۇراق [«ئو»] تېز، تېزلىك بىلەن

تاغۇق [«ئو»] تـوخۇ

تاغىق △ [«كۆل»، «ت ت د»] تاغقا چىقماق

تاغىلماق △ [«ت ت د»] گاللاشماق، يانـماق

تاقاغۇ [«ت ت د»] «تاغۇق» قا قاراڭ

تاقشۇر [«ئال»] ناخشا ئېيتىش

تاقلاغ [«ماي»] قايغۇلۇق

تاقۇق [<تۇر. «ت ت د»] «تاغۇق» قا قاراڭ

تاقى △ [«ماي»] تېخى، شۇڭا، [«ت ت د»] يەنە، [«ئو»] هەم؛ [«ت، تب»] بۇنىڭدىن باشقا

تاقىغۇ △ [«ماي»، «موي»] «تاقاغۇ» غا قاراڭ

تاك I [<ئار. «ت ت د»] ئەگلەك، ئەلگەك

تاك II [«ت ت د»] تاڭ، سەھەر ۋاقتى

تاك III [«ت ت د»] خارابە

تاك IV [«ماي»] هەيران بولماق، تاڭ قالماق

تاك V [«ئۇت»] بىر ئۈلۈش

تاك VI [«تۇر»] ساراي

تاڭ Ⅶ [«ئال»] تاتلىق؛ مەززىلىك

تاڭاغ قورقۇش، ئەندىشە قىلىش؛ بىئارام بولۇش

تاڭ تاڭسۇق [«ئال»] «تاڭ Ⅶ »گە قاراڭ

تاڭرىم مۇقەددەس، تەڭرىم

تاڭسۇق I [«ئال»] «تاڭ Ⅶ » گە قاراڭ

تاڭسۇق II [«ئال»] نەپىس؛ ئاجايىپ، قىممەتلىك

تاڭغۇت [«ئۇت»، «ئۇ»، «ت ت د»] تاڭغۇت (خاس ئىسىم)

تاڭلا [«ئىك»] تاڭ ئاتماق، يورۇماق

تاڭلاش [«ت ت د»] ھەيران قالماق

تاڭلاماق I تاڭ ئاتماق

تاڭلاماق II ① ھەيران بولماق؛ ② قورقماق؛ بىئارام بولماق

تاڭلانچىغ △ [«نىس»] ئاجايىپ؛ غەلىتە؛ [«ئال»] ھەيران قالارلىق

تاڭلانچىق △ [«ئۇت»] «تاڭلانچىغ» قا قاراڭ

تاڭلىدىم △ [«ق ب»] تاڭ قالدىم، ھەيران قالدىم

تاڭۇقە I [«ت ت د»] خانلار سەپەرگە چىققاندا ياكى بىر يەرگە ماڭغاندا بېرىلىدىغان سوۋغا، يوللۇق

تاڭۇق II [«ق ب»] زۇلۇم، ئېزىش - ئېزىلىش

تاڭى △ «تاۋ» مەزھىپىدىكى كىشىلەر

تاڭىزمەك △ كۆپمەك

تاڭىش △ [«ئال»] قايغۇ، ھەسرەت، ئازاب

تاڭىغ △ «تاڭاغ» قا قاراڭ

تاڭىلماق △ بېسىم قىلماق، ئەزمەك، سىقماق

تاڭ يارىن △ [«ماي»] تاڭ سەھەر

تال I [«ئال»] ئېسىدىن كەتمەك، ئايلىنىپ كەتمەك

تال II [«تۇن»] سۇغا كىرمەك

تالا [«كۆل»] يىرتماق، يوقاتماق، تارمار قىلماق

تالاس [«ت ت د»] ① ئات بەيگىسىدە ۋە چۆگەن ئويۇنىدا مەيدانىنىڭ چېتىگە تارتىلغان ئارغامچا؛ ②قەدىمكى شەھەر نامى

تالاغۇ [«ت ت د»] ئۆتكۈر ئوغا، تېز ئۆلتۈرىدىغان زەھەر

تالاق [«ت ت د»] تال (ئادەمنىڭ تېلى)

تالپىرماق △ [«ت ت د»] تەلپۈنمەك، ئىنتىلمەك، قانات قاقماق

تالپىنماق △ [«ت ت د»] تەلپۈنمەك، ئىنتىلمەك

تالغاغ [«ت ت د»] شۇۋرغان، قار-بوران

تالغۇق [«ت ت د»] پالتىنىڭ سېپىنى چىڭىتىدىغان شىنا ياكى مىخ

تالغىرماق △ [«ت ت د»] شۇۋرغان چىقماق، شۇۋرغان كۆتۈرۈلمەك

تالقا [«ت ت د»] «تارقا» غا قاراڭ

تالقان قورۇما ئۇن

تالقۇ [«ت ت د»] تولغانغان، ئېشىلگەن نەرسە

تالقىغ △ [«ت ت د»] ① تاغلارنىڭ تۇتاشقان يېرى؛ ② بىرەر ئىشنى كېچىكتۈرۈش، ئارقىغا سۈرەش

تالقىلماق △ [«ت ت د»] كەينىگە سۈرۈلمەك، داجىماق

تالماق I تالماق؛ ئېسىنى يوقاتقاق

تالماق II بۇلاڭ-تالاڭ قىلماق، تالىماق، بۇلىماق

تالۇئى «تالۇي» غا قاراڭ

تالۇ [«ت ت د»] تاللانغان

تالۇق دورىلىقا ئىشلىتىلىدىغان بىر خىل ئۆسۈملۈك

تالۇلا تاللىماق

تالۇلاماق [«ت ت د»،«تۇر»] تاللىماق، خىللىماق

تالۇي [«ماي»] دېڭىز؛ [«ئو»] دەريا؛ [«تۇر»] ئوكيان

تالىم △ [«ئر»] شىجائەتلىك، جەسۇر

تام [«ت ت د»] تاماق، تامچىلىماق

تامار [«تۇر»] تومۇر (قان تومۇر)

تاماساۋان ئىبادەتخانا، ئىبادەتخانىنىڭ ئىسمى

تاماق كېكىردەك، گال، بوغۇز

تامالاپتر [< سان] چىرايلىق ھەم پۇراقلىق بىر خىل ئۆسۈملۈكنىڭ يوپۇرمىقى

تامتۇر [«چاس»] ياندۇرماق

تامتۇرماق ① پارقىراتماق؛ ② تۇتاشتۇرماق؛ ③ ياقتۇرماق

تامتۇلماق «تامتۇرماق» قا قاراڭ

تامچۇرماق [«ت ت د»] تامچىلىماق: ياغمۇر تامچۇردى — ياغمۇر تامچىلىدى

تامدۇ [«ت ت د»] ئوت، تۇتۇرۇق

تامدۇق [«ت ت د»] «تامدۇ» غا قاراڭ

تامغا [«ت ت د»] ① مۆھۈر؛ ② داغمال (ھايۋانلارغا ئەن سالىدىغان داغمال)؛ ③تارماق (دېڭىز، كۆل ۋە دەريالارغا قۇيۇلىدىغان ئېقىننىڭ بىر تارمىقى) ④ كېمە ياكى قېيىق توختايدىغان جاي (قولتۇق)

تامغاچ تارىق △ [«ئۇت»] كىشى ئىسمى

تامغاق [«ت ت د»، «ئال»، «تۇر»] تاماق، گال

تامغالاماق [«قوچ»] ئەن سالماق، مۆھۈر باسماق

تامغالىق △ [«ت ت د»] كىچىك ئۆرىق

تامغان بىر خىل ئۇنئۇان

تاملىغ △ [«ئۇت»] ① تاملىق، توسۇقلۇق؛ ② بەرىكەتلىك؛ مەنپەئەتلىك؛ ئۇنۇملۇك

تامماق [«تۇر»] يانماق، تۇتاشماق

تامۇ I [«ھاي»، «ت ت د»] دوزاخ؛ [«ئىك»] جەھەننەم

تامۇ II [«ت ت د»] ناھايىتى، ئاجايىپ

تامۇر [«ت ت د»] «تەمۇر» گە قاراڭ

تامۇرماق [«ت ت د»] قانىماق: ئەر بۇرنى تامۇردى — ئادەمنىڭ بۇرنى قاندى

تامۇزماق [«ت ت د»] تامغۇزماق، تامدۇرماق، تېمىتماق

تامۇلۇغ دوزاختىكى، دوزاختا مەھكۇم

تامىتماق △ ياقماق؛ پارقىراتماق

تامىر I △ [«ئال»] تۆمۈر

تامىر II △ ① «تىمىر» غا قاراڭ؛ ② تومۇر، قان تومۇر

تامىزماق △ تامچىلاتماق

تامىزىم △ [«ئۇت»] ① تامچا؛ ② تاماق

تامىش △ [«ت ت د»] تېمىش، تامچىش، تامچىلاش؛ [«ت تب»] تاماق، تامچىلىماق

تامىشماق △ تېمىتماق

تامىناق △ [«ت ت د»] تىمىسقۇالماق

تان I [«ت ت د»] سەلكىن (ئەتىگەن، ئاخشامدا چىقىدىغان سالقىن شامال)

تان II [«ت ھ»] لەقەم؛ خاس ئىسىم

تانا I [<ئار. «ت ت د»] دانەكچە (يۇمغاقسۇت ئۇرۇقى)

تانا II [«ت تىب»] ① كۈنجۈت (كۈنجۈت دانىسى)؛ ② زىغىر

تانا III تۇخۇم، ئۇرۇغ

تانتۇرماق [«ت ت د»] تاندۇرماق، ئىنكار قىلدۇرماق

تانچقالا [«چاس»] مۇنداق

تانچقىلاماق △ پارچىلىماق، كەسمەك، پارچە - پارچە قىلماق

تانچۇ [«ئال»] تىلىم - تىلىم، پارچە، پارچە - پارچە

تانچۇلاماق [«ت ت د»] چاپىنماق، پارچىلىماق

تانساق [«ئەت»] مىسلىسىز

تانلا [«ئىك»] ھەيران قالماق

تانىماق [«قوچ»] تانماق، ئىنكار قىلماق؛ يۈز ئۆرۈمەك؛ ياماتلاشماق

تانۇق [«ت ت د»، «ق ب»] گۇۋاھ، شاھىت، [«ماي»] ئىسپات؛ [«ت ھ»] گۇۋاھچى

تانۇقلا [«ئال»] گۇۋاھلىق

تانۇقلاماق [«تۇر»، «ئال»] گۇۋاھ بولماق، گۇۋاھچىلىق قىلماق

تانۇقلۇق [«ت ت د»] تونۇقلۇق، گۇۋاھلىق

تانىت [«ماي»] تونۇلماق

تانىغما △ [«قوج»] تانىماق، ئىنكار قىلماق

تاۋار [«ئال»] تاۋار، مال - مۈلۈك؛ [«ئۇت»] رەخت

تاۋرات [«ئال»] ئالدىراتماق

تاۋراتغۇچى [«تۇر»] تەشۋىق قىلغۇچى، تەشۋىقاتچى، قوزغىغۇچى

تاۋراتماق [«ت ت د»، «ئال»] ئالدىرىماق؛ ئالدىراتماق

تاۋراتى △ [«ئال»] چاققان، تېزلىك بىلەن

تاۋراق [«ت ت د»] تېز، چاپسان؛ چاققان، [«ئال»] جىددىي، تېزلىك بىلەن، [«ت ت د»] دەرھال

تاۋراماق [«تۇر»] تېز بولماق

تاۋران I [«ت ت د»] تارلانغان، تەخلەپ قويۇلغان يىپ

تاۋران II [«ماي»] ئەجىر قىلماق

تاۋران III [«چاس»] ئالدىراش

تاۋرانماق [«ت ت د»] ئالدىراۋاتقانلىقىنى كۆرۈنمەك؛ تېز بولماق، ھەرىكەت قىلماق

تاۋرىلماق △ «تەۋرىلمەك» كە قاراڭ

تاۋساك . . . [<خەن] تويسىز دىندارلىرى دىنىي پائالىيەت ئېلىپ بارىدىغان مەيدان (كۆپىنچە «داۋچاڭ» دەپ يېزىلىدۇ)

تاۋشان [«ئۇت»] توشقان

تاۋغاچ [«تۇر»] «تابغاچ I» گە قاراڭ

تاۋقاچ «تابغاچ I» گە قاراڭ

تاۋۇش [«ت ت د»] ھېس - تۇيغۇ؛ تىۋىش، شەپە، تاۋۇش

تاۋىرداچى △ [«ماي»] تەۋرەتكۈچى

تاۋىش △ [«ت ت د»] «تاۋۇش» قا قاراڭ

تاۋىشسىز △ ئۈنسىز، تىۋىشسىز

تاۋىشغان △ [«ت ت د»] «تاۋشان» غا قاراڭ

تاۋىلغۇچ △ [«ت ت د»] تىۋىلغا

تاۋىلقۇ △ [«ت ت د»] «تاۋىلغۇچ» قا قاراڭ

تاي [«ماي»] تايماق

تاياغۇ [«ت ت د»] تاش ۋە چالما

تاياغىلىغ △ تىرەكلىك

تاياق [«ماي»، «تۇر»] ياردەم، تىرەك

تاياقلىغ △ [«تۇر»] تايىنىقلىق، يۆلىنىكلىك

تايان [«ت ت د»] تايانماق

تايانچ سىرداش

تايانچى △ مەسلىھەتچى، سىرداش

تايتو [< خەن. «كۆل»] بۈيۈك تاڭ سۇلالىسى

تاي سەنگۈن [<خەن] چوڭ گېنېرال

تايسۇ [< خەن] شاھزادە

تايشى [< خەن. «ت ھ »] ئۇستاز، ھەزرەتى پىر

تايشىڭ [< خەن. «كۆل»] ماخايانا (بۇددا دىنىدىكى بىر مەزھەپ)

تايماق [«تۇر»] يىقىلىپ كەتمەك، چۈشۈپ كەتمەك، تايماق

تايۇق [«ت ت د»] تۈيغۇن: تايۇق ئەر — تۈيغۇن، زېرەك يىگىت

تايىتماق يولدىن چىقماق، ئايلانماق؛ قايدۇرماق

تايىغ △ [«ت ت د»] تېيىق، تايغاق، تېيىلغاق

تە [«ماي»] دېمەك، سۆزلىمەك، [«تۇن»] سۆز قىلماق

تەبە I [«ئر»] تۆگە

تەبە II «تەۋە» گە قاراڭ

تەبرەتمەك [«تۇر»] تەۋرىمەك؛ تەۋرەتمەك، پاراكەندە قىلماق

تەبرەتۈك [«تۇر»] تەۋرەتكەن، قوزغاتقان؛ ھەرىكەت قىلغان

تەبرەشمەك [«تۇر»] تەۋرەشمەك، تېپىرلاشماق

تەبرەمەك [«ئال»] تەۋرىمەك؛ قىمىلدىماق؛ تىترىمەك، «قابساماق» قا قاراڭ

تەبرەمەكى [«ئال»] تەۋرىنىش، سىلكىنىش، تەۋرەش

تەبرەنچسىز [«ئال»] مۇستەھكەم، پۇختا، تەۋرىمەس

تەبرەنمەك [«ت ت د»] تەۋرەنمەك

تەبلىگ قانائەت قىلارلىق، قانائەتلىك

تەبىز ① چىمەنلىك؛ ② قۇرۇق يەر

تەپ «تەپ تەگرەى» گە قاراڭ

تەپتەر دەپتەر

تەپ تەگرمى [«ماي»] دۈپدۈگىلەك

تەپ تەگردمى [«ماي»] «تەپ تەگرمى» گە قاراڭ

تەپرە [«ئىك»] ماڭماق

تەپرەش [«ت ت د»] ھەرىكەت قىلماق؛ جانلاندۇرماق

تەپزەشمەك [«ت ت د»] ھەسەت قىلىشماق

تەپمەك ① تەپمەك؛ ئۇرماق؛ ② جۈپلىمەك

تەپۈك [«ت ت د»] ① تەپكۈچ؛ ② تېپىك

تەپىت [«ش ت»] تەپكۈزمەك

تەپىتمەك پارچىلىماق

تەپىز I [«ت ت د»] شورتاڭ يەر؛ تەپىز كىشى — كۆچمە مەنىسى: ھەسەتخور، ئىچى قوتۇر ئادەم؛ «تەبىز» گە قاراڭ

تەپىز II [«ت تىب»] ئۇتلاق؛ «تەبىز» گە قاراڭ

تەپىزلىك [«ت ت د»] كۆرەلمەسلىك، ھەسەت

تەپىزلىگ [«قۇج»] ھەيدەلگەن يەر

تەپىنمەك [«ت ت د»] دېۋىتمەك: ئەر ئاتىن تەپىندى — يىگىت ئېتىنى دېۋىتتى

تەترۇ ئەكسىچە، قارشى

تەترۇلمەك I [«ت ت د»] تەتۈر ئۆرۈلمەك، تەتۈر بولماق

تەترۇلمەك II [«تۇر»] ئالدانماق؛ ئالدىماق

تەترۇم [«تۇر»] ئايدىڭ، ئوچۇق، سۈزۈك

تەتۈرمەك سۆزلەتمەك

تەتىكلىك [«ئەت»] ئەقىللىق، دانىشمەن

تەدمىلىگ [«ت ھ»] كىشى ئىسمى

تەر [«ت ت د»] ① ئىش ھەققى، ئىش ھەققى ئۈچۈن بېرىلگەن پۇل؛ [«ت ھ»] تاپان ھەققى؛ ② تەر

تەرەك [«ئۇت»] كىشى ئىسمى

تەربى ئىنال [«تۇر»] كىشى ئىسمى

تەرتەرمەك [«تۇر»] تەرلەتمەك

تەرتۇ [«قۇج»] يالغانچى

تەرچى [«ت ت د»] كۆنلۈكچى، مەدىكار؛ [«ئۈت»] ئىشچى

تەرس I [«ت ت د»] تەس، قىيىن

تەرس II قارشى، قارشى تەرەپ

تەرس تەدرۈ [«ماي»] تەتۈر، نامۇۋاپىق

تەرسىز پۇلسىز، ھەقسىز

تەرك [«ت ت د»] تېز، [«ئەت»] چاپسان، [«تۇر»] دەرھال، چاققان: تەرك كەل — تېز كەل

تەركە [«تۇر»] ھەق

تەركەن I [«ت ت د»] خاقان، پادىشاھ، ھۆكۈمدار

تەركەن II [«ت ت د»] بىرەر ۋىلايەت ھۆكۈمدارىغا خاقانلار تەرىپىدىن بېرىلىدىغان ئۇنۋان

تەركلە [«ئىك»] تېز ماڭماق

تەركلەمەك [«ت ت د»] ئالدىراتماق

تەركىش [«قوج»] تىركىشىش، سوقۇشۇش، ئۇرۇشۇش، ئۇتۇشۇش

تەركىشلەنمەك تىركەشمەك، ئۇتۇشماق، سوقۇشماق، ئۇرۇشماق

تەركىن [«ئال»] تېز، چاپسان، [«ت ت د»] تېزدىن

تەرگەن [«ئۈت»] ھارۋا

تەرگى [«ت ت د»] داستىخان

تەرگۈك [«ت ت د»] بىپايان، كەڭ

تەرلىك سۆرۈنمەكەش، تەرەت كەشى

تەرى [«ت ت د»] تېرە

تەرىڭ [«ت ت د»، «ئال»، «ش ت»] تېرەن، چوڭقۇر، تەرىڭ تەڭىز — تېرەن (چوڭقۇر) دېڭىز

تەرىلمەك [«تۇر»] توپلانماق

تەرىنچەك [<ئوغ. «ت ت د»] پەرەنجە

تەرىنمەك [«ت ت د»] تىرىشۋالماق، يىغىشۋالماق

تەز [«تۇن»] قاچماق، تەزمەك

تەزەك [«ت ت د»] تىزەك

تەزكىن قاچماق

تەزگىن [«ت ت د»] ساياھەت قىلماق

تەزگىنچ [«ت ت د»] تاغ ئەگىمى، ئەگرى - توقاي:
تەزگىنچ يول — ئەگرى - توقاي يول

تەزگىنمەك [«ت ت د»] ئايلانماق، چۆگلىمەك، پىرقىرىماق؛
تاۋاپ قىلماق

تەزمەك [«ئال»، «قوج»] قاچماق، قېچىپ سەرسان
بولۇپ يۈرمەك؛ تىزىپ كەتمەك

تەزۈك «تەزىك» كە قاراڭ

تەزۈگ «تەزىك» كە قاراڭ

تەزىتمەك [«ت ت د»] تەزدۈرمەك، قاچۇرماق

تەزىك I [«ت ت د»] تىزىپ كەتمەك

تەزىك II [«تۇر»] ۋاقىت، رەت، تەرتىپ

تەزىگ «تەزىك» كە قاراڭ

تەزىنمەك [«ت ت د»] تىزىپ كىتىدىغاندەك كۆرۈنمەك

تەژىك [«ت ت د»] تاجىك

تەسەك، تۇرمىش△ [«ت ھ»] كىشى ئىسمى

تەسمەك «تەزمەك» كە قاراڭ

تەسق تاشق△[«تۈن»، «كىۆل»] ئەسكەر چىقىرىش، ئەسكەر، قوشۇن ئەۋەتىش

تەسك [«ئۇت»] ① ياردەم؛ ② تىقتىدار

تەشۈك [«ت ت د»] تۆشۈك، يېرىق؛ سېرىق ئەت يېرىقى، چىقۇق

تەشك [«ت ت د»] ئاچكۆز

تەف [«ت ت د»] ھىيلە

تەك I [«ت ت د»] ① مۇنداقلا، ئانچىكىم؛ ② تىنچ، شۈك: تەك كەلدىم — مۇنداقلا كەلدىم؛ تەك تۇر — تىنچ تۇر، شۈك تۇر

تەك II [«ئال»] يالغۇز، پەقەتلا؛ «تەگ» كە قاراڭ

تەكە [«ت ت د»] ① ئەركەك كېيىك؛ ② تېكە

تەكرە [«ئال»] «تەگرە» گە قاراڭ

تەكرەكى «تەگرەكى» گە قاراڭ

تەكزىم دۆۋە (پاختا ۋە باشقا نەرسىلەرنىڭ دۆۋىسى)

تەكزىن [«ئال»] ئايلىنىپ يۈرمەك؛ ئىككىلەنمەك

تەكسىنچ «تەگزىنچ» كە قاراڭ

تەكسىنمەك [«ئال»] «تەگزىنمەك» كە قاراڭ

تەكشۈرمەك [«تۇر»] «تەگشۈرمەك» كە قاراڭ

تەكلەنمەك ئويماق

تەكمەك [«تۇر»] «تەگمەك» كە قاراڭ

تەكملىگ «تەگملىگ» كە قاراڭ

تەكنىمەك [«مان»] «تەگنىمەك» كە قاراڭ

تەگ [«ت ت د»] دەك، تەك (ئوخشىتىش ياردەمچىسى)

تەگەرە [«تۇر»] دائىرە، مۇناسىۋەتلىك ئىش

تەگرە I [«ت ت د»] چۆرە، ھالقا، دائىرە؛ [«ماي»، «ئال»، «چاس»] ئەتراپ

تەگرە II [«ت ت د»] كاجۇۋا

تەگرەك [«ت ت د»] ھەرقانداق بىرنەرسىنىڭ چۆرىسى، ئەتراپى

تەگرەكى [«ئال»] ئەتراپىدىكى، چۆرىدىكى

تەگرىكلە [«ماي»] ئەتراپىغا يىغىلماق؛ چۆرىسىگە يىغىماق

تەگرىكلەمەك [«تۇر»] تۆت ئەتراپىنى چۆرىدىمەك، قورشىماق

تەگرىنچ [«ئال»] ① دائىرە؛ مۇھىت؛ ② باب، ئابزاس

تەگزىن [«ماي»] يۆگەلمەك، ئايلانماق، [«ئىك»] چۆگىلىپ‑
مەك، [«ش ت»] ئايلىنىپ يۈرمەك

تەگزىنچ I [«ماي»] يۆگەم، جىلد، [«كۆل»، «ش ت»] تۇم، كىتاب

تەگزىنچ II [«ماي»] قايىنام

تەگزىنچلەن [«ماي»] يۆگەلمەك

تەگزىندۈرمەك [«ئۆت»] ئايلاندۇرماق

تەگزىنمەك [«تۇر»] ساياھەت قىلماق، ئايلانماق

تەگشۈر [«چاس»] ئۆزگەرمەك

تەگشۈرمەك [«ئال»] ئۇلاشتۇرماق، ئىرىشتۈرمەك

تەگشۈرۈشمەك [«ئۆت»] ئالماشتۇرۇلماق، ئۆزگەرتىلمەك

تەگشۈلمەك [«قوج»] ئۆزگەرتمەك، ئالماشتۇرماق

تەگشىلمەك [«تۇر»، «ئال»] «تەگشۈرۈشمەك» كە قاراڭ

تەگلۈك [«تۇر»] قارىغۇ؛ تۇتۇق

تەگلۈگ [«تۈر»] «تەگلۈك» كە قاراڭ

تەگلىرمەك ئايلاندۇرماق، پىرقىراتماق؛ پىرقىرىتىلماق

تەگمە [«ت ت د»] ھەممە، ھەرقانداق؛ ئۇچرىغانلا

تەگمەك [«ئۇت»] ئۇلاشماق، ئىرىشمەك

تەگنە [«ت ت د»] تەڭنە

تەگۈرتمەك [«ئۇت»] ئىرىشتۈرمەك، يەتكۈزمەك

تەگۈرتۈرمەك ئۇلاشتۇرماق، يەتكۈزمەك

تەگۈرمەك [«ت ت د»] تەگكۈزمەك، يەتكۈزمەك

تەگى I ئۇرۇق - تۇغقان

تەگى II [«ئۇت»]... غا ئوخشاش؛ ئانچە پەرقلەنمەسلىك

تەگىر [«ت ت د»] يېقىنلاشماق؛ ئۇچراشماق

تەگىرمەن [«ئۇت»، «ت ت د»، «تۈر»] تۈگمەن

تەگىرمى [«ئال»] ئەتراپ، چۆرە

تەگىرمىلەمەك [«ئال»] چۆرىدىمەك، ئايلاندۇرماق

تەگىرمىلەيۇ ئايلىنىپ، چۆرىدەپ

تەگىس «تەگىش II» گە قاراڭ

تەگىش I [«ت ت د»] ① ئاش ئېتىش؛ بىر - بىرىگە
لوقما يېدۈرۈش؛ ② ھەر نەرسىنىڭ ئاخىرى،
تۈگىشى

تەگىش II تېگىش؛ ئۇچرىشىش، يېقىنلىشىش؛ مۇناسىۋەت

تەگىشمەك كۆزەتمەك

تەگىلمەك [«ت ت د»] (كۆزى) تۇتۇلماق، قاراڭغۇلاشماق:
ئانىڭ كۆزى تەگىلدى — ئۇنىڭ كۆزى تۇتۇلۇپ
كۆرمەس بولۇپ قالدى

تەگىم [«ئۇت»] ۋاقىت، مۇددەت

تەگمىسىز [«ساي»] ئەرزىمەس؛ [«نېس»] ھاجەتسىز؛ لاياقەتسىز

تەگىملىك [«ئال»، «ئۇت»] لايىق، لاياقەتلىك بولغان

تەگىملىگ I [«ماي»] تېگىشلىك؛ سازاۋەر

تەگىملىگ II [«ئال»، «كۆل»] لازىم

تەگىن I [«ت ت د»] خاقان ئوغۇللىرىغا بېرىلىدىغان ئۇنۋان

تەگىن II [«ت ت د»] تېيىن

تەگىن III [«ماي»، «ش ت»] ئېرىشمەك، يەتمەك

تەگىنچ [«ئال»] «تەگىن III» كە قاراڭ

تەگىندەچى [«ماي»] ئېرىشكۈچى، بەھرىمەن بولغۇچى

تەگىنمەك قوبۇل قىلىنماق؛ يېقىنلاشماق؛ ئېرىشمەك؛ [«ئال»] ھۆرمەتكە ئىگە بولماق؛ ياخشى ئىش قىلماق؛ ھېس قىلماق

تەگىن ئۆگە [«ماي»] شاھزادە دانىشمەن (ۋەلىئەھد)

تەڭ I [«ت ت د»] باراۋەر؛ [«تۇر»] ئوخشاش؛ لايىق

تەڭ II [«ت ت د»] ئىمكان، پۇرسەت

تەڭ III [«ت ت د»] جاي

تەڭ IV [«ت ھ»] تارازا (ئېغىرلىق ئۆلچەم ئەسۋابى نامى)

تەڭ V [«ت ت د»] قىزىقارلىق نەرسە

تەڭە [«ئە ت»] سىلىشتۇرماق

تەڭەرمەك [«ت ت د»] تەڭلەشتۈرمەك

تەڭەش [«ت ت د»] ئوخشىماق، تەڭ بولماق

تەڭەشمەك [«ت ت د»] تەڭلەشمەك

تەڭەك [«ت ت د»] هاۋا

تەڭ تەڭ [«ئەت»] ئوخشاشمايدىغان؛ قاتارلىق

تەڭتۈرمەك [«ت ت د»] ئۇچۇرماق

تەڭدە [«ت ت د»] كۆلچەك

تەڭرى تەڭرى، ئىلاھ؛ ئاسمان؛ «تڭرى» گە قاراڭ

تەڭرىتەم «تەڭرىدەم» گە قاراڭ

تەڭرىچى [«قوج»] تەڭرىگە خىزمەت قىلىدىغان

تەڭرىدەم [«ماي»] تەڭرىلىك، ئىلاھىي

تەڭرىكەن [«ت ھ»] تەڭرى خان (ھۆرمەت نامى)

تەڭرىلى [«قوج»] تەڭرىلىك

تەڭرىلىك [«قوج»] ئىبادەتخانا؛ [«ق ب»] خۇداگۇيى

تەڭرىلىگ تەڭرىلىك، ئىلاھىي؛ دىندار، مۆمىن

تەڭرىم [«قوج»] ھەزرەتلىرى؛ [«ئال»] ئۇلۇغ

تەڭسىز [«ماي»] نامۇۋاپىق، [«ت ت د»] مۇۋاپىق بولمىغان

تەڭكەشمەك ئېلىشماق، قارشىلاشماق

تەڭلەمەك ئۆلچىمەك، ھېسابلىماق

تەڭلەنچسىز [«ئال»] ئۆلچەمسىز؛ ھېسابسىز، سانسىز

تەڭلىگ [«چاس»]... غا ئوخشىشىدىغان، ئۆلچەكلىك؛ تەڭ

تەڭىز [«ت ت د»، «ئو»] دېڭىز

تەڭىلمەك چۈشمەك، تۆۋەنلىمەك، «تاڭىلماق» قا قاراڭ

تەلتۈرمەك [«ت ت د»] تەشتۈرمەك

تەلگەنمەك [«ت ت د»] ئاچچىقلانماق، تېرىكمەك

تەلمەك [«ت ت د»] تەشمەك: ئەرتام تەلدى — ئادەم تام تەشتى

تەلمۈرمەك ئىزدىمەك؛ ئۈمىد كۈتمەك؛ ھەسرەت چەكمەك

تەلۋ [<ئوغ. «ت ت د»] تەلۋە، ئەخمەق، ھاماقەت

تەلۈك [«ئۈت»] يېمەكلىك، يېگىلى بولىدىغان نەرسلەر

تەلىك [«ت ت د»] ئېغىز، تۆشۈك؛ جىرا

تەلىم [«ماي»] كۆپ، نۇرغۇن، [«ت ت د»] تولا، جىق، [«ئو»] سانسىز

تەلىم تەسىم [«ماي»] ھەددى ـ ھېسابسىز

تەلىم ئۈكۈش [«ماي»] كۆپلىگەن، نۇرغۇنلىغان، سانسىز

تەلىنمەك [«تۇر»] يېزىلماق، ئېچىلماق

تەم [«ت ت د»] دەم، تىرەك (ئىشىك، دەرۋازىلارنى تاقاشقا ئىشلىتىلىدىغان)

تەمەك تەگمەك، يەتمەك

تەمبىن سۈيۈقلۇق ئۆلچەم نامى

تەمرەگۈ [«ت ت د»] تەمرەتكە

تەمۈر I [«ت ت د»] تۆمۈر

تەمۈر II [«ئوت»] كىشى ئىسمى

تەمۈركەن [<ئوغ. «ت ت د»] ئوق باشقى

تەمىچى [«ت ھ»] كىشى ئىسمى

تەمىر I [«تۇر»] «تەمۈر I» گە قىلراڭ

تەمىر II «تەمۈر II» گە قاراڭ

تەمىرچى [«ئۈت»] تۆمۈرچى

تەمىرلىگ تۆمۈرلۈك؛ تۆمۈردىن

تەنبىن [«ئۈت»] «تەمبىن» گە قاراڭ

تەنسى [«ئر»] پادىشاھ، تەڭرىقۇت

تەنمەك [«قوج»] «تانماق» قا قاراڭ

تەنلمەك ساۋابلىق ئىزدىمەك

تەۋ ① بۇزۇق، يامان؛ ② ئالدىماق

تەۋە [«ت ت د»] تۆگە

تەۋرىلمەك [«ئال»] ئۆزگەرمەك؛ ئايلانماق

تەۋسى [«ت ت د»] داستىخان، شىرە

تەۋسىز ھىيلىسىز؛ ساپ

تەۋشەلمەك [«ت ت د»] چىگىشلەشمەك

تەۋكۈر [«چاس»] جادۇگەرلىك؛ جادۇگەر، سېھىرگەر، سېھىرگەرلىك

تەۋلەمەك [«قوج»] ئالدىماق؛ ئالداتماق

تەۋلۈگ [«ت ت د»] ئالدامچى، ھىيلىگەر

تەۋلىگ [«تۇر»] «تەۋلۈگ» كە قاراڭ

تەۋمەك I [«ت ت د»] ئالدىماق

تەۋمەك II [«ت ت د»] تارتماق، ئۆتكۈزمەك: ئول ئەتىگ سىشقا تەۋدى — ئۇ گۆشنى زىخقا ئۆتكۈزدى.

تەۋمەك III ئىزماق، رەتلىمەك

تەۋرمەك [«تۇر»] ئۆرۈمەك، تەرجىمە قىلماق، ئاغدۇرماق

تەۋنمەك [«ت ت د»] كىرىشىپ كەتمەك، باشلىماق: ئەر ئەلىگىن ئۇۋۇندى تەۋنىدى — يىگىت قولىنى ئۇۋۇلاشقا باشلىدى

تەيەڭ تىيىن

ترازۇق [«قوج»] «تارازۇق» قا قلراڭ

ترخان «تارقان» غا قاراڭ

تزرزۇل «درزۇل» غا قاراڭ

ترك «تەرك» كە قاراڭ

تىركىن [«تۇر»] دەرھال، شۇ زامان، تېز

ترىتمەك يانىماق؛ ياقماق

تردزۇل [<سان] ئۇچ چىشلىق

تساك [<خەن. «ئال»] ① ئىسكىلات، ئامبار؛ ② ساقلانغان ئاشلىق؛ ③ خەزىنە

تساكچى △ [«ئۇت»] خەزىنىچى، ئىسكىلاتچى، ئامبارچى

تسۇن بەرمەك

تسۇي [«تۇر»] گۇناھ

تسۇيلۇغ گۇناھلىق

تسۇيۇرقا [«ئال»] ئېچىنماق، ئىچ ئاغرىتماق، ئىچى ئاغرىماق

تسۇيۇرقاماق [«ئال»] شەپقەت قىلماق

تسى ئىن چۇن [<خەن. «ش ت»] شەپقەتنامە

تسى ئىن سى قەدىمكى چاڭئەن شەھىرىدىكى بىر ئىبادەتخانا نامى

تك I [«كۆل»] پەقەت، پەقەتلا

تك II «تەك» كە قاراڭ

تڭرى I تەڭرى، ئىلاھ؛ روھ

تڭرى II كۆك، ئاسمان

تڭرى III [«تۇر»] سۆلەتلىك، ھەشەمەتلىك

تڭرىدەم تەڭرىلىك، تەڭرىنىڭ؛ ئاسماننىڭ

تڭرىكەن [«قوج»] مەرتىۋە، دەرىجە

تكرىم [«تۇر»] تەكرىم، ئىلاھىم

تكىلمەك «تەكىلمەك» كە قاراڭ

تمغا «تامغا» غا قاراڭ

تمر △ «تەمىر» گە قاراڭ

توبۇلغاق [«ت ت د»] ① بىر خىل دورا ئوت؛ ② يەل تولغاق، قولۇنجى (ئاشقازان، ئۈچەيدە پەيدا بو- لىدىغان بىرخىل كېسەل)

توبىق △ [«ئۇت»] توپۇق

توپ I [«ت ت د»] بىرخىل يېمەكلىك

توپ II [«تۇر»] جەمئىي، ھەممىسى

توپراق [«تۇر»] يەر، زېمىن

توپولۇ توپلانغان، يىغىلغان

توپۇ تۆپە، چوققا

توپۇز [«ث ت د»] كېلەڭسىز: توپۇزيۈك — كېلەڭ- سىز يۈك

توپۇل [«ماي»] تارمار قىلماق

توپۇلماق [«ث ت د»] ① تېشىلمەك: ئۆت توپۇلدى — تۆ- شۈك تېشىلدى؛ ② يەشمەك، سالماق: ئەرتونىن توپۇلدى — يىگىت تونىنى (كىيىمىنى) سالدى

توپىق △ [«ث ت د»] ① چۆگەن بىلەن ئۇرۇپ ئويناىدىغان توپ؛ ② بىرخىل يېمەكلىك، غىزا

توپىن △ [«ئىك»] يېرىلماق، دەز كەتمەك، بۇزۇلماق

توت پۈتۈن، تولۇق

توتاماق تۆۋەن سانىماق، تۆۋەن مۆلچەرلىمەك

تونغۇرماق «تودغۇرماق» قا قاراڭ

تۇتۇقماق [«ت ت د»] داتلاشماق: قىلىچ تۇتۇقتى — قىلىچ داتلاشتى، قىلىچنى دات باستى

تۇتۇنچسۇز [«قۇج»] تويغىنىنى بىلمەي

تۇتى △ «تۇئۇرى» غا قاراڭ

توخرى [«ماي»] قەدىمكى مىللەت نامى

توخۇرماق «توغۇرماق» قا قاراڭ

توخۇم «توغۇم» غا قاراڭ

توخماق △ ئۇرماق، «توقماق» قا قاراڭ

تود I [«چاس»] توي؛ تويماق

تود II تولۇق، پۈتۈنلەي

تود III قىممىتى يوق، بۇزۇق

تودااماق «توتاماق» قا قاراڭ

تودتولىي △ [«ماي»] ① كارغا كەلمەيدىغان، ئەرزىمەس؛ ② كۆپ

تودغۇر [«ت ت د»] تويدۇرماق

تودغۇرماق [«ئال»] «تودغۇر» غا قاراڭ

تودلىچ [«ق ب»] بىر خىل قۇشنىڭ نامى

تودماق [«تۇر»] تويماق

تود ئۇچۇز [«چاس»] بەختسىز، كېلىشمەسلىك

تودۇرماق «تودغۇر» غا قاراڭ

تودۇنچسۇز تويماس

تودۇنماق [«ت ت د»] تويۇنماق

تور I [«تۇر»] بىلىق تۇتىدىغان تور

تور II [«كۆل»] ئورۇقلىماق

تورچى △ تور بىلەن ئوۋ ئوۋلىغۇچى

تورقۇ [«تۇر»، «ئۇت»] يىپەك

تورۇش [«تۇر»] تالاشماق، ۋارقىراشماق، قىزىرىشماق

تورۇغ I [«ئال»] ئورۇق، كۈچسىز، ئاجىز

تورۇغ II [«ت ت د»] تورۇق ئات

تورۇق I [«تۇن»] «تورۇغ I» گە قاراڭ

تورۇق II سۈزۈك

تورۇلتۇرماق [«ئال»] غەلىبە قىلماق، يەڭمەك

تورۇلدۇرماق [«تۇر»] سۈزمەك، سۈزۈلدۈرمەك، سۈزۈكلەشتۈرمەك

تورۇلماق سۈزۈلمەك، سۈزۈكلەشمەك

تورۇم [«ت ت د»] بوتا، بوتىلاق

تورى تورقى △ [«ماي»] ئاداۋەتخور

تورىغ △ قۇيرۇق

تورىغا △ [«ت ت د»] تورغاي

توز I [«ئر»] توپا - چاڭ، توزۇندا

توز II [«تۇر»] پاراشوك

توز III بىرخىل دەرەخ

توزغۇرماق [«ت ت د»] تويدۇرماق، تويغۇزماق؛ زېرىكتۈرمەك

توزماق [«تۇر»] چىقماق، كۆتۈرۈلمەك

توزۇرماق [«ت ت د»] تويغۇزماق: مەن ئانى توزۇردۇم — مەن ئۇنى تويغۇزدۇم

توسقۇ [«ئال»] توسقۇن، توسالغۇ

توسماق [«تۇر»] جاھىللىق، قوپاللىق

توسۇ «تۇسۇ» غا قاراڭ

توسۇن I [«ت ت د»] توسۇن (مىنىلمىگەن، كۆندۈر
گەن تاي)

توسۇن II [«ماي»] توسۇن، بەڭباش

توسۇن III [«تۇر»] ۋەھشىي، قوپال، قەبىھ

توسىق △ [«كۇل»] توق

توش [«مۇي»] چوكا مۇز، نۆكچە مۇز

توش باشى [«قۇج»، «مان»] سازلىق، كۆللۈك

توشغۇرماق I [«ت ت د»] توشقۇزماق: ئۇل ئەۋىن تاۋار
توشغۇردى — ئۇ ئۆيىنى مال بىلەن توشق

توشغۇرماق II [«ت ھ»] ھۇجۇم قىلماق، باسقۇرماق

توشقۇرماق [«ئۇت»] تولدۇرماق، توشقۇزماق

توشى △ «توش» قا قاراڭ

توغ I [«كۇل»] چىقماق

توغ II [«ت ت د»] توزان (ئاتلارنىڭ تۇياقلىرىدىن
چاڭ - توزان)

توغا I [«ت ت د»] كىسەللىك؛ [«ئال»] كىسەل،

توغا II [«ئىك»] تۇغما، كىچىكىدىن تارتىپلا

توغاسىز △ [«ئال»] ساق، سالامەت

توغان [«ئر»] بۈركۈت تىپىدىكى بىر خىل قۇش

توغراغۇ [«ت تب»] دەرەخ يىلىمى، توغراق يىلى

توغرانماق [«ت ت د»] توغراۋاتقاندەك كۆرۈنمەك

توغرۇ [«ئۇت»] توغرا، خاتاسىز

توغرۇتۇملىدۇ △ [«ت ھ»] پۈتۈنلەي، تولۇق، ساق

توغرۇلماق توغرالماق، پارچىلانماق

توغرى △ [«ئۇت»] «توغرۇ» غا قاراڭ

توغرىل I △ [<كەن. «ت ت د»] قىزا (ئىچىگە دورا ـ دەرمانلىق گۆش تىقىلغان ئۆچەي)

توغرىل II △ [«ئۇت»] كىشى ئىسمى

توغسۇق تۇغۇش

توغسىق △ [«كۆل»] (كۈن) چىقىش

توغماق [«ئال»] تۇغۇش، تۇغماق

توغمىس △ [«ت ھ»] پۇشت، ئۇرۇق ـ ئەۋلاد

توغمىش △ [«ئۇت»] ئۇرۇق ـ تۇغقان

توغمىشىم △ تۇغقىنىم، ئۇرۇق ـ ئەۋلادىم، پۇشتۇم

توغۇ [«ئال»] ئادەت، قانۇن، ئەنئەنە

توغۇرغۇلۇق تۇغمىدىغان ۋاقىت، پەيت

توغۇرماق I [«تۇر»] تۇغدۇرماق

توغۇرماق II ئاتلانماق، ئىلگىرىلىمەك، تاجاۋۇز قىلماق

توغۇز «توقۇز» غا قاراڭ

توغۇم تۇغۇلۇش، دۇنياغا كېلىش

توغى △ [«ق ب»] تۇمان، توزان

توغىر △ [«ماي»] تاج

توغيوق [«ش ت»] دۇنياغا كەلمەك، تۇغۇلماق؛ تۇغۇلغان

توق I [«ت ھ»] يېتەرلىك، تولۇق

توق II [«ت ىب»] بىرلەشمەك، ئارىلاشماق؛ ئارىلاشتۇرماق

توقا «توغا» غا قاراڭ

توقاماق [«تۇر»] «توقىماق» قا قاراڭ

توقتامىش △ [«ئۇت»] كىشى ئىسمى

توقتى △ [«ئۇت»] كىشى ئىسمى

توقرى △ [«ئۇت»] «توخرى» غا قاراڭ

توقسۇن [«ت ت د»] توقسان

توقلۇق تەمۇر [«ئۇت»] كىشى ئىسمى

توقلى △ [«ت ت د»] ئالتە ئايلىق قوزا

توقماق «توغماق» قا قاراڭ

توقۇ [«تۇر»] ئۆرپ - ئادەت، مۇراسىم، مەرىكە

توقۇچ [«ت ت د»] توقاچ

توقۇرقا [«ت ت د»] ئىۋرىق ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش نەرسە-لەرنىڭ جوغىسى

توقۇرقاق [«كۇل»] قانائەتچان، مەغرۇر

توقۇز [«ماي»، «تۇر»] توققۇز (سان)

توقۇزۇنچ [«قوچ»] توققۇزىنچى

توقۇشماق [«ت ت د»] ئۇرۇشماق، توقۇنۇشماق: بەگلەر تو-قۇشتى — بەگلەر توقۇنۇشتى (ئۇرۇشتى)

توقۇلماق [«ت ت د»] ① توقۇلماق: بۆز توقۇلدى — بۆز (رەخت) توقۇلدى؛ ② ئۇرۇلماق: ئەر توقۇل-دى — ئادەم ئۇرۇلدى؛ ③ سوقۇلماق: قىلىچ توقۇلدى — قىلىچ سوقۇلدى

توقۇلۇغ قانۇنى، نىزامى، ئۆرپ - ئادىتى

توقۇلىغ △ [«ئۇت»] «توقۇلۇغ» قا قاراڭ

توقۇم I [«ت ت د»] سويۇلىدىغان مال

توقۇم II «توغۇم» غا قاراڭ

توقۇماق ① توقۇماق؛ ② ئۇرماق

توقى I △ [«كۆل»] ① ئۇرماق؛ ② توقۇماق، ياسىماق

توقى II △ [«ماي»] (دەرەخ) تىكمەك

توقىت △ [«كۆل»] ① ئۇرغۇزماق؛ ② قۇرماق، تىكلىمەك

توقىتماق △ ① ئۇرغۇزماق؛ ② قۇرغۇزماق، توقۇتماق

توقىتىلماق △ [«ئال»] ئۇرۇلماق، سوقۇلماق؛ تەۋرەنمەك

توقىش I△ [«ت ت د»] توقۇنۇش، ئۇرۇش، جەڭ؛ سوقۇلماق، سوقۇشماق، ئۇرۇشماق

توقىش II △ [«ت ت د»] كىشى ئىسمى

توقىشماق △ ئۇرۇشماق، جەڭ قىلماق

توقىغا △ [«ئال»] دۇمباق چالىدىغان توقماق

توقىغۇ △ «توقىغا» غا قاراڭ

توقىلىغ △ [«ئال»] نەپىس، نازۇك

توقىماق I △ [«ت ت د»، «چاس»] توقماق، مۇشتا

توقىماق II △ [«تۇر»] ئۇرماق، ئەزمەك، توقماقلىماق

توقىنماق △ [<ئوغ.«ت ت د»] سوقۇلماق، ئۇرۇلماق: ئەر تامغا توقىندى — ئادەم تامغا سوقۇلدى

توڭ [«ت ت د»] پۈتەي: توڭ نەڭ — پۈتەي (ئىچى كاۋاك بولمىغان) نەرسە

توڭا I [«ماي»، «چاس»، «ئەت»] باتۇر، قەھرىمان

توڭا II مەرتىۋە، دەرىجە

توڭا ئالپ ئەر [«ق ب»] قەھرىمان ئەر - يىگىت

توڭالاماق [«ت ت د»] باتۇرلۇق قىلماق

توڭالىغ △ كۈچلۈك، قۇدرەتلىك

توڭتارماق [«ئال»] ئايلانماق، ئۆزگەرمەك، ئۆرۈلمەك

توڭتارلماق △ دۆگىلىمەك، «توڭتارماق» قا قاراڭ

توڭدارماق «توڭتارماق» قا قاراڭ

توڭرا [«ت ت د»] ① دۆم: ئەر توڭرا تۈشتى — ئادەم
دۆم چۈشتى؛ ② توڭرا (بەدەندىكى كىر)

توڭلاماق ئۇرماق

توڭلۇغ ئۇرۇلغان

توڭما [«ت ھ»] كىشى ئىسمى

توڭماق [«ت ت د»] توڭلىماق

توڭۇز I [«ت ت د»] توڭگۇز، چوشقا

توڭۇز II [«ئال»] قۇرت - قوڭغۇز

توڭۇزچى △ [«تۇر»] توڭگۇز باققۇچى، چوشقا باققۇچى

توڭىت △ [«ماي»] رۇس تۇرناق، غادىيىۋالماق

تولاماق [«ئۇت»] ئۆرۈمەك، تەرجىمە قىلماق؛ «تولغاماق»
قا قاراڭ

تولپ پۈتۈن، ھەممىسى، [«ئال»] تولۇق

تولپ ئەتۆز پۈتۈن بەدەن

تولتۇرماق [«ت ت د»] تولدۇرماق

تولغات ئازابلىماق؛ ئازابلاندۇرماق، جاپا چەكتۈرمەك

تولغاتماق [«تۇر»] پاراكەندە قىلغۇزماق، ئازابلاندۇرماق

تولغاغ I [«ت ت د»] سۆكە، ھالقا

تولغاغ II [«ت ت د»] تولغاق، جاپا

تولغاق [«ئال»] كىسەل، ئىزىلىش، سىقىلىش

تولغاماق ئىنجىقلىماق، بىئارام بولماق

تولغانماق ① پاراكەندە بولماق، ئاغرىماق، ئاغرىنماق؛
② ئۆزگەرمەك، ئايلانماق

تولغۇق [«ئال»] «تولغاق»قا قاراڭ

تولقاق «تولغاق» قا قاراڭ

تولقانماق چۆرىدىمەك، ئايلانماق

تولقۇق [«قۇج»] خالتا

تولۇ [«ت ت د»] تولۇق، تولغان، لىق؛ [«تۇر»] پۈتۈن

تولۇمI [«ت ت د»، «ق ب»] ئۇرۇش قورالىلىرى،
قورال - ياراغ

تولۇمII تولۇق، مۇكەممەل

تولۇملانماق [«ت ت د»] قوراللانماق

تولۇملۇغ [«ت ت د»] قوراللىق، قوراللانغان

تولۇن تولۇق، پۈتۈن

تولۇي دېڭىز

تولىI △ [«ت ت د»] تولا، مۆلدۈر

تولىII [«قۇج»] بىر نەرسىنىڭ ئەتراپى، چۆرىسى

تولىIII [«ئىدك»] «تولۇ»غا قاراڭ

توملۇدۇ توغرا، دۇرۇس، ئادىل

توملۇغ خاپا بولغان، رەنجىگەن

توملى △ [«ت ت د»] توڭلىماق، قاتماق، ئۈيۈماق

تۇملىتماق △ سوۋۇتماق، مۇزلاتماق

توملىماق △ سوۋۇماق، مۇزلىماق

تومۇرماق [«ت تب»] ئاقماق؛ قاناش، ئېقىش، تېمىش

تون [«ت ت د»] تون، كىيىم، چاپان

توناغۇ [«تۇر»] كىيىم - كېچەك

توناماق ياسىماق، بېزىمەك؛ كىيدۈرمەك

تونسۇز تونسىز، كىيىمسىز

تونلۇغ [«ئۇت»، «قوچ»] تونلۇق (رەخت)؛ تون كىيگەن كىشى

تونيۇقوق كىشى ئىسمى

تۇئۇز «توز»غا قاراڭ

تۇئۇزۇن «توسۇن»غا قاراڭ

تۇئۇسن △ «توسۇن»غا قاراڭ

تۇئۇن «تون»غا قاراڭ

توۋرى △ «توۋرى» غا قاراڭ

توۋىل △ [«ت ت د»] كىچىك دۇمباق

تۇئى I [«تۇر»] ① شەھەر؛ ② قوماندانلىق شتابى؛ قارارگاھ، «توي I»گە قاراڭ

تۇئى II [«ئۇت»] زىياپەت، توي - مەرىكە

توي I [«ت ت د»] قارارگاھ، قوشۇن قارارگاھى

توي II [ت ت د»] لاي، ساپال لىبىي، ساپال ياسايدىغان لاي

توي III [«ت ت د»] ئوردا، خان سارىيى

توي IV [«تۇر»] بايرام

توي V [«ق ب»] بىر خىل قۇشنىڭ نامى

تويغۇن [«كۆل»] ئۇرۇق - ئەۋلاد، ئەۋلاد

تويلا [«ماي»] توپلانماق، يىغىلماق

تويلاپ [«ماي»] توپلىنىپ، يىغىلىپ

تويۇن «تويىن»غا قاراڭ

تويىن △ [<خەن. «ماي»، «كۆل»، «ش ت»] راھىب

تويىنتويىن △ [«ماي»] توپ - توپ

تۇ [«موي»] توسماق؛ توسالماق

تۇبۇرغان [«ت ت د»] تاغ جىلغىسى

تۇپا قەبىلە ۋە مەرتىۋە نامى

تۇپلۇ [«ت ت د»] گۆر، يەرلىك

تۇپۇلغاق [«تۇر»] سانجىپ ئاغرىماق، سانجىماق

تۇت «تۇد»غا قاراڭ

تۇتا [«ئال»] «تۇدا»غا قاراڭ

تۇتاماق «توتاماق» قا قاراڭ

تۇتاياغ «تۇتياق»قا قاراڭ

تۇتاياق «تۇتياق»قا قاراڭ

تۇتچى I △ [«تۇر»] دائىم، داۋاملىق، ئۇزۇلمەي

تۇتچى II △ [«ت ت د»] قوشنا

تۇتسۇغ [«ت ت د»] ۋەسىيەت

تۇتسۇق [«ئال»] تۇتۇلماق

تۇتسۇقماق I [«ت ت د»] تۇتۇلماق، تۇتقۇن بولماق، [«ئال»] سولانماق

تۇتسۇقماق II [«ئال»] ياپماق، ئەتمەك

تۇتشۇقماق [«تۇر»] توپلانماق

تۇتشى △ [«ت ت د»] تۇتاش، يانداش، قوشنا

تۇتغاق I [«ت ت د»، «ق ب»] ① تىل تۇتىقۇچى (كېپچىسى دۈشمەننىڭ كۆزەتچىلىرى بىلەن ئالدىنقى ئايغاقچىلىرىنى تۇتۇش ئۈچۈن ئەۋەتىلگەن ئاتلىق قىسىم)؛ ② دۈشمەننىڭ ئالدىنقى قىسمى

تۇتغاق II ئەكس سادا، ئۇچۇر

تۇتغۇرماق قىلماق؛ قۇرماق؛ ئىش قىلماق

تۇتغۇن [«ت ت د»] تۇتقۇن، ئەسىر

تۇتقۇ [«ئۇت»] يېپىق؛ ئىگەللەكلىك

تۇتقۇغ [«ئۇت»] گۆرۈگە قويۇلغان نەرسە

تۇتما [«ت ت د»] ساندۇق

تۇتماچ [«ت ت د»] چۆپ (بىر تۈرلۈك يېمەكلىك، غىزا)

تۇتماق I [«تۇر»] تۇتماق، قولغا چۈشۈرمەك

تۇتماق II ساپ، تۇتقۇچ

تۇتۇرقان [«ت ت د»] گۈرۈچ

تۇتۇز [«ش ت»] ① تاپشۇرماق؛ تۇتقۇزماق؛ ②باغلىماق

تۇتۇزماق [«ت ت د»] تاپىلىماق، جورىماق؛ [«ئال»] ھاۋالە قىلماق؛ بۇيرۇق قىلماق

تۇتۇش [«ت ت د»] ① كايىش، قاتتىق گەپ قىلىش؛ ② كىشى ئىسمى

تۇتۇشماق [«ئال»] تۇتۇشۇش

تۇتۇغ [«ت ت د»] ① تۇتۇق، گۆرۈ، رەنە؛ ② تۇتقاقلىق

تۇتۇق I [«ت ت د»] پىچىۋېتىلگەن، ئاختا

تۇتۇق II [«ماي»] ئەمەل، مەنسەپ نامى؛ [«ت ھ»] مەرتىۋە

تۇتۇق بىر [«ت ھ»] بالا قىلىۋالماق، بالا قىلىپ بەرمەك

تۇتۇقلۇغ [«ئال»] باشلىقلىق، ئەمەلدارلىق، مەرتىۋىلىك

تۇتۇك [«ئۇت»] ئەمەل نامى

تۇتۇلتۇرماق [«تۇر»] تۇتۇلماق، تۇتۇلدۇرماق؛ ئىپتىلادۇرماق

تۇتۇلۇنچ [«ئو»] جەڭ قىلماق، ئىلىشماق، ئۇرۇشماق

تۇتۇنچسىز [«ئال»] تۇتۇلمايدىغان

تۇتۇنچۇ [«ت ت د»] ئاسراندى: تۇتۇنچۇ ئوغۇل — ئاسراندى ئوغۇل

تۇتۇنماق تۇتۇلماق

تۇتياغ «تۇتياق» قا قاراڭ

تۇتياق چىلىك باغلانغان

تۇتياقماق ھەممىنى باغلىماق

تۇجىت قاسساپ

تۇد [«ت تب»] تۇتماق

تۇدا [«ئىك»] خەتەر، خەۋپ؛ خېيىم — خەتەر، بالا - قازا

تۇداسىز △ [«قوج»] خەتەرسىز، خەۋپسىز

تۇداماق «توتاماق»قا قاراڭ

تۇدداسىز △ [«قوج»] «تۇداسىز»غا قاراڭ

تۇدرىچ [<ئار. «ت ت د»] قىغ، ماياق، تېزەك

تۇدماق «تۇتماق»قا قاراڭ

تۇدۇلتۇرماق «تۇتۇلتۇرماق»قا قاراڭ

تۇدۇن [«ت تب»] توسالغۇغا ئۇچرىماق، توسۇلۇپ قالماق

تۇدۇنچ [«قوج»] تارتىنماق، تەپ تارتماق

تۇدۇنچسۇز [«قۇج»] ھاياسىز

تۇدۇنماق «تۇتۇنماق»قا قاراڭ

تۇرا [«ت ت د»] ① قالقان؛ توسما تام؛ ② يوشۇرۇنماق؛ [«ق ب»] قورغان، قەلئە

تۇراق [«ئەت»] ئاز ئۇچرايدىغان

تۇرالىغ △ [«قۇج»] جانلىق، ئويناق، تېتىك

تۇربۇن [«ت ت د»] ئاختۇرۇش، سۈرۈشتۈرۈش

تۇربۇنلانماق [«ت ت د»] ئىزدەنمەك، سۈرۈشتۈرمەك

تۇربى △ [«ت ت د»] ئەگەشكۈچى، ياردەمچى

تۇرپى △ موزاي، توپاق

تۇرچى △ [«ت ھ»] كىشى ئىسمى

تۇرغۇرI [«موي»] ھايات كەچۈرگۈزسەك، كۈن كەچۈرگۈزمەك

تۇرغۇرII [«ت ت د»] تۇرغۇزماق

تۇرغۇرIII [«ت ت د»] ئاجىزلاشتۇرماق

تۇرغۇرا [«ق ب »] بەھرىمەن قىلىپ

تۇرغۇرماق [«ت ت د»] ① تالدۇرماق، ھاردۇرساق، ھالىدىن كەتكۈزمەك؛ ② تۇرغۇزماق، قوپقۇزماق؛ قوپۇرماق

تۇرغۇرۇقۇد تۇرمۇش كەچۈرۈشكە يول قويماق

تۇرغىنچارا △ دەرھال؛ نېمە بولۇشتىن قەتئىينەزەر

تۇرق ئۇزۇنلۇق، يىراقلىق

تۇرقارماق «تۇرقۇرماق»قا قاراڭ

تۇرقارۇ [«تۇر»، «ئىك»، «چاس»] داۋاملىق؛ پۈتۈنلەي

تۇرقۇ [«تۇر»] يىپەك مال

تۇرقۇرماق [«تۇر»] «تۇرغۇرماق»قا قاراڭ

تۇرقۇغ [«ت ت د»] تارتىنىش، ئىزا تارتىش

تۇرقۇغلانماق [«ت ت د»] تارتىنماق، ئۇيالماق، ئەيمەنمەك

تۇرقۇن [«ت ت د»]: تۇرقۇن سۇۋ — تۇرغۇن سۇ

تۇرقى △ [«ماي»] كەكلىكى

تۇرقىنماق △ [«ت ت د»] تارتىنماق، ئۇيالماق، ھېيىقماق

تۇرلاق [«ت ت د»] ئورۇقلاپ كەتكەن مال ياكى ھايۋان (قېرىپ، ئورۇقلاپ، ئاجىزلىشىپ كەتكەن ئادەملەرمۇ شۇنداق دېيىلىدۇ)

تۇرما [«ت ت د»] تۇرما، تۇرۇپ (كۆكتات)

تۇرماقI [«ت ت د»] ئورۇقلىماق

تۇرماقII [«ئال»] ئورنىدىن تۇرماق، كۆتۈرۈلمەك

تۇرمىش △ كىشى ئىسمى

تۇرمىشتەمۇر△ [«ت ھ»] كىشى ئىسمى

تۇرۇ [«ئۇت»] پۈتۈن، ھەممىسى، تامامەن، تولۇق

تۇرور [«ت ت د»] «دۇر»، «تۇر» مەنىلىرىنى بىلدۈرىدۇ (ئۆتكەن زامان شەكلى ۋە مەستىرى بولمىغان كەلگۈسى زامان پېئىلى): ئول تاش تۇرۇر — ئۇ تاشتۇر

تۇرۇر مۇكسۇز [«ت ھ»] كىشى ئىسمى

تۇرۇس [«ت ھ»] قونماق، تۈنىمەك؛ قونۇش، تۇرۇش

تۇرۇش [«ت ت د»] «تۇرۇش»قا قاراڭ

تۇرۇشچى [«ئال»] جەڭ قىلغۇچى

تۇرۇشلۇغ [«ئال»] مۇداپىئە قىلىنغان، جەڭ قىلىنغان

تۇرۇشماق [«ئال»] جەڭ قىلماق

تۇرۇغ I [«ت ت د»] تۇراق؛ تۇرا، تاغ تۇرا

تۇرۇغ II [«سۇ»] تۇزالغۇ ئۆي، ئۆي - جاي

تۇرۇغ III [«ئۇت»] تۇرۇش، دەم ئېلىش

تۇرۇغ IV [«ئۇت»] ئوتلاق

تۇرۇغ V [«تۇر»] ساپ، سۈزۈك، ئوچۇق

تۇرۇغساماق [«ت ت د»] تۇرغۇسى كەلمەك

تۇرۇق I [«ت ت د»] ئورۇق

تۇرۇق II [«ت ت د»] تۇرماق، توختىماق، [«ق ب»] ئورۇن، تۇرار جاي

تۇرۇق III [«ئۇي»] يورۇق، يورۇقلۇق، ئايدىڭ

تۇرۇقلۇق [«ت ت د»] ئورۇقلۇق، ئاجىزلىق

تۇرۇقماق [«ت ت د»] تۇرۇپ قالماق، يىغىلماق؛ ئۇيىماق؛ قان تۇرۇقتى — قان ئۇيۇپ قالدى.

تۇرۇلدۇرماق «تۇرۇلدارماق»قا قاراڭ

تۇرۇلماق I [«ت ت د»] زېرىكمەك

تۇرۇلماق II «تورۇلماق»قا قاراڭ

تۇرۇم I [«ت ت د»] بويلام (ئېگىزلىك ياكى چوڭقۇرلۇق ئۆلچىمى)

تۇرۇم II ① ئەھۋال؛ ② شارائىت

تۇرۇم ئارا [«ماي»] شۇ ئارىدا، [«ئال»] دەرھال، شۇ ھامان

تۇرۇنماق I [«ت ت د»] ئورۇقلىماق، جۇدىمەك

تۇرۇنماق II [«ت ت د»] تۇرۇۋالماق، توختىۋالماق

تۇرى باقشى △ [«ت ھ»] كىشى ئىسمى

تۇريا [«تۇر»] چارەك، تۆتتىن بىر

تۇز I [«ت ت د»] گۈزەل، چىرايلىق

تۇز II تۈز

تۇز III تۇر

تۇزاق I [«ئەت»] ئورا، تۇزاق، قىلتاق

تۇزاق II [«ت ت د»] سۆيۈملۈك

تۇزاقچى △ تۇزاق قۇرغۇچى، تۇزاق قويغۇچى

تۇزغۇ [«ت ت د»] يولغا چىققان تۇغقان ياكى تونۇشلارغا يوللۇق ئۈچۈن بېرىلىدىغان يېمەك-لىك؛ سوۋغا

تۇزۇ [«تۇر»] «تۇسۇ»غا قاراڭ

تۇزۇمچى △ يول توسۇيدىغان

تۇزۇن I [«ت ت د»] يېزا ئاقساقىلى، يېزا باشلىقى

تۇزۇن II [«ت ت د»] كۆكبېشى، مىراب (يۇرت ئەھلىگە سۇ تارقىتىپ بەرگۈچى كىشى)

تۇس I [«ئال»] ۋاقىت، چاغ

تۇس II ئۇچراشماق

تۇسماق III «تۇس II »گە قاراڭ

تۇسۇ I [«ماي»] مەنپەئەت، [«ش ت»] نەپ؛ [«تۇر»] پايدا؛ ھوسۇل

تۇسۇ II [«ت ت د»] پايدا، شىپا

تۇسۇقماق [«ت ت د»] شىپا بولماق، پايدا قىلماق

تۇسۇلماق [«ت ت د»] ياقماق، پايدا قىلماق؛ قاملاشماق؛ [«تۇر»] پايدىلانماق

تۇسۇلۇغ پايدىلىق

تۇش I [«ت ت د»] تەڭ، تەڭتۇش

تۇش II [«ئەت»] ئوخشاش

تۇش III [«تۇر»] ھەمراھ، قېرىنداش؛ «ئەت» ئۇلپەت، شېرىك

تۇش IV [«ت ت د»] ئۇدۇل

تۇش V [«ئال»] تويۇقسىز، تاسادىپىي

تۇشا [«ت ت د»] پۇتلاشماق، قەدىمى قالايمىقانلاشماق

تۇش تەڭ [«ئەت»] ① تەڭ - باراۋەر؛ ② سېلىشتۇرماق

تۇشقۇرماق «توشغۇرماق»قا قاراڭ

تۇش قىل △ [«ت ت د»] قوشۇلماق، ئۇچراشماق؛ قونماق

تۇشماق [«ت ت د»] دۇچ كەلمەك، ئۇدۇل كەلمەك، ئۇچراشماق

تۇشنا [«ت ت د»] ياپماق، سىلىماق

تۇشۇرماق [«ت ت د»] ئۇچراشتۇرماق

تۇشۇشماق ئۇچراشماق

تۇشت [«ئۇت»] «تۇجىد»قا قاراڭ

تۇغ I [«ت ت د»] ①دۇمباق (خاننىڭ ھوزۇرىدا چېلىنىدىغان دۇمباق)؛ ② تۇغ، بايراق، ئەلەم

تۇغ II [«ت ت د»] ①توغ، توغان: سۇۋقا تۇغ ئۇر — سۇغا توغ باغلا؛ ②ھەرقانداق بىر نەرسىنىڭ قاپقىقى، ياپقۇچى؛ ③ توسالغۇ

تۇغ III [«تۇن»] بارگاھ، قارارگاھ

تۇغا كىيسەلمىك، «توغا»غا قاراڭ

تۇغراغ [<ئوغ. «ت ت د»] خاقاننىڭ مۆھرى (تامغىسى)؛ خان يارلىقى

تۇغرۇ [«ت ت د»] قىلىچ، پىچاق ۋە خەنجەرگە ئوخشاش
نەرسىلەرنىڭ سىپىنى چىكىتىش ئۈچۈن، ئۇنىڭغا
تىقىپ قويۇلىدىغان ئىنچىكە تۆمۈر زىخچە

تۇغزاغ [«ت ت د»] ئۇرۇش ۋاقتىدا خاقان تەرىپىدىن ئەسكەرلەر-
گە بېرىلىپ، ئۇرۇش تۈگىگەندە قايتۇرۇۋېلىنىدىغان ئات

تۇغساق [«ت ت د»] تول، تول خوتۇن

تۇغساماق [«ئال»] ئاجىزلىساق، ئورۇقلىماق

تۇغسۇغ [«ت ت د»]: كۈن تۇغسۇغ ــ كۈنچىقىش، شەرق

تۇغلۇغا ساۋۇت، دۇبۇلغا

تۇغلىغ △ تۇغلۇق، بايراقلىق

تۇغمىش △ [«ماي»] تۇغۇلغان، ئەۋلاد

تۇغۇت [«تۇر»] كۈننىڭ چىقىشى

تۇغۇرماق [«ت ت د»] تۇغماق: ئۇراغۇت ئوغۇل تۇغۇردى ــ
خۇتۇن ئوغۇل بالا تۇغدى

تۇغۇم [«تۇر»] تۇغۇش؛ بارلىققا كېلىش

تۇغيۇق [«ماي»] تۇغۇلغان

تۇكشۇ [«ت ت د»] شامدان

تۇكلۇق [«ئو»] تۈكلۈك

تۇكۇ [«ت ت د»] گاس، پاك، قۇلىقى ئېغىر

تول [«كۈل»] ياپماق، ئەتمەك، تىسماق

تولات [«ئۇت»] كىشى ئىسمى (ئايالنىڭ)

تولاس [«ت ت د»]: تولاس يۈز ــ تاتارغان يۈز،
سۆرۈن چىراي

تولدراماق [«ت ت د»] تارقالماق

تۇلقۇق [«ت ت د»] پۈدەلگەن تۇلۇم؛ «تۇلقۇق» قا قاراڭ

تۇلماق I [«ت ت د»] ئۇرماق

تۇلماق II تولدۇرماق

تۇلۇق تۇلۇم، تېرە خالتا

تۇلۇك [«ت ت د»، «تۇر»] چېكە

تۇلۇم [«ت ت د»] «تولۇم I» گە قاراڭ

تۇلۇن I تولۇن ئاي

تۇلۇن II [«ت ت د»] ① چېكە (ئادەمنىڭ چېكىسى)؛
② يۈگەننىڭ ئوڭ ۋە سول چېكىلە كلىرىدىكى نەرسىلەر

تۇلىش △ دەرىجە

تۇم [«ت ت د»] ① سوغۇق؛ ② ياردەمچى سۆز: تۇم
قارا ئات

تۇماغۇ [«ت ت د»، «ئۇتسب»، «ت تسب»] تۇمۇ، زۇكام

تۇماق [«تۇر»] قاپلىماق، ياپماق؛ تۇتماق

تۇمان [«تۇر»] تۇمان، قاراڭغۇلۇق

تۇمانلىغ △ [«قوچ»] تۇمانلىق

تۇمسۇغ تۇمشۇق

تۇمشۇق [«ت ت د»، «ق گ»] تۇمشۇق، قۇش تۇمشۇقى

تۇمشۇقلۇغ تۇمشۇقلۇق

تۇمشىق △ «تۇمسۇغ»قا قاراڭ

تۇملۇغ [«ت ت د»] سوۋغات

تۇملۇق «تۇملۇغ»قا قاراڭ

تۇملىتماق △ [«ت ت د»] سوۋۇتماق، مۇزلاتماق

تۇملىغ △ [«ت ت د»،«كۆل»،«ش ت»] سوغۇق، زىمىستان

تۇملىق △ «تۇملىغ» قا قاراڭ

تۇمۇس [«تۇن»] ئېتىكلىك، يىپپىقلىق، قاپلاقلىق؛ ئېتىلىپ قالغان، قامال قىلىنغان

تۇملىماق △ [«ئال»] سۇۋۇماق، مۇزلىماق

تۇن [«ت ت د»] تۇنجى: تۇن ئوغۇل — تۇنجى بالا

تۇنچۇ [«ت ت د»] لوقما

تۇنچۇقماق [«ت ت د»] تۇنجۇقماق

تۇنچى △ [«ت ت د»] سىيىسماق، چىرىماق

تۇنماق [«ت ت د»، «تۇر»] تۇتۇلماق، ئېتىلمەك، توسالماق: كۆك تۇندى — هاۋا تۇتۇلدى؛ قاپۇغ تۇندى — قوۋۇق ئېتىلدى

تۇئۇش «تۇش» قا قاراڭ

تۇۋرا [«ت ت د»] هەرىكەت قىلماق؛ كۆچەيمەك

تۇۋۇرماق [«ت ت د»] دىك قىلماق، دىككايتماق: ئات قۇلاقىن تۇۋۇردى — ئات قۇلىقىنى دىك قىلدى

تۇياغ [«ت ت د»] تۇياق

تۇيماق [«رۇ»] تۇيماق، تۇيۇپ قالماق؛ [«تۇر»] هېس قىلماق؛ تونۇماق

تۇيۇز [«ماي»] يەتكۈز

تۇيۇزماق [«قوج»] ئاگلاتماق، تۇيغۇزماق

تۇيۇغ [«ت ت د»] تۇيۇق

تۇيۇغسۇز [«تۇر»] تۇيۇقسىز

تۇيۇنماق [«تۇر»، «ئال»] ئاڭلىماق، هېس قىلماق

تۇيىن △ [«ت ت د»] بېخىل، پىخسىق

تۆبۇ تۆپە، ئۇستى، يۇقىرى

تۆبۇرە I [«ئال»] پۇتۇنلەي

تۆبۇرە II [«ئال»] ئاستى، تۆۋەن تەرىپى

تۆبۇن [«ئال»] تۆپىسى بىلەن

تۆپۆ [«قۇج»] «تۆبۇ»گە قاراڭ

تۆپۇ [«ماي»، «نىبس»] تۆپە، چوققا، يۇقىرى

تۆپۇلە [«ت ت د»] ئۇرماق، دۇمبالىماق

تۆت تادۇ [«ق ب»] ئوت، سۇ، هاۋا، تۇپراقتىن ئىبارەت تۆت ماددا

تۆتكەل [«قۇج»] «تۇكەل» گە قاراڭ

تۆتۇشلۇگ [«تۇر»] دۇشمەنلىك

تۆتۇكچى [«تۇر»] هاكىم، هۆكۇمدار

تۆر I [«ت ت د»] چاڭ - توزان

تۆر II [«ئال»] تۆر، ئالدى، دەسلەپكى؛ شەرەپ ئورنى، هۇرمەت جايى

تۆرە [«ت ت د»] «تۆر II» گە قاراڭ؛ ئۆينىڭ تۆرى: تۆرە يوقلادى — تۆرىگە چىقتى

تۆرەت [«ئەت»] «تۆرۇت» كە قاراڭ

تۆرت [«ئال»] تۆت (سان)

تۆرت بەلتىر [«ت تىب»] تۆت كوچا ئېغىزى

تۆرت بەلدىر [«ت تىب»] «تۆرت بەلتىر» گە قاراڭ

تۆرتدىن ياندىن، تۆت تەرەپتىن

تۆرتكۇل [«ت ت د»] تۆت چاسا، تۆت بۇرجەك

تۆرتكىل تۆت قىرلىق، تۆت تەرەپلىك؛ تۆت بۇرجەك

تۆرتۈنچ تۆتىنچى

تۆرچىمەك [«ئال»] پەيدا بولماق، تۆرەلمەك، پارلىقلاتقاكەلمەك

تۆرلۈگ «تۆرلۈگ» گە قاراڭ

تۆرۈ I [«ماي»] ① قانۇنى تۈزۈم؛ ② مۇراسىم

تۆرۈ II [«ئال»] ① قانۇن؛ ② ئۆرپ - ئادەت، قائىدە، قائىدە - يوسۇن

تۆرۈ III [«ت ھ»] ① تۇغماق؛ ② تۆرەلمەك

تۆرۈ IV ھايات قالماق؛ ياشىماق

تۆرۈت [«ئەت»] ياراتماق، پەيدا قىلماق، تۇغدۇرماق

تۆرۈتمەك [«تۇر»] «تۆرۈت» كە قاراڭ

تۆرۈ توغ [«ئال»] مۇراسىم

تۆرۈچە [«قوج»] قائىدە بويىچە، قانۇن بويىچە

تۆرۈچى [«تۇر»] قانۇنچى

تۆرۈسىز [«تۇر»] قانۇنسىز، قائىدىسىز، تەدبىرسىز

تۆرۈلۈك [«ئال»] «تۆرۈلۈگ» كە قاراڭ

تۆرۈلۈگ توقۇلۇغ [«ماي»] قائىدە - يوسۇنلۇق، [«تۇر»] قانۇنلۇق، قائىدىلىك

تۆرۈمەك [«ت ت د»] تۆرەلمەك، يارىتىلماق

تۆز [«ماي»،«ش ت»] يىلتىز، ماھىيەت، [«تۇر»] تومۇر، ئاساس، [«ت ت د»] تۈپ، ئەسل

تۆزكەرىنچىسىز [«تۇر»] ئاساسى بولمىغان، چىك (پۇختا) بولمىغان

تۆزلۈگ I [«ماي»] ماھىيەتلىك؛ نەسەبلىك؛ ئاساسلىق، مەنبەلىك، يىلتىزلىق

تۆزلۈگ II [«ت تب»]... سەۋەبىدىن

تۆزمەك [«ت ت د»] ئىچىرقىماق

تۆزۈ [«ماي»] پۈتۈنلەي، تامامەن؛ [«ئەت»] ھەممىسى

تۆزۈكۆنى [«ماي»] تۈز، توغرا، تولۇق

تۆزۈگۈ [«تۈر»] پۈتۈنلەي، تولۇق

تۆزۈن [«تۈر»] ① كېلىپ چىقىشى ياخشى، ئېسىل؛ ② تولۇق، تۈگەل

تۆزى [«ئەت»] «تۆزۈ» گە قاراڭ

تۆزيىلتىز [«ماي»] مەنبە، يىلتىز

تۆسەنگۈ ئورۇن، ئورۇن - كۆرپە

تۆشەك I [«ت ت د»] تۆشەك، ئورۇن - كۆرپە، «تۆسەنگۈ» گە قاراڭ

تۆشەك II [«ئال»] يايماق، سالماق

تۆشەك III [«ئۈت»، «ئال»] كارىۋات

تۆشەلمەك [«ت ت د»] سېلىنماق: تۆشەك تۆشەلدى — تۆشەك (ئورۇن) سېلىندى

تۆشەمەك ئورۇن سالماق

تۆشەنمەك ئورۇن سېلىنماق

تۆش باشى △ [«قوج»] پاتقاقلىق، چوڭقۇرلۇق، كۆلنىڭ چوڭقۇر جايى

تۆكەتى [«قوج»] «تۆكەتى» گە قاراڭ

تۆكەدى [«قوج»] «تۆكەتى» گە قاراڭ

تۆكلۈنمەك I [«ت ت د»] تۆكۈلمەك: سۈۋ تۆكلۈندى — سۇ تۆكۈلدى

تۆكلۈنمەك II ئايرىلماق

تۆكمەك تۆكمەك، ئايرىماق

تۆكۈز [«ت ت د»] ئەۋلىيا چىراي

تۆكۈك ئىلاھىنىڭ شەرىپى ئۈچۈن يەرگە تۆكۈلگەن شاراب (هاراق)

تۆكۈن I [«ت ت د»] داغ، تامغا

تۆكۈن II تۆكۈلگەن

تۆكۈنمەك «تۆكۈنمەك»كە قاراڭ

تۆگەللىگ [«قوچ»] «تۆگەللىگ»كە قاراڭ

تۆگۈ [«تۇر»] تېرىق؛ باش، باشاق

تۆگۈن [«تۈن»] تامغا، بەلگە

تۆگى [<ئوغ.«ت ت د»] ئاقلانغان تېرىق؛ سۆك

تۆگۈل [«ت ت د»] ئۆمىدسىزلەنمەك، كەچمەك (ۋاز كەچمەك)

تۆڭت [«ئىك»] تۆۋەنگە ساڭگىلاتماق، غۇلاتماق

تۆل I [«تۇر»] تۆل، نەسىل؛ نەۋرە، ئەۋلاد

تۆل II [«ئو»] بوغاز بولماق

تۆلەچ [«ئۇت»] تۆلىمەك

تۆلەك [«ت ت د»] ئىغىر - بېسىق، خاتىرجەم، بىغەم، تىنچ

تۆلەمەك [«ئۇت»] تۆلەپ بەرمەك

تۆل بوغاز ھامىلدار بولماق

تۆلۈك I [«چاس»] كۈچ، كۈچ - قۇۋۋەت

تۆلۈك II ھاياجانلىنىش، زوقلىنىش

تۆلىك [«ماي»] جاسارەت، غەيرەت

تۆمكە هىيلە - نەيرەڭ، سۇيىقەەت

تۆمكەسىز هىيلىسىز، سۇيىقەستىسىز

تۆنمەك [<ئوغ. «ت ت د»] قايىتماق: ئۇل ئەۋنگە تۆندى — ئۇ ئۆيىگە قايتتى

تۆ I [«ماي»، «ت ت د»] تۆك (بەدەندىكى تۆك)

تۆ II [«ت ت د»] رەڭ، تۆس

تۆ III هەر تۈرلۈك، هەر خىل

تۆئەردۆ [«ت ھ»] كىشى ئىسمى

تۆب [«ئال»]«تۆپ» كە قاراڭ

تۆبەنچىك [«ئۇت»] ئويغانغان

تۆبلۆگ «تۆپلۆگ» گە قاراڭ

تۆبۆت [«ئال»] ① قەدىمكى مىللەت نامى؛ ② قەدىمكى يۇرت نامى

تۆپ تۆپ، ئاساس، يىلتىز

تۆپسۆز ئاساسسىز، يىلتىزسىز

تۆپكەر I [«ماي»] تەتقىق قىلماق، يەشمەك

تۆپكەر II [«ئال»] تۆگەتمەك، پۈتكۈزمەك

تۆپكەرمەك [«ئال»، «تۇر»] چوڭقۇرلاشتۇرماق، يەللىگە يەتكۈزمەك

تۆپگەرمەك I [«ت ت د»] تېگى - تەكتىنى سۈرۈشتۈرمەك

تۆپگەرمەك II [«ئال»] «تۆپكەرمەك» كە قاراڭ

تۆپلۆگ [«تۇر»] ئاساسلىق، يىلتىزلىق

تۆپۆ [«ت ت د»] تۆپە، يۇقىرى، يۇقىرىسى

تۆپۆت «تۆبۆت» كە قاراڭ

تۆپۈرمەك [«ت ت د»] شامال چىقماق: تۆپى تۆپۈردى — شامال چىقىپ توپا سورىدى

تۆپۈن [«ت ت د»] ئاشنىڭ تۆۋى، قازان تۆۋى (غىزا- تاماقنىڭ قالدۇقى)

تۆپى [«ت ت د»] بوران، بوران - چاپقۇن

تۆپىر [«ت ت د»] شامال چىقماق

تۆت [«ت ت د»، «ت تسب»] ئىس چىقماق، ئوت كەتمەك

تۆتەك [«ت ت د»] ئىشۈرىق ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش نەرسىلەرنىڭ جوغىسى

تۆترۆم I [«ش ت»] ناھايىتى؛ ھەتتا

تۆترۆم II [«ئال»] چوڭقۇر

تۆترۆم III قاتتىق، كەسكىن

تۆتزۆك «تۆتسۆك» كە قاراڭ

تۆتسۆك [«قۇج»] «تۆتسۆگ» گە قاراڭ

تۆتسۆگ [«قۇج»] ئىسلانغان نەرسە

تۆتسۆگلۆك [«ئال»] ئىسرىقدان

تۆتسۆلۆگ [«تۇر»] ئىسرىق، ئىسرىقلىق

تۆتمەك تۆتۈن (ئىس) چىقماق

تۆتۆرلۆگ [«ماي»] ھەر تۆرلۆك

تۆتۆرمەك [«ت ت د»] كۆشكۆرتمەك: ئول ئاڭار ئىت تۆتۆردى — ئۇ ئىتنى ئۇنىڭغا كۈشكۈرتتى

تۆتۆش [«تۇر»] سوقۇش، ئۇرۇش؛ [«ت ت د»] ئۆزئارا ئۇرۇشۇش

تۆتۆشلۆگ [«تۇر»] دۈشمەن توسالغۇسى، قارشىلىق

تۆتۆشمەك [«تۇر»] تۇتۇشماق، سوقۇشماق

تۆتۆن I [«ت ت د»] ياندۇرماق

تۆتۆن II [«قۇج»] تۆتۆن، تۇمان

تۆتۆنلۆگ تۆتۆنلۆك، تۇمانلىق

تۆدۆس [«ت تب»] ① ئۇسسىماق؛ ② «تۆتۆش»كە قاراڭ

تۆدۆش «تۆتۆش» كە قاراڭ

تۆدۆشمەك «تۆتۆشمەك» كە قاراڭ

تۆر [«تۇر»] تۆرلۆك، تۆر

تۆرپىك [«ت ت د»] چوپسا

تۆرپىگۆ [«ت ت د»] «تۇرپىك» كە قاراڭ

تۆرتمەك ياقماق

تۆرتۆر [«ئو»] يۆگىمەك

تۆرتۆل [«ت ت د»، «ت تب»] سۆرتمەك؛ سۆرتۆلمەك

تۆرتۆم ئەقىللىق، قابىلىيەتلىك

تۆرتۆنگۆ [«تۇر»] يۆز ماي

تۆرتۆنمەك [«ت ت د»] سۆركىمەك، سۆركىۋالماق؛ سۆر-

كەۋاتقاندەك كۆرۆنمەك

تۆرچىمەك پەيدا بولماق، بارلىققا كەلمەك

تۆرچىمەكسىز پەيدا بۆلمىغان، ۋۇجۇدقا كەلمىگەن

تۆرد [«ت تب»] سۆرتمەك

تۆرك I تۆرك

تۆرك II كۆچ، قۇۋۋەت، كۆچ - قۇۋۋەت

تۆركلۆگ كۆچلۆك، قۇۋۋەتلىك

تۆركۆن [«ت ت د»] قەبىلە

تۆرگەك [«ت ت د»] بوغچا، بوغجۇما

تۆرگۈن [«قۇج»] قېتىم؛ رەت؛ يول

تۆرلۈگ [«ئال»، «ت ھ»] تۆرلۈك، ھەر خىل

تۆرلۈن [«ت ت د»] تۆرۈلمەك، يۆگەلمەك

تۆرلۈنمەك [«ت ت د»] تۆرۈلمەك، پۆكلەنمەك، يۆگەلمەك

تۆرمەك I [«ت ت د»] تۆرمەل

تۆرمەك II تۆرمەك، پۆكمەك

تۆرۈت [«ت ت د»] ياراتماق

تۆرۈك I «تۆرك I» گە قاراڭ

تۆرۈك II «تۆرك II» گە قاراڭ

تۆرۈڭ [«تۆر»] غەيرەتلىك، تىرىشچان

تۆز I [«ت ت د»] يۇرت: ئىل تۆز — ئەل-يۇرت؛ ئىرق، نەسىل، قەبىلە

تۆز II [«ئۇت»] توغرا، قۇسۇرسىز

تۆز III [«ت ت د»] باراۋەر، تەڭ، ئوخشاش

تۆز IV [«ت ت د»، «ت تب»] تاتلىق ئۈزۈم ھارىقى، شاراب (مۇسەللەس)

تۆزە [«قۇج»] ھەممىسى، تامامەن، پۈتۈنلەي

تۆزەرمەك [«ت ت د»] تۈزلەنمەك، تۆزەلمەك

تۆزكەرىنچسىز [«ماي»] تەڭداشسىز، ئادىل

تۆزلۈگ [«تۇن»] خاراكتېر

تۆزلۈنمەك [«ت ت د»] «تۆزەرمەك» كە قاراڭ

تۆزمەك تىزماق، تۈزلىمەك

تۆزمىش [«تۇر»] كىشى ئىسمى (ئاياللارنىڭ)

تۆزۆ I [«ئال»] پۆتۆنلەي؛ [«تۇر»] پـۆتـۆن، تـولـۇق؛
«تـۆزۆ» گە قاراڭ

تۆزۆ II [«ئال»] قۇسۇرسىز، ھەقىقىي

تۆزۆ تۆكەتى [«ماي»] تەلتۆكۆس

تۆزۆكمەك [«تۇر»] تەڭ قىلماق، ئوخشاش قىلماق

تۆزۆل [«ت ت د»] تۆزىمەك؛ تەڭكەش، ماس

تۆز ئۆلۆش [«ت تىب»] ئوتتۇرا ھېساب بىلەن، ئۆلۆش

تۆزۆم [«ق ب»] پاك قەلبلىك كىشىم، ئىسىل تەبىئەتلىكىم

تۆزۆن I [«ت ت د»] تىۆزۆتلۆك، مـۇلايىم، يـاۋاش ئادەم؛
[«چـاس»] كـەمتـەر، تۆز؛ ئوبـدان، يـاخـشى؛
[«ماي»] ئالىيجاناب، ساپ دىل، توغرا، تۆز كۆڭۆل؛
[«ئال»،«ق ب»] ئىسىل، تۆزۆك

تۆزۆن II [«ئال»] تولۇق

تۆزۆنلۆگ [«ت ت د»] تۆزۆت قىلماق، تارتىنماق

تۆس [«ت ھ»] ئۆسۆم

تۆسە [«ئال»] چۆشكۆرمەك

تۆسەمەك [«ئال»] «تۆسە» گە قاراڭ

تۆسۆلمەك [«تۆزۆلمەك»] كە قاراڭ

تۆش I [«ماي»] ھوسۇل، مېۋە، نەتىجە

تۆش II [«ئال»، «ت ھ»] «تۆس»كە قاراڭ

تۆش III [«قوج»] مۇكاپات

تۆشەك [«ئال»] كارىۋات، سۆكە (سۇپا)؛ كۆرپە

تۆشەمەك [«ئال»] «تۆسەمەك» كە قاراڭ

تۆشرۆم [<ئار. «ت ت د»] ئېگىرىلگەن بىر كاللەك يىپ

تۆشسۈز [«تۈر»] نەتىجىسىز، ھوسۇلسىز

تۆشلەن [«ت د»، «ت تىب»] يىغىلماق، توپلانماق

تۆشلەنمەك [«ت ت د»] ئارام ئالماق، قونماق

تۆشلۈگ [«تۈر»] مېۋىلىك، يېمىشلىك

تۆشمەك I [«ماي»] چۈشمەك، يىقىلماق

تۆشمەك II ئولتۇرۇشلۇق يەر

تۆشۈتلەنمەك [«تۈر»] خىيال قىلماق، ئويلىماق

تۆشۈرگۈ [«ت ت د»] چۈشۈرگە

تۆشۈرمەك چۈشۈرمەك

تۆشۈك I [«ت ت د»] چۈشكۈن، ھۆررۈن، لامزەللە

تۆشۈك II [«ئۇت»] ئىلىم - بىرىم، قەرز

تۆشۈمەن [«ئۇت»] ئەمەل نامى

تۆشۈن [«ق ب»] قونالغۇ، چۈشكۈن، ئۆتەڭ

تۆشمەل [«ئو»] ۋەزىر

تۆشى ئۆتلىسى △ [«ماي»] نەتىجىسى - ھەققى

تۆك [«ئۇت»] «تۆ I» گە قاراڭ؛ يۇڭ، قوي يۇڭى

تۆكەتمەك تۈگەتمەك، پۈتكۈزمەك

تۆكەتى تامام، تۈگىدى

تۆكەدى «تۆكەتى» گە قاراڭ

تۆكەگۈ سەرپ قىلغان

تۆكەل [«تۈر»] تولۇق، تامامەن، پۈتۈنلەي، [«ئىك»] تۈگەل

تۆكەللىگ [«ئال»] پۈتۈنلەي، تولۇق؛ [«كۆل»] يېتەرلىك

تۆكەمەك [«ئال»] پۈتمەك، تۈگىمەك

تۆكەمەيۈك تۆگىمىگەن

تۆكلۈگ I [«ت ت د»] قارىغۇ، كۆر

تۆكلۈگ II تامام، تاماملاشقان

تۆكلۈگ تۆمەنلىگ [«ماي»] بىرقانچە تۆمەن، نەچچە تۆمەن

تۆكمەك پۈرلەشمەك

تۆكۈپ تەز [«موي»] قېچىپ پەتراپ كەتمەك

تۆكۈز [«ت ت د»]: تۆكۈز ئات — پېشانىسىدە تەڭگىدەك ئېقى بار ئات، قاشقا ئات

تۆكۈنمەك [«تۇر»] تولدۇرماق

تۆكى ئاقلانغان گۈرۈچ، ئاقلانغان دان

تۆگ [«ت ت د»] تۈگمەك، چىگمەك، باغلىماق

تۆگە [«ت ت د»] ئىككى چىشلىق موزاي

تۆگەك [«ت ت د»] توقۇناق(ئارغامچىنىڭ ئۇچىغا باغلىنىپ، ئارتىقنى چىگىتىدىغان ياغاچ ئىلمەك)

تۆگەل [«ماي»] ھەممە، بارلىق، «تۈكەل» گە قاراڭ

تۆگىسىن تۆگۈن

تۆگنەمەك [«تۇر»] يانىماق

تۆگۈن بۇقاغۇ [«ماي»] كىشەن

تۆگۈنۈك [«ئر»] ھاۋا چىقىدىغان، ھاۋا ئالماشتۇرىدىغان ئېغىز، تۈڭلۈكچە

تۆڭۈتمەك [«ت ت د»] ساڭگىلاتماق: ئەر باشىن تۆڭۈتتى — ئادەم بېشىنى ساڭگىلاتتى

تۆڭۈر I راھىبلارنىڭ دۇمبىقى

تۆگۆر I [«تۇر»] قۇدا، قۇدا ـ باجا؛ [«ت ت د»] ئايال تەرەپنىڭ تۇغقانلىرى

تۆگۆر بۆشۆك [«ئىك»] قۇدا ـ باجا

تۆل [«ئال»] چۆش

تۆلت ياستۇق

تۆلتەمەك [«قۇج»] گۆزەللەشتۆرمەك

تۆلتۆرمەك ئۇرماق؛ تەگمەك

تۆلكۆ [«ئال»] تۆلكە

تۆلۆكلۆگ [«ئو»،«تۇن»] تۆكلۈك

تۈلۈك I [«ت تب»] «تۆلۆكلۆگ» گە قاراڭ

تۈلۈك II [«تۇر»] شاپتۇل

تۈلۈك III دورا ـ دەرمان

تۆلت [«ئال»] «تۆلت» كە قاراڭ

تۆمرۆك [جۇغ. «ت ت د»] داپ

تۆمسە [ئار. «ت ت د»] مۇنبەر

تۆمكە I [«ماي»] ① بىلىمسىز، نادان، ساددا؛ ② تەنتەك، دۆت

تۆمكە II [«ئال»] جاھىل

تۆن كېچە، قاراڭغۇلۇق

تۆنەرمەك [«ت ت د»] كەچ كىرمەك، قاراڭغۇ چۈشمەك، قاراڭغۇلۇق قاپلىماق

تۆنەرىگ [«قۇج»] قاراڭغۇلۇق

تۆنەك [ئار. ت ت د»] قاماقخانا، زىندان

تۆن تۆنلە [«ماي»] تۆن كېچىدە

تۆنچ [«ئۆت»] تینچ، راھەت

تۆنله I [«ت ت د»] تۆن كیچچه

تۆنله II تۆنەش، تۆنسمەك

تۆنلۆك دیرزه، تۆكلۆك

تۆئۆ چاچ، «تو I» گه قاراڭ

تۋار «تاۋار» غا قاراڭ

تۋراتماق [«تۆر»] ئستەرمەك؛ سۆرمەك؛ ئۆزارتماق

تۋراق [«تۆر»، «ئىك»] تیز، شۆ ھامان

تیتۆرمەك [«ت ت د»] دیگۆزمەك

تیتىلمەك [«ت ت د»] تیتىكلەنمەك، زیرەك بولماق، ئەقىلگە كىرمەك: ئوغلان تیتىلدی — بالا ئەقىلگە كىردی

تیرسگەك [«ت ت د»] ① یىگىناسقۆ؛ ② بیغش، قولنىك بىغىشى

تیگی [«ت ت د»] كیچىلەردە ئاڭلىنىدىغان گۆك - مۆك ئاۋاز

تیگیت [«ت ت د»] «تەگىن» نىڭ كۆپلۆكی؛ «تەگىن» گه قاراڭ

تیگىن [«ت ت د»] شاھزاده؛ «تىگىن» گه قاراڭ

تیگمەك [«ت ت د»] پەرۋاز قىلماق

تیۋازن [«ئەت»] كەمتەر؛ ھۆرمەت بىلەن باش ئىگىش

تی I [«تون»] سۆزلىمەك

تی II △ [«تۆر»] دائىم، داۋاملىق، ئۆزۆلمەي

تیت I △ [«ت ت د»] تۆز ئۆسىدىغان ئارچا دەرىخی؛ [«تۆر»] قارغاي

تىت II [«ئىك»، «ئال»] تىتماق

تىت III [«ماي»]، تاشلىماق، [«ئال»، «ئىك»] تاشلىۋەتمەك، ۋاز كەچمەك

تىتدىك [«ئال»] پارچىلاش، ئۆزىنى پىدا قىلىش

تىترەتمەك [«قوج»] تىترەتمەك

تىترۇ I [«ماي»] تىكلىپ قارىماق، ئۇدۇل قارىماق؛ [«ئال»] ئېتىبار بەرمەك

تىترۇ II [«ئال»] ① دىققەت بىلەن، تىك، كەسكىن؛ ② چىڭ، مۇستەھكەم

تىتروم I [«ماي»] ئىنتايىن

تىتروم II كەسكىن

تىتروم تەرىك [«ماي»] چوڭقۇر

تىتسى I △ [<خەن. «ماي»،«ش ت»] شاگىرت، [«كىۋل»] مۇرىت، ئوقۇغۇچى، ئۆگەنگۈچى

تىتسى II مۇئەللىم، ئۆگەتكۈچى

تىتماق △ ① تىتماق، پارچىلىماق، ئايرىماق؛ ② يىراقلاشتۇرماق

تىتمەك [«قوج»] سادىغا قىلماق، بەرمەك

تىتۇرۇ [«ماي»] تىكىلىپ

تىتىر [«ت ت د»،«ق ب»] ھىنگان (چىشى) تۆگىنىڭ يەنە بىرخىل نامى

تىتىرمەك مىدىرلىماي تۇز قارىماق

تىترۇ [«تۇر»] «تىترۇ» گە قاراڭ

تىتىز [«ت ت د»] قىرتاق، تىتىزنەڭ ــ قىرتاق نەرسە، ھېلىلىدەك قىرتاق نەرسە

تىتىغ △ «تىدىغ» قا قاراڭ

تىتىغسىز △ «تىدىغسىز» غا قاراڭ

تىتىغلىغ △ «تىدىغلىغ» قا قاراڭ

تىتىك I [«ت ت د»] ئاغرىق

تىتىك II [«ت ت د»] لاي، پاتقاق

تىتىك III [«تۇر»] ئەقىللىق، دانىشمەن؛ ماھىر، جانلىق، تېتىك؛ [«ق ب»] ئالىم

تىتىك IV [«ئال»] چېچىلغان؛ ئېقىتىلغان

تىتىگ [«تۇر»] لاي، لاي توپا، «تىتىك II »گە قاراڭ

تىتىگچى [«ت ھ»] تامچى، سۇۋاقچى، ئاقلاسچى

تىتىگ سىكىز [«ماي»] تېتىك، چەبدەس

تىتىگ ئۇدۇغ [«ماي»] تېتىك، ھوشيار

تىتىل [«ت ت د»، «ت تسب»] ئەقىللىق بولۇش، جانلىق بولۇش

تىتىن [«ماي»] جۈرئەت قىلماق

تىتىنماق △ [«ئۇت»] مەنئى قىلىنماق، چەكلەنمەك

تىتىنمەك [«ئال»] ئېتىلماق

تىجىت [«تۇر»] پۇشايمان قىلماق، ئۆكۈنمەك

تىد I △ [«ئىك»] توسماق، توسقۇنلۇق قىلماق

تىد II «تىت II» كە قاراڭ

تىدماق △ مەنئى قىلماق، توسماق

تىدمەك [«ئال»] «تىتمەك» كە قاراڭ

تىدۇلماق △ «تىدىلماق» قا قاراڭ

تىدىش △ [«ت ت د»] تىنىش، توسقۇنلۇق، توسقۇن بولۇش

تىدىغ I △ [«ماي»] تۇتۇلۇش، توختاش

تىدىغ II △ [«تۇر»، «ئال»] توسقۇن، توسالغۇ

تىدىغ ئاداقىل △ [«ئال»] قەستەن ئازابلىماق؛ ئىلىپ قالماق، تۇتۇپ قالماق

تىدىغ تۇدۇغ △ [«ماي»] توسالغۇ، توسقۇن

تىدىغسىز △ [«ماي»] راۋان، توسالغۇسىز، [«تۇر»] توسقۇنسىز

تىدىغلىغ △ [«ئال»] توسقۇنلۇق، توسالغۇلۇق

تىدىگ [«ت تب»] پاتقاق

تىدىل △ [«ت تب»] توختىماق؛ توختاتماق

تىدىلمىش △ مەنئى قىلىنغان، توختىتىلغان

تىدىن [«ئال»] جۈرئەت قىلماق

تىدىنماق △ [«تۇر»] مەنئى قىلىنماق، توختىتىلماق

تىر I [«تۇن»] مېركۇرىي يۇلتۇز

تىر II [«كۆل»] يېغىماق

تىراگۈك تىرەك

تىرانغاق △ [«قۇج»] تىرناق

تىرە ئۇرتاق، باراۋەر

تىرەشمەك [«ت ت د»] تىرىمەك، تىرەجىمەك: يىلقى تۇياغىنى تىرەشدى — ئات تۇيىقىنى تىرەپ (تەمرەجەپ) تۇرۇۋالدى

تىرەگۈ [«ت ت د»] تىرەك // تىرگەك (بىرەر نەرسىنى تىرەپ تۇرالايدىغان تۈۋرۈك ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش نەرسىلەر)

تىرەمەك يۆلىمەك، ياردەم قىلماق، تىرىمەك

تىرەن I [«ماي»] چوڭقۇر، تىرەن

تىرەن II [«ماي»] يىغماق، توپلىماق

تىرەنمەك [«ت ت د»] تىرەجىمەك، ئۆزىنى تارتماق، داجىماق

تىرتى I [«كۆل»، «ش ت»] غەيرىي دىندىكىلەر، بىدئەتچىلەر

تىرتى II [<سان. «ئۇت»] خىزمەتچىلەر بېشى، خىزمەتچىلەر باشلىقى

تىرتى نوملۇغ [«كۆل»] باشقا دىندىكى، غەيرىي دىندىكى

تىركەش [«ت ت د»، «ت تدب»] يىغماق؛ ئۇيۇشماق

تىركىش ① كارۋان؛ ② خەت توشۇغۇچى، پوچتالىيون

تىركىن [«ئال»] «تىردىن» گە قاراڭ

تىرگۈ [«ت ت د»] مەززە (داستىخانغا تىزىلغان ھەرخىل نازۇ نېمەتلەر)

تىرگۈدمەك [«قۇج»] جانلاندۇرماق، تىرىلدۈرمەك

تىرگۈرمەك [«ئال»] «تىرگۈدمەك» كە قاراڭ

تىرگۈك I [«ماي»] تىرەك

تىرگۈك II [«قۇج»] لەقەم، قوشۇمچە ئىسىم

تىرگى [«ت ت د»] داستىخان

تىرگىن I [«ماي»] توپلام، يىغىندى

تىرگىن II «تىرىن» گە قاراڭ

تىرگاق △ [«ت ت د»] «تىرانغاق» قا قاراڭ

تىرلەمەك [«قۇچ»] يىغماق، توپلىماق

تىرمەك [«تۇر»] توپلىماق، يىغماق

تىرناق △ [«ئۇت»] «تىرگاق» قا قاراڭ

تىرىك [«ت ت د»، «ت تىب»] توپلىشىپ يىغىن ئاچماق

تىرىگ [«ت ت د»، «تۇر»] تىرىك، جانلىق

تىرىل [«تۇن»] يىغىلماق

تىرىلماق توپلانماق، يىغىلماق

تىرىن [«تۇر»] جاماەت، گۇرۇھ، توپ، «تىرگىن» گە قاراڭ

تىرىنمەك توپلانماق

تىز [«ئال»] تېز، چاپسان

تىزتىلگەن [«ماي»] لېپەك (تىز لېپىكى)

تىزگىق [«ت ت د»، «ت تىب»] رەت، قاتار، سەپ

تىزلىنمەك [«ت ت د»] تىزىلماق

تىزمە [«ت ت د»] ئىشتانباغ، بوغقۇچ

تىزمەك ① تىزماق، رەتلىمەك؛ ② «تەزمەك» كە قاراڭ

تىزىغ △ [«ت ت د»] تېيىق، بىر ئىشتىن تىيىش، توسۇش، مەنئى قىلىش

تىزىك [«ئال»] ساياھەت

تىزىگ I [«ماي»] مارجان، مونچاق

تىمزىگ II [«ئىك»] تىزىق، قۇر، رەت

تىزىلدۇرۇك [«ت ت د»] ئۆتۈكنىڭ تۇمشۇقىغا زىنىنەت ئۈچۈن تاقىلىدىغان تەڭگىلەر

تىزىنمەك [«ت ت د»] تىزماق، تىزىۋالماق

تىسىك [«ئال»] ساياھەت، ئايلانماق

تىش △ [«ت ت د»] ① چىشى (ئادەم ۋە باشقىلارنىڭ چىشى)؛ ② چىش (ساپاننىڭ چىشى)

تىشەك [«ت ت د»] ئىككى چىشلىق قوي

تىشەلمەك [«ت ت د»] بىلەنمەك، بىسى ئىتتىكلىتىلمەك

تىشلات △ [«ت ت د»، «تۈن»] چىشلەت

تىشلەمەك [«ئىك»] چىشلىمەك

تىشمەك سۆزلەشمەك

تىشى [«ئال»] چىشى، ئايال

تىشى كىشى [«ئىك»] ئايال كىشى

تىغ △ [«ت ت د»، «ت تب»] ئىگىلمەك، پەسكە ساڭگىلىماق

تىغ تاش △ [«تۈن»] بىر خىل ئەتىۋارلىق پارقىراق تاش

تىغراشماق [«ت ت د»] قەيسەرلەشمەك

تىغراغ △ [«ت ت د»] ئەلچى

تىغراق I △ [«ت ت د»، «ت تب»] باتۇر، قەيسەر

تىغراق II △ [«ت ت د»] ساغلام، چىڭ، بەك، پۇختا

تىغراقلان △ [«ت ت د»] ھەيۋە قىلماق

تىغماق △ [«ت ت د»] قايرىماق، ئەگمەك

تىقاماق △ [«قۇج»] تىقماق، سولىماق

تىقىل △ [«ئال»] نەپەس سىقىش

تىقىلماق △	[«ئال»] پالاكەت باسماق، قايغۇرماق
تىمكە	[«ت ت د»] تىكمەك
تىكتاقا	[«تۇر»] ئازاب
تىكرە	[«ئۇت»] «تەگرە» گە قاراڭ
تىكلىشمەك	[«ت ت د»] تىكلەنمەك، تىك بولماق
تىكمەك	[«ئال»] تىكلىمەك، تۇرغۇزماق
تىكۈ	[«ت ت د»] ئاش - تاماق
تىكۈچ	[«ت ت د»] تۈكۈچ، چەككۈچ
تىكى	[«تۇر»] شارقىرىماق، گۈرۈلدىمەك
تىكسىز	ۋاراڭ - چۇرۇڭسىز
تىكىشمەك	ئىنتىرىشمەك، ئۇرۇشماق
تىكىلەشمەك	[«تۇر»] پىچىرلاشماق
تىكىلەيۈ	[«ئال»] تەكرار، ئىككىنچى قېتىم
تىگىلىگ	[«تۇر»] ① تېزلىك بىلەن؛ ② ئۈن چىقارغان؛ ۋاراڭ - چۇرۇڭ قىلغان
تىگىن بەگ	[«ق ب»] مەنسەپ نامى
تىگىت	[«ئال»] شاھزادە؛ ۋەزىر؛ ۋەكىل
تىگىن	[«ماي»، «ئال»، «ق ب»] شاھزادە، «تەگىن»گە قاراڭ
تىگىن ئۆگە	مەرتىۋە، دەرىجە
تىڭ I	[«ت ت د»] تىڭ: ئەر تىڭ تۇردى — ئادەم تىك تۇردى
تىڭ II	[«تۇر»] سادا، ئاۋاز، ئۈن
تىڭىچ	[«تۇر»] «تەگىن III» كە قاراڭ

تىڭچان △ [«ئۆت»] چىراغ، لامپا
تىڭچى [«تۇر»] خەۋەرچى؛ جاسۇس؛ پايلاقچى
تىڭراغ △ «تىرانغاق» قا قاراڭ
تىڭسا △ [«چاس»] ئاڭلىماق، تىڭشىماق
تىڭلاماق △ [«كۆل»] ئاڭلىماق، تىڭشىماق
تىل I تىل
تىل II سۆز، نۇتۇق
تىل III △ [«تۇن»، «ت تب»] چارلىغۇچى، پايلاقچى؛
[«ق ب»] خەۋەر؛ ئەسىر
تىلاق △ [<چىڭ. «ت ت د»] ئايالّلارنىڭ جىنسىي ئەزاسى
تىلاڭۇرماق △ [«ئال»] چىرايلىق سۆزلەشمەك؛ نۇتۇق سۆزلىمەك
تىلەگۈلۈك [«ئال»] تىلىگەن، ئارزۇ قىلغان، ئىستەنگەن
تىلەمەك [«تۇر»] تىلىمەك، ئارزۇ قىلماق
تىلتاغ △ [«ماي»، «ئال»، «كۆل»] سەۋەب
تىلتاغسىز △ سەۋەبسىز
تىلتاغلىغ △ [«ئال»] سەۋەبلىك
تىلتاق △ «تىلتاغ» قا قاراڭ
تىلتاماق △ [«ئۆت»] سەۋەب قىلماق
تىلتانماق △ [«قوچ»] سەۋەب قىلماق؛ سەۋەب بولماق
تىلداغ △ [«ت ت د»] باھانە، سەۋەب
تىلفە [«تۇر»] ئابدال؛ دەللە، ئاشىق؛ ساراڭ
تىلكۇ [«ئال»، «ت ت د»] تۈلكە
تىلگەن [«ماي»] چاق، چەمبەر، دائىرە
تىلڭاك قالايمىقان، توپىلاڭ

تىلۋە «تىلفە» گە قاراڭ

تىلى [«ت ت د»] ئۇقنىڭ باشقىنى چىكىتىپ تۇرىدىـ
غان تاسما ھالقا

تىلىقماق △ [«ت ت د»] پاراڭلاشماق، ئۇچۇر ئالماق

تىلەك تىلەك، ئارزۇ

تىلىكلىك [«كۆل»] ئارزۇلۇق

تىلماچى تەرجىمان

تىلىن [«ت ت د»] تەشمەك، تېشىش

تىم [«ت ت د»] تورسۇق (ئىچىملىك تولدۇرۇلىدىـ
غان تۇلۇم)

تىمە تىمەدى [«كۆل»] تەييار بولماق، ھازىرلانماق

تىمەك I [«تۇر»] ① دېمەك، سۆزلىمەك؛ ② نۇتۇق،
پاراڭ، پاراڭلاشماق

تىمەك II ① ھازىرلانماق؛ ② تىلىمەك

تىمەنمەك ھازىرلانماق، تەييارلانماق

تىمبۇرى تەمبۇرچى

تىمىسى [«ت ھ»] گەپ تالاشماق، ئۇرۇشماق

تىمىن I [«ماي»] دەرھال، تېز، ھامان؛ مۇمكىنقەدەر

تىمىن II [«ت ت د»] ھېلى، بايا: تىمىن كەلدىم —
ھېلى (بايا) كەلدىم

تىمىن III [«ئىك»] ئاندىن...، كېيىن...

تىمىن ئۆك [«ماي»] دەرھال، شۇ ھامان

تىن I △ [«ت ت د»] روھ، جان

تىن II [«ت ت د»، «ئۇت»] يۆگەن، چۇلۇۋۇر، تىزگىن

تىن Ⅲ △ [«ت ت د»] ئارام ئالغان، بىكار: تىن كىشى ــ ھېچقانداق مەشغۇلات بىلەن شۇغۇللانماي بىكار يۈرگەن كىشى

تىن Ⅳ △ [«ماي»] نەپەس، تىنىق، دەم؛ [«ئال»] دەم ئالماق، تىنماق

تىن بوسغاق △ [«ت تب»] نەپەس بوغۇلماق، دەم سىقماق

تىنتۇرماق △ [«قوج»] دەم ئالغۇزماق

تىنسىراماق △ [«ئال»] ① غەزەپلەنمەك، ئاچچىقلىماق؛ ② ئېسىنى يوقاتماق، ھوشىدىن كەتمەك

تىنسىز △ [«تۇر»] جانسىز

تىنلىغ △ [«ماي»] جانلىق، [«ئىك»، «ئال»] ئىنسان، ئادەم

تىنلىغسىز △ [«تۇر»] ئىنس - جىنسىز، ئىنسان قەدىمى يەتمىگەن، يەككە - يىگانە

تىنماق △ [«ئال»] ①دەم ئالماق، ئارام ئالماق؛ ②ئاڭلانماق

تىۋار △ «تاۋار» غا قاراڭ

تىۋەي [«ت ت د»] تۆگە

تىيىشمەك سۆزلەشمەك

ج

جابدۇسۇن [«ئىد»] ھازىرلىق كۆرسۇن، تەييارلىق قىلسۇن؛

جاخ [«ئەت»] سۈنئىي، قۇرۇق ئابروي، قۇرۇق شۆھرەت

جارلا [«ئو»] تەكلىپ قىلماق، چاقىرماق

جاقراق [«ت ت د»، «ت تىب»] تاز، تاقىر باش

جان سۈرە [«ق ب»] جان بىلەن تىرىشىپ

جەماد [«ئەت»] جانسىز

جەمىش I [«ئىد»] ① مېۋە؛ ② ئاقىۋەت، نەتىجە

جەمىش II [«ئىد»] دەرۋەقە، دېگەندەك

جۇرچەن [«ئىد»] جۇرجىتلار (مانجۇلارنىڭ قەدىمكى ئاتا-بوۋىلىرى)

جۇقا I [«ئىد»] ① نېپىز، يۇپقىا؛ ② كۈچسىز، ئاجىز؛ ئۇنۇمسىز، سۇس؛ بوش

جۇقا II [«ئىد»] ① ئېتىلماق، تاشلانماق، ئېلىشماق؛ ② سوقماق، ئۇرماق

جۇقا III [«ئىد»] ئاز

جۇقا IV [«ئىد»] سەل قارىماق

جۇقا V	[«ئىد»] پىقىنلاشماق
جۇملە	[«ئەت»] پۈتۈنلەي؛ ھەممە، ھەممىسى
جۇرچەك	[«ئىد»] «جۇرچەن» گە قاراڭ
جىدا	نەيزە
جىنچۇ	[«ت ت د»] ئۈنچە ـ مەرۋايىت

چ

چابى [«دتۈن»] ۋەزىر
چاچقۇت [«ت ت د»] كۆرپە، تۆشەك
چاپماق [«ت ت د»] ئۇزمەك؛ ئۇرماق؛ چاپماق؛ چاپلىماق، سۇۋىماق: ئەرسۇۋدا چاپدى — ئادەم سۇدا ئۇزدى؛ ئۇل ئاتنى چىبىق بىرلە چاپدى — ئۇ ئاتنى چىۋىق بىلەن ئۇردى؛ چوماق تات بوينىن چاپدى — مۇسۇلمان تات (كاپىر)نىڭ بوينىنى چاپتى؛ ئەر ئەۋىن چاپدى — ئادەم ئۆينى (لاي بىلەن) چاپلىدى
چاپىتغان △ [«ت ت د»] چىپىلىدىغان، ئىتىلىدىغان
چاپىنماق △ [«ت ت د»] ساۋىماق، قامچىلىماق
چات I [<ئوغ. «ت ت د»] قۇدۇق
چات II [«ت ت د»] چاق - جۇق، چالاق - جۇلۇق (بىر نەرسە يەرگە چۈشكەندە چىققان ئاۋازنى بىلدۈرىدىغان ئىملىق سۆز)
چات III [«ئەت»] چاتماق
چاترا [<چىگ. «ت ت د»] سىلىق (يېزا ئاقسا قىلىنىنىڭ ئىرىق - ئۆستەڭ قېزىشقا، نوغان تۇتۇشقا چىقمىغانلاردىن ئالىدىغان سېلىقى)

چاتىر △ [«ت ت د»] ① چېدىر؛ ② نوشۇدۇر

چاتىك △ [«ئال»، «تۈر»] يېپىشماق، مۇناسىۋەتتىنى يېقىن قىلماق، يېقىنلاشماق

چاچىر △ [«ت ت د»] چېدىر

چاخشاق [<قار. «ت ت د»] ① چېرخچا تاشلىق (تاغ چوققىلىرىدىكى غەلىتە تاشلىق يەر)؛ ② ئۆرۈك قېقى ۋە ئۈزۈم ۋاسالغۇسى

چاخشۇ [«ت ت د»] كۆز ئاغرىقىغا داۋا بولىدىغان بىر خىل ئوت

چادار «چادىر» غا قاراڭ

چادىر △ جەسەت كۆلى

چادىك ساكيامۇنىنىڭ دۇنياغا كېلىش تارىخى

چادىكلىگ «چادىك» قا قاراڭ

چارت [«ت ت د»] بىرئاز، ئازراقىنا، كىچىككىنە

چارچارماق [«ت ت د»] بالا ـ چاقا

چارچۇر [«ت ت د»] شاپ ـ شۇپ (ئىملىق سۆز): ئۇل چارچۇر يېدى — ئۇ شاپ ـ شۇپلا يېۋەتتى

چارچىلىغ △ [«ت ھ»] خىراجەت

چارلا [«ئو»] يىغماق، چاقىرماق

چارلاماق چاقىرماق

چارۇق I [«ت ت د»] چارۇق (قەبىلە نامى)

چارۇق II [«ت ت د»، «ت تب»، «ئوت»] چورۇق

چارۇقلۇق [«ت ت د»] چورۇقلۇق، چورۇق قىلىشقا تەييارلانغان تېرە

چارۇن [<ياغ. «ت ت د»] چىنار

چارىم △ [«ئۇت»] دەۋا، قارشىلىق

چازان [«ت ت د»] چايان

چاسۇت [«تۇر»] ① تۆھمەت، بوھتان؛ ② شالتاق

چاسۇرماق [«ئال»، «تۇن»] تۆھمەت قىلماق، بوھتان چاپلىماق

چاسى △ [«تۇن»] تۆھمەت قىلماق، بوھتان چاپلىماق، «چاسۇت»قا قاراڭ

چاشتانى [«چاس»] كىشى ئىسمى

چاشىر △ [<ئوغ. «ت ت د»] «چاچىر»غا قاراڭ

چاغ [«ئال»] چاغ، زامان، ۋاقىت

چاغرى I △ [«ت ت د»] ① قارچىغا؛ ② بۈركۈت

چاغرى II △ مەرتىۋە، دەرىجە

چاغرى بەگ△ [«ق ب»] مەنسەپ نامى

چاغشاپۇت [سوغ.<«ئال»] «چىخشاپت»قا قاراڭ

چاغلانماق [«ت ت د»] چالا پىشماق: ئەت چاغلاندى — گۆش چالا پىشتى

چاغماق چاقماق؛ ئۇرماق

چاغمۇر [«ت ت د»] چامغۇر

چاغۇرماق «چاسى»غا قاراڭ

چاغىر I △ [«ت ت د»] ① شىرنە؛ ② ھاراق، شاراب

چاغىر II △ [«ت ت د»] چىغىر يول

چافشاڭ [<چىگ. «ت ت د»] شوشاڭ (قوي قىرقىيدىغان ئەسۋاب)

چاقلى △ [«ت ت د»] لاچىن

چاق I [«ت ت د»] دەل، خۇددى، [«ئال»] شۇچاغ:
چاق ئۇل ئاتنى تۇتغىل — دەل شۇ ئاتنى تۇتقىن؛
چاق ئاماچنى ئۇرغىل — دەل نىشانغا ئۇرغىن

چاق II [«ت ت د»] تۆۋەنگە قارىماق، پەسكە قارىماق

چاق III «چاغ»قا قاراڭ

چاق IV [«ق ش»] تامامەن، پۈتۈن، تولۇق

چاقسابۇد [<؟.«ت ھ»] 12 - ئاي، دېكابىر

چاقساپۇد [«تۇر»] «چاقسابۇد» قا قاراڭ

چاقشاپۇت [«تۇر»] «چاقساپۇد» قا قاراڭ

چاقلان [«ت ت د»، «ت تىب»] تەۋرىمەك، ئىڭىشماق

چاقلىغ △ [«ت تىب»] ۋاقىت، چاغ

چاقماق پارچىلىماق، كەسمەك، چاقماق

چاقى △ چاقىقاق، چاقىقاق قوۋزىقى

چاقىر I △ [«ت ت د»] چېقىر، چېقىركۆز

چاقىر II △ [«تۇر»] چاق، چاقلىق

چاقىل △ [«ت ت د»] چاقماق؛ ئوت ياندۇرماق

چاقىلماق △ [«ت ت د»] چېقىلماق

چاڭ [«ئال»] قوڭغۇراق

چاكسى △ [«ت ھ»] مەرتىۋە

چال I [«ت ت د»] ئالا: چال قوي — ئالا قوي.

چال II [«ت ت د»] دىققەت بىلەن ئاڭلىماق

چال III [«ماي»] ① ئۇرماق، تاشلىماق؛ ② ئەگمەك

چالاڭ [«ت-ت د»] يالاڭ، يالىڭاچ؛ قاقاس

چالاڭ بۇلاڭ [«ئو»] نەرسە

چالپاشماق [«ت ت د»] توقۇنۇشماق، جېدەللەشمەك

چالپاق [«ت ت د»] چالپاق، پاسكىنا؛ چىگىش: چالپاق ئىش — چىگىش، كىچماچ ئىش.

چالتۇرماق [«ق ش»] ئىزدەنمەك

چال چۇل [«ت ت د»] جۇل - جۇل رەخت

چالدر [<سان] دېڭىز

چالىسقماق △ [«تۇن»] ئۆرۈلماق

چالماق [«ئال»] ئورماق، ئېگىلمەك

چالۇن ساڭگىلاتماق: باش چالۇن — بېشىنى ساڭگىلاتماق

چالىش △ [«ت ت د»] چېلىش، كۈرەش

چالىشماق △ [«ت ت د»] ① چاك كەتمەك، ئاجرىماق؛ ② چېلىشماق: قاپۇغ چالىشدى — ئىشىك چاك كەتتى؛ ئول مەنىڭ بىرلە چالىشدى — ئۇ مېنىڭ بىلەن چېلىشتى.

چالىغ △ [«ت ت د»] سۈرۈشتۈرۈش، ئاختۇرۇش

چام I [«ئۇت»] دەۋا، قارشىلىق، قارشىلىق قىلىش

چام II ساپال چۆگۈن

چامات [«ماي»، «ئو»] غەزەپ

چامبۇدىۋىپ [<سان. «ئال»] ① ئالەم؛ ② يەر نامى

چام چارىم △ [«ت ھ»] ماجىرا، جېدەل - ماجىرا

چامخۇئى پۇشايمان قىلماق

چامراق [«ت ت د»] «چار چارماق» قا قاراڭ

چامسز △ [«ئۇت»] دەۋاسز، قارشلىقسز

چامغۇق [ت ت د»] چېقىمچى؛ غەيۋەتچى: چامغۇق ئەر — غەيۋەتچى ئادەم،

چامىلا [«ت ھ»] جېدەل قىلماق، جېدەل چىقارماق

چاملاقۇچى △ جاۋابكار، ئەيىبكار

چاملاماق [«ئۇت»] دەۋا قىلماق، قارشىلىق قىلماق

چامى △ [«ت ت د»] شاۋقۇن - سۈرەن، جاڭجال، ۋاراڭ - چۇرۇڭ: چۇغى چامى قىلدى — ۋاراڭ - چۇرۇڭ قىلدى

چان I [«ت تب»] جام، قەدەھ، رومكا

چان II «چىن» گە قاراڭ

چان III ساپال ئەسۋاب؛ ساپال چۆگۈن

چاناچ [«ت ت د»] زەيپانە؛ جۇرئەتسىز، قورقۇنچاق ئادەم

چاناق I چاقىرىش، تەكلىپ قىلىش

چاناق II [<ئوغ. «ت ت د»] «ئاياق» قا قاراڭ

چانتال [«ماي»، «تۇر»] جاللات

چانچارغا [«ت ت د»] قۇشقاچ

چانچۇ [«ت ت د»] نوغۇچ

چانقا [«ت ت د»] بىر خىل تۇزاق

چائو تەڭگە پۇلنىڭ بىر تۈرى

چائۇ [«ئۇت»] كۆرسەتمەك، بەلگىلىمەك

چاۋ I پۇل

چاۋ II [«ت ت د»] نام، ئابروي

چاۋزۇ [«ت ت د»] تاغدا ئۆسىدىغان، غولى، شېخى ۋە مېۋىسى قىزىل بىر خىل دەرەخ

چاۋلانماق [«ت ت د»] شۆھرەت قازانماق، داڭق چىقارماق
چاۋلى △ [«ت ت د»] ياڭاق ۋە شاپتۇل شاكاللىرى
چاۋلى بەگ △ [«ق ب»] مەنسەپ نامى
چاۋسىز △ پۇلسىز
چاۋىش △ [«قۇج»] «چەۋىش» كە قاراڭ
چاۋىغ △ [«ت ت د»] قامچا ئۇچى
چاۋىقماق I △ [«ت ت د»] داڭق چىقارماق، نام ـ شۆھرەت قازانـ
ماق، نام ـ شۆھرەتكە ئىگە بولماق
چاۋىقماق II △ كۆچلەنمەك، قۇۋۋەتلەنمەك
چائىتىر [«تۇر»] بىر يۇلتۇزنىڭ ئىسمى
چائىدان [«قۇج»] ئىبادەتخانا
چائىدىر «چائىتىر» غا قاراڭ
چائىسى يىيمەكلىك، ناشتىلىق
چايان [«ق ب»] (ئەقرەب) يۇلتۇز نامى
چايتى △ موناستىر، راھىبخانا
چايدام [«ت د»] يۇپقا كىگىز
چەبەر [«ئو»] چېۋەر، قابىل
چەبىش [«ت ت د»] چىۋىش (ئالتە ئايلىق چىشى ئوغلاق)
چەتكەن [«ت ت د»] تىزگىن
چەتۈك [ئوغ، «ت ت د»] مۈشۈك
چەچەك [«ت ت د»، «ئال»، «تۇر»] گۈل، غۇنچە
چەچەكلەنمەك [«ت ت د»، «تۇر»] چېچەكلىمەك
چەچەكلىك [«تۇر»] گۈلزار، گۈللۈك

چەچەكلىك «چەچەكلىك» كە قاراڭ

چەچكە [«ت ت د»] بۆزچىنىڭ يىپ تارايدىغان تاغىقى

چەر [<ئوغ. «ت ت د»] ① ۋاقىت، چاغ؛ ② يۈزمۇ يۈز، ئۇدۇل

چەرتىل [«ت ت د»، «ت تىب»] زاۋال تاپماق، زاۋاللىققا يۈز تۇتماق

چەرتىلمەك [«ت ت د»] كەتمەك، يوقالماق، قولدىن چىقماق

چەركەشمەك [«ت ت د»] سەپ تارتىشماق

چەرك چەك ئەسكەر چىقارماق، قوشۇن تارتماق

چەرگەش [«ت ت د»] رەتلىمەك؛ سەپكە تىزدىلماق

چەرلەنمەك [«ت ت د»] كېسەل بولماق، ئاغرىماق؛ ئېغىرلاشماق

چەرىك [«ت ت د»] ① ئۇرۇش سېپى؛ قوشۇن، چېرىك؛ ② ھەر نەرسىنىڭ قارشىسى، قارشى تەرىپى

چەرىگ [«تۇر»] ئەسكەر، چېرىك؛ «چەرىك» كە قاراڭ

چەرىگ چەك [«ئۇ»] «چەرك چەك» كە قاراڭ

چەش [«ت ت د»، «ت تىب»] كۆك ياقۇت

چەشكەل [«ت ت د»] ساپال قاچا ۋە ئۇنىڭ سۇنۇقلىرى

چەكەك [<چىگ. «ت ت د»] چېچەك كېسىلى

چەكرەك [«ئۇت»] قىسقا كىيىم، كالتە كىيىم

چەكۈر [«ت ھ»، «ئۇت»] ئۈككۈر، ئازگال (يەر)

چەكۈرگە [<ئوغ. «ت ت د»] چېكەتكە

چەكۈك [<ئوغ. «ت ت د»] بۇلقا

چەكۈن [«تتد»] مولۇن ئاسلىنى

چەكمەك I [«ت ت د»] قىيالاردا ياشايدىغان، قۇشقاچقا ئوخشىشىدىغان ئالىچىپار قۇش

چەكمەك II [«ت ت د»] چېكىت

چەگەز [«ئوت»] يەر نامى

چەگەل [«ت ت د»] ئوسال؛ چەگەل ئەر — ئوسال ئادەم

چەگشۇ [«ت ت د»] قىسقا پاختىلىق چاپان

چەلپەك [«ت ت د»] چاپاق، كۆز چاپىقى

چەنشتۇرۇك [«ت ت د»] جىنەستە

چەۋرۈلمەك [«ت ت د»] چۆرۈلمەك، چۆگىلىمەك

چەۋشەك [«ت ت د»] كۆزى ياشاڭغىرايدىغان، كۆرۈش قۇۋۋىتى ئاجىز ئادەم

چەۋگەن [«ق ب»] ئاتلىق ئوينىلىدىغان توپ ئويۇنى

چەۋۋرمەك [«ت ت د»] چۆرۈمەك، چۆگىلەتمەك

چەۋىش يول، ۋاستە، تەدبىر، ئۇسۇل، ھىيلە

چەۋشلىك [«تۇر»] ۋاستىلىك، تەدبىرلىك، ھىيلىلىك

چخشاپاتلىغ △ [«تۇر»، «ئال»] ئەخلاقلىق؛ ھۆرمەتكە ئىگە

چخشپت [<سوغ. «كۆل»] پەرھىز قىلماق، پەرھىز تۇتماق

چرمان تېرە كېسەللىكىنىڭ بىر تۈرى

چشتانى كىشى ئىسمى

چكر [«چاس»] چاق

چمبۇدۋىپ «چامبۇدۋىپ» قا قاراڭ

چوبان [«ت ت د»] يېزا ئاقساقىلىنىڭ ياردەمچىسى

چوبرا [«ئوت»] قوي يۇڭى

چوچۇق [«ت ت د»] چوشقا كۈچۈكى

چور I [«ت ت د»] پۆتەي

چور II [«قۇج»] مەرتىۋە، دەرىجە

چوزىن △ [«ت ن د»] جەز (بىر خىل مىس)؛ چوزنىڭ ئاشىچ ـــ مىس قازان.

چوغ I [«ت ت د»] بوغجۇما، بوغچا

چوغ II [«ت ت د»] ① كۆننىڭ تەپتى؛ ② چوغ (ئوت يىلىنجىسى، ئوت كۆيۈپ چوغ بولغاندىن كېيىن پەيدا بولغان يىلىنجا)

چوغ III پارقىراقلىق

چوغ چام △ ھەيۋەت، ئابروي، سۈر

چوغقا يالىنقا △ [«ماي»] گۈللەپ ياشناشقا

چوغلانماق [«تۇر»] پارلىماق، يالتىرىماق، پارقىرىماق

چوغلۇغ I [«ئال»، «ش ت»] نۇرلۇق، يورۇقلۇق: ئىنىق، يورۇق

چوغلۇغ II [«كۆل»] ئىسسىق (كۆيدۈرگۈدەك، كۆيدۈرۈۋېتىدىغاندەك ئىسسىق)

چوغماق «چوقماق» قا قاراڭ

چوغلا △ [«ت ت د»] ۋارقىرىماق، تەۋۋلىماق

چوغ يالىن I △ [«ئال»، «تۇر»] پارلاق، نۇرلۇق

چوغ يالىن II △ [«ماي»] ھەيۋەت، سۈرلۈك، ھەشەمەت

چوقار [«ئىك»] ئالا، چىپار، ئالىچىپار

چوقاراد [«ت تىب»] ئاردىلاشتۇرماق.

چوقارتان چىپار

چوقان كىشى [«قۇج»] نىشانلىق ئادەم؛ تونۇلغان ئادەم

چوقراتماق [«تۇر»] قايناتماق

چوقراملق [«قۇج»] قاينىماق

چوقماق I [«ت ت د»] ① قونماق؛ ② ئۈبتىلماق

چوقماق II ئۆلتۈرمەك؛ كەسمەك

چوقۇراد [«ت تىب»] قايناتماق، قورۇملق، ئارىلاشتۇرماق

چوقۇرداماق پىشۇرماق، قايناتماق

چوكى تىرەك △ [«ت ھ»] مەرتىۋە، دەرىجە

چوك سول، سول تەرەپ

چوك ياق [«ئۇ»] «چوك» غا قاراك

چول دۈغ بولماق، لاي بولماق

چولماق مىيىپ بولماق

چولۇق [«ت ت د»] چولاق

چوماق قامچا

چومتۇرماق [«ت ت د»] چۆمدۈرمەك، چۆمۈلدۈرمەك

چومغۇق [«ت ت د»] چۆمگەك (قاغا تىپىدىكى بىسىر خىل قۇش)

چومماق [«ت ت د»] پاتماق، چۆكمەك؛ چۆممەك، چۆمۈلمەك: ئوغلان سۇۋدا چۆمدى ــ بالا سۇدا چۆمۈلدى.

چومۇر [«ش ت»] چۆكۈرمەك، چۆمدۈرمەك؛ چۆكۈپ كەتمەك

چومۇرماق [«ت ت د»، «ئال»] پاتۇرماق، چۆكۈرمەك، چۆمدۈرمەك: ئول ئانى سۇۋقا چومۇردى ــ ئۇ ئۇنى سۇغا چۆمدۈردى.

چومۇرمىش △ [«تۇر»] قارماق (بېلىق تۇتىدىغان قارماق)

چومۇشلۇق [«ت ت د»] چۆمۈلىدىغان يەر

چومنماق △ [«تۇر»] چۈشۈپ كەتمەك، پىتسپ كەتمەك

چوۋلى △ [«ت ت د»] چويلا

چۇ I [«تۇر»] چىقارماق، بىر تەرەپ قىلماق

چۇ II [«ئۇت»] يەر، تىرىلغۇ يەر

چۇبارتماق [«ت ت د»] بۇلىماق، تالىماق، بۇلاڭ - تالاڭ قىلماق

چۇبۇغ [«ئو»] چىۋىق

چۇبۇيان [«ئو»] تاتلىق، مەززىلىك يېمەكلىكلەر، ئېسىل يېمەكلىكلەر، نازۇ نېمەتلەر؛ مەززىلىك نەرسە

چۇبىك «چۇبۇك» قا قاراڭ

چۇپرا [«ت ت د»] كونا كىيىم

چۇتۇر [«ت ت د»] بەتخۇي: چۇتۇر كىشى — بەتخۇي، مىجەزى ئەسكى ئادەم.

چۇر [«ت ھ»] مەرتىۋە، دەرىجە، ئەمەل نامى

چۇرام [«ت ت د»] ئوق ئېتىش، يېنىك ئوق ئېتىش

چۇرنى I △ [«ت ت د»] سۇرگە دورىسى

چۇرنى II △ مىلتىق دورىسى، پارتلاتقۇچ دورا

چۇرنى III △ [«ت تىب»] رېتسېپ

چۇرنى قىل △ [«ت تىب»] دورا تەڭشەش

چۇز [«ئەت»،«ق ب»] ① چىرايلىق، كۆركە رەڭدار تاۋار

چۇژا سىر

چۇسۇم ئۈجمە

چۇغ I «چۇئۇغ» قا قاراڭ

چۇغ I [«تۇر»] باغچا، باغ

چۇغ II (بىر) تۇتام، باغلام

چۇغلانماق [«ت ت د»] جۇغلانماق، توپلانماق، يىغىلماق

چۇغۇردان [«ت ت د»] يار، يارداك

چۇغى △ [«ت ت د»] جاڭجال، ئۇرۇشۇش، ۋاراك - چۇرۇك قىلىش .

چۇفغا [«ت ت د»] ① تېز يۈرەر پوچتالىيونىنىڭ يولدا ئال-ماشتۇرىدىغان ئېتى؛ ② باشلامچى، يول باشلىغۇچى

چۇك [«ت ت د»] لوق: چۇك ئەت — لوق ئەت، لوق گۆش

چۇلبۇش [«ت ت د»] شالتاق

چۇلق [«ت ت د»]: چۇلق ئەسگۈرۈك — غەرق مەست، پۈتۈنلەي ھوشسىز

چۇلۇغ [«قوج»] چولاق، مېيىپ

چۇلۇۋ [«قوج»] نومۇسسىز، شەرمەندە

چۇلىق △ [«ت ت د»] چۇللۇق (چوكلۇقى پاختەكچىلىك كې-لىدىغان، سۇدا ياشايدىغان ئالا قۇش)

چۇلىمان △ [«ت ت د»] چىگىش، تۈگۈن

چۇمبۇرماق ئېتىلماق، ھۇجۇم قىلماق

چۇمۇل [«ت ت د»] قەبىلە نامى

چۇئۇغ [«ئال»، «تۇر»] دۇغ، مەينەت، لاي، لايقا

چۇۋ [«ئۇت»] ھەسسە، پاي، تولۇق

چۇۋى △ [«ت ت د»] ئۇنۋان (خاقاندىن ئىككى دەرىجە تۆۋەن تۇرىدىغان كىشىگە بېرىلىدىغان)

چۆبىك I ئەخلەت، پاسكىنىلىق؛ كىرەكسىز؛ بۇلغانغان

چۆبىك II [«ماي»] قاراڭغۇ، زۇلمەت

چۆپ I [«ت ت د»] دۇغ، تىلىپ، ھەرقانداق نەرسىنىڭ دۇغى

چۆپ II شەكىل

چۆزۈك [«ئەت»] ھەل قىلىش، بىر تەرەپ قىلىش

چۆژمەك [«ت ت د»] سوزماق

چۆكە تىز پۈكمەك

چۆكتە [«تۇر»] قۇلاق ئارقىسىدىكى كىچىك سۆڭەك

چۆكدە «چۆكتە» گە قاراڭ

چۆكلەمەك چۆكمەك

چۆكمەك [«تۇر»] «چۆكلەمەك» كە قاراڭ

چۆكۈت [«ت ت د»] پاكار، پەتەك

چۆكۈتمەك تىزلاندۇرماق

چۆكۈگ [«تۇر»] تىزلانغان

چۆكتمەك [«ئال»] ① تىز پۈكمەك؛ ② «چۆكۈتمەك» كە قاراڭ

چۆگەن [«ت ت د»] چۆگەن ئويۇنى

چۆڭەك [<چىگ. «ت ت د»] مالتاق، سوغا (ياغاچ چىلەك)

چۆمەلى «چۇمەلى» گە قاراڭ

چۆمتۈرمەك [«ت ت د»] چۆكتۈرمەك، «چومتۈرماق» قا قاراڭ

چۆمچە [<ئوغ. «ت ت د»] چۆمۈچ

چۆمۈرمەك [«ت ت د»] «چومۇرماق» قا قاراڭ

چۆمۈش [«ت ت د»] پاتماق؛ چۈشمەك

چۆر [«ت ت د»] مەنپەئەت، نەپ

چۇرشەت قەبىلە نامى

چۇرنى «چۇرنى» غا قاراڭ

چۇز [«ت ت د»] زەرباپ (قىزىل رەڭلىك، زەر بىبسىلغان يىپەك رەخت)

چۇسۇم ئۇجمە، «چۇسۇم» غا قاراڭ

چۇشەك [<سوغ. «ت ت د»] يەم ـ خەشەك

چۇكتە [«تۇر»] «چۆكتە» گە قاراڭ

چۇلۇكمەك [«ت ت د»] چاتاقلاشماق؛ پەرىشان بولماق؛ خاراب بولماق

چۇمەرۇك [«ت ت د»] شەلۋە كۆز

چۇمەلى [<چىگ. «ت ت د»] چۇمۇلە

چۇمگەن [«ت ت د»] چىمەنلىك

چۇنۇك [«ت ت د»] چۈلۈك (چىنارنىڭ بىر خىلى)

چۇۋۇت [«ت ت د»] بوياق

چۇۋىت I كۆك، كۆكۈچ

چۇۋىت II [«ت تىب»] بىر خىل ئۆسۈملۈك

چى [«ت ت د»] نەم: چى يەر — نەم يەر

چىپ △ [«ت ت د»] چىۋىق، ئىنچىكە ياش نوتا

چىپقان △ [«ت ت د»] چىقان (بەدەنگە چىقىدىغان بىر خىل يارا)

چىت △ [«موي»] ئوردا تىمى، تام، توسما، قورۇق تام، چىت

چىتاۋان بىر موناستىرنىڭ ئىسمى

چىچالاق △ [«ت ت د»] ① چىمچىلاق؛ ② «چىچامۇق» قا قاراڭ

چىچاموق △ كىچىك بارماق

چىدا △ نەيزە

چىر [«ت ت د»] ياغ

چىراغ △ [«ئو»] چىراي، يۈز

چىرغوي △ [«ت ت د»] ئوق باشقىنىڭ قاپارتما ھالقىسى

چىزدۇرماق △ [«تۇر»] سىزدۇرماق؛ بەلگە قىلماق

چىزماق سىزماق، بەلگە قىلماق

چىزمەك «چىزماق» قا قاراڭ

چىزىغ △ سىزىق، بەلگە؛ ئۇسۇل

چىژ [«ت ت د»] تۆمۈر مىخ

چىس «چىزماق» قا قاراڭ

چىسىم خاس ئىسىم

چىشت [«تۇر» بىر يۇلتۇزنىڭ ئىسمى

چىغ I △ [«تۇر»] بىر خىل ئۆسۈملۈك

چىغ II △ ئۆلچەم بىرلىكى

چىغارى △ [«ئىك»] چاق (يىپ ئىگىرىدىغان چاق)؛ چىغرىق

چىغانى △ [«كۆل»] يوقسۇل، گاداي، كەمبەغەل، نامرات

چىغاي △ [«ماي»، «ت ت د»] نامرات، گاداي، كەمبەغەل،
[«تۇر»] يوقسۇل

چىغايلىق [«ئەت»] نامراتلىق، گادايلىق، يوقسۇللۇق

چىغرى I △ [«ت ت د»] چىغرىق، چاق

چىغرى II △ [«ت ت د»] ئالەم، ئاسمان جىسىملىرى

چىغسىز △ [«ق ش»] ئۆلچەمسىز

چىغلماق △ [«ت ت د»] چىگىلمەك

چىغماق [«ت ت د»] چىگىش، چىگمەك

چىفشەڭ [«ت ت د»] ئاچچىق

چىقان I △ [«ت ت د»] جىيەن بالا (هاماچىنىڭ ئوغلى)

چىقان II [«كۆل»] ئوردا تارىخچىسى، تارىخچى ئەمەلدار

چىقتۇرماق △ [«ت ت د»] نەملەنمەك، نەملەشتۈرمەك

چىقراتماق △ [«تۇر»] (چىشنى) غۇچۇرلاتماق، غىچىلداتماق

چىقراماق غىچىلدىماق

چىقۇ I [«ت تىب»] كۆرە، چارەك (ئۆلچەش ئەسۋابى)

چىقۇ II △ [«ئۇ تىب»، «ئىك»] دورىلىقتا ئىشلىتىلىدىغان بىر خىل تاش

چىقىش △ [«ت ت د»] چىقىش، پايدا، مەنپەئەت: ئول ئىشتا چىقىش يوق — ئۇ ئىشتا پايدا يوق (چىقىش قىلمىدى)

چىك قەبىلە نامى

چىكتەن [«ت ت د»] ئىگەر يوپۇقى

چىكچى [«قوج»] مەرتىۋە، ئەمەل، دەرىجە

چىكىن [«ت ت د»] ① چۈجگۈن ئوت؛ ② مەشۈت؛ ③ چەكمە (يىپەك رەختكە زەر بېسىش)

چىكىنە تىلماق، چەكمەك

چىكىنسۇ چىكىنسۇ (ئاق كەندىر ئارىلاشتۇرۇلۇپ ياسالغان بۆت)

چىگ ① هويلا، قورۇ؛ ② مازارلىق

چىگما بىر خىل كىيسەلىك

چىگىدەم [«تۇر»] بىر خىل ئۆسۈملۈك

چىگىل [«ق ب»] تۈركىي قەبىلەلەرنىڭ بىرى

چىگىل ئارسلان [«قۇج»] كىشى ئىسمى

چىگىل بالىق△ [«قۇج»، «ئىك»] شەھەر نامى

چىك △ [«ئىك»] توغرا؛ تولۇق؛ ھەقىقىي

چىگارتغۇ △ قوڭغۇراق

چىگارتماق △ [«تۇر»] تەكشۈرتمەك؛ تەتقىق قىلماق

چىگارماق △ تەكشۈرمەك

چىگارۇ △ ① تولۇق، تامامەن، شۈبھىسىز؛ ② ئويلاش، ئارزۇ قىلىش، ئۈمىد قىلىش

چىگراتغۇ △ [«ئىك»] «چىگارتغۇ»غا قاراڭ

چىگراتقۇ △ «چىگراتغۇ»غا قاراڭ

چىگراماق △ [«ت ت د»] جىرىڭلىماق

چىگىلەك [«ت ت د»] چىگگىلەك

چىل I [<ئوغ. «ت ت د»] سەت، كۆرۈمسىز

چىل II [«ت ت د»] كۆك، تاياق ئىزى، تېرىگە چۈشكەن تاياق ئىزى

چىلەر [«ت ت د»] چىلە (ئات ئېغىلىدىكى ھۆل تېزەكلەر)

چىلتەگ [«ئال»، «ق ش»] ھۆرمەت

چىلتەمەك [«ئال»] ھۆرمەت قىلماق

چىم I [«تۇر»] پۇرلەش، قورۇق

چىم II△ [«ت ت د»] ① بەك، راسا، تازا؛ ② چىم: چىم پىچتى — چىم چاپتى

چىماد △ خاپا بولۇش، رەنجىش

چىمەلى «چۈمەلى»گە قاراڭ

چىمبۇدىپ «چامبۇدىپ»قا قاراڭ

چىمسىز [«تۇر»] پۈرلەشمىگەن، تۈز

چىمقىماق △ پىچىماق، كەسمەك

چىمگەن چىملىق، ئوتلاق، چىمەنلىك

چىن I [«ماي»] چىن، ھەقىقىي؛ [«تتد»] ھەق، راست، توغرا

چىن II [«ئال»] كېرەك، كېرەكلىك

چىنادىش [«ش ت»] ئەل نامى

چىناڭ كات توققۇز ئوغۇز ياكى ئۇيغۇرلارنىڭ شەرقتىكى شەھەرلىرىدىن بىرىنىڭ نامى

چىنبارماق △ توغرا؛ كېرەك

چىن بىتىگ △ [«ت ھ»] توختام

چىنتال △ «چانتال»غا قاراڭ

چىنستان سەندەل دەرىخى

چىنتەمەن [«ئىك»] ئەگسۈشتەر

چىندان △ «چىنتان»غا قاراڭ

چىن ساۋ △ [«ئال»] توغرا، ھەقىقىي، راست سۆز

چىنقار △ ئۇدۇل، تۈز

چىن كىرتۈ [«ماي»] ھەقىقىي

چىنقماق △ تونۇماق، ئېتىراپ قىلماق؛ [«ت ت د»] راستقا چىقماق، راستقا ئايلانماق: سۆزچىنقتى — سۆز راستقا ئايلاندى

چىئۇ [«تۇر»] تۇتماق

چىئۈ «چىئۇ» غا قاراڭ

چىۋشاغۇت △ [«تۇر»] چۈچۈمەل، ئاچچىق - چۈچۈك

چىۋغا △ چىۋىق

چىۋغاچى △ [«تۇر»] تور تاشلىغۇچى، تۇزاقچى

چىئىگ تۇتۇخ ئەمەل نامى

خ

خابس [«ئەت»] پەيغەمبەر، دانىشمەن

خات قات، قاتلام؛ تەبىقە، سىنىپ

خاتا [«قوْج»] قېتىم

خاتاغلانماق تىرىشماق؛ ئىشلىمەك

خاتالاماق [«قوْج»، «ئىك»] بىرلەشمەك، ئارىلاشماق

خاتۇن خوتۇن، «قاتۇن»غا قاراڭ

خاتىغ △ «قاتىغ»قا قاراڭ

خاتىغراق ساغلام؛ مەھكەم، «قاتىغراق»قا قاراڭ

خاچ نۇرغۇن، جىق، «قاچ»قا قاراڭ

خاچان قاچان، قايسى ۋاقىت

خاچىغ △ «قاچىغ»قا قاراڭ

خاداش دوست، تۇغقان، «قاداش»قا قاراڭ

خارابات [«ئەت»] قاۋاقخانا

خاراخوْش بوْركوْت

خارغا قاغا

خارى △ ياشانغان ئەر، ھەمراھ

خارىن △ قېرىن، قورساق، «قارىن»غا قاراڭ

خازغانچ خەزىنە، بايلىق

خاست [«تۇر»] يۇلتۇزنىڭ ئىسمى

خاسغانماق «قازغانماق»قا قاراڭ

خافسى △ [«ت ت د»] قۇتىچاق، كىچىك قۇتا

خاڭسىز △ ئاتسىز

خالتى △ ... ۋاقتىدىكى، ... چاغدىكى، «قالتى»غا قاراڭ

خالى [«ئەت»] بوش، خالىي

خالىتماق قالدۇرماق

خالىق [«ئەت»] ① ياراتقۇچى، تەڭرى، خۇدا؛ ② ھاۋادەك

خالىن △ قېلىن

خان ①خان، ھۆكۈمدار؛ ② قان

خانتۇرماق قاندۇرماق، قايىل قىلماق، ئىشەندۈرمەك

خانساسۋارى خاس ئىسىم

خانىيۇ «قايۇ»غا قاراڭ

خاۋتەيسى تەخت ۋارىسى، ۋەلىئەھد

خاۋسادىلماق△ بىر لەشتۈرمەك

خاۋسۇرماق كۆرۈشمەك

خاي «قاي»غا قاراڭ

خايماۋادى [<سان. «چاس»] خاس ئىسىم

خايۇ قايسۇ؛ ھەربىر ئادەم

خايۇتا ھەرقانداق بىر يەردە

خايۇسىگا △ ھەربىرىگە

خروشتوگ [«قوچ»] ئىلاھ، ئىسىم

خۋشتم I [«تۇر»] ئەمەل نامى

خۋشتم II [«قۇج»] ئۆگەتكۈچى

خوبۇز «قوبۇز» غا قاراڭ

خوچو [«ق گ»] قۇچۇ شەھىرى

خورغنچ △ قورقۇش، «قورقنچ»قا قاراڭ

خورمۇزدا ① ئىلاھىنىڭ ئىسمى؛ ② تۇنجى ئىنسان

خورۇغ [«قۇج»] ئىلاھىنىڭ ئىسمى

خوك [«مان»] «قوك» قا قاراڭ

خوكۇز ھاشارات، قۇرت ـ قوڭغۇز

خول قول

خولماق ئارزۇ قىلماق، ئۈمىد قىلماق

خونۇغ خاس ئىسىم

خويىن △ قوي

خۇئا [<خەن. «ئال»، «تۇر»] گۈل، چېچەك

خۇئاشىن [<خەن. «ئال»، «تۇر»] مەلۇم بىر روھنىڭ ئۇخ-
شاشمايدىغان تەندە نامايان بولۇشى

خۇئالىغ △ گۈللۈك

خۇت [«قۇج»] قۇت، بەخت، سائادەت

خۇتادماق بەخت بەرمەك، بەختلىك قىلماق

خۇترۇلماق قۇتۇلماق

خۇتغارماق ئازاد قىلماق

خۇداتمىش مەرتىۋە، دەرىجە

خۇرتۇلماق قۇتۇلماق

خۇرسادىلماق△ قورشالماق؛ ئايلاندۇرۇلماق

خۇرقاق «قورقاق»قا قاراڭ

خۇرمۇزتا [«قۇج»] «خورمۇزدا»غا قاراڭ

خۇش قۇش

خۇل قۇل

خۇلـغاق قۇلاق

خۇلقى تۆرى [«ق ب»] قىلىقى سوغۇق، تېپتىقسىز

خۇمارۇ [«ت ت د»] ① مىراس، ۋەسىيەت؛ ② يادىكار (ئەستىلىك ئۈچۈن بىرىلگەن مال ياكى نەرسە)

خۇن [«ت ت د»] بىھۇدە، پايدىسىز: خۇن ئىش — بىھۇدە ئىش، پايدىسىز ئىش

خۇنچۇي [«قۇج»] مەلىكە، «قۇنچۇي»غا قاراڭ

خۇنداچى △ جىدەلسىز

خۇنماق ئۇرماق؛ چالماق، «قۇنماق» قا قاراڭ

خۇئىنتسو [<خەن. «ش ت»] «شۇەنجۇاڭ» دېگەن ئىسمىنىڭ ئەينى زاماندىكى تەلەپپۇزى

خىرودىس △ [«نېس»] خاس ئىسىم

خىز △ «قىز»غا قاراڭ

خىسقا △ قىسقا

خىل △ قىل، يۇڭ

خىلماق △ قىلماق

خىلىنچ △ ئىش - ھەرىكەت

خىنماق △ ساغلام، مۇستەھكەم

خىۋ △ [«قۇج»] «قىۋ»غا قاراڭ

د

دابان — [«ئىد»] ① چوققا، داۋان؛ ② تاغ، تاغلار

دارتىراشترى — [<سان. «تۇر»] غەربىي دۇنيانى قوغدىغۇچى

دارم — [<سان] ئېتىقاد؛ بۇددىزم قانۇنى

دارنى — [<سان. «ئال»] ① بۇددا دىنىدىكى بىر مەزھەپ كالامىنىڭ نامى؛ ② سېھىرلىك قەسىدە

دارۇغا — [«ئۇت»] ئەمەل نامى

دانا — ئانار

داناۋادى — [«ئىك»] شەھەر ئىسمى

دانىش — [<سان. «تۇر»] بىر يۇلتۇزنىڭ ئىسمى

دەۋلۈك — [«ئىد»] قۇۋ، مەككار، تۈلكە، مۇغەمبەر

دىنتار — [«قۇج»] «دىندار»غا قاراڭ

درزۇل — ئۈچ ئاچىماق نەيزە (قورال)

درم — [<سان. «ش ت»،«تۇر»] «دارم»غا قاراڭ

درماگۇپتاكى — [<سان. «ش ت»] خاس ئىسىم

درما ئۇتارى △ [<سان] بۇتساتىۋالاردىن بىرىنىڭ ئىسمى

دكسانىپت — [<سان] خاس ئىسىم

دۇتاگۇن — گۇناھىدىن قۇتۇلغان ئادەم

دۇشتا [<سان] خاس ئىسىم

دۇرۇد [«ئەت»] سالام، سالام ئېيتماق

دۇك [«ت ت د»] نەچچە، نەچچە تال: دۇك مىڭ — نەچچە مىڭلىغان

دۇلەك [«ت ت د»] ئاغزى پۈچۈلغان ساپال قاچا، ئاغزى كەمتۈك كوزا

دۇنۇشكە [<كەن. «ت ت د»] بېسىلغاق (بىر خىل سېپىسىق ئوت)

دىئان [<سان] «دىيان»غا قاراڭ

دىپانكارى [<سان] ئۆتكەن زامان بۇدداسى نامى

دىدەك [«ت ت د»] كېلىننىڭ يات كىشىلەرگە كۆرۈنمەسلىك ئۈچۈن بېشىغا ئارتقان پۈركەنجىسى

دىدم «دىدىم»غا قاراڭ

دىدىم I △ [«تۇر»] مەزھەپ

دىدىم II [«ت ت د»] نىكاھ كېچىسى كېلىنگە كىيدۈرۈلىدىغان ئوتۇغات، تاج

دىرەك [«ئەت»] ئۇزارتىش، كېچىكتۈرۈش

دىك [«ت ت د»] تىك

دىنتار [«ئال»، «ئوت»، «قوج»] دىندار، دىنىي زات

دىندار I △ [«تۇر»، «قوج»] دىن تارقاتقۇچى

دىندار II △ [«قوج»] تاللاش؛ تاللانغان

دىۋدار [<سان] بىر خىل دەرەخ

دىۋىنى — ئىلاھ، تەڭرى

ديان — «دىيان»غا قاراڭ

دىيانلاغ — دىيانەتلىك؛ پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن تەپەككۇر قىلىشقا بېرىلگۈچى

دىيان — [<سان. «تۇر»] بۇددىستلارنىڭ تۇيغۇسىدىكى چوڭقۇر تەپەككۇر

ر

راتمادىۋى [<سان] بۇددا دىنى ئەۋلىيالىرىدىن بىرىنىڭ
ئىسمى

راتماقار «راتناقار»غا قاراڭ

راتنا [<سان. «ئال»] «ئەردىنى»گە قاراڭ

راتناراشى [<سان. «ئال»] خاس ئىسىم

راتناقار [<سان] بۇتساتىۋالاردىن بىرىنىڭ ئىسمى

راتناقۇشپى [<سان] خاس ئىسىم

راتناۋاچىر [<سان.«ئال»] خاس ئىسىم

راتنقرى خاس ئىسىم

راچابۇمى [<سان. «ئال»] بىر پادىشاھنىڭ ئىسمى

راخۇ [<سان. «تۇر»] بىر خىل يۇلتۇزنىڭ نامى

رادنا «ئەردىنى»گە قاراڭ

راز [«ئەت»] مەخپىي

رازۇرت قارا كۆك (رەڭ)

راسايان I [«تۇر»] ھاياتلىق دورىسى

راسايان II [<سان. «تۇر»] كىتاب نامى

راقاقايىنى خاس ئىسىم

راقساس «راكشاش»قا قاراڭ

راكس [«ئەت»] ئويناش، ئۇسسۇل ئويناش

راكشاش جىن - ئالۋاستى

رائىماست [«قوج»] خاس ئىسىم

رائىييەت [«ئەت»] كاپىر

رايى ھىندى [«ق ب»] بىرخىل قۇشنىڭ نامى

رەپچەت [«ت ت د»] ئالۋان، ھاشار

رەم [«تۇر»] بىرىنچى ئاي، يانۋار

رەنج [«ئەت»] قايغۇرماق

رتنى «ئەردىنى ياكى راتنا» غا قاراڭ

روچ [<سوغ. «تۇر»] كۈن

رۇز [«ئەت»] كۈنلەر (ۋاقىت)

رۇزگار [«ئەت»] دەۋر

رىبات [«ئەت»] دەڭ، ساراي

رىيا [«ئەت»] يالغان، ساختا

ز

زاخاگ [«ئۇت»] ① سۇترالاردىن بىرى؛ ② تەسەللى

زارانزا [«ت ت د»] زاراڭزا

زانبى △ [«ت ت د»] قارا چېكەتكە

زەپ زەپ [«ت ت د»] شىپ - شىپ (تېز، يۇمشاق قەدەم تاشلىغاندا چىققان ئاۋازنى بىلدۈرىدىغان ئىملىق سۆز)

زەر [«ئەت»] ئالتۇن

زەكەت [«ئۇت»] زاكات

زرۇئا [«قۇج»] بىر ئىلاھنىڭ نامى

زمۇران [«نېس»] زۇمرەت (تاش)

زمۇغتۇغ [<سوغ. «تۇر»] سوغدىچە كالېندار ھېسابىدا ئاينىڭ يىگىرمە سەككىزىنچى كۈنى

زىرا بىر ھىل ئۆسۈملۈك

زىكر [«ئەت»] ئەسلەش، خاتىرىلەش

زىن خار [«ئەت»] ىققەت

زىيادەت [«ئەت»] كۆپ؛ كۆپەيمەك

س

سا I قورغان، قەلئە

سا II [«ت ت د»] سانىماق

ساب [«ئال»] سۆز، گەپ، «ساۋ»غا قاراڭ

سابا بىر خىل دورىنىڭ نامى

سابان [«تۈن»] ساپان، قوش؛ [«ت ت د»] تېرىقچىلىق

سابچى △ «ساۋچى»غا قاراڭ

ساپ I [«ت ت د»] قىلىچ ۋە پىچاقنىڭ سېپى

ساپ II [«ت ت د»] نۆۋەت

ساپ III تەرتىپ؛ قۇر

ساپ IV [«ش ت»] داۋاملاشماق

ساپاغ [«قۇج»] ① قۇر، تىزىق؛ ② ئۇستۇنلۇك؛ ③ پايدىلىنىش

ساپالاماق ساپان سالماق

ساپتۇرماق [«ت ت د»] سەپلەتمەك، ئۇلاتماق

ساپچا [«ئىك»] سۆز، خەۋەر («چا» سۆزلەرگە قوشۇلۇپ، كىچىكلىتىش مەنىلىرىنى بىلدۈرىدۇ)

ساپلاماق كەسمەك، ئۈزمەك، سانجىماق؛ تارتماق (ئوقيا تارتماق)

ساپماق I [«ت ت د»] ① ئۆتكۈزمەك؛ ② سەپلىمەك

ساپماق II داۋاملاشماق

ساپىتماق △ [«ت ت د»] شىپاڭلاتماق، پۇلاڭلاتماق

ساپىغ I △ [«ت ت د»] چېپدىرنىڭ ئېتىكى

ساپىغ II △ [«تۇر»] قۇر، تىزىق، «ساپاغ»قا قاراڭ

ساتا [«ت ت د»] مارجان

ساتابىش [«تۇر»] يۇلتۇز ئىسمى

ساتاغ «ساتىغ»قا قاراڭ

ساتاغسىز △ باھاسىز

ساتاغىن △ سېتىمق

ساتاگىرى [«چاس»] خاس ئىسىم

ساتغاماق [«تۇر»] ئاشماق، ئېشىش

ساتىلانماق [<چىگ. «ت ت د»] جۆرئەت قىلماق، پېتىنماق

ساتۇلا [«ت ت د»] گەپدانلىق قىلماق، ۋالاقشىماق

ساتۇن سامساق

ساتى △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ساتىر I △ [«ت ت د»] «ھوي ھارىمى» دېگەن مەنىدىكى سۆز

ساتىر II △ [«ئۇت»، «تۇر»] ئېغىرلىق ئۆلچىمى

ساتىغ △ [«ت ت د»] سېتىق، سودا - سېتىق، [«تۇر»] تىجارەت

سات ئىغاچى △ [«ئۇت»] بىر خىل دەرەخ، ياغاچ

ساتىغلىغ △ سېتىلىدىغان نەرسە

ساتىلماق △ [«ت ت د»] سېتىلماق

ساجۇن [«ئۇت»] خەلق، جامائەت

ساچ I [«ت ت د»، «تۇر»] چاچ، تۆك

ساچ II [«چاس»] چاچماق، چېچىلماق، چۇۋۇلماق

ساچ III [«ت ت د»] تاۋار

ساچالماق [«قۇج»] «ساچىلماق» قا قاراڭ

ساچىتاشماق [«ت ت د»] چاچىلاشماق

ساچرا [ت ت د»] سەكرىمەك؛ چاچرىماق

ساچراتغۇ [«ت ت د»] قاپقان، تۇزاق

ساچغىرماق △ [«ت ت د »] چاچاي دېمەك، چاچقىلى قويماق: ئەر سۆۋ ساچغىردى — ئادەم سۇ چاچقىلى قوپتى

ساچلاشماق «ساچىتاشماق»قا قاراڭ

ساچلىغ △ [«ت ت د»، «قۇج»] چاچلىق

ساچماق [«ت ت د»] چېچىش، چاچماق، [«ئال»، «قۇج»] تاشلىماق: مەن يىپار ساچتىم — مەن ئىپار چاچتىم

ساچۇ I [«ت ت د»] چۇچا (تون، ياغلىق ۋە شۇنىڭغا ئوخشاشلارنىڭ چۇچىسى)

ساچۇ II [«ئوت»] خاس ئىسىم

ساچۇق [«ت ت د»] چېچىق، [«تۇر»] تاشلاغلىق (تاشلىۋېتىلگەن): ساچۇق نەڭ — چېچىق نەرسە

ساچىغ △ [«تۇر»] قۇربانلىق ئۈچۈن تاشلانغان نەرسە

ساچىل △ چېچىلماق

ساچىلماق I △ [«ت ت د»] چېچىلماق، [«ئال»] تاشلانماق

ساچىلماق II △ [«ئال»] تارمار قىلماق

ساچىئۇ [«ت ه»] خاس ئىسىم

ساخت — [<ئوغ. «ت ت د»] «ئۈستەم»گە قاراڭ

ساد — [«ت ھ»] «سادماق» قا قاراڭ

سادا — [«ت ھ»] خاس ئىسىم

سادا بىش — «ساتابىش» قا قاراڭ

سادارما — [<سان. «تۇر»] كىتاب ئىسمى

سادراقسىز △ — [«ماي»] يىپرىقسىز

سادماق — ساتماق

سادۇ — [<سان. «تۇر»] ياخشى

سادۇن — [«ت تىب»] «ساتۇن»غا قاراڭ

سادىغ △ — باھا، سېتىش باھاسى

ساراڭۇچ — [«ت ھ»] خاس ئىسىم

ساران — [«تۇر»،«ق ب»] پىخسىق، بېخىل

سارانلىق △ — [«ت ت د»] بېخىللىق، پىخسىقلىق

سارپ — [«تۇر»] ئېگىز، خەتەرلىك

سارت — [<سان. «ت ت د»، «تۇر»، «ق ب»] كارۋان، سودىگەر

سارتاۋاخى — [<سان. «تۇر»] كارۋان بېشى

سارتاۋاكى — خاس ئىسىم

سارساغ — ① تىترەش؛ ② بۇزۇق؛ قوپال

سارسال — [«ت ت د»] سۆسەر (بۇلغۇنىنىڭ بىر خىلى)

سارسىماق — سۆكۈپ يايىماق

سارسىغ I △ — [«ت ت د»] سېسىق، چىرىك

سارسىغ II △ — [«ئال»، «تۇر»] بۇزۇق؛ قوپال

سارسىماق △ — ئەيىبلىمەك؛ سۆزلەنمەك

سارغ ئۆت

سارغار [«ت ت د»] سارغايماق، يادىماق، سولغۇنلاشماق، «سارغارماق»قا قاراڭ

سارغارغىنچا △ [«ت تب»] سارغايغىچە

سارغارماق [«ت ت د»] سارغايماق؛ تۇتقاق كېسەل بولماق

سارغان I [«ت ت د»] شورتاڭ يەرلەردە ئۆسىدىغان بىر خىل ئوت

سارغان II [«تۇر»] قاتتىق

سارقاچ [«ت ت د»] بىر خىل ئوت (چۆپ)

سارقايىق △ [«ت ت د»] توقىقۇز تۈرلۈق (كۆشەيدىغان هايۋانلارنىڭ توققۇز تورلۇقى)

سارقوي [«ت ه »] خاس ئىسىم

سارقىم △ [«ت ت د»] قىراۋ

ساركاچ [«ت ت د»] كاسىنى، كۆكچېچەك

سارلاشماق [«ت ت د»] يۆگەشمەك، ئوراشماق

سارلانماق [«ت ت د»] هازىرلانماق

سارماچۇق [«ت ت د»] قۇشقاچ تىلى ئاش (سۈيۈقئاشنىڭ بىر تۈرى)

سارماش [«ت ت د»] چىرماش (نەرسىلەرنىڭ بىر - بىرىگە ئارىلىشىپ ياكى چىرمىشىپ كېتىشى)

سارمالماق [«ت ت د»] يۆگەلمەك، يۆگەشمەك

سارمۇساق [«ت ت د»] سامساق؛ «ساتۇن» غا قاراڭ

سارىنچ △ [«ت ت د»] ① تۆگە تېرىسىدىن ئىشلەنگەن تۇلۇم؛ ②ياغاچ چېلەك، سوغا، مالتاق

سارۇن [«ئو»] ياپماق، توسماق

سارى △ [«ئو»] تەرەپ، نىشان

سارىپۇتىرى [<سان] خاس ئىسىم

سارىچغا △ [«ت ت د»] چېكەتكە

سارىر [«ئال»] قىلىچ ئارقىسى (دۈمبىسى)

سارىشماق [«ت ت د»] ئۇراشماق، يۆگەشمەك: ئۇل ماڭىا سۈۋلۈق سارىشدى — ئۇ ماڭىا سەللە يۆگىشىپ بەردى.

سارىغ I △ [«ت ت د»، «ت ھ»] ① سېرىق؛ ② سېرىق سۇ

سارىغ II △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

سارىغلاماق △ [«ت ت د»] سارغايتماق، سېرىق قىلماق

سارىلماق △ [«ت ت د»] ئۇرالماق، يۆگەلمەك، يۆگىشىۋالماق

سارىم △ [«ت ت د»] سۆزگۈچ

سارىنماق △ [«ت ت د»] ① يۆگەنمەك، پۈركەنمەك؛ ئۇرانماق؛ ② بېرىلمەك، قېتىرقىنىپ كىرىشمەك، يېپىشماق

سازاق يېزا، كەنت، «سوزاق» قا قاراڭ

ساستماق △ [«تۇر»] سېسىتماق

ساسىغ △ [«تۇر»] چىرىك، سېسىغان

ساسىق △ [«ت ت د»] تەشتەك،ساپال قاچا

ساسىماق △ [«تۇر»] سېسىماق، چىرىمەك

ساش [«ت ت د»] شاش، ئۈركۈگەك

ساشماق ھەل قىلماق، يەشمەك

ساشۇرماق [«ئۇت»، «ت ت د»] توختاتماق، كېچىكتۈرمەك؛ ئايىرماق

ساغ I [< ئوغ. «ت ت د»] ① ئەقىل؛ ② زېرەكلىك، پەم؛ ③ ساق، ساغلام؛ ④ ساپ، [«ت تىب»] پاكىز

ساغ II [«ت ت د»] كېڭەيمەك، يەتمەك

ساغدىچ I △ [«ت ت د»] دوست، بۇرادەر

ساغدىچ II △ ھېساب

ساغدىچلىغ △ [«تۇر»] مەنسۇپ بولماق، مۇناسىۋەتلىك، ئائىت، ھېسابلىماق، سانالماق

ساغراق [«ت ت د»] قاچا، قەدەھ، كاسا

ساغرى △ [«ت ت د»] ساغرا، تېرە

ساغلانتۇرماق [«قۇج»] ساقلىماق، مۇھاپىزەت قىلماق

ساغلانماق [«قۇج»] ساغلامىلاشماق، دىققەتتە بولماق، ھوشيار بولماق

ساغلىغ I △ [«ئۇت»] ساغلىق

ساغلىغ II △ [«ت ت د»] ساناقلىق

ساغلىغ III △ [«ت ھ»] خاس ئىسىم

ساغناغۇ [«ت ت د»] قۇرۇق قاپاق

ساغۇ [«ت ت د»] سوغا؛ كەمچەن

ساغۇرماق I [< قار. «ت ت د» سۈمۈرمەك، ئىچمەك؛ سارقىتماق

ساغۇرماق II [< بار. «ت ت د»] تۆكۈرمەك

ساغۇن [«ت ت د»] قارلۇق قەبىلىسىنىڭ چوڭلىرىغا بېرىلىدىغان ئۇنۋان

ساغىر I △ [«ت ت د»] تۆۋى تار، ئاغزى كەڭ بىر خىل قاچا

ساغىر II △ قورۇق؛ ھايۋانلارنى يىغىدىغان قوتان

ساغىز △ [«ت ت د»] سېغىز: ساغىز تۇپراق ـــ سېغىز تۇپراق، سېغىز توپا

ساغىزغان △ [«ت ت د»] سېغىزخان

ساغىش △ [«تۇر»] رەقەم، سان

ساغىنچ △ [«قۇج»] «ساقىنچ» قا قاراڭ

ساغىنماق I △ [«ت ت د»] ئويلىماق، نىيەت قىلماق

ساغىنماق II △ «ساقىنماق» قا قاراڭ

ساغ ياغ خام قايماق

ساق I دىققەت بىلەن، تىرىشچانلىق بىلەن

ساق II [«ت ت د»، «ت تب»] ھېسابلىماق، سانىماق

ساقا [«ت ت د»] تاغ ئېتىكى

ساقا بىر بىرخىل دورا

ساقاق [«ت ت د»] ئېگەك

ساقانماق [«قۇج»] «ساقىنماق» قا قاراڭ

ساقلاماق [«قۇج»] مىيىپ بولماق

ساقلانماق [«تۇر»] دىققەت قىلماق، ساقلانماق، ئۆزىنى تارتماق

ساقلىق △ [«ت ت د»] ساقلىق، سەگەكلىك، ھوشيارلىق

ساقۇسماق [«ئۇت»] قوغدىماق، مۇھاپىزەت قىلماق

ساقىت △ [«ماي»] ئويلىماق، خىيال قىلماق

ساقىرقۇ △ [«ت ت د»] ساقاتقا، كانا

ساقىز I △ [«ت ت د»] داغ، كېيىمگە يۇققان شالتاق ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش نەرسىلەر

ساقىز II سېغىز

ساقىش I △ [«چاس»، «ت ت د»] سانى
ساقىش II △ [«ئال»، «تۇر»] ① چۈشەنچە؛ ② ئەندىشە، **قايغۇ**
ساقىشسىز △ چۈشەنچىسىز، ھېسابسىز
ساقىغ △ [«ت ت د»، «ت تىب»] خىيال، خىيالى
ساقىماق △ [«تۇر»] تەربىيلىمەك، باقماق، نەزەر سالماق؛ جەددىي بولماق
ساقىن I △ [«ماي»] ئويلىماق، خىيال قىلماق
ساقىن II △ [«ق ب»] ساقلانماق، ھوشيار بولماق
ساقىنچ △ [«ت ت د»] قايغۇ، دەرد ـ ئەلەم؛ [«ماي»] خىيال؛ سېغىنىش؛ [«ئال»، «ش ت»] چۈشەنچە، ئوي ـ پىكىر، تەسەۋۋۇر، نىيەت
ساقىنماق I △ [«ماي»] چۈشەنمەك؛ پىلان قىلماق؛ ئەندىشە قىلماق
ساقىنماق II △ [«ت ت د»] ساقلانماق، ئېھتىيات قىلماق
ساك I [<خەن. «ش ت»] راھىب
ساك II [«تۇر»] جامائەت، خەلق
ساك III بايلىق
ساك IV [«ت ت د»] ماياق: قۇش ساكى ـــ قۇش مايىقى
ساك V بىر خىل دورا
ساكار تۇن [«ماي»] يېرىم كېچە
ساكرام [«ت ھ»] مانىستىر (مانىي ئىبادەتخانىسى)؛ [«ش ت»] بۇددا ئىبادەتخانىسى
ساكرى △ [«ماي»] باغرى، تۇمشۇقى (تاغ)
ساكلاماق [«ت ت د»] ماياقلىماق

ساڭى [«ماي»] راھىب، راھىبى

ساڭىش △ [«تۇر»] ھېسابلاش، تەكشۈرۈش

ساڭىگ △ [«ئۇت»] يېيمەكلىك (مانىستىردا يەيدىغان يېمەكلىك)

سال I [«ت ت د»] سىر (قاچا-قومۇچ ۋە شۇنداق نەرسىلەرنى سىرلاش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان يېپىشقاق نەرسە)

سال II [«ئەت»] تىقماق، كىرگۈزمەك، سالماق

سالابەت [«ئەت»] كۈچ؛ مۇستەھكەم، قەيسەر

سالاسپاتى خاس ئىسىم

سالتۇرماق [«ئۇت»] سالدۇرماق؛ قويدۇرماق

سالچى △ [«ت ت د»] ئاشپەز

سالدىرماق △ [«تۇر»] سۇنماق، تەقدىم قىلماق

سالسۆيۈت سۆگەتنىڭ بىر تۈرى

سالغار [«ئۇت»] خاس ئىسىم

سالق [«ت ھ»] سېلىق

سالقىم سوغۇق، سالقىن

ساللا سالغا چۈشمەك

سالۇ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

سالىغ I △ ئالاھىدە ياردەم

سالىغ II △ قوپال؛ دۆت

سالى قۇتلۇغ △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

سالىملاشماق △ [«ت ت د»] جېدەللەشمەك، تاكاللاشماق

سالىن △ [«ئەت»] مىدىرلىماق، تەۋرىمەك

سالىنتۇرماق △ [«تۇر»] مىدىرلاتماق، تەۋرەندۈرمەك

سالىنماق △ [«تۇر»، «ئال»] ① تەۋرىمەك، مىدىرلىماق؛ ② تىكمەك، تىكلىمەك

سام I [«تۇر»] ① دورا؛ ② سىماب

سام II يالغانچىلىق

سامار [<سان. «تۇر»] كۆز قاراش، يول

ساماق I [«ئال»] ئېرىق، ئېرىق بويى

ساماق II [«قۇج»] سانىماق، ھېسابلىماق

ساماق III سۆزلىمەك

سامبودۇ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

سامبۇن [«ئۇت»] خاس ئىسىم

سامتسو [«ش ت»] خاس ئىسىم

سامدا [«ت ت د»] پۇتقا كىيىدىغان سەندەل

سامۇرساق [«ت ت د»] «سارمۇساق» قا قاراڭ

سامۇنشى △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

سامىستماق △ [«ت ت د»] رەنجىتمەك، ئازار بەرمەك

سان I [«ئەت»] تەن، بەدەن

سان II [«تۇر»، «ت ت د»] تىزنىڭ يۇقىرىسى

سان III [«ئال»] سان، ھېساب؛ ساناق

سان IV [«ت ت د»] تونۇماق، سانىماق، (شۇنداق) كۆرمەك

ساناغۇلۇغسۇز سانسىز، ھېسابسىز

ساناماق سانىماق، ھېسابلىماق

سانچ [«ئۇت»] تېرىدىن ياسالغان خالتا، سومكا، تۇلۇم

سانچاناچاۋى [«تۇر»] خاس ئىسىم

سانچماق سانجىماق؛ تەشمەك

سانچىتماق [«تۇر»] تەشمەكچى بولغان، سانجىماقچى بولغان

سانچىشماق △ ئۇرۇشماق

سانچىغ △ ① ئىلمەك؛ ② سانجىماق

سانچىقماق △ [«ت ت د»] يېڭىلمەك، تارمار قىلىنماق

سانچىلماق △ ئۇرۇلماق

سانچىمىش △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ساندۇرۇش [«ت ت د»] تالاش - تارتىش

ساندۇۋاچ [«ت ت د»] بۇلبۇل

سانرۇشماق [«ت ت د»] تالاش - تارتىش قىلىشماق؛ جۆيلۈشمەك

سانسا [<سان] ئايلىنىش

سانسار [<سان. «تۇر»] خاس ئىسىم

سانسارتاقى △ [<سان. «ئال»] ماددىي دۇنيا (تۇغۇلۇش - ئۆلۈشنىڭ ئايلىنىش دەۋرى)

سانسارلىغ△ [<سان. «ئال»] تۇغۇلۇش ۋە ئۆلۈشنىڭ ئايلىنىش (ئۆتكۈنچى) دەۋرىگە ئالاقىدار...

سانساز ئۆكۈش [«ماي»] سان - ساناقسىز

سانسىز △ ھەددى - ھېسابسىز

سانغارماق [«ت ت د»] سانىماق، ھېسابلىماق

سانگۈن [«ت ھ»] خاس ئىسىم، «سەنگۈن» گە قاراڭ

سانلاغI [«قوچ»] ھۆرمەتلىك؛ ھېسابلىق، سانلىق

سانلاغII [«ماي»] تەۋە، تېگىشلىك

سانلىغ [«چاس»، «تۆر»] مەنسۇپ، مەنسۇپ بولغان

سانماقI [«قوج»] سانىماق، ئويلىمىاق، تونۇماق، چۈشەنمەك

سانماقII [«ت ت د»] سانالماق: ئول ئەر خەيل بىلە ساندى ــ ئۇ ئادەم ئاتلىقلاردىن سانالدى؛ بارىغ ئۇتروۇ تۇتسا يوقتا سانماس ــ بارنى ئۇتتۇرىغا قويسا، يوقتا سانالماس

سانمىش △ [«ت ھ»] خاس ئىسىم

سانچار [«تۈن»] ساتۈرن يۇلتۇزى

سانيىنچ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ساۋI [«ت ت د»] ① تەلىم؛ تەنبىھ؛ ② ماقال؛ ③ قىسسە؛ ④ ھېكايە، چۆچەك؛ ⑤ خەت، خەت ـ چەك؛ ⑥ سۆز، گەپ ـ سۆز؛ ⑦ خەۋەرلەر؛ رىۋايەتلەر

ساۋ II [«تۆر»] شۆھرەت

ساۋ III [«تۆر»] خاس ئىسىم

ساۋچى △ [«ت ت د»] ئەلچى؛ [«ت ت د»] خەۋەرچى، گەپچى (گەپ توشۇغۇچى)؛ [«ق ب»] ۋەز ـ نەسىھەت قىلغۇچى؛ پەيغەمبەر

ساۋرۇق [«ت ت د»] تارقالماق

ساۋرۇل [«ت ت د»] چىچىلماق

ساۋرى △ [«ت ت د»] كېمەيمەك، ئازايماق

ساۋرىل △ [«ماي»] ئاقماق، تارالماق

ساۋرىلۇ △ [«ماي»] تۆكۈپ، ئېقىتىپ

ساۋشىك I [«ش ت»]خىنايانا مەزھىپى

ساۋشلك I خاس ئىسىم

ساۋشلك II [«ئال»] كىچىك قاتناش قورالى

ساۋلاشماق [«ت ت د»] تەمسىل ئېيتىشماق، [«تۇر»] سۆزلەشمەك؛ خەۋەرلەشمەك

ساۋلىغ △ سۆزلۈك

ساۋۇر [«ت ت د»] چاچماق، سورىماق

ساۋۇرماق [«ت ت د»] «ساۋۇر»غا قاراڭ: ئەر تارىغ ساۋۇردى ــ ئادەم (خاماندا) ئاشلىق سورۇدى

ساۋىقلاماق △ [«تۇر»] سۆزلىمەك

ساۋىل △ [«ت ت د»] ئۆزىنى تارتماق، ئورۇن بەرمەك

سائى بوغا [«ئۇت»] خاس ئىسىم

سائىماق [«تۇر»] تەشمەك، سانجىماق

ساي [«تۇر»] ساي، دالا، چۆل، تاشلىق

سايپاماق [«ت ت د»] چىپچىۋەتمەك، ئىسراپ قىلىۋەتمەك

سايقاماق هاراق قۇيماق

سايماق [«ئال»] ھىسابلىماق، سانىماق

سايۇ [«ماي»] ھەربىر، ھەرقايسى

سەب [«ئر»] ياخشى كۆرمەك

سەبىن خۇشال بولماق، شادلانماق

سەبىنمەك «سەۋىنمەك»كە قاراڭ

سەپ I [«ت ت د»] كېلىن بولغۇچى قىز ئۇچۇن تەييارلانغان ئۆي جاھازلىرى

سەپ II [«ئىك»] تەييار بولماق

سەپەد [«ئەت»] سېۋەت

سەپەن [«تۇر»] چۈشەنمىگەن، بىلمىگەن
سەپمەك ھازىرلىماق، تەييارلىماق
سەترەكسىز «سەدرەكسىز» گە قاراڭ
سەچ I چاچ، «ساچ I» گە قاراڭ
سەچ II [«ش ت»] تاللاش
سەچە [<ئوغ. «ت ت د»] قۇشقاچ
سەچمەك تاللىماق
سەچىلمەك [«تۇر»] تاللانماق
سەدرەك [«تۇر»] شالاڭ، ئازادە، ئىنچىكە
سەدرەكسىز [«تۇر»] شالاڭ بولغان
سەر [«ماي»] چىدىماق، سەۋر قىلماق، [«ئەت»، «چاس»] چىداش، سەۋر قىلىش
سەرك [«ت ت د»] ساپال قاچا ۋە ئۇنىڭ سۇنۇقلىرى
سەركە «سىركە» گە قاراڭ
سەركەر [<قار. «ت ت د»] قاراقچى، يول توسار
سەركۈرمەك I [«تۇر»] قارشىلىق قىلماق، توسماق
سەركۈرمەك II سەۋر قىلماق؛ تايانماق
سەرگۈرمەك [«تۇر»] «سەركۈرمەك» كە قاراڭ
سەرمەك I [«ت ت د»] چىدىماق، [«تۇر»] غەيرەت قىلماق، سەۋر قىلماق، تايانماق: ئول سەردى — ئۇ (بىر ئىشقا) چىداشلىق بەردى
سەرمەك II [«تۇر»] توختىماق
سەرۋ [«ت ت د»] تەكچە، تاختىپېشى
سەرۋ ئۇماتىن△[«ماي»] چىدىماستىن، چىدالماستىن

سەرىدمەك [«تۇر»] ئېرىسمەك، ئېرىتمەك

سەرىڭ [«ماي»] كەچۈرۈك

سەرىل I [«ماي»] چىدىماق، سەۋر قىلماق

سەرىل II تۇختىماق

سەرىلمەك I [«ت ت د»] سەنتۈرۈلمەك، دەلدەڭشىمەك

سەرىلمەك II [«ئال»] ئاچماق؛ ھاياجانلانماق

سەرىلمەك III [«ئال»] قېتىشماق، تۇختىماق

سەرىن [«ت ت د»] چىداش، چىدىماق، سەۋر قىلماق

سەرىنچ [«قۇج»] تەم، لەززەت؛ مەززىلىك

سەرىنمەك [«ئال»] ساقلىماق، سەۋر قىلماق، تاقەت
قىلماق

سەزا [«ئەت»] لايىق

سەسىنمەك [«ت ت د»] ئىنتىلمەك

سەش [«ئىك»] يەشمەك، بوشاتماق

سەشمەك [«ت ت د»] شەشمەك، يەشمەك

سەشۈگ [«ت ت د»] شېشىك // يېشىك: سەشۈگ ئات —
يېشىك (باغلاقتىن بوشىتىلغان) ئات

سەشىل [«ت ت د»] ئايرىماق

سەفمەك [«تۇر»] «سەۋمەك» كە قاراڭ

سەكەنتىر [«ق ب»] زۇھەل (ساتۇرن) يۇلتۇزى

سەكسۈن [«ت ت د»] سەكسەن

سەكىتمەك [«ت ت د»] سەكرەتمەك، ئاتلاتماق

سەكىد [«ت ھ»] سىلىق

سەكىرت [«ت ت د»] سەكرەتمەك

سەكىز [«ت ت د»] سەككىز

سەكىز ئوتـۇز [«ماي»] يىگىرمە سەككىز

سەكىز ئون سەكسەن (سان)

سەكىزىنچ [«قۇج»] سەككىزىنچى

سەكىزيىگىرمى [«ماي»] ئون سەككىز

سەكىنس قارا [«ئۇت»] خاس ئىسىم

سەگىرت [«ت ت د»] سەكرەتمەك

سەڭەك [<ئوغ. «ت ت د»] كوزا، ئەشتەك

سەڭرەگۈ [«ت ت د»] ماڭقا

سەڭىر [«ت ت د»] تـاغ تـۇمشـۇقى، تـاغ قاڭشرى،
[«تۇر»] ئالدى، تاغ باغرى

سەڭىگ [«تۇر»] ئائىت؛ قوشۇمچە

سەڭىل [«ت ت د»] سەپكۈن (يۈزدىكى سەپكۈن، داغ)

سەلەنە سەلەنگە دەرياسى

سەلى خاس ئىسىم

سەلىم [«ئەت»] دۇرۇس، توغرا

سەمەك [«ئال»] ئورمان، «سىمەك» كە قاراڭ

سەمەگلەمەك [«ئال»] ئۆلۈم مۇراسىمىنى ئورۇنلاشتۇرماق

سەمۈرگۈك [«ت ت د»] سۆمۈرگۈك (بۇلبۇلغا ئوخشىشىدىغان
بىر خىل قۇش)

سەمىچە [«ئۇت»] خاس ئىسىم

سەمىز [«ت ت د»] سېمىز

سەمىش [«ئۇت»] خاس ئىسىم

سەنا [«ئەت»] مەدھىيە

سەنگۈن	سەركەردە، قوماندان
سەنلىك	سىنلىك
سەۋتۈرمەك	[«ت ت د»] سۆيدۈرمەك
سەۋدىچ	[«ت ت د»] سىۋەت
سەۋرە	[«ت ت د»] شالاك
سەۋمەك	[«ت ت د»] سۆيمەك، [«ئال»] ياخشى كۆرمەك
سەۋگۈ تاپلاغۇ	[«ماي»] ئىسىل، ياقتۇرىدىغان، خۇشاللىق، شادلىق
سەۋگۈسىز	[«ئال»] سۆيگۈسىز، ياخشى كۆرمەيدىغان
سەۋگۈلۈگ	سۆيۈملۈك، سۆيگۈ
سەۋۈك	[«ت ت د»] سۆيگەن، سۆيگىنى
سەۋۈگ	[«قوج»، «ت ت د»] سۆيگۈ؛ سۆيۈملۈك: سەۋۈگ نەڭ — سۆيۈملۈك نەرسە
سەۋۈگلۈگ	«سەۋىنگلىگ» گە قاراڭ
سەۋۈنمەك	[«ت ت د»] سۆيۈنمەك
سەۋىت	[«ق ب»] زۆھرا، چولپان (ۋېنېرا) يۇلتۇزى
سەۋىنتمەك	[«ئال»] خۇشال قىلماق؛ شادلانماق
سەۋىنچلەن	[«ش ت»] خۇشال بولماق
سەۋىنگ	[«قوج»] ئەزىز؛ ئاشىق
سەۋىنگلىگ	[«قوج»، «ئال»] سۆيۈملۈك
سەۋىنتۈرمەك	[«تۇر»] خۇشال قىلماق
سەۋىنچ	[«ت ت د»] خۇشاللىق، شادلىق، [«ماي»] سۆيۈنۈش
سەۋىنچەك	خۇشاللىق

سەۋنچلەنمەك خۇشال بولماق

سەۋنچلىگ [«ئال»] خۇشاللىق، شادلىق

سەۋنمەك [«ئال»] خۇشال قىلماق؛ خۇشال بولماق

سەئىل [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ستابىش «ساتابىش» قا قاراڭ

ستاۋارى خىل ئۆسۈملۈك

ستراۋست شەھەر ئىسمى

سترایاسترىش يەتتە قات ئاسماندىن بىرىنىڭ ئىسمى (؟)

ستۇپ «سوپۇرغان» غا قاراڭ

ستىر I △ [«ت تىب»] سەر (ئېغىرلىق ئۆلچىمى)

ستىر II △ [«ئۇت»] «ساتىر» غا قاراڭ

سمنانچ راھىبە

سن [«تۇر»] سەن (ئىككىنچى شەخس ئالمىشى)

سۋمەك «سەۋمەك» كە قاراڭ

سۋىگلىگ «سەۋىگلىگ» كە قاراڭ

سۋنچ «سەۋنچ» كە قاراڭ

سۋنمەك «سەۋنمەك» كە قاراڭ

سوتۇپ [«ئۇت»] «ستۇپ» قا قاراڭ

سوداقا [«تۇر»] سۇلۇق: سوداقا نەڭ — سۇلۇق نەرسە

سورتۇرماق [«ت ت د»] ① سوراتماق؛ ② شوراتماق

سورغۇ [«ت ت د»] شورىغۇچ، ھەجامەت (قان ئېلىش ئەسۋابى)

سورماق [«ئۇت»] ئەممەك، شورىماق، «سۇرماق» قا قاراڭ

سورۇشماق [«ت ت د»] شورىماق، ئىچىۋالماق: تون تەرىنگ سورۇشدى — كىيىم تەرنى شورىۋالدى

سورۇغ [«ت ت د»] سىرۇشتە

سورۇقماق [«ت ت د»] سورىقى قىلىنماق، سىرۇشتۇرۇلمەك

سورۇلماق [«قوج»] شورالماق، ئىمىلمەك

سوغان I [«ت ت د»] بوغما يىلان

سوغان II سۆكپىياز

سوغانچىغ I △ [«ئىك»] گۈزەل، چىرايلىق

سىغانچىغ II △ سۆيۈملۈك، مۇھەببەتلىك؛ ياخشى

سوغراتماق [«ت ت د»] تەكشۈرمەك، تىنتىماق

سوغراشماق [«ت ت د»] شوراشماق، سىمۇرۇشمەك

سوغۇت I [<قار. «ت ت د»] قىتىق پىشلىقى

سوغۇق II [«ت ت د»] ھىسسىپ

سوغۇرماق مۇزلاتماق؛ قولدا تۇتماق

سوغۇشماق I [«ت ت د»] سىۋۇشقا باشلىماق: ئود سوغۇشدى — كۈن (ھاۋا) سىۋۇشقا باشلىدى

سوغۇشماق II ئۇرۇلماق، سىقۇلۇپ كەتمەك

سوغۇن I [«ت ت د»] پىياز

سوغۇن II [«ق ب»] تاغ ئۆچكىسى، تاغ تېكىسى

سىغىتماق △ [«قوج»] سىۋۇتماق، مۇزلاتماق

سوغىدماق △ «سىغىتماق» قا قاراڭ

سىغىغ △ [«تۇر»] سىغۇق، مۇزدەك

سىغىق △ [«تۇر»، «ئال»] «سىغىغ» قا قاراڭ

سىغىق سۇۋ △ [«ئال»] سىغۇق سۇ

سوغىماق △ سوۋۇماق، مۇزلىماق

سوق I [«ماي»] ئۇچراشماق، ئۇچرىماق

سوق II [«قوج»] قىزغانچۇق، كۈنچى

سوقار [«ت ت د»] ① مۈڭگۈزسىز هايۋان؛ ② ئايپاڭ باش ئادەم

سوقاق I [«ت ت د»] بۆكەن

سوقاق II [«ت ت د»] ئۇرۇشقاق، پېتىشمايدىغان

سوقانچىغ △ [«ماي»، «ش ت»] ئېسىل، چىرايلىق، ئاجايىپ؛ [«كۆل»] ئوبدان، ياخشى

سوقتۇ [«ت ت د»] هېسپىنىڭ بىر خىلى

سوقتۇ ئەلچى [«ئۇت»] خاس ئىسىم

سوقلانماق [«ئۇت»] ئويلىماق، ئەسلىمەك، سېغىنماق، ئارزۇ قىلماق

سوقلۇق [«ت ت د»] تويمىغۇرلۇق، ئاچكۆزلۈك

سوقلۇنماق [«تۇر»] قارىغۇ بولماق؛ كېرەكسىز بولماق

سوقماق I [«ت ت د»] ① سوقماق، يانجىماق؛ ئەزمەك، ئۇرماق؛ ② چوقۇماق: قۇش مەڭ سوقدى — قۇش دان چوقۇدى

سوقماق II [<ئوغ. «ت ت د»] چاقماق: ئانى يىلان سوقدى — ئۇنى يىلان چاقتى

سوقۇ [«ت ت د»] هاۋانچا

سوقۇش [«ماي»،«ئر»] «سوق I» گە قاراڭ

سوقۇشماق [«تۇر»] تىقىلماق، سانجىلماق، تۇتۇشماق؛ [«ئۇت»] قارشىلاشماق، ئۇرۇشماق

سوقۇنماق [«تۇر»] كەسمەك، چاپماق
سوقىم △ [«ت ت د»] ئۇقيا ئۇقىنىڭ ياغاچتىن قىلىنغان قۇيرۇقى
سوك [«ت ت د] كېيىن، ئارقا؛ ئاخىر
[«ئال»، «ئۇت»] ئاخىردا
سوكدا [«ت ت د»] قوغلىماق، پېيىگە چۈشمەك
سوكداماق [«ت ت د»] كەينىگە چۈشمەك، ئىزمۇ ئىز قوغلىماق
سوكراماق [«ت ت د] كەينىگە تارتماق، ئارقىغا سۆرىمەك
سوك سۇي [«ئۇت»] خاس ئىسىم
سول [«تۇر»] سول، شەرق، كۈنچىقىش
سولاتماق [«ئۇت»] سولاتماق
سولاماق [«تۇر»] ① تېپىلماق؛ ② زەنجىرلىمەك، باغلىماق
سولامۇق [«ت ت د»] سولخاي، تەتۈر
سولتۇن [«تۇر»] سول، سولدىن، سول تەرەپتىن
سولدا [«ت ه»] خاس ئىسىم
سولدا باي [«ئۇت»] خاس ئىسىم
سولماق [«تۇر»] ياندۇرماق، قۇسماق
سوما [«ئۇت»] خاس ئىسىم
سوماچى △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم
سوۇۇشغان [«ت ت د»] مەددە قۇرت، مەددە قۇرتتىن بولىدىغان سېرىق كېسەل
سوۇۇق سوغۇق، مۇزدەك، «سوغىغ» قا قاراڭ
سويۇرقا [«ئۇ»] سوۆغا قىلماق
سويۇنساۋىنچى△ [«ئۇت»] گۆرۈ، كاپالەت، كاپالەتنامە

سۇ [«ئال»] ① سۇ؛ ② ئامان - ئېسەن

سۇئا [«ئنك»] قۇلۇپ

سۇ ئەسەن ئامان - ئېسەن

سۇبۇرغان «سۇ بۇزغان I» قاراڭ گە

سۇ بۇزغان I [«ت ت د»] ① گۆرىستان، گۆرلۈك، مازار؛ ②جىنازا

سۇ بۇزغان II [«ت ت د»] كۇپپارلار بازىرى

سۇ پاترا خاس ئىسىم

سۇپرىيا خاس ئىسىم

سۇپسۇپ گۈل - چېچەكنىڭ بىر تۈرى، سۇپسۇپ گۈل

سۇپۇرغان [«قوج»] «ستۇپ» قا قاراڭ

سۇچ [«ت ت د»] سۇس، گال: قىلىچ سۇچ قىلدى — قىلىچ گاللىق قىلدى؛ ئەر سۇچ قىلدى — ئادەم سۇسلۇق قىلدى

سۇچغۇرماق [«ت ت د»] سەكرەي دىمەك، سەكرىگىلى قوپماق

سۇ چۇل [«ت ت د»، «ق ب»] سال، يەش (بۇيرۇق پېئىلى)؛ سالماق، يەشمەك

سۇ چۇلماق [«ق ب»] سىلىنماق، يېشىلمەك، سالماق؛ يەشمەك

سۇچىتماق [«ت ت د»] سەكرەتمەك

سۇدا زۇمى «سۇدا سۇمى» غا قاراڭ

سۇدا سۇمى خاس ئىسىم

سۇدماق [«تۇر»] ئاتماق؛ ئاقماق

سۇدۇر I [<سان. «ش ت»] بۇددا ھەققىدىكى رىۋايەت ۋە چۈشەنچىلەر

سۇدۇر II [«ت ھ»] بۇددانىڭ تەشۋىقاتچىسى

سۇرا [«ت ت د»، «ت تىب»] ئىشلەتمەك، پايدىلانماق

سۇرت [«ش ت»] تۈيۈقسىز

سۇرقۇچ [«ت ت د»] سىر دەرىخىنىڭ يېلىمى

سۇرما [«ئىدك»] ئۈزۈم ھارىقى، مۇسەللەس

سۇرماق ①ئۈزمەك؛ ② سويماق؛ ③ سىرىماق

سۇرى △ [«ت ھ»، «ئۇت»] خاس ئىسىم

سۇرىئا △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

سۇزاق [«تۇر»] يېزا، كەنت

سۇزۇق [«ت ت د»] تۈكلۈرلۈك

سۇسغاق [«ت ت د»] ئۇسقاق (چۆمۈچ ۋە نوگايىغا ئوخشاش سۇ ئۇسىدىغان ئەسۋاب)

سۇسماق ① سىرقۇۋەتمەك؛ ② گاڭگىراپ قالماق

سۇسىق △ [«ت ت د»] سوغا، ياغاچ چېلەك

سۇغ [«ئال»] «سۇۋ» غا قاراڭ

سۇغدىچ △ [«ت ت د»] قاتار بەزمە (قىش كۈنلىرى دوستلار ئارا نۆۋەت بىلەن بولىدىغان مەشرەپ)

سۇغۇلماق [«ئال»] قۇرۇماق، قۇرۇپ كەتمەك؛ تارتىلماق

سۇغۇن [«تۇر»] كېيىك

سۇق I [ت ت د»، «ئەت»] ئاچكۆز، تەمەخور

سۇق II [«ئال»] ① «شۇك» كە قاراڭ؛ ② ھەۋەس، ئىستەك

سۇق III دانلىماق

سۇقار بىر خىل ئۆسۈملۈك

سۇقاۋاتى [<سان] بۇددىستلارنىڭ ئەرشتىكى جەننىتى

سۇقرۇ [«ت ت د»] سۇقۇنۇپ؛ رۇخسەتسىز

سۇقسۇمۇر　بىر خىل دورا

سۇقشۇمۇر　«سۇقسۇمۇر» غا قاراڭ

سۇقلانماق　[«تۇر»] قارا نىيەتلىك قىلماق، ئاچكۆزلۈك قىلماق

سۇقلۇق　[«ئەت»] ① ئاچكۆز؛ ② ئارزۇ قىلىش

سۇقماق　سوقۇۋالماق، تىقماق؛ كىرگۈزمەك

سۇقۇنماق　[«ت ت د»] سۇ قۇيماق؛ يۇيۇنماق، يۇيماق

سۇقىغ　① بارماق؛ مۇناسىۋەت؛ ② توقۇلما

سۇڭقۇر　[«ت ت د»] شۇڭقار

سۇلاق　[<قىپ. «ت ت د»] «تالاق» قا قاراڭ

سۇلانى　بىر خىل ئۆسۈملۈك

سۇملىشماق △　[«ت ت د»] كالدىرلاشماق، چۇلدۇرلاشماق

سۇمىر　[<سان. «تۇر»] بۇددا رىۋايىتىدىكى بىر تاغ-
نىڭ ئىسمى

سۇن　ئۆلچەم بىرلىكى

سۇنا ياتماق　[«ئال»] كېرىلمەك، سوزۇلماق، سوزۇلۇپ ياتماق

سۇنچۇق　تەكيە (ياستۇق)

سۇندۇرى △　[«ت ت د»] دېڭىز

سۇندىلاچ △　[«ت ت د»] سۇندۇك // سۇڭگۇلۇگۇچ

سۇنزى △　[«ت ت د»] پىت (بۈرگە جىنسىدىكى بىر جانىۋار)

سۇنماق　[«ئال»، «تۇر»] سۇنماق، يايماق؛ ئۆزىگە تارتماق؛
ياتماق

سۇنۇ I　[«ت ت د»] سىيادان

سۇنۇ II　قارا ئارپىبەدىيان

سۇنۇ III　[«ت تىب»] قارا كەرەپشى

سۇنى △ [«ت ت د»] زەگۆندە (تامنىڭ ياكى تاختاينىڭ ئاستىغا قويۇلىدىغان توغرا ياغاچ)

سۇئۇ [«تۇر»] بۇيۇك سائادەت، زور بەخت

سۇۋ I [«ت ت د»، «قوچ»] سۇ

سۇۋ II [«تۇر»] سۇ يۇلتۇزى، مەرىخ

سۇۋاتچىر △ بىر خىل دورا

سۇۋاتسىر △ «سۇۋاتچىر» غا قاراڭ

سۇۋار [«ت ت د»] سۇغار، سۇغارماق

سۇۋاسدىقسى △ [«ئال»] بىر موناستىرنىڭ نامى

سۇۋاماق ① سۇغارماق؛ ② سۇۋسىماق

سۇۋچى △ [«ئۇت»] يول باشلىغۇچى، يولباشچى

سۇۋسا ئۇسسىماق، ئۇسساش

سۇۋسالىق ① هاراقكەش؛ ② كەيپ

سۇۋساماق [«تۇر»] «سۇۋسا» غا قاراڭ

سۇۋسۇش [«تۇر»] ① هاراق، ئىچىملىك؛ ② سىپىش (بىرەر نەرسىنىڭ ئۈستىگە سۇ سەپمەك)

سۇۋسۇشماق ئۇسۇماق، ئۇسۇش

سۇۋلاغ [«ت ت د»] ① سۇلاق (مال سۇغىرىلىدىغان يەر)؛ ② سۇللاغ (قەشقەردىكى بىر يېزىنىڭ نامى)

سۇۋلاك [«ت ت د»] شاخسىز، پۇتاقسىز: سۇۋلاك يىغاچ — شاخسىز، پۇتاقسىز دەرەخ

سۇۋلۇغ سۇلۇق

سۇۋلۇق I سۇ چېلىكى، سۇ ئالىدىغان قاچا

سۇۋلۇق II [«ت ت د»] قىزىل ياغلىق

سۇۋۇق [«ت ت د»] سۇيۇق (ھەرقانداق سۇيۇق نەرسە)

سۇۋۇنلۇق [«تۇر»] پارقىراق (؟)

سۇئى [«قۇج»] «تسۇي» غا قاراڭ

سۇ ئىچرەكى سۇنىڭ ئىچىدىكى

سۇي [«قۇج»] گۇناھ، جىنايەت

سۇيران [<ئوغ. «ت ت د»] مۇنار ۋە شۇنىڭغا ئوخشىشىدىغان ئېگىز نەرسە

سۇيلۇغ گۇناھلىق

سۇيۇرقاماق تەقدىم قىلماق، سۇنماق

سۆ [«تۇر»] ۋاقىت، زامان، «سۆكى» گە قاراڭ

سۆز [«تۇر»، «قۇج»] سۆز، ئەمر، بۇيرۇق

سۆزلەتىلمەك [«تۇر»] سۆزلىتىلمەك

سۆزلەشمەك [«تۇر»، «ئال»] سۆزلەشمەك، پاراڭلاشماق

سۆزلەگۈلۈگ سۆزلەشكە تېگىشلىك

سۆزلەمەسلىك [«قۇج»] مەنىسىز سۆزلەر، سەت گەپلەر

سۆزلەمەك [«ئال»] پاراڭلاشماق

سۆزلۈگ ئاغزاكى

سۆكتى [<ئار. «ت ت د»] كىپەك

سۆكلۈنچۈ [«تۇر»] كۆيدۈرۈپ قىزارتىلغان؛ كاۋاپ

سۆكلۈنمەك پىشىلمەك، سۆكۈلمەك

سۆكمەك [«ئۇ تىب»] ① يىرتماق؛ ② ئەيىبلىمەك؛ ③ ئېسىدىن كەتمەك، بىھوش بولماق

سۆكۈ [«ت ھ»] دەريا ئىسمى

سۆكۈتمەك [«تۇر»] تىز پۈكتۈرمەك

سۆكۈرمەك «سۆكۈتمەك» كە قاراڭ

سۆكۈش تىللاش، قارغاش

سۆكۈل I [«ت تىب»] پارچىلىماق، ئەزمەك

سۆكۈل II [«ئەت»] ئەيىبلەنمەك

سۆكۈمسەك [«ئۇت»] تېز پۈكمەك

سۆكۈنچى [«ئەت»] ئەيىبلىمەك، تىللىماق

سۆكۈتمەك [«ت ت د»] پۈكۈنمەك، چۆكمەك، تىزلانماق

سۆكى [«ئال»] ئاۋۋالقى، بۇرۇنقى

سۆگەل [<ئوغ. «ت ت د»] كېسەل، ئاغرىق

سۆگسۆگ شىش زىخ، كاۋاپ زىخى

سۆگلۈنچۈ [«ت ت د»] كاۋاپ

سۆگلۈنمەك I [«ت ت د»] قورۇلماق، كاۋاپ قىلىنماق

سۆگلۈنمەك II قىزارتىلماق

سۆگۈت [«ت ت د»] سۆگەت

سۆگۈش I [«قۇج»] كۆپپارلىق، دىنسىز

سۆگۈش II [«ت ت د»] ئۇرۇشماق

سۆگۈشمەك [«قۇج»] كۆپپارلاشماق، قارشىلاشماق

سۆگۈلمەك قىزارماق

سۆڭۈ I [«ت ھ»] خاس ئىسىم

سۆڭۈ II «سۆڭى» گە قاراڭ

سۆڭۈشگەلى جەڭ قىلغىلى، كۈرەش قىلغىلى

سۆڭۈشمەك [«قۇج»] ئېلىشماق، سوقۇشماق، جەڭ قىلماق

سۆڭۈك [«ت ت د»، «ئال»] سۆڭەك، ئۇستىخان؛ «سۆڭۈك» -
كە قاراڭ

سۆكۆكلۈگ [«ئال»] سۆكەكلىك

سۆكى [«تۇر»] خەنجەر، نەيزە

سۆن I [«ماي»] يوقىماق، ساقايماق، يېشىلمەك

سۆن II ئۇزۇن ۋاقىت، زامان

سۆنتۈرمەك [«تۇر»] ئاخىرلاشتۇرماق، بىر تەرەپ قىلماق

سۆندە بەرۇ [«ئىك»] ئەزەلدىن تارتىپ

سۆنمەك [«تۇر»، «ئال»] ئاخىرلاشماق، توختىماق، ئۆزبىدىن كەچمەك

سۆنۈك سۇنۇق، كۆچىدىن قالغان

سۇ [«ت ت د»، «تۇر»] قوشۇن، ئەسكەر

سۇپرۇندى [«ت ت د»] ئەخلەت

سۇپۇرگۈ [«ت ت د»] سۇپۇرگە

سۇچۇشمەك [«ت ت د»] سەكرەشمەك

سۇچۇك «سۇچۇگ» كە قاراڭ

سۇچۇگ [«ماي»] چۈچۈك، تاتلىق مەززىلىك

سۇچۇلۇگ [«ئال»] چېكىنگەن، ئارقىدا قالغان

سۇچۇنمەك [«ت ت د»] تەمىنى تېتىماق، مەززە قىلماق

سۇچىك [«ت ت د»] ① «سۇچۇگ» كە قاراڭ؛ ② هاراق، مەي

سۇچىگ «سۇچۇگ» كە قاراڭ

سۇد [«ت ت د»] تۆكۈرمەك

سۇدۇرمەك [«ئۇت»] چەكمەك، تارتماق

سۇر سۈرمەك، قوغلىماق

سۇرتمەك سۈرتمەك

سۇر تۈرمەك [«ت ت د»] سۈرگۈن قىلدۇرماق، ھەيدەلمەك

سۈرچەك [«ت ت د»] «سۈرچۈك» كە قاراڭ

سۈرچۈك [«ت ت د»] مەشرەپ، كېچىلىك ئولتۇرۇش

سۈرچى I [«ت ھ»] بوياقچى

سۈرچى II مالچى

سۈردۈشتۈر [«ت تسب»] ئەزمەك، ئۇۋۇلىماق

سۈردۈشتۈرمەك «سۈردۈشتۈر» گە قاراڭ

سۈرمە شاراب، ئىچىملىك

سۈرمەك [«تۇر»] ئوتلاتماق؛ ھەيدىمەك؛ باشلىماق، يېتەكلىمەك

سۈرۈك [«ت ت د»] ھايۋانلار توپى

سۈرۈگ [«قوج»] پادا

سۈرۈلمەك [«ت ت د»] ھەيدەلمەك، قوغلانماق: ئات سۈرۈلدى — ئات قوغلاندى (ھەيدەلدى)

سۈز [«چاس»] تىنچ بولماق

سۈزتۈرمەك [«ت ت د»] سۈزۈلدۈرمەك

سۈزكۈ [«تۇر»] سۈزگۈ

سۈزۈگ [«ت ت د»] سۈزۈك، سۈزۈلگەن

سۈس [«ئىك»] ئۇچرىماق، دۇچ كەلمەك

سۈسە [«ت ت د»] ① ئۈسمەك؛ ② سۈزمەك

سۈستۈرمەك [«ت ت د»] ئۈستۈرمەك، سوقۇشتۇرماق

سۈسكۈن I [«ماي»] ئومۇرتقا

سۈسكۈن II [«تۇر»] ئارقا

سۈسمەك سۈزمەك، پاكىزلىماق

سۈسۈنمەك [«ت ت د»] ئۈسسىدىغاندەك كۆرۈنمەك

سۈك [«ئال»] «شۈك» كه قاراڭ

سۈكسۈك سۆكسۆك، ئۇتۇن

سۈكسۈمىر «سۈقسۇمۇر» غا قاراڭ

سۈكلۈنمەك قىزارماق؛ قىزارتىلماق

سۈكلۈن قىرغاۋۇل

سۈكلىن [«ت ت د»] «سۈكلۈن» گە قاراڭ

سۈگنەگۈ [«ت ت د»] سەينەك (تىرناق بىلەن گۆشنىڭ ئا-
رىسىغا چىقىدىغان يارا)

سۈگۈش [<ئوغ. «ت ت د»] كاۋاپ قىلىشقا مۇۋاپىق
كېلىدىغان قوزا ۋە ئوغلاق گۆشى

سۈگۈل I [«ت تىب»] سۆگەل

سۈگۈل II قاپارتما، ھۈررەك

سۈڭۈ [«ت ت د»] نەيزە

سۈڭۈشمەك [«ت ت د»] نەيزىلەشمەك، جەڭ قىلماق

سۈڭۈك I [«ئال»] «سۆڭۈك» كە قاراڭ

سۈڭۈك II [«ت تىب»] ئېغىرلىق ئۆلچىمى

سۆڭۈكلۈگ [«تۇر»] سۆڭەكلىك

سۈڭۈگ [«كۈل»] «سۈڭۈ» گە قاراڭ

سۈڭۈلە [«ت ت د»] نەيزە تىقماق

سۈڭۈلەمەك [«ت ت د»] نەيزىلىمەك، نەيزە سانجىماق

سۈڭىش [«ت ت د»] ئۇرۇشۇش، نەيزىلىشىش، جەڭ
قىلىش؛ ھۇجۇم

سۈل I [«ت ت د»، «ت تىب»] نەم

سۈل II يېرىك، جاراھەت

سۈلەت [«تون»] ئەسكەر چىقارماق

سۈلەمەك [«تۆر»] سەپەرگە چىقماق، ئەسكەر تارتماق، يۈرۈش قىلماق

سۈلۈگ [«ئال»] قوشۇنلۇق، قوشۇنى بولغان

سۈم [<ئوغ. «ت ت د»] بەك: سۈم سۈچۈك نەڭ ــ بەك تاتلىق نەرسە

سۈمە [«ت ت د»] ئۇندۇرمە، ئۇندۇرمە قىلىنغان بۇغداي

سۈنمەك يېنىكلىمەك؛ ئازلىماق

سۈئۈ I [«ماي»] ھەيكەل

سۈئۈ II [«ئۇت»] قوشۇن، ئەسكەر

سۈئۈ باشى △ ئەسكەر بېشى، قوماندان

سۈئۈلەمەك «سۈلەمەك» كە قاراڭ

سۈۋرى [«ت ت د»] نەيزە، مۇنار ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش ئۇچلۇق نەرسىلەر

سۈۋلىن [«ت ت د»] «سۈگلىن» گە قاراڭ

سۈئىئۈگ [«ت ت د»] «سۈرۈگ» كە قاراڭ

سېزىنمەك [«ت ت د»] سەزمەك، گۇمانلانماق، گۇمان قىلماق

سېن [«كەن. «ت ت د»] سەن (ئىككىنچى شەخس ئالمىشى)

سى I △ [‹خەن. «ئال»] بۇتخانا

سى II «قاڭ شى» غا قاراڭ

سىبات △ [«ت تب»] تۆگە سۈتى

سبەك [«ت ت د»] ① سۆۋەك (تۆگمەننىڭ كېنى، تۆگـ
مەن تېشنى چـۆگىلتىدىغان تۆمۈر)؛ ② شـۈ-
مەك، جوغا

سىبىزغۇ △ [«ت ت د»] سىبىزغا، نەي

سىپ △ [«ت ت د»] ئىككى ياشقا ماڭغان تاي

سىپا △ ئىپار

سىپار △ [«ت تىب»] «سىپا» غا قاراڭ

سىپۇت [«ت ت د»] يۇمغاقسۇت

سىپىرمەك [«قوج»] تازىلىماق، سۈپۈرمەك

سىت △ سىقىماق

سىت ساتانقىل△[«چاس»] سېھىرگـەرلىك قىلماق

سىتغا △ [«ت ت د»] يەڭنى تۈرمەك، يەڭ تۈرۈش

سىتىماق △ [«ئال»] قىرماق، بۇزماق؛ بۇزۇپ چىقارمـاق

سىتى «سىدى» گە قاراڭ

سىتىر △ [«ئۇت»] «ساتىر» غا قاراڭ

سىچ △ [«ت ت د»] چوڭ تەرەت قىلماق

سىچغان △ [«تۇر»، «ت ت د»] چاشقان

سىچغاناق △ [«چاس»] مۇسكۇل، پەي

سىچقان △ ①«سىچغان» غا قاراڭ؛

سىچقانچى △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

سىچماق △ [«ت ت د»] چىچىش، چىچماق

سىچى △ [«ت ھ»] تۆت تەرەپ، پـاسىل، چېگرا، چەت

سىچىق [«ئۇت»] ئارقا، ئارقا تەرەپ

سىچىلىغ △ پاسىللىق، چېگرالىق

سىختاتماق △ [«ت ت د»] يىغلاتماق: ئول ئانى سىختاتتى — ئۇ ئۇنى يىغلاتتى

سىد [«ت تب»] سىيمەك

سىدام △ ساددا، تۈز

سىدرىم △ [<ئوغ. «ت ت د»] تاسما، كەمەر

سىدمەك سىيمەك، كىچىك تەرەت قىلماق

سىدۈك [«ت ت د»] سۈيدۈك

سىدى [<سان. «تۈر»] سېھىر، جادۇ، ناھايىتى كۈچلۈك

سىدىر «ساتىر» غا قاراڭ

سىدىڭ [«ت تب»] كۆپ سىيىدىغان

سىر △ [«ت ت د»] ① چىر - چىر (چېكەتكىنىڭ ئاۋازى)؛ ② سىر، بوياق

سىرت △ [«ت ت د»] قىل، يال

سىرتىغ △ [«ت ت د»] سىرتىق، خەۋەر، دېرەك، ئۇچۇر؛ مەنە

سىرتىق △ [«تۈر»] سىرتىدىكى مەلۇم بىر ئادەم

سىرتىلماق △ [«تۈر»] قورشالماق، يۆگەلمەك؛ تونۇلماق؛ ئېسىلماق

سىرچقا △ [«تۈر»] ئەينەك

سىركە سىركە؛ ئاچچىقسۇ

سىرماق △ [«ت ت د»] ئېشەكنىڭ توقۇمى

سىرۇق I △ [«ت ت د»] تىرەك، چېدىر تىرىكى

سىرۇق II △ [«ماي»] خادا؛ ياغاچ؛ دەستە

سىرۇق III △ [«ئۇت»] توقماق

سىرى بىر خىل دورىنىڭ ئىسمى

سىرىچغا △ [«ت ت د»] ئەينەك، شىشە

سىرىلماق △ [«ت ت د»] يۇقماق، يۇقۇشماق، چاپلاشماق

سىرىنچان △ «سىنچغان» غا قاراڭ

سىزە [«تا»] ① سايىرىماق؛ ② ئۇھ تارتماق

سىزغۇر △ [«ت ت د»] ئىىردىتمەك

سىزغۇرماق △ ئىىرىىمەك

سىزلاتماق △ [«تۇر»] ئاغرىتماق

سىزلاغ △ «سىسلاغ» قا قاراڭ

سىزلاماق △ [«تۇر»] ئاغرىماق

سىزماق △ چارچىماق، هارماق

سىزىغ △ [«ت ت د»] ① پەش، كىيىمنىڭ پېشى؛ ② چىش ئاردىلىقى

سىزىك I [«ماي»، «تۇر»] گۇمان، شۈبهە، [«ش ت»] سوئال، [«ت ت د»] سېزىك؛ پەكىر

سىزىك II [«ت ت د»] چاپانىنىڭ بىر پېشى

سىزىكسىز I [«تۇر»] گۇمانسىز؛ قايغۇسىز

سىزىكسىز II [«ماي»] گۇناھسىز

سىزىكسىز ساقىنقسىز [«ماي»] شەك - شۈبهەسىز

سىزىكلىگ [«تۇر»] گۇمانلىق

سىزلىك [«تۇر»] سىزنىڭ

سىزىلماق △ «سىزغۇرماق» قا قاراڭ

سىزىن [«ش ت»] گۇمان قىلماق

سىزىنگە [«تۇر»] سىزگە

سىزىنمەك [«ئال»] گۇمانلانماق

سس سز (ئىككىنچى شەخس ئالمىشىنىڭ سىپايە شەكلى)
سىسغۇر △ [«ت تب»] «سىزغۇرماق» قا قاراڭ
سىسغۇرماق △ يوقىماق، يوقلىپ كەتمەك
سىسلاتماق △ [«تۇر»] ئاغرىتماق
سىسلاغ △ [«ت تب»] لوقۇلداپ ئاغرىماق
سىسماق △ [«تۇر»، «ئۇت»] بۇزماق؛ چاقماق
سىسدۇ △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم
سىسىر △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم
سىش I △ [«ت ت د»] زىخ، زىخچە
سىش II △ [«ت ت د»] ئىششىق
سىش III △ [«ئىك»] ئۇچلۇق؛ تىكەن؛ [«قۇج»] ئۇچ
سىش IV △ [«تۇر»] سەمىز
سىشمەك [«قۇچ»] كۆپمەك، يوغىنىماق
سىغ I △ [«ت ت د»]... سىمان (ئوخشىتىش قوشۇمچىسى)
سىغ II △ يەر ئۆلچىمى
سىغتا I △ ئازابلانماق، يىغلىماق، ئازابلىنىپ يىغلىماق
سىغتا II △ [«كۆل»] دەپنە قىلماق؛ ماتەم تۇتماق
سىغتاشماق △ [«ئال»] يىغلاشماق
سىغتاماق △ [«ئال»] ئاغرىماق، ئازابلانماق، «سىقتاماق» قا قاراڭ
سىغرا △ [<ئوغ. «ت ت د»] ساي
سىغزاغ △ [«ت ت د»] ئاراچ: تىش سىغزاغى — چىش ئارىلىقى
سىغزالماق △ [«ت ت د»] سىغدالماق

سغزىغ △ [«ت ت د»] ① زىغزىق؛ ② قاداق

سغماق △ [«تۇر»، «ئىك»] ماسلاشماق، مۇۋاپىق كەلمەك

سغۇرچۇق [«ق ب»] بىرخىل قۇش نامى

سغۇرماق △ [«ت ت د»] سغدۇرماق

سغۇن I △ [«ت ت د»] بۇغا؛ ئەركەك كىيىك

سغۇن II △ [«ت ت د»] يەر نامى

سغىت △ [«ت ت د»] يىغا، يىغا - زار، [«قوۇج»] ماتەم، يىغلاش، ئازاب، [«كۆل»] قايغۇرماق

سغىتچى △ [«كۆل»] ماتەم تۇتقۇچى

سغىر △ [«ت ت د»] ① سىيىر، ئىنەك؛ ② شىكار (خانلار كۆپ ئادەم بىلەن قىلىدىغان بىر تۈرلۈك ئوۋ)

سغىرچىق △ [«ت ت د»] قارىغۇچا

سغىش △ «سىقىش» قا قاراڭ

سغىنماق △ قوغدىماق، ئاسرىماق

سق I △ [<ئوغ. «ت ت د»] ئاز

سق II △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

سق III △ [«ئۇت»] يەر ئۆلچىمى

سق IV △ [«ت ھ»] ئېغىرلىق ئۆلچىمى

سقا △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

سقاپ △ [«ئۇت»] سقاپ دەرياسى

سقاماق △ [«تۇر»] زىچلاشتۇرماق، قېلىنلاشتۇرماق

سقانماق △ ئەگمەك، ئېگىش

سقدا △ [«ئىك»] «سقداماق» قا قاراڭ

سىقداماق △ يىغلىماق، ئۈن چىقىرىپ يىغلىماق؛ ئاھ ئۇرماق؛ ۋارقىرىماق

سىقرىشماق △ [«ت ت د»] ئىسقىرتىشماق

سىقۇرماق △ [«تۇر»] توپلىماق، يىغماق، «سىغۇرماق» قا قاراڭ

سىقۇن △ [«ت ت د»] بۇغا

سىقىرقان △ [«ت ت د»] سېرىققۇيرۇق، تۇلۇمچاشقان

سىقىرماق △ [«ت ت د»] ئىسقىرتماق

سىقىش I △ [«ت ت د»] سىقىق، بىر - بىرىنى ئىتتىرىش، تارچىلىق، تىقما - تىقمىلىق

سىقىش II △ [«ئال»] قايغۇرۇش، بىئارام بولۇش

سىقىشلىغ △ [«تۇر»] بىئاراملىق، قايغۇلۇق

سىقىغ △ قورقۇش، سىقىلىش

سىقىلماق △ [«ت تىب»، «ئال»] سىقىلماق، ئازابلانماق

سىقىنماق △ سىقىلماق؛ ئېزىلمەك

سىك سۈيدۈك

سىكرىمەك [«تۇر»] ئاتلىماق، سەكرىمەك

سىگرىك [«تۇر»] ئاتلىماق؛ چاچرىماق

سىگىرىمەك تارتىشماق؛ يىتمەك؛ يۈگۈرمەك

سىگىل [«ت ت د»] سۆگەل

سىڭ I △ [«ئۇت»] تاغ تۇتاشمىسى

سىڭ II △ [«ت ھ»] ئۈرلىمەك، كۆتۈرۈلمەك

سىڭ III «ساڭ» غا قاراڭ

سىڭار I △ [«ت ت د»] تەرەپ، يان، چەت: سىڭاردىن يۈرى — چەتتىن ماڭ؛ [«ئۇت»] نىشان؛ بەرەر جاينىڭ بۇلۇڭى

سىڭار II [«تۇر»] كۆپ قىسمى؛ بىرەر نەرسىنىڭ يېرىمى

سىڭارلاماق △ [«ت ت د»] يالغۇز كۆرمەك، بوزەك تاپماق

سىڭەك I [ت ت د»] چىۋىن

سىڭەك II [«ماي»] پاشا

سىڭەكلىگ [«ماي»] پاشىلىق؛ پاشا قورۇغۇچ

سىڭگىر [«ئو»] سىر

سىڭمەك I [«ت ت د»] يۇشۇرۇنماق، مۆكۈنمەك

سىڭمەك II [«تۇر»] تامماق، تامچىلىماق

سىڭۇ △ خاس ئىسىم

سىڭۇق △ [«ت ت د»] «سىنۇق» قا قاراڭ

سىڭۇرمەك شورىماق، يۇتماق، ھەزىم قىلماق

سىڭۈك «سىڭكۈك» كە قاراڭ

سىڭىر I [«ئال»، «تۇر»] سىڭىر، پەي، نېرۋا

سىڭىر II [«چاس»] يۇتۇش، ھەزىم قىلىش

سىڭىركە [«تۇر»] كىچىك سىڭىرلار

سىڭىرمەك يوقاتماق؛ سۇندۇرماق

سىڭىل قىز قېرىنداشنىڭ كىچىكى

سىڭلە ئۇھ تارتماق

سىڭلەمەك ئاھ ئۇرماق، زارلىماق، ۋارقىرىماق

سىلاڭ △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

سىلكمەك [«ئال»] سىلىماق

سلماق △ «سلكمەك» كە قاراڭ

سلۇ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

سلىغ △ [«تۇر»] خاس ئىسىم

سلىك [«ت ت د»] سلىق؛ پاكىز، زىبىرەك، يېقىملىق

سلىكتۈرمەك ئۈن چىقارماق، سايرىماق

سلىگ [«ئال»] پاكىز، پاك، سۈزۈك

سلىمەك پاكىزلانماق، پاكلانماق

سم I [«ئەت»] كۈمۈش

سم II △ [<سان. «تۇر»] پاسىل، چېگرا

سماق I ① ئورمان؛ ② قورۇقلۇق

سماق II △ [«قوج»] سۇندۇرماق، بۇزماق

سماك [«ئەت»] يۇلتۇز نامى

سمەك [«ئال»] ئورمان، «سەمەك» كە قاراڭ

سمتاغسىز △ [«تۇر»] پائالىيەتچان، تىرىشچان، تىرىشماق

سمتاق I △ [«تۇر»] كېرەكسىز

سمتاق II △ «سىمەك» كە قاراڭ

سمتاق III △ بىغەم، قوپال

سمتالماق △ [«تۇر»] ھەرىكەت قىلماق، بارماق

سمرىمەك ئۆگەنمەك، ئوقۇماق

سملەپ-كىنلەپ [«ت تىب»] ئەزمەك، ئۇۋاتماق

سملەمەك ئېزىنمەك، ئەزمەك

سنمانچ △ «شنمانچ» قا قاراڭ

سن I △ [«ت ت د»] قەبرە؛ [«ئال»] مازار

سەن II [«قوج»] سەن (ئالماش)

سن III △ [«ئال»] تەن، مەۋجۇتلۇق

سن IV [«ئۇت»] ئۆلچەم بىرلىكى (تۆرى)

سن V △ بۇزماق

سناچقان △ بىر خىل دەرەخ

سناماق △ تەجرىبە قىلماق

سنان [«ت ھ»] خاس ئىسىم

سنتەدە سەندىن

سنتدە سېنىڭدىن

سنتن «سېنتەدە» گە قاراڭ

سندۇ I △ [<ئوغ «ت ت د»] قايچا

سندۇ II △ ھىندىستان

سن سۆكۈك △ سۆڭەك

سنسم كۈنجۈت

سنلىغ △ [«قۇج»] بەدەن بىلەن مۇناسىۋەتلىك

سنماق △ [«ئال»] قىرىلماق، پارچىلانماق، سۇنماق

سنۇق △ [«ت ت د»] سۇنۇق

سنى ئەر خاس ئىسىم

سنلاماق △ [«ئال»] يىغلىماق

سۋسنمەك [«تۇر»] ئايرىلىپ كەتمەك

سۋمەك «سەۋمەك» كە قاراڭ

سۋنچ «سەۋىنچ» كە قاراڭ

سىيۇ △ [«ت ت د»، «ت تىب»] غەلىبە قىلماق، يەمەك، غالىب كەلمەك

سىيۇق △ [«ئىك»] پارچىلانغان، بۇزۇلغان؛ خارابە

ش

شابار [<سان. «ت تسب»] ئالنپاساق (تېرىگه چۈشكەن ئاقكېسەل ۋە باشقىلار)

شابى [«ئال»] شاگىرت

شاپ [«ت ت د»] پات، تېز، چاپسان: شاپ كەل — تېز كەل.

شات [«ت ت د»] جۈرئەت، جاسارەت

شاتۇ [«تۇر»] داھىي، قوماندان، باشلامچى، سەركەردە

شاخبۇخرغان [«تۇر»] مانىي دىنىدىكى بىر ئەسەرنىڭ ئىسمى

شاد [«تۈن»] ئەمەل نامى

شاداپىت [«كۆل»] ئەمەل نامى

شارىرا ئادەم جەسەت كۆلى، مۇقەددەس نەرسە

شازانا دىن، ئەقىدە

شازىن △ بۇددا نوملىرىنىڭ شاستىر ۋە ۋىنايا قىسمى

شاساتر «شاستىر» غا قاراڭ

شاستر [<سان. «ش ت»] (بۇددا نوملىرىنىڭ ساكىيامۇنىنىڭ دۇنياغا كېلىشى ۋە ھاياتى توغرىسىدىكى رىۋايەتلەر قىسمى)، [«تۇر»] دىنىي دەرسلىك، دىن دەرسلىرى

شاستراپىري [<سان] خاس ئىسىم

شاستراقارىكى [<سان] خاس ئىسىم

شاش [«ئو»، «موي»] ئالدىراپ كەتمەك، غەزەپلەنمەك، ئالاقزادە بولماق، ھودۇقماق، ساراسىمىگە چۈشمەك

شاشماق [«قب»]قايمۇقماق،ئالدىرىماق،ئالدىراڭغۇلۇقىلماق

شاشلىماق △ [«ئال»] ئالايماق

شاغام [«ئو»] شام (سۈرىيە)

شاقشامانى [«تۇر»] خاس ئىسىم

شاقشى △ پاسكىنىلىق

شاكى [<سان، «ماي»] قەدىمكى قەبىلە نامى

شاكمۇن [<سان. «تۇر»، «قۇج»] ساكيامۇنىنىڭ ئۆزگىچە ئاتىلىشى

شال [<سان] كۇلۇب؛ ئۆي

شالاشۇ [«ت ت د»] بىر خىل رەخت

شامنانچ [«تۇر»] راھىبە

شامنۇ «شىقنۇ» غا قاراڭ

شامۇشا [«ت ت د»] شۇمشە (بىر خىل خۇش پۇراق ئوت)

شەبىڭ [<چىگ. «ت ت د»] كىچىك تۆمۈر چوقماق، تۆمۈر ھاسا

شەراب [«ئەت»] شاراب، ئىچىملىك

شەرە [«ئەت»] يەر ئىسمى

شەرر [«ئەت»] يامان، بۇزۇق

شەرىر «شادىرا» غا قاراڭ

شەشمەك [«ت ت د»] يەشمەك

شەشىلمەك [«تۇر»] يېشىلمەك، ھەل بولماق

شەكەر [«تۇر»] شېكەر

شەكىرتۆك [«ت ت د»] پىستە

شەگ [«تۇن»] تاپ، تاپا (ئۆلۈك ھايۋان)

شەنۆك ئاق ئالتۇن

شىراۋست شەھەر ئىسمى

شىرىنالاندىم [«ش ت»] خاس ئىسىم

شىقەر «شەكەر»گە قاراڭ

شىلوك [<سان. «ئال»] شېئىر، بېيىت

شىمنانچ «شامنانچ» قا قاراڭ

شىمنۇ [«تۇر»، «ئال»] شەيتان

شىمنۇلۇغ [«قوج»] شەيتان ئارىلاشقان

شىنۆك «شەنۆك» كە قاراڭ

شور [«تۇر»] شور، تۇزلۇق

شوغلۇ [«ت ت د»] ئۈستۈزۈم

شۇتى △ [«ت ت د»] قىرىقئاياق (ئۆمۈچۈككە ئوخشاش ھاشاراتلار)

شۇرۇتى [<سان] تويۇلماق، ئاڭلانماق

شۇمنۇ [«قوج»] «شىمنۇ» غا قاراڭ

شۇنقار شۇڭقار

شۇۋشاشماق [«ت ت د»] شىۋىرلاشماق

شۆت I [«ت ت د»] كېلىپ چىقىش، ئورۇق - نەسەب

شۆت II [«تۇر»] قەتئىي، پەقەت، ئۆنسىز

شۆت III [«ئال»] تىمك، تۆپتۆز

شۈتۈك [«ت ت د»] كالا ۋە شۈنىڭغا ئوخشاش ھايۋان‍لارنىڭ مۈڭگۈزىدىن ياسالغان دۇۋەت

شۈك قەتئىي، پەقەت

شۈنۈك «شەنۈك» كە قاراڭ

شىرە شىرە، ئۈستەل

شىرمىرى △ [«تۇر»] ئۆگەنگۈچى راھىب

شىش I △ [«ت تىب»] كۆپمەك، چىڭقالماق

شىش II قاپارغان؛ سېمىز

شىشاكى [«ش ت»] خاس ئىسىم

شىشمەك قاپارماق؛ سەمرىمەك، ئىششىماق

شىلا ئاتىدى [«ش ت»] خاس ئىسىم

شىلابادرى خاس ئىسىم

شىمتاغ △ مىسكىن

شىمتاماق △ ئەركىن قويۇۋەتمەك

شىمنانچ △ [«تۇر»] «شامنانچ» قا قاراڭ

شىن △ [چىڭ. «ت ت د»] تەخت؛ تۆشەك

شىۋاچىر △ «سۇۋاتچىر»غا قاراڭ

غ

غاتىغ △ قاتتىق، چىڭ، قىيىن
غادىر △ [«ئەت»] خىيانەت قىلماق
غارىب △ [«ئەت»] غەيرىي، ئادەتتىن تاشقىرى
غالات [«ئەت»] خاتالىق
غاناغ [«قۇج»] ئۆتەڭ، دەڭ، ساراي
غروستاغ «قروستاق» قا قاراڭ
غورغىنچىسىز △ قورقۇنچىسىز، قورقماي
غورماق قۇرۇش، قۇرماق
غورمۇزتا «خورمۇزتا» غا قاراڭ
غوشتى [«قۇج»] ئۆگەتكۈچى
غوق كۆل، «قوق» قا قاراڭ
غۇئان [«تۇر»] گۇناھ، جىنايەت
غۇرۇ [<سان] ئۆگەتكۈچى، ئوقۇتقۇچى،
غۇنچۇئى «قۇنچۇئى» غا قاراڭ
غۇۋراغ «قۇۋراغ» قا قاراڭ
غىرزا «قىرزا» غا قاراڭ
غىرغىبلاماق △ كىرلەشمەك، مەينەتلەشمەك

△ غىز — قىز، ياش

△ غىزغۇت — جاپا، مۇشكۈل

△ غىلماق — «قىلماق» قا قاراڭ

△ غىلىنچ — «قىلىنچ» قا قاراڭ

△ غىن — غەم، قايغۇ، ھەسرەت، ئازاب

ف

فارىغ [«ئەت»] راھەت كۆرمەك، ئەركىن بولماق

فازىل [«ئەت»] ئەخلاق، پەزىلەت، ئارتۇقچىلىق

فەراھ كەڭ، زور، بىپايان

فەرىشتى [«قوُج»] پەرىشتە

فۇتسى [<سان. [«تۇر»] ئەقىلدار، دانىشمەن، ئالىم

فۇرخان [<سان. «ت ت د»] بۇت، بۇرخان

فۇقا [«ق ب»] بىر تۈرلۈك شاراب

فۇتۇۋۋەت [«ئەت»] مەرد، سېخىي، كەڭ

فىشانلىغ △ [«تۇر»] سەزگۈر، ئەقىللىق

فىغتۇ △ [<چىگ. «ت ت د»] قايچا

فىل [«ئەت»] ھەرىكەت

ق

قا I [«ت ت د»] قاچا، ئىدىش

قا II [<ئار. «ت ت د»] ـ قا، ـ غا (يۆنىلىش كېلىش قوشۇمچىسى): ئاتامقا بېردىم يارماق ـ ئاتامغا يارماق بەردىم

قا III [«ئال»، «ئۇت»] دوست، ئۇرۇق ـ تۇغقان

قائانچاناپاتى بىر شەھەرنىڭ ئىسمى

قاب I [«ت ت د»] خالتا، قاپ، [«ئۇت»] تۇلۇم (تېرىدىن ياسالغان خالتا)

قاب II چىشلىمەك

قابارماق «قاپارماق» قا قاراڭ

قاباق I قاپاق (سۇ ئالىدىغان قاپاق)

قاباق II قاپاق (كۆز قاپىقى)

قابان I [«ئۇت»] تاۋاق، تەخسە

قابان II [«ت ھ»] خاس ئىسىم

قابشا ـ تەۋرىمەك، ئىككىلەنمەك، مىدىرلىماق، لىڭشىماق

قابشاماق [«ئال»] «قابشا» غا قاراڭ

قاپشۇرماق كۆرۈشتۈرمەك؛ يەتكۈزمەك، «قاۋشۇرماق» قا قاراڭ

قابۇچاغ [«ئو»] كاۋاك، بوشلۇق، كامار، تۆشۈك

قابۇچاق «قابۇچاغ» قا قاراڭ

قابىس △ [«تۈن»، «موي»] يىغىلماق، تويلاشماق، بىرلەشمەك

قابىش I △ «قاۋىش» قا قاراڭ

قابىش II △ [«تۈن»، «موي»] «قابىس» قا قاراڭ

قابىن △ [«ئۇت»] بىر خىل قۇرت

قاپ I «قارا» غا قاراڭ

قاپ II «قاب I» گە قاراڭ

قاپ III [«ت ت د»] ① تۇلۇم؛ ② قاچا؛ ③ قاپ (ئانىنىڭ قورسىقىدا بالىنى ئوراپ تۇرغان قاپ) ④ كۆچمەم: تۇغقان

قاپارغان [«ت ت د»] قاپارتقا

قاپارماق كۆپمەك، ئۆرلىمەك

قاپاغ [«ئىك»، «چاس»] دەرۋازا، قاپقا، سىپىل دەرۋازىسى؛ ئىشىك؛ «قاپىغ» غا قاراڭ

قاپاغچى △ دەرۋازىۋەن

قاپاق [«قۇج»] «قاباق» قا قاراڭ

قاپچاق [«ت ت د»] قوشلاش (ئېرىق - ئۆستەڭلەرنىڭ قوشۇلغان يېرى)

قاپچۇق [«ت تىب»] خالتا

قاپغا [«ت ت د»] قوۋۇق، دەرۋازا

قاپغاق [«ت ت د»] ساداقنىڭ قاپقىقى

قاپلان [«تۇر»] يولۋاس

قاپماق [«ت ت د»] تۇتماق؛ تارتىۋالماق، بۇلىماق؛ ئېرىشمەك، ئىگە بولماق

قاپۇغ [«ت ت د»] قوۋۇق، ئىشىك

قاپىش △ [«ت ت د»] بۇلاش، بۇلاڭ ـ تالاڭ قىلىش

قاپىشماق △ [«ت ت د»] تالاشماق، بۇلاشماق؛ قارشى تۇرماق

قاپىغ △ [«ماي»، «تۇن»، «ئۇت»، «ئال»] دەرۋازا، ئىشىك

قاپىلماق △ [«ت ت د»] ① قامالماق؛ ② بۇلانماق، بۇلاپ كېتىلمەك: ئانىڭ تونى قاپىلدى — ئۇنىڭ كىيىمى بۇلاندى

قات I [«تۇر»] قېتىم؛ قاتلام

قات II بىر خىل هايۋان

قات III [«ئىر»، «ت ت د»، «ت تب»] يان، يان تەرەپ

قات IV [«تۇن»، «موي»] ① قوشۇلماق، ئۇچراشماق، بىرلەشمەك؛ ② قاتتىق يول باسماق

قاتا [«ئال»، «تۇر»، «ت تب»، «ت ت د»] قېتىم، هەسسە

قاتار- [«ت ت د»] «قاتارماق I» گە قاراڭ

قاتارماق I [«ت ت د»] قايتۇرماق، چېكىندۈرمەك: ئول ئاتىغ قاتاردى — ئۇ ئاتنى قايتۇردى؛ ياغى قاتاردى — دۈشمەننى چېكىندۈردى

قاتارماق II [«ئال»] ئۆرۈمەك، ئايلاندۇرماق

قاتاغ I ساغلام، قاتتىق

قاتاغ II مەنبە، ھاياتىي كۈچ

قاتاغ II تىرىشماق

قاتاغلا- ① ئەگەشمەك؛ ② تىرىشماق

قاتاغلانتاچى△ [«ماي»] تىرىشقۇچى

قاتاغلىغ △ بەك قاتتىق

قاتاق [«ئال»] «قاتاغ» قا قاراڭ

قاترە [«ئەت»] تامچا؛ تامچىلىماق

قاترون- قاتۇرماق

قاترۇن [«چاس»] قاتتىق

قاتغۇر- I [«ماي»] قاقاقلاپ كۈلمەك

قاتغۇر- II [«ت ت د»] قاتۇرماق؛ قوشماق

قاتغۇرۇشماق ئۈن چىقارماق، ئاۋاز چىقارماق

قاتغى △ [«تۇر»] ساغلام؛ قاتتىق، [ت ت د»، «ت تىب»] بەك

قاتقارا [«ق ب»] قاقاقلىماق

قاتقى I △ [«ماي»] قاتتىق

قاتقى II △ [«ت ھ»] خاس ئىسىم

قاتقىچ △ [<ئار. «ت ت د»] چايانغا ئوخشاش چاقىدىغان بىر خىل قۇرت

قاتلانماق [«ت ت د»] مېۋىلەنمەك: يىغاچ قاتلاندى — دەرەخ مېۋىلىدى

قاتلىش △ [«ت ت د»] قېتىلىش (دەريالارنىڭ قېتىلىدىغان يېرى)

قاتماق I [«قۇج»] قوشۇمچە قىلماق، ئۇلىماق

قاتماق II [«ئال»] قاتماق، چېكىماق

قاتماق III تاقەتسىزلەندۈرمەك

قاتۇت I [«ت ت د»] قېنىش، قوشۇش: قاتۇتلۇغ ئوق — باشقى زەھەردە سۇغىرىلغان ئوق

قاتۇت II [«ت ت د»] قىساق: ئارمۇت قاتۇتى — ئامۇت قېقى

قاتۇت III [«ت ت د»] سىراچ (مۇزدۇزلار ئىشلىتىدىغان بىر خىل سايمان)

قاتۇرماق I [«ئال»] پۇشايمان قىلماق

قاتۇرماق II [«ق گ»] كۆچلەنمەك، قۇۋۋەتلەنمەك

قاتۇن [«ت ت د»] خوتۇن، خېنىم، خانىش، [«ئال»، «تۇر»] ئايال

قاتۇنماق [«تۇر»] چېكىماق، قاتتىقلاشماق

قاتىر I △ ساغلام؛ بەك

قاتىر II △ [«ت ت د»] قېچىر

قاتىرغان △ [«تۇر»] بىر خىل دەرەخ

قاتىر قاتىغ △ [«ئال»] دەھشەتلىك، ئىنتايىن مۈشكۈل

قاتىر ياۋلاق △ [«ئال»] ئىنتايىن يامان، قەبىھ

قاتىغ I △ [«ت ت د»] قاتتىق؛ [«تۇر»] ساغلام

قاتىغ II △ [«تۇر»] ① پاسكىنىلىق؛ ② ئارىلاشما، قوشۇغلۇق

قاتىغ قىيا △ [«مان»] ناھايىتى قاتتىق؛ بەك

قاتىغلان △ [«سۇ»] تىرىشماق

قاتىغلانماق △ [«تۇر»] تىرىشچانلىق كۆرسەتمەك

قاتىغلىق △ [«ت ت د»] بالايىئاپەت، بالا ـ قازا

قاتىل ▲ [«ماي»] ئۇچرىماق، دۇچ كەلمەك

قاتىلماق ▲ [«قال»، «ت ت د»] قېتىلماق، قوشۇلماق

قاتىن I △ [«ئۇت»] «قاتۇن» غا قاراڭ

قاتىن II △ [«ت ت د»] ھۇجۇم قىلماق

قاتىنماق △ [«تۇر»، «ئال»] ساغلاملاشماق، مۇستەھكەملەشمەك

قاچ I [«ت تىب»، «ت ت د»] قانچە؛ بىرئاز

قاچ II [«ئال»] قانچىلىك؛ نەقەدەر

قاچاچ [«ت ت ھ»] قاقاچ، كىر: تون قاچاچ بولدى — تون كىر بولدى

قاچاك قانچە ۋاقىت؛ قانچە قېتىم

قاچتۇرماق [«ت ت د»] قاچۇرماق

قاچدىرپا △ [«ت ھ»] پەر ئىسمى

قاچ قاتا [«قۇج»] كۆپ قېتىم، نۇرغۇن

قاچغار [«ت ت د»] قوشقار

قاچۇت [«ت ت د»] تۇتۇشۇش

قاچۇر [«ت ت د»] قانچە قېتىم

قاچىتتىم [«ق ب»] قاچۇرۇۋەتتىم

قاچىش ▲ [«ت ت د»] قېچىش، قاچ ـ قاچ (خەلق ئارىسىدا پەيدا بولغان ئۈركۈش)

قاچىغ I △ [«تۇر»] سېزىم ئورگانلىرى

قاچىغ II △ [«ق س»] ① قاچقۇن؛ ② ساراڭ

قاچىغ Ⅱ △ [«ق س»] ئارىلىق، يول

قاچىنماق △ [«ت ت د»] قىيچىۋاتقاندەك كۆرۈنمەك

قاد Ⅰ [«ت ت د»] بوران - چاپقۇن

قاد Ⅱ [«ت تسب»] قوشماق، قېتىلماق، قوشۇلماق

قادا [«ت تسب»] قېتىم

قادار [«ماي»] ۋەھشىي، يىرتقۇچ

قادار قاشلاغ [«ماي»] دەھشەتلىك، سۈرلۈك، ۋەھشىي، ياۋۇز

قاداس «قاداش» قا قاراڭ

قاداش [«ماي»، «تۇن»، «ت ت د»] قېرىنداش، [«ئۇت»، «ئال»] دوست؛ ئۇرۇق - تۇغقان

قاداشلىق △ [«ت ت د»] قاياشلىق

قاداغ Ⅰ قۇسۇر؛ گۇناھ

قاداغ Ⅱ ① تەكىسىزلىك؛ ② «قاتىغ»قا قاراڭ

قاداق «قاداغ»قا قاراڭ

قادراق [«ت ت د»] تاغ تىزمىلىرى، تاغ ئۆركەشلىرى

قادغۇ [«ئال»، «تۇر»] قايغۇ، دەرد، ھەسرەت

قادغۇر - [«ت ت د»] قايغۇرماق، بىئارام بولماق، كۆڭۈلسىزلەنمەك، [«قوج»] قايغۇلانماق، قايغۇلۇق بولماق

قادغۇرماق [«قوج»] «قادغۇر» غا قاراڭ

قادغۇلۇغ [«ئال»، «تۇر»] قايغۇلۇق، ھەسرەتلىك

قادغۇلۇق [«ئال»] «قادغۇلۇغ» قا قاراڭ

قادماق «قاتماق» قا قاراڭ

قادۇرماق [«ئال»] پۇشايمان قىلماق

قادۇن [«ت ھ»] خوتۇن، ئايال كىشى، «قاتۇن» غا قاراڭ

قادىتماق △ ئارىلاشتۇرماق، بىرىكتۈرمەك، ئايلاندۇرغۇزماق

قادىر I △ [«ت ت د»] ① قىيىن، جاپالىق، مۈشكۈل، قاتتىق؛ ② قادىر قىش — قارا قىش، قەھرىتان قىش؛ ③قەيسەر، كەسكىن؛ [«تۇر»]چىلك، مۇستەھكەم

قادىر II △ [«تۇر»] ياۋۇز، ۋەھشىي، يىرتقۇچ

قادىر III △ [«ت ت د»] قايتۇرماق؛ ئايلاندۇرماق؛ ئېگىلدۈرمەك، «قادىرماق» قا قاراڭ

قادىرقان △ بىر تاغنىڭ ئىسمى

قادىرماق △ پۈكمەك، ئەگمەك

قادىز △ [«ت تىب»] دارچىن (قوۋزاقدارچىن)

قادىس △ [«تۇر»] «قادىز» غا قاراڭ

قادشتۇر - △ [«ت تىب»] بىللە بولماق؛ بىرلەشتۈرمەك

قادىغ △ «قاتىغ»قا قاراڭ

قادىك △ [«ت تىب»] قاچا، چىنە

قادىن I △ بىر دۆلەتنىڭ ئىسمى

قادىن II △ قېيىن ئاتا

قادىنماق △ [«ئال»] ئەپسۇسلانماق، پۇشايمان قىلماق

قادىنى [«ئىك»] ① «قادىن II» گە قاراڭ؛ ② خوتۇ-نىنىڭ ئۆيى (قېيىن ئاتىسىنىڭ ئۆيى)

قار قار

قار [«تۇر»] مۇرە

قارا I خاس ئىسىم

قارا I [«تۇر»] ① قارا؛ ② پۇقرا، خەلق؛ مىللەت؛ ③ يىلقى قارا — پادا، چارۋا تۇيى

قارا II ئۆي هايۋىنى

قارا باش [«ئۇت»] دېهقان؛ قۇل؛ كېنىزەك

قارا باغشى △ [«ت ھ»] خاس ئىسىم

قارا باقشى △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قارا - بۇغا [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قارا بۇقا [«ت ھ»] خاس ئىسىم

قارا تەگىن خاس ئىسىم

قارا تەمۇر خاس ئىسىم

قارا تەمىر [«ت ھ»] خاس ئىسىم

قارا توغما خاس ئىسىم

قارا تويىن △ خاس ئىسىم

قاراچى △ [«ت ت د»] ئىشىكمۇ ئىشىك يۈرىدىغان تىلەمچى، قەلەندەر

قارارماق [«تۇر»، «ت ت د»] قارايماق: تۈن قاراردى — تۈن قارايدى

قارارىغ △ [«قۇج»، «ش ت»] قاراڭغۇلۇق

قارارىق △ «قارارىغ» قا قاراڭ

قارازا - تون راهىبلار كىيىمى

قارا سوڭسۇي خاس ئىسىم

قاراغ كۆز قارىچۇقى

قاراغۇ I [«ت ت د»] قارىغۇ

قاراغۇ II سىياھ؛ [«ت ت د»] زاك (بىر خىل قارا بوياق)

قاراغۇ II [«تۇن»] قاراۋۇل

قاراق [«چاس»] «قاراغ» قا قاراڭ

قاراقاچ ئۇغاچ△ [«ت تسب»] قارىياغاچ

قاراقان [«ت ت د»] تاغدا ئۆسىدىغان بىر خىل دەرەخ

قاراقلاماق [«ت ت د»] بۇلىماق، تالىماق

قاراقلىق [«ئال»] كۆچ - قۇۋۋەت

قارا قۇش I بىر خىل قۇش

قارا قۇش II [«ق ب»] مۇشتىرى (يۇپىتېر) يۇلتۇزى

قارا قۇكاز خاس ئىسىم

قارا قۇلاق ئېتىز چاشقىنى

قاراڭغۇ «قارانقۇ» غا قاراڭ

قاراڭقۇ قاراڭغۇلۇق

قارام [«ئىك»] خەندەك؛ ئېرىق

قاراماق [«ئۇت»] قارىماق

قاراموق [«ت ت د»] قارىموق

قاربا بىر خىل دورا ئۆسۈملىكى

قارت I [«ئو»] ياشانغان، قېرى ئادەم

قارت II [«ئال»، «تـۇر»، «ت تـسـب»، «ت ت د»] يـارا، جاراھەت

قارتا ـ [«ت ت د»] يىرتماق؛ يىرتىلماق

قارتالماق [«ت ت د»] ئېغىز ئالماق: ئانىڭ قارتى قارتال- دى — ئۇنىڭ يارىسى ئېغىز ئالدى

قارتانماق [«ت ت د»] ئېغىز ئالدۇرماق، داۋالىماق

قارت بەڭ يارا، جاراھەت

قارتغا [«ئىر»، «ت ت د»] ياشانغان ئادەم

قارخ مۇنار

قاردۇ [«ت ت د»] قارا سوغۇق كۆللىرى ئىقىن سۇ يۈزىدە پەيدا بولىدىغان ئۇششاق مۇز دانچىلىرى

قارس [«ت ت د»] ① يۇڭ چەكمەن چاپان، تۆگە ياكى قوي يۇڭىدىن ئىشلەنگەن كىيىم؛ ② بىر خىل رەخت

قارساق [«ت ت د»] تۈلكە تۈرىگە كىرىدىغان بىر خىل ھايۋان

قارشۇ «قارشى» غا قاراڭ

قارشى I △ [«ماي»، «ت ت د»، «تۈر»، «ئال»] ساراي، ئوردا، خان ئوردىسى

قارشى II △ [«تۈر»، «ت ت د»] ئەكسى، زىت، قارشى تەرەپ

قارشى III △ [«ت ت د»] تاقابىل تۇرماق، سوقۇشماق، جەڭ قىلماق

قارشىسىز △ [«تۈر»] جەڭسىز، ئۇرۇشسىز

قارغا قاغا

قارغاق [«ت ت د»] قارغىش، لەنەت

قارغاماق [«قۇج»] قارغىماق

قارغۇ [«ت ت د»] قاراۋۇل تۇرا

قارغىچۇغۇن △ بىر تۈرلۈك دورا

قارغىلاچ △ [«ت ت د»] قارلىغاچ

قارقاغ [«ت ت د»] قېقىر (قاقشاس يەر)، ئوت - سۈيى يوق يەر؛ چۆل

قارقانادۇس ياندۇرىدىغان، قۇسىدىغان كېسەل

قارقاندۇس «قارقانادۇس» قا قاراڭ

قارلا - [«ت ت د»] قار ياغماق

قارما [«ت ت د»] بۇلاڭ - تالاڭ؛ بۇلاش

قارماق قارشىلاشماق، قارشى تۇرماق

قارماقسىز △ قوشۇلمىغان، قېتىلمىغان

قارۋاشماق [«ت ت د»] مالىتىلاشماق؛ ئىزدەشتۈرمەك، قاراشتۇرماق

قارۋانماق [«ت ت د»] ئاختۇرماق، ئىزدەنمەك

قارى I △ [«ت ت د»] قېرى، ياشانغان؛ [«تۇر»] ھۆرمەتلىك، مۆھتەرەم

قارى II △ [«ت ت د»] گەز (بوز ئۆلچەيدىغان گەز)

قارىپ △ [«ئۇت»] غەيرىي، ئاجايىپ

قارىت △ [<تۇر. «ت ت د»] ئوغرىلاش، بۇلاڭ - تالاڭ قىلىش

قارىچ △ ئۆلچەم

قارىزان △ [«ت ت د»] قېرىسال (قېرىپ كۈچتىن قالغان كىشى)

قارىش I △ [«ت ت د»] غېرىچ

قارىش II △ ① يىپ (توقۇمىچىلىقتا ئىشلىتىلىدىغان، تەييارلانغان يىپ)؛ ② ئارتقۇ، ياغلىق

قارىش III △ [«ت ت د»] ئېرە

قارىش IV △ [«ت ت د»] قارشىلاشماق

قارىشلاماق △ [«ت ت د»] غېرىچلىماق

قارىشماق I △ [«ت ت د»] ① قېرىشماق، قارشلاشماق؛ ② قارشى ئالماق

قارىشماق II △ [«تۇر»] ① مەغلۇپ بولماق؛ ② ئارىلاشتۇرماق

قارىغ △ [«تۇر»] ياشانغان، قېرىغان، قېرى

قارىلا - △ [«ت ت د»] ئۆلچىمەك

قارىلماق △ [«ت ت د»] قېتىلماق، قوشۇلماق، ئارىلاشماق؛ [«ئال»] ئارىلاشتۇرۇلماق

قارىم △ [«ماي»] خەندەك، [«تۇر»، «كۆل»] سۇخەندىكى؛ مۇستەھكەم يەر

قارىماق △ قېرىماق، ياشانماق

قارىماقلاغ △ قېرىماقلىق، ياشانماقلىق

قارىمتۇ △ [«ت ھ»] خاس ئىسىم

قارىن △ [«تۇر»، «ت ت د»] قېرىدىن، قورساق

قارىنچا △ [<ئوغ. [«ت ت د»] چۈمۈلە

قارىنچاق △ [<ئوغ. «ت ت د»] «قارىنچا» غا قاراڭ

قارىنچلىغ △ ھاقارەت قىلماق

قارىنداش △ قېرىنداش

قارىنلىغ △ قېرىنلىق، قورساقلىق

قاز I [«ئال»، «تۇر»، «ت ت د»] غاز

قاز II [«ت ت د»] ھەرقانداق دەرەخنىڭ قوۋزىقى، پوستى

قاز III [«ت ت د»] قاتتىق شىۋىرغان

قازا [«ئەت»] تەقدىر

قازاش [«ت ت د»] قاياش، يېقىن تۇغقان

قازاڭقۇ [«ت ت د»] چىڭگىش: يېپ قازاڭقۇ بولدى — يىپ چىڭگىشلەشتى

قازتۇرماق [«ت ت د»] قازدۇرماق، كولاتماق

قازرىلماق △ [«ت ت د»] قايرىلماق

قازغان - I [«ماي»]تىرىشماق؛ قازانماق، «قازغانماق»قا قاراڭ

قازغان - II [«تۇن»، «كۇل»] قورماق

قازغان III [«ت ت د»] ئويمانلىق؛ ئويمان؛ سازلىق، پاتقاقلىق

قازغانچ I [«ت ت د»] تاپاۋەت

قازغانچ II [«تۇر»] تىرىشماق

قازغانماق [«تۇر»] تىرىشماق؛ تويلىماق؛ بىردىكتۇرمەك

قازغۇ [«ت ت د»] قايغۇ

قازغۇرماق [«ت ت د»] قايغۇرماق

قازغۇق [«تۇر»] قوزۇق

قازكۇق [«تۇر»] «قازغۇق» قا قاراڭ

قازكۇق [«ت ت د»] «قازغۇق» قا قاراڭ

قازلا - [«ت ت د»] غازدەك، تۇرنىدەك بولماق

قازۇق قوزۇق

قازى △ [«ت ت د»] قىزا

قازىتماق △ [«ت ت د»] قايىتماق، يانماق

قازىرغاق △ [«ت ت د»] قاپىرىق (كۆپ ئىشلەش جەريانىدا قولدا پەيدا بولغان قاپىرىق)

قازىرماق △ [«ت ت د»] قايىرىماق، رەت قىلماق: ئانىڭ بويىنىن قازىردى — ئۇنىڭ بويىنىنى قايىردى؛ ئانىڭ سۆزىن قازىردى — ئۇنىڭ سۆزىنى رەت قىلدى

قازىز △ [«ت ت د»] قوۋزاق، دەرەخ پوستى

قازىش △ [«ت ت د»] قېيىش (هايۋان تېرىسىدىن تىلىنغان تاسما)

قازىق △ [<ئار. «ت ت د»] قېيىق

قازىڭ △ [«ت ت د»] قېيىن دەرىخى

قازىنماق △ [«ت ت د»] قېزىۋالماق: ئول ئۆزىگە قۇزۇغ قازىندى — ئۇ ئۆزىگە قۇدۇق قېزىۋالدى

قاس I [«ت ت د»] قاتتىق، چىڭ

قاس II [«تۇر»] «قاش II» گە قاراڭ

قاس III قوۋزاق، پوست، تېرە

قاسانىغ △ سۈيدۈك

قاسىمىق △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قاسنا - [«ت ت د»] تىترىمەك

قاسۇق I [«ت ت د»] ① تورسۇق (ئات تېرىسىدىن قىلىنغان تۇلۇم)؛ ② قاسىراق، دەرەخ پوستى

قاسۇق II مىخ

قاسۇق III [«ت ه»] خاس ئىسىم

قاسۇي كارۋان تىجارەتچى

قاسى △ [«ت ت د»] قوتان (مال - چارۋىلارنى سولاش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان توسۇق)

قاسىرقۇ △ [«ت ت د»] قۇيۇن

قاسىغ I △ [«ت ت د»] قوۋۇز (قاسىراق)

قاسىغ II △ قىسىلچاق، يېرىق

قاسىق I △ [«ت تىب»] ① قورساق؛ ② دوۋسۇن

قاسىق II △ قوۋزاق، پوست؛ تېرە

قاسىنچىغ △ [«تۇر»] قىرقۇنچلۇق

قاش I [«ت ت د»] قاش (كۆز ئۈستىدىكى قاش)

قاش II [«ت ت د»] قاشتېشى

قاش III [«ت ت د»] قىرغاق

قاش IV [«ئۇت»] تۆپە، چوققا

قاش V [«تۇر»] مەڭگۈ تاش، ئاتالغان تاش

قاشاق I [«ت ت د»] بىر خىل قومۇش

قاشاق II سازلىق

قاشان - [«ت تىب»] سىيمەك، كىچىك تەرەت قىلماق

قاشانماق «قاشان» غا قاراڭ

قاشانىغ △ «قاسانىغ» قا قاراڭ

قاشغا [«ت ت د»] قاشغا ئات — قاشقا، قاشقىسى بار ئات

قاشغالاق [«ت د»، «ت تىب»] ① قاشقالداق (ئۆردەكتىن كىچىكرەك سۇ قۇشى)؛ ② قارلىغاچ

قاش قاۋىش △ [«ماي»] قاش تۈرمەك

قاشۇ [«قۇج»] قەشقەر ئەتراپىدىكى بىر شەھەرنىڭ نامى

قاشۇق [«ت تىب»، «ئۇ تىب»، «ت ت د»] قىشۇق

قاشى - △ [«ت ت د»] تاتلىماق؛ تۇتماق

قاغاتىر △ [«ئو»] قىپچىر

قاغاداش ئۇرۇق - تۇغقان

قاغار [«ئو»] قار

قاغال [«ت ه»، «تۇر»] قامچا، «قاغىل» غا قاراڭ

قاغان [«تۇر»] خاقان، خان

قاغانلا - [«كۈل»] خاقان بولماق؛ خاقان قىلماق، خاقان تىكلىمەك

قاغدا «قەگدە» گە قاراڭ

قاغرۇل - [«ت ت د»] پىشۇرماق؛ قاقلىماق، قىزارتماق

قاغۇت [«ت ت د»] تېرىقتىن قىلىنغان بىر خىل تاماق

قاغۇرماق قورۇماق، قىزارتماق

قاغۇشماق كۆرۈشمەك؛ يەتمەك

قاغۇق [«ت تىب»] دوۋساق، دوۋسۇن

قاغۇن [«تۇر»، «ت تىب»، «ت ت د»] قوغۇن

قاغىز △ [«ئو»] باتۇر، قەيسەر

قاغىل △ [«ت ت د»] ئۇزۇم نوتىلىرىنى باغلايدىغان تال چىۋىق؛ [«تۇر»] قامچا

قاغىنماق △ «قاقىنماق» قا قاراڭ

قافتان [«ت ت د»] تون

قاق I [«ت ه»] باھا، نەرخ

قاق II [«ق ب»] بىر خىل قۇشنىڭ نامى؛ غازنىڭ بىر خىلى

قاقلانماق [«ت ت د»] ① قاق قىلىنماق، قورۇتۇلماق؛ ② يىغىلماق، توپلانماق

قاقۇرغان [«ت ت د»] قاتلىما

قاقىز △ [«ئو»] «قاقىز» غا قاراڭ

قاقشىماق △ [«ت ت د»] ① ئاچچىقلانماق؛ ② ئۇرۇشماق؛ ③ (چەتكە) قېقىشماق

قاقىغ △ [«ت ت د»] ئاچچىق، غەزەپ؛ قېرىشىش

قاك I [«ئال»، «كۇل»] ئاتا، دادا

قاك II «گاك» غا قاراڭ

قاڭداش [«ت ت د»] ① قانداش؛ ② ئاتىدەك، ئاتىسىدەك

قاڭرۇق [«ت ت د»] دىماغ

قاڭسىق △ [«ت ت د»] ئۆگەي: قاڭسىق ئاتا — ئۆگەي ئاتا؛ قاڭسىق ئوغۇل — ئۆگەي ئوغۇل

قاڭلى △ [«ت ت د»] هارۋا، كۆتەك هارۋا، ئۇستىگە ئېغىر يۈك بېسىلىدىغان هارۋا

قاڭلىچى △ [«تۇر»] هارۋىكەش

قال [«ت تب»] ساراڭ، غالجىر، ئالجىغان

قالاتماق [«ت ت د»] قاپلاتماق: ئول تونۇغ قالاتتى — ئۇ توننى قاپلاتتى

قالبۇز [«ت ت د»] قوۋۇز، يۇتۇم

قالتۇق [«ت ت د»] ياۋا كالىنىڭ مۈڭگۈزى

قالتى I △ [«ماي»] خۇددى، گويا

قالتى II △ [«ئىك»، «تون»] ... ۋاقتىدا ... چاغدا؛ — دا، — تا

قالدۇرغا [«ت ت د»] تاراقلايدىغان، شالدىرلايدىغان

قالڭۇ [ت ت د»] لەيلەش، سۇ يۈزىدە لەيلەش

قالڭۇق [«ت ت د»] باشتىكى كېپەك

قالۋا باشاق بېكىتىلمىگەن ئوق

قالى △ [«ت ت د»] «قانداق، ئەگەر، ناۋادا، ئۇنداقتا» مەنىلىرىنى بىلدۈرىدىغان سۆز: بۇ سەن بۇ ئىشنى قالى قىلدىڭ ــ سەن بۇ ئىشنى قانداق قىلدىڭ؟ سەن قالى بارسا ــ ناۋادا سەن بارىدىغان بولساڭ

قالسىز △ [«ماي»] تولۇق، بارلىق

قالىغ △ [«ماي»] «قالىق» قا قاراڭ

قالىق △ [«ماي»،«ئو»،«ت ت د»] ① ھاۋا بوشلۇقى؛② راۋاق

قالىما △ [«ت ت د»] بالىخانا

قالىن I △ [«سۇ»] سوۋغا، تويلۇق

قالىن II △ [«ت ھ»] توم، قېلىن؛ [«ت ت د»] نۇرغۇن

قالىنسىز △ سوۋغىسىز، تويلۇقسىز

قامـاش ـ [«كۆل»] قالايمىقانلاشماق؛ كۆچى قالماسلىق، دەرمانسىز كەتمەك

قاماشاغ [«كۆل»] كۈچسىزلىك، ھالسىزلىق

قاماشىغ △ قالايمىقانچىلىق

قاماغ [«ماي»] ھەممە، بارلىق؛ [«ئو»] پۈتۈنلەي، تولۇق

قاماغۇ [«ش ت»] پۈتۈنلەي

قاماغۇن [«ش ت»] «قاماغۇ» غا قاراڭ

قامبۇغدۇ تۇتۇك [«ت ھ»] خاس ئىسىم

قامتۇرماق [«ت ت د»] ھوشىدىن كەتكۈزمەك، تېلىقتۇرماق

قامچىغۇ △ [«ت ت د»] قاپارتقۇ

قامراقتى △ خاس ئىسىم

قامشات ـ I [«ماي»] ① ھەرىكەتلەندۈرمەك؛ ② سىلكىنمەك

قامشات ـ II قالايمىقان قىلماق

قامشاماق [«تۇر»، «قوچ»] ھەرىكەتكە كەلمەك؛ تەۋرىمەك، تىترىمەك

قامشايۇ [«ماي»] قوزغىلىپ، تىترەپ سىلكىنمەك

قاەغاغ [«قوچ»] «قاماغ» قا قاراڭ

قامغاق I [«ت ت د»] قامغاق

قامغاق II [«تۇر»] سامساق

قامغۇن [«قوچ»] «قاماغۇن» غا قاراڭ

قامغى △ [«ت ت د»] قىڭغىر ـ قىيسىق

قامقى △ [«ئۇت»] پاختا رەخت ئۆلچىمى

قاملا ـ [«ئر»] ① سىھىرگەرلىك قىلماق؛ ② قىلمىش، قىلمىشى

قاماق I [«ت ت د»] دۇمبالىماق، ئۇرماق، ساۋىماق

قاماق II ئاتماق، تاشلاتماق

قامۇش «قامش» قا قاراڭ

قامۇغ [«ت ت د»، «ق ب»] ھەممە، بارلىق، پۈتۈن، بارچە، ھەممىسى، تامامەن، پۈتۈنلەي؛ «قاماغ» قا قاراڭ

قامۇغى △ [«كۆل»] جەمئىي؛ قوشقاندا

قامۇق [«ت ت د»] ئات تېزىكى

قامۇلماق [«ت ت د»] يانپاشلىماق: ئەر قامۇلدى — ئادەم يانپاشلىدى

قامتىماق △ ئەگمەك، قىيسايتماق

قامچ I △ [«ت ت د»] چۆمۈچ، ساپلىق

قامىچ II △ ببلىق ياكى كىپىنەك تۇتىدىغان تور
قامىچاق △ [«ت ت د»] قۇمچاق
قامىش △ [«ت تىب»، «ت ت د»] قومۇش
قامىشلىغ △ [«ئال»] قومۇشلۇق
قامىغ △ «قاماغ» قا قاراڭ
قامىغۇ △ «قاماغۇ» غا قاراڭ
قامىغۇن △ [«تۇر»] ھەممە
قامىل △ [«ئىك»، «ئەت»] ئايلىنىپ كەتمەك، ھېرىشىنى-
لانماق، ئېسىدىن كەتمەك، يىقىلىپ چۈشمەك؛
ئېگىلىپ قالماق
قامىلماق △ [«ئال»] ئاغدۇرۇلماق، ئۆرۈلمەك؛ ئېتىلماق،
تاشلانماق، «قامىل» غا قاراڭ
قان I [«تۇر»] خان، ھۆكۈمدار، شاھزادە
قان II (تومۇردىكى) قان
قان III [«ئۇت»] خاس ئىسىم
قانارماق [«تۇر»] قان ئالماق
قاناغ [«تۇر»] قانىماق
قاناغۇ [«ت ت د»] نەشتەر (قانئالغۇ)
قاناق [«ت ت د»] قايماق
قاناماق [«تۇر»] قان ئالماق: قانىماق
قاناملاغ تويماق: قاناملاغ — يارىلىنىڭ [«ماي»] كۆڭلى-
كۆكسى توق؛ «قانامىلغ» قا قاراڭ
قانتا [«تون»] قانداق، [«تۇر»] قەيەردە
قان تويىن △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قانتۇرماق [«كۆل»، «تۇر»] قاندۇرماق، رازى قىلماق

قانتۇرمىش △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قانچ [«ئۇت»] قانچىلىك

قانچا [«چاس»] قەيەر، قەيەردە

قانچاناسارى خاس ئىسىم

قانچاناقوشى خاس ئىسىم

قانچانپربى خاس ئىسىم

قانچۇق [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قاندا [«ئال»، «تۇر»، «ت ت د»] نەدە، قەيەردە

قانداس قېرىنداش، ئۇرۇقداش، تۇغقان

قاندىر △ [«ت ت د»] سېرىق ئەت

قانغا [«ئو»] هارۋا، كۆتەك هارۋا

قانقا «قانغا» غا قاراڭ

قانلى △ [«ئال»] قانلىق

قانلىق △ [«ئۇت»] خانلىق

قانماق [«تۇر»، «ئىك»] قانماق، قاندۇرۇلماق؛ ئىشەندۈرۈلمەك

قان ـ ئوغلۇ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قانۇ [«ئار. «ت ت د»] قايسى: قانۇ كىشى ـــ قايسى كىشى

قان ئۆدكەك [«ت تىب»] قان كېتىش

قان ئۆدلەك قان توختىماسلىق

قان ئېلچە [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قانى △ [«ت ت د»] قېنى: ئوغلۇم قانى ـــ ئوغلۇم قېنى

قانشكى [«سان»] هندى سۇلالىلىرىدىن بىرىنىڭ نامى

قانىغ △ [«ت ت د»] تەشنالىق، ئارزۇ - ئارمان، [«ت تب»] تەلەپ، ئۈمىد

قانمۇدۇ △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قانىنچىسىز △ [«ماي»] قانغۇسىز، [«تۇر»] قانمايدىغان، تويمايدىغان

قانيا [<سان. «تۇر»] بىر يۇلتۇزنىڭ ئىسمى

قانيۇ [«ئۇت»، «قۇج»] قايىسى، كىم، «قايۇ» غا قاراڭ

قائۇلا سەۋزە

قاۋ I [«ت ت د»] چاقماق چېقىپ ئوت تۇتاشتۇرۇلىدىغان پىلىك

قاۋ II [«ت ه»] ئۆلچەم بىرلىكى

قاۋاغۇ پاختا يىپ

قاۋالىغ △ [«ئۇت»] زىرائەت ئىسمى

قاۋرىشماق △ [«تۇر»] سوقۇشماق

قاۋرىغ I △ [«تۇر»] ① ئاغرىق؛ ② نۆۋەت

قاۋرىغ II △ تۇتۇپ تۇرۇش

قاۋرىغسىز △ مۇستەقىل؛ ھۆناسىۋەتسىز

قاۋرىل - △ [«ماي»] قورۇلماق، مۈكچەيمەك

قاۋرىلماق △ [«ماي»] «قاۋرىل» غا قاراڭ

قاۋزادىلماق △ تاياندۇرماق؛ سىقتۇرۇشماق؛ ئىزىلدۇرمەك

قاۋسات - مۇھاسىرە قىلماق، قورشىماق

قاۋسى △ ئىبادەتخانا نامى

قاۋسىدۇ △ [«ت ه»] خاس ئىسىم

قاۋشاتماق [«تۇر»] سىقىشماق؛ ئۆرۈمەك؛ ئايلانماق

قاۋشاتىلماق △ [«ئۇت»] تەۋرەنمەك، مىدىرلىماق؛ ھاياجانلانماق

قاۋشادىلماق △ بىرلەشمەك؛ كۆرۈشتۈرمەك

قاۋشاماق ئارىلاشماق، ئاپاق - چاپاق بولماق

قاۋشۇر - [«ماي»] (قول) قوشتۇرماق، [«كۆل»، «ش ت»، «ت تىب»] جۈپلىمەك، بىرلەشتۈرمەك، كۆرۈشتۈرمەك

قاۋشۇرماق «قاۋشۇر» غا قاراڭ

قاۋشى △ [«ت ت د»] قوشۇما

قاۋۇت [«تۇر»] سائادەت، غۇرۇر

قاۋۇرماق [«ت ت د»] قورۇماق، قىسماق، «قاۋىرماق» قا قاراڭ

قاۋۇق I [«ت ت د»] دوۋسۇن، دوۋساق؛ قوۋۇق

قاۋۇق II [«ت ت د»] كىپەك، تېرىق كېپىكى

قاۋۇق III [«تۇر»] قاپارتما، ھۆررەك

قاۋى △ [«ئەت»] قاۋۇل، كۆچلۈك

قاۋىت △ قوغلانماق

قاۋىتماق △ سوقۇلماق، «قاۋىت» قا قاراڭ

قاۋىر - △ [«ت تىب»] قورۇماق، قاقلىماق، قىزارتماق

قاۋىرا △ قىسقا، كالتە

قاۋىرماق △ ① باسماق، ئەزمەك؛ ② «قاۋىر» غا قاراڭ

قاۋىش - △ [«ماي»] ئۇچراشماق، يىغىلماق، «قابىش» قا قاراڭ

قاۋىشماق △ [«ئال»] بىرلەشمەك، كۆرۈشمەك، «قاۋىش» قا قاراڭ

قاۋىشتۇرماق △ كۆرۈشتۈرمەك، ئۇچراشتۇرماق

قاۋىق △ [«ت ت د» ① تۈۋرۈك؛ ② قوناق ياكى تېرىق كېپىكى

قائىي «قاي» غا قاراڭ

قاي I [«ماي»] يول، كوچا

قاي II [«ت تىب»، «ت ھ»] «قايىۋ» غا قاراڭ

قاي III [«ت ت د»] ئېگىلمەك، قايماق، قىيسايماق

قاي IV [«ماي»] (پۇتقا كىيىدىغان) ئاياغ

قايا I [«ت ت د»] قىيا، تاش، تاغ جىنسى

[«تۇر»] سۇ ئاستىدىكى خادا تاش

قايا II [«ئۇت»] كەينى

قايا III [«ت ھ»] خاس ئىسىم

قاياچۇق [«ت ت د»] تاغدا ئۇۋىسىدىغان بىر خىل قۇش پۇراقلىق ئۇسۇملۇك

قاياق I [«ت ت د»] قايماق

قاياق II [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قايەت [«ئۇت»] غايەت، ناھايىتى

قاي بەلتىر [«ماي»] كوچا، يوللار؛ تۆت كوچا ئېغىزى، دوقمۇش

قايتارت [«ت ت د»] قويۇۋەتمەك، چىقىرىۋەتمەك

قايتا سۇ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قايدا [«ت ت د»] قەيەردە، نەدە

قايسادۇ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قايساقىق △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قايسدۇ △ خاس ئىسىم

قايغۇ «قادغۇ» غا قاراڭ

قايغۇق [«ت ت د»] «قايغىق» قا قاراڭ

قايغىق △ [«ت ت د»، «ت تىب»] قىبىيسىق، قولىۋاق، كىچىك كېمە

قايماق مايىل بولماق، قىيسايماق، قىيىپ كەتمەك

قايۇ [«ماي»، «ت ت د»] قايسى؛ بەزى؛ [«تۇر»] كىم؛ [«ت ھ»، «ت تىب»] قەيەردە؛ ھەرقاندىقى

قايۇ ئۆدۇن [«ماي»] قايسى ۋاقىت، قاچان

قايىر △ [«ت ت د»] يوپاڭ يەر

قايىش - △ [«ت ت د»] ئۆزئارا غەمخورلۇق قىلماق، ئۆزئارا ھۆرمەت قىلماق

قايىمتۇ △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قايىناماق △ قاينىماق

قايىنتۇ △ [«ت ھ»] خاس ئىسىم

قايىنتۇر - △ [«ت تىب»] قايناتماق

قەيسەر [«ق ب»] رۇم شاھلىرىنىڭ ئۇنۋانى

قەيسەرى [«ق ب»] بىر خىل قۇشىنىڭ نامى

قىرارماق «قارارماق» قا قاراڭ

قىرارىغ △ [«تۇر»] قاراڭغۇلۇق، زۇلمەت

قىرماپىت [<سان] ئامال، چارە

قىرماپۇت [«تۇر»] «قىرماپىت» قا قاراڭ

قىرمىشۇخىن [«تۇر»] بىغىشلىما

قىرۇچ «قۇرۇچ» كە قاراڭ

قسانتى [«تۇر»، «ئۇت»] «قشانتى» غا قاراڭ

قسۇدرا كىچىك، ئۇششاق

قشاتىرىك [<سان] قەدىمكى ھىندىستاندىكى بىر تەبىقە

قشانتى [«تۇر»] ئەپسۇسلانماق، پۇشايمان قىلماق، نادامەت چەكمەك

قشى «كىشى» گە قاراڭ

قلتى △ ... چاغدا، «قالتى» غا قاراڭ

قوبچىر △ باج - سېلىقنىڭ بىر خىلى

قوبراتماق توپلىماق

قوبۇرغا [«ئىك»، «تۇر»] بايقۇش، [«ت ت د»] ھۇقۇش

قوبۇز [«تۇر»] بىر خىل چالغۇ

قوبى I △ [«ئۇت»] مىراس

قوبى II △ بوش

قوبىق △ كەھرىۋا

قوپ I [«ت ت د»] «خوپ، خوي، خىلى» دېگەندەك تەكىتلەش، ئاشۇرۇش مەنىلىرىنى بىلدۈرىدىغان ياردەمچى سۆز: ئوغۇل قوپ بەدۆدى — ئوغۇل خىلى چوڭ بولدى؛ قوپ ئەزگۈ نەڭ — خوپ ياخشى نەرسە

قوپ II [«ت ت د»] خۇشاللىق

قوپ III [«ماي»] بارلىق، ھەممە؛ جىق، كۆپ، نۇرغۇن

قوپان پۈتۈنلەي

قوپتىن △ ھەر يەردە، ھەر تەرەپتىن

قوپچىر △ «قوبچىر» غا قاراڭ

قوپ قاماق [«ماي»] بارلىق، ھەممىسى

قوپماق [«ت ت د»] قىپپماق، چىقىماق، كۆتۈرۈلمەك: ئەر يوقارۇ قوپدى — ئادەم ئىسۆرە قوپتى؛ تۆپى قوپدى — بوران چىقتى؛ قۇش قوپدى — قۇش كۆتۈرۈلدى

قوپمىش △ [«ماي»] كۆتۈرۈلگەن، قوپقان

قوپۇز «قوبۇز» غا قاراڭ

قوپىن △ [«تۇن»] پۈتۈنلەي، ھەممىسى

قوت [«ش ت»] قالدۇرماق، قۇيماق، «قود» قا قاراڭ

قوتان توغرى △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قوتدۇرۇپئالماق[«ئال»] قولغا كەلتۈرمەك، ئالماق

قوتسۇ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قوتقۇلىغ △ [«ت ت د»] كەمتەر، كەمتەرلىك

قوتماق [«قودماق» قا قاراڭ

قوتۇر «قودۇر» غا قاراڭ

قوتۇرماق [«ت ت د»] تۆكمەك، بوشاتماق: ئول ئۇنۇغ قوتۇردى — ئۇ ئۇننى (بىر تاغاردىن باشقا بىر تاغارغا) تۆكتى

قوتۇز [«ت د»، «ق ب»] قوتاز

قونى △ [«قۇج»] «قودى» غا قاراڭ

قوتىقى △ [«تۇر»] ئاستىدىكى، پەستىكى

قوجا [«ئەت»] قېرى؛ قېرىش، ئاجىزلاش

قوچ I [«ت ت د»] «قوچقار I» گە قاراڭ

قوچ II [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قوچا [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قوچقار I [«ئۇت»] قوچقار

قوچقار II [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قوچڭار [«ت ت د»] «قوچقار I» گە قاراڭ

قوچماق قۇچاقلىماق؛ يۆگەشمەك

قوچۇ I «قۇچۇ» غا قاراڭ

قوچۇ II [«ئۇت»] ئىشەنچسىز

قوچۇشماق قۇچاقلىماق

قوچۇڭار «قوچقار I» گە قاراڭ

قود [«ماي»، «موي»، «تۇر»] قويماق، قالدۇرماق

قودتۇرماق قويدۇرماق؛ ئۆزلەشتۈرمەك

قودقىلىق △ [«ئە ت»] پەسكەشلىك؛ قارا يۈز

قودماق ① قويماق، قالدۇرماق؛ ② ئايرىماق، چىقارماق

قودۇر [«ت تب»] تەمىرەتكە

قودۇرۇ I [«ماي»] تولا، جىق

قودۇرۇ II [«ئال»] تامامەن، پۈتۈنلەي

قودۇرۇ بىشۇرمىش △ [«ماي»] تاۋلانماق

قودۇرۇ قولۇلا [«ماي»] ياخشى ئويلىماق

قودۇز [«ماي»] «قوتۇز»غا قاراڭ

قودۇشماق [«ت ت د»] قويۇشماق، تاشلاپ قويۇشماق

قودى I △ [«ماي»] تۆۋەن، پەس؛ [«تۇر»] ئاستى؛ [«تۈن»] تۆۋەن تەرەپ؛ ئارقا تەرەپ؛ [«ئەت»]تۆۋەنگە؛ ئارقىغا

قودى II △ [«ماي»] زادى

قودى II △ [«تۇر»] ① ساغلام؛ ② ئاساسلىق؛ ③ بەك

قودىرۇ △ [«ماي»] تېخىمۇ

قودىقارتۇرماق △ چۈشۈرمەك، پەسكە قويدۇرماق

قودىقارماق △ پەسكە قويماق

قودىقى △ «قوتىقى»غا قاراڭ

قور [«ت ت د»] ① زىيان: ئەر قورقىلدى — ئادەم زىيان تارتتى؛ ② كۆنەلگە

قوراغلۇغ [«ت تب»] جۈدىگەن، يېگىلگەن، ئورۇقلىغان، يېپىشكىلگەن، يەڭگىل

قوراغلۇق «قوراغلۇغ» قا قاراڭ

قوراماق [«تۇر»] يوقاتماق، زىيان سالماق، ئازايماق

قوران - [«ت تب»] جۈدىمەك، يېگىلەپ كەتمەك، قورۇلۇپ قالماق، ئورۇقلىماق

قورداي [«ق ب»] بىر خىل قۇشنىڭ نامى

قورداي - قۇغۇ [«ت ت د»] ئاق قۇ، ياۋا غاز

قورسۇز [«ت ھ»] سالاپەت، يۈز - ئابروي

قورق - ئايىن △ [«ماي»] قورقماق، ئەيمەنمەك

قورقلۇق [«ت ت د»] قورققاق، قورقۇنچاق

قورقۇ [«ئال»] قورقۇش

قورقۇ سۇز [«ئۇ ت»] زىيانسىز، زەھەرسىز

قورقۇنچ «قورقىنچ»قا قاراڭ

قورقۇنچسۇز قورقۇنچسىز، قورقۇمسىز

قورقۇنچلۇغ قورقۇنچلۇق

قورقۇنماق [«ت ت د»] قورقماق، ئەنسىرىمەك

قورقىتماق △ [«قوچ»] قورقۇتماق

قورقىنچىسىز △ قورقمايدىغان

قورقىنچلىغ △ قورقۇنچلۇق

قورلۇغ [«ت ھ»] ① خورلۇق، خورلانماق؛ ② شەرمەندە بولماق، رەسۋا بولماق

قورمۇزتا [«چاس»] ئىلاھ ئىسمى

قورۇ [<قىپ. «ت ت د»] ئوغرىتىمكەن، تۆمۈرتىكەن

قورۇش [<سان] تەكلىپ

قورۇغچى △ [«ت ت د»] قورغان ساقلىغۇچى

قورۇغزىن △ [«ت ت د»] قوغۇشۇن

قورۇم I [«ت ت د»] قورام تاش، قىيا تاش

قورۇم II [«ت ت د»] زور، ناھايىتى چوڭ

قورۇمچى ئوغۇل △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قورۇن [«ت ت د»] قورۇم (تۇرخۇن ياكى ئوچاق يوللىرىغا چاپلىشىپ قالغان ئىس)

قورىغ △ [«ت ت د»] قورۇق (مال باقىدىغان مەخسۇس يايلاق)

قورىماق △ [«قوچ»] قوغدىماق

قوز ① ياغاق؛ ② كۆز؛ ③ ئاتەش (ئوت)

قوزانماق [«ت ت د»] ياسانماق، پەرداز قىلماق، بېزەنمەك

قوزى I △ [«ئۇت»، «ت ت د»] قوزا

قوزى II [«ق ب»] ئامراق، سۆيۈملۈك

قوشدى △ بىر خىل دورا ئۆسۈملۈكى

قوشماق I [«ئۇت»] قوشماق، باغلىماق

قوشماق II [«ئۇت»، «تۇر»] ئايرىماق، قارشى تۇرماق

قوشۇغ [«ت ت د»] قوشاق، شېئىر، قەسىدە

قوشۇقلۇغ قوشۇلغان

قوغ ① چاك - توزان؛ ② زەررە

قوغىساق [«ماي»] بوش (پۇختا ئەمەس)؛ ئەزمە

قوغشاق [«تۇر»] ئاستا؛ بىخەستە

قوغشاماق [«ئال»] ① ئاستىلىماق؛ ② ئورۇقلىماق

قوغ قىچماق △ [«چاس»] زەررە، زەررىچە

قوغ قىچمىق △ [«چاس»] «قوغ قىچماق»قا قاراڭ

قوغلاماق «قوزۇلاماق»قا قاراڭ

قوغۇ [«ق ب»] ئاق قۇ

قوغۇرساق قورساق

قوغۇرماچ [«ت ت د»] قوماچ (قورۇلغان بۇغداي)

قوغۇرماق [«ت ت د»] قورۇماق: ئول تارىغ قوغۇردى — ئۇ تېرىق قورۇدى

قوغۇس بوش، قۇرۇق

قوغۇش [«ت ت د»] ① ئاشلانغان تېرە؛ ② قوش، نور: تەگىرمەن قوغۇشى — تۈگمەن نورى

قوغۇلغى △ پارقىراق

قوغى △ [«تۇر»] بىر خىل قۇش

قوق [«ئۇت»] چاڭ - توزان؛ توپا؛ پاسكىنىچىلىق، پوق - سۈيدۈك

قوقپۇ [«ئۇت»] پاختا رەخت

قوقماق [«تۇر»] ئازايماق، كېمەيمەك، كىچىكلىمەك

قوقۇن [«ت ت د»] ئۇچقۇن

قوقىلىق △ [«بەل»] پۇراقلىق، مەززىلىك

قوڭار [«ت ت د»] «قوچڭار»غا قاراڭ

قوڭراغۇ I [«ت ت د»] قوڭغۇراق

قوڭراغۇ II [«ت ت د»] قۇلاقنىڭ تۆۋىدىكى تومپىيىپ تۇرغان سۆڭەك

قوڭراغى △ «قوڭراغۇ I» گەقاراڭ

قوڭرول تەۋرەنمەك، تۆكۈلمەك، مىدىرلىماق

قوڭرۇلماق [«ئال»] «قوڭرول»] غا قاراڭ

قوڭقىئو [«چاس»] بىر خىل چالغۇ

قوڭۇر [«ت ت د»] ① خىر - خىر، بوغۇق: قوڭۇر ئۈن — بوغۇق ئاۋاز؛ ② قوڭۇر (رەڭ)

قوڭۇرماق [«ت ت د»] قومۇرماق

قوڭۇز [«ئال»، «ت ت د»] قوڭغۇز، قۇرت

قول — [«ماي»، «ئىك»] تىلىمەك، تىلەپ قىلماق، ئالماق

قولان [«ت ت د»] تۆشلۈك، تۆشباغ

قولتغۇچى △ [«ماي»، «ئىك»] تىلەمچى

قولتۇرماق [«ت ت د»] سوراتماق، تىلەتمەك

قولتى △ [«تۇر»] سانسىز، ھېسابسىز

قولتىق △ [«ت ت د»] قولتۇق

قولداش [«ت ت د»] ھەمراھ، ياردەمچى

قولدىق △ [«ت تىب»] «قولتىق» قا قاراڭ

قولغاق [«قۇج»] «قۇلغاق» قا قاراڭ

قولغۇچى △ تىلەمچى، دىۋانە

قولغۇرماق [«تۇر»] قولغا چۈشۈرمەك

قولقاق «قۇلغاق» قا قاراڭ

قولگا «قولۇگا» غا قاراڭ

قولماق [«ت ت د»] تىلىمەك، سورىماق، [«قۇج»، «تۇر»] ئۇمىد قىلماق: ئۇل مەندىن نەڭ قولدى — ئۇ مەندىن (بىر) نەرسە تىلىدى

قولۇ [«تۇر»] دەۋر، زامان، ۋاقىت

قولۇسۇز [«ئۇت»] ۋاقىتسىز، زامانسىز؛ [«ماي»، «تۇر»] چەكسىز، سانسىز، ھېسابسىز

قولۇش [«ئۇت»] ئىلىم - بىرىم تۈرى

قولۇگا [«قۇج»] بىخ؛ بۇدۇر

قولۇگغۇچى △ تىلەمچى

قولۇلاماق چوڭقۇر چۈشەنمەك، تەھلىل قىلماق

قولۇلۇغ [«ماي»] ... مەزگىللىك

قولۇم خۇنا بىر خىل دورا ئۆسۈملۈك گۈلى

قولۇن [«ش ت»] ئۆتۈنۈپ سورىماق

قولۇنچ [«ماي»] ئىجازەت

قولۇنلۇغ [«تۇر»] بەخت يولى؛ مېھرىبانلىق

قولۇنماق ئارزۇ قىلماق، يالۋۇرماق، تىلىمەك

قومماق [«ت ت د»] قىمىلدىماق، دولقۇنلىماق: سۇۋ، قومدى — سۇ دولقۇنلىدى.

قومتماق △ [«ت ت د»] هاياجانلاندۇرماق، ھەرىكەتلەندۈرمەك، قوزغاتماق

قون [←ئار. «ت ت د»] «قويىن» غا قاراڭ

قونات [«ت ت د»] قاياش، قولۇم - قوشنا، بىر - بىرى بىلەن ئۆم ئۆتىدىغان كىشىلەر توپى

قوناق I ئاشلىق - زىرائەت، قوناق

قوناق II [«ق ب»] قونۇچى، مېھمان

قونسولۇق [«تۇر»] ئامبار

قونشى △ [«تۇر»] قوشنا

قونشى - ئىم [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قونغۇ ① مېھمان؛ ② چۈشكۈن (قونىدىغان جاي)

قونۇق [«ت ھ»، «ت ت د»، «ق ب»] «قونغۇ» غا قاراڭ

قونۇقلا - [«ت ت د»] مېھمان چاقىرماق

قونۇقلاماق [«ت ت د»] مېھمان قىلماق، «قونۇقلا» غا قاراڭ

قونۇقلۇق ① مېھماندوستلۇق؛ ② دەم ئېلىش ئورنى

قونۇم [«ت ت د»] ① يۇرت؛ قونالغۇ، تۇراقلىق جاي؛ ② مەخلۇقات

قونى [«كۆل»] «قون» غا قاراڭ

قوئول «قول» غا قاراڭ

قوۋشالماق [«ت ت د»] پارقىرىتىلماق، پەردازلانماق

قوۋلاماق قوغلىماق

قوۋماق قوغلىماق

قوۋۇرماچ [«ت ت د»] «قوغۇرماچ» قا قاراڭ

قوۋۇز [«ت ت د»] شارابقا چۈشكەن ئەخلەت

قوۋۇشاماق تۈزلىمەك

قوۋۇشماق [«ت ت د»] قوغلاشماق: ئۇلار بىر ئىككىندىنى قوۋۇشدى — ئۇلار بىر - بىرىنى قوغلاشتى

قوۋۇق [«ت ت د»] كاۋاك (ھەرقانداق كاۋاك نەرسە)

قوۋى I △ [«ئىك»] بەخت

قوۋى II △ [«تۇر»] بوش، ئويۇق، كامار

قوۋىت △ [«ماي»] قوغلاتماق

قوۋىتماق △ بۇزماق، ۋەيران قىلماق؛ «قوۋىت» قا قاراڭ

قوئىن [«تۇر»] «قويىن» غا قاراڭ

قويغاش - [«ت ت د»] قوچاقلاشماق

قويماق [«ت ت د»] «قودماق» قا قاراڭ

قوين [«تۇر»] «قويىن» غا قاراڭ

قويۇغ [«ت ت د»] قويۇق

قويۇن [«ئال»] «قويىن» غا قاراڭ

قويىن △ [«تۇر»] قوي

قۇ «قۇئا» غا قاراڭ

قۇئا [<خەن. «ت تب»، «ئال»، «تۇر»] كۆل، چېچەك

قۇباچاقىرچا △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قۇبرات - [«كۆل»] يىغماق؛ يىغىلماق؛ يىغىلدۇرماق

قۇبراتماق «قوۋراتماق» قا قاراڭ

قۇبران [«تۈن»] يىغىلماق

قۇبۇز [«ت ت د»] قوبۇز (ئۇد ‹باربىت› قا ئوخشىشىدىغان تارلىق چالغۇ ئەسۋابى)

قۇت I [«ماي»، «ت ت د»، «ق ب»] بەخت، سائادەت؛ دۆلەت

قۇت II ھەزرەت

قۇت III [«تۇر»] خاس ئىسىم

قۇت IV قەسەم: قۇت قولۇنماق — قەسەم قىلماق

قۇتاچۇن [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قۇتاد بەخت كەلتۈرمەك

قۇتادا خاس ئىسىم

قۇتادماق [«ت ھ»] بەخت كەلتۈرمەك، بەختلىك بولماق، ئەسقاتماق

قۇتادمىش پارس △ [«تۇر»] خاس ئىسىم

قۇتانماق [«ت ت د»] بەختلىك بولماق

قۇتاي يىپەك، تاۋار - دۇردۇن، يىپەك رەخت

قۇت بۇيان [«ماي»] بەخت - تەلەي، بەخت - سائادەت

قۇترۇشماق [«ت ت د»] قۇتراشماق: ئوغلان قۇترۇشدى — باللار قۇتراشتى.

قۇترۇلغۇ [«ئال»] قۇتۇلۇش: خالاس

قۇترۇلماق [«تۇر»] قۇتۇلماق

قۇتسۇز [«ت ت د»] بەختسىز، ئىشى ئارقىغا كەتكەن ئادەم

قۇتسۇز قىۋسىز △ [«ماي»] بەختسىز - تەلەيسىز

قۇتغارماق [«ت ت د»] قۇتۇلدۇرماق

قۇتغان [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قۇتغۇرماغلاغ قۇتۇلماقلىق

قۇتغۇرماق بەخت بەرمەك

قۇتقارماق [«تۇر»] قۇتۇلدۇرماق

قۇت قىڭ △ [«ماي»، «چاس»] بەخت-سائادەت، بەخت-تەلەي

قۇتلۇغ [«تۇر»، «ئۇت»] بەختلىك، خاسىيەتلىك؛ مۇقەددەس

قۇتلۇغ بەگ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قۇتلۇغ بۇغا [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قۇتلۇغ بۇرت خاس ئىسىم

قۇتلۇغ تاياق [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قۇتلۇغ تەڭرى [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قۇتلۇغ تەمۇر [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قۇتلۇغ توڭا [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قۇتلۇغ تۇرمىش△[«ئۇت»] خاس ئىسىم

قۇتلۇغ ئوغۇل [«تۇر»] خاس ئىسىم

قۇتماق [«تۇر»] تاقەتسىزلەنمەك؛ كۈچىنى يوقاتماق

قۇتۇتماق بەخت - سائادەت بەخش ئەتمەك

قۇتۇر - [«ت ت د»] «قۇتۇرماق» قا قاراڭ

قۇتۇرماق [«تۇر»] غالجىرلاشماق؛ ساراڭ بولماق

قۇتۇز [«ت ت د»]: قۇتۇز ئىت — غالجىر ئىت

قۇتۇن [«ق ب»] بەختلىك

قۇتىرماق △ «قۇدىرماق» قا قاراڭ

قۇتىقى △ [«تۇر»] تۇۋىنى، ئاستى، پەس

قۇجۇ [«تۇر»، «ت ھ»] قەدىمكى ئەل نامى

قۇچ - [«ئەت»] «قۇچماق» قا قاراڭ

قۇچاك [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قۇچام [«ت ت د»] قۇچاق

قۇچغۇندى △ [<چىگ. «ت ت د»] پىياز

قۇچماق [«ت ت د»] قۇچاقلىماق: ئول مەنى قۇچدى —
ئۇ مېنى قۇچاقلىدى

قۇچۇش [«ت ت د»] قۇچاقلاش

قۇچۇشماق [«ت ت د»] قۇچاقلاشماق

قۇچۇلماق [«تۇر»] قۇچاقلانماق

قۇد «قۇت» قا قاراڭ

قۇدا بىدىن △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قۇد ئاتماق [«ئۇت»] بەخت تىلىمەك

قۇدئاتمىش △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قۇداتماق «قۇتاتماق» قا قاراڭ

قۇداس [«قۇج»] دوست

قۇدرۇغ [«تۇر»] قۇيرۇق

قۇدرۇق [«ت ت د»] «قۇدرۇغ» قا قاراڭ

قۇدغۇ [«ت ت د»] چىۋىن

قۇدلۇغ [«ت ھ»] خاس ئىسىم

قۇدلۇغ تەمۇر [«ت ھ»] خاس ئىسىم

قۇدماق [«تۇر»] «قۇتماق» قا قاراڭ

قۇدۇر - [«ت ت د»] غالجىرانە، غالجىرلىق، «قۇدۇرماق» قا
قاراڭ

قۇدۇرماق [«ت ت د»] قۇترىماق، كۆچمەك، ھەددىدىن
ئاشماق: ئول بۇ ئىشتا قۇدۇردى — ئۇ بۇ ئىشتا
قاتتىق كۆچىدى

قۇدۇرۇ «قودۇرۇ» غا قاراڭ

قۇدۇز [«ماي»] ئايال، خوتۇن، جۇۋان

قۇدۇغ I [«ئو»] قىر، قاش؛ قىرى، ياقىسى، بويى، چېتى

قۇدۇغ II ① ئۆڭكۈر؛ ② بۇلاق؛ ③ قۇدۇق

قۇدۇغۇ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قۇر I [«ت ت د»، «ق ب»، «ئۇت»] ① مەرتىۋە؛ ② بەلباغ،
كەمەر؛ ③ تۆگمە

قۇر II [«تۇر»] رەت، قاتار

قۇراتماق توپلىماق؛ يىغدۇرماق

قۇراغ [«ماي»] جامائەت، كىشىلەر توپى

قۇرت قۇرت

قۇرتا ياشانغان ئايال، «قۇرتغا» غا قاراڭ

قۇرتانماق [«ت ت د»] تاتىلانماق، قاشلانماق

قۇرتغا [«قۇج»] ياشانغان ئايال

قۇرتغارماق [«قۇج»] قۇتۇلدۇرماق

قۇرت قوكۇز [«ئال»] قۇرت - قوكغۇز

قۇرتۇلماق [«ت ت د»] قۇتۇلماق؛ يەڭگىمەك: ئۇراغۇت
قۇرتۇلدى — خوتۇن يەڭگىدى؛ ئەر ئەمگەكتىن
قورتۇلدى — ئادەم جاپا ئەمگەكتىن قۇتۇلدى

قۇرتۇلمىش △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قۇرچ [«ت ت د»] قۇيۇچ، پولات

قۇرد [«ت تـب»] «قۇرت» قا قاراڭ

قۇردان [«كۆل»] غەرب؛ يەر نامى

قۇرشادىلماق △ قورشتىلماق

قۇرشاغ [«ت ت د»] ① قۇر باغلاش، بەلـبـاغ باغلاش؛ ② قۇر، باغ، كاشا

قۇرشاماق قورشىماق، يۆگىمەك

قۇرشانماق قۇچاقلىماق؛ قورشانماق

قۇرغاغ تۇپراق، توپا

قۇرغاق «قۇرغاغ» قا قاراڭ

قۇرغان مازار، قەبرە

قۇرغۇ [«ت ت د»]: قۇرغۇ ئەر — تەنتەك ئادەم، يېنىك تەبىئەتلىك ئادەم

قۇرغۇرماق [«تۇر»] ئەمەلگە ئاشۇرماق؛ بۇيۇكلەنمەك، يۇكسەلمەك

قۇرغۇلۇق [«ت ت د»] كالتە پەملىك، تۇتۇرۇمى يوقلۇق

قۇرغىرماق △ [«ت ت د»] تەنتەكلىك قىلماق، يېنىكلىك قىلماق

قۇرقاغ [«تۇر»] قۇرۇقلۇق؛ تۇپراق

قۇرلا رەت تەرتىپى

قۇرلا ئىلچى [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قۇرماق [«ت ت د»، «تۇر»] توپلىماق؛ قۇرماق: خان سۇ-سىن قۇردى — خان ئەسكەرلىرىنى توپلىدى؛ خان چۇۋاچ قۇردى — خان چېدىر (بار-گاھ) قۇردى

قۇرمان [«ت ت د»] ساداق

قۇرۇغ [«ئال»، «ت ت د»] ① قۇرۇق، بوش: قۇرۇغ ئەۋ — بوش (ئادەم ئولتۇرمايدىغان) ئۆي؛ ② قۇرۇق (ھۆلنىڭ ئەكسى)

قۇرۇغساق [«ت ت د»] قورساق، قېرىن

قۇرۇغ قۇۋۇق [«ماي»] قۇرۇق - بوش

قۇرۇغلۇق [«ت ت د»] ① قۇرۇقلۇق، قۇرغاقلىق؛ ② ساداق، ئوق خالتىسى

قۇرۇم [«ق ب»] قورام تاش

قۇرۇماق [«ئال»] قۇرۇماق

قۇرۇنلۇغ كۆپتۈرمەك، ئۆزىنى ماختىماق

قۇرۇيا [«تۇن»] ئارقا تەرەپ، غەرب تەرەپ

قۇرى △ [«قۇج»] ① غەرب، كۈنپېتىش؛ ② بايرام ئۆتكۈزگەن ئادەملەر توپى

قۇرتماق △ قۇرۇتماق

قۇردماق △ [«ت تب»] «قۇرتماق» قا قاراڭ

قۇرش △ [«ت ت د»] قۇرۇش، بېكىتىش

قۇرقان I △ [«ئو»] چېدىر

قۇرقان II △ [«ق گ»] قەبىلە نامى

قۇرساق △ [«ئال»] قۇرۇتماق

قۇز I [«ت ت د»] تەسكەي: قۇز تاغ — تەسكەي تاغ، تاغنىڭ تەسكەي تەرىپى

قۇز II خاس ئىسىم

قۇزغۇتماق ياقماق، تۇتاشتۇرماق

قۇزغۇن [«ئر»] قاغا، قۇزغۇن

قۇزغىرماق △ [«ت ت د»] ئۇچقۇنلىماق

قۇزماق «قۇسماق» قا قاراڭ

قۇز ئوردۇ [«ت ت د»، «ق ب»] بالاساغۇن شەھىرىنىڭ نامى

قۇزۇرچۇق [«ت ت د»] قورچاق

قۇزۇرغۇن [«ت ت د»] قۇشقۇن

قۇزۇز [«ت ت د»] چوكان، سىپكىلەك

قۇزۇغ [«ت ت د»] قۇدۇق

قۇزى △ [«ت ت د»] تۆۋەن، پەس

قۇسلات [«ت ت د»] قۇشلاتماق، ئوۋ بۈركۈتىنى قوـ يۇپ بەرمەك

قۇسماق [«ت ت د»] قۇسماق؛ ئۆكمەك، بۇزۇلماق

قۇسۇق [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قۇسىغ △ [«ت ت د»] قۇسۇق

قۇسىق △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قۇسىنچىغ △ [«ت ت د»] يىرگىنچلىك

قۇشتىر [<سوغ. «مان»] ئۆگەتكۈچى، مۇئەللىم، ئۇستاز

قۇشتى [<سان] دورىلىق

قۇشغاچ [«ت ت د»] قۇشقاچ

قۇش قۇزغۇن [«ئىك»] ئۇچار قۇشلار

قۇشلاغۇقۇش [«ماي»] ئوۋ قۇشى

قۇشلۇق [<ئوغ. «ت ت د»] ئاشۋاقتى، چاشگاھ

قۇغۇ [«ت ت د»] ئاق قۇ

قۇغۇش [«ت ت د»] ئوقنى سىلىقلاش ۋە تەكشىلەش (بىرخىل ئۆلچەمگە كەلتۈرۈش) ئەسۋابى

قۇغۇلغۇلۇغ [«ئو»] يورۇق، روشەن

قۇك [«ت ت د»] بۇلجۇك: قۇك ئەت — بۇلجۇك گۆش؛ لوق گۆش

قۇكچىت [<توخ] «كۇنچىت» كە قاراڭ

قۇكقائۇ [«ئىك»] غۇكقا (بىرخىل چالغۇ ئەسۋابى)

قۇكقائۇچى △ سازچى، «قۇنخائۇچى» غا قاراڭ

قۇلابۇز [«ت ت د»] ① يولباشچى، يېتەكچى، باشلامچى؛ ② قوللانما، دەستۇر

قۇلاچ [«ت ت د»] ① غۇلاچ؛ ② چوكقۇرلۇق ئۆلچەم نامى

قۇلاچلاماق [«ت ت د»] غۇلاچلىماق

قۇلاد ـ [«كۇل»] قۇل بولماق، قۇلغا ئايلاندۇرماق

قۇلا قارا [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قۇلاقشاقشى △ [«ت تب»] قۇلاق كىرى

قۇلام خۇئا [«ت تب»] بىرخىل گۈل

قۇلان I [«ت ت د»] ياۋا ئېشەك

قۇلان II [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قۇلاۋۇز [«ت ت د»] باشلامچى

قۇلسىغ △ قۇلدەك، قۇلغا ئوخشاش

قۇلغاق [«تور»] قۇلاق

قۇلقاق «قۇلغاق» قا قاراڭ

قۇللۇغ خىزمەتچى، قۇلغا ئىگە

قۇللىغ △ «قۇللۇغ» قا قاراڭ

قۇلۇن بىرخىل گۈل

قۇلۇن قارا [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قۇلۇنلا - [«ئر»] «قۇلۇنلاماق» قا قاراڭ
قۇلۇنلاماق قۇلۇنلىماق، تۇغماق
قۇم [«ت ت د»] دولقۇن، سۇ دولقۇنى؛ قۇم
قۇما I [«ت ت د»] ئۆزئارا
قۇما II [«ت تب»] زىغىر
قۇمار [«ت ھ»] خاس ئىسىم
قۇمارۇ [«ق ب»] ۋەسىيەت، نەسىھەت، مىراس؛ ۋىدالىشىش، ئايرىلىش
قۇمارى [<سان] خاس ئىسىم
قۇماش باي [«ئۇت»، «ت ھ»] خاس ئىسىم
قۇمائۇر - ئۆزئارا سوقۇشماق
قۇمبا [<سان. «تۇر»] سۇ پەرىسى
قۇملاق [«ت ت د»] قۇلماق
قۇملۇغ [«ئۇت»] قۇملۇق
قۇمۇت I [«تۇر»] خاس ئىسىم
قۇمۇت II جانلاندۇرماق
قۇمۇت چىچەك [«ئال»] خاس ئىسىم
قۇمۇز [«ئو»] قىمىز
قۇمۇقلاماق [«ت ت د»] تېزەكلىمەك
قۇمۇنسى [«تۇر»] بىر يۇلتۇزنىڭ ئىسمى
قۇمىت - △ [«ت ت د»] ھاياجانلاندۇرماق
قۇن [«ت ت د»] تېرىسىنى سويماق؛ تارتىۋالماق،
قۇنتۇز قۇندۇز
قۇنچۇي [<خەن. «ماي»] مەلىكە

قۇنچۇيلۇغ مەلىكىلىك، مەلىكىگە ئىگە

قۇنخائۇچى △ [«ت ھ»] مۇزىكانت

قۇنداچى △ ئوغرى

قۇندۇز «قۇنتۇز» غا قاراڭ

قۇندۇزقايىرى △ [«ت تىب»] «قۇنتۇز» غا قاراڭ

قۇندىغۇ △ [«ت ت د»] قىتلىغۇچ، پارقىراتقۇچ

قۇنماق I [«ت ت د»] بۇلىڭالماق، تارتىۋالماق: ئوغرى تاۋار قۇندى — ئوغرى مالنى بۇلىۋالدى

قۇنماق II [«تۇر»] ئوغرىلىماق

قۇئۇن خوتۇن - قىزلىرى، «كۈن» گە قاراڭ

قۇۋ [«ت ت د»] بەخت

قۇۋا [«تۇر»] «قۇئا» غا قاراڭ

قۇۋراغ [«كۆل»] جامائەت، كىشىلەر توپى

قۇۋراماق [«قۇج»] توپلىماق، يىغماق، «قۇبراتماق» قا قاراڭ

قۇۋلاماق [«قۇج»] قوغلىماق

قۇي [«ت ت د»] ① دەريا؛ ② تىنچ جاي

قۇيار [«ت ت د»] شالدام، شالۋاق

قۇيانىغ △ [«قۇج»] توشقان، ياۋا توشقان

قۇيقۇر [«مان»] تېرە

قۇيما [«ت ت د»] قۇيماق

قۇيۇ [«ت ت د»] قۇيۇق، زىچ

قۇيۇتماق [«ت ت د»] ئۆركۈتمەك: ئول ئاتىغ قۇيۇتتى — ئۇ ئاتنى ئۆركۈتتى

قۇيۇغ [«ت ت د»] قۇدۇق

قۈرى [«ت ھ»] كۆرە

قۇئسەن «كۈشەن» گە قاراڭ

قىئات △ [«ئو»] تاق مۈڭگۈزلۈك يىرتقۇچ ھايۋان

قىب △ بەخت، تەلەي

قىپچاق △ [«ئۈت»] خاس ئىسىم

قىپچۇر △ «قوپچىر» غا قاراڭ

قىپرىدۇ △ [«ت ھ»] خاس ئىسىم

قىپرىدى △ [«ئۈت»] خاس ئىسىم

قىت △ [«كۈل»] قالدۇرماق

قىتاي △ [«ئۈت»] خاس ئىسىم

قىتىغ △ [«ئۈت»] قىرغاق، چەت، بوي، قىر، ياقا، قاش

قىتىق △ [«ئۈت»] پاختا

قىتىقلىغ △ [«ئۈت»] پاختىلىق

قىچىتىن △ [«ئۈت»] قىچىشماق، تاتىلىماق

قىچىمىق △ [«ش ت»] چاڭ - توزان؛ رەررە

قىچۇرماق △ ئەيىبلىمەك

قىچى △ [«ت ت د»] قىچا

قىچىق △ [«ئۈت»] تاتىلىماق

قىداتماق △ [«ئۈت»] تۈزەتمەك؛ ياخشىلاشتۇرماق

قىدايسىمىقى △ [«ت تب»] بىرخىل دورا ئۆسۈملۈكى

قىدىغ △ [«ماي»] قىرغاق؛ [«ئىك»] بوي، چېگرا، قىر،
[«ئال»، «تور»] «قىتىغ» قا قاراڭ

قىدىغسىز △ [«ئال»] قىرسىز، چېگرىسىز

قىر △ [«ت ت د»] ① قىر، تىرگەن؛ ② تۆپىلىك، دۆڭ؛ ③ قىر ياغى — ئەشەددىي ياۋ؛ ④ قىرئات — بوز ئات

قىرا I △ [«ئۇت»] ئىپتىز

قىرا II △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قىراغۇ △ [«ت ت د»] قىراۋ

قىرتىش △ [«ماي»] چىراي، جامال

قىرتىشلىغ △ گۈزەل يۈزلۈك

قىرچەچەك △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قىرغاغ I △ [«ت ت د»] كىيىمنىڭ قىرغىقى

قىرغاغ II [«ت ت د»] كايىش

قىرغۇي △ [«ت ت د»] قۇرغۇي

قىرغىن △ دېدەك، كېنىزەك

قىرق △ [«تۇر»] قىرىق

قىرقىماق △ [«قوج»] چۈشۈرمەك، قىرماق

قىرقۇ △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قىرقۇدۇ △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قىرقىز △ [«ت ت د»] قىرغىز

قىرقىن I △ [«ئىك»] ئايال؛ دېدەك؛ كېنىزەك

قىرقىن II △ ئازاب

قىرڭاق △ [«ت ت د»] قىڭراق

قىرما △ [«ت ت د»] قىرما، كونۇس (ئۇچى ئۇچلۇق، تۈۋى دۈگىلەك نەرسە)

قىرمالاشماق △ [«تۇر»] پارچىلىماق، قىرماق

قىرناق △ [«ت ت د»] دېدەك، چۆرە
قىرۇدىش △ [«ئوت»] خاس ئىسىم
قىرىرقۇس △ [«ئوت»] خاس ئىسىم
قىرىندى △ [«ت ت د»] قىرىنداق
قىز I △ [«ت ت د»، «ق ب»] قىس، كەم؛ قىممەت، [«نەت»] ئاز ئۇچرايدىغان، كەم ئۇچرايدىغان: قىز نەڭ — قىممەت نەرسە، كەم ئۇچرايدىغان نەرسە
قىز II △ [«ت ت د»، «ق ب»] چۆرە؛ قىز
قىز III △ قىزىق، ئىسسىق
قىز IV △ [ئار. «ت ت د»، «تۇر»] بېخىل: قىز كىشى — بېخىل كىشى
قىزاشى △ [«ئال»] ① توي؛ ② توي زىياپەتى
قىزامۇق △ [«تۇر»] قىزىل (كېسەللىك)
قىز تۇرمىش △ [«ئوت»] خاس ئىسىم
قىزغاچ △ «قىسقاچ» قا قاراڭ
قىزغاق △ [«تۇر»] بېخىل، پىششىق
قىزغۇت I △ [«ت ت د»] ئىبرەت
قىزغۇت II △ ① جاپا؛ ② ئېزىش؛ ③ زورلىماق، زورلاش
قىزقۇت △ «قىزغۇت» قا قاراڭ
قىزقۇش △ [«ت ت د»] كۆكتاغاق (پەس ئۇچىدىغان بىر-خىل قۇش)
قىز-قىز △ [«تۇر»] قىز بالا، قىزچاق
قىزقىل △ [«تۇر»] قىزىل

قىزلانماق △ [«ت ت د»] ① قىممەت كۆرمەك: ئۇل بۇ ئاتىغ قىزلاندى — ئۇ بۇ ئاتنى قىممەت كۆردى؛ ② قىز قىلىۋالماق

قىزلەنچۈ [«ت ت د»] يوشۇرۇن

قىزماق △ خەزىنە

قىزىغ I △ [«ت ت د»] قىرغاق: ئارىق قىزىغى — ئېرىق قىرغىقى

قىزىغ II △ «قىسىغ» قا قاراڭ

قىزىلماق △ [«ت ت د»] دەككە بېرىلمەك، جاجىسىنى يېمەك

قىس- △ [«تۈن»] سايىلماق

قىساۇق △ [«تور»] «قىزاۇق» قا قاراڭ

قىسراق △ [«ت ت د»] تۇغمىغان بايتال

قىسغا △ قىسقا، ئاز

قىسغاچ △ قىسقۇچ

قىسغانماق △ [«ت ت د»] قىزغانماق، پىخسىقلىق قىلماق؛ قىسىنماق

قىسقانماق △ [«قوچ»] قىزغانماق

قىسماق I △ [«ت ت د»] ① ئۈزەڭگىباغ؛ ② قىسماق، تۇزاق

قىسماق II △ چىمدىماق

قىسۇرماق △ [«ت ت د»] قىسقارتماق

قىسىر △ [«ت ت د»] قىسىر (تۇغمايدىغان خوتۇن ياكى هايۋان)

قىسىرقان △ [«ت ت د»] رەھىم قىلماق، ئىچ ئاغرىتماق

قىسىرىن △ بىرخىل دورا ئۆسۈملۈكى

قىسىغ I △ [«ت ت د»] قاماقخانا، تۈرمە

قىسىغ II △ [«تور»] تار؛ تارايتىلغان

قىسغىسىز △ [«ماي»] ① كەڭ ـ كۇشادە، ② دەردسىز

قىسىل I △ [«ت تىب»] قىزىل

قىسىل II △ [«ئۇت»] يەر نامى

قىسىل III △ تار جىلغا، تار ساي؛ [«تۇر»] تاغ بوغۇزى

قىسىل IV △ [«تور»] ① چوڭقۇرلۇق؛ ② ئىرىق، كىچىك ئىرىق

قىسىل- V △ [«قۇر»] قىسىلماق، تارلاشماق

قىش I △ [«تۇر»] قىش

قىش II △ [«كۆل»] قىلماق

قىشلاغ △ [«ت ت د»] قىشلاق، قىشلايدىغان جاي

قىشلاماق △ قىشلىماق

قىشماق △ [ت ت د»] قايماق، قىيشايماق، ئەگىلمەك

قىغ △ [«ئال»] ئوغۇت، پاسكىنىچىلىق

قىغتۇلاماق △ [«ت ت د»] قايىچىلىماق

قىغراق △ «قىغۇىراق» قا قاراڭ

قىغىرقانماق △ «قىغۇىرقانماق» قا قاراڭ

قىق △ «قىغ» قا قاراڭ

قىقرىشماق △ [«ت ت د»] قىقىراشماق، ۋارقىراشماق

قىقۇرۇشماق △ [«تۇر»] «قىقىرىشماق» قا قاراڭ

قىقىر- △ [«ت ت د»] ۋارقىراپ ـ جارقىرىماق

قىقىرماق △ [«ت ت د»] قىچقىرماق، ۋارقىرىماق، [«تۇر»] ۋارقىراپ ـ جارقىرىماق

قىقىرۇش- △ [«چاس»] قىقىراشماق

قىلىك △ تۆۋەن؛ تېگى

△ قىڭدام [«ئۇت»] خاس ئىسىم
△ قىڭرۇ [«ت ت د»] قىيسىق، يانتۇ
△ قىڭرۇل [«ئۇت»] خاس ئىسىم
△ قىڭىر [«ت ت د»] قىڭغىر، ئەلەس
△ قىل I [«تۇر»] چاچ، يايل
△ قىل II [«ق ب»] بىرخىل قۇش، قىلقۇيرۇق
△ قىلتۇرماق قىلدۇرماق، ياراتماق
△ قىلتىق [«ت ت د»] قوماق، باش كىپىكى
△ قىلدۇرماق [«تۇر»] «قىلتۇرماق» قا قاراڭ
△ قىلماغۇ [«ت ت د»] خاتا ئىش، گۇناھ
△ قىلماق [«قۇج»، «ئۇت»] قىلماق، يـاراتماق، ۋۇجۇدقـا كەلتۈرمەك
△ قىلماقلاغ قىلمىغان؛ قىلماقچى بـولغان، «قـىلماقـلىغ» قا قاراڭ
△ قىلماقلىغ «قىلماقلاغ» قا قاراڭ
△ قىلىغ [«ئۇت»] سىلىقنىڭ بىرخىل تۈرى
△ قىلىلماق قىلىنماق
△ قىلىمسىنماق قىلماقچى بولماق
△ قىلىنچ [«ت ت د»] قىلـىق، خـۇي، مىجـەز؛ [«مـاي»] قىلمىش؛ خۇلق (ئاياللارنىڭ نازۇكەرەشمىسى)
قىلىنچ ئەرىگ △[«ماي»] قىلمىش ـ ئەتمىش
قىلىنچ تەگرىسى△[«ئال»] بىرخىل ئىلاھ
△ قىلىنماق [«ئۇي»،«ئال»] ئالدىرىماق
△ قىمسىز «قۇمسۇز» غا قاراڭ

قىن I △ [«ئۇت»] جازا، ئازاب؛ [«ئىك»] جازاغا تارتىلماق

قىن II △ قىينچىلىق، مۈشكۈل

قىن III △ [«ت ت د»] قىن، غىلاپ

قىنا △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قىناغۇچى △ قىينىغۇچى، ئازاب سالغۇچى

قىناماق △ [«تۇر»] قىينىماق؛ جازالاندۇرماق

قىنتۇرماق △ بىرەر ئىش ئۈچۈن جاپا چەكمەك

قىنچى △ «قىنچى» غا قاراڭ

قىندىرماق △ [«تۇر»] جاپا چەكمەك؛ ئىشتىياق باغلىماق

قىنلىغ △ [«ئىك»] دوزاخ، زىندان

قىنلىق I △ «قىنلىغ» قا قاراڭ

قىنلىق II △ [«ماي»] دىمىق

قىنماق △ [«ئال»] ئارزۇ قىلماق، ئۈمىد قىلماق

قىنسۇن △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قىنشماق △ [«ت ت د»] مەپتۇن بولماق، بېرىلمەك: يىگىتلەر ئىشقا قىنشدى ـــ يىگىتلەر ئىشقا بېرىلىپ كەتتى

قىنىغ I △ [«ماي»] غەيرەت ـ شىجائەت؛ [«ئال»] كۈچلۈك ئارزۇ

قىنىغ II △ [«ماي»، «چاس»] كەڭ

قىنىق △ ساغلام، قۇۋۋەتلىك؛ بەك؛ چىڭ

قىنىم △ [«ماي»] جەسۇر

قىۋ I △ [«ت ت د»، «قۇچ»] قۇن، بەخت، دۆلەت، سائادەت

قىۋ II △ ئاياغ

قىۋادماق △ [«قوج»] بەختلىك بولماق، ھۆرمەت قىلماق، كۆزگە كۆرۈنمەك

قىۋال △ [«ت ت د»] تۈپتۈز

قىۋچاق △ [«ق ب»] ئىچى بوش، كاۋاك

قىۋرىقسىز △ [«ماي»] كەڭ ـ كۇشادە

قىۋلىغ △ [«ماي»] خەيرلىك؛ [«ئال»] خۇشاللىق، بەختلىك

قىۋرقان △ [«ئال»] تەمەخور، بېخىل، پىششىق

قىۋرقاقلانماق △ [«ئال»] بېخىللىق قىلماق

قىۋرقانماق △ بېخىللىق، پىخسىقلىق قىلماق

قىئىن △ [«تۇر»] ① جازا؛ ② ئەزمەك، ئازابلىماق، ئازابلاش، «قىن» غا قاراڭ

قىئىنلىق △ [«تۇر»] جازا ئۆيى، تۈرمە

قىي △ [«ئۇت»] ① چېگرا، قىر، بوي؛ ② رايون

قىيا △ «قىنا» غا قاراڭ

قىياند △ كەركىدان

قىيا ياڭقۇسى [«ق ب»] ئاۋازنىڭ تاغقا ئۇرۇلۇشىدىن چىقىدىغان ئەكس سادا

قىيچا △ [«ئال»] يېقىندا بولغان؛ ئۇزاق بولمىغان

قىيرقاق △ «قىۋرقاق» قا قاراڭ

يىيرقالانماق △ «قىۋرقالانماق» قا قاراڭ

قىيىق I △ [«ت تسپ»] قىيىق، قىيىلغان، ئەگرى؛ قىيسىق، قىڭغىر، مايماق

قىيىق II △ [«ت تمب»،«ت ت د»] ۋەدىسىدە تۇرماسلىق

قىيىم △ [«ت ت د»] ئۇركۈش، دۈشمەن كېلىش سەۋەبىدىن ئەلدە پەيدا بولغان قورقۇنىچ ۋە تەشۋىش

قىيىمتۇ △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قىيىن △ [«ئۇت»] جازا

قىيىن ئاي- △ [«موي»] جازالىماق

قىينتۇتايىن △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

قىينلىق △ [«تۇر»] «قىئىنلىق» قا قاراڭ

ك

كادا — قەغەز، ۋەرەقە، قەغەز ۋەرەقىسى، «كەدە»، «كەگەد»كە قاراڭ

كارماپۇت — [<سان] ئىش يولى، ئامال

كاشانتى △ — [«ماي»] توۋا - ئىستىغپار

كالاشوتارى — [«چاس»] خاس ئىسىم

كالاشۇتارى — [«چاس»] «كالاشوتارى» غا قاراڭ

كالىپ — [<سان] دەۋر، چاغ

كامراككتى — [«چاس»] خاس ئىسىم

كامراككىتى — [«چاس»] «كامراككتى» غا قاراڭ

كان — [«ئەت»] مەنبە، بۇلاق

كانياكۇبچى △ [<سان] قەدىمكى شەھەر ئىسمى

كاۋى I — [«ش ت»] داستان، مەدھىيە

كاۋى II — [<سان] شېئىر، نەزمە

كەبەز — [«ئۇت»] كېۋەز، پاختا

كەبەس — «كەبەز»گە قاراڭ

كەبەك — [«ت تىب»] كېپەك؛ كىر

كەبىت — [«ت ت د»] دۇكان، هاراق دۇكىنى

كەپەك — [«ت ت د»] كېپەك

كەپەكلىك [«ت ت د»] خامپا

كەپەلى [«ت ت د»] كېپىنەك

كەت [«تـۇر»] ① كـۆپ، نۇرغـۇن؛ ② كـۆچـلـۈك، قۇۋۋەتلىك

كەتەن [«ت ت د»] جاپا ـ مـۇشەققـەت، قىيـىنچىلىق، يوقسۇللۇق

كەت بول [«ت تب»] كۈچلەنمەك

كەت بولغۇ كۆپەيمەك

كەتكىرە قوغلانغان، سۈرگۈن قىلىنغان

كەتكىرمەك [«ئال»] قوغلىماق، ئاتماق

كەتمەك [«تۇر»] ① كەتمەك؛ بارماق؛ ② ئۇزارتماق

كەتۇ [<قىپ. «ت ت د»] چولاق

كەتۇرمەك [«قوج»] كەلتۇرمەك، پەيدا قىلماق

كەتىلمەك [«تۇر»] «كەدىلمەك»كە قاراڭ

كەچە I [<ئۇغ. «ت ت د»] كىگىز

كەچە II [«ت ت د»] كېچە

كەچە III [«ت ت د»] كاجۇۋا

كەچە IV ئۆدۈل؛ تەرەپ

كەچمەك [«ت ت د»] كەچمەك، ئۆتمەك: ئەر سۇۋ كەچتى — ئادەم سۇ كەچتى؛ ئەر كەچتى — ئادەم (ئالەمدىن) ئۆتتى (ئۆلدى)؛ [«قوج»، «ئال»] قويۇۋەتمەك

كەچۈر [«ت ت د»] تۈگەتمەك، ئاياغلاشتۇرماق

كەچۈرمەك [«تۇر»] كەچۈرمەك، باشتىن ئۆتكۈزمەك

كەچۈك «كەچىك»كە قاراڭ

كەچى [<ئوغ. «ت ت د»] ئۆچكە

كەچتمەك [«ت ت د»] كېچىكتۈرمەك: ئول ئىشىغ كەچىتتى — ئۇ ئىشنى كېچىكتۈردى

كەچىش [«ت ت د»] كېچىك (دەريا ۋە ئېقىندىن ئۆتىدىغان كېچىك)

كەچىك يول، داغدام يول

كەد - I [«ماي»] كېيمەك؛ ئاسماق

كەد II [«ماي»] ئىنتايىن، ناھايىتى؛ [«ئال»] بەك، نۇرغۇن؛ [«ت ت د»] قالتىس: كەد ئات — قالتىس ئات؛ كەد نەڭ — قالتىس نەرسە

كەد III ساغلام، قۇۋۋەتلىك

كەد IV [«قوج»] شۆھرەت، نام - ئابروي

كەد بول- [«ماي»] كۆپەيتمەك؛ ئاۋۇماق

كەدكى ئاخىرقى، كېيىنكى

كەدكىر [«ماي»] گۇمان

كەدكىزمەك [«تۇر»] ئىككىلەنمەك، ئارىسالدى بولماق

كەدگۈ [«تۇر»] كىيىم - كېچەك

كەدگۈرمەك كىيمەك

كەدگىر [«ماي»] يىقىلماق

كەدگىرمەك I [«ت ت د»] شاشىلىق قىلماق، ھۆركىرىمەك

كەدگىرمەك II «كەدگىزمەك»كە قاراڭ

كەدمەك [«تۇر»] كىيمەك، «كەتلمەك»كە قاراڭ

كەدمىش △ [«ماي»] كىيگەن

كەدۈرمەك كىيدۈرمەك؛ كىيمەك

كەدۈزمەك «كەدۈرمەك» كە قاراڭ

كەدۈك [«ت ت د»] دۈبۈلغىنىڭ ئىچىگە كىيىلىدىغان يۈڭدىن توقۇلغان بىر خىل باش كىيىم

كەدۈكلۈگ [«ت ت د»] يېپىنچا

كەدىرە [«ت ھ»] خاس ئىسىم

كەدىلمەك [«تۇر»، «قوچ»] كىيىلمەك، كىيدۈرۈلمەك

كەدىم [«ش ت»] ① كىيىم، دۈبۈلغا، ساۋۇت؛ ② ئېگەر

كەدىمەك يېتىشمەك، يېتىلمەك، پىشماق

كەدىملىك [«كۆل»] ئېگەرلىك

كەدىملىگ I [«رۇ»] كىيىملىك؛ دۈبۈلغىلىق

كەدىملىگ II قورال - ياراغ

كەدىن [«ئال»، «ئۇت»] «كىدىن»گە قاراڭ

كەرەك [«تۇر»] «كەرگەك»كە قاراڭ

كەرەكۈ I [«تۇر»، «تۇن»] چېدىر

كەرەكۈ II [«ئۇ»] چېدىر ئىچىدىكى تۈۋرۈك

كەرەم I [«ت ت د»] گېرەم، گەمە

كەرەم II [«ئەت»] مەرد، سېخىي

كەرەي [<ئوغ. «ت ت د»] «يېزلىگۈ» گە قاراڭ

كەرپىچ [«ت ت د»] كېسەك، خىش

كەرتكۈنچ [«تۇر»] ئېتىقادلىق، ئىمانلىق

كەرتى I [«ماي»] ھەقىقىي

كەرتى II [<سان] ① ياراتماق؛ ② سۈنئىي

كەركە [«ت ت د»، «ت تىب»] كېرەك؛ لايىق

كەركەك [«ئۇت»] «كەرگەك»كە قاراڭ

كەرگەتمەك [«قوچ»] ① غەزەپلەندۈرمەك؛ ② ئاياغلاشتۇر-
ماق؛ يوقسۇل قىلماق

كەرگەك [«قوچ»] كېرەك، لازىم؛ ئېھتىياج

كەرگەكبولماق I [«ماي»] كېرەك بولماق، لازىم بولماق

كەرگەكبولماق II [«كۆل»] ئۆلۈپ كەتمەك

كەرگەكسىز [«ماي»] ① كېرەكسىز؛ ② سانسىز، چەكسىز

كەرگەكلەمەك لازىم قىلماق، كېرەك قىلماق

كەرگەكلىك [«ئال»] كېرەكلىك، لازىملىق

كەرگەمەك كەمچىل بولغان، ئۆكسۈپ قالغان

كەرگۈ I سىلىنگا دەرياسىغا يېقىن بىر جاينىڭ ئىسمى

كەرگۈ II كۆپۈك؛ قاپارتما

كەرمەك I [<قار. «ت ت د»] قاۋىماق: ئىت كەردى —
ئىت قاۋىدى

كەرمەك II [«ئال»، «ئۇت»] كەرىمەك، كېكەيتمەك

كەرۈ [«ت ت د»] نىسبەتەن، سېلىشتۇرغاندا

كەرىش I [«ت ت د»] ① ئۇستىگە چىققىلى بولىدىغان
تاغ چوققىسى؛ ② ئاتنىڭ گەجگىسى؛ ئۇچىسى

كەرىش II [«ت ت د»] ① ئۇرۇش-جاڭجاللاردا تاقابىل تۇرۇش،
قارشىلىق كۆرسىتىش؛ ② تىركىشىش، ئۇرۇشۇش

كەرىشمەك [«ت ت د»] تارتىشماق، تالاشماق، تاكاللاش-
ماق؛ ئۇل ئانىڭ بىرلە كەرىشدى — ئۇ ئۇنىڭ
بىلەن تاكاللاشتى

كەرىك [«ت ت د»، «ت تب»] بىپايان

كەرىلمەك تارتىلماق، كېرىلمەك، ئۇزارتىلماق

كەۋيم [«ت ت د»] تامغا تارتىلىدىغان گۈللۈك چارشاپ

كەۋنچىسىز [«تۇر»] ① ھەمراھسىز؛ ② ھەددىدىن زىيادە؛ ③ سىرتىي

كەز - I [«ماي»] كەزمەك

كەز II تېخىمۇ

كەز III [«ت ت د»] ① گەز؛ ② بىر خىل يىپەك رەخت

كەز IV [«ت ت د»] كېيىن، ئارقا؛ [«ئال»] باشقا، ئاخىرقى: مۇنتادا كەز — بۇنىڭدىن باشقا

كەز V بەختسىز

كەز VI [«ت ت د»] «كەد» كە قاراڭ

كەزە [«تۇر»] ئاستا - ئاستا، رەت بىلەن

كەزەك «كەسەك»كە قاراڭ

كەزە ئۈز [«ت تىب»] تەدرىجىي، ئاستا - ئاستا، پەيدىنپەي

كەزرۈشمەك [«ت ت د»] كىيدۈرۈشمەك

كەزگۈ [ت ت د»] كىيىم - كېچەك، ئۈستىباش

كەزمەك [«تۇر»] كەزمەك، ئايلانماق، سەيلە قىلماق

كەزۈت [«ت ت د»] كىيىست (تويدا كۈيئوغۇلنىڭ ۋە كېلىننىڭ يېقىنلىرىغا سوۋغا قىلىنىدىغان كىيىم - كېچەك)

كەزۈرمەك [«ت ت د»] كىيدۈرمەك: ئول ماڭا تون كەزۈردى — ئۇ ماڭا تون كىيدۈردى

كەزىرمەك [«ت ت د»] قاقىلماق، قاق قىلماق

كەزىك [«ت ت د»] ① كېزى؛ ② نۆۋەت؛ ③ جۇرئەت؛ ④ «كەزىگ» گە قاراڭ

كەزىكچە تەرتىپ بويىچە، تۈزۈم بويىچە

كەزىكلىك [«ئۇت»] نۆۋەتلىك، ۋاقتى كەلگەن

كەزىگ I [«تۈر»] تەرتىپلىك، ئىنتىزاملىق؛ مۇنتىزىم

كەزىگ II [«تۈر»] بەزگەك، كېزىك

كەزىگچە رەت بويىچە، تەرتىپ بويىچە

كەزىلمەك [«ت ت د»] كېيىلمەك: تون كەزىلدى — تون كېيىلدى

كەس [«ت ت د»] ① كېسىم، توغرام (ھەرقانداق نەرسىنىڭ پارچىسى): بىر كەس ئەتمەك — بىر توغرام نان؛ ② كېسەك، چالما

كەسەك [«ت ت د»] كېسەك، توغرام

كەسەنتىقىلماق توۋا قىلماق

كەستەر [«ت ت د»] تەشتەك

كەسك دورا ئىسمى

كەسكىلەمەك ئۈۋۈماق، ئۈۋاتماق، كىچىك پارچىلارغا بۆلمەك

كەسلىشمەك [«ت ت د»] كېسىلمەك، ئۈزۈلمەك

كەسلىن [«ت ت د»، «ت تىب»] كەسمەك

كەسلىنچۈ [«ت ت د»] كەسلەنچۈك

كەسمە I [«ت ت د»] ① ياپىلاق ئۇچلۇق نەرسە، ئوق باشقى؛ ② كوكۇلا

كەسمە II قىيما، يېمەكلىك

كەسمەلىگ كېسىلگەن، كېسەكلىك

كەسۈرگۈ [«ت ت د»] قاپ، خالتا

كەسىشمەك [«ئۇت»] ئېسىنى يوقاتماق

کەسلمەك [«ئال»] كېسلمەك

کەسندی [«ت ت د»] كېسىۋالماق: ئول ئۆزگە ئەت كەسندی — ئۇ ئۆزگە گۆش كېسۋالدی

کەفگەك [«ت ت د»] كېكەچ (تىلنى چاينىاپ سۆزلەيدىغان كىشى)

کەك I [«ت ت د»] غەزەپ، نەپرەت، ئۆچ، ئاداۋەت، [«قۇج»] دۈشمەنلىك

کەك II [«ت ت د»] قىيىنچىلىق: كەك كۆردى ئەر — ئادەم قىيىنچىلىق تارتتى

کەکەترۈن چىش ۋە كۆكسى ئاغرىقىنىڭ دورىسى

کەکەلىك [«ت تىب»] كەكلىك

کەکەن [«ئال»] بىر خىل كېسەللىك

کەکرە I [«ت ت د»] تۆگە يەيدىغان ئاچچىق ئوت

کەکرە II دورىغا ئىشلىتىلىدىغان بىر خىل ئۆسۈملۈك

کەکرەشمەك [«قۇج»] نەپرەتلەنمەك، غەزەپلەنمەك

کەکرەمەك [«قۇج»] نەپرەتلەنمەك، غەزەپلەنمەك، دۈشمەنلىك قىلماق

کەکشۈرمەك [«قۇج»] غەزەپلەندۈرمەك، نەپرەتلەندۈرمەك

کەکلىگ [«تۇر»] يىرگىنچلىك

کەکنەمەك ھەيۋە قىلماق، قورقۇتماق، ئازابلىماق

کەکۈش [«ت ت د»] ئىششىقتا سۈرۈلىدىغان دورا؛ دېۋىرقاي

کەکۈك [«ت ت د»] كاككۇك

کەگ [«كۆل»] غەزەپ، نەپرەت

كەگەد [«تۇر»] قەغەز

كەگد [«ئۇت»] «كەگەد» كە قاراڭ

كەگدە [«ماي»] «كەگەد» كە قاراڭ

كەگىنچ «كىگىنج» كە قاراڭ

كەڭ [«ئۇت»] كەڭتاشا؛ [«تۇر»] ئۇزۇن

كەڭ ئالقىغ △ [«ماي»] تەپسلىي، مۇپەسسەل

كەڭەش [«ت ت د»] كېڭىشىش، مەسلىھەتلىشىش

كەڭەشمەك مۇزاكىرە قىلماق، مەسلىھەت قىلماق

كەڭەنمەك [«ت ە»] كېڭەشمەك، مەسلىھەتلەشمەك، مەسلىھەت قىلماق

كەڭچى [«ئال»] ئەڭ ئاخىرقى؛ ئەۋلادى، باللىرى

كەڭرەنمەك [«ئىك»] ئۆكسۈنمەك، ئەپسۇسلانماق؛ غودۇڭشىماق

كەڭۈتمەك [«ت ت د»] كېڭەيتمەك: ئەر ئەۋىن كەڭۈتتى — ئادەم ئۆيىنى كېڭەيتتى

كەڭىش [«تۇر»] سورىماق؛ مەسلىھەت قىلماق

كەلەپ [«ت ت د»] كېلەپ (چارۋا يەيدىغان بىر تۈرلۈك ئوت)

كەلەچۈ [<ئوغ. «ت ت د»] سۆز

كەلەگۈ [«ت ت د»] لەڭمەنتاقتاق (چاشقاننىڭ بىرخىلى)

كەلەم [<سان] قەلەم

كەلكىم [«تۇر»] خەندەك

كەلكىن [«ت ت د»] كەلكۈن، سەل (چوڭ دەريا ياكى دېڭىز سۇلىرىنىڭ تېشىشى)

كەلگىنز كەلگىنزلەيۇ [«ت ت د»، «ت تسب»] كەلكۈندەك؛ كەلكۈن

كەلۈرمەك [«تۇر»، «ئۇت»] كەلتۈرمەك، تۇغدۇرماق، دۇن‍يا‌غا كەلتۈرمەك

كەلىرمەك كەلتۈرمەك، پەيدا قىلماق

كەلىش [«ت ت د»] كېلىش، كەلمەك

كەلىگ خىيال؛ كۆرۈنۈش، ئوتتۇرىغا چىقىش

كەلىگمە [«ئال»] كەلگەن، كېلىدىغان

كەلىم «كەلەم» گە قاراڭ

كەلىمسىنمەك [«ت ت د»] كېلىدىغاندەك كۆرۈنمەك

كەلىن [«ت ت د»، «تۇر»] كېلىن، چوكان

كەلىنگۈن [«كۆل»] «كېلىن»نىڭ كۆپلۈكى — كېلىنلەر

كەلىنلەمەك [«ئۇت»] ئۆيلەنمەك، ئۆيلۈك بولماق

كەم I [«ت ت د»] كېسەل، [«تۇر»] كېسەللىك

كەم II [«ئۇت»] كەمچىل

كەم III [«تۇر»] مۇشكۈل، جاپا

كەمەك [«ت ت د»] بىر خىل گۈللۈك يىپ رەخت

كەمسىز ساغلام، سالامەت، بىجىرىم

كەمسىمەك تاشلىماق، ئاتماق

كەمشىمەك «كەمسىمەك» كە قاراڭ

كەملەنمەك [«ت ت د»] ئاغرىماق، كېسەل بولماق

كەملىگ ئاغرىق، كېسەل؛ كېسەللىك

كەمى [<ئوغ - قسپ. «ت ت د»] كېمە، [«ئال»] قېيىق

كەمچى كېمىچى
كەمس تاشلىماق، ئاتماق
كەمسمەك «كەمس» كە قاراڭ
كەمشمەك [«ئدك»، «كۆل»] ئاتماق، تاشلىماق، كەچمەك؛ ئۇرماق، [«ت ت د»] تاشلىۋەتمەك
كەمشلمەك [«تۇر»] بىر يانغا يىقىلماق، بىر يانغا تاشلىماق
كەن [«ئال»، «تۇر»] كېيىن
كەنە [«ئو»] «كەن» گە قاراڭ
كەنەنمەك راھەتلەنمەك، مەمنۇن بولماق، راھەت ھېس قىلماق
كەنپە [<كەن. «ت ت د»] كامپا (بىر خىل ئوتنىڭ ئىسمى)
كەنت [«ماي»] شەھەر، [«ق ب»] يۇرت
كەنتۇ [«ماي»، «تۇر»، «ئال»] ئۆز، ئۆزى
كەنت ئۇلۇش [«ماي»] شەھەر، دۆلەت
كەنتۈ [«ماي»] «كەنتۇ» غا قاراڭ
كەنتۈن [«ئال»] ئۆز - ئۆزىگە
كەنتى «كەنتۇ» گە قاراڭ
كەنتر [«تۇر»] كەندىر
كەنجكىيە ئاسلان، ئاسلانچاق
كەنچ I [«ت ت د»] بالا
كەنچ II [«ت تىب»] تۆرەلمە
كەنچ III [«تۇر»] ياش، كىچىك، كەنجى
كەنچ IV ھايۋانلارنىڭ كۈچۈكى

كەنچ ئەگرىم [«ت ھ»] شاھزادە

كەنچ توغمىش تارخان [«ئۇت»] بىر خىل ئۇنۋان

كەنچكىنە [«ماي»] كەنجىتاي، كەنجى بالا، قوزام

كەنچ ئوغلان ياش، ياش ئوغۇل

كەند [«ت ت د»] كەنت، شەھەر

كەندۇ [«ت ت د»] ئۆزى

كەندۇك [<كەن. «ت ت د»] كۆپكە ئوخشىشىدىغان
ساپال قاچا

كەنزى [«ت ت د»] قىزىل، سېرىق، يېشىل ۋە شۇنىڭ
دەك رەڭلەردىكى بىر خىل دۇردۇن

كەنكەشمەك مۇزاكىرە قىلماق، كېڭەشمەك

كەۋەگ [«ت ت د»] بۇرۇن كۆمۈرچىكى

كەۋەل I [«ت ت د»] داڭلىق، ئاتاقلىق

كەۋەل II [«ماي»] شالغۇت

كەۋەل III [«ت ت د»] يورغا: كەۋەل ئات — يورغا ئات

كەۋەنت [«ماي»] ئۈمىدلەندۈرمەك

كەۋچى [«ت ت د»] كەمچەن

كەۋرەتمەك [«ت ت د»] ئاجىزلاتماق، بوشاشتۇرماق

كەۋرەگ [«ت ت د»] كاۋاك

كەۋرىك [«ت ت د»] ئېگىز ئۆسىدىغان بىر خىل دەرەخ

كەۋلى [«ت ت د»] كويلا، دەريا ئېغىزى

كەۋمەك [«ت ت د»] چاينىماق

كەۋىل [«ت ت د»] ئاجىزلاشماق، چارچىماق، زەئىپ
لەشمەك

كەۋلمەك	[«ت ت د»، «ق گ»] ئاجىزلىماق، ئاجىزلاشتۇرماق: ئەر كۆچى كەۋلدى ـــ ئادەمنىڭ كۆچى ئاجىزلىدى
كەئىمەك	كىيمەك
كەي	[«ت ت د»، «ت تب»] بەك؛ چاپماق
كەيرە	يەر ئىسمى
كەيلىگ	[«ت ت د»] مايمۇن
كەيمەك	«كەئىمەك» كە قاراڭ
كەيۈك	[«ت ت د»] كىگىزدىن ئىشلەنگەن يامغۇرلۇق
كەيرگەنچىك	[«ئال»] قالايمىقانچىلىق؛ قارشىلىق، ئىسيان
كەيرگەنچىگ	پۇشايمان قىلماق
كەيىك I	[«ماي»] ياۋايى ھايۋان
كەيىك II	[«ت ت د»] كېيىك
كەيىكچى	[«تۇر»] ئوۋچى، كېيىك ئوۋلىغۇچى
كرتكۈنمەك	[«ئۇت»] «كىرتكۈنمەك» كە قاراڭ
كرتۈ	[«تۇر»، «ئۇت»] «كىرتۈ» گە قاراڭ
كشان	[«ق ش»] ھامان؛ دەرھال، ھەمىنت
كيە	[«ئال»] ۋە؛ غىنە، قىنە
كوژاترى	كۈنلۈك
كوساترى	«كوژاترى» غا قاراڭ
كوشتمەك	[«تۇر»، «كۇل»] تولۇقلىماق؛ ياپماق، يوشۇرماق
كۇمارى	[«ش ت»] خاس ئىسىم
كۆبرۈك	كۆۋرۈك؛ دۇمباق
كۆبرۈگە	[«بىل»] «كۆبرۈك» كە قاراڭ

كۆبىك [«تۇن»] كۆپۈك

كۆپرۈك [«ت ت د»] كۆۋرۈك

كۆپسۈن [«ت ت د»] كۆرپە، تۆشەك

كۆپ كۆتكى [«ماي»] ئىگىز، ئىگىزرەك

كۆپ كۆنى [«ماي»] دۇرۇس، راۋۇرۇس؛ تولۇق

كۆپۈرمەك [«ت ت د»] كۆپۈكلىمەك: ئەشىچ كۆپۈردى — قازان كۆپۈكلىدى؛ سۈت كۆپۈردى — سۈت كۆپۈكلىدى

كۆپىگ «كۆبىك» كە قاراڭ

كۆترۈلمەك [«ئال»] كۆتۈرۈلمەك؛ يۈكسەلدۈرمەك

كۆترۈم [«ت ت د»] كۆتۈرمە، سۇپا

كۆتكى I [«ت ت د»] دۈمبەلچەك، تۇپا دۆۋىسى، [«تۇر»] يەر

كۆتكى II [«تۇر»] يايلاق

كۆتلۈرمەك [«تۇر»] «كۆترۈلمەك» كە قاراڭ

كۆتۈ [«ت ت د»] ئۆگزە

كۆتۈرمەك [«ئال»] كۆتۈرمەك؛ يۈكلىمەك

كۆتۈك [«ئال»، «قۇج»] ئىش، «كۆدۈك» كە قاراڭ

كۆتۈگ [«ئال»، «قۇج»] «كۆتۈك» كە قاراڭ

كۆتى [«ش ت»] سىبىسىق پۇراق؛ پۇرىماق

كۆتىمەك يۈكسەلمەك، ئۆرلىمەك، چىقماق، مىنمەك

كۆچ [«ت ت د»] دەم، پەيت: بىر كۆچ كۈزگىل — بىردەم كۈتكىن

كۆچۈت [«ت ت د»] ئات - ئۇلاغ

كۆچۈتچى [«ق ب»] كۆچتۈرگۈچى، كۆچتۈرۈپ ماڭغۇچى

كۆچۈك [«ت ت د»] ① ساغرا؛ ② مىنگىششش

كۆد – [«ت ت د»] ئالدىماق

كۆدەز – [«ت ت د»] كۆزەتمەك، ساقلىماق

كۆدۈرمەك «كۆتۈرمەك» كە قاراڭ

كۆدۈك [«ەاي»] ئەمەل

كۆدى «كۆتى» گە قاراڭ

كۆرترەك بەك گۈزەل

كۆرتلە I [«ماي»] گۈزەل، چىرايلىق، [«قۇج»] دىلبەر

كۆرتلە II [«ت ھ»] كۆرتلە (شاھزادىگە بېرىلىدىغان ئۇنۋان)

كۆرتۈرمەك [«ت ت د»] كۆرگۈزمەك، كۆرسەتمەك

كۆرتۈك I ①قار يېغىنى، قارلىق يەر؛ ② چۆل

كۆرتۈك II ئاشىق

كۆرك [«ماي»، «ش ت»] ھۆسن، جامال، تۇرق، چىراي،
رەسىم؛ [«ت ت د»] كۆرك، گۈزەللىك

كۆرك II [«تۇر»، «ئال»] ئالامەت، نىشان، قىياپەت

كۆرك III [«تۇر» «ئال»] ھەيئەت، ئەزا

كۆركە [<كەن. «ت ت د»] ياغاچ ئاياق (تاۋاق)

كۆركەتمەك I [«ت ت د»] كۆركەملەشمەك، گۈزەللەشمەك

كۆركەتمەك II [«ت ھ»] كۆرسەتمەك، بايان قىلماق

كۆركداش [«ئال»] قىياپەتتە، گۈزەللىكتە

كۆركسۈز [«ماي»، «تۇر»] سەت، كۆرۈمسىز

كۆركلە [«ماي»، «تۇر»] چىرايلىق، كۆركەم، گۈزەل،
[«ئۇت»] دىلبەر، «كۆرتلە» گە قاراڭ

كۆركلەر [«ئىك»] گۈزەل قىزلار

كۆركلە كۆركلۈگ [«ماي»] چىرايلىق، ئوماق

كۆركلەمەك [«تۇر»] گۈزەللەشمەك

كۆركلۈگ [«ئال»] گۈزەل، مەنزىرىلىك، [«ت ت د»] كۆركەم، چىرايلىق

كۆركمەكلىگ كۆركەن

كۆركۈتمەك كۆرسەتمەك، ئاشكارىلىماق، ئىپادىلىمەك

كۆركۈرمەك كۆرسەتمەك، ئاشكارىلىماق

كۆركىتداچى يولچى، يول كۆرسەتكۈچى

كۆركىتمەك [«تۇر»] كۆرسەتمەك، ئىپادىلىمەك

كۆرگ «كۆرك» كە قاراڭ

كۆرگلە «كۆركلە» گە قاراڭ

كۆرگلۈگ گۈزەل، مەنزىرىلىك

كۆرگۈرمەك ئىپادىلىمەك، ئاشكارا قىلماق

كۆرمەز قارىغۇ

كۆرۈكسەمەك [«قۇچ»] «كۆرۈكسەمەك» كە قاراڭ

كۆرۈش [«ت ت د»] كۆز تىكىشىش

كۆرۈك I گۈزەل، گۈزەللىك

كۆرۈك II جاسۇس

كۆرۈكلۈگ «كۆركلۈگ» گە قاراڭ

كۆرۈگ I «كۆرۈك I» گە قاراڭ

كۆرۈگ II «كۆرۈك II» گە قاراڭ

كۆرۈگسە كۆرمەكچى بولماق، كۆرۈشكە ئىنتىلمەك

كۆرۈگسەمەك [«ئال»] كۆرمەك، ئارزۇلىماق، ئارزۇسىنى (ئەمەلگە ئاشۇرماق، [«ت ت د»] كۆرگۈسى كەلمەك

كۆرۈلـ [«تۇر»] كۆرۈلمەك، تونۇلماق

كۆرۈم I [«ش ت»] پال، پالچىلىق

كۆرۈم II [«تۇر»] كۆرۈنۈش، چۈش

كۆرۈم III نۇقتىئىنەزەر، قاراش

كۆرۈمچى [«ش ت»، «ت ھ»] پالچى

كۆرۈم كۆركەتمەك پال ئاچماق

كۆرۈنچ سۈرەت، كۆرۈنۈش، مەنزىرە؛ كۆرۈلىدىغان نەرسە

كۆرۈنچلە كۆرمەك، تاماشا قىلماق

كۆرۈنچلە گۆلۈك ئاشكارىلاشقا لايىق، كېيىنچە ئەرزىيدىغان

كۆرۈنچلەگۆلۈگ «كۆرۈنچلەگۆلۈك» كە قاراڭ

كۆرۈنچلەمەك ئاشكارا قىلماق

كۆرۈنچلۈك [«تۇر»] (ئۈستىگە تۇرلۇك نەرسە قويۇلىدىغان) جازا

كۆرۈنچلۈگ [«تۇر»] «كۆرۈنچلۈك» كە قاراڭ

كۆزە مۆلچەرلەنگەن ۋاقىت

كۆزەتـ [«ئال»] كۆزەتمەك، ساقلىماق، مۇھاپىزەت قىلماق

كۆزەچ [«ت ت د»] كوزا

كۆزەدـ [«ماي»] كۆزەتمەك، ئاسرىماق، ساقلىماق، «كۆزەتـ» كە قاراڭ

كۆزەمەك [«ت ت د»] كۆزەتمەك؛ كۈتمەك، ساقلىماق

كۆزەشمەك [«ت ت د»] كوچىلاشماق

كۆزەك [«ت ت د»] كاھان (بۆز ياكى كىگىز توقۇشتا ئارقاق بىلەن ئۆرۈشنى ئايرىپ تۇرىدىغان بىر خىل ئەسۋاب)

کۆزەگۈ [«ت ت د»] کۆسەي

کۆزەمەك [«ئال»] ئارزۇلىماق، تىلىمەك

کۆز تەڭشىگى [«ماي»] کۆز يېتىم (ئارىلىق)

کۆزدەن يىتتۈ [«ئو»] يوقالماق

کۆزسۈز [«قۇج»] کۆزسىز، قارىغۇ

کۆز کۈنەك [«ت ت د»] کۆکنەك (قارچىغا، جاغالمايغا ئوخشىشىدىغان قۇش)

کۆزكىش [«ش ت»] مۇنازىرىلەشمەك

کۆزكىشمەك ئۇدۇل قاراشماق، کۆز تىكىشمەك

کۆزگەرمەك [«ت ت د»] کۆرسەتمەك

کۆزگۈ [«ت ت د»] ئەينەك

کۆزلە [«ت ت د»، «ت تسب»] کۆزدەك

کۆزمەن [«ت ت د»] کۆمەچ

کۆزنەك [«ق گ»] ئەكس، قارشى

کۆزۈش [«ئال»] ئارزۇ، ئۈمىد، تىلەك

کۆزۈن I [«ئال»] کۈچ، قۇۋۋەت

کۆزۈن II [«ش ت»] کۆرۈنمەك، پەيدا بولماق

کۆزۈنچ I [«ت ت د»] تاماشىبىن، بىر نەرسىنى کۆرۈۋاتقان ئادەملەر

کۆزۈنچ II [«قۇچ»] ئاتاقلىق، مەشھۇر، شۆھرەتلىك

کۆزۈنچ III سوۋغا

کۆزۈنگۈ [«تۇر»] ئەينەك

کۆزۈنلۈگ [«ئال»] کۈچلۈك، قۇۋۋەتلىك

کۆزۈنمەك I «کۆزۈن II» گە قاراڭ

كۆزۈنمەك II [«تۇر»] هازىرقى، هازىر مەۋجۇت بولغان

كۆزۈنۈر I [«ماي»] كۆرۈنۈر

كۆزۈنۈر II [«تۇر»] كۆز ئالدىدىكى، شۇ چاغدىكى

كۆزۈنۈردەكى [«تۇر»] كۆرۈنىدىغان، هازىرقى

كۆزۈنۈك [«ئر»] دېرىزە

كۆس كۆز

كۆسە [«ش ت»] ئۈمىد، ئارزۇ

كۆسەدمەك «كۆزەتمەك» كە قاراڭ

كۆسەشمەك [«ت ت د»] ئارزۇ قىلىشماق

كۆسەكچى [«ت ت د»، «ت تىب»] ئىشتىهالىق

كۆسەمەك [«ئال»] ئارزۇ قىلماق، ئۈمىد قىلماق، كۆزلىمەك، تىلىمەك

كۆسەنچىگ [«قۇج»] ئارزۇ قىلىنغان

كۆسگۈك [«ت ت د»] قارانچۇق: ئالىن ئارسلان تۇتار، كۈچۈن كۆسگۈك تۇتماس — هىيلە بىلەن ئارسلان تۇتۇلار، كۈچ بىلەن قارانچۇقمۇ تۇتۇلماس

كۆسۈرمەك [«ت ت د»] چۈشەمەك، كىشەنلىمەك: ئول ئاتىغ كۆسۈردى — ئۇ ئاتنى چۈشىدى

كۆسۈش [«ئال»] «كۆزۈش» كە قاراڭ

كۆسۈشلۈگ [«تۇر»، «قۇج»] تىلىگەن، ئارزۇ قىلغان

كۆسۈل [«ت ت د»] سوزۇلماق، كېڭەيمەك

كۆسۈنسۈز كۈچسىز، قۇۋۋەتسىز، ئاجىز

كۆسۈنمەك «كۆرۈنمەك» كە قاراڭ

كۆشبتمەك [«ت ت د»] قاپلىماق، ياپماق: بۇلىت كۆكۈگ

كۆشتتى ــ بۇلۇت كۆكنى قاپلىدى

كۆشىك [«ت ت د»] پۈركەنجە، پەردە؛ پاناھ

كۆشگە [«ت ت د»] سۈس كۆلەڭگە

كۆفەنچ كىبىر، غۇرۇر

كۆفەنچلىگ [«تۇر»] كىبىرلىك، مەغرۇر

كۆك I [<ئوغ - قىپ. «ت ت د»،«ق ب»] ئەسل، تەكت، نېگىز، ئاساس، ئۇل: كۆكۈڭ كىم ــ ئەسلىڭ كىم (يەنى، سەن قايسى ئاتىدىن)، قايسى قەبىلىدىن؟

كۆك II [«ت ت د»] ① كۆك، ئاسمان؛ ② كۆك، كۆك رەڭ، كۆك رەڭلىك

كۆك III [«ئەت»، «ت ت د»] ئېگەر تاسمىسى

كۆك IV [«تۇر»] ئۆتمەك، ئاشماق

كۆك ئايۇق [«ق ب»] تۈركمەن چوڭلىرىغا بېرىلگەن ئۇنۋان

كۆكەدتۇرمەك ماختاتماق، داڭلاتتۇرماق، مەدھىيە ئوقۇغۇزماق

كۆكەدمەك يۈكسەلدۈرمەك؛ مەدھىيىلىمەك

كۆكەگۈن I [«ت ت د»] كۆكۈيۈن

كۆكەگۈن II [«ت ت د»، «ت تىب»] پاشا

كۆكرە - [«ت ت د»] ھۆركىرىمەك، ھەيۋە قىلماق

كۆكرەمەك [«ئال»] پۇرقىرىماق؛ ۋارقىرىماق، «كۆكرە» گە قاراڭ

كۆكشىن [«ت ت د»، «ت تىب»] كۆكۈچ

كۆكلەنمەك [«ت ت د»] كۆكلىمەك، راۋاج تاپماق

كۆك - ئۆك بىر دەريانىڭ نامى

كۆكۆز كۆكرەك

كۆكۆرچگۆن [«ت ت د»] كەپتەر

كۆكۆز [«ت ت د»] كۆكرەك (كۆكس)، [«ت ىمب»] مەيدە، «كۆكۆز» گە قاراڭ

كۆكۆزلۆگ كۆڭلى يېقىن، قەلبداش

كۆكش [«ق ب»] بىر خىل قۇش

كۆكشن [«ت ت د»] كۆكۈچ (رەڭ)

كۆگ I [«ت ت د»] داغ

كۆگ II [«ق گ»] ناخشا

كۆگ III [«تۇر»] ① «كۆك» كە قاراڭ؛ ② شۆھرەت، نام - ئابروي

كۆكەدمەك [«تۇر»، «كۆل»] مەدھىيلىمەك

كۆگەن [«ت ت د»] كۆگەن (سىغىن ۋاقتىدا موزاي ياكى ئوغلاقنىڭ بوينىغا باغلايدىغان ئارغامچا)

كۆگمەن تاغ ئىسمى

كۆگۆر [«رۇ»] «كۆگۆر» گە قاراڭ

كۆگۆرچكەن كەپتەر، پاختەك

كۆگۆرچگۆن «كۆگۆرچكەن» گە قاراڭ

كۆگۆرچۈن [«ئال»] «كۆگۆرچكەن» گە قاراڭ

كۆگۆرمەك ياييماق، كېڭەيتمەك

كۆگۆزلۆگ ئويلاشماق، خىيال قىلماق

كۆگۆس I [«تۇر»] مەيدە، كۆكس

كۆگۆس II يالغان، ياسالما، سۈنئىي

كۆگلەك [«ت ت د»] كۆگلەك

كۆكلەمەك	[«تۈر»] خاتىرىلىمەك، چۈشەنمەك؛ چوڭقۇرلىماق
كۆكلەن	[«ماي»] دىلغۇل بولماق
كۆكلەنمەتىن	[«ماي»] دىلغۇل بولماستىن
كۆكۆل	[«ئال»] تەپەككۇر، ئارزۇ؛ پىكىر
كۆكۆلسۈز	[«تۈر»] ① ئەقىلسىز؛ ② مەنىسىز
كۆكۆلكەرمەك	[«تۈر»] چۈشەنمەك؛ ئويلىماق
كۆكۆللۈگ	[«ئال»] ئەقىللىق، پاراسەتلىك
كۆل	[«ت ت د»، «ئال»] ① دېڭىز؛ ② كۆل
كۆلەرمەك	[«ت ت د»] كۆل بولماق، كۆلگە ئايلانماق
كۆلتى	يۈز مىليون، سانسىز
كۆلۈك I	[«ت ت د»] ① ئۇچا، دۈمبە؛ ② يۈك ئارتىلـ غان ئۇلاغ، يۈك ھايۋانلىرى
كۆلۈك II	ھارۋا
كۆلۈگ	[«تۈر»، «كۆل»] ① ماكانلىق؛ ② بىرلىشكىلىك
كۆلۈڭ	[«ت ت د»] كۆلچەك؛ يىغىلىپ قالغان سۇ
كۆلۈمەك	[«تۈر»] سايىدىماق، سالقىندىماق
كۆلۈنگۈ	قاتناش قورالى
كۆلت	[«ئىك»] ياپماق، توسماق
كۆلتمەك	«كۆلۈمەك» كە قاراڭ
كۆلىك	[«ت ت د»] كۆلەڭگە، سايە
كۆلگە	[«ت ت د»] كۆلەڭگە، قويۇق كۆلەڭگە
كۆلگەلىك	سايىلىق، سالقىن يەر
كۆمەك	كۆمەك
كۆمەن	خىيالىي، سېھىرلىك

كۆمچۈ [«ت ت د»] كۆمۈك (كۆمۈلگەن ياكى توپلانغان بايلىق)؛ دەپنە

كۆمۈچ [«ت ت د»] كۆمۈك، كۆمۈلگەن خەزىنە

كۆن [«تۇر»] كۆن، تېرە

كۆنە [«ئىك»] سىماب، كۈمۈش سۈيى

كۆنە سوۋى [«ت تب»] سىماب

كۆنە سۇۋى [«ت تب»] «كۆنە سوۋى» غا قاراڭ

كۆنەك [«ت ت د»] ئۇۋرىق، [«تۇر»] چېلەك (سۇ ئالىدىغان چېلەك)

كۆنتۈلمەك ئادىللىق، توغرا ئىش قىلماق

كۆنچۈك [«ت ت د»] كۆنچۈك، ياقا

كۆندۈن يىناق△ جەنۇب

كۆنۈرمەك [«قوج»] داغلىماق، كۆيدۈرمەك، قىزارتماق

كۆنۈكمەك تولۇق كۆيمەك

كۆنۈكسۇ كۈمۈش سۈيى، سىماب

كۆنى I [«ماي»، «ق ب»] توغرا، دۇرۇس، راستچىل، لىللا، ھەق

كۆنى II [«ئۇت»] تولۇق، پۈتۈنلەي، ساق

كۆنى III [«ئۇت»، «ئۇ تب»] «كۆنەك» كە قاراڭ

كۆنى كىرتۈ [«ماي»] توغرا، دۇرۇس

كۆنىلىك ئادىل، راستچىل

كۆنىيەك [«تۇر»] «كۆنەك» كە قاراڭ

كۆۋەز ھاكاۋۇر، مەغرۇر؛ مەغرۇرلۇق، ئىپتىخارلىق

كۆۋەنچ [«تۇر»] «غۇرۇر؛ مەغرۇر، كىبىر؛ ئەزىمەت

كۆۋەنچەك [«تۇر»] ھاكاۋۇرلاشقان، كىبىرلىك
كۆۋتۇك [«تۇر»] بەدەن، تەن، گەۋدە
كۆۋرۈگ [«تۇر»] ① كۆۋرۈك؛ ② دۇمباق
كۆۋسەك توقلىغ△ ئادەتكە لايىق
كۆۋشەك [«ئال»] گۈزەل، چىرايلىق؛ يۇمشاق
كۆيترىلمەك [«قوچ»] يىقىلماق
كۆيدۈرمەك ياقماق، كۆيدۈرمەك
كۆيمەك [«ئال»] يانماق؛ قورۇلماق، كۆيمەك
كۆيۈر [«ت ت د»] يېنىش، ياندۇرۇلىدىغان
كۆيۈرمەك [«تۇر»] ئوت ياقماق، كۆيدۈرمەك، «كۆرگۈرمەك»
كە قاراڭ
كۆيۈك يانغان، قورۇلغان
كۆيىرمەك «كۆيۈرمەك» كە قاراڭ
كۈ I [«ت ت د»] نام، شۆھرەت، داڭق، [«تۇر»]
ئابروي
كۈ II [«قوچ»] ئۈن
كۈئەر [«تون»] خەۋەرچى
كۈب [«ئوت»] چەينەك
كۈبەز «گرۇر» غا قاراڭ
كۈبەن [«ت ت د»] تۆگىنىڭ چومى، ئاتنىڭ ئىگەر - توقۇمى قاتارلىق ئات - ئۇلاغ جابدۇقلىرى
كۈپە [«ت ت د»] ئاياللار قۇلىقىغا سالىدىغان ھالقىنىڭ
بىر خىلى
كۈپىك [«ت ت د»] پاختىلىق تون

كۆت [«ئو»] ساقلماق، كۆتمەك

كۆته تۇرماق [«ئال»] ساقلماق، كۆتۆپ تۇرماق

كۆتەچى [«ئوت»] ساقلايدغان

كۆجى [«تۇر»] كۆجە، ئسرىق

كۆچ I [«ت ت د»] ① كۆچ، قۇۋۋەت؛ زور؛ ② زۇلۇم،
زورلۇق

كۆچ II [< چنگ. «ت ت د» كۆنجۆت

كۆچە [«ئنك»، «ت ت د»] ① مەجبۇرلماق، كۆچمەك؛
② ئەزمەك، ئازابلماق

كۆچەتمەك [«تۇر»] كۆچلەندۆرمەك، قۇۋۋەتلەندۆرمەك

كۆچەدمەك «كۆچەتمەك» كە قاراڭ

كۆچەڭ [«تۇر»] كۆچلۆك، قۇۋۋەتلك

كۆچەلمەك [«ت ت د»] زورلۇق قلنماق؛ تارتۋېلنماق

كۆچەمەك I [«ت ت د»] زورلۇق قلماق، زۇلۇم سالماق،
[«ئال»] زورلماق، مەجبۇرلماق

كۆچەمەك II [«ئال»] تىرىشماق، تىرماشماق

كۆچەن [«ت ت د»] ئاجىزلماق، چارچماق

كۆچەنمەك [«تۇر»] زورلانماق، قۇۋۋەتلەنمەك

كۆچ تەمۆر [«ئوت»] خاس ئسم

كۆچسۆز [«ئال»] قۇۋۋەتسز، ماغدۇرسز

كۆچسرەمەك [«ئال»] ئاجزلاشماق؛ قۇۋۋەتسز

كۆچ كۆسۆن كۆچ - قۇۋۋەت

كۆچلەنتۆرمەك [«ئال»] كۆچلەندۆرمەك؛ غەلبە قلماق، يەڭمەك

كۆچلەندۆرمەك «كۆچلەنتۆرمەك» كە قاراڭ

كۈچلۈگ [«قوج»] كۈچكە تولغان، قۇدرەتلىك، قۇۋۋەتلىك

كۈچۈن [«ق ب»] كۈچىنىپ

كۈچۈك ئىدىقۇت △ [«ئۇت»] ① خاس ئىسىم؛ ② مەرتىۋە

كۈد [«ئەت»] كۈتمەك

كۈدە [«چاس»] چاقىرماق

كۈدەز [«ت ت د»] ئاسرىماق، قوغدىماق، ئازارەت قىلماق

كۈدەگۈ [«ت ھ »، «تۇر»] كۈيئوغۇل

كۈدەمەك ۋارقىرىماق، جارقىرىماق، گۈرۈلدىمەك

كۈدەن I [«ت ت د »] بالىغا ئات قويۇش زىياپىتى

كۈدەن II [«ئىك»] مېھمان

كۈدەنلىك [«تۇر»] مېھمانخانا

كۈدەنىگ بىر خىل كېسەللىك

كۈدمەك [«قوج»] كۈتمەك

كۈر I [«ت ت د »] جەسۇر: كۈر ئەر — جەسۇر ئادەم

كۈر II ① ھىيلە؛ ② ئەسكى، بۇزۇق

كۈرەتتىم [«ق ب»] قولدىن چىقىرىۋەتتىم

كۈرەم [«ت ت د »، «ت تىب»] بەك، ناھايىتى

كۈرت [«ت ت د»] ئىرغاي (تاغ دەرىخى)

كۈرسۈز ھىيلىسىز

كۈرك [«ت ت د»] كۈرك (جۇۋا)

كۈركۈم [«ت ت د»، «ت تىب»] ① زەپەر؛ ② زەپىران؛ «كۈركۈم» غا قاراڭ

كۈركۈم ئۆڭگىت [«ق ب»] ئۇۋۇتۇلغان (كۈكۈم - تالقان قىلىنغان نەرسىلەر)

كۆرگۈ [«كۆل»] ئامالسىز

كۆرلەمەك [«قوچ»] ئالدىماق؛ ئالداتماق

كۆرلەنمەك [«ت ت د»] گۈلدۈرلىمەك، گۈرۈلدىسىمەك: كۆك كۆرلەندى — ھاۋا گۈلدۈرلىدى

كۆرلۈگ ① ھىيلىلىك، ئالدامچىلىق؛ ② ھىيلىگەر، ئالدامچى

كۆرۈچ ئارپىبەدىيان

كۆرۈد [«ق ب»] مېرىخ (مارس) يۇلتۇزى

كۆرى I كۆرە (ئۆلچەم بىرلىكى)؛

كۆرى II [«ت ت د»] مىدىرلىماق، تېپىرلىماق

كۆرىن [«ت ت د»] كۆشۈك؛ كاجۇۋا

كۆزەت [«تۇر»] گۆزەتچى؛ قامال

كۆزەچ [«تۇر»] ساپال چۆگۈن

كۆزەدمەك [«ئال»] كۆزەتمەك، ساقلىماق، مۇھاپىزەت قىلماق

كۆزەرمەك [«ت ت د»] كۆزگە يېزىلەنمەك: ئۆد كۆزەردى — مەۋسۇم (ۋاقىت) كۆزگە تارتتى (يېزىلەندى)

كۆزەكۈ [«ت ت د»، «ت تب»] ئوتقۇچ، كۆسەي

كۆزەن [«ت ت د»] سېسىقكۆزەن (قۇشقاچ، ئېتىز چاشقىنى ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش جانىدارلارنى ئوۋلايدىغان، چاشقان جىنسىدىن بولغان بىر خىل ھايۋان)

كۆزكۈنى [ت ت د»] يالتىراق قوڭغۇز

كۆزگۈ چاشقان؛ «كۆسكۈ» گە قاراڭ

كۆزنەك [«تۇر»] سايە

كۆزۈكمەك [«ت ت د»] كۆز كىرمەك، كۆزگە ئۆرۈلمەك

کۈزى [«ئۇت»] «کۈجى» گه قاراك

کۈژىك [< ئار. «ت ت د»] کوکۈلا چاچ

کۈس کۈز

کۈسەدۈك تىلەك، ئىستەك

کۈسەمەك [«تۇر»] ئارزۇ قىلماق

کۈسەمىش [«ت ھ»] لەقەم، تەخەللۇس

کۈسەن [«ت ت د»] کۈچانىڭ قەدىمکى نامى

کۈسەنچ ئارزۇ، تىلەك

کۈسەنچىگ [«ئۇت»] ئارزۇ قىلغان

کۈستاخ [«ئەت»] ھۆرمەتسىزلىك؛ نومۇسسىزلىق

کۈسرى [«ت ت د»] قوۋۇرغا

کۈسكۈ [«ت ھ»، «ئۇت»، «تۇر»] چاشقان

کۈسمەك [< ئوغ. «ت ت د»] کەچمەك، يۈز ئۆرۈمەك: ئول
ئاندىن کۈسدى — ئۇ ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈدى

کۈسۈرۈغ [«سۇ»] نام، ئابروي

کۈسۈش [«تۇر»] ئارزۇ، تىلەك «کۈچۈش» كە قاراڭ

کۈسۈن [«تۇر»، «کۆل»] کۈچ، قۇۋۋەت

کۈسۈنگۈ [«ئىك»] ئەينەك

کۈسۈنلۈگ کۈچلۈك، قۇۋۋەتلىك

کۈسى [«ت تىب»، «ئال»] «کۈجى» گە قاراڭ

کۈسىن «کۈسۈن» گە قاراڭ

کۈشەر [«ت ت د»، «ت تىب»] تاشماق

کۈشەن «کۈسەن» گە قاراڭ

کۈشتى دورا ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان بىر خىل ئۆسۈملۈك

كۈشۈش [«تۇر»] «كۈسۈش» كە قاراڭ

كۈشى «كۈجى» گە قاراڭ

كۈفەچلىگ [«ت ت د»] يۈگەن، تىزگىن

كۈفەر [«ت ت د»] تەكەببۇر، ھاكاۋۇر

كۈك I [«موي»] كۈندۈز

كۈك II «كۆك» كە قاراڭ

كۈك III سۆز ئورامىنى كۈچەيتىپ بەرگۈچى يۈكلىمە

كۈكۈ [«ت ت د»] ئانا تەرەپتىن بولغان ھاما

كۈكۈي [«ت ت د»] «كۈكۈ» گە قاراڭ

كۈگ I [«ت ت د»] ① شېئىر ۋەزنى؛ ② كۈي، ئاھاڭ؛ ③ ھەزىل، قىزىقچىلىق، كۈلكە؛ [«ئۇت»] ئاۋاز؛ [«قوج»] ناخشا

كۈگ II [«تۇر»] شۆھرەت، نام ئابروي

كۈگ III بەختسىزلىك؛ مۈشكۈل

كۈگەلىك مۇقەددەس، مەشھۇر، شانلىق، شۆھرەتلىك

كۈگلەنمەك [«ت ت د»] كۈيلەنمەك

كۈگۆر يەر نامى

كۈگۈر «كۈگۆر» گە قاراڭ

كۈگۈلمەك تونۇلغان، مەشھۇر

كۈڭ [«ت ت د»] دېدەك؛ [«تۇر»] كېنىزەك

كۈڭزەدمەك كېنىزەك بولماق

كۈڭلەن [«ماي»] ئويلىماق، چۈشەنمەك

كۈڭۈد ـ دېدەككە ئايلانماق

كۈڭۈز [«ت ت د»] قىغ، ئوغۇت

كۆل [«تۇر»] ① خاس ئىسىم؛ ② كۆل

كۆلەر- I [«ت ت د»] يىقىلماق

كۆلەر II [«ماي»]: كۆلەر يۈزىن قاتاغۇرار قاشىن — ئوچۇق چىراي بىلەن قاقاقلاپ كۆلۈپ

كۆلەمەك مەدھىيىلىمەك، ماختىماق

كۆل بىلگە قاغان خاس ئىسىم

كۆلتۈرەمەك [«ت ت د»] كۆلدۈرمەك

كۆلچىرە [«ماي»] خۇش چىراي، تەبەسسۇم

كۆلچىرە يۈز خۇش چىراي، ئوچۇق چىراي

كۆلچىرمەك كۆلۈمسىرىمەك

كۆلدى يۈزمىڭ

كۆل قاغان خاقان ئۇنۋانى

كۆلگۈ [«ت ت د»] كۆلكە

كۆلۆت [«ت ت د»] كۆلكە (خەلق ئارىسىدا كۆلكە بولغان نەرسە)

كۆلۈشۈك كۆلۈش

كۆلۈشۈگ «كۆلۈشۈك» كە قاراڭ

كۆلۈگ «كۆلۈنگۈ» گە قاراڭ

كۆلۈمسىنمەك [«ت ت د»] كۆلگەندەك كۆرۈنمەك

كۆلۈنچ [«ت ت د»] كۆلۈش

كۆلۈنگۈ [«ئال»] ھارۋا، قاتناش قورالى

كۆلۈنمەك [«تۇر»] كۆلۈمسىرىمەك، ھىجايماق

كۆلي [«ت ت د»] گۆلە (قورۇتۇلغان ئۆرۈك، شاپتۇل قاتارلىقلار)

كۆلش [«ت ت د»] (يەرگە) كۆمسۈش: ئول ماڭا ئۆلۈگ كۆلشدی ــ ئۇ ماڭا ئۆلۈك (جەسەت) كۆمۈشۈپ بەردی

كۆلىگ [«كۆل»] ئابرويلۇق، شۆھرەتلىك، ئاتاقلىق

كۆمەك [«تۇر»، «ئال»] ساقلىماق، مۇھاپىزەت قىلماق، قورۇماق

كۆمىچە [«ت ت د»] كۆمۈتا

كۆن I خان مەلىكىلىرى

كۆن I [«تۇر»] كۆن، قۇياش

كۆن III [«تۇر»] شەرق

كۆن IV [«تۇر»] زامان، ۋاقىت

كۆن ئاي [«قوج»] ئىلاھ ئىسمى

كۆنە دەريا ئىسمى

كۆنە يىگى [«تۇر»] قىزغانچۇق، كۆنچى

كۆن باتىسى △ [«قوج»] كۈنپېتىش، غەرب تەرەپ

كۆنتەكۆ مارجان، بويۇنغا ئاسىدىغان زىننەت بۇيۇمى

كۆنتەكى كېنىزەك، چۆرە، ئوردا قىزلىرى

كۆنتەمەك [«تۇر»] ھەر كۆن، ھەر كۆنى

كۆنتكى «كۆنتەكى» گە قاراڭ

كۆنتەكى ھەر كۆنى، دائىم

كۆن توغۇرۇ [«ەوي»] كۆن چىقىش ۋاقتى، كۆن ئۆرلىگەندە، كۆن چىققاندا

كۆنتۆز كۆندۈز

كۆنچى دورا ئۇچۇن ئىشلىتىلىدىغان بىر خىل ئۆسۈملۈك

كۆنچمت	[< توخ. «ئۇت»] كۆنجۈت
كۆنچمد	«كۆنچمت» كە قاراڭ
كۆندەم	[«قۇج»] قۇياش، قۇياشتەك، پارلاق؛ قۇياشلق
كۆندۈرى	جەنۇبتا
كۆندى	[<ئوغ. «ت ت د»] پەس، پەسكەش، رەزل
كۆندىن I	[«تۇر»] جەنۇب
كۆندىن II	[«ئۇت»] گۈزەل
كۆندىنى	[«ئۇت»] «كۆندىن I» گە قاراڭ
كۆن كۆنىنگە	[«ئال»، «قۇج»] هەر كۆنى
كۆنكىشەم	قوزام، ساقام
كۆنگەد -	[«كۇل»] كېنىزەك بولماق
كۆن ئورتۇ	[«تۇر»، «ئۇت»] چۈش، چۈش ۋاقتى، كۈن ئوتتۇرىسى
كۆنۈك	كۆمۈش
كۆنۈك سۈۋ	سىماب
كۆنى I	[«ئال»] قىزغانچۇقلۇق
كۆنى II	[«ت ت د»] خوتۇن، كۆندەش
كۆنىچى	قىزغانغۇچى، كۆنچى
كۆنىكەكى	[«تۇر»] هەر كۆنى، دائىم
كۆنىلەمەك	[«ئۇي»، «ئال»] قىزغاناماق، كۆنلىمەك
كۆنىنتە	هەر كۆنى، دائىملىق
كۆئۈ	[«ئال»] «كۆ» گە قاراڭ
كۆئۈ كەلىگ	[«ماي»] شان - شۆهرەتلىك، ئىسىل
كۆئۈ گەلىگ	[«ش ت»] كارامەتلىك

كۈئۈلۈگ ئابرويلۇق، شۆھرەتلىك

كۆۋەر - [«ت ت د»، «ت تب»] بوشىماق، لىڭشىماق

كۆۋەز [«ماي»] مەغرۇر، ھاكاۋۇر

كۆۋەنچ I [«ماي»] ئىپتىخار

كۆۋەنچ II [«تۇر»] مەغرۇر، ھاكاۋۇر، [«ماي»] تەكەببۇر

كۆۋەنچەك مەغرۇر

كۆۋەنچ سەۋىنچ [«ماي»] شاد - خۇرام

كۆۋەنمەك [«ت ت د»] ماختانماق، پەخىرلەنمەك

كۆۋرە [«ت ت د»] ئۆلگەن ئادەم ياكى ھايۋاننىڭ ئىچى - قارنى تۆكەپ، گۆشى سۆڭەككە يېپىشقان ھالدا قۇرۇپ قالغان گەۋدىسى؛ قۇرۇق جەسەت

كۆۋرۈك [«ت ت د»] ناغرا، دۇمباق

كۆۋرەكەن [«ت ت د»] تاغ پىيىزى

كۆۋز [«ت ت د»] سېلىنچا (يۆگىدىن توقۇلغان تۆشەككە ئوخشاش نەرسىلەر)

كۆۋۈك [< ئوغ. «ت ت د»] سامان

كۆۋىز [«ت ت د»] پور دەرەخ

كۆئىدۈك ۋۇجۇد، تەن

كۆئىمەك «كۆيمەك» كە قاراڭ

كۆئىن توم، جىلد، بۆلۈم؛ كىتاب ئورىسى

كۆي ئاسراش، ئاسرىماق

كۆيدۈرمەك [«تۇر»] كۆيدۈرمەك

كۆيمەك [«ئال»] يانماق، كۆيمەك

کۈيۈر [«ت تسب»] كۆيدۈرۈش، كۆيدۈرمەك

كۈيۈرمەك ياقماق، كۆيدۈرمەك

كېپ I [«ت ت د»] قېلىپ: كەرپىچ كېپى — خىش قېلىپى

كېپ II [> ئوغ. «ت ت د»] كەبى، ئوخشاش، ... دەك

كېچمەك [«ت ت د»] كېچىپ ئۆتمەك

كېچۈرمەك [«ت ت د»] كېچىكتۈرمەك

كېڭەمەك [«ت ت د»] كېڭەشمەك، مەسلىھەتلەشمەك

كېڭۈرمەك [«ت ت د»] كېڭەيتمەك

كىبە [«تۈر»] «كىيە» گە قاراڭ

كىبە [> ئوغ. «ت ت د»] قىسقا ۋاقىت، ئاز ۋاقىت: كىبە بولدى — ئاز ۋاقىت ئۆتتى

كىبەرمەك [«تۈر»] يىرتىلماق؛ پارتلىماق

كىبى [«ت ت د»] ئوخشاش، كەبى

كىچ I [«چاس»] كەچ، كەچقۇرۇن

كىچ II [«تۈر»] زامان، ئۇزۇن ۋاقىت

كىچمەتىن ئارا دەرھال، ھامان

كىچمەدىن ئارا «كىچمەتىن» گە قاراڭ

كىچمەك ئۆتمەك، ئۆتكۈزمەك

كىچۈرمەك كەچۈرمەك، ئۆتكۈزمەك

كىچىر - [«ت تسب»] كېچىكمەك

كىچىك I [«تۈر»] كىچىك، ئۇۋاق، **ياش**

كىچىك II [«ئۇت»] پارچە پۇل

كىچىك ئەركەك [«تۈر»] كىچىك بارمىق

كىچىگكىيە كىچىككىنە

كىچىگ ئىش [«تۇر»] كىچىك ئىش

كىچىنمەك [«ت ت د»] يولدىن چىقماق، بۇزۇلماق: ئۇراغۇت كىچىندى — خوتۇن يولدىن چىقتى (بۇزۇلدى)

كىد I ئارقا، ئارقىدا، ناھايىتى

كىد - II كەتمەك؛ ساقايماق

كىدىرتى [«تۇر»] غەربتە؛ ئارقىدا

كىدىز [«تۇر»] كىگىز

كىدىن I [«موي»، «ت ھ»] غەرب؛ [«تۇر»] قارشى تەرەپ، ئارقا؛ ئارقىدىن

كىدىن II [«ئۇت»] كەندىر

كىر [«ت تب»] ھەيز؛ كىر؛ پاسكىنىلىق

كىرپى [«ت ت د»] كىرپە

كىرتگۇ [«ماي»] ئىشەنچ

كىرتگۈن- [«ماي»] ئىشەنمەك، ئېتىقاد قىلماق

كىرتگۈنچ [«ماي»] ساداقەتلىك، ساداقەتمەن؛ [«تۇر»] ئېتىقادلىق

كىرتگۈنچسىز [«تۇر»] ئېتىقادسىز

كىرتگۈنچلۈگ [«تۇر»، «قوج»] ئېتىقاد قىلىدىغان

كىرتۈ I [«ت ت د»] قەسەم

كىرتۈ II [«ماي»] سەمىمىي، سادىق؛ [«ت ت د»] ئىشەنچلىك، ھەقىقىي، راست؛ توغرىلىق، راستلىق

كىرتۈرمەك [«ت ت د»] كىرگۈزمەك

كىرتۆلەمەك [«ت ت د»] تەستىقلىماق، راستقا چىقارماق

كىردەش [«ت ت د»] بىر هويلىدا بىللە ياشايدىغان قوشنا

كىرسىز [«تۆر»] پاكىز، پاك

كىرشەن [«ت ت د»] قوغۇشۇن ئۇپا

كىرلىگ [«تۆر»] پاسكىنىلىق

كىرۈ I [«كۆل»، «ئەت»] ① سادىق؛ ② ھەقىقەت

كىرۈ II ئارقا، (غەرب) تەرەپ

كىرىت I [«ت ت د»] كىلىت، ئاچقۇچ

كىرىت II [<سان] تاج

كىرىتلەمەك [«ت ت د»] قۇلۇپلىماق، قۇلۇپ سالماق

كىرىش [«ت ت د»] ① كىرىچ، ئوقيا كىرىچى؛ ② كىرىش، كىرىم (بىر ئادەمنىڭ ئۆز مۈلكىدىن كىرگەن كىرىمى)

كىرىكسەمەك كىرمەك؛ ئارزۇ قىلماق، ئۈمىد قىلماق

كىرىكمەك [«ت ت د»] كىرلەشمەك، كىر بولماق: تون كىرىكتى — تون كىرلەشتى

كىرىگسەمەك [«ت ت د»] كىرگۈسى كەلمەك

كىز [«ت ت د»] قۇتا، قاپچۇق، ساندۇق قاتارلىق نەرسىلەر

كىزلە - [«ماي»] يوشۇرماق

كىزلەشمەك [«ت ت د»] يوشۇرۇشماق

كىزلەمىش [«ماي»] يوشۇرۇنغان

كىزىز [«ت ت د»] كىگىز

كىزىڭ تىزىڭ [«ماي»] رەت، قاتار، تەرتىپ، تىزىق

كىس I [«ت ت د»] خوتۇن، ئۆي كىشىسى

كىس II بۇلغۇن، «كىش I» گە قاراڭ

كىسرا [«ق ب»] ئىران شاھلىرىنىڭ ئۇنۋانى

كىسرە [«تون»] ئاندىن، كېيىن

كىش I [«ت ت د»] قارا بۇلغۇن

كىش II [«ت ت د»] ساداق

كىشلەن [«ماي»] خوتۇن ئالماق، ئۆيلەنمەك

كىشى I [«ماي»] ئايال، خوتۇن؛ [«ت ت د»] كىشى

كىشى II ئۇستاز

كىكەت [«ئۇت»] جەمئىي؛ يەكۇن، توپلام

كىكرۇلمەك [«ت ت د»] كىرگۈزۈلمەك

كىكشۈرمەك غەزەپلەنمەك، نەپرەتلەنمەك، خاپا بولماق

كىكمەك [«ت ت د»] بىلسەمەك: پىچەك كىسكدى ئەر — ئادەم پىچاق بىلدى

كىكىر داغ؛ پاسكىنا

كىكىرسىز داغسىز

كىكىنچ [«ئۇت»] ئىزاھات؛ جاۋاب، چۈشەندۈرۈش

كىگەن [«تۇر»، «ئال»] كىسەللىك، يۇقۇملۇق كېسەل

كىگۈر - [«ماي»] كىرگۈزمەك، ئۆزىگە تارتماق

كىگۈرسۈك تۈرۈ [«قۇج»] قانۇن

كىگۈرمەك سوقماق، يوقاتماق؛ ئىجرا قىلماق، «كىگۈر»گە قاراڭ

كىگىنچ I [«ماي» «كىكىنچ»] كە قاراڭ

كىگىنچ II [«تۇر»] قارشىلىق

كىلڭ I [«ماي»] كەڭ

كىلڭ II [«تۇر»] ئوخشاش، ئەينى

كىڭەشمەك [«ئۇت»] مەسلىھەت قىلماق؛ سورىماق

كىڭەشىنمەك [«ئۇت»] «كىڭەشمەك» كە قاراڭ

كىڭرەنمەك ئۆز - ئۆزىگە سۆزلىمەك

كىڭشۇر - [«كۇل»] ئۆچلەشتۇرمەك، زىتلەشتۇرمەك؛ ئۆزئارا
ئۆچلەشمەك

كىڭگەس [«نىس»] كېڭەشمەك، مەسلىھەتلەشمەك

كىڭگەش «كىڭگەس» كە قاراڭ

كىڭۇر كېڭەيتمەك

كىڭۇرتمەك چۇشەندۇرمەك

كىڭۇرۇ [«تۇر»] ئەينى، ئوخشاش

كىڭۇرۇ كەڭ، كەڭرى

كىلڭ يادىغ [«ماي»] كەڭ، ياپىلاق

كىلەن ئەپسانىلەردىكى بىر خىل هايۋان

كىلىمبى شەيتاننىڭ ئىسمى

كىم I [«ش ت»] كىم؛ [«ئال»، «قوج»] كىملەر؛ مەلۇم
بىر كىشى

كىم II [«كۇل»، «قوج»] ... كى،... كىم (باغلىغۇچى)

كىم III [«تۇر»] ئەگەر

كىمباغ نېپىز ياپىلاق ئالتۇن

كىمسەن [«ت ت د»] زىننەت ئۇچۇن دوپپا ۋە شۇنىڭغا
ئوخشاش نەرسىلەرگە تاقىلىدىغان ئالتۇن قاداق

كىم - مە [«ئۇت»] كىم بولسا بولسۇن

كىمى [«ت ت د»] كېمە، «كەمى» گە قاراڭ

كىن I [«ت تىب»] كىندىك

كىن II [«ماي»، «ش ت»] كېيىن، [«ئال»] ئاندىن

كىن III مەززىلىك پۇراق

كىن IV [«تۇر»] يىپەك، يىپەك رەخت

كىن V ئىستىقبال، كېلەچەك

كىن ئاغرىلىغ △ بەدەن - ئەزا

كىنترىك [«تۇر»] تۇمان، بۇلۇت؛ ھور

كىنتىمەك تاتىلىماق، تارىماق

كىنچۇمان ئون ئىككى نۇجۇم

كىنكى [«تۇر»] كېيىنكى، ئاخىرقى

كىنلە - [«ت تىب»] ئەزمەك، يانجىماق، ئۇۋۇماق

كىنلەمەك ئېرىتمەك، چىرىتمەك، «كىنلە» گە قاراڭ

كىنلەنمەك [«تۇر»] ئايلانماق، چۆرىدىمەك

كىنىنەت [«تۇر»] كېلەچەك

كىن يىپار △ [«ت ت د»] كىندىك ئىپار

كىۋان [«تۇن»] ساتۇرن يۇلتۇز

كىۋىز [«ت ت د»] گىلەم

كىياسەت [«ئەت»] يىراقنى كۆرمەك

گ

گاڭ [<سان. «تۇر»] ① ئىسىم؛ ② «كەڭ» گە قاراڭ

گانتا خاست [<سان] خاس ئىسىم

گرخ يۇلتۇزلار توپى

گوت [<سان] كەسلەنچۈك

گۇۋاڭ مىڭ [<خەن. «ت ھ»] ئەمەلدارلار - پۇقرالار، يۇرت-
جامائەت

گۈزۈنلى [«ئەت»] ئابرويلۇق، شۆھرەت قازانماق

گۈۋەزلىك [«ت ت د»] مەغرۇرلۇق

ل

لاب	بىخەتەر، تىنىچ؛ بەرھەق، راست
لاچىن △	[«ئال»] بۈركۈت؛ لاچىن
لاغزىن △	چوشقا
لاغكى	قەدىمكى لوياڭ شەھىرىنىڭ ئۇيغۇرچە ئاتىلىشى
لاغۇن	[«ت ت د»] ئىچى چۆچەككە ئوخشاش ئويۇلغان ياغاچ ئاياق
لاقسما	[<سان. «تۈر»] بىر ئىلاھ نامى
لاقش	«لاقشا» غا قاراڭ
لاقشا	[«تۈر»] سۈيۇقئاش
لاقشان	[<سان. «ئال»] ئالامەت، بەلگە
لالا ـ	[«ت تىب»] ئېزىش، يانجىش
لالاماق	ئەزمەك، سوقماق، «لالا ـ» غا قاراڭ
لان I	[«ت تىب»] ئېزىلمەك؛ يۇمشاق پىشماق
لان II	بىر خىل كۆز كېسەللىكى
لائۇ	راۋاق، بىنا
لو	«لۇ» غا قاراڭ

لوڭ «لۇئۇ» غا قاراڭ

لۇ «لۇئۇ» غا قاراڭ

لۇرزى توقماق، كالتەك

لۇشانتا [<سان. «تۇر»] خاس ئىسىم

لۇقلان «ئۇقلان» غا قاراڭ

لۇقۇسۇسى [«تۇر»] بىر يۇلتۇزنىڭ ئىسىمى

لۇكتاكىتۇ [<سان] خاس ئىسىم

لۇگ [<خەن] ئوچاق

لۇئۇ [<خەن] ئەجدىھا

لۆچىنۆت [«ت ت د»] لاپقۇت

لۆكچۆك [<خەن «ت ھ»] يەر نامى

لىش [«ت ت د»] لەش؛ شۆلگەي، شال

لىسىپ «لىسىپ» قا قاراڭ

لىسىپ بەلغەم، تۆكۈرۈك، خەپرۆك

لىن [<توخ. «تۇر»] جازاخانا؛ بۇلۇڭ

لىنخا △ [<خەن. «ئال»] «لىنخۇئا» دەپمۇ يېزىلىدۇ، نىلۇپەر گۈلى

لىڭ [«تۇر»] قۇربانلىق

لىيۇ [«ت ت د»] لاي، سېغىز لاي

م

ما [«ئۈت»] ۋە؛ ئەگەر؛ ...غا كەرسەك؛ [تۈر»] ھەتتا، ...مۇ

مات [«ت ت د»] شۇنداق (تەكىت ئۇلانمىسى): ئاندىاغ مات ـ ھە، شۇنداق

ماتاگا [<سان. «تۈر»] پىل

ماترىدۇس [<سان. «قب»] بىر تۈرلۈك دورا

ماتۇلۇڭ [<سان] لىمون

ماتىئادىس [<سان] قەدىمكى ئەل نامى

ماتىيادىش [<سان] قەدىمكى ئەل نامى

ماخابالى [<سان. «ئال»] خاس ئىسىم

ماخادۋى [<سان] خاس ئىسىم

ماخارادى [<سان] خاس ئىسىم

ماخاراگى [<سان. «تۈر»] زور پىلان

ماخاساتۋى [<سان] خاس ئىسىم

ماخاي خاس ئىسىم

ماخىستاق [«قۇج»] مانىي روھانىيلىرىنىڭ بىر مەزھىپى

مادار [<توخ] جىن ـ ئالۋاستى

مادراسپانت [«قوج»] مانىي ئىلاھىلىرىدىن بىرىنىڭ ئىسمى

مادىن [«ئەت»] كان رايونى؛ كېلىپ چىقىش يېرى

مار [<سوغ. «مان»] ئۈگەتكۈچى، مۇئەللىم

ماراز [«ت ت د»] ① قاراڭغۇ كېچە؛ ② مەددىكار، كۆڭلۈكچى

مار ئامۇ [«مان»] مانىينىڭ شاگىرتلىرىدىن بىرىنىڭ ئىسمى

ماروۇق [«ئەت»] داغلىق

مارىم △ [«تۇر»] بەدەن، تەن، ئەزا

ماسار I [«ئۇ»] خاس ئىسىم

ماسار II [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ماغ [«تون»] ئاي

ماغابالى [<سان. «ئال»] «ماخابالى» غا قاراڭ

ماغادىۋى [<سان. «ئال»] خاس ئىسىم

ماغارادى [<سان. «ئال»] خاس ئىسىم

ماغاستۋى [<سان. «ئال»] خاس ئىسىم

ماغ ئىت △ ماختىماق، داغلىماق

ماقارا [<سان. «تۇر»] بىر يۇلتۇزنىڭ ئىسمى

ماقموزى △ [«ت ه»] خاس ئىسىم

ماكىنتراسىنى خاس ئىسىم

ماگالاماق [«تۇر»] ئاستىلىماق

ماگچى △ ئوۋچى؛ ئىز قوغلىغۇچى

ماگرا ـ [«ماي»] ۋارقىرىماق؛ ئىگىرىماق

ماڭراش [«ت ت د»] ۋارقىراش، ھۆركىرەش

ماڭراماق [«ت ت د»] «ماڭرا» غا قاراڭ

ماڭگال I [«تۇر»] ئات، نام؛ شۆھرەت، ئابروي

ماڭگال II بەخت، سائادەت

ماڭى [«تۇر»] سىپھىر، تۇمار

ماڭىغ △ [«ت ت د»] ماڭدام، چامدام

ماما I ئايال، خوتۇن

ماما II [«ت ت د»] خامان تېپىشتە ئوتتۇرىغا قېتىلىدىغان ئۆكۈز

مامات چىن [«ئۇت»] خاس ئىسىم

مامۇ [«ت ت د»] نىكاھ كېچىسى كېلىن بىلەن بىللە ئەۋەتىلىدىغان خوتۇن، يەڭگە

مان [«تۇر»] تولۇق، تولغان

مانىتال [<سان. «تۇر»، «ئال»] تۇمار، سىپھىر

مانجۇ [«ت ت د»] ھەق، ئايلىق، مانجا

مانچۇ [«ت ت د»] مانچا، ھەق (كاسىپلارغا بېرىلىدىغان ئىش ھەققى)

مانچۇق [«ت ب د»] ئىبگەرگە ئارتىلىدىغان خۇرجۇن، تورۋا (تووۋرا) ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش نەرسىلەر

مانماۋ [«ت ت د»] تاقىماق؛ ئاسماق؛ مىلىمەك

مانۇ [«ئال»] چىلبۆرە

مانى [«تۇر»] مانى دىنىنىڭ ئىجادچىسىنىڭ نامى

مانىستان [<سوغ. «قۇج»] مانى ئىبادەتخانىسى؛ بىكەت، قونالغۇ

مائىترى	ئىلاھ ئىسمى؛ «مايترى» غا قاراڭ
مائىدۇن	[<سان. «تۇر»] بىر يۇلتۇزنىڭ ئىسمى
ماياق I	[«تۇر»] خاس ئىسىم
ماياق II	[<سان] پاسكىنىلىق، ئوغۇت، ماياق
ماياق ئاماق	[«تۇر»] پاسىل بەلگىسى قويماق
مايترى	[«ماى»، «چاس»] خاس ئىسىم
مايغۇق	[«ت ت د»] ئىچ مايماق ئادەم
مەت	[«ت ت د»] «مات» قا قاراڭ
مەجد	[«ئەت»] ئۇلۇغ، شەرەپلىك
مەردەك	[«ت ت د»] ئېيىق كۈچۈكى
مەركىت	[«ئۇت»] خاس ئىسىم
مەركىد	[«ت ھ»] خاس ئىسىم
مەرىچى	[«ش ت»] ياۋايى، ياۋۇز؛ نادان (دىنسىز)
مەشىچ	[«ت ت د»]: مەشىچ ئۇزۇم — قارا ئۇزۇم
مەكارىم	[«ئەت»] مەردانە
مەڭ I	[«ماي»، «ئۇت»، «ت تب»] ① يەم، دان، ② مەڭ، خال
مەڭ II	[«ئال»، «قوچ»] شەكىل، ئۇسلۇب
مەڭە - ئاش	[«ئال»، «قوچ»] ① دانلىق ئاشلىق؛ ② ئوۋ
مەڭدە -	[«ت ت د»] تارتماق؛ يىرتماق
مەڭدەمەك	[«ت ت د»] يۇلماق، يۇڭدىماق، «مەڭدە» گە قاراڭ
مەڭزەتمەك	سىلىشتۇرماق؛ كۆرۈشتۇرمەك
مەڭسەتمەك	«مەڭزەتمەك» كە قاراڭ

مەڭلە ـ [«ماي»] ... نىڭ قىياپىتىگە كىرىۋالماق

مەڭلەمەك مەڭگۈلەشمەك، ئۆلمەسلىك؛ «مەڭلە» گە قاراڭ

مەڭلەن ـ [«ت ت د»] يېمەكلىك ئىزدىمەك

مەڭلىگسەنگۈن [«ئۇت»] خاس ئىسىم

مەڭۈ [«ئال»] مەڭگۈ، ئەبەدىي

مەڭۈ تېمۈر [«ئۇت»] خاس ئىسىم

مەڭۈسۈز [«ئال»، «تۇر»] مەڭگۈلۈك بولمىغان

مەڭۈلۈك [«تۇر»] مەڭگۈلۈك

مەڭى I [«ماي»، «تۇر»] خۇشاللىق، شادلىق؛ ھۇزۇر

مەڭى II [«قۇچ»] ئەبەدىي، مەڭگۈ، ئۆلمەس

مەڭىز I [«ت ت د»] مەڭز (ئادەمنىڭ مەڭزى)

مەڭىز II [«ئال»] كۆرۈنۈش

مەڭىزلىگ I چىرايلىق، گۈزەل

مەڭىزلىگ II [«ئال»] يېقىملىق

مەڭسىز رەڭسىز

مەڭگۈ I [«قۇچ»] «مەڭى II»گە قاراڭ

مەڭگۈ II مۇبارەك، سائادەت، «مەڭى I» گە قاراڭ

مەڭلە ـ [«ماي»، «ئر»] خۇشاللانماق، ھۇزۇرلانماق، خۇشال بولماق

مەڭلەت ـ خۇشال قىلماق

مەڭلەتمەك [«ئال»] «مەڭلەت» كە قاراڭ

مەڭلەمەك [«تۇر»] سۆيۈنمەك، شادلانماق، خۇشال بولماق

مەڭلىگ [«ئال»] قۇتلۇق، خۇشاللىق، [«ماي»] شادلىق

مەنى [«ئال»] «مىن I» گە قاراڭ

مەنچۈك [«ئۇت»] خاس ئىسىم

مەنىك [«ئال»] مېڭىك

مخا [<سان.«كۆل»] چوك

مخا ـ پېرتى ـ ئا[<سان. «تۇر»] خاس ئىسىم

مخاجىناديش [<سان] بۇيۇك چىن

مخايانا [<سان. «كۆل»] بۇددا دىنىدىكى بىر مەزھەپنىڭ نامى، «ماھايانا» دەپمۇ يېزىلىدۇ، (قەدىمكى ئۇيغۇر تىلىدا يەنە «ئۇلۇغ كۆلۈڭۈ» دەپمۇ ئۇچرايدۇ)

مسىخا [«نېس»] خاس ئىسىم (قۇتۇلدۇرغۇچ)

مشىخا [«مان»] ئەيسا

مكى [«تۇر»] «مەكى» گە قاراڭ

موجاگ [«تۇر»] مانىي ئېتىقادچىلىرى ئىچىدىكى باش روھانىي

موز بوز (رەڭ)

موغوچ [«نېس»] ① مانىي دىندارى؛ [«ئۇت»] ② داخان، باخشى، پېرىخون

موقشاديۋى [<سان] خاس ئىسىم

موكۇل [«تۇر»] قەبىلە ئىسمى

موكۇل بوغا [«ئۇت»] خاس ئىسىم

مونچۇق [«ت ت د»، «تۇر»] ئۇنچە، مونچاق (زىننەت ئۈچۈن بويۇنغا ئېسىلىدىغان قىممەتلىك تاشلار)

مو [«ئال»، «تۇر»] مۇ؛ بۇ؛ شۇنداقمۇ

مۇچۇلا　　بۇنداق، بۇنچىۋالا، مۇنچىۋالا
مۇدۇر　　[<سان] تامغا، مۆھۈر
مۇرچ　　[«ت ت د»] ① مۇچ، قارىمۇچ؛ «مىرچ» قا قاراڭ
مۇش　　[<چىگ. «ت ت د»] مۇشۇك
مۇقىر △　　تونۇماق، ئىقرار قىلماق
مۇڭ　　[«ماي»] ① غەم - قايغۇ، ھەسرەت؛ ئەندىشە؛
② [«ت ت د»] مۇڭ - زار؛ جاپا - مۇشەققەت؛
③ ئەقىل
مۇڭا　　ماڭگو (مېۋە)
مۇڭاد -　　[«ماي»] ھەيران قالماق، ئەجەبلەنمەك
مۇڭادتۇرماق　　قايمۇقتۇرماق، ھەيران قالدۇرماق
مۇڭادماق　　ھەسرەت چەكمەك، قايغۇرماق؛ «مۇڭاد» قا قاراڭ
مۇڭادىنچىغ △ [«ئال»] ھەيران قالارلىق، ئاجايىپ، غەيرىي
مۇڭار　　[«ت ت د»، «قوج»، «ق ب»] بۇنىڭغا، ئۇنىڭغا:
مەن مۇڭار ئايدىم — مەن بۇنىڭغا (ئۇنىڭغا)
ئېيتتىم
مۇڭ تار　　[«ماي»] خەۋپ - خەتەر
مۇڭسۇز　　دەردسىز، قايغۇسىز
مۇڭسۇز - تاقسىز △[«ماي»] غەم - قايغۇسىز
مۇڭسۇس　　[«ئۇت»] خاس ئىسىم
مۇڭقارماق　　[«ت ت د»] مۇڭلاندۇرماق، قايغۇغا سالماق
مۇڭقۇل بولماق [«ئال»] مەنتىقىسىزلىك، قائىدىسىزلىك
مۇڭلا -　　[«ماي»] قەدەم تاشلىماق، ماڭماق

مۇڭگۇقماق [«ت ت د»] مۇڭلانماق، قايغۇغا چۆممەك
مۇلا [<سان. «تۇر»] ئاساس، بىلتىز، مەنبە
مۇمتاز [«ق ب»] تاللانغان، خىل
مۇن I [«ت ت د»] دەرد - ئەلەم؛ ئەيىب، مۇڭ، يېتىشـ سىزلىك: مۇن كىشى — مۇڭلۇق ياكى كۆڭلى سۇنۇق ئادەم
مۇن II [«ئەت»] تـۇتـۇق، غـۇۋا، مۇشـكـۇل؛ [«ق ب»] قۇسۇر، كەمچىلىك؛ دەسمايە
مۇنا [«تۇر»] مانا، ماۋۇ؛ مۇشۇنداق
مۇنتا [«ئال»] بۇ يەردە
مۇنتادا [«ئال»] «مۇنتا» غا قاراڭ؛ [«قۇج»] بۇياقتا
مۇنتادا ئۇلاتى△[«ماي»] شۇنىڭدىن تارتىپ
مۇنتادا ئىنارۇ△[«ماي»] بۇنىڭدىن باشقا
مۇنتاغ [«قۇج»] بۇنىڭغا ئوخشاش؛ بۇ تۇردە
مۇنتۇ بۇ، بۇنىڭغا
مۇنتۇدا بـۇنـىڭـدىن
مۇنتۇرماق [«قۇج»] ئايلاندۇرماق
مۇنتىرتىن △ بۇنىڭدىن باشقا
مۇنچا [«تۇر»] بۇنچە، مۇشۇنچە، مۇشۇنداق
مۇنچا قودۇرۇ تامامەن، پۈتۈنلەي، تولۇق
مۇنچۇ «مۇنچۇغ» قا قاراڭ
مۇنچۇغ مارجان، ئۈنچە، ئۈنچە - مارجان
مۇنچۇلايۇ [«ئۇت»] مۇشـۇ سۇرەت بىلەن، مۇشۇنداق
مۇندا [«ئال»، «ت ت د»] بۇ يەردە

مۇندۇز I [«ت ت د»] دۆت، كالۋا؛ ئەخمەق
مۇندۇز II [«ت ت د»] كەلكۈن
مۇنغاق چىشى بۇغا
مۇنلار بۇلار
مۇنلايۇ [«ئال»] مۇشۇنداق، مۇشۇ سۈرەت بىلەن
مۇنماق [«ت ت د»] ئالجىماق: قارى ئەر مۇندى — ياشانغان كىشى ئالجىدى
مۇنى △ بۇنى، ئۇنى
مۇنى تەگ △ [«تۇر»] بۇنىڭدەك
مۇنلايۇ △ مۇشۇنداق، مۇشۇنىڭدەك
مۇئنغا [«تۇر»] قۇرۇق گەپ؛ جاھىل، تەرسا، كاج
مۇئنغاق [«قوج»] چىشى بۇغا، «مۇنغاق» قا قاراڭ
مۇئنمالىماق قايمۇقماق
مۇيان [«ت ت د»] ساۋاب
مۇيانچىلىق △ [«ت ت د»] ئارىچىلىق، سالاچىلىق (ئىككى ئادەم ئارىسىدىكى سالاچىلىق)
مۇياۋ [«ت ت د»] مىياڭلىماق
مۇيۇم قايمۇقماق، تېڭىرقىماق
مۆكرەمەك مۆرىمەك، ۋارقىرىماق
مۆرەن [«ئو»] دەريا
مۆك [«ت ت د»] مۆكچەيدى
مۆكرەش [«ت ت د»] ھۆركىرەش، گۈركىرەش
مۆكرەمەك «مۆكرەمەك» كە قاراڭ
مۆكۈز [«ت ت د»] مۈڭگۈز

مۆكۈزگەك [«ت ت د»] قاداق (ئىشلەش تۈپەيلى قولدا پەيدا بولىدىغان قاداق)

مۆكىلە - [«ت ت د»] بەخت تاپماق

مۆن I [«ت ت د»] شورپا

مۆن II [«ئال»] گۇناھ، جىنايەت، پالاكەت

مۆن - ئاز [«ماي»] ئازماق، قايمۇقماق

مۆنەمەك ئەسكى بولماق، جازالانماق، ئەسكىرىمەك

مۆن تۆرك [«ماي»] يولدىن ئازدۇرىدىغان

مۆندەرۆ [«ت ت د»] چىمىلدىق

مۆنسۆز [«قۇج»] گۇناھسىز

مۆن قاداغ [«ماي»] گۇناھ، ئەيىب، نۇقسان

مۆنگۆ ئات [«ئۇت»] مىنىدىغان ئات

مۆنمەك I [«ت ت د»] مىنمەك: ئەر ئات مۆندى — ئادەم ئات مىندى

مۆنمەك II جازالانماق، «مۆنەمەك» كە قاراڭ

مۆنۆكمەك [«تۇر»] ئۆتمەك، ئاشماق، ئۆستىدىن ئۆتمەك

مۆيۆز [«قۇج»] مۆڭگۆز، «مۆڭۆز» گە قاراڭ

مىترى [«قۇج»] «مائىترى» غا قاراڭ

مىتىك [«ق س»] دىنسىز، ئېتىقادسىز

مىدىك [«تۇر»] بىلىمسىز، ئېتىقادى بۇزۇق، نورمالسىز؛ ساراڭ، غالجىر، «مىتىك» كە قاراڭ

مىر △ [«ت تب»] بال، ھەسەل

مىز △ [«ت ت د»] بىز

مىز I «مىر» غا قاراڭ

مزاه	[«ئەت»] مازاق قىلماق
مسخا	خاس ئىسىم
مسر △	خاس ئىسىم
مسرسلا △	[«ئۇت»] خاس ئىسىم
مسكچ	[«ت تىب»] مۈشۈك
مشچىك	[«تۇر»] «مىسكىچ» كە قاراڭ
مشى	[<سوغ. «تۇر»] سوغد ئاينىڭ 16 - كۈنى
مڭار △	[<ئوغ. «ت ت د»] بۇلاق
مىڭ تەمۈر △	[«ئۇت»] خاس ئىسىم
مىڭ قارا △	[«ئۇت»] خاس ئىسىم
مڭلىگ	[«تۇر»] مىڭلاپ، مىڭچە
مڭز	[«ت تىب»] «مۈڭگۈز» گە قاراڭ
من I	[«تۇر»] مەن (ئالماش)
من II	[«ت تىب»] ئۇن؛ خېمىر
من III	شورپا
منا I	[<سان. «تۇر»] بىر يۇلتۇزنىڭ ئىسمى
منا II △	«مۇنا» غا قاراڭ
منته	مەندە
مندىده	مەندىن
منسن	[«ئۇت»] خاس ئىسىم
منغوي △	[«ت ت د»] مۇلغوي، مۈڭگۈي، شىلىم
منگو	[«قوج»] مىندىغان هايۋان، ئات
منى	[«تۇر»] مېنى (ئالماش)
مىيى	[«ت تىب»] مېگە

ن

نارا [«ت تب»] ئانار
ناراتا [«ئىك»] خاس ئىسىم
نارانتا يەر نامى
نارايان [<سان، «تۇر»] خاس ئىسىم
نارۇ ئۇياقتا
نارۇن [«ئۇت»] بىر خىل دەرەخ
ناغرام [<سوغ. «تۇر»] ئاينىڭ 30 - كۈنى
ناغىد △ [«تۈن»] زۆھرە يۇلتۇزى؛ چولپان يۇلتۇزى
ناغىد جىنۇ △ [«تۇر»] جۈمە، جۈمە كۈنى
ناقاپۇشپ [<سان،] بىر خىل گۈل تۈرى
ناك [<سان. «ت ت د»] لەھەڭ
ناگا [<سان] ئەجدىھا
نامو [<سان. «تۇر»، «ش ت»] «ھۆرمەت. سالام، تەزىم» دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدىغان بۇددىزم ئاتالغۇسى
نامو بۇت [<سان] بۇددىغا ھۆرمەت
نامودارم [<سان] ئېتىقاد، (بۇددىزم قانۇنى) غا ھۆرمەت
ناموساڭ [<سان] راھىبلار گۇرۇھىغا ھۆرمەت
نامۇ [<سان. «تۇر»] «نامو» غا قاراڭ

نامىزا △ [«ت ت د»] باجا (خوتۇننىڭ ئاچىسى ياكى سىڭـ لىسىنىڭ ئېرى)

ناۋسىرديچ [<سوغ. «تۇر»] بىرىنچى ئاينىڭ ئىسمى

نائىۋازىكى [«ئۇت»] يۇكسەك روھلۇق كىشى؛ «نىۋازىسكى» غا قاراڭ

نائىۋاسىكى «نىۋازىكى» غا قاراڭ

نايۇت I چاغ، دەۋر

نايۇت II [<سان] سانسىز، ھېسابسىز

نە I [«ماي»] قايسى، نىمە، قانداق

نە II [«ت ت د»]... دا، ... چاغدا

نەئەلۇك [«ت ت د»] نىمىشقا

نەپىسكى I [«ئو»] ئىلاھ

نەپىسكى II پەرى، «نىۋاسكى» غا قاراڭ

نەتەگ [«ئال»] قانداق، قايسى، [«ماي»] قايسى بولسۇن

نەتىلتاغىن △ [«ماي»] نىمە سەۋەبتىن

نەچە [«ت ت د»] نەچچە، قانچە؛ [«قوج»] قانچىلىك؛ [«ئال»] قانداق؛ ھەرقايسى

نەچەتە دەرھال، شۇ ھامان

نەچەكەتەگى [«ماي»، «قوج»] قاچانغىچە

نەچەكلەتى «نەچۈكلەتى» گە قاراڭ

نەچە نەچە [«ئال»] ھەر، قانچە

نەچە ئۈركىنچ [«ماي»] قانچە ئۇزۇن ۋاقىت

نەچۈك [<يابا. «ت ت د»] نېچۈك، نىمە ئۈچۈن، نېمىشقا، [«ئو»، «ئال»] قانداق، قانداق قىلىپ

نەچۈكلەتى [«قۇج»] نىمە ئۈچۈن، «نەچۈكلەدى» گە قاراڭ
نەچۈكلەدى نىمىشقا، قانداق، قانداق سەۋەب بىلەن
نەچۈكىن [«ش ت»] قانداقلا بولمىسا؛ قانداق بولغانلىقىنى
نەرەك [«ت ت د»] نىمىگە كېرەك، نىمە ئۈچۈن كېرەك
نەرسە [«ئۇت»] نىمە بولسا
نەرۋ [«ت ت د»] نېرى: نەرۋ بار — نېرى كەت
نەك [«ت ت د»] تىمساھ، لەھەڭ
نەكە نىمىشقا، نىمە ئۈچۈن
نەكدى [«ت تب»] بىرخىل يىلان
نەكىم [«تۇر»] بۇنىڭدەك؛ قايسى
نەگلۈك [«ئىك»] نىمە ئۈچۈن
نەگۈ [«ماي»، «قۇج»] نىمىشقا
نەگۈدە نىمىشقا، نىمە سەۋەبتىن
نەگۈكە نىمە مەقسەت بىلەن، نىمە ئۈچۈن
نەگۈكىم [«ئىك»] قانداقلا بولمىسۇن، مەيلى قانداقلا بولمىسۇن
نەگۈل قانداق
نەگۈلۈك [«ش ت»] «نەگۈلۈگ» كە قاراڭ
نەگۈلۈگ نىمىشقا، نىمە ئۈچۈن
نەگۈمە [«ئۇت»] قايسى بولسۇن؛ نىمە بولسا؛ بىرنەرسە
نەڭ I [«ت ت د»، «تۇن»، «ق ب»] ① نەرسە؛ شەيئى؛ ② مال، دۇنيا، مال - مۈلۈك

نەڭ II [«تۈن»] ھەرگىز، قانداق بولۇشتىن قەتئىيـ
نەزەر، ھەيلى.....

نەڭ نەڭ [«كۆل»] بارلىق؛ ھەرقانداق

نەڭ ئىنچىپ [«تۇر»] مۇمكىن بولمىغان؛ نېمە بولسا بولسۇن

نەلۈك [«ت ت د»] نېمە ئۈچۈن، نېمىشقا، [«قۇج»]
قانداق؛ نېمىدەك

نەمە [«تۇر»، «كۆل»] نېمە، قايسى، نېمە ئۈچۈن

نەمەن [«ش ت»] قانداق، قانداق شەكىلدە

نەنەك [«ت ت د»] نېمە ئۈچۈن

نەنەگۈ قايسى بولسۇن

نەئۇغرىن △ [«ماي»] قايسى ۋاقىتتا

نە ئۈچۈن [«تۇر»] نېمە ئۈچۈن

نەۋادىر [«ئەت»] نېمىشقا، قانداقسىگە

نەياڭلىغ △ [«ماي»] قانداق قىياپەتلىك

نىغوشاق [<سوغ. «مان»] مانى دىنىدىكى ۋەز ئاڭلىغۇچىلار،
شاگىرت، مۇرىت

نماغۇ [<سان. «تۇر»] «نامو» غا قاراڭ

نوش I [«ماي»] تاتلىق شەربەت

نوش II [«ئال»] تەم، پۇراق

نوش III [«ئال»] ئەبەدىي، ئۆلمەيدىغان

نوغدار [«قۇج»] خاس ئىسىم

نوم [«ش ت»، «ت ت د»] دىن، شەرىئەت، كىتاب

نومچا [«ئال»] ئىزامچە، قانۇنچە

نومچى [«قۇچ»] دىنىي كىتاب تەپسىرقىلغۇچى؛ دىنىي ئەدىب

نومسۇز قانۇنسىز، قائىدىسىز، دىنسىز
نوم قۇلى △ [«ت ھ»، «ئۇت»] خاس ئىسىم
نوملا ـ نوم تەپسىر قىلماق
نوملاتىلماق △ [«تۇر»] نومنى چۈشەندۈرمەك
نوملالماق [«تۇر»] نەسىھەت بېرىلمەك
نوملاماق [«ئال»] نەسىھەت قىلماق، ئۈگەتمەك، «نوملا»
غا قاراڭ
نوملۇغ [«ئال»] قانۇن، قانۇنلۇق
نۇچ يەر نامى
نۇشادىر △ [«ت تىب»] نۈشىۈدۈر
نۇقۇت [«ت تىب»] نوقۇت
نۆكەر [«ئو»] ① ۋەزىر، خىزمەتچى، قوغدىغۇچى؛
② «نۆكۈر» گە قاراڭ
نۆكۈر مەنسۇپ بولغان
نى [«ئال»] نېمە
نىربان «نىرۋانا» غا قاراڭ
نىرگرانتخا [«تۇر»] بىر يەرگە ئۆزلەشكەن ياكى ئولتۇراقـ
لاشقان ئاھالە
نىرۋان △ «نىرۋانا» غا قاراڭ
نىرۋانا [<سان. «تۇر»] بۇددىزم ئېتىقادچىلىرىنىڭ مەنىـ
ۋى غايىسىدىكى تىنچلىق (ھالاكەت)
نىرۋانلىغ △ نېرۋانغا يەتكەن
نىز بانى △ «نىزۋانى» غا قاراڭ
نىزۋانسىز △ [«تۇر»] ئۈمىدسىز؛ قارا نىيەتسىز

نىزۋانلىغ △ [«ئال»] قارا نىيەتلىك

نىزۋانى △ [«ئال»] ئازاب؛ دىلخەستىلىك؛ ئاچكۆزلۈك،
قارا نىيەتلىك؛ مەپتۇنلۇق؛ ئىشتىياق

نىزۋانىلىغ △ [«ش ت»] ئازاب؛ دىلخەستىلىك

نىژداغ △ [«ت ت د»] بىلەي تاش

نىسان △ «نىشان» غا قاراڭ

نىشان △ [«ت ھ»،«ئۇت»] تامغا، بەلگە، ئىمزا

نىغوشاق [«قوج»] «نىغوشاق» قا قاراڭ

نىغۇسەك «نىغوشاق» قا قاراڭ

نىكائى [<سان] مەكتەپ

نىكەي [«ش ت»] قىسىم، بۆلۈم

نىكۆ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

نىگرانتى [«ش ت»] خاس ئىسىم

ئو

ئو [«ئال»،«تۇر»] ئۇ (ئالماش)

ئوبا [<ئوغ.«ت ت د»] قەبىلە

ئوبۇتى △ [«تۇن»] هايا، ئۇيات، نومۇس

ئوبۇز [«ت ت د»] دۆڭ: ئوي ئوبۇز — ئويمان ۋە دۆڭ

ئوبۇزلۇغ [«ت ت د»] دۆڭ

ئوپ [<ئار.«ت ت د»] خامان تېپىشكە قېتىلىدىغان ئۆكۈزلەرنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى ئۆكۈز

ئوپال [«ت ت د»] يۇرت نامى

ئوپرا- [«ت ت د»] ئۇپرىماق، يىرتىلماق

ئوپراش [«ت ت د»] ئۇپراش، كونىراش

ئوپراق I [«ت ت د»] كونا

ئوپراق II [«ئەت»] چاپان، پەلتو

ئوپرى △ [«ت ت د»] ئوپۇر، ئوپۇرۇلغان يەر، ئورا، [«ماي»] چوڭقۇرلۇق

ئوپلا- [«كۆل»] چاپماق، ئېتىلماق، هۇجۇم قىلماق، چېپىپ يېۋرمەك

ئوپ ئوپ [«ت ت د»] هايۋانلارنى تۇرغۇزۇش، هەيدەش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان ئۈندەش سۆز

ئۇپۇ [«تۇر»] قاينام

ئۇت I [«ماي»،«ت ت د»] ① ئوت، ئۆسۈملۈك: ئاتقا ئوت بەرگىل — ئاتقا ئوت بەرگىن؛ ② دورا ئۆسۈملۈكى: ئوت ئىچتىم — دورا ئىچتىم؛ ③ ئوغا، زەھەر: بەگ ئاگار ئوت بەردى — بەگ ئۇنىڭغا ئوغا (زەھەر) بەردى

ئۇت II [«تۇر»،«ئال»] ئاتەش، ئوت

ئۇتاچى △ [«ئال»،«ت ت د»] تېۋىپ، دورىگەر: مال دوختۇرى

ئۇتالا- [«نېس»] داۋالىماق

ئۇتاماق [«ئۇتالا»] غا قاراڭ

ئۇت ئەم [«ق ب»] دورا - داۋا

ئۇترا [«ت ت د»] ئوتتۇرا

ئۇتران [«ت ت د»] ئىشتان

ئۇترۇ «ئۆترۈ» گە قاراڭ

ئۇترۇغ [«تۇر»،«ت ت د»] ئارال

ئۇترۇق [«ماي»] «ئۇترۇغ» قا قاراڭ

ئۇترۇلماق [«ت ت د»] كېسىلمەك، قىرقىلماق: ساچ ئۇترۇلدى — چاچ قىرقىلدى

ئۇتسۇز دورىسىز

ئۇتغارماق [«ت ت د»] ئۇتلاتماق: ئول ئات ئۇتغاردى — ئۇ ئاتلارنى ئوتلاتتى

ئۇتغۇراق [«تۇر»] جەزمەن، چوقۇم؛ ئىشەنچلىك، بىخەتەر

ئۇتغۇن [«ت ت د»] ئېگەرنىڭ سول تەرىپىگە بېكىتىلىپ، ئولاغنىڭ ھالقىسى تارتىلىدىغان ئەنلىك تاسما

ئوتقۇراق «ئوتغۇراق» قا قاراڭ

ئوتلاماق داۋالىماق، باقماق

ئوتلۇغ [«تۇر»،«ت ت د»] ئوتلۇق

ئوتلۇق [«ت ت د»] ① تالاسقا يېقىن بىر شەھەرنىڭ نامى؛ ② ئىغىل

ئوتۇرماق [«ت ت د»] كەسمەك، قىرقىماق

ئوتۇرۇغ «ئوتروغ» قا قاراڭ

ئوتۇز [«تۇر»] ئوتتۇز △

ئوتۇز ئارتۇق بىر [«ماي»] ئوتتۇز بىر

ئوتۇك [«قوج»، «ت ت د»] ئوتۇن

ئوتۇن I [«ئەت»،«ق ب»] پەس، پەسكەش؛ دۆت؛ جاھىل، رەزىل

ئوتۇن II غالجىر، غالجىرانە

ئوت ئۆچۈرى چوغ (ئۆچۈش ئالدىدىكى)

ئوتى [«ق ب»] دورىسى

ئوت يەم دورا

ئوت يىغاچ △ [«قوج»] گۈل - گىياھ؛ چاتقال

ئوچ [«ت ت د»] تاغدا ئۆسىدىغان بىر خىل دەرەخ، ئۇنىڭـ دىن قەلەم، يىك، ھاسا قاتارلىق نەرسىلەر ياسىلىدۇ.

ئوچاق «ئوچۇق» قا قاراڭ

ئوچاقلىغ △ [«ت ت د»]: ئوچاقلىغ ئەۋ — ئوچاقلىق ئۆي

ئوچاقلىق △ [«ت ت د»]: ئوچاقلىق تىتىك — ئوچاق سېلىشقا ئىشلىتىلىدىغان سېغىز لاي ۋە باشقا نەرسىلەر

ئوچۇق [«تۇر»] ئوچاق

ئوخسۇن [«ت ت د»] ئازاب؛ پۇشايمان

ئوخسىنماق △ [«ت ت د»] ئۆكۈنمەك، پۇشايمان قىلماق

ئوخشا- [«ت ت د»] ئاسرىماق، ئاسراش، ياخشى كۆرۈش

ئوخشاغ [«ت ت د»] ئوخشاش

ئوخشاغۇ [«ت ت د»] ئويۇنچۇق

ئوخشاماق I [«ت ت د»] ئەركىلەتمەك؛ ئويناشماق؛ «ئوخشا» غا قاراڭ

ئوخشاماق II [«قۇچ»] «ئوقشاماق» قا قاراڭ

ئوخشانچىغ △ [«ت ت د»] ئادەم ياخشى كۆرىدىغان

ئوخماق △ [«قۇج»] «ئوقسماق» قا قاراڭ

ئود «ئوت» قا قاراڭ

ئودچى بۇيرۇق △[«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئودغاق [«ماي»] ئويغاق، سەزگۈر

ئودغۇچ [«ت ت د»] ئوت، يالقۇن

ئودغۇر- [«ماي»] ئويغاتماق

ئودغۇرا [«ق ب»] ئويغىتىپ

ئودغۇراتى △ ئويچۇق، ئېنىق، چۈشىنىشلىك

ئودغۇراق ئېنىق، مۇقەررەر

ئودغۇرماق «ئۇدغۇرماق» قا قاراڭ

ئودۇرا ئوتتۇرا، ئوتتۇر

ئودۇرۇغ «ئوتۇرۇغ» قا قاراڭ

ئودۇز «ئوتۇز» غا قاراڭ

ئودۇغ ئويغاق، سەگەك

ئودۇغساق [«ماي»] سەگەك ـ هوشيار

ئودۇن گۇناھلىق، جىنايەتلىك

ئۇدۇنماق [«ئال»،«تۇر»،«كۆل»] ئويغانماق، هوشىغا كەلمەك؛ ئېسىگە ئالماق

ئۇر I [«ت ت د»] جەدى (قىزغۇچ): ئۇر ئات — جەدى ئات (توق قىزىل بىلەن سېرىق ئوتتۇرىسىدىكى رەڭ)

ئۇر II [«تۇر»] قەلئە

ئۇرام [«ئەت»] كەيپىيات، شارائىت

ئۇرتاق [«ت ت د»] شېرىك

ئۇرتاقلۇغ [«قۇج»] شېرىكلەشكەن؛ دوست بولۇشقان

ئۇرتۇ I [<چىگ.«ت ت د»] ئورتا، ئوتتۇرا، «ئوترا» غا قاراڭ

ئۇرتۇ II [«تۇر»] «ئوردۇ» غا قاراڭ

ئۇرتۇق I [«ئۇت»] ئورتاق؛ بىرلەشكەن

ئۇرتۇق II «ئوترۇغ» قا قاراڭ

ئۇرتۇن ئوتتۇرانچى

ئۇردۇ [«ت ت د»] ① ئوردا، ساراي، پايتەخت، خان شەھىرى؛ ② بالاساغۇنغا يېقىن بىر شەھەر؛ ③ چاشقانغا ئوخشاش يەر ئاستىدا ياشايدىغان هايۋانلارنىڭ ئىنى (ئۇۋىسى)

ئۇردۇ باشى △ [«ت ت د»] ئوردا بېشى، خاقاننىڭ يېنىدا خىزمەت قىلغۇچى

ئۇردۇ بەگ خاس ئىسىم

ئۇردۇ تال [«ت ت د»] تۈك چۈشۈرۈشكە ئىشلىتىلىدىغان هاك ئارىلاشمىسى

ئۇردۇق [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئۇردۇ قارسى ئۇردا ساراي

ئۇردۇكەند [«ت ت د»] پايتەخت، خاقانلار تۇرىدىغان جاي؛ قەشقەر شەھىرى

ئۇردۇلانماق [«ت ت د»] ئۇردا قىلماق، قارارگاھ قىلماق

ئۇرسۇلاي [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئۇرغاق [«ت ت د»] ئۇرغاق

ئۇرماق قويماق

ئۇرناغ [«تۇر»] تەخت؛ جاي، قونالغۇ، تۇرۇشلۇق جاي

ئۇرناغسىز △ [«ماي»] ئورۇنسىز؛ جايسىز، [«قۇج»] تۇراقسىز، مۇستەھكەم بولمىغان

ئۇرناغلىغ △ [«ئال»] مۇستەھكەم؛ تۇراقلىق

ئۇرناق [«ئال»] يەر، ئورۇن، جاي، ئەتراپ

ئۇرنانماق [«تۇر»،«ت ھ»] قانىماق، ئۆزلەشمەك؛ ئورناشماق؛ چىداملىق بولماق

ئۇروختىك [<سان] بىر خىل بىلىق

ئۇرۇ [«ت ت د»] بۇغداي، چامغۇر ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش نەرسىلەرنى ساقلاش ئۈچۈن قېزىلىدىغان ئورا

ئۇرۇس [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئۇرۇق I [«ماي»] چىغىر يول، تار يول، كىچىك يول

ئۇرۇق II [«تۇر»] يول، چارە، ئىمكان

ئۇرۇك تۇغ، بايراق

ئۇرۇكلۈغ [«تۇر»] بايراقلىق

ئورۇم [«ت ت د»] باغلام: بىر «ئورۇم» ئوت — بىر باغلام ئوت

ئورۇن يەر؛ تەخت؛ رايون؛ تۇرار جاي

ئورۇنچاق [«ت ت د»،«قۇج»] ئامانەت

ئورۇنچۇق [«ت ت د»] «ئورۇنچاق» قا قاراڭ

ئورۇنلۇق تەختكە ئىگە

ئورىن △ [«ئۇت»] «ئورۇن» غا قاراڭ

ئوز I [«ت ت د»]: قىزىل ئوز — ئۇلۇغچات ناھىيىسىنىڭ جەنۇبىدىكى بىر يېزىنىڭ قەدىمكى نامى، ھازىر «قىزىلئۆي» دەپ ئاتىلىدۇ

ئوز II [«ماي»] ① ئوزماق، ئاشماق؛ ② قۇتۇلماق

ئوزا [«ت ت د»] ئوزاقى، ئۆتكەنكى؛

[«ئەت»] ئالدى بىلەن، دەسلەپتە

ئوزار [«ماي»] ئوزماق، قۇتۇلماق

ئوزاقى △ [«موي»] ئۆتكەنكى، بۇرۇنقى

ئوزالاماق [«ئۇت»] قاچماق

ئوزغارماق [«ت ت د»] ئەسلىمەك

ئوزغۇچ [«ت ت د»] يالقۇن، ئوتقاش

ئوزغۇر قۇتۇلدۇرماق

ئوزغۇرداچى △ [«ماي»] قۇتۇلدۇرغۇچى

ئوزغۇرماق I [«ت ت د»] ئويغاتماق

ئوزغۇرماق II [«ئال»] قۇتۇلماق؛ «ئوزغۇر» غا قاراڭ

ئوزغۇقۇرتۇلغۇ [«ئال»] ئازاد بولغان، قۇتۇلغان

ئوزغۇلۇغ [«تۇر»] قۇتۇلغان

ئۇزقۇرماق [«ئال»، «تۇر»] قۇتۇلدۇرماق، «ئۇزغۇرماق»قا قاراڭ

ئۇزلۇق [«ت ت د»] ئويلۇق سۆڭەك (بىلەك سۆڭىكىنىڭ يوغان يېرى)

ئۇزماق [«ماي»] ئۇزماق، قۇتۇلماق؛ [«تۇر»] ئازاد بولماق

ئۇزمىش △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئۇزۇغ [«ت ت د»] ئويغاق، هوشيار، سەزگۈر

ئۇزۇق [«ت ت د»]: ئۇزۇق ئات — چاپقۇر ئات

ئۇزۇقلۇق [«ت ت د»] سەگەكلىك، ئىشتا هوشيارلىق

ئۇزۇنماق [«ت ت د»] ئويغانماق

ئۇسال [«ت ت د»] بىپەرۋا: ئۇسال كىشى — بىپەرۋا كىشى

ئۇسغۇرداچى △ «ئۇسقۇرداچى»غا قاراڭ

ئۇسقۇچ شاگىرت، قاسساپ شاگىرت

ئۇسقۇزداچى △ قۇتۇلدۇرغۇچى

ئۇسماق «ئۇزماق»قا قاراڭ

ئۇسۇشماق پەرىشان بولماق

ئۇسۇغ I [«ماي»] خىل، تۈر

ئۇسۇغ II [«ت ت د»، «تۇر»] ئەپ، ئۇسۇل، يول

ئۇسۇغلۇغ I [«ماي»، «تۇر»] ئۇخشاش، ... غا ئوخشاش، خۇددى ... دەك

ئۇسۇغلۇغ II [«تۇر»] يارىتىلغان، ۋۇجۇدقا كەلگەن

ئۇسۇغلۇق «ئۇسۇغلۇغ I» گە قاراڭ

ئۇسۇلماق پىچىلماق، كېسىلمەك

ئۇشادىكى △ [«ئال»] كىرەكلىك، لازىملىق، لازىم بولىدىغان

ئوشغانچۇلاماق [«ئوت»] ئالدانماق

ئوشۇ   ئۇشبۇ، بۇ

ئوشۇقلۇغ   [«ئال»] ئوخشاش

ئوشۇل   «ئوشۇ» غا قاراڭ

ئوغاتماق   [«تۇر»] ئويغاتماق

ئوغان   «ئۇغان» غا قاراڭ

ئوغر   «ئوغۇر» غا قاراڭ

ئوغرا   [«ت ت د»] ① يولغا چىقماق؛ كەچۈرمەك؛
② كۆتۈرەڭگۈ، جوشقۇن

ئوغراشماق   [«ت ت د»] قەستلەشمەك، پىيگە چۈشۈشمەك

ئوغراغ I   [«ت ت د»] نىيەت، مەقسەت؛ غايە؛ نىشان؛ غەيرەت

ئوغراغ II   [«ت ت د»] تۇرۇشلۇق جاي؛ دۆڭ

ئوغراغ III   [«ت ت د»] ئېقىن سۇ

ئوغراغ IV   [«ت ت د»] تەكلىپ

ئوغراغ V   [«ت ت د»] ئۇچرىماق، پەيدا بولماق

ئوغراغ VI   [«چاس»] ... دا، ... چاغدا

ئوغراق   [«ت ت د»] قەبىلە نامى

ئوغراقلات -   [«تۇن»] توختاتماق

ئوغرالماق   [«ت ت د»] نىيەت قىلماق، ئىنتىلمەك؛ كۆزلىمەك،
چاغلىماق

ئوغراماق I   [«ئال»] بىرلەشمەك، ئۇچراشماق، كۆرۈشمەك

ئوغراماق II   [«تۇر»] نىيەت قىلماق، ئارزۇ قىلماق

ئوغرامىش △   [«ماي»] ئارزۇ قىلماق

ئوغرايۇ   [«ماي»، **«تۇر»**] **بولۇپمۇ**

ئوغرۇغ I [«ت ت د»] سايىنىڭ تۆگكەن يېرى، ئاخىرى

ئوغرۇغ II [«ت ت د»] «ئوۋرۇغ» قا قاراڭ

ئوغرۇل - [«ت ت د»] يېرىلماق، ئۈزۈلمەك

ئوغرى △ [«تۇر»، «ت ت د»] ① ئوغرى؛ ② يوشۇرۇن

ئوغرىن △ ئوغرىدەك

ئوغرىنتا △ [«ماي»، «ئال»] ھەقىقەتتە، تۇغرىسىدا، ...
سەۋەبتىن؛ ... بولغانلىقتىن

ئوغساماق «ئوغشاماق» قا قاراڭ

ئوغشاماق «ئوقشاماق» قا قاراڭ

ئوغلا [<ئار. «ت ت د»] يىگىت

ئوغلاغۇ I [«ت ت د»] تۇقچىلىقتا ئۆسكەن ئادەم؛ ئوغلاغۇ
قاتۇن — دۆلەتمەن خوتۇن

ئوغلاغۇ II [«ماي»] نازۇك، يۇمران؛ ئىنچىكە، ئاجىز

ئوغلاغۇ III شەپقەتلىك

ئوغلاق [«ئۇت»] ئوغلاق

ئوغلان [«تۇر»] بالا، كىچىك ئوغۇل بالا؛ ئەزىمەت

ئوغلانغۇ بالىدەك، نازۇك (قىلىقى بالىدەك)

ئوغلى △ [«ت ت د»] قەشقەردە تېرىلىدىغان تاتلىق ئاق
سەۋزە

ئوغۇر I [«ت ت د»] قاشقا: ئوغۇر ئات — قاشقىسى بار ئات

ئوغۇر II [«ت ت د»] ① ئوكۇشلۇق، تەلىيى ئوڭدىن كەلگەن؛
② بىرەر ئىشتىكى ئىمكان ۋە پەيت: ئوغۇرلۇغ
ئىش — دەل ۋاقتىدا بولغان ئىش

ئوغۇر III [«ت ت د»] بەدەل: ئاتقا ئوغۇر ئالدىم — ئاتقا بەدەل ئالدىم

ئوغۇر IV [«ت ت د»] ئوڭۇشلۇق، خەيرلىك: يول ئوغۇر بولسۇن — ئاقيول بولسۇن؛ سەپەر ئوڭۇشلۇق بولسۇن

ئوغۇر V [«ماي»، «ت ت د»] ۋاقىت، پەيت، مەزگىل، چاغ؛ زامان: نە ئوغۇردا كەلدىڭ — قايسى ۋاقىتتا كەلدىڭ؟

ئوغۇر VI [«نبس»] سەۋەب؛ پۇرسەت

ئوغۇراماق [«تۇر»] ئارزۇ قىلماق، ئۈمىد قىلماق

ئوغۇرتا I [«ئال»] زامان، ۋاقىت، پەيت

ئوغۇرتا II قىتىم: بىر ئوغۇرتا — بىر قىتىم

ئوغۇردا [«ماي»] ۋاقىتتا، چاغدا

ئوغۇرشۇق [«ت ت د»] ئۇرچۇق

ئوغۇرقا [«تۇر»] ئەجدىھا سۆڭكىكى؛ ئومۇرتقا

ئوغۇرلاماق غەنىيمەت ئالماق؛ ئوغرىلىق قىلماق

ئوغۇرلۇغ [«ماي»] مەزگىللىك، [«ت د»]: دەل ۋاقتىدا

ئوغۇز I خاس ئىسىم

ئوغۇز II [«ت ت د»] تۈرك قەبىلىلىرىدىن بىرى

ئوغۇز III ① ئوغۇز سۈت؛ ② ئىغىز

ئوغۇس «ئوغۇش» قا قاراڭ

ئوغۇش [«ماي»] تۇغقان، قوۋم، [«ئال»] قەبىلە، نەسىل، ئۇرۇق، مىللەت

ئوغۇش — تۆز [«ماي»] قوۋم - نەسەب

ئوغۇشلانماق [«ت ت د»] ئۆي ـ ئوچاقلىق بولماق، ئۇرۇق ـ جەمەتلىك بولماق

ئوغۇشلۇغ [«ماي»، «ت ت د»] نەسەبلىك، جەمەتلىك: ئوغۇشلۇق ئەر ـــ جەمەتلىك ئادەم

ئوغۇشلۇق «ئوغۇشلۇغ» قا قاراڭ

ئوغۇق [«ت ت د»] ئۆتۈك ياكى مەسىنىڭ ئۈستىدىن كىيىلىدىغان تېرە پايپاق

ئوغۇل I [«تۇر»] ئوغۇل بالا

ئوغۇل II [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئوغۇل تىگىن [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئوغۇلچۇق [«ت ت د»] ئاياللىق بالىياتقۇسى

ئوغۇلقىيا △ بالىدەك

ئوغۇللۇغ [«ئۇت»] ئەۋلادلىق، بالىلىق

ئوغۇللۇق «ئوغۇللۇغ» قا قاراڭ

ئوغۇلمۇق [«ت ت د»] ئۈستىگە لىم قويۇش ئۈچۈن تىك تۇرغۇزۇلغان تۈۋرۈك

ئوغىل △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئوق I [«ئال»، «ت ت د»] ① ئوق؛ ② ئۈلۈش، ھەسسە: ئاكار بىر ئوق تەگدى ـــ ئۇنىڭغا (مىراستىن) بىر ئۈلۈش تەگدى

ئوق II [«ماي»، «ت ت د»] ① پېئىللاردا تەكىت ئۇلانمىسى: بارغىل ئوق ـــ بارغىن ـ ھە، بارغىن جۇمۇ؛ ② رەۋىشكە قوشۇلۇپ كېلىدىغان ئۇلانما: بايا ئوق كەلدىم ـــ بايىلا كەلدىم؛ ئەمدي ئوق ئايدىم ـــ ئەمدىلا ئېيتتىم

ئوقا [«ت ت د»] كىپىللىك، كاپالەت: مەن ئانى ئوقا ئالدىم — مەن ئۇنى كىپىللىككە ئالدىم
ئوقتا - [«ت ت د»] ئوق ئاتماق
ئوقتاتماق [«ت ت د»] ئوق ئاتقۇزماق
ئوقتاشماق [«ت ت د»] ئوق ئېتىشماق
ئوقتام [«ت ت د»]: بىر ئوقتام يىر — بىر ئوق يېتىم يەر
ئوفراش [«ت ت د»] كىشنەش (ئاتنىڭ كىشنىشى)
ئوقساماق «ئوقشاماق» قا قاراڭ
ئوقسۇزتەڭگىسىز [«ماي»] يېتەلمەيدىغان، ئېرىشەلمەيدىغان
ئوقشاتى △ ئوخشاش
ئوقشاتىغسىز△ [«تۇر»] ئوخشاشمايدىغان
ئوقشاغۇ شەكلى، ئۆرنىكى، مىسالى
ئوقشاماق [«قۇج»] ئوخشىماق
ئوقلۇق [«ت ت د»] ئوقلۇق، ساداق، ئوقدان
ئوقلىدىس [«ق ب»] قەدىمكى يۇنان ھۆكۈمالىرىدىن بىرى
ئوقۇچ [«ئال»] چاقىرىش؛ تەكلىپ
ئوقۇرماق «ئۇزغۇرماق» قا قاراڭ
ئوقۇز «بوغۇز» غا قاراڭ
ئوقۇس «ئوغۇس» قا قاراڭ
ئوقۇسلۇغ «ئوغۇشلۇغ» قا قاراڭ
ئوقۇنچسۇزدىن△ [«ئال»] تەكلىپسىز، چاقىرىلمىغان
ئوقى - △ [«ماي»] ۋارقىرىماق؛ «ئوقىماق II» گە قاراڭ
ئوقىپ △ [«ماي»] چاقىرىپ
ئوقىتساماق [«ت ت د»] ئېسىگە سالماق

ئوقتغان △ [«ت ت د»] ئوقۇتۇۋېرىدىغان

ئوقتماق △ [«ئال»] يادلاتماق

ئوقشاماق △ بىر - بىرىنى چاقىرماق، بىر - بىرىنى تەكلىپ قىلماق

ئوقشتىلار △ [«ت ت د»] چاقىرىشتى: بىر ئىككىندى بىرلە ئوقشتىلار — (ئۇلار) بىر - بىرىنى چاقىرىشتى

ئوقسماق I △ [«ئال»، «تۈر»] ئوقۇماق

ئوقسماق II △ [«قۇج»] چاقىرماق، دەۋەت قىلماق، تەكلىپ قىلماق

ئوقنماق △ [«ت ت د»] ئوقۇلماق: بىتىك ئوقىندى — كىتاب ئوقۇلدى

ئوك I [«ت ت د»] ئوك، ئوگاي: ئوك ئىش — ئوگاي ئىش

ئوك II [«قۇج»] ئوك تەرەپ، كۈنپېتىش تەرەپ

ئوك III ھۆكۈمدار، ھاكىم

ئوك IV [«ئىر»] قورۇماق؛ قورۇلماق

ئوگا I ئىشنى ئوقۇشلۇق قىلىدىغان

ئوگا مەتىن، ئەسل

ئوگار - ياخشىلىماق، ئوگلىماق؛ ياخشى بولماق، ئوگشالماق

ئوگارماق [«ئال»] ئوگشىماق؛ ياخشىلاشتۇرماق، «ئوگار» غا قاراڭ

ئوگارۇ [«ئال»] ئوك تەرەپكە، ئوگغا

ئوگالتماق ئوگلىماق، ئوگشىماق، تۈزىمەك

ئوگالى △ ئوچۇق، ئاشكارا

ئوگامۇق [«ت ت د»] ئوگلۇق: ئوگامۇق ئەر — ئوگلۇق ئادەم

ئوڭاي I قولايلىق، ئاسان

ئوڭاي II [«ق ب»] مۇلايىم، سىلىق، يۇمشاق

ئوڭاي III [«ق ب»] مۇشتەرى (يۇپىتېر) يۇلتۇزى

ئوڭتىن يىڭاق△[«ماي»] ئوڭ تەرەپ

ئوڭجىن △ [«تۇر»] شەيتان

ئوڭدۇن [«تۇر»] ئوڭدىن

ئوڭدىن △ «ئوڭدۇن» غا قاراڭ

ئوڭرا [«ت ت د»] ئوڭدا: ئوڭرا ياتتى — ئوڭدا ياتتى

ئوڭلىشۇم [«ق ش»] ئىنجىل

ئوڭۇقماق [«ت ت د»] ئۈڭمەك: ئەر يۈزى ئوڭۇقتى — ئادەمنىڭ يۈزى ئۈڭدى؛ بارچىن ئوڭۇقتى — تاۋار ئۈڭدى

ئوڭۇلماق [«ت ت د»] ئوڭلانماق، ساقايماق؛ ياخشىلانماق

ئول [«ت ت د»، «ت ھ»] ① ئۇ، بۇ، شۇ، ئاۋۇ: ئول ئانداغ ئايدى — ئۇ شۇنداق دېدى؛ ئول ئەر — ئۇ (ئاۋۇ) ئادەم؛ ② ئىسىم ۋە پېئىللارغا قوشۇلىدىغان تەكىت ئۇلانمىسى: ئول مەنىڭ ئوغلۇم ئول — ئۇ مېنىڭ ئوغلۇمدۇر؛ ئولار ئەۋگە بارمىش ئول — ئۇلار ئۆيگە بارغاندۇر

ئولتىرىق △ [«ئۇت»] تۇۋرۇك، تاش تۇۋرۇك

ئولخۇتماق [«ت ت د»] ئولتۇرغۇزماق

ئولغۇتماق [«ت ت د»] «ئولخۇتماق» قا قاراڭ

ئولغۇرت — [«ش ت»] ئولتۇرغۇزماق

ئولغۇرتماق «ئولغۇرت» قا قاراڭ

ئۇلغۇرماق [«قۇج»] توختىماق، تۇرماق

ئۇلما [«ماي»، «ت ت د»] كوزا، ساپال ئىدىش

ئۇل ئوغۇردا [«ماي»] شۇ چاغدا

ئۇل ئۇق [«ماي»] دەل شۇ (پەيت، چاغ)

ئۇلۇر [«ئال»] غول، گەۋدە؛ يىلتىز

ئۇلۇرتاچى △ ئولتۇرغان

ئۇلۇرسۇق [«قۇج»] ئولتۇرۇش

ئۇلۇرماق [«ئال»، «ت ھ»] ئولتۇرماق

ئۇلۇق [«ت ت د»] ① ئۇلاق (ئات - ئۇلاغ سۇغىرىش ئۈچۈن كۆتەكتىن ئويۇپ ياسىلىدۇ)؛ ② قولۋاق، قېيىق

ئۇلىچ △ [<قار. «ت ت د»] ئوغۇل باللارنى ئەركىلىتىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان سۆز

ئومار [«ئوت»] خاس ئىسىم

ئونا «ئۇنا» غا قاراڭ

ئونار [«تۇر»] ئوڭلىماق

ئونماق [«قۇج»] ئوڭلىماق، تۈزىمەك، داۋالىماق، ساقايتماق، شىپالىق تىلىمەك

ئون ئوتاغ [«ق ب»] ئون چېدىر (ئۆيلۈك) باشلىقلىقى

ئونۇ [«ت ت د»] ئاۋۇ

ئونۇنچ [«ت ت د»، «قۇج»] ئونىنچى

ئونىنچ △ «ئونۇنچ» قا قاراڭ

ئوئوت ئوت، ئاتەش

ئوئوتۇن [«تۇر»] غالجىرانە، تەلۋىلەرچە

ئۇۋرۇغ [«ت ت د»] ① سۆڭەك ئۆگىسى؛ ② ئومۇرتقا سۆڭىكىنىڭ بويۇنغا تاقاشقان يېرى

ئۇۋۇت «ئۇۋۇت» قا قاراڭ

ئۇۋۇتسىز [«قوج»] «ئۇۋۇتسىز» غا قاراڭ

ئۇۋۇتلۇغ [«ئۇت»] هايا، هايالىق، ئەخلاقلىق، ئۇياتلىق، «ئۇۋۇتلۇغ» قا قاراڭ

ئۇۋۇسىز «ئۇۋۇسىز» غا قاراڭ

ئوي I [«ش ت»] نەيچە، تۇرۇبا

ئوي II قومۇش

ئوي III ئويۇق، ئازگال، چوڭقۇر، ئويمان

ئويسىز كۆتكىسى [«ماي»] ئىگىمزمۇ ئەمەس، پەسمۇ ئەمەس

ئويغۇرماق [«ت ت د»] ئويغاتماق

ئويماق I ئويماق، تەشمەك، چوڭقۇر كولىماق

ئويماق II ئوينىماق

ئويناش [«ت ت د»] ئويناش، ئاشنا

ئويناغۇ [«ت ت د»] ئوينايدىغان

ئويناق [«ت ت د»] شوخ

ئويۇغ ئويۇن، مۇزىكا؛ ساز

ئويۇنچى چالماق، مۇزىكا چالغۇچى، ئۇسسۇلچى

ئۇ

ئۇ I — ئىمكانىيەتنى بىلدۈرگۈچى ياردەمچى پېئىل

ئۇ II — [«ت ت د»] ئۇخلاش، [«تۇر»] ئۇيقۇ

ئۇبانماق — [«ت ت د»] يوشۇرۇنماق، چەتنىمەك

ئۇبۇ — ئۇپا

ئۇپراق — [«ت ت د»] ئۇپرىغان

ئۇپۇ — [«ت ت د»] «ئۇبۇ» غا قاراڭ

ئۇتار — [«ت ت د»] خاس ئىسىم

ئۇتارا باتىراۋات [< سان. «تۇر»] يۇلتۇز ئىسمى

ئۇتانماق — [< ئوغ. «ت ت د»] ئۇيالماق

ئۇتپاتتى — [< سان. «تۇر»] مەنبە

ئۇتر ـ — [«موي»] ئۇتتۇر

ئۇترا — ئوتتۇرا

ئۇتراپالگۇنى — [< سان. «تۇر»] يۇلتۇز ئىسمى

ئۇتراشادى — [< سان. «تۇر»] يۇلتۇز ئىسمى

ئۇترۇ — [«ت ت د»] ئۇتتۇر، ئۇدۇل، [«قوچ»] قارشى؛ توپتوغرا

ئۇترۇنماق [«ئال»] ① تايانماق؛ سەۋر قىلماق؛ ② قارشى تۇرماق

ئۇترۇنۇق [«تۇر»] يۈزمۇيۈز، ئۇدۇلمۇئۇدۇل

ئۇترۇيۈر- ئۇدۇل ماڭماق، قارشى ماڭماق

ئۇتزۇخاماق [«تۇر»] مەغلۇپ بولماق، يېڭىلمەك

ئۇتسۇق - [«ت ت د»] مەغلۇپ بولۇش، يېڭىلىش

ئۇتسۇقماق [«ت ت د»] ئۇتقۇزماق، ئۇتتۇرماق، مەغلۇپ بولماق

ئۇتغۇراتى △ [«تۇر»] ئاساسلىق، نېگىزلىك، يىلتىزلىق؛ تامامەن، شۈبھىسىز

ئۇتغۇراغ «ئۇتغۇراق» قا قاراڭ

ئۇتغۇراق [«تۇر»] چوقۇم، تامامەن

ئۇتقۇراق [«ش ت»] «ئۇتغۇراق» قا قاراڭ

ئۇتلى △ [«ئال»، «ش ت»] ① نەتىجە؛ ② تەشەككۈر؛ ③ جاۋاب؛ ④ مۇكاپات، «ئۇدلى» غا قاراڭ

ئۇتلىسىز △ ① نەتىجىسىز؛ ② جاۋابسىز؛ ③ بىلىمسىز

ئۇتلىلىغ △ [«تۇر»] تەشەككۈر ئېيتىش زۆرۈر بولغان؛ قەرزدار

ئۇتمات [< سان] ① كامار؛ تۆشۈك؛ ② ساراڭلىق، غالجىرلىق

ئۇتماق I [«ئال»] ئۇتماق، يەڭمەك، قازانماق

ئۇتماق II ئارقىسىغا چۈشمەك، ئىزىغا چۈشمەك، پېيىگە چۈشمەك

ئۇتۇز - [«نېس»] باشلىماق؛ «ئۇتۇزماق» قا قاراڭ

ئۇتۇزماق [«تۇر»] يېڭىلمەك؛ يوقاتماق

ئۇتۇزماقسىز △ [«تۇر»] يېڭىلمىگەن؛ يوقاتمىغان

ئۇتۇش [«ت ت د»] خاس ئىسىم

ئۇتۇن [«ماي»] نومۇسسىز، ئەخمەق؛ [«ت ت د»] پەس، پەسكەش؛ [«تۇر»] غالجىرانە

ئۇتۇنچ [«ت ت د»] ئۇيات، ئۇياتلىق: ئۇتۇنچ ئىش — ئۇياتلىق ئىش، «ئۇۋۇت» قا قاراڭ

ئۇجاك [«ئال»، «تۇر»] ھەرپ، بوغۇم

ئۇچ I [«ت ت د»] ئۇچتۇرپان ناھىيىسىنىڭ قەدىمكى نامى

ئۇچ II [«ت ت د»] ① باش، نەرسىنىڭ ئۇچى؛ ② چېگرا: ئۇچ ئەل — چېگرىدىكى ئەل

ئۇچ III ئۇزاق

ئۇچ IV [«تۇن»] ۋاپاغا ۋاپا قىلىش، ياندۇرۇش

ئۇچا [«ت ت د»، «تۇر»] دۈمبە (ئۇچا)، ئارقا، قۇيرۇق

ئۇچان [< قىپ. «ت ت د»] ئىككى يەلكەنلىك كېمە

ئۇچايان قەدىمكى شەھەر نامى

ئۇچرۇغ ئۇچ، باش، چوققا

ئۇچرۇغلۇغ [«ئال»] يۈكسەكلىك؛ چوققا

ئۇچسۇز [«ئال»] ئۇچسىز، چەكسىز؛ بۇرجەكسىز

ئۇچغۇق [«ت ت د»] زۇكام

ئۇچقۇر [«ئۇت»] مۇتەخەسسىس، ئالىم، بىلىملىك كىشى

ئۇچ قىدىغ △ [«ش ت»] يىراق

ئۇچلۇغ ئۇچلۇق

ئۇچماق I [«ئال»] ئۇچۇش

ئۇچماق II [«ت ت د»] ئۇجماق، جەننەت

ئۇچۇرغان [«ت ت د»] ئۇچۇرۇۋېرىدىغان

ئۇچۇرۇ [«تۇر»] تەلەپ قىلماق، تەكلىپ قىلماق

ئۇچۇز I [«ت ت د»] پەس، ئەرزان، خار

ئۇچۇز II [«ئال»] ① ئاسان، ئوڭاي، قولاي؛ ② ئاز؛ ③ سەل قارىماق؛ كۆزگە ئىلماسلىق

ئۇچۇزلا – [«ش ت»] پەس كۆرۈش، «ئۇچۇزلاماق» قا قاراڭ

ئۇچۇزلاماق [«ت ت د»] كەمسىتمەك، خارلىماق؛ قىممىتى چۈشمەك؛ ئاسانلاشماق

ئۇچۇزلاتماق [«ت ت د»] ئەرزانلاتماق، ئەرزان كۆرمەك؛ كەمسىتمەك

ئۇچۇزلۇق [«ت ت د»] ① ئەرزانلىق؛ ② پەسلىك؛ خارلىق

ئۇچۇغما [«ش ت»، «قوج»] ئۇچار قۇش

ئۇچۇق پايپاق

ئۇچۇقماق [«ت ت د»] ئاخىرىغا يەتمەك، تۈگىمەك

ئۇخاق [«ت ت د»] ئۆرۈك قېقىنىڭ شىرنىسى

ئۇخماق [«قوج»] «ئۇقماق» قا قاراڭ

ئۇد I [<چىگ. «ت ت د»، «تۇر»، «ئۇت»] ئۇي، كالا، ئۆكۈز: ئۇد يىلى — ئۇي يىلى

ئۇد – II [«ماي»] ئەگەشمەك، قوشۇلماق

ئۇداچى △ [«ئال»] قابىلىيەتلىك؛ كۈچى يەتكەن

ئۇداراباتىراۋات «ئۇتاراباتىراۋات» قا قاراڭ

ئۇداغسىق △ ھۆرمەتلىك، نام – ئابرويلۇق، ھۆرمەتكە لايىق

ئۇدچى △ [«ماي»] پادىچى

ئۇدرۇ [«ئال»] ئۇدۇل تەرەپ، ئالدى؛ قارشى تەرەپى، «ئۇدۇرۇ» غا قاراڭ

ئۇدرۇنماق «ئۇتۇرۇن» غا قاراڭ

ئۇدغۇراتى △ [«قۇج»] پۈتۈنلەي، ھەممىسى، تولۇق

ئۇدغۇرماق [«تۇر»، «قۇج»] ① ئويغاتماق؛ ② يەڭمەك، غەلىبە قىلماق

ئۇدلۇغ [«تۇر»] يانپاش، سان

ئۇدلى △ [«ماي»] ① نەتىجە؛ ② شەپقەت، «ئۇتلى» غا قاراڭ

ئۇدماق [«ئال»، «ئۇت»] ئىزىغا چۈشمەك، ئارقىدىن ماڭماق

ئۇدمىش △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئۇدۇ I ئەگەشكۈچى؛ ئاخىرى

ئۇدۇ II ئۇيقۇسىرىماق، مۈگدىمەك

ئۇدۇر [«ت ت د»] ئىزدىمەك، تاللىماق

ئۇدۇرا [«ت تب»] ھەسسە، پاي، پارچە، بىر نەرسىنىڭ يېرىمى

ئۇدۇرۇ [«ئۇت»] ئۇدۇلى، ئالدى، «ئۇدرۇ» غا قاراڭ

ئۇدۇز [«تۇر»، «ت تب»، «ت ت د»] تەمرەتكە، قوتۇر (تېرە كېسەل)

ئۇدۇزماق [«ئۇت»] ئۇزارتماق، يولغا سالماق؛ ھەيدەشكە مەجبۇر قىلماق

ئۇدۇسماق «ئۇدۇزماق» قا قاراڭ

ئۇدۇش [«ئۇت»] ئارقىسىغا كىرمەك، ئىزىغا چۈشمەك

ئۇدۇغ I [«ئال»] ① تەبىئەت؛ ② تەۋەلىك

ئۇدۇغ II [«تۇر»] ھۆرمەت، ئىھتىرام

ئۇدۇغساق تەۋرەنمەك

ئۇدۇقلا [«ت ت د»] پاسسىپ، سەلبىي؛ سۇسلىشىپ قالماق

ئۇدۇقلۇق [«ت ت د»] ئادەمنىڭ بىرەر نەرسىدىن غاپىللىقى، بىخۇدلۇقى

ئۇدۇم [«ت ت د»] ئارقا، ئارقا تەرەپ

ئۇدۇمبار [<سان] ئەنجۈر (دەرەخى ۋە مېۋىسى)

ئۇدۇن - [«ماي»] ھۆرمەت قىلماق، ھۆرمەتلىمەك، چوقۇنماق

ئۇدۇندۇرماق [«تۇر»] ھۆرمەت قىلغۇزماق

ئۇدۇنماق I ھۆرمەتلىمەك، ئېھتىرام بىلدۈرمەك

ئۇدۇنماق II [«ئۇت»] ① تەسلىم بولماق؛ ② ئىزىغا چۈشمەك، كەينىگە كىرمەك

ئۇدۇۋان [«ئەت»] يامان كۆرۈش؛ دۈشمەن

ئۇدى - △ [«ماي»] ئۇخلىماق

ئۇدىز - △ [«ماي»] باشلىماق، يېتەكلىمەك

ئۇدىسىق △ [«تۇن»] ئۇيقۇ

ئۇدىشرۇ △ [«ماي»] ئارقا - ئارقىدىن؛ ئۇلىماق، تۇتاشماق

ئۇدىغۇ △ [«ت تب»] ئۇيقۇ؛ ئۇخلاش

ئۇدىق △ [«تۇر»] «ئۇدىغۇ» غا قاراڭ

ئۇدىقلاماق △ [«تۇر»] ئۇخلىماق

ئۇدىماق △ [«ئال»] ئۇخلىماق

ئۇدىن - △ [«ت ت د»] ئۆچۈرمەك

ئۇر - [«ماي»] تاقىماق، ياسىماق، ئويماق

ئۇرا [«ق ب»] رەتلەش

ئۇراغۇت [«ت ت د»] ئايال، خوتۇن؛ چىشى جىنسلىق

ئۇراغۇن [«ت ت د»، «ق ب»] ھىندىستاندىن كەلتۈرۈلىدىغان بىرخىل ئاچچىق (زەھەرلىك) دورا (ئۈسۈملۈك)

ئۇران [«ئو»] شوئار، كوماندا؛ بايراق، بەلگە

ئۇرباق [«ئۇت»] كىيىم

ئۇرپاتماق [«ت ت د»] ھۈرپەيتمەك، پاخپايتماق

ئۇرت [«ت ت د»] يىڭنە تۆشۈكى

ئۇرتۇ ئورتا، ئوتتۇرا

ئۇردۇن [«قوج»] تۆمۈر سەندەل؛ دۈشە

ئۇررا [<ئوغ. «ت ت د»] ئەزلەردە بولىدىغان چىقىق كېسىلى

ئۇرسۇقماق [«ئال»، «ت ت د»] ئۇرۇلماق، تاياق يېمەك، يېڭىلمەك

ئۇرشى △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئۇرغا [<ئوغ. «ت ت د»] ئېگىز دەرەخ

ئۇرق [<ئوغ. «ت ت د»] ئارغامچا

ئۇرلاشماق [«ت ت د»] تىوۋلاشماق، ۋارقىراشماق، جارقىراشماق

ئۇرلاماق ۋارقىرىماق

ئۇرلۇغ [ت ھ»] ئۇرۇق - تۇغقان، [«ئۇت»] جەمەت، قەبىلە، نەسىل

ئۇرماق I [«ت ت د»] ① ئۇرماق؛ ② قويماق: ئول قولىن ئۇردى — ئۇ قولىنى ئۇردى؛ ئەلكىندەكى نەڭنى يىردە ئۇردى — قولىدىكى نەرسىنى يەردە قويدى

ئۇرماق II [«قوچ»] ① تىكلىمەك؛ ② ئۆزگەرتمەك، رەتلىمەك

ئۇرمىزت △ [«تون»] يۇلتۇز نامى

ئۇرۇ I [«ت ھ»، «ت تسب»] ① ئۇرۇق؛ ② ئۇرۇق - تۇغقان

ئۇرۇ II [«چاس»] بىرخىل شەيتاننىڭ نامى

ئۇرۇپاداتۇ يەر نامى

ئۇرۇس قەبىلە نامى

ئۇرۇسلىم يېرۇسالىم (يەر نامى)

ئۇرۇشغۇ [«ئۇ»] جەڭ، ئۇرۇش

ئۇرۇغ I [«تۇر»] نەسىل، ئۇرۇق؛ نەۋرە

ئۇرۇغ II [«ت تسب»، «قوچ»] تۇخۇم؛ ئۇششاق دان

ئۇرۇغلۇق [«ت ت د»]: ئۇرۇغلۇغ ئالتۇن — ئاقچا قىلىپ قويۇلغان ئالتۇن

ئۇرۇق I [«ت ت د»] ① ئۇرۇق (بوغداي ئۇرۇقى)؛ ② ئۇرۇق - تۇغقان؛ ③ ئارغامچا، «ئۇرق» قا قاراڭ

ئۇرۇق II [«ئال»] كەندىر

ئۇرۇقلۇغ [«ت ت د»]: ئۇرۇقلۇغ قوۋۋا — ئارغامچىلىق سوغا

ئۇرۇقلۇق [ت ت د»]: ئۇرۇقلۇق يۇك — ئارغامچا ئېشىش ئۈچۈن تەييارلانغان يۇك

ئۇرۇگىنى [<سان. «تۇر»] يۇلتۇز نامى

ئۇرۇكۇ جەكچى، سوقۇشقۇچى

ئۇرۇكۇت «ئۇرۇكۇ» غا قاراڭ

ئۇرۇم يەر نامى

ئۇرۇمداي [«ت ت د»] زەھەرنى قايتۇرىدىغان تاش، پادزەھەر

ئۇرۇمكى بىرخىل شەيتاننىڭ نامى

ئۇرۇمۇكى [<سان] «ئۇرۇمكى» غا قاراڭ

ئۇرۇمسىزۇن [«ت ت د»] بوياق

ئۇرۇنت سوقۇشماق، تالاشماق

ئۇرۇنچ [«ت ت د»] پارا

ئۇرۇنچاق [«تۇر»، «قۇج»] گۆرۈگە قويۇلغان نەرسە، گۆرۈ، كاپالەت

ئۇرى I △ [«ت ت د»] ئۇر - ئۇر، چۇقان- سۈرەن،شاۋقۇن

ئۇرى II △ [«ماي»، «ئال»، «تۇر»، «ت ت د»] ئوغۇل بالا، ئەر جەمەت

ئۇرىسلۇم △ «ئۇرۇسلىم» غا قاراڭ

ئۇرىشلۇم △ «ئۇرىسلۇم» غا قاراڭ

ئۇرىلاماق △ [«ت ت د»] ① ۋارقىرىماق؛ ② كۆرەڭلىمەك

ئۇرىلان - △ [«ئىر»] ئوغۇل بالا تۇغماق

ئۇرى ئوغلىڭ△ ئوغۇل بالا

ئۇز I [«ت ت د»] ئۇستىكار، چېۋەر، ماھىر، قابىل، ئۇستا: ئۇز كىشى ــ قولى ئەپلىك، (ئىش - ھۈنەرگە چېۋەر) ماھىر ئادەم

ئۇز II [«تۇر»] يول، بوغۇز

ئۇزا [«ئۇت»] يەر نامى

ئۇزاتماق ① ئۇزاتماق؛ ② ھەمراھ بولماق

ئۇزاتى △ [«تۇر»] دائىم، داۋاملىق، ئۈزۈلمەي

ئۇزاتىقى △ دائىملىق

ئۇزاغۇت ماھىر، چېۋەر، قولى چاققان

ئۇزاق [«تۇر»] «ئۇجاك» قا قاراڭ

ئۇزاقلىق △ [«ت ت د»] ئىشتا سېرەلمىلىك، سۇسلۇق

ئۇزاقى △ [«قوج»] داۋاملىق، ئۈزۈلمەي

ئۇزاماق [«تۇر»] ئۇزنماق؛ ئۇزارماق

ئۇزانماق I [«ئال»] ئۇزارماق، سوزۇلماق؛ ئاستىلىماق

ئۇزانماق II چېۋەرلىك، ماھىرلىق

ئۇزلاشماق [«ت ت د»] ئۈزۈلمەي كەينى - كەينىدىن مېڭىشماق، سۇگداشماق

ئۇزلۇق [«ت ت د»] ئۇيلۇق يەر، ئېغىلدا كاللار ياتىدىغان يەر

ئۇزماق [«ت ت د»] نىمكار، شاگىرت

ئۇزماقلانماق [«ت ت د»] شاگىرتلىق بولماق

ئۇزۇ I [«ت ت د»] ① تۆپە، دۆك؛ ② ئۇدا، ئارقا

ئۇزۇ II [«ت ت د»] ئۇيقۇ

ئۇزۇتغان [«ت ت د»] ئۇزارتىۋېرىدىغان

ئۇزۇز [«ت ت د»] قوتۇر، قىچىشقاق

ئۇزۇزلۇغ [«ت ت د»] ئۇزۇزلۇغ كىشى — قىچىشقاق كېسەلگە گىرىپتار بولغان كىشى

ئۇزۇلاماق [«ت ت د»] ئەگەشمەك

ئۇزۇن [«ئال»] ئۇزۇن؛ دائىم، «ئۇسۇن» غا قاراڭ

ئۈزۈنماق [«ت ت د»] ئۆچمەك: يولا ئۈزۈندى — چىراغ ئۆچتى

ئۈزتغان △ [«ت ت د»] ئۈخلىتىۋېرىدىغان

ئۈزتما △ [«ت ت د»] ئۈيۈتما، قېتىق

ئۈزدتى △ «ئۈزاقى» غا قاراڭ

ئۈزىش △ سەنئەت

ئۈزىشماق △ [«ت ت د»] ① ئۈخلاشماق؛ ② ئۈيۈشماق: ئازاق ئۈزىشدى — ئاياغ ئۈيۈشتى؛ يوغۇرت ئۈزىشدى — قېتىق ئۈيىدى

ئۈزىق △ [«ت ت د»]: ئۈزىق ئەر — ئۈيقۇ باسقان ئادەم

ئۈزىك [«ت ھ»] خەت، يېزىق

ئۈزىك بىتىگ يېزىلما، كىتاب

ئۈزىك نوم مۇقەددەس كىتاب

ئۈژلاڭ [<ئوغ. «ت ت د»] ئايلىمەك، كېلەر

ئۈژىك «ئۈزىك» كە قاراڭ

ئۈس I ئەقىل

ئۈس II [<ئوغ. «ت ت د»] ① ياخشى بىلەن يامانىنى ئايرىش: ئۇل ئۈس بولدى — ئۇ ياخشى بىلەن ياما نى پەرق ئەتتى؛ ② تاپقۇش، مادا، قۇماي

ئۈسار كۆچى يەتسە، قابىلىيىتى يەتسە

ئۈساغ [«ت تب»] ئۈسساش، ئۈسسۇزلۇق

ئۈسال [«ئۇت»] غەمسىز، قايغۇسىز

ئۈساماغ «ئۈزاماق» قا قاراڭ

ئۈسان [«ئەت»] زېرىكىش، يىرگىنىچ

ئۇسانماق [«ئال»] ① ئۇسسىماق؛ ② «ئۇشانماق» قا قاراڭ

ئۇسايۇق [«ت ت د»] ئۇسايۇق ئەر — غاپىل ئادەم

ئۇسباد [«ت تب»] بىر خىل دورا ئۆسۈملۈكى

ئۇسداچى [«ئال»] قۇتۇلدۇرغۇچى

ئۇسرىق △ [«ت ت د»] ئۇيقۇسى كەلگەن، مۈگدىگەن ئادەم

ئۇسقادا [«ت تب»] بىرخىل دورا ئۆسۈملۈكى

ئۇسقۇن [«ت تب»] سۇكپىياز

ئۇسماق [«ت ت د»] ① ئۇسسىماق؛ ② گۇمان قىلماق: مەن ئەيلە ئۇسدۇم — مەن شۇنداق گۇمان قىلدىم

ئۇسناتماق [«ت ت د»] ئوخشاتماق

ئۇسۇ [«ئو»] دەريا سۈيى، ئېقىن

ئۇسۇز [«ت ت د»] ئۇيقۇسىز

ئۇسۇق [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئۇسۇقماق [«ت ت د»] ئۇسسىماق

ئۇسۇن I [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئۇسۇن II [«ئال»] ئۇزۇن، ئۇزاق

ئۇستغان △ [«ت ت د»] ئۇسسىتىۋېرىدىغان

ئۇسقى △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئۇش [«ت ت د»] ① خۇددى؛ ② بۈگۈن، ھازىر، ھازىرلا، ھېلىلا؛ ③ دەرەخ، شاخ ۋە مۈڭگۈزگە ئوخشاش نەرسىلەرنىڭ ئوتتۇرىسى (ئۆزىكى)؛ قۇش ۋە ئاتلارنىڭ تۇغۇرى (قۇيمۇچىقى)

ئۇشاق [«ت ت د»] كىچىك؛ سۇخەنچىلىك: ئۇششاق سۆز — غەيۋەت؛ ئۇشاق نەك — ...شاق نەرسە

ئۇشاقلاماق [«ت ت د»] بۇرمىلىماق

ئۇشاقلىق △ [«ت ت د»] گۆدەكلىك، باللىق

ئۇشاماق ئۇۋۇسماق، پارچىلىماق

ئۇشانماق [«ئال»] ئىشەنمەك، ئىتىقاد قىلماق

ئۇشىر △ [«ت تىب»] بىر خىل ئۆسۈملۈك

ئۇغ I [«ت ت د»] ئوق، ئۇۋۇق، كىگىز ئۆيىنىڭ ئۇۋۇقى، تىرەك ياغىچى

ئۇغ II [«ئر»] ئەۋلاد

ئۇغان [«ت ت د»] ھەر نەرسىگە كۈچى يېتىدىغان، ھەممىگە قادىر، قۇدرەتلىك؛ [«ئەت»] تەڭرى، ئاللاھ

ئۇغراق [«ت ت د»] خاس ئىسىم

ئۇغراماق [«تۇر»] ئارزۇلىماق، نىيەت قىلماق، پىلانلىماق

ئۇغلىتماق △ [«ت ت د»] ئاۋۇتماق، جىقلاتماق

ئۇغۇتلاماق ئىچىتماق

ئۇغۇر [«تۇر»] پۇرسەت، پەيت

ئۇغۇز ئوغۇز، ئوغۇز سۈتى؛ ئىغىز

ئۇغۇش [«تۇر»] «ئۇقۇش» قا قاراڭ

ئۇغىتلان △ [«ش ت»] چۈشەنمەك، بىلمەك

ئۇفشاق [«تۇر»، «قۇج»] ئۇۋاق، كىچىك

ئۇق - [«ماي»] ئۇقماق، بىلمەك

ئۇقتۇرماق [«تۇر»] ئېنىقلىماق، ئىزاھلىماق، چۈشەندۈرمەك

ئۇقرۇق [«ت ت د»] ئارغامچا، يىپ

ئۇقساماق [«ت ت د»] ئۇقۇقۇسى كەلمەك، بىلگۈسى كەلمەك

ئۇقغۇلۇق ئەقىللىق، ئۇقۇمۇشلۇق

ئۇقۇش I [«ئەت»] ئەقىل، پاراسەت؛ چۈشىنىش

ئۇقۇش II [«تۇر»] ① ئوخشىماق، ئوخشىشىپ كەتمەك، ئوخشاپ كەتمەك؛ ② قەبىلە، ئۇرۇق، نەسىل

ئۇقۇشتىلار △ [«ت ت د»] ئۇقۇشتى: ئۇلار بۇ ئىشنى ئۇقۇشتىلار — ئۇلار بۇ ئىشنى ئۇقۇشتى

ئۇقۇشلۇغ [«ت ت د»] ئوقلۇق ئادەم، غەرەز ئۇقىدىغان ئادەم

ئۇقۇنچسۇز تەدبىرسىز، چارىسىز

ئۇقۇنچسۇزىن △ئويلىماي

ئۇقۇنماق I چۈشەندۈرمەك

ئۇقۇنماق II ئېتىراپ قىلماق، قوبۇل قىلماق

ئۇقىتماق △ [«تۇر»] ئۆگەتمەك، بىلدۈرمەك

ئۇل [«ت ت د»] ھۇل؛ [«ئال»] ئاساس

ئۇلا I [«ت ت د»] بەلگە، چۆلدە يول كۆرسىتىدىغان بەلگە

ئۇلا II داۋاملاشتۇرماق، ئۇلىماق

ئۇلا III [«ئەت»] ئازابلىماق

ئۇلاتۇ [«ت ت د»] يىپەك قول ياغلىق

ئۇلاتى △ قاتارلىق، ۋە، تېخى، يەنە، ...دىن باشقا

ئۇلار [«قوج»، «ت تىب»] كەكلىكنىڭ بىر خىلى

ئۇلارلىغ △ [«ت ت د»]: ئۇلارلىغ تاغ — ئۇلارلىق تاغ

ئۇلاس I [«ت ت د»] قايمۇقتۇرماق، ئادەمنى قايمۇقتۇرماق

ئۇلاس II [«ت ت د»]: ئۇلاس كۆز — خۇمار كۆز

ئۇلاغ I [«ت ت د»] ① ئۇلاغ (پوچتاليونىنىڭ بېكەتلەردە يەڭگۈشلەپ مىنىدىغان ئېتى)؛ [«ئال»] يۈك ھايۋانلىرى؛ ② كىيىمگە سېلىنىغان ئۇلاق

ئۇلاغ II [«ئال»، «قۇج»] زەنجىر، چىپتىق

ئۇلاغۇ [«ت ت د»]: ئۇلاغۇ نەڭ — ئۇلاق بولىدىغان نەرسە، ئۇلاقلىق

ئۇلال ـ داۋاملاشماق، «ئۇلالماق»قا قاراڭ

ئۇلالماق [«تۇر»] ئۇلانماق، مۇناسىۋەتلىك بولماق

ئۇلام I [«ئۇت»] داۋاملىق، چەكسىز

ئۇلام II [«ئەت»] ياردەم قىلماق

ئۇلاماق [«قۇج»] باغلىماق، ئۇلىماق

ئۇلايۇ ئالدى بىلەن، ئۇلاپلا

ئۇلداڭ [«ت ب د»] ئۇلتاڭ

ئۇلدۇق [«ت ت د»]: ئۇلدۇق ئات — تاقىسىز ئات (باشقا تاقىسىز ھايۋانلارمۇ شۇنداق دېيىلىدۇ)

ئۇلسۇز [«ئال»] ئۇلىسىز، ئاساسسىز

ئۇلغات ـ [«ماي»] كۆچەيتمەك، ئۇلغايتماق، زورايتماق

ئۇلغاتماق [«ت ت د»] ئۇلغايماق، چوڭايماق

ئۇلغاد ـ «ئۇلغات ـ» قا قاراڭ

ئۇلغادماق [«قۇج»] ① «ئۇلغات ـ»قا قاراڭ؛ ② «ئۇلۇغادماق»قا قاراڭ

ئۇلناتماق [«ت ت د»] ئۇڭلاتماق

ئۇلۇس «ئۇلۇش»قا قاراڭ

ئۇلۇش [«ت ت د»، «ش ت»] يېزا، قىشلاق؛ شەھەر؛ [«تۇر»، «ئال»] مەملىكەت، دۆلەت

ئۇلۇشلۇغ دۆلەتكە دائىر، مەملىكەتكە دائىر

ئۇلۇغ چوڭ، كاتتا

ئۇلۇغ ئاتلىغ △ [«قۇج»] داڭلىق، نامدار

ئۇلۇغادماق [«تۇر»] ياشانماق، قېرىماق

ئۇلۇغ ئاش [«ئال»] زىياپەت، توي

ئۇلۇغ ئەرگەك [«تۇر»] باش بارماق

ئۇلۇغ باي [«ئال»] كاتتا باي

ئۇلۇغ پۇشۇش [«ئال»] بالا - قازا، ئاپەت؛ پالاكەتلىك

ئۇلۇغسىن - △ [«ئەت»] ئۇلۇغ بولماق

ئۇلۇغلۇق [«ت ت د»] ① ئۇلۇغلۇق، شەرەپ؛ ② ياشقا چوڭلۇق؛ ③ ئەمەل

ئۇلۇغ ئىلىگ [«قۇج»] چوڭ ھۆكۈمدار

ئۇلۇق [«ت ت د»]: ① ئۇلۇق تون — كونىرىغان تون؛ ② ئاتنىڭ ئۇچىسى

ئۇلۇلادماق چۇشەندۈرمەك، تەسۋىرلىمەك

ئۇلۇن [«ت ت د»] باشاقسىز ئوق

ئۇلۇنلۇغ [«ت ت د»]: ئۇلۇنلۇغ ئەر — باشاقسىز ئوقى بار ئادەم

ئۇلى - △ ھۆركىرەپ يىغلىماق

ئۇلىتغان △ [«ت ت د»] ھاۋشىتىۋېرىدىغان

ئۇلىچ △ [«ت ت د»] ئوغلۇم، ساقام، قوزام

ئۇلس △ دۆلەت، مىللەت، ئايماق

ئۇلشماق △ [«ت ت د»] ھۇۋلاشماق؛ [«ئال»] يىغلاشماق، ئىڭراشماق

ئۇلغ △ [«تۇر»] ھۇۋلاش، دەرد تۆكۈش

ئۇلغۇ △ [«ت ت د»] ھۇۋلايدىغان چاغ

ئۇلماق △ ھۇۋلىماق، دەرد تۆكمەك، يۇقىرى ئاۋاز بىلەن يىغلىماق

ئۇلنچغ I △ [«تۇر»] قورشالغان، چۆرىدىگەن

ئۇلنچغ II △ داۋاملىق

ئۇلنماق I △ قورشىماق، چۆرىدىمەك

ئۇلنماق II ئازابلانماق، ئېزىلمەك

ئۇلياق [«تۇر»] ئاساس، تاپان

ئۇليان [«ت ت د»] خۇش پۇراقلىق بىر خىل ئۆسۈملۈكنىڭ يالتىزى

ئۇما [< سان. «ت ت د»] ① ئانا؛ ② ئۆيگە كەلگەن مېھمان

ئۇماق [«ئال»] كۈچى يەتمەك، قابىلىيەتلىك بولماق

ئۇماي I [«ت ت د»] ئەش، يولداش، ھەمراھ (ئاياللارنىڭ تۇغۇتىدا بالىدىن كېيىن چۈشىدىغان نەرسە)

ئۇماي II [«ئۇت»] ئىلاھ نامى

ئۇمدۇ [«ت ت د»] ئۈمىتلىنىش، تىلەك، تەمە

ئۇمدۇچى △ [«ت ت د»] تىلەمچى

ئۇمدۇر - [«ت ت د»] ئۈمىدۋار بولماق، ئىشەنچ باغلىماق

ئۇمماق [«ت ت د»] ئۈمىد قىلماق، تەمە قىلماق: ئۇل مەندەن نەڭ ئۇمدى ــ ئۇ مەندىن بىر نەرسە تەمە قىلدى

ئۇمۇش [«تۇر»] ئۈمىد

ئۇمۇغ [«ئال»] ئۈمىد؛ تايانچۇق؛ يوشۇرۇنماق

ئۇمۇغسۇز [«تۇر»] تايانچىسىز

ئۇمۇغ ئىناغ △ [«ماي»] ياردەم، مەدەت، ئۈمىد، ئىشەنچ، مەدەتكار

ئۇمۇغ ئىناغ بول- △ [«چاس»] ياردەم قىلماق

ئۇمۇق [«ئال»] دوست، ھەمراھ

ئۇمۇلماق [«تۇر»] ئۈمىد قىلماق، ئارزۇ قىلماق

ئۇمۇن [«ت ت د»] ئۈمىد

ئۇمۇنچ [«ت ت د»، «تۇر»] ئۇمۇنۇش، ئۈمىد؛ ئۈمىد قىلماق، ئارزۇ قىلماق، تەلەپ قىلماق، تىلىمەك

ئۇمۇنچلىغ △ [«ت ت د»] ئىشەنچلىك

ئۇمۇنماق [«تۇر»] ئۈمىد قىلماق

ئۇمىچى △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئۇمىنچ △ [«ئەت»] ئۈمىد، ئارزۇ

ئۇن [«ئەت»] مۇمكىن

ئۇنا I [«ئال»] ھازىر، ھېلى، دەرھال، ئۇزۇن ئۆتمەي، كۆپ ئۆتمەي

ئۇنا II [«ئال»] ① ئۇنىڭغا؛ ② يەنە، بىلەن

ئۇنارچ [«ئەت»] مۇمكىن، مۇمكىنچە

ئۇناشدىلار △ [«ت ت د»] مۇۋەپپەق بولدى

ئۇناقىنىئا ھازىر، ئۇزۇن ئۆتمەي

ئۇناماق [«ئۇت»] رازى بولماق، مۇۋەپپەقىيەت قازانماق

ئۇنچ [«ماي»، «تۇن»] مۇمكىن، بولىدۇ

ئۇنسۇز [«ئال»] رۇخسەتسىز

ئۇنۇل [«ئەت»] توسۇش، قالدۇرۇش

ئۇنىتغان △ [«ت ت د»] ئۇنىتتۇپرىدىغان

ئۇنىتماق △ ئۇناتماق

ئۇۋ [«تور»] ئۇيقۇ

ئۇۋا I [«ت ت د»] چاقىرغۇچىغا جاۋاب تەرىقىسىدە ئېيتىلغان «خوش، لەۋەي» دېگەن مەنىلەردىكى سۆز

ئۇۋا II [«ت ت د»] بىرخىل غىزانىڭ ئېتى

ئۇۋشاق [«تور»] ئۇششاق، ئۇۋاق

ئۇۋماق [«ت ت د»] ئۇشاتماق: ئول ئەتمەك ئۇۋدى — ئۇ نان ئۇشاتتى

ئۇۋۇت [«ت ت د»، «ئال»] ئۇيات، هايا

ئۇۋۇتسۇز ئۇياتسىز، هاياسىز، تەربىيىسىز

ئۇۋۇتغارماق [«ت ت د»] ئۇيالدۇرماق

ئۇۋۇتلانماق ئۇيالماق

ئۇۋۇتلۇ ئەدەبلىك، تەربىيە كۆرگەن

ئۇۋۇتلۇغ [«ت ت د»] ئۇياتلىق، ئۇياتچان

ئۇۋۇت ئۇيان [«ماي»] ئار - نومۇس

ئۇۋۇسۇز «ئۇۋۇتسۇز»غا قاراڭ

ئۇئغۇر [«قوج»] ئۇيغۇر

ئۇي - I [«ماي»] ئۇيۇشماق، ئۇيۇشتۇرماق، تەشكىللىمەك

ئۇي - II [«ئو»] ئۇخلىماق؛ [«تـۇن»] ئورۇنلاشتـۇرمـاق، ئورۇنلاشتۇرۇش

ئۇي III ئويمان، چوڭقۇر

ئۇيا I [«ت ت د»] ئۇۋا، قۇش ئۇۋىسى، چاڭگا

ئۇيا II [«ئەت»] قېرىنداش، ئاكا - ئىنى، [«ت ت د»] تۇغقان

ئۇيات [«ئال»] هايا، ئەدەب

ئۇياتلىغ △ ئەدەبلىك، ئۇياتلىق، هايالىق

ئۇياتماق [«تۇر»] ئۇياتماق، خىجالەت بولماق

ئۇيادسىلىق △ [«ت ت د»] بەك ئۇيـاتـچـان: ئۇيـادسـىـلىـق ئەر — ناهايىتى ئۇياتچان ئادەم

ئۇيازماق [«ت ت د»] ئۇياتماق، ئۇيالماق

ئۇياقماق ① پىتىش ئالدىدىكى يـۇلـتـۇز؛ ② خىجـالـەت بولماق، ئىزا تارتماق

ئۇيتۇرماق [«ت ت د»] باستۇرماق، چىڭداتماق

ئۇيغۇر [«ئۇت»] «ئۇئىغۇر»غا قاراڭ

ئۇيماق [«ت ت د»] باسماق، چىڭدىماق

ئۇيۇر [«قۇن»] ئادىل، دۇرۇس

ئۇيۇق [<ئوغ. «ت ت د»] بەلگە، قارانچۇق، قارا؛ شەپە

ئۇيۇلماق كەچۈرمەك؛ ئىبسىدىن كەتمەك

ئۇيىرقان - هەسرەتلەنمەك، قايغۇرماق

ئۇيىرقانماق [«ئال»] ئاچىزلاشماق، زەئىپلەشمەك، ئازابلانماق

ئۆ

ئۆ [«ماي»] ئويلىماق

ئۆبكەلەنمەك «ئۆۋكەلەنمەك» كە قاراڭ

ئۆپەلمەك [«تۇر»] يانماق، كۆيمەك؛ پارىلدىماق

ئۆپكە I [«ش ت»] ئاچچىق، غەزەپ؛ [«تۇر»] غەزەپلەنمەك

ئۆپكە II [«ت ت د»] ئۆپكە؛ [«تۇر»] ئۆپكە ـ جىگەر

ئۆپكەچى [«تۇر»] غەزەپلەنگۈچى، خاپا بولغۇچى

ئۆپكۈك [«ت ت د»] ھۆپۈپ، «ئۆپۈپ» كە قاراڭ

ئۆپلەن [«ت ت د»] ھۆپلەن، ھۆپىگەن (چاشقان جىنسىغا كىرىدىغان كىچىك بىر جانىۋار)

ئۆپمەك [«ت ت د»] ① سۆيمەك؛ ② ئوتلىماق، ئىچمەك

ئۆپۈگسەمەك [«قوچ»] سۆيۈشنى ئارزۇ قىلغان

ئۆپۈپ [«تۇر»، «ت ت د»] ھۆپۈپ

ئۆپۈرمەك [«ت ت د»] ئوتلاتماق، ئىچۈرمەك

ئۆپۈش [«ت ت د»] ئۆپۈشۈش، سۆيۈشۈش

ئۆپۈشمەك [«ت ت د»] سۆيۈشمەك

ئۆپۈلمەك [«ت ت د»] ئىچىلمەك (ئوتلاش:) سۈت ئۆپۈلدى ــ سۈت ئىچىلدى

ئۆپۆم [«ت ت د»] يۇتۇم: بىر ئۆپۆم سۇ — بىر يۇتۇم شورپا

ئۆپۈنمەك [«قۇج»] ھۇجۇم قىلماق

ئۆپىشمەك سۆيۈشمەك

ئۆت I [«ت ت د»] ئۆت، ئۆت خالتىسى

ئۆت II نەسھەت

ئۆت III [«ت ت د»] تام ياكى ياغاچ تۆشۈكى، تۆشۈك

ئۆتەك ئىلتىماس، تەلەپ، ئۆتۈنچ؛ «ئۆتەگ» كە قاراڭ

ئۆتەكچى [«قۇج»] تەلەپ قىلغۇچى

ئۆتەگ [«تۇر»] بۇرچ، «ئۆتەك» كە قاراڭ

ئۆتەگچى «ئۆتەكچى» گە قاراڭ

ئۆتەگلەمەك [«ئال»] بىر ئىشنى قىلماق

ئۆتەلمەك [«ت ت د»] كۆچەلمەك

ئۆتەمەك I [«تۇر»] ئۆتنمەك

ئۆتەمەك II [«ئۇت»] مۇراجىئەت قىلماق

ئۆتەمەك III [«قۇج»] باشلانماق، چىقماق

ئۆتەمىش [«ت ت د»] خاس ئىسىم

ئۆتترۈ «ئۆترۈ» گە قاراڭ

ئۆتتۈرمەك [«ت ت د»] چالدۇرماق

ئۆترۈ [«ئال»] كېيىن، ئاندىن كېيىن؛ شۇ زاماندا

ئۆترۈك [<ئوغ. «ت ت د»] ھىيلىگەر، ئالدامچى، يالغانچى

ئۆترۈم [«ت ت د»] سۈرگە دورىسى

ئۆتسەمەك [«ت ت د»] ئۆتكۈسى كەلمەك

ئۆتكۈر - [«ماي»] پىششىق ئىگىلىمەك، ئۆزلەشتۈرمەك

ئۆتكۈرۈ «ئۆتگۈرۈ» گە قاراڭ

ئۆتكۈنچ [«ت ت د»] ھېكايە، ئۆتكەن ـ كەچكەن ئىشلار

ئۆتكۈنمەك [«ت ت د»] دورىماق، تەقلىد قىلماق

ئۆتكى [<چىگ. «ت ت د»] بەدەل، ھەق

ئۆتگۈزمەك [«تۇر»] چۈشەندۈرمەك، سىڭدۈرمەك

ئۆتگۈرۈ ئاخىردا، ... نەتىجىسىدە، ... بىلەن

ئۆتگۈرۈساتماق بىراۋنىڭ مېلىنى ئۆزى ئالغان بولۇپ يەنە باشقىسىغا ساتماق

ئۆتلە ـ [«ماي»] نەسىھەت قىلماق، بەزلىمەك

ئۆتلەمەك [«ئال»] «ئۆتلە» گە قاراڭ؛ ياخشىلىقنى سۆزلىمەك

ئۆتلۈك [«ت ت د»] نەسىھەت

ئۆتمەك I [«تۇر»] ئىشتىكلىك قىلماق

ئۆتمەك II [«قۇج»] نان، چاچقۇ

ئۆتمەك III كەسكىن، كەسكىن بولماق

ئۆتمەك IV تىلىمەك

ئۆتمىش قۇربانلىق

ئۆتنۈ [«ت ت د»] ئۆتنە

ئۆتۈرمەك I [«ت ت د»] ئەسلەتمەك، ئويلاتماق

ئۆتۈرمەك II [«ت ت د»] تەشمەك

ئۆتۈرمەك III [«ت ت د»] چالماق: ئول سىبۇزغۇ ئۆتۈردى — ئۇ نەي چالدى

ئۆتۈرمەك IV «ئۆدۈرمەك» كە قاراڭ

ئۆتۈرۈ «ئۆترۈ» گە قاراڭ

ئۆتۈك I ئۆتۈك

ئۆتۈك II [«ت د»] ① ھېكايە، چۆچەك؛ ئۆتۈنۈش؛ ② ئۆتۈگ ياكى ئۆتۈك (ئىچ ئۆتۈش ۋە قۇسۇش كېسىلى)

ئۆتۈكەن [«ت د»] يەر نامى

ئۆتۈكلۈگ [«ت د»]: ئۆتۈكلۈك كىشى — (خاقانىدىن) بىر ئۆتۈنچىسى بار كىشى

ئۆتۈگ [«ماي»، «ش ت»] تەلەپ، ئىلتىماس، تىلەك

ئۆتۈگەن [«قۇج»] «ئۆتۈكەن» گە قاراڭ

ئۆتۈگچى [«ئال»] تىلەمچى

ئۆتۈل [«ئۆدۈل»گە قاراڭ

ئۆتۈن ئۆتكەن

ئۆتۈنچ [<ئۆغ. «ت د»] ئۆتنە، قەرز

ئۆتۈنچ تەمۈر [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئۆتۈنمەك I [«ت د»، «تۇر»] ئۆتۈنمەك، ھال ئېيتماق، ئىلتىماس قىلماق

ئۆتۈنمەك II [«قۇج»] پۇشايمان قىلماق

ئۆتىن ئۆنە ئاچچىقلانماق

ئۆچ ئىنتىقام، ئەنت، ئۆچمەنلىك

ئۆچەش [«ت د»] ئۆچەكىشىش؛ بەسلىشىش، باغلىشىش

ئۆچەشچى [«تۇر»] ئىنتىقام ئالغۇچى، قىساسخور

ئۆچەشمەك [«ت د»، «قۇج»] ئۆچەشمەك، ئۆچەكەشمەك

ئۆچلۈگ [«تۇر»] ئۆچەكىشىدىغان

ئۆچمەك ئۆچمەك، تۈگىمەك

ئۆچۈت [«ت ت د»] ئىنتىقام، ئۆچ

ئۆچۈر ئۆچۈرۈش، ئۆچۈرمەك، ئاخىرلاشتۇرماق

ئۆچۈرمەك «ئۆچۈر» گە قاراڭ

ئۆچۈكمەك [«ت ت د»] ئۆچمەك

ئۆچۈلمەك [«تۇر»] پۈتمەك، تۈگىمەك

ئۆچۈمەك «ئۆچۈرمەك» كە قاراڭ

ئۆچۈن [«ق ب»] ئۆچلۈك

ئۆد I [«ت ت د»] زامان، ۋاقىت

ئۆد II «ئۆت» كە قاراڭ

ئۆدرۈل - [«ماي»] تاللىماق

ئۆدرۈلمەك [«ئال»] ئايرىلماق

ئۆدسۈز [«تۇر»] ۋاقىتسىز، زامانسىز

ئۆد قۇلۇ [«ماي»] ۋاقىت، چاغ، پەيت، مەزگىل؛ [«ئال»]
زامان، دەۋر

ئۆدكۈر - ئۆتكۈزمەك

ئۆدكۈرگۈ بىر خىل دورا

ئۆدكى [«ماي»] زامانە

ئۆدلە [«ش ت»] «ئۆتلە» گە قاراڭ

ئۆدلەك [«ت ت د»] دەۋر، دۇنيا، ئالەم

ئۆدلەمەك «ئۆتلەمەك» كە قاراڭ

ئۆدمەك [«ئۇ تىب»] ئۆتمەك، ئۆتۈپ كەتمەك

ئۆدۈر - I [«ت تىب»] ئىچ ئۆتمەك، ئىچ سۈرمەك

ئۆدۈر - II بىلمەك، ئۇقماق

ئۆدۈرمەك [«ئال»] ئايرىلماق

ئۆدۉش I [«تۇر»] نەم، نەملىك؛ ياش

ئۆدۉش II كېچە - كۉندۉز

ئۆدۉل [«ت تب»] يۆتەل

ئۆدۉن [«ئال»] زامان، ۋاقت

ئۆدىرەك [«ئال»] ئۆردەك

ئۆر I [«ت ت د»] تون ياكى كەمزۉلنىڭ قولتۇقى

ئۆر - II [«ت ت د»] ئۆرلىمەك

ئۆر - III [«كۆل»] خائىنلىق قىلماق، يۉز ئۆرۉمەك

ئۆرەن [«ت ت د»] هەر نەرسىنىڭ ئەسكىسى، يامىنى

ئۆرەنمىش ئۆگەنگەن، ئادەت بولغان

ئۆرت I [«تون»، «ت ت د»] ئوت، يانغىن، يالقۇن

ئۆرت II ئانار

ئۆرت - III قاپلىماق، قاپلاپ كەتمەك

ئۆرتەمەك [«قۇج»] ياقماق، تۇتاشتۇرماق

ئۆرتەن [«قۇج»] يالقۇن، ئاتەش

ئۆرتەنمەك [«نۇر»] يانماق، ئۆرتەنمەك، يالقۇنلىماق؛
[«ئۇت»] ئازابلانماق

ئۆرتكۉن [«ت ت د»] چەش

ئۆرتلۉك «ئۆرتلۉگ» كە قاراڭ

ئۆرتلۉگ [«تۇر»] ئاتەشلىك، يالقۇنلۇق؛ گۉرۉلدەپ يانغان

ئۆرتمەك [«تۇر»] ياپماق، ئەتمەك

ئۆرتمەن [«ت ت د»] ئۆگزە

ئۆرتۉرمەك [«قۇج»] سۉردۉرمەك؛ كۆپەيتمەك، يۉكسەلدۉرمەك

ئۆرتۉشمەك [«ت ت د»] يوشۇرۇشماق

ئۆرتۈك [«ت ت د»] يوپۇق؛ «ئۆرتۈگ» كە قاراڭ

ئۆرتۈگ [«ماي»] يوپۇق، يېپىنچا

ئۆرتۈگلىگ [«تۇر»] مەخپىي ساقلىماق

ئۆرتۈلمەك يېپىلماق، يوشۇرۇلماق

ئۆرتۈنتەگ بىر خىل دورا

ئۆرتۈنتەگسىز داۋاسىز، دورىسىز

ئۆرتۈنمەك [«تۇر»، «ت ت د»] يېپىنماق، يېپىلماق
يوشۇرۇنماق

ئۆرچۈك [<ئوغ. «ت ت د»] ئۆرۈلگەن چاچ
«ئۆرگۈچ» كە قاراڭ

ئۆردۈنمەك «ئۆرتۈنمەك» كە قاراڭ

ئۆرك I [«ت ت د»، «ق ب»] باشباغ، ئات ـ ئۇلاغنىڭ
باشبېغى؛ ئات چۇشكى، چۇلۋۇر

ئۆرك II [«ئەت»] باغلىنىش، تۇتىشىش

ئۆركۈ [«ت ت د»] ئۆركەچ (تۆگىنىڭ لوكىسى)

ئۆركۈچ [«ت ت د»] ① ئۆركەش: سۇۋ ئۆركۈچلەندى —
سۇ ئۆركەشلەندى؛ ② تۆمۈر ئوچاق (ئۇچئاياق)

ئۆركى [«تۇر»] ئۇلۇغ، يۈكسەك، ئالىي؛ ئېسىل

ئۆرگەن [<ئوغ. «ت ت د»] قېيىش

ئۆرگۈت ھەر دائىم، ھەر ۋاقىت

ئۆرگۈچ [«ت ت د»] ئورۇمە چاچ، خوتۇنلارنىڭ
ئورۇمە چېچى

ئۆرگۈن [«ماي»] تەخت، «ئۆرگىن» گە قاراڭ

ئۆرگى [«موي»] قورماق

ئۆرگىن [«تۈر»، «موي»] تەخت، ئوردا

ئۆرگەرمەك [«ت ت د»] ئۆگمەك، ئاقارماق

ئۆرلەتمەك زەخمىلەندۈرمەك؛ غەزەپلەندۈرمەك

ئۆرلەتمەك غەزەپلەنگەن، غەزىپى كەلگەن

ئۆرلەدمەك [«تۈر»] «ئۆرلەتمەك» كە قاراڭ

ئۆرلەمەك I غەزەپلەنمەك، خاپا بولماق؛ هۆركىرىمەك

ئۆرلەمەك II يۈكسەلمەك

ئۆرلەن - [«ت ت د»] ئۆرلىمەك

ئۆرمەك I [«ت ت د»] ① ئۆرۈمەك: ئول ساچ ئۆردى — ئۇ چاچ ئۆرۈدى؛ ② ئۆرلىمەك؛ چىقماق، يۈكسەلمەك: بۇلىت ئۆردى — بۇلۇت ئۆرلىدى

ئۆرمەك II [«ئۇت»] بىر خىل كىيىم

ئۆرمەن [«ت تب»] بىر خىل ئېرە كېسەللىكى

ئۆرۈ [«ئال»] يۇقىرى، تىك

ئۆرۈش [«تۈر»] چىقىش، يۈكسىلىش

ئۆرۈك [«ت ت د»] ئۆرۈمە: ئۆرۈك ساچ — ئۆرۈمە چاچ

ئۆرۈك ئۇزاتى △ داۋاملىق، ئۇزۇن مۇددەتلىك

ئۆرۈكى [«تۈر»] ئۇلۇغ، يۈكسەك، ئالىي، ئېسىل

ئۆرۈگ [«تۈر»] ئۇزۇن مۇددەت، مەڭگۈ، ئەبەدىي، «يۆرۈك» گە قاراڭ

ئۆرۈك I [«ت ت د»] ئۆرۈم (پالچىغا بېرىلىدىغان هەق)

ئۆرۈك II [«قوْج»] ئوچۇق رەڭلىك، ئاق

ئۆرۈمچۈك [«ت ت د»] ئۆمۈچۈك

ئۆرى [«تۈر»] يۈكسەكلىك؛ هەيۋەتلىك

ئۆرىت ـ [«ماي»] ① ياندۇرماق؛ يۇقىرى كۆتۈرمەك، تۇرغۇزماق؛ ② كەلتۈرمەك

ئۆرىتمەك [«تۇر»] ① كۆپەيتمەك؛ ② «ئۆرىت» كە قاراڭ

ئۆز [«ئال»، «تۇر»، «ت ت د»] ① ئۆز: ئۆزكىشى — يېقىنى؛ ② جىلغا؛ ئېرىق، ئېقىن سۇ؛ ③ يۈرەك، قورساقتا ئوخشاش ئىچكى ئەزالار: ئۆزۈم ئاغرىدى — قورسىقىم ئاغرىدى؛ ④ ئۆزەك، تومۇر؛ ⑤ روھ، جان؛ ۋۇجۇد

ئۆزە ئۈستىدە، يۇقىرىدا

ئۆزەك I [«ت ت د»] ئۆزەك، گۆرەن تومۇر

ئۆزەك II [«تۇر»] كىچىك ئېرىق

ئۆزەكى پەۋقۇلئاددە؛ ئۈستۈن

ئۆزەلەمەك [«ئال»] ئۈستىگە چىقماق، يۈكسەلمەك

ئۆزەلەنمەك [«تۇر»] «ئۆزەلەمەك» كە قاراڭ

ئۆزەلىك [«تۇر»] يۈكسەكلىك

ئۆزەلىكسىز [«تۇر»] يۈكسەكلىكى يۇقىرى بولمىغان

ئۆزەن [«ق گ»] ① ئىچكى؛ دەل ئوتتۇرىسى؛ ② دەسلەپكى

ئۆزرۈش [«ت ت د»] تاللىۋېلىش، تاللىۋېلىش ئىختىيارى

ئۆزرۈلمەك [«ت ت د»] ئاجرالماق؛ تاللانماق

ئۆزرۈم [«ت ت د»] ھەر نەرسىنىڭ تاللانغىنى، خىلى، ياخشىسى

ئۆزرۇندى [«ت ت د»] تاللانغان، خىللانغان: ئۆزرۇندى نەڭ — تاللانغان نەرسە

ئۆزقۇنۇق [«تۇر»] روھ

ئۆزگىش [«ت ت د»] «ئۆز كەنت» تە ياشايدىغان تۈرك ئايمىقى

ئۆزلە [<قىپ.«ت ت د»] «ئۆيلە» گە قاراڭ

ئۆزلەك [«ت ت د»] زامان

ئۆزلۈگ [«ئال»] جانلىق

ئۆزنەمەك [«ت ت د»] يانماق، قارشى چىقماق

ئۆزۇت روھ، جان

ئۆزۇرگەن [«ت ت د»] تاللايدىغان

ئۆزۇك [«ت ت د»] ① ساپ، ئاق كۆڭۈل ئاياللارغا بېرىلگەن لەقەم (نام)؛ ② ئازگال، چوڭقۇرلۇق، كۆل

ئۆزۇكىن [«ئال»] جىنىنى، ئۆزىنى

ئۆزۇم [«ئۇت»] ئۆزۇم، جېنىم

ئۆزى [«ت ت د»] ئۆزە (ئىككى تاغ ئارىسىدىكى كەڭ يول)

ئۆزىركەنمەك [«تۇر»] ئارزۇ قىلىنماق، ئۈمىد قىلىنماق

ئۆزياش [«ماي»] ئۆمۈر، ھايات

ئۆس «ئۆز» گە قاراڭ

ئۆ - ساقىن △ [«ماي»] ئويلىماق، سېغىنماق؛ ئەسلەپ

ئۆسەن ئىچى، بىر نەرسىنىڭ ئىچكى قىسمى، «ئۆزەن» گە قاراڭ

ئۆستدكىمەك [«ت ت د»] ئىستىكىنى بىلدۈرمەك

ئۆسمەك پۈدىمەك، كۆپتۈرمەك، قاپارتماق

ئۆسۈرمەك قاپارتماق، كۆپتۈرگۈزمەك

ئۆشەرگەن [«ت ت د»] كۆزى قاراڭغۇلىشىپلا تۇرىدىغان

ئۆشەرمەك [«ت ت د»] قاراڭغۇلاشماق

ئۆشۈن [«ت ت د»] ئۆشنە، دولا

ئۆك I [«ماي»] هامان، دەرهال

ئۆك II [«ت ت د»] ئەقىل، ئىدراك، ئاقىلانە

ئۆكەك [«قۇج»] ئەسلەش، خاتىرىلەش، «ئۆگەك» كە قاراڭ

ئۆكەن [«ئۇت»] «ئۆگەن» گە قاراڭ

ئۆكچۈك [«ئۇت»] يەر نامى

ئۆكرەم [«تۇر»] خەندەك

ئۆكرۈس تەمىر خاس ئىسىم

ئۆكرۈنچ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئۆكسۈ - [«ت ت د»] كېمەيمەك

ئۆكسۈز [«ق ب»] باشپاناهسىز

ئۆكلەشمەك [«تۇر»] ئۇرۇشماق

ئۆكلۈن [«ت ت د»] توپلانماق، يىغىلماق

ئۆكلى - [«ت ت د»] كۆپەيمەك؛ يوغانماق

ئۆكلىت - [«چاس»] ئاشۇرماق، كۆپەيتمەك؛ كېڭەيمەك

ئۆكلىتمەك [«ئال»] «ئۆكلىت» كە قاراڭ

ئۆكلىمەك [«تۇر»] قوشۇلماق، كۆپەيمەك، بۆيۈكلەنمەك

ئۆكمەك I [«ت ت د»] خوتۇنلار قۇلىقىغا تاقايدىغان ئالتۇن ياكى كۈمۈش ھالقا، زىرە

ئۆكمەك II «ئۆگمەك» كە قاراڭ

ئۆكۈس [«قۇج»] «ئۆكۈش II» گە قاراڭ

ئۆكۈش I [«ت ت د»] بىۋاش، توسۇن: ئۆكۈش يىلقى — توسۇن (كۆندۈرۈلمىگەن) يىلقا

ئۆكۈش II [«ئال»، «ت تسب»، «ق ب»] كۆپ، جىق، تولا، نۇرغۇن

ئۆكۈشتى [«تۇر»] كۆپەيدى، جۇغلاندى؛ قويۇلدى؛ «ئۆكۈس» كە قاراڭ

ئۆكۈش قارا [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئۆكۈك «ئۆگۈك» كە قاراڭ

ئۆكۈل [«تون»، «ت ت د»] ئاشماق، كېڭەيمەك؛ يىغىلماق، توپلاشماق؛ كۆپەيمەك

ئۆكۈمەك چۈشەنمەك، «ئۆگۈمەك» كە قاراڭ

ئۆكۈن - [«ماي»] ئۆكۈنمەك، پۇشايمان قىلماق

ئۆكۈنچ [«ت ت د»] ئۆكۈنچ، پۇشايمان، ھەسرەت؛ [«ئال»] ئۆكۈنمەك، پۇشايمان قىلماق

ئۆكۈنگۈ [«قۇج»] پۇشايمان

ئۆكىل [<قسپ. «ت ت د»] كۆپ، نۇرغۇن

ئۆگ I [«ت ت د»، «ق ب»] ئەقىل، ئەقىل - ئىدراك، پەم، زېھىن، [«ئال»] پاراسەت

ئۆگ II [«تۇر»] ئانا، ئاپا

ئۆگ III [«ت تسب»] بىرخىل گۈل تۈرى

ئۆگ - IV [«ماي»، «ق ب»] ① ماختىماق، مەدھىيىلىمەك، قوللىماق، ماختاش؛ ② چوڭ

ئۆگ - V [«ت تب»] ئەزمەك، يانجىماق

ئۆگە I [«ت ت د»، «ق ب»] تەجرىبىلىك، ئەقىللىق، دانا، دانىشمەن، پاراسەتلىك، كاداڭ

ئۆگە II [«ئۇت»] ① دوختۇر؛ ② نازىر؛ ③ ۋەكىل

ئۆگە III نام، شۆھرەت

ئۆگە چوڭ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئۆگەدەي [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئۆگەرەتىگ تەربىيە، ئۆگىتىش، تەلىم

ئۆگەك [«قوچ»] سۆيۈملۈك، يېقىن، ياخشى كۆرىدىغان

ئۆگەن [«ت ه»، «تۇر»] ئېرىق، دەريا

ئۆگتۈرت - [«كۈل»] ھۆرمەت قىلدۇرماق، مەدھىيىلەتتۈرمەك

ئۆگدۈ [«ئۇت»] ① تەقدىر؛ ② ماختىماق، مەدھىيىلىمەك

ئۆگدۈش [«ئۇت»] ياغاچ قوزۇق

ئۆگدى [«تۇر»] مەدھىيە؛ ماختاش، «ئۆگدۈ» گە قاراڭ

ئۆگدىر I قىممەت، باھا، نەرخ، ھەق

ئۆگدىر - II [«ماي»] مۇكاپاتلىماق، تەقدىرلىمەك

ئۆگدىسىز [«تۇر»] تەقدىرگە لايىق بولمىغان

ئۆگدىلىگ [تۇر]» مەدھىيىلەشكە لايىق، ماختاشقا تېگىشلىك

ئۆگدىنكى «ئۆگدۈنكى» گە قاراڭ

ئۆگرەتمەك [«ت ت د»] ئۆگەتمەك

ئۆگرەتىگ [«تۇر»، «ئال»] بىلىم؛ تەلىم؛ ئادەت

ئۆگرەتىنمەك [«تۇر»] تەلىم ئالماق، ئۆگەنمەك

ئۆگرەن- [«ت ت د»] ئۆگەنمەك

ئۆگرەنمەك [«ت ت د»] «ئۆگرەن» گە قاراڭ

ئۆگرەيۈك [«ت ت د»] ئادەت

ئۆگرۈك [«ت ت د»] بۆشۈك تەۋرىتىش

ئۆگرۈنچ I [«ماي»، «ئال»] خۇشاللىق، شادلىق

ئۆگرۈنچ II [«تۇر»، «ئۇت»] خاس ئىسىم

ئۆگرۈنچە [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئۆگرۈنچ سەۋىنچ [«ماي»] شاد-خۇراملىق

ئۆگرۈنچلۈگ [«ماي»] خۇشاللىنارلىق

ئۆگرۈنچۈ [«تۇر»] مەمنۇن، خۇشال، «ئۆگرۈنچ I» كە قاراڭ

ئۆگرۈنچۈلەمەك سەيلە قىلماق؛ ئاستا ماڭماق

ئۆگرۈنچۈلۈگ [«ئىك»] خۇشاللىق، شادلىق

ئۆگرۈنچۈلۈگىن خۇشاللىق بىلەن

ئۆگرۈئۆچۈلەنمەك [«تۇر»] سۆيۈنمەك، خۇش بولماق

ئۆگرىنچلىگ [«قۇج»] «ئۆگرۈنچلۈگ» كە قاراڭ

ئۆگسەمەك [«ت ت د»] ماختىنغۇسى كەلمەك

ئۆگسۈز I [«ئال»، «ت ت د»] يالغۇز، ئانىسىز، يېتىم، تەمتىرەپ قالغان ئادەم

ئۆگسۈز II [«تۇر»] ئەقىلسىز

ئۆگسۈك چۈشىنىكسىز؛ ئۆچۈپ قالغان

ئۆگسىرە- ھوشسىزلانماق، ھوشىدىن كەتمەك، بىھوش بولماق

ئۆگسىرەمەك [«ئال»] «ئۆگسىرە» گە قاراڭ

ئۆگكىدەك [«ق ب»] ماختىنغۇدەك

ئۆگلەس «ئۆگلەش» كە قاراڭ

ئۆگلەش - [«ماي»] مەسلىھەتلەشمەك

ئۆگلەن - [«ماي»] ھوشغا كەلمەك، ئويغانماق

ئۆگلەنتۈرمەك [«ئال»] ھوشغا كەلمەك، ئەقلىگە كەلمەك، «ئۆگلەن» گە قاراڭ

ئۆگلەندۈرمەك «ئۆگلەنتۈرمەك» كە قاراڭ

ئۆگلەنمەك [«ت ت د»] ھاردۇق چىقارماق، دەم ئالماق؛ ئۆزىگە كەلمەك، ئەقلىنى تاپماق؛ [«ئال»] ھوشغا كەلمەك، ئويغانماق

ئۆگلۈگ ئانىسى بار، ئانىلىق

ئۆگلى [«تۇر»] ياخشى نىيەتلىك، ئەقىللىق؛ چۈشەنچىلىك

ئۆگمەك I [«ت ت د»، «ق ب»] ماختىماق، مەدھىيىلىمەك

ئۆگمەك II چۈشەنمەك

ئۆگمەك III [«ت تب»] ① ئەزمەك، ئۇۋۇماق؛ ② ئىنچىكىلىمەك

ئۆگمىش ماختىغان، مەدھىيىلىگەن، داڭلىغان

ئۆگۈپ [«ق ب»] ماختاپ

ئۆگۈت [«ت ت د»] نەسىھەت

ئۆگۈتلەمەك [«ت ت د»] ئۆگۈت - نەسىھەت قىلماق

ئۆگۈتمەك [«تۇر»، «قوج»] ماختىماق

ئۆگۈچ سۆيۈملۈك ئانا؛ ئانىدەك

ئۆگۈد [«ت ت د»] «ئۆگۈت» كە قاراڭ

ئۆگۈر [«ت ت د»] پادا

ئۆگۈرتۈرسەۋىنتۈر شادلاندۇرماق، سۆيۈندۈرمەك

ئۆگۈردەي [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئۆگۈرمەك [«تۇر»] ئۆزىنى ماختىماق

ئۆگۈز [«ماي»، «ق ب»] دەريا، ئېقىن؛ [«ت ت د»] چوڭ ئېقىنلارنىڭ ئومۇمىي نامى

ئۆگۈشمەك [«ت ت د»] ماختاشماق

ئۆگۈك [«ئال»] ئومەقىم، قوزام، سۆيۈملۈك، جاندىن ئەزىز، ... دېگەن مەنىدىكى ئەركىلەتمە سۆز

ئۆگۈل - [«ت ت د»] پەخىرلەنمەك

ئۆگۈلۈگ چۈشىنىشلىك

ئۆگۈنچ [«تۇر»] خۇشاللىق، شادلىق، [«ت ت د»] ماختىنىش؛ مەدھىيە

ئۆگۈندى [«ت ت د»]: ئۆگۈندى كىشى — ماختالغان كىشى

ئۆگۈنمەك [«قوج»] «ئۆكۈن -» گە قاراڭ

ئۆگىتمەك [«تۇر»] ماختىماق، مەدھىيىلىمەك

ئۆگىر - [«ماي»، «ش ت»] خۇشال بولماق

ئۆگىرت [«ماي»] شادلاندۇرماق

ئۆگىرتۈرمەك خۇشاللاندۇرماق

ئۆگىردەچى [«ماي»] شادلىنىدىغان

ئۆگىرسەبىن [«ئر»] خۇشال بولماق، شادلانماق

ئۆگىرمەك [«قوج»] ئوينىماق، تاماشا قىلماق، خۇشال بولماق

ئۆگ - يۆكۈن [«ش ت»] جاكارلىماق

ئۆگ I [«تۇر»، «ت ت د»] ① ئۆگ، ئالدى، ئاۋۋال: ئول مەندەن ئۆكدۈن باردى — ئۇ مەندىن ئاۋۋال كەتتى؛ ② بىرەر نەرسىنىڭ رەڭگى: ياشىل ئۆكلۈگ تون — يېشىل رەڭلىك تون

ئۆگ II چۆل، سەھرا، باياۋان

ئۆڭ Ⅲ [<ئوغ. «ت ت د»] «ئۆڭدۈن» گە قاراڭ

ئۆڭە ـ [«ت تب»] ساقايماق، ئوڭشالماق

ئۆڭەتدۈرمەك [«تۈر»] ① ياخشى بولماق، ساقايماق؛ شىپالىق تىلىمەك؛ ② تېگىشمەك؛ ئۆزگەرمەك

ئۆڭەتمەك «ئۆڭەدمەك» كە قاراڭ

ئۆڭەدمەك I [«تۈر»] تېگىشمەك؛ ئۆزگەرمەك

ئۆڭەدمەك Ⅱ [«ئال»] ياخشى بولماق، ساقايماق

ئۆڭەيۈك [«ت ت د»]: ئۆڭەيۈك نەڭ ـــ خاس نەرسە

ئۆڭتۈن يىڭاق△ ئالدى تەرەپ، شەرق تەرەپ

ئۆڭتىن يىڭاق△ [«تۈن»] «ئۆڭتۈن يىڭاق» قا قاراڭ

ئۆڭدۈرتى [«تۈر»] ئالدىدىن، قارشى تەرەپتىن

ئۆڭدۈرى [«ئۇت»] شەرقتە، كۈنچىقىشتا

ئۆڭدۈن [«ت ت د»] ئالدىدا، بالدۇر؛ [«ئال»] ئالدىدىن؛

ئۆڭرە ① ئالدى (شەرق) تەرەپ؛ ② ئىلگىرى

ئۆڭرەكىسرە [«ماي»] ئىلگىرى ـ كېيىن

ئۆڭسۈز ① رەڭسىز؛ ② كۆل رەڭ

ئۆڭ قىرتىس△ «ئۆڭ قىرتىش» قا قاراڭ

ئۆڭ قىرتىش△ [«ماي»] ئۆڭ ـ چىراي

ئۆڭ كۈرتۈگ [«ماي»] باياۋان

ئۆڭكۈر [«ت ت د»] ئۆڭكۈر، غار

ئۆڭكۈك [«ت ت د»] پۆپۈك

ئۆڭكى [«ت تب»، «ت ت د»] باشقا، ئايرىم، پارچە، [«تۈر»] ھەر تۈرلۈك، ھەر خىل، باشقا ـ باشقا

ئۆڭمەك [«ت ت د»] چۈپۈر چاچ، ياسما چاچ

ئۆڭكلەنمەك [«ت ت د»] چاچ سالماق

ئۆڭكن [«ت ت د»] باشقىسىنى: بۇ ئاتتان ئۆڭكن كەلدۇر — بۇ ئاتتىن باشقىسىنى كەلتۈر

ئۆڭكى ئۆڭكى هەرخىل، ئوخشاشمايدىغان، باشقا - باشقا، غەيرىي

ئۆل [«ت ت د»] هۆل، نەم

ئۆلەز قاراڭغۇ، غۇۋا

ئۆلەڭ [«ئال»] سۇلۇق يەر، پاتقاقلىق يەر

ئۆلەڭلىك [«تۇر»] يايلاق، ئوتلاق

ئۆلدرۇم [«ت ت د»] ئۆلەرمەن، پالەچ

ئۆلدۇرمەك [«ت ت د»] ئۆلتۈرمەك

ئۆلدى - [«ت ت د»] سۆركىلىپ يىرتىلماق

ئۆلسەمەك [«ت ت د»] ئۆلگۈسى كەلمەك

ئۆلگۈلۈك جان تالاشماق، ئۆلۈش هالىتىدە تۇرماق

ئۆلمەك ئەمگەك [«ئال»] ئۆلۈم، جان تالاشماق

ئۆلمەكلىك [«ئال»] ① ئۆلمەكلىك؛ ② ئۆلۈملۈك

ئۆلۈت [«تۇر»، «ت ت د»] ① بىر - بىرىنى ئۆلتۈرۈش؛ ② كۈچتىن قالغان، مادارسىز: ئۆلۈت ئەر — كۈچتىن قالغان قېرى كىشى

ئۆلۈتچى [«ت ت د»] قاتىل، ئادەم ئۆلتۈرگەن كىشى، [«ئال»] قانخور

ئۆلۈتلەمەك [«ت ت د»] جان تىكمەك، ئۇرۇشۇپ بىر - بىرىنى ئۆلتۈردىغان دەرىجىگە يەتمەك

ئۆلۈتلۈك [«تۇر»] دۈشمانا، گوداك

ئۆلۈرتمەك [«ئال»] ئۆلتۈرتمەك، ئۆلتۈرگۈزمەك

ئۆلۈرگۈ [«ئال»] ئۆلتۈرگەن

ئۆلۈرگۈچى [«ئال»] ئۆلتۈرگۈچى، قاتىل

ئۆلۈرمەك [«ئال»] ئۆلتۈرمەك

ئۆلۈگ [«ت ت د»] ئۆلۈك، جەسەت

ئۆلۈگ بارغۇ [«ئو»] ئولجا ـ غەنىيمەت

ئۆلۈمچى ئۆلۈمگە مەھكۇم

ئۆلۈملۈگ [«تۈر»] ئۆلۈملۈك

ئۆلى [«ت ت د»] ھۆل، نەم

ئۆلىشمەك [«ت ت د»] ھۆللەشمەك، ھۆل بولماق

ئۆم [«ت ت د»] ئىشتان، تامبال، [«ئۆت»] ئىچ كىيىم

ئۆمەك [«تۈر»] خاتىرىلىمەك؛ چۈشەنمەك

ئۆمەن [«تۈر»] «ئۆرمەن» گە قاراڭ

ئۆمزۈك [«ت ت د»] ئېگەرنىڭ ئالدى ۋە ئارقا قاشلىرى

ئۆمگەكلەمەك ئۆمىلىمەك، سۆرۈلمەك

ئۆمگەن [«ئال»، «ت ت د»] ئۆمگەن، گۆرەن تومۇرى؛ بويۇن

ئۆمگۈك [«ت ت د»] ئۆمگەك، لوقىقا، جۇلە (بالىنىڭ بېشىدىكى قاتمىغان مېڭە قېپى)

ئۆنە [«چاس»] تىك تۇرماق

ئۆنەمەك يۈكسەلمەك

ئۆنتۈر ـ [«ئىك»] ئۆزارتماق، يولغا سالماق

ئۆنتۈرمەك «ئۆنتۈر ـ» گە قاراڭ

ئۆندۈرمەك [«ئۆت»] رىتىغا قويماق؛ نەرسە يىغماق؛ يۈكسەلمەك

ئۆنمەك [«ئال»] چىقماق، يۈكسەلمەك، ئۆنمەك

ئۆنمەن «ئۆرمەن» گە قاراڭ

ئۆنۈش [«ئال»] چىقىش، يۈكسىلىش، ئۈنۈش

ئۆنۈشلۈك [«ئال»] چىقىدىغان، ئۈنىدىغان

ئۆۋ [«ت ت د»] ئۆي

ئۆۋكە [«ماي»] ① ئۆپكە؛ ② ئاچچىق، غەزەپ، [«تۇر»] نەپرەت؛ رەنجىش

ئۆۋكە بىلىكلىك [«ماي»] نادانلىق

ئۆۋكەچى غەزەپلەندۈرگۈچى، غەزەپلەنگۈچى، رەنجىتكەن كىشى؛ رەنجىگۈچى، جىلىخور

ئۆۋكەچى ئەمەنچى ئاچچىقلىنىپ بولۇپ بەزلىگۈچى

ئۆۋكەسىز خاپىسىز

ئۆۋكەلەمەك [«ئال»] غەزەپلەندۈرمەك، رەنجىتمەك

ئۆۋكەلەنمەك خاپا بولماق

ئۆۋكەلىك [«ماي»] خاپىلىق، ئاچچىق

ئۆۋكىلەمەك [«تۇر»] خاپا بولماق، غەزەپلەنمەك

ئۆۋۈت [«ت ت د»] «ئۆتلۈك» كە قاراڭ

ئۆيەز [<ئوغ. «ت ت د»] بىرخىل پاشا

ئۆيلە [<ئوغ. «ت ت د»] چۈش ۋاقتى

ئۆيۈر [«تۇر»] تېرىق، دان

ئۆيۈركەن [«ت تب»] بىرخىل دورا

ئۈ

ئۈپ [<چىگ. «ت ت د»] «ئاپ» قا قاراڭ

ئۈپلەتمەك [«ت ت د»] تالاتماق، بۇلتۇۋەتمەك

ئۈپلەلمەك [«ت ت د»] تالانماق، بۇلانماق

ئۈپلەمەك [«ت ت د»] بۇلاڭ ـ تالاڭ قلماق، تالسماق

ئۈپلەنمەك [«ت ت د»] تالانماق، ييغغا ئۇچرىماق

ئۈت [«تۇر»] ① تۆشۈك، كامار؛ ② زامان، ۋاقت؛ ③ نەسىھەت

ئۈتلەمەك [«تۇر»] ئۆگەتمەك، دەرس بەرمەك، تەلىم بەرمەك

ئۈتمەك [«ت ت د»] ئۈتلىمەك: ئول باشغ ئۈتتى — ئۇ باشنى ئۈتلىدى

ئۈتۈك [«ت ت د»] دەزمال

ئۈتۈگ «ئۈتۈك» كە قاراڭ

ئۈتۈلەمەك دەزماللماق

ئۈتۈلمەك [«ت ت د»] ئۈتلەنمەك

ئۈتۈنچ [<ئوغ. «ت ت د»] ئۇيات، نومۇس

ئۈجەك «ئوجاق» قا قاراڭ

ئۈجىك «ئوجاق» قا قاراڭ

ئۆچەگۈ [«ئال»، «ئۆت»] ئۆچەيلەن بىرلىكتە

ئۆچكىل [«ئىك»] كۆپ بۇلۇڭلۇق

ئۆچكۈل [«ت ت د»] ئۆچ بۇرجەك، ئۆچ بۆلۈك

ئۆچگىل [«ت ت د»] ئۆچ قىرلىق نەرسە

ئۆچلۈچ [«ت ت د»] توشقان تۆزىقى

ئۆچ ئوتۇز [«ماي»] يىگىرمە ئۆچ (سان)

ئۆچۈرمەك [«ئۆت»] ئۆچۈرمەك

ئۆچۈگۈ [«ئال»] «ئۆچەگۈ» گە قاراڭ

ئۆچۈنچ [«ت ت د»] ئۆچىنچى (دەرىجە سان)

ئۆچ يىگىرمى [«ماي»] ئون ئۆچ

ئۆدلەنمەك [«ش ت»] خۇشال بولماق

ئۆدۈن [«ت ت د»] خوتەننىڭ قەدىمكى نامى

ئۆرەڭ [«ت ت د»] رۇم ئېلىنىڭ شىمالىي چېگرىسىغا
يېقىن بىر جاينىڭ نامى

ئۆرپەرمەك [«ت ت د»] ھۆرپەيمەك

ئۆرپەشمەك [«ت ت د»] ھۆرپىيىشمەك

ئۆرپەك [«ت ت د»] ھۆرپەك، ھۆرپەيگەن

ئۆركۈلمەك [«ت ت د»] ئۆركۈمەك، ھۆركۈمەك، ئۆركۈپ كەتمەك

ئۆركۈن [«ت ت د»] ئۆركۈش

ئۆركىچ [«ماي»] ئۇزۇن ۋاقىت

ئۆرگۈرمەك [«ت ت د»] ئۆلگۈرمەك: ئول ئاشقا ئۆرگۈردى —
ئۇ ئاشقا ئۆلگۈردى

ئۆرگەك [«ت ت د»] چالا پىشقان ھاك

ئۆرلۈگ [«ماي»] دائىم، ھامان

ئۆرمەك [«ت ت د»] پۈۋلىمەك: ئۇل ئوت ئۆردى — ئۇ ئوتنى پۈۋلىدى

ئۆرۈشمەك [«ت ت د»] پۈۋلەشمەك: ئوت ئۆرۈشمەك — ئوت پۈۋلەشمەك

ئۆرۈك [«ت ت د»] بىر يەردە مەلۇم مۇددەت تۇرۇپ قېلىش

ئۆرۈك ئامۇل [«ماي»] تىنچ، خاتىرجەم

ئۆرۈك ئۇساتى △[«ماي»] دائىم، ئۇزۇن مۇددەت

ئۆرۈڭ [<ئوغ. «ت ت د»] ① ئاق؛ ② ئاق داغ

ئۆرۈك قۇش [«ت ت د»] ئاق لاچىن

ئۆرۈلمەك [«ت ت د»] كۆپمەك، كۆبجۈمەك

ئۆز I [«ت ت د»] ياغ: ئۆزلۈگ مۈن — ياغلىق شورپا

ئۆز II [«ت ت د»] گاس، پاڭ: ئۆز كىشى — گاس ئادەم

ئۆز III [«تۇر»] نەپرەت، غەزەپ

ئۆزە I [«ئال»] ئۈستى، ئۈستىدە، يۇقىرىدا، «ئۆزە» گەقاراڭ

ئۆزە II بىلەن

ئۆزەسىندە [«ئال»] ئالدىدا، ئۈستىدە

ئۆزەكى [«ماي»] ئۈستىدىكى، تۆپىسىدىكى؛ [«ئال»] يۇقىرىدىكى

ئۆزەلكسىز ئەڭ يۈكسەك، ئەڭ ئۈستۈن

ئۆزەلمەك [«ت ت د»] ئۈزۈلمەك، ھالسىن كەتمەك

ئۆزەلىكسىز [«ئال»] ئۈزۈلمەي، داۋاملىق، ئۆزلۈكسىز

ئۆزەنگۈ ئۆزەڭگە

ئۆزبۆز [«مان»] يىقىلىش، گۇمران بولۇش

ئۆزتۆن «ئۆستۆن» گە قاراڭ

ئۆزرەتمەك [«ت ت د»] ئاۋۇتماق، كۆپەيتمەك

ئۆزرەگ [«ت ت د»] كۆپەيگەن، ئاۋۇغان: ئۆزرەگ نەڭ — كۆپەيگەن نەرسە

ئۆزرەمەك [«ت ت د»] ئاۋۇماق، كۆپەيمەك

ئۆز كەلمەك [«تۇر»] ئېزىلمەك، يانجىلماق؛ ئۆزۈلمەك

ئۆزكۆندە [«تۇر»] «ئۆسكۆندە» گە قاراڭ

ئۆزلەمەك ئۆرلىمەك، ئەسلىگە كەلمەك

ئۆزلەنتۆرمەك [«ئال»] ئۆرلەتتۈرمەك، ئەسلىگە كەلتۈرمەك

ئۆزلەنمەك [«ت ت د»] كۆيلىمەك: يىلقى ئۆزلەندى — يىلقا كۆيلىدى

ئۆزلۆنچۆ [«ماي»] ئارقىسى، كەينى

ئۆزلۆنچۆ سۆز ئۆزلۆكسىز

ئۆزلۆنچۆگ [«تۇر»] پەۋقۇلئاددە، ئالاھىدە؛ ئۆستۆن

ئۆزلۆنچۆلۆگ [«تۇر»] ئاخىرلاشقان

ئۆزلۆنمەك [«ت ت د»] ئۆزۈلمەك، ئاخىرلاشماق، پۈتمەك

ئۆزمەك ئۆزمەك، يانجىمەك، يوقاتماق، [«ئال»] تەشمەك، پارچىلىماق، بۇزماق

ئۆز مەلە [«ماي»] ئۆزمەك، يۇلماق

ئۆزمەلەمەك [«تۇر»] يىلتىزىدىن چىقارماق

ئۆزمەمەك قارشى تۇرماق

ئۆزۆت [«تۇر»] روھ، جان (ۋازكەچكىلى بولمايدىغان نەرسە)

ئۆزۆتلەمەك [«ت ت د»] بېخىل كۆرمەك

ئۆزۆتلۆك [«ت ت د»] بېخىللىق، پىخسىقلىق

ئۆروتلۈگ [«ماي»] روھ، جان، [«قۇج»] روھلۇق، جانلىق

ئۆزۈكلۈك [«ت ت د»] ئۆزۈلگەن

ئۆزۈكسۈز [«تۇر»] ئۆزۈكسىز، ئارىلىقسىز؛ داۋاملىق

ئۆزۈلگەن [«ت ت د»] ئۆزۈلۈپلا تۇرىدىغان

ئۆزۈم [«ت نب»] «ئۈسۈم» گە قاراڭ

ئۆزمك [«ت ت د»] كۆيۈك (ئىشىق - مۇھەببەتنىڭ قوزغىلىشى)

ئۆژۈك [«ت ت د»] بوغۇم، ھىجا

ئۆسپۆرى [«ت ت د»] قوقاستا پىشۇرۇۋېلىنغاندىن كېيىن، توغراپ ياغقا سېلىنىپ، ئۈستىگە شېكەر سېپىپ يېيىلىدىغان يېمەكلىك

ئۆست [«ئۇت»] ئۈستى

ئۆستەل - [«ماي»] كۆپەيمەك، ئاۋۇماق

ئۆستەلسۈن [«ماي»] كۆپەيسۇن

ئۆستەلمەك [«ت ت د»] قوشۇلماق، كۆپەيمەك، [«قۇج»] جىقلاشتۇرماق؛ ئاشۇرۇلماق

ئۆستەم [«ت ت د»] ئېگەر ۋە كەمەرگە ئوخشاش نەرسىلەرنى بېزەش ئۈچۈن ئۇلارغا بېكىتىلىدىغان ئالتۇن، كۈمۈش قاتارلىق زىننەت بۇيۇملىرى؛ [«ق ب»] ئالتۇن - كۈمۈشتىن ئىشلەنگەن ئېگەر - جابدۇق

ئۆستەمەك ئاشۇرماق، كۆپەيتمەك

ئۆستۈرتى [«تۇر»] ئۈستىدىن، يۇقىرىدىن

ئۆستۈن [«ئال»، «ت ت د»] ئۈستىدە، يۇقىرىدا

ئۇستۇنكى [«ئال»] ئۈەك ئۈستىدىكى

ئۇسك [«ش ت»] ئالدى، ئالدى تەرەپ

ئۇسكۇن [«ماي»] ئۇستى

ئۇسكىچ [«ت ت د»] قۇرۇق ئۇزۇم

ئۇسكڭدە [«تۇر»] «ئۇسكىنتە» گە قاراڭ

ئۇسنەمەك [«ت ت د»] ئوخشىماق

ئۇسۇت «ئۇزۇت» كە قاراڭ

ئۇسۇكسۇز [«تۇر»] «ئۇزۇكسۇز» گە قاراڭ

ئۇسۇلمەك «ئۇزۇلمەك» كە قاراڭ

ئۇسۇم [«ت تىب»] ئۇزۇم

ئۇش [«ئۇت»] خاش ئىسىم

ئۇشەتمەك [«ئال»] ئۇۋۇماق، پارچىلىماق

ئۇشەڭ [«ت ت د»] سىلىق: ئۇشەڭ تاش — سىلىق تاش

ئۇشەلمەك [«ت ت د»] ئاختۇرۇلماق

ئۇشەمەك [«ت ت د»] ئاختۇرماق، ئىزدىمەك

ئۇشتۇرمەك [«ت ت د»] ئۇشكىلەتمەك، ئەشتۇرمەك

ئۇشكۇرمەك [«ت ت د»]① كۇشكۇرتمەك؛ ئىسقىرتماق؛ ② ئەسكىلمەك، يادىغا كەلتۇرمەك

ئۇشمەك [«ت ت د»] ئۇشكىلمەك، تەشمەك؛ ئولاشماق

ئۇشك [«ت ت د»] ئۇششۇك

ئۇكەك [«ت ت د»] ① تاۋۇت، ساندۇق؛ ② قاراۋۇل تۇرا (ئۇرۇش ئۇچۇن شەھەر سېپىلى ئۈستىگە سېلىنغان قورۇق تام)

ئۆكەكلىك [«ت ت د»] سانـدۇق ياساش ئۈچۈن تەييارلانـغان ياغاچ

ئۆكلۆتمەك [«ت ت د»] كۆپەيتمەك

ئۆكلۆشمەك [«ت ت د»] دۆۋىلەشمەك، دۆۋىلەنمەك

ئۆكلتمەك [«ئال»، «تۇر»] كۆپەيتۈرمەك

ئۆكلمەك [«ت ت د»] كۆپەيمەك، ئۆسمەك، تەرەققىي قىلماق

ئۆكۈز [«ئال»] «ئۆكۈز» گە قاراڭ

ئۆكۈس [«ت ت د»، «ئال»] كۆپ، جىق، نۇرغۇن: ئۆكۈس نەڭ — كۆپ نەرسە؛ «ئۆكۈس»، «ئۆكۈش» لەرگە قاراڭ

ئۆكۈش [«ت ت د»، «ئال»] «ئۆكۈس» كە قاراڭ

ئۆكۈشلەمەك [«ت ت د»] كۆپىسىنمەك، كۆپ دەپ ھېسابلىماق

ئۆكۈل [«تۇر»] ئارتىش، كۆپىيىش

ئۆكۈن [«تۇر»] دۆۋە

ئۆكى [«ت ت د»] ھۇقۇش

ئۆگە [«ماي»] دانىشمەن

ئۆگرا [«تۇر»، «ت تىب»] شىلىم، ئۇماچ

ئۆگرە [«ت ت د»] ئۈگرە، ئۈگرە ئاش (سۇيۇقئاشنىڭ بىر تۈرى)

ئۆگرىلمەك [«ت ت د»] تەۋرىتىلمەك: بىشىك ئۈگرىلدى — بۆشۈك تەۋرىتىلدى

ئۆگرىمەك [«ت ت د»] مىدىرلاتماق، تەۋرەتمەك

ئۆگسەمەك [«ت ت د»] توپلىغۇسى كەلمەك

ئۆكشۈرۈ تەكرارلانماق، «ئۆكشۈرۈ» گە قاراڭ

ئۆكلىتمەك كۆپەيتتۈرمەك، «ئۆكلىتمەك» كە قاراڭ

ئۆكمە تۇپراق [«ت ت د»] كۆچمە توپا دۆۋىسى

ئۆكمەك [«ت ت د»] توپلىماق؛ توپلانغان نەرسە؛ [«مان»] يىغىلماق

ئۆكۈر I [«ت ت د»] ① تېرىق؛ ② كۆنجۈت

ئۆكۈر II [«ت ت د»، «مان»] ئۇيۇر، توپ، پادا (قوي، كىيىك، تۆگە قاتارلىق تۆت پۇتلۇق ھايۋانلارنىڭ، چىل ۋە كەكلىك قاتارلىق قۇشلارنىڭ توپى)

ئۆكۈرلۈك [«ت ت د»] تېرىق قويۇلىدىغان يەر

ئۆكۈرلۈگ [«ت ت د»] ئۆكۈرلۈگ ئەر — قوي ۋە باشقا مال پادىسى بار ئادەم

ئۆكۈز «ئۆكۈز» گە قاراڭ

ئۆكۈش «ئۆكۈش» كە قاراڭ

ئۆكۈلگەن [«ت ت د»] توپلىنىدىغان

ئۆكۈلمەك [«ت ت د»] توپلانماق، دۆۋىلەنمەك

ئۆكۈم [«ت ت د»] ئۇيۇم، توپ، دۆۋە

ئۆكۈن [«ت ت د»] يۇل ياكى گۈل ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش نەرسىلەرنىڭ توپى؛ [«تۇر»] توپلانغان

ئۆكىت [«ت ت د»] ئۆكۈت (تۆگمەندە تارتىش ئۈچۈن تەييارلانغان ئاشلىق)

ئۆكىتچى [«ت ت د»] ئۇن تارتقۇچى، تۈگمەنچى

ئۆكىن «ئۆكۈن» گە قاراڭ

ئۆكتۈرمەك [«ت ت د»] تەشتۈرمەك، بۇرغىلاتماق

ئۆگمەك [«ت ت د»] تەشمەك

ئۆگلۈزۈن [«ت ت د»] ئالۋۇن (چۆللەردە ئادەمنى ئازدۇرىدىغان ئېزىتقۇ)

ئۆلەتمەك [«ت ت د»] ئۆلەشتۈرمەك، ئۆلەشتۈرۈپ بەرمەك

ئۆلەشى [«ماي»] ئوخشاش

ئۆلەگۈر [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئۆلەم [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئۆلەمەك [«تۇر»] پارچىلىماق، بۆلمەك، تەقسىم قىلماق

ئۆلكەر [«ت ت د» «تۇر»] ئۆركەر يۇلتۇز

ئۆلكۈ [«ت ت د»] ۋەدە، ئەھدە

ئۆلكۈسىز «ئۆلگۈسىز I» گە قاراڭ

ئۆلگۈ I قۇت، سائادەت

ئۆلگۈ II [«تۇر»] ئۆلۈش، قىسىم، پارچە

ئۆلگۈ III ئۆلچەم، مىقدار

ئۆلگۈسىز I [«ئال»] چەكسىز، ھېسابسىز، سانسىز

ئۆلگۈسىز II [«تۇر»] بەختسىز

ئۆلگۈسىزسانسىز△[«ماي»] سان - ساناقسىز، چەكسىز

ئۆلگۈلەمەك I [«تۇر»] قۇتلۇقلاش، تەبرىكلەش

ئۆلگۈلەمەك II ئۈنۋان بەرمەك

ئۆلگۈلەمەك III [«ئۇت»] ئۆلچىمەك

ئۆلگۈلەنچىسىز بۆيۈك؛ چەكسىز؛ ئۆلچەمسىز

ئۆلگۈلۈگ [«ماي»] تەلەيلىك، نېسىۋىلىك

ئۆلۈس پاي، پارچە، بۆلۈم، قىسىم، ئۆلۈش، بۆلەك

ئۆلۈش [«ئۇت»] «ئۆلۈس» كە قاراڭ

ئۇلۇك [«ت ت د»] ئۇلۇش، ھەسسە

ئۇلۇگ [«ماي»، «ق ب»] تەلەي، نېسىۋە، ئۇلۇش، ھەسسە

ئۇلۇگدۇ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئۇلىكە [«ت ت د»] يۆگىمەچ ئوت

ئۇم [«تۇر»] ئىچ كىيىم، «ئۆم» گە قاراڭ

ئۈن [«ئال»] سادا، ئاۋاز، شەپە

ئۈنتەمەك [«ئال»] ئۈن چىقارماق، ئاۋاز چىقارماق، ۋارقىرىماق

ئۈنتۈرمەك [«ئال»] چىقىماق، يۈكسەلمەك؛ ئەۋەتمەك، ئۈزارتماق؛ چىقارماق

ئۈن چوغى [«ق ب»] غوۋغا قىلماق

ئۈنچۈ ئۈنچە، مەرۋايىت

ئۈندۈرمەك [«ئال»] ئۈندۈرمەك؛ چىقماق؛ چىقارماق، «ئۈنتۈرمەك» كە قاراڭ

ئۈنكۈر «ئۈنگۈر» گە قاراڭ

ئۈنگۈر [«تۇر»] ئۆڭكۈر، كامىر

ئۈنگۈرمەك [«تۇر»، «قوج»] تەشتۈرمەك، ئاچتۇرماق

ئۈنمەك [«تۇر»، «كۆل»] ئۈنمەك، چىقماق، يۈكسەلمەك

ئۈنى [«ق ب»] شۆھرىتى

ئۈھى [«ت ت د»] ئۈكە، ھۇقۇش

ئۈۋەتچى كۆپتۈرۈلگەن، كۆپكەن

ئۈۋەتمەك كۆپمەك، ئۆرلىمەك

ئۈيۈر [«ت ھ»] پىشۇرغان؛ ئۇۋاتقان

ئۆيۈك [«ت ت د»] ① دۆك، تۆپە (يەردىن كۆتۈرۈلۈپ تۇرغان ئېگىزلىك)؛ ② قۇملۇق، پاتقاقلىق: ئۆيۈك يىر — دەسسەش بىلەن پىتىپ قالىدىغان ۋە ئاياغنى تارتىپ چىقىرىش تەس بولغان قۇملۇق، پىتىق يەر.

ئۆيۈكمەك [«ت ت د»] كۆمۈلمەك، پاتماق: ئانىڭ ئازاقى قۇمدا ئۆيۈكتى — ئۇنىڭ پۇتى قۇمغا پاتتى

ۋ

ۋاپخۇئاكى [«تۇر»] خاس ئىسىم

ۋاپسى [<سان. «ماي»] ئۇستاز، ھەزرەت

ۋاجرا [<سان.] ئالماس؛ يىمىرىلمەس؛ باتۇر؛ «ۋىچىر» غا قاراڭ

ۋاجىر [<سان.«قۇج»] «ۋاچىر» غا قاراڭ

ۋاچىر [<سان. «تۇر»] «ۋاجرا» غا قاراڭ

ۋاخسىك ئىلاھىي روھ

ۋاخشىك [<توخ «ماي»] «ۋاخسىك» كە قاراڭ

ۋادزدۋانتا [«قۇج»] خاس ئىسىم (ئىلاھ ئىسمى)

ۋارۇقداد [«قۇج»] خاس ئىسىم

ۋازىر «ۋاچىر» غا قاراڭ

ۋاسىك [<سان] ئىپسىل پۇراقلىق نەرسە

ۋاقار «ۋرخار» غا قاراڭ

ۋائىباسكى خاس ئىسىم

ۋائىباش [<سان.«تۇر»] خاس ئىسىم

ۋائىباشكى «ۋائىباسكى» غا قاراڭ

ۋائىنتۇرى «ۋائىدۇرى» غا قاراڭ

ۋائىدۇرى [<سان. «ئال»] زىننەت؛ ياساش

ۋائىشالى [<سان. «تۇر»] شەھەر نامى

ۋائىشراۋانى [<سان. «تۇر»] خاس ئىسىم (ئىلاھ ئىسمى)

ۋايتۇرى [<سان] زىننەت بۇيۇملىرى ياسىلىدىغان تاش

ۋەرەك [«ت ت د»] «ئۇرەك» گە قاراڭ

ۋەلىكىن [«ئەت»] پەقەت، بەلكى

ۋچىر I [«تۇر»] چېقىن چېقىش، چاقماق چېقىش

ۋچىر II [«كۇل»] خاس ئىسىم

ۋرخار I [<سان] ئىبادەتخانا

ۋرخار II [<سان. تۇر»] بىر يۇلتۇزنىڭ نامى

ۋرخار III [<سان] موناستىر

ۋرمزت [<سوغ«قوچ»] بىر كۈننىڭ نامى

ۋرۇنى I △ [<سان «چاس»] خاس ئىسىم

ۋرۇنى II [<سان] ئىلاھ ئىسمى

ۋرىش [<سان. «تۇر»] بىر يۇلتۇزنىڭ نامى

ۋرىشتى مەلىكە، پەرىشتە

ۋزىر I «ۋچىر» گە قاراڭ

ۋزىر II [«چاس»] ئالماس؛ «ۋازىر» غا قاراڭ

ۋۇ [<خەن] تۇمار

ۋۇدد [«ئەت»] سۆيگۈ؛ ھېسسىيات

ۋۇشەنتى [«قوچ»] ئىلاھ ئىسمى

ۋۇقۇئۇ [«تۇر»] بىر يۇلتۇزنىڭ نامى

ۋىپاشى [<سان. «تۇر»] يەتتە بۇرخاندىن بىرىنىڭ نامى

ۋىپۇلاچانترى [<سان] خاس ئىسىم

ۋىخار	[<سان] «ۋاقار» غا قاراڭ
ۋىدانكاسارى	[<سان] خاس ئىسىم
ۋىدىس	تەربىيە ۋە نەسىھەت
ۋىديا	[«مان»] خاس ئىسىم
ۋىرانا	[<سان.«ت تىب»] دورا تۈرى
ۋىراگا	[«تۈر»] يوشۇرۇن؛ كىرەكتىن چىققان
ۋىرۇپاقشى	[<سان.«تۈر»] ئىلاھ ئىسمى
ۋىرۇداكى	[<سان. «تۈر»] خاس ئىسىم
ۋىساي	[<سان.«تۈر»]ئويلاش، تەپەككۇر قىلىش ئورگانلىرى
ۋىشاق	[<سان. «تۈر»] بىر يۇلتۇزنىڭ نامى
ۋىشىكۇلەن	[«تۈر»] خاس ئىسىم
ۋىمان	[<سان] تەڭرى ھارۋىسى
ۋىناياكى	[<سان. «تۈر»] ئىلاھ ئىسمى
ۋىنە	[<سان. «تۈر»] راھىبلارغا چىقارغان تۈزۈم

ئى

ئىئە [«تۈر»] باي، خوجايىن؛ ئىگە

ئىپرۈك [«ت ت د»] قېتىق بىلەن سۈت ئارىلاشمىسى

ئىت I [«تۈر»، «قۇج»] ئىت

ئىت - II [«تۈن»] تەشكىللىمەك، ئۇيۇشتۇرماق، ئورۇنلاشتۇرماق

ئىتاب [«ئەت»] ئەيىبلىمەك

ئىتەرچى [«تۈر»] بۈركۈتچى، قۇشچى

ئىتەرمەك [«ئال»] ئارقىسىغا چۈشمەك، ئارقىسىدىن كەتمەك

ئىتەگۈ [«ت ت د»] ياغاچ قۇلاق (تۈگمەندە تارتىلىدىغان ئۇنىنىڭ بىرىك ياكى يۇمشاق بولۇشى ئۈچۈن تەگشەك ئورنىدا خىزمەت قىلىدىغان قۇلاق ياغاچ)

ئىت بۇرنۇ [«ت تىب»، «تۈر»] ياۋا گۈل - چېچەكنى ۋە مېۋىسى

ئىت تارخان [«ت ھ»] خاس ئىسىم

ئىت-تىمەن تەييار بولماق، تەييارلانماق

ئىتدۇرمەك [«تۈر»، «سۇ»] قىلغۇزماق، ئەتتۈرمەك

ئىت سامان [«ت ھ»] خاس ئىسىم

ئىتلىنمەك يوقلىپ كەتمەك

ئىتمەك I [«ت ت د»] ئىتتەرمەك: ئول ئانى ئىتتى — ئۇ ئۇنى ئىتتەردى

ئىتمەك II [«تۈر»] تۈزىمەك، ياسىماق، تەرتىپكە سالماق

ئىت ئۈزۈمۈ [«ت تىب»] ئىتئۈزۈمى

ئىتۆگ [«تۈر»] تىلەك، ئارزۇ، «ئۆتۈگ» كە قاراڭ

ئىتى [«ئال»] كەسكىن، چوقۇم؛ «ئىدى» گە قاراڭ

ئىتىزمەك ساز چالماق

ئىتىش [«ت ت د»] ئىتتىرىشىش

ئىتىشمەك [«ت ت د»] ئىتتىرىشمەك: ئول ئانىڭ بىرلە ئىتىشدى — ئۇ ئۇنىڭ بىلەن ئىتتىرىشتى

ئىتىك [«ق ب»] قىلىشقا تىگىشلىك ئىش

ئىتى - كەن خاس ئىسىم

ئىتىگ I [«ئۇت»] يۈتۈش؛ يوقىتىش

ئىتىگ II [«تۈر»] ① بېزەش، زىننەتلەش؛ [«ش ت»] ياساش؛ ② قۇرۇش

ئىتىگسىز [«ئال»، «تۈر»] ياسالمىغان، بېزىمىگەن

ئىتىگلىگ I [«ئەت»] خاراكتېر، مىجەز، غۇرۇر

ئىتىگلىگ II [«ئال»] بېزەكلىك، ياساقلىق

ئىتىگلىگ يارا تاغلاغ [«ماي»] بېزەلگەن، زىننەتلەنگەن

ئىتىگ ياراغ [«ماي»] ①زىبۇزىننەت؛ ②ھەيۋەتلىك، تەنتەنىلىك

ئىتىل I [«ئۇ»] ۋولگا دەرياسى

ئىتىل - II [«ت ت د»] بىر تەرەپ قىلماق

ئىتىلمەك قىلىنماق، ياسالماق

ئۈتمەك [«ئال»] يىغماق، توپلىماق

ئۈتۈن - [«ش ت»، «ت تب»] ئىشلىمەك، تەييارلىماق، تەييارلىق قىلماق

ئۈتۈن - تىمەن [«ش ت»] تەييار بولماق

ئۈتىنچۈ [«ت ت د»] ئىستىرىلگەن؛ يوقىتىلغان: ئۈتىنچۈ نەڭ — ئىستىرىلگەن نەرسە؛ يوقىتىلغان نەرسە

ئۈتىندى [«ت ت د»] «ئۈتىنچۈ» گە قاراڭ

ئۈتىندى ئۈتىك [«ق ب»] بېرىشقا تەييارلاندى

ئۈتىنمەك [«ق گ»] بېزەلمەك، تەييارلانماق

ئۈتۈن ياراتىن △ [«چاس»] زىننەتلەنمەك، ياسانماق، بېزەنمەك؛ ياسىماق، بېزىمەك

ئۈچەگۈ [«ت ت د»] ئۈچ - باغرى، ئۈچ - قېرىن، ئىچكى ئەزا (قورساق بوشلۇقىغا جايلاشقان نەرسىلەر)

ئۈچىترتى [«تۈر»] ئىچىگە يۆلەنگەن

ئۈچىتىن [«تۈر»] ئىچىدىن، ئىچى

ئۈچرە I [«قۇج»، «تۈن»] ئىچى، ئىچىدە، مەخپىي، يوشۇرۇن

ئۈچرە II [«ماي»] بويسۇندۇرماق

ئۈچرەكى [«قۇج»] ئىچىدىكى

ئۈچىمەك [«ت ت د»] ئىچكۈسى كەلمەك

ئۈچكەرمەك I [«ت ت د»] ① كىرگۈزمەك؛ ② چاقماق، چېقىشتۇرماق: ئول ئاتىن ئەۋگە ئۈچكەردى — ئۇ ئېتىنى ئۆيگە كىرگۈزدى؛ ئول ئانى بەگكە ئۈچكەردى — ئۇ ئۇنى بەگكە چاقتى (چېقىشتۇردى)

ئىچكەرمەك II [«تۇر»] تەبىئىي بولماق؛ ئەكتىلمەك

ئىچكەرمىش ئىنال △ خاس ئىسىم

ئىچكەرۋ [«ئال»] ئىچى، ئىچىگە

ئىچكەك I [«ماي»] بىچارە، بىتەلەي

ئىچكەك II [«تۇر»] جىن ـ ئالۋاستى، شەيتان

ئىچكۈ [«ت ت د»، «ئال»] ئىچكۈلۈك، ئىچىلىدىغان نەرسە

ئىچكىر I [«ماي»] جىن ـ ئالۋاستى

ئىچكىر ـ II تەسلىم قىلماق، بويسۇندۇرماق

ئىچكىن [«ت ت د»]: ئىچكىن ئەر — دۈشمەندىن ئەل بولۇپ ئۆتكەن ۋە ئامانلىق بېرىلگەن ئادەم

ئىچگەرمەك [«تۇر»] بىر نەرسىنىڭ ئىچىدە بولماق

ئىچگەرۋ [«ئال»، «تۇر»] ئىچى، ئوردا ئىچى

ئىچگىر [«كۆل»] تەسلىم بولماق، بويسۇنماق

ئىچلەمەك [«ت ت د»] ئەستەرلىمەك: ئول تونۇغ ئىچلەدى — ئۇ توننى ئەستەرلىدى

ئىچلىگ [«ماي»، «تۇر»] ھامىلىدار

ئىچلىك [«ت ت د»] ئىچلىك، تەرلىك (ئېگەرنىڭ تېگىگە سېلىنىدىغان ئىچكى توقۇم)

ئىچمەك [«ت ت د»] ئىچمەك، تېرە چىلىتكە

ئىچۈرگەن [«ت ت د»] ئىچۈرىدىغان

ئىچۈك [«ت ت د»] بۇلغۇن، سۆسەر ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش-لارنىڭ تېرىسىدىن تىكىلگەن جۇۋا

ئىچى [«ت ت د»، «تۇر»] ئاكا، تاغا

ئىچىچ «ئىشىچ» كە قاراڭ

ئىچىك ـ [«تۈن»] بويسۇنماق، بېقىنماق، ئەل بولماق

ئىچىكمەك [«ئۇت»] كىرمەك، داخىل بولماق

ئىچىگىلىك [«قوج»] ئىچىملىك

ئىچىم [«تۇر»] «ئىچىمگىلىك» كە قاراڭ

ئىچىن [«ت ت د»] ئۆز ئىچىدە، ئۆزئارا

ئىد [«تۇر»] سان، ھېساب

ئىدەر ئېگەر

ئىدەرمەك [«مان»] ئارقىغا تاشلىماق، ئىزدىمەك، ئىزىغا چۈشمەك

ئىدەگە [«ئال»] خاس ئىسىم

ئىدمەك [«ئۇت»] يوقىماق، يىتمەك

ئىدى ـ I [«ماي»] تەرمەك، يىغماق

ئىدى II [«ئۇت»] ئىگە

ئىدى III [«ئال»، «تۇر»] تولۇق، پۈتۈنلەي

ئىدى IV ① پادىشاھ؛ ② يېكلىمە (گىراماتىكىدا)

ئىدىتىم [«ق ب»] ئۆتكۈزۈۋەتتىم

ئىدىز [«تۇر»] ئېگىز، يۈكسەك

ئىدىش [«تۇر»، «ت ت د»] قاچا ـ قۇچا، مۇلۇك؛ قەدەھ؛ «ئەدىش» كە قاراڭ

ئىدىشچى [«ق ب»] ئىچىملىك بېشى، ئىچىملىك ئىشلىرىنى باشقۇرغۇچى، شارابدار

ئىدىقۇت [«ق س»] مەنىسى مۇقەددەس بەخت، ئىستىبمالدا: ① قەدىمكى ئەل نامى؛ ② خانلار ئۇنۋانى

ئىدى قۇرت [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىدىگ زىننەت؛ بېزەش، ياساش

ئىدىلمەك [«تۇر»] ياسالماق، بېزەلمەك، زىننەتلەنمەك

ئىدىمەك [«تۇر»] توپلىماق، يىغماق، بىرلەشتۈرمەك

ئىر I تاش

ئىر II [«قوج»] جەنۇب

ئىر - III [«تۇن»] ئەگەشمەك

ئىراۋادى «ئىرىۋادى» غا قاراڭ

ئىرەنتىر [«ق ب»] مۇشتىرى يۇلتۇزى

ئىربىچ [«ئال»] يىلپىز

ئىرپەتمەك [«ت ت د»] تىلدۇرماق

ئىرپەك كېسىمچىلىك

ئىرپەكلەشمەك پىچىشماق، كېسىشمەك

ئىرپەكلەمەك پىچماق، توغرىماق

ئىرپەلمەك [«ت ت د»] تىلىنماق، ھەرىلەنمەك: يىغاچ
ئىرپەلدى — ياغاچ تىلىندى

ئىرپىچ تاغ مۈشۈكى، يىلپىز

ئىرپىس [«تۇر»] مۈشۈك تۇرىگە كىرىدىغان ھايۋان

ئىرپىس قۇدرۇغۇ [«تۇر»] يۇلتۇز نامى

ئىرت [«تۇر»] «بىرت» كە قاراڭ

ئىرتە I [«ئۇت»] ئەتە، سەھەر؛ ئەتىسى، كەلگۈسى

ئىرتە II [«ت ت د»] سىغىنماق، ئارزۇ قىلماق

ئىرتەتمەك [«ت ت د»] ئىزدەتمەك

ئىرتەش	[«ت ت د»] مۇنازىرىلىشىش؛ سۈرۈشتۈرۈش؛ ئىزدىمەك، ئاختۇرماق
ئىرتەشمەك	[«ت ت د»] تەكشۈرۈشمەك، ئىزدەشمەك
ئىرتەكەن	سەھەر
ئىرتەكۈن	[«تۇر»] ئەتە
ئىرتەكى	ئەتىكى
ئىرتەلمەك	[«ت ت د»] ئىزدەلمەك، سۈرۈشتۈرۈلمەك
ئىرتەمەك	[«ت ت د»] ئىزدىمەك
ئىرتمەك	داۋام قىلماق، سۈرمەك
ئىرتۈر -	[«كۆل»] ئەگەشمەك
ئىرچۈك	[«ئۇت»] خاس ئىسىم
ئىردە -	[«ت ت د»] ئىزدىمەك
ئىرزى	[«ئال»] ① ئۆگەتكۈچى، مۇئەللىم؛ ② دوست
ئىرسى	[<سان] پەرى، ئىلاھ
ئىرق	[«ت ت د»] رەم، پال، پالچىلىق
ئىرك	[«ت ت د»] ئىرك، تۆت ياشقا تولاي دەپ قالغان ئەركەك قوي
ئىركەش	[«ت ت د»] يىغىلماق
ئىركەك	[«ئال»، «ش ت»، «تۇر»] ئەر، ئەركەك
ئىركەكلەنمەك	[«تۇر»] ئادەم بولماق
ئىركەن	ئۇنۋان نامى
ئىركەي	[«ئۇت»] خاس ئىسىم
ئىركلەتمەك	[«تۇر»] قولغا كەلتۈرمەك، زورلىماق
ئىركلەمەك	ئۇستىگە چىقماق

ئىركىمەك [«ت ت د»] يىغماق، توپلىماق

ئىركىش [«ت ت د»] يىغىلماق، توپلاشماق

ئىركىلمەك [«ت ت د»] جۇغلانماق، يىغىلماق، توپلانماق

ئىركىن I [«ت ت د»] يىغىندا، توپلانغان: ئىركىن سۆز — يىغىندا سۆز

ئىركىن II [«ت ت د»]: ئىركىن ياغمۇر — بىرنەچچە كۈن توختىماي ياغىدىغان يامغۇر، ئاق يىغىن

ئىركىنمەك [«ت ت د»] يىغماق، توپلىماق

ئىرگۈر - ئورۇندىماق، پۈتتۈرمەك

ئىرگۈرمەك [«تۈر»] تاماملىماق، بىجىرمەك، تۈگەتمەك، «ئىرگۈر -» گە قاراڭ

ئىرلەمەك ناخشا، «ئىرلاماق △» قا قاراڭ

ئىرمەك I [«ت تب»] ئېزدمەك، يېپىشلىمەك

ئىرمەك II [«ئال»] ① «ئەرمەك» كە قاراڭ؛ ② قارشى تۇرماق

ئىرۈبەلگە ئىزنا، بەلگە، ئالامەت، بېشارەت

ئىرۈ I [«ماي»] ياخشى

ئىرۈ II [«مان»، «ئال»] ئىشارەت، ئالامەت

ئىرۈبلگۈ [«چاس»] بەلگە

ئىرۈك [«ت ت د»] ئاراش، بوشلۇق، يېرىق

ئىرۈكسىز سەدرەكسىز [«ماي»] ئاراچىسىز - يېرىقسىز

ئىرۈلۈگ [«قوچ»] ئۇيغۇن، مۇناسىپ، مۇۋاپىق

ئىرۈنچۈ [«قوچ»] «ئىرىنچۈ» گە قاراڭ

ئىرۋى [«ت ت د»] ① ئۇچلۇق، ئۇزۇن: ئىرۋى قۇلاق — ئۇچلۇق (ئۇزۇن) قۇلاق؛ ② كېسەللەرگە بېرىلىدىغان بىر خىل ھىندىستان دورىسى

ئىرىت - [«ماي»] چىرىتمەك

ئىرىتمەك چىرىتمەك؛ بۇزماق

ئىرىز I [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىرىز II جەسۇر، يىگىت

ئىرىك I [«ت ت د»] يىرىك، قوتۇر

ئىرىك II [«ت ت د»] چىرىك: ئىرىك نەڭ — چىرىك نەرسە

ئىرىكلە - [«ماي»] سەكرىمەك، بىسىپ ئۆتمەك

ئىرىكلىك [«ت ت د»] ھايۋاننىڭ ئەركەكلىكى تۇتۇشى

ئىرىگ چوڭ، زور، يىرىك

ئىرىڭ [«قۇج»] يىرىڭ، جاراھەت

ئىرىل - [«ئەت»] كېمەيمەك، ئازلىماق؛ پاراكەندە بولماق

ئىرىن I [«موي»، «تۇر»] تاغ ئېتىكى، قىرغىقى؛ تاغ تىزمىسى

ئىرىن II [«ت ت د»] كالپۇك، لەۋ

ئىرىنتۇرمەك بەختسىز قىلماق

ئىرىنتىر [«ق ب»] «ئىرەنتىر» گە قاراڭ

ئىرىنچ بىچارە، بىتەلەي، بەختسىز

ئىرىنچكە بىچارە، «ئىرىنچ» كە قاراڭ

ئىرىنچكەمەك ئېچىنماق، ئىچى ئاغرىماق؛ ئىچ ئاغرىتماق، ھېسداشلىق قىلماق

ئىرىنچلەمەك [«قۇج»] بەختسىز بولماق

ئىرىنچۇ [«تۇر»] خاتا، گۇناھ، قۇسۇر

ئىرىنچۇلۇگ [«قۇج»] گۇناھكار؛ خاتالىق

ئىرىنچ يارلىغ [«ماي»] بىچارە - دەردمەن؛ بىتەلەي، بىچارە؛ يوقسۇزلۇق

ئىرىنىز [«تۇر»] «ئىرىنچ» كە قاراڭ

ئىرىنمەك [«قۇچ»، «ئال»] ① بەختسىز بولماق؛ ② غەزەپلەنمەك، خاپا بولماق؛ ③ «يىرىنمەك» كە قاراڭ

ئىرىۋادى «ئەرىۋادى» غا قاراڭ

ئىز چۈشمەك، تۆۋەنلىمەك

ئىزا [«ئەت»] ئازاب

ئىزەرمەك [«ت ت د»] ئىزىدىن بارماق

ئىزدەڭ [«ت ت د»] بىلىق تۇتىدىغان بىر خىل تور

ئىزدەمەك ئىزدىمەك

ئىزرىنگ [«ت ت د»] يىرىك

ئىزلىك [«ت ت د»] ئىزلىق، چورۇق (ھايۋان تېرىسىدىن تىكىلگەن ئاياغ)

ئىزى I [«ت ت د»] ئىگە؛ تەڭرى

ئىزى II [«ت ت د»] ئېسەن (كېلەر يىلدىن كېيىنكى يىل)

ئىزىم [«ق ب»] ئىگەم، تەڭرىم

ئىس [«تۇر»] ① ئىش، خىزمەت؛ ② ئىتتىپاقچى، ھەمراھ، دوست

ئىستەم ئىستەك، ئارزۇ، تىلەك

ئىستەمەك [«ئۇت»، «ئال»] ئارزۇ قىلماق، ئىزدىمەك

ئىسرە [«ت ت د»] تۆۋەن، كېيىن

ئىسسىز [«ت تب»] بىر خىل دورا ئۆسۈملۈكى

ئىسكەمەك [«ت ت د»] تىستىماق: يۈك ئىسكەمەك — يۈك تىستىماق

ئىسكەنمەك تىنكلىنمەك

ئىس كۆدۈگ ئىش ـ كىرۈش

ئىسلە ـ [«ت تب»] پۈراق چىقارماق

ئىسلەمەك [«ئۇت»] ① ئىزدىمەك؛ ② پۈردىماق

ئىسمان [<تۈب. «ق گ»] بىر خىل دورا

ئىسى ئايال، «ئىشى» گە قاراڭ

ئىستىمەك «ئىستىمەك △» كە قاراڭ

ئىسىچ [«ئۇت»] قازان، «ئەسىچ» كە قاراڭ

ئىسىدمەك [«ت تب»] ئىسسىتماق

ئىسىركەگۈ [«تۈر»] بىخىللىق

ئىسىركەنمەك [«تۈر»] ھېسداشلىق قىلماق، ئىچ ئاغرىتماق

ئىسىرگە بېخىل، پىخسىق

ئىسىرگەمەك ھېسداشلىق قىلماق، ئىچ ئاغرىتماق

ئىسىرگەنمەك «ئىسىركەنمەك» كە قاراڭ

ئىسىز [«ت ت د»، «ئەت»] ھۆرمەتسىز، بۇزۇق

ئىسىك [«ت ت د»]: ئىسىك يىر — قاغجىراپ ياتقان دالا

ئىسكە [«ت ھ»، «ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىسىگ I [«ئال»، «ت ت د»] ئىسسىق، قىزىق؛ ئىسىگ كۈن — ئىسسىق كۈن

ئىسىگ II ① مۇلايىم؛ ② بەزگەك

ئىسىگ تارخان خاس ئىسىم

ئىسىگلىك [«ت ت د»] ① ئىسسىقلىق؛ ② سۆيگۈ، مۇھەببەت

ئىسىگلىگ [«ت تىب»] ھارارەتلىك؛ «ئىسىگلىك» كە قاراڭ

ئىسىگ ئۆز [«ت تىب»] جان، ئىسسىق جان، بەدەن، گەۋدە، ۋۇجۇد

ئىسىگ ئىسىگلىگ [«ت تىب»] بەزگەك

ئىسىل — [«ماي»] مۇجۇلماق، ئاجىزلاشماق، بوشاشماق، ئېزىلمەك

ئىسىلمەك كېمەيمەك، ئازايماق؛ «ئىسىل —» گە قاراڭ

ئىسىمەك ئىسسىتماق، ئىسسىنماق

ئىسىن [«ق ب»] شامال

ئىسىنمەك I [«ئۇت»] ئىسسىقلىق ھېس قىلماق

ئىسىنمەك II ھۆرمەت قىلماق، مۇھىم بىلمەك

ئىسىيى [«كۆل»] ئەمەل نامى

ئىش I ئىش، خىزمەت

ئىش II [«تۇر»] ھەمراھ، دوست، يار، تۇغقان

ئىش III چاچ ئۆرۈمى

ئىش بۇغا [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىشتروشمەك [«تۇر»] ھېكايە ئېيتماق

ئىش تۇش [«قوج»] دوست

ئىشتۈرمەك بىلدۈرمەك، چۈشەندۈرمەك

ئىشتىلمەك «ئىشتىلمەك» كە قاراڭ

ئىشغۇن [«ت ت د»] رەۋەندنىڭ بىر خىلى

ئىشقارا [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىش كۆتۈك ئىش ـ كۆش

ئىش كۆچ ئەمگەك

ئىش كۆدۈك [«ماي»] ① ئىش ـ كۈش، ئىش ـ ئەمەل؛ ② ئەجىر

ئىشكۆم [«ت ت د»] خانتاختا (تاماق ۋاقتىدا خاننىڭ ئالدىغا شىرە ئورنىدا قويۇلىدىغان چوڭ ياغاچ ئاياق)

ئىشكىرتى [«تۇر»] يىپەك يىپ

ئىشگىتى «ئىشگىرتى» گە قاراڭ

ئىشگىرتى «ئىشكىرتى» گە قاراڭ

ئىشلەدمەك [«ئۇت»] ئىشلەتمەك

ئىشلەر [«ت ت د»] خوتۇن

ئىشلەلمەك [«ت ت د»] ئىشلەنمەك

ئىشلەمەك [«تۇر»] ئىشلىمەك

ئىشۇيازد ھەزرىتى ئەيسا

ئىشى [«تۇر»] ئايال، خوتۇن، ھەمراھ

ئىشتمەك ئاڭلىماق

ئىشتىلمەك [«تۇر»] ئاڭلىتىلماق

ئىشچ [«ت تب»] تاۋا، قازان؛ چەينەك

ئىشدمەك «ئىشتمەك» كە قاراڭ

ئىشدىگسەمەك تىلىمەك، ئارزۇ قىلماق

ئىشدىلمەك «ئىشتىلمەك» كە قاراڭ

ئىشرە [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىشىنگ لەقەم

ئىشلەر [«ت ت د»] خېنىسلار

ئىشىن «ئىش II» كە قاراڭ

ئىك I [«ماي»، «ت ت د»] يىك

ئىك II قىرغاق

ئىكاپونتراق [<سان] يەر نامى

ئىكەگۈ [«ئال»] ئىككىسى بىرلىكتە

ئىكتۈ I [«ت ت د»] ئۆي هايۋىنى، قولدا بېقىلىدىغان مال

ئىكتۈ II [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىككىز [«ت ت د»]: ئىككىز ئوغلان — ئىككىزەك (قوشكېزەك) بالا

ئىككى ئوتۇز [«ماي»] يىگىرمە ئىككى

ئىكى [«ئال»، «ت ت د»] ئىككى

ئىكىت «ئىگىت» كە قاراڭ

ئىكىچ تويىن [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىكىچى خاس ئىسىم

ئىكىد «ئىگىد» كە قاراڭ

ئىكىرچگۈ [«تۇر»] گۇمان

ئىكىرچگۈن [«ت ت د»] ئارىسالدى

ئىكى قىرىق △ [«ماي»] ئوتتۇز ئىككى

ئىكىكۈ I «ئىكىگۈ» گە قاراڭ

ئىكىگۈ II [«تۇر»] «ئىكەگۈ» گە قاراڭ

ئىكىل «ئىگىل» گە قاراڭ

ئىكىلە ئىككى قېتىم، قايتىدىن

ئىكىلەيۈ [«ئال»] ئىككىنچى، قايتىدىن، تەكرار
ئىكىن تەكرار، قايتىدىن
ئىكىن ئارا [«ئال»] ئىككىنسىنىڭ ئارىسى
ئىكىنتى [«تۈر»] ئىككىنچى، ئۆتكەنكى
ئىكىنتىسىز ھەمراھسىز، تەڭداشسىز، ئوخشاشمايدىغان
ئىكىنچ [«ت ت د»] ئىككىنچى
ئىكىندى [«تۈر»، «ت ت د»] ① ئىككىنچى: ئىكىندى
نەڭ — ئىككىنچى نەرسە؛ ② دىگەر ۋاقتى
ئىكى يىگىرمەى [«ماي»] ئون ئىككى
ئىگ [«ت ت د»] كېسەل، ئاغرىق
ئىگ ئاغرىغ [«تۈر»] كېسەللىك
ئىگە [«تۈر»، «ئۇت»] «ئىدى» گە قاراڭ
ئىگەدمەك [«قۇج»] ھىيلىگەرلىك قىلماق، ئالدىماق
ئىگەش [«ت ت د»] ئۆزئارا سوقۇشماق
ئىگەمە [«ت ت د»] بىر تۈرلۈك چالغۇ ئەسۋابى
ئىگەنمەك [«ت ت د»] بوغاز بولماق: قىسراق ئىگەندى —
بايتال بوغاز بولدى
ئىگ توغا [«چاس»] بالايىئاپەت، ئاغرىق - سىلاق
ئىگتۈلەمەك «ئىگدۈلەمەك» كە قاراڭ
ئىگدەيۈ ھىيلە - مىكىر
ئىگدۈك [«ت ت د»] سۈت ۋە قېتىقتىن قىلىنغان سۈزمىگە
ئوخشاش يېمەكلىك
ئىگدۈلەمەك [«تۈر»] ئۆستۈرمەك، تەربىيىلىمەك، باقماق،
ئىگدىش [«ت ت د»] ئانا بىر

ئىگدىلە [«ت تب»] دورىلىقتا ئىشلىتىلىدىغان نەرسە

ئىگدىلەنمەك ياخشى ئۆستۈرۈلمەك، تەربىيىلەنمەك

ئىگدىلمەك [«ت ت د»] ئۆگىتىلمەك، تەربىيىلەنمەك

ئىگرىك [«ئىك»] قايىنام، گىرداب

ئىگسىز [«ئال»] ساغلام، كېسەلدىن خالىي

ئىگ كىگەن [«تۇر»] بىر خىل كېسەللىك

ئىگلە - [«ت ت د»] كېسەل بولماق؛ «ئىگلەتمەك»كە قاراڭ

ئىگلەتمەك [«ت ت د»] ① چىڭداتماق؛ ② ئاغرىتماق، كېسەل قىلماق

ئىگلەشمەك [«ت ت د»] يىگلەشمەك؛ يىگلىشىپ قالماق، كېسەل بولماق

ئىگلەلمەك [«ت ت د»] يىگلىمەك؛ كېسەل بولماق، ئاغرىماق

ئىگلەمەك [«ئال»، «ت ت د»] ① چىڭدىماق؛ ② يىگلىمەك؛ كېسەك بولماق

ئىگلەنمەك [«ت ت د»] ئاغرىقى تۇتماق، تولغاق يېمەك

ئىگلىگ [«تۇر»، «ئال»] كېسەل، كېسەللىك بىلەن

ئىگىت [<ئوغ. «ئال»، «ت ت د»] يالغان: ئىگىت سۆز — يالغان سۆز

ئىگىت نوم [«قوج»] مۇۋاپىق بولغان قانۇن

ئىگىتلىمەك [«تۇر»] بېقىلماق، تەربىيىلىمەك

ئىگىد [«قوج»] ① يىگىت، ياش؛ ② يالغانچى، هىيلىگەر؛ ③ خاتالىق

ئىگىدمەك [«تۇر»] باقماق، تەربىيىلىمەك، يېتىشتۈرمەك

ئىگىش [«ت ت د»] شاش هايۋان

ئىگىل I [«ماي»] ئاددىي، ئادەتتىكى

ئىگىل II [«قوّج»] ① نىشانلىق، ئوبيېكتلىق؛ ② پەس، قوپال، دۇنيا پەرەس

ئىڭەس [«ت ت د»] ھاڭۋاقتى

ئىڭەك [«ت ت د» ئىنەك

ئىڭەل [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىڭرە - [«ت ت د»] تۆگىنىڭ بوزلىشى

ئىڭلە - [«ئىك»] ساڭگىلاتماق، ئەگمەك

ئىڭلەمەك ئىگىلمەك، «ئىڭلە» گە قاراڭ

ئىڭلىچ [«ت ت د»] سامساققا ئوخشىشىدىغان بىر خىل تاغ ئوتى

ئىڭىر I [«تۇر»] تاڭ سەھەر

ئىڭىر II [«ت ت د»] ئىمىر - چىمىر

ئىل I [«تۇر»] ئەل، مەملىكەت، دۆلەت

ئىل II [«ئال»] ھۆكۈمدار

ئىل III [«تۇر»] ① خاس ئىسىم؛ ② شاھزادىلەرگە بېرىلىدىغان ئۇنۋان

ئىل ئاشمىش تىگىن △ خاس ئىسىم

ئىل ئالمىش △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىل ئەبى ئەمەلدارلار سارىيى

ئىلەت - [«ت ت د»] ئالماق، كۆتۈرمەك

ئىلەرسۈك [«ت ت د»] ئىشتانباغ

ئىلەل [«ت ت د»] خاقانىيە شۇ ۋەقتىدە بىمەگلىمەركىنە ۋە خانلارغا جاۋاب بەرگەندە ئېيتىلىدىغان «خوش، لەۋەي» دېگەندەك سۆز

ئىلەنچ I [«ت ت د»] جىملەش، تەنە، ئاپا؛ تەنە قىلىش

ئىلەنچ II [«ت ت د»] ئەگرى - توقاي، ئەگرى - بۈگرى

ئىلەنمەك I [«تۇر»] دۆلەتنى ئىدارە قىلماق

ئىلەنمەك II [«قوچ»] سەلتەنەت

ئىلەنمەك III [«ق س»] سادىق بولماق، باغلانماق

ئىل بۇغا [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىل بۇقا «ئىل بۇغا» غا قاراڭ

ئىل تاتغۇ ئەمەل نامى

ئىلتەبەر ئەمەل نامى

ئىل تەمۈر [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىل تەمىر [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىلتتەچى [«ئال»] باشلىغۇچى، كۆزەتچى

ئىلتمەك [«تۇر»] باشلىماق؛ باشلامچىلىق

ئىل تۇتمىش △ [«قوچ»] خاقانلارغا بېرىلگەن شۆھرەت نام

ئىلتۇ ئۇ ياققا

ئىل تۇرگۈگ [«قوچ»] بىر خىل ئەمەل - مەرتىۋە نامى

ئىلتۇرمەك ئەكەتمەك، ئەۋەتمەك، ئۇزاتماق

ئىل تىرگەك خاس ئىسىم

ئىلتىشمەك [«تۇر»] سوقۇشماق، مۇنازىرە قىلماق

ئىلتىنمەك [«تۇر»] سەيلە قىلماق؛ ئىلىپ بېرىلماق

ئىلچى I [«ت ھ»] ئەلچى

ئىلچى II [«قۇج»] خاس ئىسىم

ئىلچى بىلگەلەر [«قۇج»] دىپلوماتلار

ئىلدىشمەك سوقۇشماق، ئېيتىشماق، «ئىلتىشمەك» كە قاراڭ

ئىل قاتمىش △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىل قايا [«ت ھ» خاس ئىسىم

ئىل قوچا [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىل قۇداتمىش △ خاس ئىسىم

ئىلك [«ت ت د»] ئىلگىرى، ئاۋۋال، بۇرۇن، دەسلەپكى، تۇنجى: ئىلك سەن بارغىل — ئاۋۋال سەن بارغىن

ئىلكۈن جەمەت، قوۋم، خەلق، پۇقرا

ئىلكى [«قۇج»] باش، دەسلەپكى، ئالدى بىلەن

ئىل كىرمىش [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىلكسىز [«ئال»] بېشى بولمىغان، دەسلىپى، ئاۋۋىلى بولمىغان

ئىلكىسىزدىن بەرۇ ئەزەلدىن بېرى

ئىلكىئى «ئىلكى» گە قاراڭ

ئىلگەرۇ ئىلگىرى، ئالدىغا

ئىلگەمەك [«ئۇت»] ھۆججۇم قىلماق

ئىلگۈنمەك [«قۇج»] تەسىر قىلماق، تەسىر كۆرسەتمەك

ئىللە — [«ماي»] دۆلەت قۇرماق، ئەل تۇتماق

ئىلمەك I [«ت ت د»] ئىلىش، ئىلماق: تىكەن تونىغ ئىلدى — تىكەن تونىنى ئىلدى

ئىلمەك II باسماق، ئارتىلماق

ئىل ئۆتۈكەن [«قۇج»] خاس ئىسىم

ئىل ئۆرگىن ساراي

ئىل ئۇگەسى [«ئۇت»، «قوج»] مەرتىۋە، ئەمەل نامى

ئىل ئۇگەسى ئاتا خاس ئىسىم

ئىلى [«ت ت د»] ئىلى قاپۇغ — ئىلىقلىق قوۋۇق، تاقاق بىلەن ئېتىلگەن ئىشىك؛ بەلگە

ئىلىت - [«ماي»] ① ئېلىپ بارماق، باشلاپ بارماق؛ ② كۆتۈرمەك

ئىلىتمەك [«قوج»] ئەۋەتمەك، ئۇزاتماق

ئىل ئىتمىش تېگىن [«ت ھ»] خاس ئىسىم

ئىلىش [«ئال»] يېپىشىش، ئىلىنىش

ئىلىك I [<ئوغ. «ت ت د»] يىلىك

ئىلىك II [«ماي»] قول

ئىلىك III [«ئال»] «ئىلىگ» كە قاراڭ

ئىلىكسىزدەبەرۈ [«ماي»] ئەزەلدىن بېرى

ئىلىگ I [«تۇر»، «ق ب»] ① خان، پادىشاھ، خاقان، ھۆكۈمدار؛ ② ئەل؛ ③ قول

ئىلىگ II ئېسىلغان، ئىلىنغان، مۇناسىۋەتلىك

ئىلىگ بەگ [«تۇر»] شاھزادە

ئىلىگ قان [«ئال»] پادىشاھ

ئىل ئىنانچ تىرەك خاس ئىسىم

ئىلىنتۇرمەك [«تۇر»] ئاستۇرماق، ئىلىندۇرماق، چاپلاشتۇرماق

ئىلىنچۇ [«ئال»] سەيلە، ساياھەت

ئىلىنچۇلەگۈ كۆڭۈل ئاچىدىغان، سەيلە، ساياھەت قىلىدىغان

ئىلىنچۇلەگۈلۈك خۇشاللىق

ئىلىنچۇلەمەك [«ئال»] ئوينىماق، تاماشا قىلماق، سەيلە قىلماق، ساياھەت قىلماق

ئىلىنمەك [«تۇر»] يىپىشماق، ئېسىلماق، ئىلەشمەك

ئىلىن ياپىشىن △ سۆيمەك، مېھرى چۈشمەك

ئىل يىغمىش تەكرىم خاس ئىسىم

ئىم I [«ت ت د»]ھەربىي قوشۇنلاردا باش قوماندان تەرىپىدىن بەلگىلەپ بېرىلگەن مەخپىي بەلگە، يەنى پارول

ئىم II [«تۇر»] دورا، «ئەم» گە قاراڭ

ئىمەر - چۆرىدىمەك، ئايلانماق

ئىمەرمەك [«ئال»] «ئىمەر -» گە قاراڭ

ئىمەرىگمە [«ئال»]چۆرىدىگەن؛چۆرىدىمەك،ئايلانماق؛ چۆرىمەك

ئىمەك [«تۇر»] ئارقىچە چىقماق، ئارقىغا چۈشمەك

ئىمتىلى [<چىڭ. «ت ت د»] ئويلىماستىن

ئىمدى [<ئوغ. «ت ت د»] ئەمدى

ئىمرەم [«ت ت د»] جانائەت

ئىمرەنمەك [«ئۇت»] ئارزۇ قىلماق

ئىمله - [«ت ت د»] ئىشارەت قىلماق، باشلىماق، ئىملىمەك

ئىملەمەك [«ت ت د»] «ئىمله -» گە قاراڭ

ئىمتى [« ت تب»] دورا ئورنىدا ئىشلىتىلىدىغان يېمىش

ئىمىر [«ق ش»] تاڭ سەھەر، سۈبھى

ئىمىرت سۆگۈت [«ق ش»] بىر خىل سۆگەت

ئىن I — [«ت ت د»] ① ئىن (شىر، تۈلكە ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش يىرتقۇچ ھايۋانلارنىڭ ئۇۋىسى)؛ ② يىن، قىنىنىڭ يىنى

ئىن - II — چۆشمەك، يېتىپ كەلمەك، ئۆنمەك

ئىنانچ بەگ — [«ق ب»] مەنسەپ نامى

ئىنەچۇ — [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىنەچۇك — [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىنەچى — [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىنەرۇ — [«قوج»] «ئىنارۇ △ » غا قاراڭ

ئىنەگۇ — [ت ت د»] كىندىك ئۈدۈلىدا پەيدا بولىدىغان يەل سانجىقىغا ئوخشاش بىر خىل كېسەل، [«ت تىب»] قورساق ئاغرىقى

ئىنتەكى — [«ماي»] بەدىنىدىكى

ئىنترادائۇ — [<سان] خاس ئىسىم

ئىنتۈرمەك — [«تۇر»] چۈشۈرمەك، باستۇرماق

ئىنترادائۇ — «ئىنتراتۇ» غا قاراڭ

ئىنچ — [«ت ت د»] تىنچ، خاتىرجەم، راھەت، ھۇزۇر

ئىنچ ئامال — [«ماي»] تىنچ - خاتىرجەم

ئىنچە — [«تۇر»] مۇشۇنداق، مۇشۇنىڭ بىلەن

ئىنچەك — [«تۇر»] مۇشۇنداق

ئىنچ بۇقا — خاس ئىسىم

ئىنچ تۇرماق — [«تۇر»] راھەتلەنمەك، راھەتتە بولماق

ئىنچسىرەتمەك — ئەنسىرەتمەك، قايغۇرتماق، ئاۋارە قىلماق

ئىنچسىز — [«تۇر»] تىنچسىزلىق، پاراكەندىلىك

ئىنچكە [«تۇر»] «يىنچكە» گە قاراڭ

ئىنچ كەلمەك [«تۇر»] ئاستا كەلمەك

ئىنچكۈ [«تۇر»] «ئىنچ» كە قاراڭ

ئىنچكۈلۈك [«تۇر»] تىنچ - ئامانلىق، تىنچلىق

ئىنچكى [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىنچگە «ئىنچكە» گە قاراڭ

ئىنچگۇ «ئىنچكۇ» گە قاراڭ

ئىنچگۈلۈك «ئىنچكۈلۈك» گە قاراڭ

ئىنچۇ [«ئۇت»] ① دۆلەتكە تەۋە يەرلەر؛ ② **قۇل**

ئىنچىپ [«تۇر»] لېكىن، پەقەت، مۇشۇنداق قىلىپ

ئىنچىكمەك [«ت ت د»] ئەندىكمەك

ئىنچىسۇ [«ئال»] يەر نامى

ئىندىن [«تۇر»] قىر، چېگرا

ئىنسەمەك [«ت ت د»] «ئىلساماق» قا قاراڭ

ئىنكەك «ئىڭەك» كە قاراڭ

ئىنگە I خاس ئىسىم

ئىنگە II [«ئىر»] ھىڭگان، چىشى تۆگە

ئىنگەك [«ئال»] ئىنەك، سىيىر، كالا

ئىنگەن [ت ت د»] «ئىنگە II » گە قاراڭ

ئىنمەك [«تۇر»، «ق ب»] چۈشمەك

ئىنى [«تۇر»] ئۇكا

ئىنىك [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىنىگۈن ئىنىلەر

ئىنى يىگۈن [«كۆل»] «ئىنىگۈن» گە قاراڭ

ئۆ -	[«ئەت»] تېنىمەك، تەمتىرىمەك
ئۆۋەك	[«ت ت د»] تەمتىرىمەك، ھودۇقۇپ كەتمەك
ئۆۋمەك	باسماق، «ئىيمەك» كە قاراڭ
ئۆۋىن I	[«ق ب»] كېيىكنىڭ بىر خىلى
ئۆۋىن II	ئاستا ـ ئاستا، «ئەۋىن» گە قاراڭ
ئۆۋىنكى	[«ئال»] ۋاقىتتىكى، قۇردىكى، رەتتىكى
ئۆئىشى	[«تۇر»] «ئىشى» گە قاراڭ
ئىي -	[«ماي»] ① ئەگەشمەك؛ ② بويسۇندۇرماق
ئىيە I	[«ماي»] ئەگىشىپ؛ [«قۇج»] ئاخىرقى، داۋامى
ئىيە II	[«تۇر»] «ئىگە» گە قاراڭ
ئىيە ياتاداچى	[«ماي»] قاتار كەتكەن
ئىيمەك	[«تۇر»] باسماق، ئەزمەك
ئىيى	[«ئۇت»] مال ـ مۈلۈك، دۇنيا
ئىيىن I	[«ماي»] بويىچە، ئاساسەن، بىنائەن؛ [«ئال»] ئۆز ئارزۇسى بىلەن
ئىيىن II	[«تۇر»] يېقىن
ئىيىنچ	[«تۇر»] قوغلىماق، ئەگەشمەك
ئىيىنمەك	[«تۇر»، «ئال»] بېسىلماق، ئېزىلمەك

ئى △

ئى △ [«تۈر»، «ئال»] دەرەخ، ئورمان؛ ئۆسۈملۈك

ئىت I △ [«ئۈت»] «ئىت» قا قاراڭ

ئىت II △ [«تۈن»، «چاس»] ① ئەۋەتمەك؛ ② تاشلىماق؛
ۋاز كەچمەك

ئىت III △ [«ئىك»] پالاكەت باسماق، نەسلىك

ئىتارماق △ [«ئال»] ئۇزاقلاشتۇرماق، يىراقلاشتۇرماق

ئى تارىغ △ [«ئال»، «تۈر»] ئۆسۈملۈك، ئاشلىق، زىرائەت

ئىتالاماق △ [«ئال»] چاچماق، كەچمەك، قۇربان قىلماق

ئىتلاماق △ [«ت ت د»] ئىتقا ئوخشاتماق

ئىتلىغ △ [«ت ت د»] ئىتلىق: ئىتلىغ ئەۋ — ئىتى بار ئۆي

ئىتماق △ «ئىدماق» قا قاراڭ

ئىتىم △ «ئىدىم» غا قاراڭ

ئىچانغۇ △ [«تۈر»] چېكىنىش

ئىچانماق △ [«تۈر»] چېكىنمەك؛ دىققەت قىلماق؛ تىنچلانماق

ئىچغۇنغۇچى △ [«تۈر»] يوقاتقان

ئىچغۇنماق △ [«تۈر»] «ئىچغىنماق» قا قاراڭ

ئىچغىن △ [«كۆل»] يوقاتماق، مەھرۇم بولماق، ئايرىلماق

ئىچغىنماق △ [«ت ت د»] قاچۇرۇۋەتمەك، ئۇچۇرۇۋەتمەك، چىقىرىۋەتمەك، [«قۇج»] يوقاتماق

ئىچقىنماق △ «ئىچغىنماق» قا قاراڭ

ئىچگۈ △ [«تۇر»، «قۇج»] ئىچكى

ئىچلاغۇ △ [«تۇر»] ئەستەر، چاپان ئەستىرى

ئىد △ [«تۇر»] «ئىت I △» گە قاراڭ

ئىدالاماق △ [«تۇر»] ۋاز كەچمەك، تاشلىماق، ئاخىرلاشماق، قۇربان بولماق

ئىددۇق △ [«تۇر»] «ئىدۇق △» قا قاراڭ

ئىدرە △ [«ماي»] چىرماشماق

ئىدرەشۇ △ [«ماي»] چىرمىشىپ

ئىدماق △ [«ئال»، «تۇر»] ئەۋەتمەك، تارقاتماق، ياپىماق، قاچۇرماق

ئىدۇق △ [«ئال»، «تۇر»] مۇقەددەس، قۇتلۇق، ئەزىز

ئىدى △ [«تۇر»، «ش ت»] ئەزەلدىن، پەقەت، ئاجايىپ؛ كۆپلەپ

ئىدىتماق △ [«تۇر»] پۇراتماق

ئىدىقۇت △ ① مەرتىۋە نامى؛ ② خاس ئىسىم

ئىدىلماق △ [«تۇر»] ئەۋەتىلمەك

ئىدىم △ [«تۇر»] زۆرۈر، ئېھتىياج

ئىدىماق △ [«تۇر»] بېيىماق، بار بولماق

ئىر I △ [«تۇر»] ناخشا

ئىر II △ [«مان»] شىمال، «ئىر II» گە قاراڭ

ئىر II △ [«ت ت د»] «ئىزا، خىجالەت» مەنىلىرىدە كېلىدۇ: ئەر ئىر بولدى ــ ئادەم ئىزا تارتتى

ئىراب △ تەكرى

ئىراق △ [«تۇر»، «ئال»] يىراق، ئۇزاق

ئىرتىسز بىرتىسز △ [«ماي»] ئالۋان - ياساقسىز

ئىررا △ [«ت ت د»] ئۇيىلىش، ئىزا تارتىش

ئىرسى △ [«ئىك»] پەرىشتە، ئەۋلىيا

ئىرغات △ [«ت ت د»] ئىرغىتىش، تەۋرىتىش

ئىرغاغ △ [«ت ت د»] مۇز تارتىدىغان ئىلمەك (مۇزنى مۇزخانىغا تارتىپ كىرىشتە ئىشلىتىلىدىغان ئىلمەك)

ئىرغاق △ [«تۇر»] ئىلمەك، قارماق

ئىرغالماق △ [«تۇر»، «ئال»] سىيلكىنمەك، ئىغاڭلىماق، لىڭشىماق

ئىرغاماق △ [«ت ت د»] ئىرغاتماق

ئىرق △ [«تۇر»، «ش ت»] ① ئىشارەت؛ ② پالچى

ئىرقلاماق △ [«ت ت د»] پال سالماق، رەم باقماق، [«تۇر»] پال ئاچقۇزماق

ئىرلاماق △ [«تۇر»] ناخشا ئېيتماق

ئىرلىك △ [«ت ت د»] يىرلىك

ئىزساماق △ [«ت ت د»] ئەۋەتكۈسى كەلمەك

ئىزماق △ [«ت ت د»] ئەۋەتمەك

ئىزۇق △ [«ت ت د»] ① قۇتلۇق ۋە مۇبارەك نەرسە، ئاتاپ قويۇلغان نەرسە، ئىرىملىق نەرسە؛ ② ئۆتكىلى بولمايدىغان: ئىزۇق تاغ ــ ئۆتكىلى بولمايدىغان تاغ

ئىزنىشماق △ [«ت ت د»] سۇنۇشماق (ئۆزئارا نەرسە سۇنۇشماق، ئالماشتۇرماق)

ئىزىلماق △ [«ت ت د»] پىشلمەك، بوشتىلماق

ئىزنچۇ △ [«ت ت د»] قويۇۋېتىلگەن، بوش

ئىسرىش - △ [«ت ت د»] ئۆزئارا چىشلەشمەك

ئىسرىشماق △ [«ت ت د»] چىشلەشمەك، ئۆزئارا چىشلەشمەك

ئىسرىم △ [«ت ت د»]: ئىسرىم كىشى ــ ئۇشرۇم ئادەم، قوشۇمىسى تۇرۇك كىشى

ئىسىتماق △ [«ت تب»] ئىسسىتماق، قىزىتماق

ئىسىرغان △ [«ت ت د»] چىشلەيدىغان، چىشلىگەك: ئىسىرغان ئىت ــ چىشلىگەك ئىت

ئىسىرماق △ [«ت ت د»، «تۇر»] چىشلىمەك

ئىسىغ △ ① ئارغامچا، يىپ؛ ② ماددا، نەرسە؛ ③ هارارەت، ئىسسىقلىق

ئىش I △ [«ت ت د»] ئىس، چىراغ ئىسى؛ تۇرخۇن ۋە تامدىكى قۇرۇم

ئىش II △ [«ئۇت»] «ئىش I » گە قاراڭ

ئىشبارا △ ئەمەل نامى

ئىغاچ △ [«ئال»، «تۇر»، «قوچ»] ياغاچ، دەرەخ

ئىغاچچى △ [«ئۇت»] ياغاچچى

ئىغاچچى بەگ △ [«ت ھ»] ئەمەل نامى

ئىغار △ [«ماي»] كۈچلۈك، قۇدرەتلىك

ئىغلاشغتا △ [«ماي»] يىغلىماق، ھەسرەت چەكمەك

ئىغلاشماق △ [«ت ت د»] يىغلاشماق

ئىغلاماق △ [«قۇج»، «ئۇت»، «ت ت د»] يىغلىماق

ئىغلايۇسغتايۇ △ [«ماي»] يىغا - زار قىلىپ

ئىغماق △ تۇراقلاشماق، توختىماق

ئىق △ [«ت ت د»] ھىق: ئانى ئىق تۇتتى — ئۇنى ھىق تۇتتى

ئىقۇرماق △ [«ت تدب»] نەپسى تۇتۇلماق، ئىشتىھاسى تۇتۇلماق

ئىقىلاچ △ [«ت ت د»] شوخ، يۈگۈرۈك ئات، ئارغىماق

ئىكىنى △ [«ئىر»] مۈرە

ئىل - △ [«ت ت د»] پېپىگە چۈشمەك

ئىلا △ [«ت ت د»] دەريا نامى

ئىلساماق △ [«ت ت د»] چۈشكۈسى كەلمەك

ئىلماق △ [«ت ت د»] چۈشمەك: ئەر تاغدان قۇزى ئىلدى — ئادەم تاغدىن تۆۋەن چۈشتى

ئىلىغ △ [«ت ت د»] يىللىق، يىلمان

ئىلىمغا △ [«ت ت د»] خان مەكتۇپلىرىنى تۈركچە يېزىق بىلەن يازىدىغان كاتىپ

ئىماق △ [«ئال»] ئەۋەتمەك، يولغا سالماق، «ئىدماق» قا قاراڭ

ئىمراق △ «ئامراق» قا قاراڭ

ئىمغا I △ تاغ ئۆچكىسى

ئىمغا II △ [«ت ت د»] مال (سېلىق) يىغىدىغان ئەمەلدار

ئىنارۇ △ [«ئال»] ئۇياق، ئارقا، بۇياق، ... دىن

ئىنارۇبەرۇ △ [«ئال»] ھەممە يەر، ئۇياق - بۇياق

ئىناغ △ [«ئال»] ئىشەنچ، ئۈمىد

ئىناغارۇ △ [«موي»] ... دىن بۇيان

ئىناغسىز △ [«ئال»] ئىشەنچسىز

ئىناق △ [«ئال»] دوست، ئاغىنە

ئىناق قۇلى △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىنال I △ [«ت ت د»] ئانىسى ئېسىلزادە، ئاتىسى ئاددىي خەلقتىن بولغان ياشلار

ئىنال II △ [«ئۇت»، «ت ھ»] ئەمەل نامى

ئىنال III △ [«تۇر»] خاس ئىسىم

ئىنال بارس △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىنال بۇيات △ [«ت ھ»] خاس ئىسىم

ئىنال چۇر △ [«ت ھ»] خاس ئىسىم

ئىنال چۇق △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىنال قۇچ △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىنانچ I △ [«ت ت د»] ئىشەنچ، ئىشەنچلىك

ئىنانچ II △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىنانچ III △ [«تۇر»] ۋەزىر، نازىر، [«ت ھ»] ئەمەل نامى

ئىنانچ بۇيرۇق △ [«ئال»] ئىشەنچلىك ئادەم، يېقىن ئادەم

ئىنانچچى △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ئىنانچۇ △ ئادەم ئىسمى؛ ② ئەمەل نامى

ئىنانماق △ [«قۇچ»، «تۇر»] ئىشەنمەك

ئىنچا △ مۇشۇنداق

ئىنچاق △ [«قۇچ»] قايغۇلۇق، غەملىك

ئىنچ قىلماق △ [«تۇر»] تىنچ قىلماق

ئىنچىپ △ [«ئال»] مۇشۇنداق قىلىپ

ئېنچىقلاماق △ يىغلىماق، ئىڭرىماق، پەرياد ئۇرماق

ئُندوُ △ [«ئُوت»] خاس ئىسم

ئُنغاروُ △ «ئُناروُ» غا قاراڭ

ئُسوُا △ [«ت ت د»] ئُوغوُزلارنىڭ بىر ئُوروُقى

ئُسوُرىق △ [«ت ت د»] چوٚگۈن، ئىسوُرىق

ئُسوُىق △ [«ت ت د»] تاغ ئوٚچكىسى

ئُى ئُغاچ △ [«ئال»، «قوُج»] ياغـاچ، دەرەخ

ئُيا △ «ئُيە» گە قاراڭ

ئُيماق △ [«توُر»] باسماق، ئەزمەك

ئُيىن I △ [«ئال»] ئاستا ـ ئاستا

ئُيىن II △ ئارزوُ، «ئىيىن» گە قاراڭ

ئُيىنچ △ [«توُر»، «قوُج»] «ئىيىنچ» كە قاراڭ

ي

يا [«تۇر»] ① يا (قەدىمكى جەڭ ۋە ئوۋ قورالىنىڭ بىر قىسمى)؛ ② ئىملىق سۆز

يابا [< ئوغ. «ت ت د»] ھۆل ۋە نەم نەرسە

ياباتۇ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ياباسۇن [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ياباش «ياۋاش» قا قاراڭ

ياباقۇ [«ت ت د»] ① قەبىلە نامى؛ ② چىگىش

يابدۇتىرەك [«ئۇت»] خاس ئىسىم

يابرىت - △ [«ت ت د»] يوقاتماق، مەغلۇپ قىلماق، تارمار قىلماق

يابغۇ [«ق ب»] ئەمەل نامى، خاقاندىن ئىككى دەرىجە تۆۋەن تۇرىدىغان، خەلق ئىچىدىن چىققان مەنسەپدارلارغا بېرىلىدىغان ئۇنۋان

يابلاق يامان، بۇزۇق

يابۇرشۇ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

يابۇنسۇ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

يابىرا △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

يابىز △ [«ئال»] ① ئاجىز، نامرات؛ ② يامان، بۇزۇق

يابىنماق △ ياپماق، يېپىنماق

ياپ I تەكىت مەنىسىنى بىلدۈرىدۇ

ياپ II [«ت ت د»] دۈگىلەك (ھەرقانداق دۈگىلەك نەرسە)

ياپار «يىپار» غا قاراڭ

ياپاغ ① بەدەن، ئەزا (بەدەن ئەزالىرى)؛ ② قۇرۇ- لۇش، قۇرۇلما

ياپتاغ [«ت ت د»] كىپىنەك تون (پادىچىلار قار - يامغۇردىن ساقلىنىش ئۈچۈن يېپىنىۋالىدىغان يەڭسىز تون)

ياپ توغرىل △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ياپرى I △ [«ت ت د»] تۈز، تۈزلەڭ

ياپرى II △ [«ت ت د»] سالپاڭ: ياپرى قۇلاق — سالپاڭ قۇلاق

ياپسۇرماق «ياپشۇرماق» قا قاراڭ

ياپسىنماق △ [«ئال»] بىر لەشمەك، يېپىشماق

ياپشۇرماق [«تۇر»] يېپىشتۇرماق

ياپشىنماق △ [«ئال»] يېپىشماق، چاپلاشماق

ياپغاق [«ت ت د»] ياپقاق، ياپماق (قۇشلارنى تۇتىدىغان بىر خىل تۇزاق)

ياپغۇت [«ت ت د»] يۇڭ ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش نەرسىلەر سىلىنىپ تىكىلگەن تۆشەك، كۆرپە

ياپغۇچ [«ت ت د»] چۇۋىق (ئېشەك ۋە شۇنىڭغا ئوخ- شاش ھايۋانلارنى ھەيدەش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدى- غان تاياق)

ياپغۇن [«قۇج»] خاس ئىسىم

ياپلىش △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ياپماق [«قۇج»] ياراتماق، قۇرماق، ياسىماق

ياپۇرغاق [«ت ت د»] ياپراق، يوپۇرماق

ياپۇش - [«ئەت»] يېپىشماق، چاپلاشماق

ياپۇشغاق [«ت ت د»] بۇدۇشقاق

ياپۇشغان [«ت ت د»] يېپىشىدىغان

ياپى I △ [< چىگ. «ت ت د»] ئېگەر ياستۇقى

ياپى II △ پوستى، تېشى

ياپىت - △ [«موي»] ياساتماق

ياپتاق △ [«ت ت د»] ياۋداق، ياپداق: ياپتاق ئات —
ياۋىداق ئات

ياپىرغاق △ [«ت تب»] ياپراق

ياپىرغاقلاغ △ [«تۇر»] ياپراق بىلەن

ياپىرقاق △ [«ئال»] «ياپىرغاق» قا قاراڭ

ياپىشماق △ [«ت تب»، «ئۇت»] يېپىشماق، چاپلاشماق

ياپىغ △ [«ئال»] ① باغلانغان، مۇناسىۋەتلىك؛ ② قۇرۇ-
لۇش، قۇرۇلما

ياپىنماق △ هازىرلانماق؛ يېپىلماق

يات [«تۇر»] «ياد» قا قاراڭ

ياتسان [«ت ت د»] ئوق ئېتىش ئۈچۈن ياغاچتىن يا-
سالغان ياي، كامالەك

ياتىرۇ [«ت ت د»] تارىشا

ياتساماق [«ت ت د»] ياتقۇسى كەلمەك، ئۇخلىغۇسى كەلمەك

ياتغاق [«ت ت د»] قاراۋۇل، كۆزەتچى

ياتغۇ ياتىدىغان يەر

ياتغۇرماق ① ياتقۇزماق؛ ② ئۇزاتماق

ياتلاماق [«ئۇت»] ياتلاشماق، يىراقلاشماق، يات كۆرمەك

ياتلانغۇ سىرك ئويناش

ياتۇرماق ياتقۇزماق

ياتۇق I [«ت ت د»] ئىككى خىل نەرسىدىن توقۇلغان رەخت (بۇنىڭ ئۆرۈشى يۇڭ يىپتىن، ئارقىقى پاختا يىپتىن بولىدۇ)

ياتۇق II [«ت ت د»] تاشلانغان، ئۇنتۇلغان: ياتۇق نەڭ — تاشلانغان ۋە (ئۇنتۇلغان) نەرسە

ياتىز △ [«ت ت د»] ئەنلىك، كەڭ

ياتىغ △ [«ت ت د»] ياتاق، ياتىدىغان جاي

ياتىق △ [«ت ت د»] «ياتىغ» قا قاراڭ

ياتىلماق △ «يادىلماق» قا قاراڭ

ياچانقىر △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ياچانماق [«ت ت د»] ئەيمەنمەك؛ ئۇيالماق، خىجالەت بولماق

ياد I [«تۇر»] يات

ياد- II [«ماي»] يايماق، تارقاتماق

ياداغ [«ماي»، «ت ت د»] پىيادە، ياياق

يادالماق يىپىلماق؛ ئۈزىماق

يادچى △ سېھىرگەر

يادماق [«ئال»] يايماق، ئاچماق، تەرەققىي قىلماق

يادىل ـ △ [«ماي»] يېيىلماق، يېيىل

يادىم △ [«ت ت د»] كۆرپە

يادىنماق △ ئاشكارا قىلماق، ئاچماق؛ ئىپتىراپ قىلماق

يادىي يارنى △ [«ماي»] كەك تاغاق سۆڭىكى

يار I [«ئال»] يېرىلك، جاراھەت، يارا

يار II [«ت تب»] شور تۇز، تاش ھالىتىدىكى تۇز

يار III [«ماي»] كۆپۈك؛ [«ت ت د»] شۆلگەي، شال، تۇكۇرۇك

يار IV [«ئۇت»] يەر نامى

يارا [«قوج»] مۇرە

ياراتاغ «ياراتىغ» قا قاراك

ياراتاغلاغ I [«ماي»] يارىتىلغان

ياراتاغلاغ II «ياراتىغلىغ» قا قاراك

ياراتغان [«ت ت د»] ياراتقان، ياراتقۇچى

ياراتماق ① ياراتماق، ۋۇجۇدقا كەلتۈرمەك؛ ② بېزىمەك؛ ③ ياخشى كۆرگۈزمەك؛ ④ مەدەت بەرمەك، قۇتراتماق

ياراتمىش △ [«ماي»] ياراتقان، ئىجاد قىلغان

ياراتىشماق △ [«ئۇت»] ياراتماق

ياراتىغ △ [«تۇر»] ① بېزىمەك، بېزەش، زىننەتلەش؛ ② تەشەببۇس

ياراتىغلىغ △ [«تۇر»] ياساقلىق، بېزەلگەن

ياراتىغى △ [«ماي»] يارىشقى

ياراتىلماق △ [«تۈر»] تەييار بولماق

ياراتىنماق △ [«تۈر»] ① ئۆزگەرتمەك، تەرتىپكە سالماق؛ ② بېزەلمەك

ياراسى △ ئىتائەتچان، مايىل، بويسۇندۇرغان

ياراش I [«تۈر»] يارىتىلىش، تەبىئەت

ياراش - II [«ت ت د»] مەسلىھەت قىلماق

ياراشماز [«تۈر»] ياراشماس، لايىق بولماس

ياراشتۇرماق [«تۈر»] ياراشتۇرماق

ياراشى I △ [«تۈر»] ① يارىتىلىش؛ ② مۇۋاپىق، لايىق؛ [«ئال»] تەبىئەت

ياراشى II △ بېزەش، ياساش

ياراغ I [«ت ت د»] پۇرسەت، ئىمكان، پەيت

ياراغ II «ياراق» قا قاراڭ

ياراغسىز △ [«ت ت د»] يارامسىز، لايىق بولمىغان، تەسەۋۋۇر قىلمىغان، ئويلىمىغان

ياراغلىغ △ [«تۈر»] يارامىلىق، لايىق بولغان

ياراق I [«ت تب»] ① قورال؛ ② لايىق بولغان، لازىم بولغان

ياراق II [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ياراقلىغ △ [«ئۇت»] «ياراغلىغ» قا قاراڭ

ياراقلىغدى △ [«كۆل»] قوراللىق

يارالماق [«تۈر»] يېڭىلىپ قالماق، خاتالاشماق

ياراماچى △ [«تۈن»] يارىماس، بولمايدىغان، مۇۋاپىق بولمىغان

ياراماق يارىماق، لايىق بولماق

ياران [«ئەت»] ① دوست، ھەمراھ؛ ② مۇۋاپىق

يارانماق خۇشامەت قىلماق

يار بۇز [«ت ت د»] يالپۇز

يارپ [«تۇر»] ساغلام، كۈچلۈك، قۇۋۋەتلىك؛ [«ت ت د»] مەھكەم، پۇختا

يارپسىز △ [«ئال»] بوش، ئاجىز، كۈچسىز، قۇۋۋەتسىز

يارپۇز [«ت ت د»] ① يالپۇز؛ ② يارپۇز (ئاغمىخانىنىڭ بىر خىلى)

يارتاغ تۇغ [«موي»] بايراق، تۇغ

يارتان بۆلەك، يېرىم، پارچە، قىسىم

يارتماق [«ت ت د»] يارماق، تەڭگە

يارتىم △ [«ت ت د»] پارچە، يېرىم، بۆلەك، [«تۇر»] قىسىم

يارسغان [«ت ت د»] تاغ ۋە باشقا جايلاردىكى تېيىلغاق يەر

يارسغاق △ [«تۇر»] يامان، بۇزۇق

يارسغۇ △ يىرگىنچلىك، يامان

يارسقماق △ [«ت ت د»] ئايرىلىپ قالماق

يارسماق △ [«ت ت د»] يىرگەنمەك، سەسكەنمەك، [«قۇج»] نەپرەتلەنمەك

يارسنچغ △ [«ئال»، «قۇچ»، «ت ت د»] پاسكىنا، يىرگىنچلىك، بىزار قىلىدىغان

يارغان ئۇنۋان نامى

يارغۇ [«ئۇت»] قارار، ھۆكۈم

يارقان [«ئۇت»] جاللات

يارقايا [«تۇر»] خاس ئىسىم

يارلىغ I △ [«ت ت د»، «ئال»] يوقسۇل، پېقىر، ئاجىز، بەختسىز

يارلىغ II △ [< چىگ. «تۇر»، «ت ت د»] يارلىق (خاقاننىڭ مەكتۇپى، بۇيرۇقى)، ئەمىر، پەرمان

يارلىغ III △ [«تۇر»] ① سۇترا، موناستىر؛ ② شەپقەت

يارلىغقاماق △ ھەشەمەتلىك قىلماق، «يارلىقاماق» قا قاراڭ

يارلىق △ [«تۇر»] «يارلىغ» قا قاراڭ

يارلىقا I [«ق ب»] ئەپۇ قىل، كەچۈر

يارلىقا- II △ [«ماي»] ① يارلىق قىلماق؛ ② ساقلىماق؛ مەدەت قىلماق

يارلىقاماق △ [«تۇر»] ① يارلىق چۈشۈرمەك، بۇيرۇق قىلماق؛ ② ئىلتىپات قىلماق

يارلىقانچىسىز △ [«تۇر»] تاش يۈرەكلىك، رەھىمسىز

يارلىقانچۇچى △ [«تۇر»، «ش ت»] مېھرىبان، مېھرىبانلىق؛ شەپقەتلىك

يارلىقانماق I △ [«ئال»] ياردەمچى بولماق

يارلىقانماق II △ [«تۇر»] دۇبۇلغا، ساۋۇت كىيمەك

يارماق I [«ت ت د»، «ئۇت»] يارماق، پۇل

يارماق II [«ئۇ تمب»] پارچىلىماق، ئايرىماق، يارماق

يارماق III [«تۇر»] مۇستەھكەم

يارماقان [«ت ت د»] «ئارماغان» غا قاراڭ

يارمانماق [«تۇر»] چىقماق

ياروغلۇ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

يارۇتماق كۆرۈنمەك؛ ئايدىڭلاتماق، يورۇتماق

يارۇت- ياشۇت- [«ماي»] يورۇتماق، چاقناتماق

يارۇق I [«ت ت د»] يورۇق، يورۇقلۇق

يارۇق II [«ت ت د»] يېرىق (يەر، تام، تاغ قاتارلىقلار ۋە باشقىلاردىكى يېرىق، دەز)

يارۇق III [«ئۇت»] خاس ئىسىم

يارۇقسۇز [«ئال»، «ق گ»] نۇرسىز، پارقىراقسىز؛ قاراڭغۇلۇق

يارۇماق [«تۇر»] يورۇماق، نۇر چاچماق، پارقىرىماق

يارۇن شەپەق

يارى △ [«ئەت»] ياردەم، كۈچ

يارىچى △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

يارىش △ [«ت ت د»] بەيگە، ئات بەيگىسى؛ رىقابەت

يارىغ △ [«چاس»] ساۋۇت ۋە دۇبۇلغا

يارىق I △ [«تون»] قورال، قورال - ياراغ

يارىق II △ [«تۇر»، «ت ت د»] دۇبۇلغا، يارىق (جەڭلەردە كىيىلىدىغان زەنجىرلىك ۋە تەڭگىلىك ساۋۇتنىڭ ھەر ئىككىسىگە ئىشلىتىلىدىغان ئورتاق ئىسىم)؛ كۈپە يارىق — زەنجىرلىك ساۋۇت؛ ساي يارىق — تۆمۈر ساۋۇت

يارىق III △ [«ئۇت»] قىرغاق

يارىلقا- △ [«تون»] ساقلىماق، ئامان قىلماق

يارىلماق △ [«ئال»] يېرىلماق، ئايرىلماق، پارچىلانماق، ئېچىلماق

يارىلىنچىغ △ پارچىلانغان، ئايرىلغان

يارىم △ [«ت ت د»] ① يېرىم: ئاملا يارىمى — ئالمىنىڭ يېرىمى؛ ② يېرىندا

يارىماق △ [«قوٚج»] ئېچىلماق؛ پارقىرىماق، «يارۇماق» قا قاراڭ

يارىن I △ [«ماي»] تاغاق، [«ت ت د»] تاغاق سۆڭىكى

يارىن II △ [«ئىر»، «تۇر»، «قوٚج»] كېچە، ئەتە، كەلگۈسى [«ق ب»] تاڭنا، ئاخىرەت

يارىنچىق △ [«ئال»] بۇزۇق، يامان، ياۋۇز

يارىنداق △ [«ت ت د»] قېيىش (ئۆچكە تېرىسىدىن تىلىنىدۇ)

ياز I [«تۇر»] ياز، باش باهار

ياز- II △ [«ماي»] ① خىلاپلىق قىلماق، گۇناھ قىلماق؛ ② ئېچىلماق، يېيىلماق

ياز III △ [«ق ب»] يەش (بۇيرۇق پېئىلى)

يازاق [«ت ت د»] ئوتلاق، يايلاق

يازلىن- بوشىماق، يېشىلمەك

يازماق I △ [«تۇر»، «ت ت د»] ① يازماق: ئول بىتىك يازدى — ئۇ كىتاب يازدى؛ ② «يۆرمەك» كە قاراڭ

يازماق II [«ت ت د»، «تۇر»] ئازماق، يېڭىلمەك، خاتالاشماق

يازۇسۇز گۇناھسىز

يـازۇغ «يازۇق» قا قاراڭ

يازۇق I [«ت ت د»] يېشىك، يېشىكلىك: يـازۇق ئات — يېشىكلىك (باغلاقتىن يېشىلىپ كەتكەن) ئات

يازۇق II [«ت ت د»، «ق ب»] گۇناھ، سەۋەنلىك: ئوت تۇتۇنسىز بولماس، يىگىت يازۇقسۇز بولماس — ئوت تۇتۇنسىز بولماس، يىگىت سەۋەنسىز بولماس

يازۇقلاماق [«ت ت د»] ① جىنايەت ئۆتكۈزمەك؛ ② ئەيىبلىمەك، جازاغا تارتماق

يازۇقلۇغ [«ئال»، «تۇر»] گۇناھكار

يازى △ [«ت ت د»، «ئۇت»] بـوشلـۇق، ئوچـۇقچىلىق تۈزلەڭلىك

يازىغ △ [«ئىز»] ئاجىزلىغان، چارچىغان

يازىغچى △ [<ئوغ. «ت ت د»] يېزىقچى، خەتچى

يازىق △ [«موي»] گۇناھ، جىنايەت

يازىقلىغ △ گۇناھلىق

يازىم △ [«ت ت د»] كۆرپە، تۆشەك

يازىنچ △ [«تۇر»] گۇناھ

يازىنچسىز △ [«ماي»] دەخلىسىز

يازىنماق △ [«قوج»] خاتالاشماق، گۇناھلىق ئىش قىلماق

ياس I [«ت ت د»] ① زىيـان، زەرەر؛ ② ئۆلـۈم، ھالاكەت

ياس II [«ئال»] «ياش» قا قاراڭ

ياس III [«تۇر»] شەپقەتلىك

ياس - IV «ياز II» گە قاراڭ

ياسا [«ئۇت»] قانۇن

ياسادۇ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ياساق [«ت ھ»] ① قانۇن؛ ② بىر خىل بېرىسىملىك (ئالۋان - ياساق، سېلىق قاتارلىقلارغا ئوخشاش)

ياستۇق [«ئۇت»] ① بىر خىل تەڭگە پۇل؛ ② ئۇرچۇق؛ ③ مىقدار سۆز

ياسدۇق «ياستۇق» قا قاراڭ

ياس سۆڭكۈك [«ئال»] ئۇستىخان، سۆڭەك

ياسغاغ [«تۇر»] تۇز، تۇزلەڭ

ياسغاق [«ت ت د»] ئاشتاختا، ئانتاختا

ياسماق [«ت تىب»] ئېرىتمەك

ياسۇق I «ياشۇق» قا قاراڭ

ياسۇق II «يازۇق» قا قاراڭ

ياسۇل I [«ت ت د»] ياپىلاق

ياسۇل II دۆڭ، ئەگرى

ياسۇماق «ياشۇماق» قا قاراڭ

ياسى △ [«ت ت د»] يېسى؛ ياپىلاق

ياسى تاش △ [«موي»] سىلىق تاش

ياسىچ △ [«ت ت د»] ئوق، ئوقيا ئوقىنىڭ ياپىلاق ۋە ئۇزۇنچاق ئۇچى

ياسىق △ [«ت ت د»] يا قىپى

ياسىمۇق △ [«ت تىب»] تېرىدق، يېسىمۇق

ياش I [«ت ت د»] ئوتياش، كۆكتات

ياش II [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ياش III [«ئوت»] ياش، كۆز يېشى

ياش IV ياش: ياش ئەر ــ ياش ئادەم

ياش V [«تۇر»] زىيان، زەرەر

ياشارماق [«تۇر»] كۆكەرمەك، يېشىللاشماق

ياشغۇ I ھاياتلىق، كائىنات، مەۋجۇدىيەت، ئالەم

ياشاغۇ II [«ت ت د»] ياشايدىغان

ياشاماق [«تۇر»] ياشىماق

ياشرۇ [«ماي»] يوشۇرۇن؛ يوشۇرماق

ياشقان [«تۇر»] خاس ئىسىم

ياشقى △ [«ئو»] ياشانغان، قېرىغان

ياشلاغ ئۆمۈرلۈك، ياشانغان

ياشلاغ سىشلاغ △ [«ماي»] ياش قۇرامى

ياشلىغ I △ [«ت ت د»] ① ياشانغان، قېرى: ياشلىغ ئەر ــ ياشانغان ئادەم؛ ② ياشاڭغىرايدىغان: ياشلىغ كۆز ــ ياشاڭغىرايدىغان كۆز

ياشلىغ II △ [«ئال»] جانلىق

ياشماق [«تۇر»] ساقلانماق، سىڭمەك، مۆكۈنمەك، [«ت ت د»] يوشۇرۇنماق

ياشمۇق تېرىق

ياشنا ـ [«ت ت د»] نۇر چاچماق

ياشنات ـ [«ت ت د»] پارقىراتماق، نۇرلاندۇرماق

ياشناماق [«تۇر»] ياشىماق

ياشومائىترى [«چاس»] خاس ئىسىم

ياشومايترى [«چاس»] خاس ئىسىم

ياشۇت [«ت ت د»] يېشۇرۇن
ياشۇتماق [«تۇر»] نۇرلاندۇرماق، يورۇتماق
ياشۇرغان [«ت ت د»] يوشۇرىدىغان
ياشۇرماق ساقلىماق، [«ت ت د»] يوشۇرماق
ياشۇرۇقى △ [«تۇر»] ساقلانغان
ياشۇق نۇر، نۇرلۇق، يورۇق، يورۇقلۇق، پارلاق
ياشۇقسۇز [«ئال»] نۇرسىز
ياشۇماق نۇر چاچماق، پارىلدىماق
ياشتماق △ [«ئۇت»] ساقلىماق
ياشىرلىغ △ [«ئۇت»] يوشۇرۇقلۇق
ياشىغ △ ياشاش
ياشىل △ [«ت ت د»، «تۇر»] يېشىل، كۆكۈلمەيدان
ياشماق △ [«ئۇت»] ساقلانماق، مۆكۈنمەك
ياشمۇق △ [«ت تب»] «ياشمۇق» قا قاراڭ
ياشن △ [«ت ت د»] چاقماق، چېقىن
ياغ I [«تۇر»] ياغ، ماي
ياغ - II [«تون»] يېقىنلاشماق، قاتناشماق
ياغ III [«تۇن»] دۈشمەن، ياۋ
ياغاق [«مان»] ياڭاق
ياغاماق قۇرباندىققا سۇنماق
ياغچىرت - △ ① كۆپەيتمەك؛ ② نەپرەتلەنمەك، ئۆچ كۆرمەك
ياغرۇ [«ت ت د»] يېقىن؛ ئۆپچۆرە، يېقىن ئەتراپ
ياغرۇقىئا △ [«ماي»] يېقىندىلا (يېڭىلا)
ياغرى I △ [«ئر»] ياپماق

ياغرى II △ [«ت ت د»] بۇزۇلماق، يىرتىلماق، ئۇپرىماق

ياغسىنىش △ [«ماي»] يېپىشماق

ياغلىغ △ [«قۇج»] ياغلىق، مايلىق

ياغما [«ت ت د»، «ق ب»] ① تۈركلەرنىڭ بىر قەبىلىسىنىڭ نامى؛ ② تىرازغا يېقىن بىر يېزىنىڭ نامى

ياغمۇر [«ت ت د»، «تۇر»] يامغۇر

ياغمۇرچىل △ [«ت ت د»] يامغۇر كۆپ ياغىدىغان

ياغۇت [«ت ت د»] يېقىنلاشتۇرماق

ياغۇتغان [«ت ت د»] يېقىنلاشتۇرىدىغان، يېقىن قىلىپ كۆرسىتىدىغان

ياغۇتماق [«ت ت د»] يېقىنلاشتۇرماق، يېقىنلاتماق، كەلتۈرمەك

ياغۇرۇ [«ش ت»] يېقىن، قىسقا

ياغۇق [«ماي»، «تۇر»] يېقىن

ياغۇقراق يېقىنراق

ياغۇماق يېقىنلاشماق

ياغى △ [«ت ت د»] يېغى، دۈشمەن

ياغىتغان △ [«ت ت د»] ① ياغدۇرىدىغان، ياغدۇرغۇچى؛ ② دۈشمەنلىك قىلىدىغان

ياغىتماق △ [«تۇر»] ياغدۇرماق؛ چاچماق

ياغىچى I △ [«تۈن»] قوماندان

ياغىچى II △ ئاداۋەتچى، ئاداۋەتخور، دۈشمەنلەشكۈچى

ياغىد- △ دۈشمەن بولماق، دۈشمەنلەشمەك

ياغىدماق △ دۈشمەننى ئۆلتۈرمەك

ياغىر I △ [«ت ت د»] يېغىر: ياغىرلىغ ئات ـــ يېغىرى بار ئات

ياغىر II △ [«ئوي»] مۈرە، يەلكە

ياغىز △ [«ماي»، «ت ت د»] قوڭۇر (قىزىل بىلەن قارا ئوتتۇرىسىدىكى بىر خىل رەڭ): ياغىز ئات ـــ قوڭۇر ئات

ياغىش △ [«ت ت د»] قۇربانلىق

ياغىش ساچىغ△ [«ماي»] نەزىر - چىراغ

ياغىشلىغ △ [«ئال»] قۇربانلىق

ياغىشلىق △ [«تۇر»] قۇربانلىققا سۇنغان يەر

ياغىقماق △ [«ت ت د»] دۈشمەنلەشمەك

ياغىلا △ [«ت ت د»] «ياغىقماق» قا قاراڭ

ياغىلاداچى △ جەڭ قىلغۇچى، جەڭچى

ياغىلاماق △ دۈشمەن بىلەن سوقۇشماق

ياغىلماق △ خەۋەرسىز قالماق

ياغىلىغ △ [«تۇر»] دۈشمەنلىك

ياغىن △ «ياقىن» غا قاراڭ

ياغا [«ت ت د»] ئاقتىكەن

ياغشۇرماق [«تۇر»] يېپىشماق، يېقىنلاشماق

ياغنۇ [«ت ت د»] ① ئاددىي خەلقتىن بولۇپ، خاقاندىن ئىككى دەرىجە تۆۋەن تۇرىدىغان كىشىگە بېرىلىدىغان ئۇنۋان؛ ② يافغۇ (بارسغانغا يېقىن بىر شەھەرنىڭ نامى)

يافۇز [«ت ت د»] ياۋۇز، يامان

يافشغۇ △ [«ت ت د»] قىزىلقات

ياقا I [«موي»] تەزىيە كۆنى

ياقا II [«ئۇت»] ئىش ھەققى، ئىجارە بەدىلى

ياقا III ① تەرەپ، يان؛ ② چەت، ياقا، پاسىل، چېگرا

ياقاغا تۇت- [«ت ھ»] ئىجارە ئالماق، ئىجارىگە ئالماق

ياقالا- [«قۇج»] ① پاسىل ئايرىماق؛ ② تاۋاپ قىلماق

ياقالاماق [«رۇ»] ئۆزگەرتمەك، رەتلىمەك، يولغا سالمىاق، «ياقالا-» غا قاراڭ

ياقان [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ياقچىرتماق △ [«ئال»] چۈشەنمەك، قۇتراتماق، ئىلھام بەرمەك

ياقدۇرماق [«تۇر»] ياقتۇرماق

ياقرى △ [«ت ت د»] ياغ، ئىچ ماي، ماي

ياقرىقان I △ [«ت ت د»] مۇز ياغ، توڭ ياغ

ياقرىقان II △ [«ت ت د»] پىندىق چوكلۇقىدا مېۋىسى بولغان بىر خىل ئۆسۈملۈك

ياقسا «ياقشا» غا قاراڭ

ياقشا [<سان، «تۇر»] جىن، شەيتان

ياقشى △ [«ئۇت»] ياخشى

ياقشىچى △ باشقۇرغۇچى

ياقماق I [«تۇر»] ① خۇشال بولماق، ماس كەلمەك؛ ② يېقىنلاشماق

ياقماق II [«ت تب»] ياقماق، سۈرمەك

ياقۇ [«ت ت د»] ياغۇرلۇق

ياقۇد ياقۇت

ياقۇرماق [«ت ت د»] ئېغىر نەپەس ئالماق، دېمى سىقىلماق

ياقۇرۇ «ياغۇرۇ» غا قاراڭ

ياقىس △ ① ياغلىق نەرسە؛ ② «ياغىش» قا قاراڭ

ياقىغ △ [«ت ت د»] مەلھەم، زىمات (ئىششىق ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش جاراھەتلەرگە يېقىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان ماي دورا)

ياقىلماق △ [«تۇر»] يېقىنلاشماق، يېقىنلاشتۇرماق

ياقىن I [«ئال»، «ت ت د»] يېقىن

ياقىن II △ [«ئەت»] ھەقىقەت، ھەقىقىي

ياڭ I [«ت ت د»] ئەندىزە، قېلىپ؛ [«ئال»] ئادەت، ئۇسۇل، نىزام؛ [«ت تب»] ئۆلچەم، مىقدار، ھەجىم

ياڭ II [«تۇر»] يالتىراقلىق

ياڭ III [«ئوت»] پىل

ياڭا I [< ئوغ. «ت ت د»] ياقا، قىرغاق (ۋادىنىڭ ياقىسى، قىرغىقى)

ياڭا II [«تۇر»] «ياڭ III» كە قاراڭ

ياڭارماق [«تۇر»] يېڭىلىمەك

ياڭالدۇرۇق [«ت ت د»] يامغۇرلۇق بۆك (يامغۇردىن ۋە شىۋىرغاندىن ساقلىنىش ئۈچۈن يامغۇرلۇققا تىكىپ قويۇلغان كىگىز قالپاق)

ياڭان I [«ت ت د»] ئاق باش قارغا

ياڭان II [«ت ت د»] پىل

ياڭراماق ئاشكارىلىماق، پاش قىلماق

ياڭشاق I [«ت ت د»] ۋات-ۋات: ياڭشاق ئەر — ۋات-ۋات ئادەم

ياڭشاق II [«تۇر»] يېڭىلىش

ياڭغاق يان، تەرەپ

ياڭغۇر «ياڭقۇ» غا قاراڭ

ياڭغۇرماق [«تۇر»] ئاۋاز چىقارماق، چاقىرماق

ياڭقۇ [«ماي»] ياڭراق ئەكس سادا؛ [«ت ت د»] يانغۇ (قايتقان ئاۋاز)؛ [«ئال»] ئاۋاز، ئۈن

ياڭقۇرۇش [«تۇر»] سادا چىقىرىش، ئاۋاز پەيدا قىلىش

ياڭقۇلۇغ [«ئال»] ئاۋاز چىقارغان

ياڭقۇماق ئاۋاز ياڭرىماق

ياڭقىرماق △ [«تۇر»] ئەكس ئەتمەك

ياڭلاغ [«ماي»] قىياپەتلىك

ياڭلۇق [«ت ت د»] يېڭىلىش، خاتالىق

ياڭلىغ △ [«ئال»، «ش ت»] ① بارلىققا كەلگەن؛ ۋۇجۇدقا كەلگەن؛ ② ئۆرپ - ئادەت

ياڭلىق △ «ياڭلۇق» قا قاراڭ

ياڭى I △ [«ماي»، «ت ت د»] يېڭى: ياڭى نەڭ — يېڭى نەرسە؛ تازا

ياڭى II △ كۆن

ياڭىچۇن △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

ياڭىرتى △ [«تۇر»] باشتىن، يېڭىدىن

ياڭىلا △ [«ت ت د»] يېڭىدىن، يېڭىباشتىن

ياڭىلغان △ [«ت ت د»] يېڭىلىشىدىغان، ئادىشىدىغان

ياڭىلماق △ [«ئال»] يېڭىلمەك، خاتالاشماق

ياكىلۇق △ «ياكىلۇق» قا قاراڭ

يال [«ئۇت»] مائاش، ھەق

يالا [«ت ت د»] يالا، تۆھمەت، بوھتان؛ گۇمان

يالاباچ [«ئۇر»] ئەلچى

يالافار [«ت ت د»] خاقاننىڭ ئەلچىلىرىگە بېرىلىدىغان نام

يالاكۇز [«ئال»] يالغۇز، «يالاكۇس» قا قاراڭ

يالاكۇس «يالانغۇز» غا قاراڭ

يالاكۇق [«ئال»، «ق ب»] ئىنسان، ئادەم، ئىنسانىيەت

يالاماق I [«ت ت د»] يالا چاپلىماق، تۆھمەت قىلماق

يالاماق II يالىماق، «يالغاماق» قا قاراڭ

يالان يالقۇن، «يالىن» غا قاراڭ

يالاۋاچ [«ت ت د»، «ماي»، «تۇر»] ئەلچى، پەيغەمبەر

يالبىرغاق △ [«ئۇت»] يوپۇرماق، ۋەرەقە

يالپى △ [«ت ت د»] يالپاق، ياپىلاق

يالت [«ت ت د»] تىك: يالت قايا — تىك قىيا

يالتىراماق يالتىرىماق، پارقىرىماق

يالتىرۇق «يالتىرىق» قا قاراڭ

يالتىرىتماق △ [«ئال»] پارلاتماق، يورۇتماق، نۇرلاتماق، يالتىراتماق، چاقناتماق

يالتىرىدماق △ «يالتىرىتماق» قا قاراڭ

يالتىرىرماق △ [«تۇر»] يورۇق، نۇرلۇق؛ يورۇقلاتماق

يالتىرىق △ [«ئال»] يالتىراقلىق، نۇرلۇق

يالتىرىقلىغ △ [«ئال»] پارلاق، نۇرلۇق

يالتىرىماق △ [«تۇر»] پارلىماق، يالتىرىماق، نۇر چاچماق

يالتغا [«ت ت د»] زاڭلىق، مەسخىرە
يال تۈرغان [«ت ھ»] يەر نامى
يالتۈرماق [«ئۈت»] يەر نامى
يالترماق △ [«تۈر»] پارقىرىماق، نۇر چاچماق
يالچىتماق △ قوشۇلماق، قىتىلماق
يالچىق △ [«ق ب»] ئاي
يالدرۇق [«ت ت د»] يالتىراق
يالغا I [«ت ت د»] جىلغا
يالغا - II [«ت ت د»] «يالغاماق» قا قاراڭ
يالغاماق [«تۈر»] يالىماق؛ سىيلىماق، سىپىماق
يالغۇ [<ئوغ. «ت ت د»] ئەخمەق
يالغىل △ [«ت ت د»] ئاق ياپىلماق
يالق - [«ت ت د»] زېرىكمەك
يالقاتماق [«ئۈت»] باغلىماق، قوشماق
يالقاماق [«ئال»] «يالغاماق» قا قاراڭ
يالقانتۇرماق ئالداتماق، ئالدىماق
يالقانماق ئالدانماق
يالقماق [«ئال»] توسقۇنلۇق قىلماق، توسماق
يالكۇ [«ت ت د»] گۈلەڭگۈچ
يالكۇز [«ئۈت»] «يالكۇس» قا قاراڭ
يالكۇس [«ت ت د» يالغۇز
يالكۇق [«ت ت د»، «ق ب»] ① ئىنسان، ئىنسانىيەت، ئادەم؛ ② دېدەك
يالما [«ماي»، «ت ت د»، «كۆل»] يېپىنچا، يامغۇرلۇق

يالىغ I △ [ت ت د»] ① قۇش تاجىسى؛ ② يال، ئاتنىڭ يالى

يالىغ II △ [«ت ت د»] ئىگەرنىڭ ئالدى ۋە ئارقا قاشلىرى؛ ئۆكدۈنكى يالىغ ــ ئالدىنقى قاش؛ كىدىنكى يالىغ ــ كەينى قاش

يالىڭ △ [«ت ت د»، «تۇر»] يالىڭاچ

يالىڭۇز △ [«ئۇت»، «ئال»] يالغۇز

يالىڭۇق △ [«تۇر»] «يالىڭۇق» قا قاراڭ

يالىم △ [«ت ت د»] تىك چوققا

يالىمان △ [«ت ت د»] تۇشمۇ تۇشتىن قىلىنغان ھۇجۇم، باسقۇنچىلىق ھۇجۇمى

يالىن △ [«ئال»، «ت ت د»] يالقۇن: ئوت يالىنى ــ ئوت يالقۇنى

يالىنا - △ [«چاس»] يانماق، كۆيمەك، كۆيدۈرمەك

يالىناماق △ [«تۇر»] ① يالقۇنلىماق، يانماق، كۆيمەك؛ ② تىلىمەك، يالۋۇرماق، يېلىنماق

يالىنداق △ [«ت ت د»] يالىڭاچ: يالىنداق ئەر ــ يالىڭاچ ئادەم

يالىنلاماق △ يالقۇنلىماق

يالىنلىغ △ [«تۇر»] يالقۇنلۇق، پارلاق

يام I [«ت ت د»] خەس، ئەخلەت

يام II [سان. «تۇر»] خاس ئىسىم

يامار [«ت ت د»] دەريا نامى

ياماغ [«ت پ د»] ياماق

ياماغۇ [«ت ت د»] ياماندىغان

يامان [«تۇر»] يامان، بۇزۇق، قورقۇنچلۇق

يامدۇ [«ت ت د»] دوۋسۇن

يامراش ـ [«ت ت د»] ئارىلاشماق

ياملا ـ [«ت ت د»] تازىلىماق، سۈپۈرمەك

يامىز Δ [«تۇر»، «ت ت د»] يېرىق (دوۋسۇننىڭ ئىككى يېنى، ئىككى ساغرىنىڭ قورساققا تۇتاشقان يېرى)

يان I [«تۇر»] يان، تەرەپ

يان ـ II [«ماي»] يانماق، قايتماق

يانا [«ت ت د»] يەنە (قايتىلاشنى بىلدۈرىدىغان يار-دەمچى سۆز): يانا كەلدىم — يەنە كەلدىم

يانتاقى △ ياندىكى

يانتۇت جاۋاب، بەدەل

يانتۇرماق [«تۇر»] (شامال) چىقماق، ئايلانماق، ئايلاندۇرماق

يانتۇرۇ [«ش ت»] تەكرار

يانچماق [«ت تب»] ① گۇناھ ئىش قىلماق، گۇناھلىق بولماق؛ ② ئەزمەك، پارچىلىماق

يانچۇق خالتا، قاپ

ياندااق [«ت ت د»] يانتاق

ياندۇرماق [«ئال»] «يانتۇرماق» قا قاراڭ

ياندۇرۇ [«ت ت د»] ياندۇرماق؛ تەكرار

ياندىق △ [«ت ت د»] ئاددىي، ئادەتتىكى

يانقى △ تۆلەم، جاۋاب، بەدەل

ياڭلوغ [«تۇر»] يېڭىلىش، خاتالىق

ياڭلۇق [«تۇر»] «ياڭلوغ» قا قاراڭ

يانماق [«تۇر»، «ئال»] ① قورقۇتماق؛ ② ئايىلانماق، ئۆزگەرمەك؛ ③ يايىماق

يانۇت I [«ت ت د»] بەدەل (بىر نەرسىنىڭ باراۋىرىگە بېرىلگەن ھەق)

يانۇت II [«ت ت د»، «ق ب»، «ئۇت»] جاۋاب: سۆز يانۇتى — سۆزنىڭ جاۋابى

يانۇماق [«ت ت د»] كاپىلىماق، بىلىمەك

يانىغ I △ [«ت ت د»] قوسۇق

يانىغ II △ [«ت ت د»] يېنىش، تەھدىت

يانىنچىسىز △ [«تۇر»] ئۆزگەرمىگەن، ئايلانمىغان

يانىي - [«تۇن»] زەربە بەرمەك، يەڭمەك، يوقاتماق، قوغلىماق

ياۋا I [«ت ت د»] ئاقتىكەن

ياۋا II [<سان. «تۇر»] دانلىق زىرائەت

ياۋا III [«ق ب»] بەگباش

ياۋاز ناچار، يامان، ياۋۇز، بۇزۇق

ياۋاش [«قوج»] يۇمشاق، سىلىق، مۇلايىم، ياۋاش

ياۋال [«ت ت د»] ياۋاشلاشماق

ياۋالتۇرماق [«تۇر»] يۇمشاتماق، تىنچلاندۇرماق

ياۋالماق [«تۇر»] كۆچلەنمەك، قوۋۋەتلەنمەك

ياۋالىش △ [«ماي»] كۆندۈرۈلگەن

ياۋرا - [«ت ت د»] چىگىماق
ياۋرى - [«ماي»] ئاجىزلىماق، زەئىپلەشمەك
ياۋرت - △ [«ت ت د»] خاپا قىلماق
ياۋرىماق ▲ [«ئال»، «تۇر»] كۈچىدىن قالماق، ئاجىزلاشماق، ئېگىلمەك
ياۋغان [«تۇر»، «ت ت د»] پۇراقسىز، مايسىز، گۆشسىز؛ ياۋغان ئاش — گۆشسىز ئاش
ياۋغۇ [«ئۇت»] «ياپقۇ» غا قاراڭ
ياۋلاق [«ت ت د»] يامان، پەس، [«ئال»] ياۋۇز، بۇزۇق، ئەسكى: ياۋلاق كىشى — خۇلقى يامان ئادەم
ياۋۇز [«ت ت د»، «ق ب»] يامان، بۇزۇق، ۋەھشىي
ياۋۇغ [«ت ت د»] يۇقىرىدىن دومىلاپ چۈشكەن تاش پارچىلىرى
ياۋىز △ [«ئال»] «ياۋاز» غا قاراڭ
ياۋىزقات △ يامان يارا (چاقا)
ياۋىسقۇ △ «ياۋىشغۇ» غا قاراڭ
ياۋىشغۇ △ [«تۇر»] گۈل چەمبىرەك
ياۋىشماق △ [«تۇر»] يېقىنلاشماق
يائى [«تۇر»] ياز؛ «ياي» غا قاراڭ
يائىقانماق [«تۇر»] تەۋرىمەك، سالكىنمەك، مىدىرلىماق
يائىلاماق يايلىماق؛ يازنى چىقارماق
يائىلىق [«تۇر»] يازلىق تۇرالغۇ
ياي I [«ت ت د»، «ق ب»] ① ياز؛ ② ياز، باھار، ئەتىياز

ياي- I تاشماق، تېشىپ چىقماق؛ تەۋرىمەك

يايا [«ت ت د»] يوتا، ساغرا (پەقەت ئادەملەرگىلا ئىشلىتىلىدۇ)

يايىاق [«تۈر»] يالاق (خاس ئىسىم)

يايسا - [«ت ت د»] قىزغانماق

يايقالماق [«ت ت د»] چايقالماق، داۋالغۇماق، [«ئال»] تەۋرىمەك

يايقان - [«ماي»] چايقالماق

يايلاغ [«ت ت د»] يايلاق

يايلىق △ ئوردا - ساراي

يايى △ [«تۈن»] قوغلىماق

يايىتماق △ [«تۈر»] تىترەتمەك، سىلكىتمەك؛ سىلكىنمەك

يايىلغان △ [«ت ت د»] تۇراقسىز، داۋالغۇيدىغان، ئىككىلىنىپ تۇرىدىغان: يايىلغان كىشى — ئىككىلىنىپ تۇرىدىغان، بىر پىكىردە تۇرالمايدىغان كىشى

يايىلماق △ [«ئال»] يېيىلماق، تاشماق

يايىلماقسىز △ [«ئال»] تۇراقسىز

يايىل-يادىل △ [«ت ت د»] ئاشماق

يەبكىن «يىپىن» گە قاراڭ

يەپىن [«ت ت د»] توق قىزىل، قېنىق قىزىل

يەت - [«موي»] ① ئۆلمەك، ھالاك بولماق؛ ② يەتمەك

يەتتى [«ت ت د»] يەتتە

يەترۈم [«ت ت د»] قويۇلغان، قويۇۋېتىلگەن

يەتۈت [«ت ت د»] ياردەم، قوشۇلغا كەلگەن، ياردەمچى كۈچ

يەتمش - [«ت ت د»] يەتمەك، يېتىشمەك

يەتكەت [«ت ت د»] قۇتتۇپ يۇلتۇزى

يەتىل - [«ت ت د»] ئەمەلگە ئاشماق

يەر - I [«ت ت د»] زېرىكمەك

يەر II «يار» غا قاراڭ

يەرەتمەك [«ت ت د»] يىرگەنمەك، سەسكەنمەك، بەزمەك

يەرچىلەمەك باشلامچىلىق قىلماق

يەردەش [«ت ت د»] يۇرتداش، بىر يەرلىك

يەرسىنمەك [«ت ت د»] يەرلەشمەك، ئولتۇراقلاشماق

يەز - ئېرىتمەك، ئەزمەك

يەزەك [«ق ب»] خەۋەرچى؛ چارلىغۇچى

يەزنە [«ت ت د»] ئاچىسىنىڭ ئېرى

يەزىر توكا [«ئۇت»] خاس ئىسىم

يەس - «يەز -» گە قاراڭ

يەك [«ت ت د»، «تۇر»] جىن، ئالۋاستى، شەيتان

يەكە [«ئۇت»] خاس ئىسىم

يەكەنچۈك [«ئۇت»] خاس ئىسىم

يەك - ئىچكەك [«ماي»] جىن - ئالۋاستى

يەگ I [«ت ھ»] يېمەكلىك

يەگ II [«كۆل»، «ئۇت»] ياخشى

يەگەد [«ماي»] يەگمەك، ئەغلۇپ قىلماق

يەگەدمەك «يىگەدمەك» كە قاراڭ

يەگەدمش △ [«ماي»] يەڭگەن

يەگەن [«ئۇت»، «ت ھ»] خاس ئىسىم

يەگۇ [«تۇر»] ئۇستىرا

يەگىرمى «يىگىرمى» گە قاراڭ

يەگىرمەنچ [«قوج»] يىگىرمىنچى (دەرىجە سان)

يەڭگە [«تۇر»] يەڭگە

يەل I [«ت ت د»] يەل، شامال

يەل II سىيىق پۇراق، چىرىكلىك

يەلەكچى [«ئۇت»] خاس ئىسىم

يەلكىن [«ت ت د»] يۈگۈرۈك، تېز يۈرەر، چاپارمەن؛ مۇساپىر

يەلمە I [«رۇ»] ئەگەشكۈچى، ئىزدا ماڭغۇچى

يەلمە II يېپىنچا، پىلاش

يەلمە ئەر [«موي»] ① ئاتلىق ئادەم؛ ② پايلاقچى، راززۋېتكىچى

يەلمەك شامالدىمەك ماڭماق

يەلمەگ [«تۇن»] ئۇزاقتا يۈرۈش قىلىدىغان قوشۇن، سەپەرگە چىقىدىغان قوشۇن

يەلۋى [«ت ت د»، «قوج»] سېھىر

يەلۋىرمەك [«ت ت د»] يەلپۈنمەك، لەپىلدىمەك

يەلىلىك [«ت ت د»] شامالللىق، شامىلى جىق يەر

يەم I [«ت ت د»] يەم، يېمەك، تاماق

يەم I [ت ت د»] تېتىتقۇ، دورا ـ دەرمان، ئۇسسۇلۇق دورىسى

يەمە — يەنە، ..... مۇ

يەمەت I — [«ت ت د»] «ھەئە، ماقۇل» مەنىلىرىنى بىلدۈرىدىغان سۆز

يەمەت II — [«ت ت د»] «ئەۋەت» كە قاراڭ

يەمەك I — [«ت ت د»] قەبىلە نامى

يەمەك II — [«تۇر»] «يىمەك» كە قاراڭ

يەمۇ — [«ت ت د»] «جۇمۇ» مەنىسىنى بىلدۈرىدىغان سۆز: سەن بارغىل يەمۇ — سەن بارغىن جۇمۇ

يەمۈرگەن — [«ت ت د»] يىمىرىدىغان، قومۇرىدىغان

يەمىش — [«ت ت د»] يېمىش، مېۋە

يەنگەچ — [<ئوغ، «ت ت د»] قىسقۇچپاقا

يەھ — [«ت ت د»] «ماقۇل، خوپ، شۇنداق» مەنىلىرىنى بىلدۈرىدىغان ياردەمچى سۆز

يەۋەك — «يىۋەك» قاراڭ

يىبلاق — «يابلاق ~ ياۋلاق» قا قاراڭ

يىراتىنماق △ — «ياراتىنماق» قا قاراڭ

يىراشى △ — «ياراشى» غا قاراڭ

يىرلىغ △ — «يارلىغ» قا قاراڭ

يىرلىقاماق △ — «يارلىقاماق» قا قاراڭ

يىرلىقانچۇچى △ — «يارلىقانچۇچى» غا قاراڭ

يىرۇق — «يارۇق» قا قاراڭ

يىرۇماق — «يارۇماق» قا قاراڭ

يىرۋالماق — «يالۋارماق» قا قاراڭ

يىزتىكمىد △ — [«تۇر»] خاس ئىسىم

يكرمى «يگرمە» گە قاراڭ

يگەنكەنت [«قوج»] يەر نامى

يگرمى [«تۇر»] يىگىرمە

يلتۇرۇق [«تۇر»] زىننەت، زىننەت بۇيۇمى، بېزەش

يلگۇق «يالگۇق» قا قاراڭ

يمە «يەمە» گە قاراڭ

يۋلاق «ياۋلاق» قا قاراڭ

يۋلغۇ «يىۋىلغۇ» غا قاراڭ

يوبال - [«تۇن»] ① قىيىنچىلىق ھېس قىلماق؛ ② ئۇ- ۋال بولماق، زۇلۇم تارتماق

يوتۇز «يۇتۇز» غا قاراڭ

يود [«ئەت»] يوقالماق

يودا I [«ئو»] نەيزە

يودا II [«تۇر»] يوتا، پاچاقنىڭ يۇقىرى قىسمى

يودماق [«تۇر»] ئاخىرلاشماق

يودۇن [«تۇر»] ئاجىزلاشتۇرماق، بۇزماق

يور- «يۆر -» گە قاراڭ

يورا [«ق ب»] يورۇتۇپ، ئىزاھلاپ

يوراماق [«تۇر»] چۈشەندۈرمەك، تەبىر بەرمەك

يورتماق ماڭغۇزماق

يورتۇغ [«ت ت د»] ئۇرۇش ۋاقىتلىرىدا خاقانىنى قوغداپ ماڭغۇچى مۇھاپىزەتچىلەر ياكى خاقانىنىڭ ئۆزى بىلەن بىللە ئېلىپ يۈرگەن ھەمراھلىرى

يورچى I △ [«ت ت د»] ① يولباشلىغۇچى، يولچى؛ ② يول كۆرسەتمەك، رەھبەرلىك قىلماق

يورچى II [«كۇل»] كۈشلۈك سەي

يورغۇت [«ت تب»] قېتىق

يورغۇرت «يورغۇت» قا قاراڭ

يورغۇرد [«ئۇ تب»] پىشلاق، «يورغۇت» قا قاراڭ

يورلىغ △ [«تۇر»] ئەمر، يارلىق، بۇيرۇق

يورنچقا «يورۇنچقا» غا قاراڭ

يورۇت - [«نبس»] ماڭغۇزماق

يورۇغ [«تۇر»] «يورىغ» قا قاراڭ

يورۇنچقسا [«ت تب»] بىرخىل ئۆسۈملۈك

يورىت - △ [«ماي»] ماڭغۇزماق، تارقاتماق

يورىتماق △ [«تۇر»] يۈرگۈزمەك، ئىشلەتمەك، ھەرىكەت قىلغۇزماق، «يورىت -» قا قاراڭ

يورىغ △ [«ماي»] يۈرۈش - تۇرۇش، [«تۇر»] يول، ئۇسۇل، شەكىل

يورىغا △ [«ت ت د»] يورغا: يورىغا ئات — يورغا ئات

يورىق I △ [«ت ت د»] ماھىر، ئۇستا

يورىق II △ [«ت ت د»] ① يورۇق؛ ② خۇي - پەيىل، يۈرۈش - تۇرۇش، خۇلق، مىجەز، مۇئامىلە

يورىماق △ ماڭماق، يۈرمەك، يۈرۈش قىلماق، كەتمەك، ھەرىكەت قىلماق

يورىنچا △ [<ئوغ، «ت ت د»] بېدە

يورىنچغا △ [«ت ت د»] «يورىنچا» غا قاراڭ

يوز - [«ت ت د»] كۆپلەپ ئاقماق

يوسمۇت [«ئۇت»] خاس ئسم

يوسۇن [«ئۇت»] نىزام، تۈزۈم، ئۇسۇل، قائىدە

يوسپاس [«قوج»] خاس ئسم

يوغ I [«ت ت د»] نەزىر

يوغ II [«قوج»] يوق

يوغ III [«ئۇت»] ماتەم

يوغادماق «يوقادماق» قا قاراڭ

يوغاق [«ق ب»] بىرخىل قۇشنىڭ نامى

يوغچى △ [«كۆل»] تەزىيە بىلدۈرگۈچى

يوغدۇ [«ت ت د»] جوغدا (تۆگىنىڭ ئېڭىكى ئاستىدىكى ئۇزۇن يۇڭى)

يوغرۇ [«ت ت د»] تۆگىنىڭ ئۇزۇن يۇڭلىرى

يوغرى △ [«ت ت د»] قاچا

يوغسۇز كېرەكسىز، لازىم بولمايدىغان

يوغلا - [«تۇن»] دەپنە قىلماق، ئۆلۈم رەسمىيىتىنى قىلماق

يوغلاماق [«ت ت د»] نەزىر قىلماق، «يوغلا -» غا قاراڭ

يوغۇر - [«تۇن»] يۇقىرىلىماق، ئاشماق، ھالقىماق، ئۆتمەك

يوغۇرت [«ت ت د»] «يورغۇت» قا قاراڭ

يوغۇرتچا پىشلاقتەك، قېتىقتەك

يوغۇرقان I [«ت ت د»] يوتقان

يوغۇرقان II [«تۇر»] كىيىم

يوغۇرقان III قايغۇرماق، ھەسرەت چەكمەك

يوغۇرماق [«ت تب»] يۇغۇرماق، يۇمشاتماق؛ [«تۇر»] ئەپلەشمەك

يوغۇن [«تۇر»] يوغان، چوڭ، قېلىن

يوق I [«ت ت د»] يۇقىرى، ئېگىز، دۆڭ: يوق يىر — ئېگىز يەر، دۆڭ يەر

يوق II ① يوق؛ ② يوقسۇل، گاداي

يوقادماق [«ئال»] يوقاتماق؛ بۆلمەك

يوقارۇ [«ئال»] يۇقىرى

يوقاريوقلا يۇقىرىلىماق، ئۆرلىمەك

يوقاق [«ت ت د»] سۇ هايۋىنى

يوقاقادىز △ [«ت تب»] قوۋزاقداۋرچىن

يوقايىلىنچقا △ [«ماي»] يۇپقا، نىپىز

يوقچا [«قۇج»] يوقتەك

يوق چىغاي يوقسۇل — نامرات

يوقسۇز بىكاردىن — بىكار

يوققىس △ [«تۇن»] يوقىتىش، يوقىلىش

يوقلا - [«ئەت»] يۇقىرىلىماق، چىقماق

يوقلاماق [«ئۇت»] ① «يوقلا -» غا قاراڭ؛ ② قارىماق، ئىزدىمەك

يوقلۇنماقسىز △ يوقالمىغان

يوقماق يۈكسىتىلمەك، هۇزۇرلانماق

يوقۇرقانماق [«ئال»] قۇۋۋىتىدىن قالماق، ئاجىزلاشماق

يوگ [<سان. «تۇر»] بۇددىزمدىكى بىر نەزەرىيە نامى

يوگا [«تۇر»] «يوگ» قا قاراڭ

يوگالۇن [«تۇر»] خاس ئىسىم

يوگاتماق [«ت ت د»] چېقىشتۇرماق، چاقماق: ئۇل ئانى بەگكە يوگاتتى — ئۇ ئۇنى بەگكە چاقتى (چېقىشتۇردى)

يوگاغ [«ت ت د»] چېقىمچىلىق: ئانى يوگاغ يوگادى — ئۇنى خانغا چاقتى

يوگاماق [«تۇر»] تۆھمەت قىلماق، بوھتان چاپلىماق

يوگشۇر - [«كۆل»] تۆھمەت قىلماق، ئارىغا سوغۇقچىلىق سالماق

يوگلاغىلىغ △ [«ئۇت»] «يوگلاقلىغ» قا قاراڭ

يوگلاقلىغ △ كېرەكلىك

يوگلاماق [«ئال»] ئىشلەتمەك، پايدىلانماق

يول [«ئال»] ① ساياھەت؛ ② شۆھرەت، نام - ئابروي

يولاق [«ت ت د»] ① چىغىر يول، يالغۇز ئاياغ يول؛ ② ئېرىق

يولاماق ① تاسادىپەن، تۇيۇقسىز؛ ② يول كۆرسەتمەك

يولان- [«ماي»] ئۆسمەك

يولچى △ [«تۇر»] رەھبەر، باشلامچى

يولدۇرغان [«ت تىب»] بىرخىل ئۆسۈملۈك

يولسۇز [«ت ت د»] يولسىز، يولدىن ئازغان ئادەم

يولغىر △ [«ت ت د»] يېرىم يولدا ئۇچراشماق

يولقى △ [«ئال»] يولچى، يولۇچى، يولدىكى، يولغا چىققان كىشى

يوللۇغ [«تۇر»] قۇتلۇق، يوللۇق

يولۇغ [«ت.ت.د»] قۇربان بولماق

يولۇنماق [«تۈر»] يولدا بولغان، يولغا چىققان

يولىچ △ [«ت ت د»] تىۋىت

يومقى △ [«تۈر»] ھەممىسى، پۈتۈنلەي

يومۇردقا تۇخۇم

يومۇز قىسىق، چاترا، «يامىز» غا قاراڭ

يونت [«قوج»، «تۈر»] ئات؛ «يۈند» غا قاراڭ

يونغاغ بوھتان، تۆھمەت

يونماق [«قوج»] يارىلانماق، زىيانغا ئۇچرىماق

يونىندى △ [«ت ت د»]يونۇپ چىقىرىۋېتىلگەن نەرسە، قىرىندى

يۇباقۇلاق [<يابا. «ت ت د»] تىترەك، بەزگەك تىترىكى

يۇبىلا - △ [«ت ت د»] ئالدىماق

يۇت [«ت ت د»] جۇت، جۇدۇن، بوران - چاپقۇن

يۇتۇز خوتۇن، ئايال

يۇدرۇقلانماق [«ت ت د»] مۇشتۇمىنى تۈگمەك

يۇدقى △ [«ت ت د»] قاراڭغۇلۇق؛ كۆكۈلسىز

يۇدماق «يىقماق» قا قاراڭ؛ سىلىماق، سۈركەلمەك

يۇدۇلماق باغلانماق

يۇدۇنماق پۈتتۈرمەك؛ ئاخىرلاشماق

يۇرباغ [«ت ت د»] ئىشنى كېچىكتۈرۈش، ئىشنى ئار-
قىغا سۈرەش

يۇرت [«تۈر»] دۆلەت، يۇرت

يۇرتۇغ [«ق ب»] مۇھاپىزەتچى قىسىم

يۇرچ [«ت ت د»] خوتۇنىنىڭ ئىنىسى (ئەرنىڭ
قېيىن ئىنىسى)

يۇرۇن پۇرۇچ، يىرتىق، پارچە لاتا

يۇز - سۇ ئۈزمەك

يۇزرۇق [«ت ت د»] مۇشت

يۇزۇت [«ت ت د»] كىرەكسىز؛ پەسكەش، ئەبلەخ

يۇزۇغ [<كەن. «ت ت د»] پەسكەش، ئەبلەخ (بالىلارنى
تىللىغاندا ئېيتىلىدىغان سۆز)

يۇش I [«ت ت د»] ياش

يۇش II [<ئوغ. «ت ت د»] قىستىلىش

يۇشۇل - [«ت ت د»] دومىلىماق

يۇشۇلغان [«ت ت د»] ئاقىدىغان

يۇغا [«ت ت د»] قاتلىما نان

يۇغاق [«ق ب»] غازنىڭ بىر خىلى

يۇغرۇش [«ت ت د»، «ق ب»] تۈركلەردە ئاددىي خەلق
ئىچىدىن چىقىپ ۋەزىرلىك دەرىجىسىگە كۆتۈ-
رۈلگەن ئادەم، مەنسەپ نامى

يۇغرۇلماق [«ئال»] يۇغۇرۇلماق، ئارىلاشماق

يۇغرى △ [«ت ت د»] تەخسە

يۇغۇرغۇچ [«ت ت د»] نوغۇچ

يۇفغا [«ت ت د»] ئاسراندى ئوغۇل

يۇق - [«ت ھ»] ساقلىماق

يۇقا [«ت تس»] نىپىز، يۇپقا

يۇك [«ت ت د»] ① يۇك؛ ① پاختا

يۇكلا - [«ماي»] ئەرز قىلماق

يۇكلاقلىغ △ ئىشلىتىدىغان، قوللىنىدىغان

يۇكلاماق I	[«ت ت د»] قىرقىماق، يۇك قىرقىماق
يۇكلاماق II	① يارىلانماق؛ ② پايدىلانماق، ئىشلەتمەك
يۇل I	[«ت ت د»، «ق ب»] بۇلاق
يۇل II	[«تۇر»] دەريا، كىچىك، ئېرىق
يول - III	[«ئەت»] ① بۇلىماق، تالان - تاراج قىلماق؛ ② قۇتۇلدۇرۇپ چىقارماق
يۇلا	[«ت ت د»، «تۇر»] چىراغ، لامپا
يۇلات	[«مان»] كۆلچەك، ئېرىق
يۇلار	[«ت ت د»] نۇقتا، جۇلار
يۇلارلىغ △	[«ت ت د»] نوقتىسى بار
يۇلاغ I	[«ئىك»] سېتىقچىلىق
يۇلاغ II	نۇر، چىراغ يورۇقى
يۇلاق	[«ئال»] «يۇلاغ» قا قاراڭ
يۇلاماق	ئالماق، يۇلماق، تارتىۋالماق
يۇلتۇز	[«تۇر»] ① يۇلتۇز؛ ② مۆجىزە
يۇلتۇزچى △	[«قوج»] ئاسترونوم
يۇلتۇز كۆرۇم	[«ماي»] مۇنەججىملىك
يۇلدۇز	«يۇلتۇز» غا قاراڭ
يۇلغاق	«يۇلاق» قا قاراڭ
يۇلغۇچى △	بۇلاڭچى
يۇلقا	[«تۇر»] مەشئەل
يۇلماق	[«تۇر»] ① يۇلماق، ئالماق؛ ② سودا، ئېلىم - بېرىم
يۇلۇپ ئال -	[«ت ھ»] ① ساتىماق؛ ② پۇل تۆلەپ ياندۇرۇۋالماق

يۇلۇغ I	[«ت ت د»، «ق ب»] پىدا (دىنىي تېتىقاد بويىچە، گۇناھلارنىڭ كاراپىتى ئۈچۈن بىرەر نەرسىنى قۇربان قىلماق)
يۇلۇغ II	[«تۇر»] سودا - سېتىق
يۇلۇغچى △	① سېتىۋالىدىغان؛ ② بۇلاڭچى
يۇماق	[«ت تب»] يۇيماق، تازىلىماق، پاكىزلىماق
يۇمساق ساۋ	يۇمشاق سۆز
يۇمشا -	[«ئو»] ئەۋەتمەك
يۇمشاق	[«ئۇت»، «ئال»] ① يۇمشاق؛ ② خاس ئىسىم
يۇمشاماق	يۇمشىماق
يۇمغاق	[«ت ت د»، «ت تب»، «ئۇت»] يۇمىلاق، دۈگىلەك (يۇمىلاق بولغان ھەرقانداق نەرسە)
يۇمغاقلاماق	[«تۇر»] دۈگىلەكلەشتۈرمەك
يۇمغى △	[«ت ت د»] توپلانغان، كۆپ، ھەممە، ھەممىسى
يۇمقى △	[«ئال»] «يۇمغى ~ يۇمقى» غا قاراڭ
يۇمماق	[«تۇر»] بېكىتمەك؛ تاقىماق، ئەتمەك
يۇمۇت -	[«ت ت د»] يىغىلىماق
يۇمۇر	[«ت ت د»] ھايۋانلاردا بولىدىغان سۇقۇر ئۈچەي
يۇمۇرتغا	[«ت ت د»] «يومۇردقا» غا قاراڭ
يۇمۇرقا	[«ت تب»] «يومۇردقا» غا قاراڭ
يۇمۇرلا -	[«ت ت د»] يىغماق، توپلىماق
يۇمۇرلانماق	[<ئوغ. «ت ت د»] توپلانماق
يۇمۇش	[«تۇر»] خىزمەت، ئىش
يۇمۇشچى △	خىزمەتچى، ئىشچى

يۇمت ـ △ [«ت ت د»] يىغماق؛ توپلانماق

يۇمتغان △ [«ت ت د»] توپلىنىدىغان

يۇمتماق △ [«ت ت د»] توپلانماق؛ جۇغلانماق، جەم بولماق:
كىشى يۇمتتى ــ كىشلەر توپلاندى

يۇنت «يۇند» غا قاراڭ

يۇنچۇتماق [«ت ت د»] رەنجىتمەك، ئاغرىتماق، ئازار بەرمەك

يۇنچى △ [«ت ت د»] ① كۈچىدىن قالماق؛ ② يامانلاشماق

يۇنچىغ △ [«ت ت د»] ئۇسال، يامان، ئەسكى

يۇند [«ت ت د»] ئات، يىلقا

يۇنداق [«ت ت د»] ئات تېزىكى

يۇندى △ [«ت ت د»] يۇندا

يۇنغۇق I [«ت ت د»] شۇلتا چىقىدىغان بىرخىل ئۆسۈملۈك،
ئۇشلەك

يۇنغۇق II [«تۇر»] سەرراپ، مۇنچا

يۇنغۇلۇغ [«ئال»] يۇيۇقلۇق، پاكىز

يۇن قۇش [«ت ت د»] توز

يۇنكئۇ [«تۇر»] چوڭ يۇلتۇزلاردىن بىرى

يۇنماق [«ت ت د»، «ئال»] يۇيىماق، يۇيۇنماق

يۇئۇ شەربەت

يۇۋ [«ت ت د»] دۇگىلەتمەك

يۇۋماق [«ت ت د»] ياردەم قىلماق

يۇۋۇغ [«ت ت د»] سەل سۇلىرى تاغدىن يۇمىلىتىپ
چۈشۈرگەن قورام تاش

يۇۋىل △ [«ت ت د»] يۇمشىماق، بوشىماق

يۆپ يۆرۈك [«مـاي»] ئاپئاق

يۆتۈل [«تۇر»] يۆتەل

يۆر ـ ئىزاھلىماق

يۆرە [<ئوغ. «ت ت د»] چۆرە، ئەتراپ (بىر نەرسىنىڭ چۆرىسى، ئەتراپى)

يۆرگەر ـ يۆگەلمەك

يۆرگەك [«ت ت د»] يۆگەك، پۆركەنچە

يۆرگەلمەك [«ئال»] يۆگەلمەك

يۆرگەمەچ [«ت ت د»] ھېسىپ، قېرىن ۋە ئۈچەينى ئىچىگە تىقىپ، كاۋاپ قىلىپ ياكى پىشۇرۇپ يېيىلىدىغان يېمەكلىك

يۆرگەمەك يۆگىمەك، باغلىماق

يۆرگەنچ [«ت ت د»] يۆگىمەچ

يۆرگەنمەك يۆگەنمەك

يۆرگەئى [«ت تب»] ھەشقىپىچەك

يۆرمەك [«تۇر»] ئىزاھلىماق، روشەنلەشتۈرمەك، [«ت ت د»] يەشمەك

يۆرۈك [«ت ت د»] تەبىر: تۈش يۆرۈكى ـــ چۈش تەبىرى

يۆرۈگ [«تۇر»، «ش ت»] ئىزاھات

يۆرۈگلۈگ [«تۇر»] ئىزاھلىق

يۆرۈڭ [«قۇج»] ئاق، ئوچۇق

يۆرۈلمەك [«تۇر»] يېشىلمەك

يۆكەرۈ «يۆكەرۈ» گە قاراڭ

يۆكەسرى [<سان] خاس ئىسىم

يۆكمەك [«ئال»] ھاياجانلانماق

يۆگەرۈ [«تۇر»] «يۈگەرۈ» گە قاراڭ

يۆگۈرمەك [«ت تىب»] ① يۈگۈرمەك؛ ② ئاقماق

يۆلەسى ئوخشاش

يۆلەشترۈگ [«تۇر»] تەڭداش، باراۋەر

يۆلەشتۈرمەك [«تۇر»] تەڭ قىلماق

يۆلەشمەك [«قوج»] ئوخشىماق

يۆلەشى [«ماي»] «يۆلەسى» گە قاراڭ

يۆلەگۈ [«ت ت د»] يۆلەنچۈك، تىيەك

يۆلەلمەك [«ت ت د»] يۆلەنمەك

يۆلۈگۈ [«ماي»] ئۇستىرا، پىچاق

يۆنتۈشمەك [«قوج»] سوقۇشماق

يۈد [«ئەت»] يۈدۈمەك، كۆتۈرمەك

يۈدرۈك [«ت ت د»] (ئۈستىگە كىيىم - كېچەك ۋە باشقا نەرسىلەرنى تىزىپ قويىدىغان) لىمتاق، مەرەپ

يۈر - [«ت تىب»] پۈركىمەك؛ پۈۋدىمەك

يۈركەش - [«ت ت د»] پەيدا بولماق، كۆرۈلمەك

يۈركەن [«ت ت د»] يۆگىمەك

يۈرۈگلۈك [«ق ب»] يۈرۈپ تۇرغان، مېڭىپ تۇرغان

يۈز - سۇ ئۈزمەك

يۈزچى [«ئەت»] ئىككى يۈزلىمە

يۈزلۈگ [«ت ھ»] ① ئۇرۇق - تۇغقان؛ ② ئەزىز، مۆھتەرەم؛ ئابرويلۇق، داڭلىق ئادەم؛ ③ ئابرويلۇق، يۈزلۈك؛ ④ ئابروي

يۈزدۈر - [«ئەت»] يېقىنلاشماق، ياخشى نىيەتتە بولماق

يۈزۈك [«ت ت د»] ئۈزۈك (بارماقـقا سېلىنىدىغان ئۈزۈك)

يۈشەك I [«ت ت د»] سىلىق، تۈز

يۈشەك II [«ت ت د»] «ئۈشەك» كە قاراڭ

يۈك [«ت ت د»] قۇشنىڭ پېيى

يۈكسەك [«ت ت د»] ① يۈكسەك، ئېگىز؛ ② ئويماق (يىڭنە ئىشى قىلغاندا ئىشلىتىدىغان)

يۈكمەك تويلىماق؛ جۈغلانما، توپلام

يۈكۈن - [«نىپس»] يۈكۈنمەك؛ بويسۇنماق

يۈكۈنچ [<قىب. «ت ت د»] ناماز، ئىبادەت

يۈگ - [«ت ت د»] ① توپلىماق؛ ② ھوشىنى يوقاتماق، ئايلىنىپ كەتمەك، ئېسىدىن كەتمەك

يۈگەرۈ [«ماي»] ① ئىلگىرى؛ ② ئۈستىگە

يۈگدىك [«ق ب»] بىر خىل قۇشنىڭ نامى

يۈگۈر - [«تۈن»] ماڭماق؛ ئاقماق

يۈگۈرگەن [«ت ت د»] ① خەۋەرچى، پوچتىچى؛ ② يۈگۈردىغان، يۈگۈرۈك

يۈگۈرگۈن [«ت ت د»] تېرىقـقا ئوخشاش قىزىل دانلىق بىر خىل ئۆسۈملۈك

يۈگۈن [«ش ت»] تۈگۈن

يۈلىگۈ [«ت ت د»] ئۈستىرا، «يۈلۈگۈ» گە قاراڭ

يۈمۈلگەن [«ت ت د»] يۇمۇلىدىغان

يۈنۈ [«ت تب»] شىرنە، شەربەت، «يۈنۈ» غا قاراڭ

يىبا △ [«ئۇت»] ھەممىسى، پۈتۈنلەي، تامامەن

يىبۇن [«ت تىب»] قىزىل

يىپار △ [«ت ت د»، «ئال»] ئىپار

يىپارلىغى △ [«ت ت د»، «تۇر»] ئىپارلىق، پۇراقلىق

يىپكە [«تۇر»] يىپلىق

يىپكىن [«ت تىب»] بىنەپشە، سۆسۈن

يىپۈن [«ق ب»] يىپۈن (بىرخىل گۈل)، توق قىزىل رەڭ

يىپىن [«تۇر»] «يىپكىن» گە قاراڭ

يىت I △ [«قۇج»] «يىد» قا قاراڭ

يىت - II [«ت ھ»] يەتمەك، يېتىپ بارماق

يىت - III [«كۆل»] ئۆلمەك، يوقىماق، يوقىتىپ قويماق، يىتتۈرمەك

يىتەرۈ [«تۇر»] يېتەرلىك، يېتەرلىك مىقداردا

يىتەگۈ [«تۇر»] يەتتەيلەن، يەتتە كىشى

يىتتى ئىتتىك، كەسكىن

يىتتىرمەك [«ئال»] يوقاتماق، يىتتۈرمەك

يىتلىغ △ «يىدلىغ» قا قاراڭ

يىتلىن - △ [«ماي»، «چاس»] يوقاتماق، ئايرىلماق

يىتلىنتۈرمەك [«تۇر»] يوقالماق

يىتلىنماق △ ئېرىشمەك؛ كۆزدىن غايىب بولماق

يىتمەك [«ئال»] ① يېتىشمەك، ئېرىشمەك؛ يۈكسەلمەك؛
② يىتمەك، يوقالماق

يىتمىش I [«ئوت»] يەتمىش

يىتمىش II [«ئوت»] خاس ئىسىم

يىتۈرمەك II [«ئال»] قولدىن چىقارماق، يوقاتماق، يۈتتۈرمەك
يىتۈرمەك [«تۇر»] كۆپەيتمەك
يىتۈك [«ت ت د»] يىتكەن، يوقالغان
يىتى [«ئال»] ① يەتتە؛ ② كەسكىن
يىترۇ [«تۇر»] يىتەرلىك، يەتكۈچە
يىتىز [«تۇر»] يۈكسەك، كەڭ
يىتىق △ [«ئال»] سىسىق، سېسىق پۇراقلىق
يىتى قىنىغ تۆلۈك △ جەسۇر، زور، جاسارەتلىك
يىتىك [«ت ت د»] يىتۈك: يىتىك ئەر — قولىدىن ئىش كېلىدىغان ئادەم، ھەر ئىشقا يىتىشىدىغان، چېۋەر ئادەم
يىتىكەن [«تۇر»، «قب»] ① ئاي؛ ② يۇلتۇز
يىتىكلەمەك [«ت ت د»] ئىز - دېرىكىنى قىلماق
يىتىگ [«ت ت د»] ئىتتىك
يىتىگۈ «يىتەگۈ» گە قاراڭ
يىتىلمەك غايىب بولماق، يوقالماق
يىتىم [«ت ت د»] زىغىر ئۇرۇقى
يىتىنچ ① يەتتىنچى؛ ② ئۇلاشماق، ئېرىشمەك
يىتىنچىسىز [«ماي»] چەكسىز، يەتكۈسىز؛ ئۇلاشمىغان؛ ئېرىشمىگەن
يىت يىپار △ [«ئال»] ئىپار
يىچە يەنە، قايتىدىن، تەكرار
يىد △ [«قوچ»] پۇراق، ھىد؛ «يىت» قا قاراڭ

يىدرۇق △	[«تۇر»] مۇشت، مۇشتۇم
يىدلاش - △	[«ت ت د»] (ئۇزئارا) پۇراشماق
يىدلاغ △	پۇراقلىق، «يىدلىغ» قا قاراڭ
يىدلاماق △	[«تۇر»] پۇرىماق
يىدلىغ △	[«قوج»] پۇراقلىق
يىدمەك	«يىتمەك» كە قاراڭ
يىدىغ △	[«ت تسب»] سېسىق، سېسىق پۇراقلىق؛ سېسىغان
يىدىماق△	[«تۇر»] سېسىق پۇراق چىقارماق
يىر I	[«قوج»] يەر
يىر II	مەملىكەت
يىر III	[«تۇر»] شىمال
يىر IV △	[«ت ت د»] جىر، ناخشا، كۈي
يىر V	[«ت ت د»] رەختىنىڭ بىر يۈزى
يىر - VI △	يىرساق، رەت قىلماق
يىرا - △	[«ت ت د»، «ق ب»] يىراقلاش، يىراقلاشتۇرماق
يىراتماق △	[«ت ت د»] «يىرا -» غا قاراڭ
يىراغۇ △	[«ت ت د»] چالغۇچى، سازەندە، ناخشىچى
يىراقلانىلىق △	[«ت ت د»] يىراق كۆرمەك، يىراق دەپ ھېسابلىماق
يىرايا △	[«تۇن»] سول (شىمال) تەرەپ؛ سولغا، شىمالغا
يىرتەبرەمەكى	[«ئال»] تەۋرىمەك، زىلزىلىگە كەلمەك
يىرتچى	[«تۇر»] يول باشلىغۇچى
يىرتۇنچۇ	«يىرتىنچۇ» گە قاراڭ

يىرتىنچ [«تۇر»] «يىرتىنچۇ» گە قاراڭ

يىرتىنچۇ [«ئال»] دۇنيا، ئالەم، يەر يۈزى

يىرتىنچۇلۇگ [«ئال»] دۇنياۋى

يىرچۇ [«ت ت د»] قەبرە

يىرچى [«ئۇت»] يولچى، يول باشلىغۇچى

يىرچى سۇۋچى دېڭىزدا يول باشلىغۇچى

يىرچىلەمەك يول كۆرسەتمەك

يىردەكى [«قوج»] يەردىكى

يىرسايۇ [«تۇن»] ھەربىر يەر

يىرسۇۋ [«تۇن»، «كېل»] دۇنيا، جاھان؛ تەڭرى

يىرگۇ [«ت ت د] كىچىك، پاكار، پەس

يىرلا - △ [«ئىك»، «چاس»] «يىرلاماق» قا قاراڭ

يىرلاماق △ [«ت ت د»] جىرلىماق، ناخشا ئېيتماق

يىرمەك I [«ت ت د] يىركەنمەك: ئەر ئاشىغ يىردى — ئادەم تاماقتىن يىركەندى

يىرمەك II [<ئوغ. «ت ت د»] ① تىللىماق، ھاقارەتلىمەك؛ يامانلاشماق؛ ② غەزەپلەنمەك؛ قىزىماق

يىرۇ - [«ماي»] بۇزماق، يىرماق

يىرۇ ئارتا بۇزماق

يىرۇك [«ت ت د»] ① يىرىق، دەز؛ ② كەمتۈك، پۇچۇق

يىرۇمەك [«ئال»، «تۇر»] بۇزۇلماق، چىرىمەك

يىرىڭ [«تۇر»] يىرىڭ، جاراھەت

يىرىڭقان [«ئال»] يىرىڭ - قان

يىرىڭگۇمەك ① يىغلىماق، قايغۇرماق؛ ② سەسكەنمەك، يىرگىنمەك

يىرىڭلىنگ [«تۇر»] جاراھەتلىك، يىرىڭلىق

يىرىل ـ [«ئەت»] ئەيىبلەنمەك

يىرىم △ [«ئۇت»، «تھ»] خاس ئىسىم

يىرىمەك [«تۇر»، «ئال»] ① قىزىماق؛ ② پارچىلىماق؛ ③ غەزەپلەنمەك، خاپا بولماق

يىرىنتۇرمەك ھاقارەت قىلماق

يىرىنچلىنگ يامان، يىرگىنچلىك، بۇزۇق

يىرىنچۇلۇگ «يىرىنچلىنگ» كە قاراڭ

يىرىنچىك △ [«ئال»] ياۋۇز، يامان، يىرگىنچلىك

يىزىنگۇ ـ ھەسرەتلەنمەك، قايغۇرماق

يىريا △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

يىز I [«ت ت د»] چىغ

يىز II [«تۇر»] ساپ؛ بىرىنچى

يىزەك [«ت ت د»] قۇشۇنىنىڭ ئالدىدا يۈرىدىغان چارلىغۇچى قىسىم، ئاۋانگارت ئەترەت

يىزىغ I △ [«ت ت د»] سىسىق

يىزىغ II △ [«ت ت د»]: يىزىغ ئوت ـــ ئادراسمان

يىس △ [«تۇن»] قارىغايلىق تاغ

يىش △ [«كۈل»] «يىس» قا قاراڭ

يىشۇ [«تۇر»] ھەزرىتى ئەيسا

يىشىغ △ [«ت ت د»] قىيىش، تاسما؛ قىيىشتىن ئۆرۈلگەن ئارغامچا

يىغ I △ [«ئەت»] چەكلىمەك، توسماق

يىغ II △ [«تۈر»] پۇرسەت

يىغاچ I △ [«ت ت د»] ياغاچ

يىغاچ II △ [«تۈر»] يۇلتۇز نامى

يىغاچلىق △ [«ت ت د»] دەرەخلىك

يىغرىل - △ [«ت ت د»] ① ياماڭلاشماق؛ ② تىترىمەك

يىغىلغان △ [«ت ت د»] يىغىلىدىغان

يىغىنماق △ [«تۈر»] توپلىماق

يىق - △ [«ت ت د»] ئۆرۈلمەك، بۇزۇلماق، بۇزماق

يىقماق I △ [«ت ت د»] يىقىتماق

يىقماق II △ [«تۈر»] يىغماق، توپلىماق

يىقىلغان △ [«ت ت د»] يىقىلىدىغان

يىگ I [«ت ت د»، «تۈر»] «ياخشى» مەنىسىدىكى ياردەمچى سۆز: بۇ ئات ئاندا يىگ — بۇ ئات ئۇنىڭدىن ياخشى

يىگ II [«ت ت د»، «ت تىب»] خام، پىشمىغان

يىگ III [«تۈر»] ياخشى كۆرمەك

يىگ IV [«ت ت د»] ئىغىزدۇرۇق

يىگەدمەك غەلىبە قىلماق، يەڭمەك؛ يۇكسەلدۈرمەك

يىگەن I [«موي»] نەۋرە تۇغقان

يىگەن II [«ماي»، «تۈر»] خاس ئىسىم

يىگدە [«ت ت د»] جىگدە

يىگرەك ياخشىراق

يىگنە يىڭنە

يىگۈ يېمەك، يېيىلىدىغان ھەر خىل نەرسە

يىگى، [«تۈر»] زىچ، قويۇق

يىگىتمەك [«تۇر»] جىنسنى قۇتۇلدۇرماق
يىگىدمەك [«ئۆت»] ئاشۇرماق
يىگىرمى [«تۇر»] يىگىرمە (سان)
يىڭ I [«ت ت د»] ماڭقا، پوتلا
يىڭ II [«ئال»] جاراھەت، يىرىڭ
يىڭاق △ [«ئال»] تەرەپ، نىشان
يىڭتەگۈ [«ت تب»] بۇرۇن كېسىلى
يىڭىل △ [«تۇر»] يەڭگىل، ئاسان
يىل I △ [«ت ھ»] يىل
يىل II [«ئال»] شامال، يەل
يىل - III چاپماق، ئۇچقاندەك ماڭماق
يىلبىمەك [«ئال»] يۈدىمەك، يەلپۈمەك
يىلپاغو △ باتۇر، قەھرىمان
يىلپاغۇ «يىلپاغو» غا قاراڭ
يىلپى - يەلپۈمەك
يىلپىگ [«تۇر»] ① جىن، پەرى، شەيتان؛ ② كېسەللىك
يىلپىگۈ يەلپۈگۈچ
يىلتىراماق △ [«قوج»] پارىلدىماق، يالتىرىماق
يىلتىرمەك [«تۇر»، «قوج»] پۈۋدىمەك؛ پۈۋدەتمەك
يىلخى △ [«قوج»] «يىلقى» غا قاراڭ
يىلدىرىق [«ق ب»] چوڭ پىسا يۇلتۇزى
يىلدىز △ يىلتىز، ئاساس
يىلسىغ △ [«كۆل»] گۆللەنگەن، راۋاجلانغان
يىلغۇن △ [«ت ت د»] يۇلغۇن

يىلقى △ [«ت ھ»، «ئۇت»] ئۆي ھايۋانلىرى، ئات، يىلقا؛ پادا

يىلمەك I [«ت ت د»] ① يۇگۇرمەك، چاپماق؛ ② يېپىلماق

يىلمەك II [«تۇر»] ئاسماق

يىلۋى [«قوج»] سېھىر، سېھىرگەرلىك

يىلۋىلەمەك [«قوج»] سېھىرگەرلىك قىلماق، ئالدىماق

يىلىد - △ [«ت تب»] يىلتىماق، ئىسسىتماق

يىلىدماق △ [«ت تب»] «يىلىد -» قا قاراڭ

يىلىغ △ [«ت ت د»] يىللىق، يىلمان، [«ت تب»]ئىسسىق: يىلىغ سۈۋ — يىلمان سۇ؛ «ئىلىغ △» قا قاراڭ

يىلىغ يۇمشاق △ [«ماي»] سىلىق - يۇمشاق

يىلىك [«ت ت د»] «ئىلىك» كە قاراڭ

يىلىنچغا I △ يىللىق

يىلىنچغا II △ [«ت ت د»] لاۋزا، تەمسىز

يىلىنماق △ [«سۇ»] ئىسسىماق

يىلىنمەك يېپىشماق، چاپلاشماق

يىم [«تۇر»] يەم، يېمەكلىك

يىمە يەنە، تەكرار؛ «يەمە» گە قاراڭ

يىمەتۈگەل تامامەن، پۈتۈنلەي

يىمكى [«قوج»] مۇقەددەس، بەختلىك قىلماق

يىمىرتغا △ [«ت ت د»] يۇمران

يىمىرماق [«تۇر»] پارچە - پارچە قىلماق

يىمىش I [«ئال»، «تۇر»] يېمىش، مېۋە

يىمىش II △ [«ئۇت»] خاس ئىسىم

يىمشلىك [«قوج»] يىمىشلىك، باغ

يىن I [«ت ت د»] بەدەن

يىن II [«ئال»] تېرە

يىنە يەنە، تەكرار

يىنتەم [«ماي»] دائىم؛ [«تۇر»] مەخسۇس؛ تولۇق

يىنچكە «يىنچىگە» گە قاراڭ

يىنچكەلەنمەك [«ت ت د»] خۇشامەت قىلماق؛ بويسۇنماق

يىنچگە ئىنچىكە

يىنچۇ [«ت ت د»] ئۈنچە، [«ئال»] ئۈنچە ـ مەرۋايىت

يىنچۇرمەك [«ئال»] ھۆرمەت قىلماق، باش ئەگمەك

يىنچۇرۇ [«ماي»] تەزىم قىلماق، باش ئەگمەك، يېلىنماق، يالۋۇرماق

يىنچۇلۇگ [«تۇر»] ئۈنچىلىك، ئۈنچە بىلەن بېزەلگەن

يىند ـ [«ئەت»] ئىزدىمەك

يىنلىگ تېرىلىك

يىنى [«تۇر»] (بەدەن) ئەزا

يېنىك [«تۇر»] ئاسان، قولاي، يېنىك

يىۋەتمەك ياسىماق، بېزىمەك

يىۋەك [«تۇر»] يېمەكلىك

يىۋلغۇ △ «يىۋىلغۇ» غا قاراڭ

يىۋماق △ ماختىماق

يىۋنتمەك «يىۋەتمەك» كە قاراڭ

يىۋىك [«ئال»] «يىۋەك» كە قاراڭ

يىۋىكلىگ [«ئال»] «تىزىكلىگ» كە قاراڭ

يېۋىنگ [«ماي»] بېزەك، زىننەت
يېۋىنگ تىزىنگ [«ماي»] زىبۇ زىننەت
يېۋىلغۇ △ [«ت تىب»] بىر خىل ياغاچ
يېۋىلماق △ [«تۇر»] مەدھىيە ئوقۇلماق، ماختالماق
يېئىنگ ناھايىتى ياخشى
يېئىل [«ئال»] شامال، يەل
يېئىل تارت – سوغۇق تەگمەك، شامال تەگمەك
يېنىيلماق «يايىلىماق» قا قاراڭ

ئاخىرقى سۆز

بۇ لۇغەتنى نەشرگە تەييارلاشنى قۇربان ۋەلى ئۈيۈشتۇردى. «قەدىمكى ئۇيغۇر تىلى لۇغىتى» نىڭ تۈزۈلۈشى ھەققىدە ئىزاھات» تىكى مەزمۇنلارنى ئوتتۇرىغا قويدى ۋە يېزىپ بېكىتتى.

شىنجاڭ داشۆ تىل فاكۇلتېتىدىن لېكتور ئابلىمىت ئەھەت «تۈركىي تىللار دىۋانى»، «قۇتادغۇ بىلىك»، «ئىدىقۇت مەھكىمىسى سۆزلۈكى»، «قەدىمكى ئۇيغۇر يازما يادىكارلىقلىرىدىن تاللانما» قاتارلىق ئەسەرلەردىكى قەدىمكى ئۇيغۇرچە سۆزلۈكلەرنى ۋە تەبىرىنى ئاجرىتىپ كارتىلاشتۇرۇپ چىقتى. شىنجاڭ داشۆ تىل فاكۇلتېتىدىن لېكتور دىلدار مەمتىمىن ئۇنىڭدىن باشقا سۆزلۈكلەرنى ۋە تەبىرىنى مۇشۇ لۇغەتتە كۆرسىتىلگەن ماتېرىيال مەنبەسى — لۇغەت ۋە سۆزلۈكلەردىن ئاجرىتىپ ۋە تەرجىمە قىلىپ كارتىلاشتۇرۇپ چىقتى. ئابلىمىت ئەھەت كارتىلاشتۇرۇلغان ھەممە سۆزلۈكنى مەزكۇر لۇغەتنىڭ تۈزۈلۈشى توغرىسىدىكى پرىنسىپلارغا ئاساسەن رەتلەپ، تۈزۈتۈپ چىقىپ ئالفاۋىت تەرتىپى بويىچە تىزىپ، لۇغەت قىلىپ تەييارلاپ چىقتى.

قۇربان ۋەلى مەزكۇر لۇغەتتىكى سۆزلۈكلەرنى ۋە ئۇنىڭ تەبىرىنى تەھرىرلەپ، تەكشۈرۈپ بېكىتتى. سۆزلەرنىڭ تەبىرى جەھەتتە مۇھىم ئەمگەك سىڭدۈردى.

古代维吾尔语词典 （维吾尔文）

新疆维吾尔自治区少数民族古籍搜集整理出
版规划领导小组办公室编
责任编辑：贺加克

新疆青少年出版社出版 （乌鲁木齐市建设路九号）
新疆新华书店发行 新疆新华印刷二厂印刷
850×1168毫米 32开 7.5 印张
1989年1月第1版 1989年10月第1次印刷
印数：1——3,1000

ISBN7—5371—0348—8/Z·5 定价：6.00元